

DE PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM

MVTATIONIBVS
IVXTA TRIPLICEM VIAM
Cœlestem, Metheorologicam, & Terrestrem.

Libri Tres.

AUCTORE F. PAVLO MINERVA BARENSE
Ordinis Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magistro.

Opus fanè

*Vniuersis personarum ordinibus, ne dum lucundum, & utile, sed
per quam necessarium, Philosophis præsertim, Medicis,
Mathematicis, Nautis, Agricolis, &c.*

Vbi in tertio, egregiè confutatur opinio de mobilitate terræ.

N E A P O L I,

Ex Typographia Ioannis Iacobi Carlini,

M. DC. XVI.

Superiorum Perm. issu.

[Handwritten signatures and scribbles]

ILLVSTRISSIMO, AC REVERENDISSIMO D.
D. FR. AVGVSTINO GALAMINIO

S.R.E. CARDINALI DE ARACÆLI NVNCV.
pato Ordinis Prædicatorum Episcopo Lauretano, &c.

*P. Paulus Minerua Barenfis eiusdem Ordinis Sacra Theologia
minimus Magister, fælicitatem ab eo precatur, qui est
omnium vera fælicitas.*

I Quis est, aut fuit vnquam (Amplissime Cardinalis) qui vel maximarum virtutum nomine, vel beneficiorum multitudine deuinctus tibi quàm plurimum debeat: is ego certè sum; qui à primis fermè annis ita fælici quadam sorte mihi contigit, vt te ob eximias ingenij, diuinalq; animi tui dotes, summopere semper, & ex toto pectore amare, & venerari cæperim; vnde virtutum tuarum admirator, & cultor, tua etiam in me beneficia experiri meruerim. Nam à facundissimo, & doctissimo ore tuo, tanquàm à cælesti, & perenni quodam fonte concessum mihi fuit haurire præcepta philosophiæ, omnemq; disciplinam, quæ in nostro pectore omnem ardentem sciendi extingueret sitim. Quibus studijs ego instructus, adiunctisq; Theologicis tanti viri vestigia pro viribus secutus diuino mihi fauente numine, nonnulla per singulos ferè annos conscribere sum conatus partim in lucem edita, partim si fuerit comoditas, & vita superstes, euulgada. Inter quæ sunt, quæ ad temporum mutationes præcognoscendas, pertinent iuxta triplicem methodum, cœlestē meteorologicā, & terrestrem. Res quidem periucundæ, & per quam necessaria. Quas mihi diu cogitanti, cui potissimum dedicare, & nuncupare mallet: Tu mihi primus omnium occurristi (Illustrissime Cardinalis) cui ego nunc per exiguum hoc munus venio exhibiturus, voluntatis certæ meæ sempiternum pignus, & debitæ olim seruitutis promptissimum obsequium: vt quod abs te accepi, ad eundem fontē redeat, vnde effluxit; vtq; aliqua ex parte me exoneratum tanto quod debeo, meritorum, & gratiarum pondere videar. Debeatur id munusculum iure tibi omnium parenti ob singulares virtutes, quæ in te vndiq; splendent, & veluti clarissimi solis radij in conspectu omnium inter lucent. Quasobres Clemens VIII. Pont. Max. bonæ memoriæ, te varijs in locis præfecit inquisitioni hæreticorum, sed præsertim Romanæ tanquam summæ. Et Paulus V. de Sancta Dei Ecclesia optimè meritus, Sacri, & Apostolici Palatij Magistrum esse voluit; tum quasi per gradus quosdam cognitis magis, perspectisq; tuæ vitæ ornamentis, nullo regum aut principum fauore, sed virgula quasi diuina, te verò nec cogitante, nec

prócurante ad apicem regiminis nostri Ordinis, & Pædicatoriæ familiæ per vniuersum orbem florentissimæ Generalis Magister electus fuisti; & tandem ad Cardineam, qua purpuratus es dignitatem, (quæ Regio splendori equiparatur) euectus es: in quibus muneribus ita te exercuisti, & exerces, vt nulli vnquam sis secundus futurus. Sic etenim virtutum luminibus effulges, vt omnes te suspiciant, & admirentur. Sed nolo epistolæ modû in his dicendis excedere: oportet enim longa oratione, & proluxa nimis uti. Quapropter (Illustrissime Cardinalis) te præcor, vt me iam ab ipsa adolescentia, tibi notum, deditumq; seruum, ac discipulû, qui me & laurea decorasti, & in sacrae Theologiæ Magistrum extulisti atq; celeberrimæ vniuersitati Neapolitane moderatorem, ac regentem declarasti: ita habeas, ita me existimes, qui te imprimis, & præcunctis alijs obleruare, & venerari semper debeam, eaq; me tua causa meditari, & parare oportere, quæ tibi à deditissimo famulo, & alumno deberi, & expectari merito debeât. Hilari igitur frõte, ac sereno pectore hæc lucubrationes meas tibi consecratas excipere velis: illasq; tu tanquam alter D. Augustinus Ecclesiæ Sanctæ micantissimum lumen, tuo ingenio cognoscere, corrigere, & emedare velis: vt sub clarissimi nominis tui clypeo tutius in hominum manus venire, auidiusq; ac libentius, tuo munitæ numine, legi, & gratæ esse possint. Si quid vero mea paruitas valuerit: id totum tuum erit. Interea diutissime valeas, feliciterq; ac sanctissime, vt facis, tui muneris omnia gubernes: expectaturus laborum premia à Christo Domino, qui te ad hoc munus, & elegit, & vocauit, & extulit, quem assiduis interpellabo præcibus, vt Illustrissimâ Dominationem tuam diu seruet incolumem, atq; amplificet ad Ecclesiæ suæ sanctæ frugem. Iterum, atq; iterum Vale.

Christiano, Candidoq; Lectori Salutem.

TANDEM post multos, variosq; viarū anfractus, terra, mari, aere; igne, cœlo (Deo ter Max. nobis opitulante) ad portum applicuimus (Lector Candide) & vtinam foeliciter. Opus certè ingens, & laboriosum ob rerum difficillimarum tractationem, varietatem, dignitatem, præstantiam. Quid enim præstantius cœlo? Quid admirabilius orbium motu? Quid dignius siderum influxibus varijs? Quid difficilius, quàm illorum naturas assequi? Verum quod officit, illud in primis est, præcognoscere scilicet, quando coitiones, separationes, aspectusq; Astrorum erunt: quando elementorum alterationes, aeris impressiones, animalium affectus, & propensiones, plantarum passionès, rerum insensibilium accidentia: & ex his omnibus prænosse, temporum mutationes quando futuræ sunt: præsentire scilicet pluuias, ventos, tempestates, serenitates, niues, glacies, grandines, fulgura, fulmina, corruscationes, tonitrua, terremotus, quatuor anni qualitates, veris speciem, æstatis calorem, autumnus inconstantiam, brumæ rigorem, & quàm plura his similia: nosse quidem, non modo quibus accidant temporibus, sed & earumdem causas: hoc certè nihil illustrius, nihil vtilius, nihil deniq; pulchrius, ac iucundius, vel inueniri, vel excogitari potest. Sanè futurorum scientia ob excellentiam, cæteris illustrior est: cum futura cognoscere ad Diuinitatem propriè spectet; Vnde futurū tantum Deo conuenit: quamuis futurum, sicuti præteritum, non sunt in Deo, quia quicquid in eo est, totum est in præsentis æternitatis: nihilominus tamen significantur in eo per verbum, & respectum ad creaturas. Quapropter futurum est in Deo, in nobis, in Angelis, & in Brutis, sed inæqualiter. In Deo secundum se, & in se, & id quidem tantum Deo conuenit: in suis causis conuenit nobis, sed plura Angelis ob intellectus acumen, & naturæ nobilitatem, cum sint materiae expertes; nos autem non absq; materia, & intelligere nostrum non est sine phantasmate, & sensuum adminiculo. Vtrobq; autem diuersimodè, nam in causis necessarijs certitudinaliter, in contingentibus sæpe (opinatiuè tamen, & per coniecturam) in his verò quæ rarò contingunt, nullo modo. Bruta quoq; futura cognoscunt, non quia præsens ad futurum computent (cognitio quidem futurorum ex præsentibus, & præteritis propriè rationis est) sed ex naturæ instinctu à Diuino intellectu eis indito, mouentur ab aliquid in futurum, ac si futurum prouiderent. Quandoquidem cum animal sit vndequaque, & omnino sensituum, sensus non apprehendit futurum, sed ex his, quæ animal apprehendit in præsentis: appetitus eius mouetur naturali instinctu in aliquod futurum prosequendum, vel fugiendum. Animalia itaq; omnia ferè futura præcognoscunt: quæ nobis quoq; certissima dant temporum indicia; quia non aberrant. Porro autem ab eis in vniuersum desumi debent, vel à quibusdam eorū proprietatibus, quæ sunt illorum propria accidentia, quemadmodum Hippocras in lib. de alimento scripsit: naturas scilicet rerum omnium, præsertim animalium sine doctore doctas esse, & per naturam operari, & citra intelligentiam duci, non cognitione finis, sed natura: quasi summa sapientia præditæ essent; immo has solas non ab errare, & cæt. Quod etiam præstius Aristoteles lib. 8. cap. 12. de Historia animalium docuit: animalia scilicet mutationes ad frigora, & calores congenitum, & natium sensum habere. Cæterū, & hanc doctrinam non prætermisit Ptolemæus, qui libro primo de Iudicijs Astrorum cap. 2. scriptum etiam reliquit: bruta animalia (non solum indoctos homines) intelligere temporum, & statuum discrimina. Indicant igitur nobis animalia omnia ferè temporum mutationes à proprijs eorum accidentibus, & à communibus, vt locorum migrationes, quæ sunt illi accidentia communia. Ex hoc namq; quòd locū mutant, & de loco in locum migrent, dant nobis profectò signa, tempora mutari. Quare D. Thomas 2. 2. q. 35. art. 7. corp. scribit, quòd per auiū garritus, & motus, & alias dispositiones possunt futura præcognosci: non sicut per causas futurorum euentuum, sed sicut per signa. Et in eodem opere q. 95. art. 7. in corpore docet, Augurium non esse illicitum in his quæ causantur à cælis, vel quæ pertinent ad aues, seu ad alia animalia. Et ratio quidem est, cum fiat res naturæ superstitiosi tamen homines ad alia transferentes, aliter iudicant in perniciem animarum suarum. Triplex genus hominum futura naturaliter prædicere potest, Astrologus, Philosophus, Medicus (licet omnes Philosophi) Astrologus à causis remotis, Philosophus à medijs: Medicus à proximis. Astrologus à cælo, Philosophus à facie cæli: Medicus à facie terræ. Astrologus à motu cælorum, & cæt. Philosophus à Meteoris: Medicus ab anni qualitatibus; prædicens sanitates, & annuas ægritudines. Hinc habes (humanissime Lector) tres modos prædicendi futura in temporum mutationibus. Primus est cælestis, secundus Meteorologicus: postremus terrestris. Primus à sole, luna, reliquisq; erronibus, tum fixis, cæterisq; rebus

rebus cœlestibus desumitur. Secundus ab aeris qualitatibus. Postremus ab animalibus quibuscumque, præsertim ab homine, à Plantis, tum etiam à rebus vita carentibus. Quòd si dixeris, prædictiones hæc sæpius falli, quemadmodum, & cæteras astrologicas, & medicas: respondemus id non proueniri à fallaci scientia, verum vel à rebus, vel ab intellectu: à rebus ob materiæ scilicet excellentiam, atque nobilitatem, ob rerum Astrologicarum, Meteorologicarum, & medicarum difficultatem, ob varietatem mixtionum configurationum cœlestium; & tandem, quia priscorum, & recentiorum obseruationes non conueniunt adinuicem. Porro autem ab intellectu secundo id proueniri potest, quia artifices, & scientifici sunt negligentes, imperiti, tardi ingenio, intellectu obscuro, & cæ. Negari itaque minimè potest, per Astrologiam præcognosci posse mutationes, quæ fiunt per aeris transmutationem. & in mutato aere ambiente: & per philosophiam meteora omnia, & ætus, & temporum mutationes: & per medicinam sanitates, & annuas ægritudines, ab anni qualitatibus depromptas. Vniuersa Astrologia, & Philosophia simul huic suffragatur. Verum & sancti Doctores testantur, elementorum ordine, & consonantia, atque alteratione, posse sereni dies, & pluuij prænosci, & quæ necessaria sint humanæ vitæ siderum coniecturæ, dummodo quis ultra mensuram non perquirat eorum iudicia. Et quòd deceat nonnulla de pluuijs futuris percipere, plura quoque de ætibus, & impetu ventorum, vel particularibus, vel vniuersalibus, vel violentibus, vel leuibus. Et quòd ex eorum coniecturis magna comoditas vitæ præstetur: Cum intersit nauæ procellarum pericula prognosticari, viatori aeris mutationem, colono fructuum copiam. De quibus omnibus legendi sunt etiam sancti Doctores, præsertim D. Hieronymus. D. Ioan. Chrysostomus, & D. Thomas super Matthæum. c. 16. D. Basilius super Lucam. c. 12. Homilia 6. Venerabilis Beda, Magnus Albertus super utrumque; caput, & alij. Verum S. Doctor egregie (ut solet) illud Matthæi 16. prædicati capitis, scilicet factò vespere, & cæ. ad litteram explicans, docet: quòd ex aliqua dispositione poterant (nempe Iudæi) cognoscere signum serenitatis, dum saluator noster dixerit eis, factò vespere dictis serenū erit, rubicundum est enim cœlum: & tempestatis; quia dicitis, rutilat enim triste cœlum, quia tristitiam designat: aere enim turbido existente, non sunt homines ita læti, & cæ. Afferre deinde ex Aristotele rationem, & doctrinam, cur rubedo serotina sit serenitatis signum, non nisi certè ex diffusionem radiorum solis super vapores. Quippe qui cum abundant, radij penetrare minimè possunt. Ideoque in aere nigrum colorem consurgere, necesse est: porro autem subtiles, penetrant. Cuius verò acuminatur quod est igneum: rubeum colorem cœni, par est, ut in flamma: quandoquidè cum magis eleuatur, magis in ea rubedo apparet: & ob id significatur, vapores non abundare; ergo significatur serenitas: At verò si manè resoluitur aliquando in rorem, aut pluuiam, signum est tempestatis. Hanc doctrinam si inspexisset Federicus Bonauentura non ita leuiter illam Magni Alberti de rubedine matutina, & serotina reiecit anno. 6. in lib. Theop. de Ventorum signis: cum sit Thomistica, & similima, quinimò peripatetica. Sed de his alias, ut in secundo huius cap. 4. inuimus.

Cæterum, ut singularum librorum intentio magis perspicua fiat, admonendus est circa primum humanitatis Lector, ne miretur primò, si in Astrologicis monumentis, Arabum, Ægyptiorum, & similitum sententias etiam retulimus pro temporum mutationibus discernendis: quamuis enim multa alia afferant, quæ experimentis minimè hodie congruunt: non idcirco sunt spernendi, & reieciendi (nisi in his, quæ manifestam continent contradictionem) Nam Ptolemæus ab his desumpsit, reieciens ea, quæ tunc sibi videbantur reiecienda. Quòd si in Ptolemæicis experimentis persistere voluerimus, aliqua etiã ex illis mæca cernuntur: idque ob motuum varietatem, & locorum stellarum mutationem; ac propterea obseruationes vtriusque diuersæ. Fatemur tamen multa Ægyptiorum obseruationibus congruere, pleraque ex eorum doctrina euentibus correspondere circa temporum qualitates: è conuerso iuxta Ptolemæum aliqua deficere. Pertinet itaque ad Optimum artificem priora non spernere, sequentia verò animaduertere, atque amplecti; & melius est, rem iuxta duas vias obseruare, & assequi: quàm iuxta vnam. Secundo in doctrina, & methodo Hieronymum Cardanum sequi volumus, quia postremus scripsit, quamuis rem non plenè attigerit, causis iam prædicatis, quæ sunt cunctis artibus, & scientijs communes. Tertiò in supputationibus fixarum iuxta longitudinem vtramque viam amplexi sumus, nempe Alphonsinam, & Copernicæam; ut studioso nihil deesset. In illarum ortibus, & occasibus, & cœli mediationibus supputationem dumtaxat copernicæam: quæ Io. Antonius Maginus vir Clarissimus, & de cœlestibus optimè meritis decreuit, & statuit. Tyconicam in dies expectamus, quoniam diuersa à Copernicæa videbitur, & absolutior: cui certè fidendum est magis; nisi ipsa cum tempore emendatione etiam indigebit. Fatemur quoque aliquos errores in supputationibus tabularum irrepsisse, sed corrigendos relinquimus diligenti Mathematico: præsertim in Tabulis ortuum, & occasuum, & cœli mediationum fixarum. Verum in prima, quæ ad longit. 40. supputata est, irrepsere aliqui: non nisi impres-

Impressorum inciticia, negligentiaque ob Authoris absentiam à Civitate Neapolitana: Neque
 manifestum sit ab originali, ubi non solum numeros aliquos dereliquerunt, numerum alium
 pro alio ponentes, sed lineas, & versus integros fixarum: quæ omnia, completa editione in-
 speximus, magna ira in Typographum. Volebamus correctas iterum edere, sed amicorum
 consilio abstinuimus; non nisi, quia præmanibus habemus tabulas, quantocius in lucem eden-
 das, ortuum, & occasuum cum cæli mediationibus fixarum ad Polorum altitudines. 37. 40.
 42. 45. 48. 50. 52. 54. 56. 60. conditas cum observationibus præscorum, etiam Ptolemæi, à Fe-
 derico Bonaventura latinitate donatis. Quæ tabulæ à 1620. initium sumunt, cum regulis, per
 multa annorum spacia duraturæ. In secundo libro non omnia meteora retegimus, sed illa cer-
 te, ex quibus temporum mutationes dumtaxat desumi possunt. Horum prognosticationes
 certiores sunt primis iuxta Ptolemæum in centiloquio, qui aeris impressiones secundas stel-
 las vocat: dicens; Pronosticator certius prognosticatur ex stellis secundis. Vocat quippe,
 stellas secundas meteora, quia ut plurimum ita cernuntur: quemadmodum Cometa, quali-
 tates igneæ, & cætera visa. Cur autem certius? non nisi ob maiorem evidentiam, & ad nos
 propinquitatem. Similiter in tertio animalia illa annotata sunt: quæ temporum qualitates
 nobis indicant. Fatemur tamen pleraque inueniri, quæ aeris alterationes præsentunt; ac ve-
 rò, cum in Græcis monumentis magna pars horum sit amissa, atque deperdita non sine maxima
 doctorum virorum iactura, & philosophiæ iniuria, non potuimus viris in hac parte doctis-
 simis, ex voto satisfacere. Dum sub Typographo Tertius liber in calce succumberet. R. A. P.
 Magister F. Cornelius de Tirobosco plurimarum virtutum ornatissimus monuit, apud Bi-
 bliopolam Neap. vidisse Augustini Niphi libellum ad præsentendas aeris qualitates ex re-
 bus varijs: quem libellum ab annis duodecim semper desiderauimus, nec tamen habere po-
 tuimus, quia iam philosophus celeberrimus à nobis citatus fuisset, ut alij. Vidimus tandem,
 inspeximus, legimus: pauca, & si scribat, omnia ferme à nobis iam adnotata erant. Admo-
 nitum deinde volumus Candidum Lectorem, si in digressionibus aliquid inuenierit, quod con-
 tradiotionem inuoluere cernatur: maturo in primis iudicio singula discernat, nec damnet,
 nisi sit res manifestissima: secundo animaduertat, huiusmodi capita non esse quæstiones, sed
 quasi textus, Obiecit nobis P. Magister F. Donatus de Caserta harum rerum curiosissimus,
 contradiotionem se legisse lib. 1. cap. 16. dum scripsimus, Veneris elevationem supra Satur-
 num in Tauro siccitatem influere, quamuis pluuia multa: hæc enim implicat: nam si ma-
 gna pluuia, neutiquam siccitatem, sed humiditatem influere sequitur: quod si siccitatem fa-
 cere compellimur, non utiq; magna pluuia. Sed statim respondimus, elevationem hæc quod
 ad Constitutiones eius generales, primo, & per se siccitatem influere: quod ad aliquid verò
 particulare, & per accidens, magnam pluiam. Habemus quidem in æstate exemplum, cu-
 jus constitutio generalis calida, & sicca certè est: Verum, quod magnæ sicut aliquando plu-
 uia, coruscationes, & tonitrua, & similia, & cæc. hoc profecto particulare quodam est, per
 accidens, & secundario, non primo, & per se. Obiecit deinde, id explicari debere: respondi-
 mus huiusmodi capita non esse quæstiones, sed quasi textus: ac propterea ingeniosissimi
 Lectoris iudicio relinquendum, ut explicet.

Amplius sciat prudens Lector, nos in hisce digressionibus non personas, sed opiniones re-
 fellere, nisi quis sit hæresis labæ infectus: quoniam tunc nominabitur, ut Diabolus in scriptu-
 ris, & Pilatus in symbolo. Hæreticorum nomina à libris expungenda sunt penitus, ut quæ
 admodum deleta sunt de libro inuentium in cælo, ita de cæcis de libro inuentium in terra:
 & eorum memoria pereat, cum ignitu, quia Dominus in æternum permanet. Citauimus hæ-
 reticum Ramum in tertio, quem etiam oppugnauimus: quandoquidem in grammaticis hæ-
 reticis, quandoquidem in scripturis, & in rebus fidei non deficit, & omnis scientia abiq; Deo igno-
 rantia certe est, & omnis sapientia, stulticia. Idcirco omnia à nobis edita, & in posterum edenda
 siue Philosophica, siue Theologica, aut alia cuiusq; generis S. R. E. correctioni humiliter
 submitimus. Tandem te rogamus humanissime Lector, ut cuncta boni consules. Vale.

ADMODVM R. P. F. PAVLO MINERVÆ BARENSI,
Prædicatorum Ordinis, Theologo præstantissimo, omnique Scien-
tiarum Genere ornatissimo.

Ioannes Iacobus Summontius Philosophus, ac Medicus Neapolitanus. S. P. D.

SCIENTIARVM Omnium Inventiones, ac Constitutiones ea lege, proditas esse à prisca monumentis habemus (Paule Doctissime) vt nascentibus in dies hominibus; Ipse quoq; incrementa susciperent, atq; haberent; quòd licet in omnibus meridiana luce clarius emicet, in ea attamen, quã inter homines versari aiebat Cicero, illam scilicet futurarum rerum presentionem, quam Christus vim quandam esse cognoscentem, videntem, atq; signa explicantem, quæ hominibus portenduntur à Dijs exaravit quàm maxime perlucet, nam vt illos, qui præmiserunt eam omittamus à prioribus decantatos, temporis attamen iniuria fere sepulta visa est; Verum hodie opus tua tantum extulit caput.

Quantum lenta solent inter viburna Cupressi.

sed non profecto mirum, nam haud ex alio, quam è Mineruz pectore, poterat emanare; Quid enim Minerva nisi disciplinarum Dea; Quid inquam olim ethnici pro sapientia ponebant nisi Mineruam? Ad quid ex Iouis Cerebro prognatam esse voluere Poetæ, nisi vt humanarum Disciplinarum, humanum non esse inuentum ostenderent, sed ex Iouis cerebro inexhausto scilicet Diuine sapientie fonte ad mortalium usum esse depromptas. Non inmerito igitur Mineruam à monendo dictam voluit, quod recte præuidendo moneat & tu disertissime Paule hodie illustribus, ac perspicacissimis laboribus tuis non ne futuras temporum mutationes cõtemplando, & præuidendo mones? Felicissima igitur hæc nostra tẽpora haberi possunt quòd tali gaudeant Homine, qui Mineruz cognomen sortitus, monere videtur.

Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Maximam igitur ac immortalem laudem his laboribus es assecutus, cum te vnum hæc nostra rulerit etas, qui de hac re ita eleganter, doctè, ac distinctè, scripseris, vt omnes obtinuerint, ac ingenti admiratione detineantur. Sed ego inter ceteros, præsertim in euerenda opinione de mobilitate terræ, physice, mathematicæ, & thologice, opinio quidem (vt dicis) verè sciticia, & nostris peripateticis, vt optimè nosti, absurdissima: mire delectatus sum. Eia igitur (vt expisti) perge, ac Mineruz officinam (quod tuum est) semper in dies iuuare, augere, perficere, ne desistas; Vale, & me (vt soles) ama. Ex edibus nostris Calendis Nouembris, à Virgineo Partu A. 1608.

AD AVTHOREM.

Ioannis Iacobi Summontij Philosophi, & Medici Neapolitani.

EPIGRAMMA.

Sedibus æthereis, o vates esse Mineruam
Dicitis, at vobis maximus error inest.
Hic est in terris, alias non incolit oras
Has nisi terrenas, quas habitare patet.
Non ne Minerva docet, quæ sint ventura sub orbem
Qualia sint etiam tempora, quique dies.
Astrigero quicquid faciant vaga sidera Cælo
Quid ve boni efficiant, rite Minerva docet.
Instruit ardentem vt valeas vitare leonem,
Vtque sit æstiuo tempore Cætitus Homo.
Quæ sequeris prudens ardenti sole cauebis,
Insani rabies est fugienda Canis:

Errorem vates igitur deponite vestrum,
Et date letitiz signa. MINERVA. Vale.

Eiusdem, Ad Eundem.

Luce modò obscura tempus, modo luce serena
Ridebas seriem nocte, dieque Hominum.
Vna Minerva malo huic poterat Dea docta mederi,
Demonstrans varias scilicet vnde vices,
Fecit, & in lucem doctum dedit illa libellum.
Vnde tuos poterit noscere quisque iocos.
Ridebas Hominum, tempus variabile sortem,
Parce; tuam potius iam modo flere potes.

DE

PRAECOGNOSCENDIS

TEMPORVM

MVTATIONIBVS

IVXTA TRIPLICEM VIAM COELESTEM,

Meteorologicam, & Terreſtrem.

Liber Primus.

AUTHORE F. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS
Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magiſtro.

*Animaduersiones ad dignoscendas æi qualitates, Tempo-
rumq; mutationes iuxta viam Coelestem.*

CAP. I.

PROGNOSTICON de temporum mutationibus inter cæteras nobilissimæ scientiæ astronomicae partes, quæ in futuris prænocendis versatur, quod ex se, amabile, & in cunctissimum est eo magis arduum, & difficillimum cognitum perspicitur, cum quia stellarum configurationes, atque congressus non reuertuntur, eorumque configurationes nostris temporibus non sunt similes: neque esse possunt antequam, quæ in similitudine ars ipsa confecta est) quam ex collectura illam assequimur) cum quoque cum non ex vno pendat principio, veluti coniectura alicuius Initiij, vel geniturae, vel conuersionis, vel interrogatio, & similia, sed ex multis cum oriatur capitibus, difficile quidem reddat iudicium, ambiguntque. In primis namque perpendenda est Saturni, ac Iouis positio in quo Zodiaci signo, & a quo occidat: & cum quibus stellis suis fixis, siue erraticis commiscetur, & quæ loca eo temporis momento duocæli limina occupauerint, hæc dubio procul sequentium viginti annorum erit generalis dispositio. Deinde consideranda est solis reuersio ad punctum æquinoctij in quo duo illa ponderosa sidera ad vniuersum conuerunt: cum congressio ad reliquias. Tertia consideratio est solis ingressus in quartam aëni, nempe in eorum limina, & primo Arietis, cum sit caput ætheriorum, & vniuersi temporis æquinoctiale signum: incipiuntque dies manifeste augeri, cum antea duodecim horis minores essent: Saturno Cancris, ubi sit æstiuale Solstitium, quia Sol stare videtur, incipiuntque dies decreſcere, sed non manifeste. Tertio Libra, quod est signum iridem æquinoctiale æstiuum temporis, ubi manifeste dies decreſcunt. Quarto, & vltimo considerandum est Capricornium, ubi bruma incipit, sed in eo Solstitium Hyemalis, dies vero non ita aperte augeri, cum antea quatuordecim horis augerantur. Quarta animaduersio est in Solis ingressu, & in signorum equatoris, & solstitiorum, quæ signum æstiuum, & quæ illud a quo. Quinto videndum est, Planetarum in diuisum Luna, & Sole quales sint, aut fixarum corpora cum ipsi iuxta longitudo- nem, aut in angulo conuerti, & in quibus erit in locis duorum luminum talis

Prima anima
duerſio cir-
ca temporū
mutationes
prænocendas
- il sup sine A
- Secunda: ani-
ma duerſio
- Tercia con-
sideratio.

Quarta ani-
maduerſio
- Quarta con-
sideratio

A

talis

De praecognoscendis temporum mutationibus

Secunda animaduersionum.

Septima consideratio.

Octava animaduersionum.

Nonum animaduersionum.

Decima consideratio.

Undecima animaduersionum.

Duodecimum adnotandum.

Tertiadecima consideratio.

Quarta animaduersionum.

5. animaduersionum.

Varia regionum dispositio.

16. consideratio.

Aeris qualitates praesagiantur.

17. animaduersionum.

18. animaduersionum.

19. animaduersionum.

20. animaduersionum.

21. animaduersionum.

22. animaduersionum.

23. animaduersionum.

Talis certe erit trium mensium interceptorum dispositio inter punctum, & punctum quod etiam animaduertit Galanus in suo supplemento Almanac. Sexto animaduertentes partem horos copantem conjunctionis, vel praeventionis in Annis mundi reuolutionibus: hoc est luminarium coniunctionem, vel oppositionem, quae de illis proximius praecesserit solis ingressum in aliquod punctorum signorum cardinalium, ut iam dictum est, sed praesertim in Ariete; ab hoc enim totius anni qualitas iudicatur. Septimo considerabis reliquas luminarium coniunctiones per totam annum. Quartum: si synodus proximior fuerit, vel plenilunias, si oppositio: qualis enim fuerit luminaris status supra terram oppositionis tempore, aut amborum luminum ad inerrantia sidera, ad errantibus, ad mundum; aut errantium inter se; praesertim in tetragonis; Talis certe erit status illius mensis usque ad reditum; Octaua consideratio est congressum errantium siderum inter se & cum Luna, quandoquidem, cum ad ea loca Luna peruenerit, aut ad horoscopia signa: tunc uique sequetur effectus. Nono diligenter intuendus est solis ingressus in signis octauae sphaerae: ad quem cum accesserit, varias diuersasque temporum mutationes excitabit. Decimo videndum est, Luna in qua signi mansione eo tempore, in Annua scilicet conuersione, & quarta reperiat; ac singulis diebus quoque constat enim viginti octo esse Luna mansiones. Undecimo consideranda sunt partes aeris, seu temporis a quibus stellis accipiuntur, tam in Annis reuolutionibus, quam in mestrui, & per diem, atque noctem: & a quibus projici debent. Duodecimo adnotanda sunt signa humida quae sint, & partes quoque signorum humida: ualeo enim id quam plurimum ad futuras pluias, prognosticandas. Tertiadecimo consideranda est Luna ingressus in aliquibus signis quae hunc pluuium explerit. Quartodecimo consideres prudens mathematicus ventorum qualitates: hoc enim, Ptolemaeus magnificat, securiorem namque habebit prognosticationem. Quintodecimo examines varias regionum dispositionem, ac finem: num sit Borealis, vel Australis, num Montuosa, conuallis, aut campestris: videlicet enim in eadem regione hic serentatem, illic pluiam; eodemque fere tempore, & parum loci interfusio, sub eodem hemisphaero hic aestus intensos, illic graues, & nimis calidissimi quoque, ac frigidissimi regionibus siccos, & vel humidos, ventorum affatus, frigidissimis temporibus, & calidissimis quoque perum, vel raro pluuia. Quod si adiuuerit nimiam caloris, frigorisue accessionem, vel nubes prohibeant, aut diuidere, aut cito dissolueri; omnibus quoque supra dictis naturae considerationis, iudicium proferet securius; quoniam non omnia secundum virtutem, & generis qualitates tantum, praesagienda sunt, sed iuxta quoque suppositi, seu materiae, & loci dispositionem. Eadem namque constellatio sub qua plures nascuntur, quorundam reges facit, plures autem seruos. In Ethiopia nigros praeparat homines, in Septentrione albos, & flavos: alicubi autem mediocri vna regione ad arma proclines, in altera otio deditos. Itaque non solum iuxta causas remotas, rerum praecognitio, praesertim mutationis temporum praesagitura venanda est; sed iuxta etiam causas propinquas, sic igitur de astronomia magna, & magna. Apotelesmatica accipienda sunt, primo a caelorum in suum, & oppositorum, seu oppositorum, vel loci dispositione: his enim duobus non longe a seruitate abest prudens mathematicus in iudicando. Sextadecima animaduersionum est notanda Luna stationes, quae sunt duodecim: multum etenim valent ad dignoscendas particulares temporum mutationes. Decima septima est adnotare solis in ambulationem per duodecim signa Zodiaci octauae, & nona etiam Sphaerae. Decima octaua est praesertim sigillatim siderum inerrantium circuitus, octauae, & nona etiam stationes, quae sunt in terra, vel per se, vel cum erraticis, & reliquis illorum, & incidentia inferius explicanda.

Liber Primus.

explicanda. Decimanona animaduersione erit, stellarum etiam fixarum naturas at-
 tentè indagare: atque earum habitudines ad solem; plurimum enim ad præcogno-
 scendas aeris qualitates faciunt: nam manifestè videntur tempora mutari ex ip-
 sarum cosmicis, achronycis, & heliacis ortibus, & occasibus. Sunt & aliæ animad-
 uersiones obseruatione dignæ: verum cum virtualiter in præcitatatis includan-
 tur, & in proprijs digressionibus de illis fiet quoque mentio. Vigesima consid-
 ratio est circa luminarium eclipses, defectusque ne dum instantis anni, sed præ-
 æriti, quæ ante solis ingressum in puncta cardinalia occurrerunt: si suos effe-
 rint effectus, an non? & quando, & quomodo, & quales. Vigesima prima est, dili-
 genter perpendere stellarum fixarum habitudines ad singulos horizontes, quæ,
 cum sint variæ, atque diuersæ, fit, vt singulis terræ locis singulæ accidant, & pe-
 culiariæ ventorum, ac tempestatum vices: quæ sæpè ad statos redcunt dies, & re-
 mitti, atque intendi solent ob diuersos erraticarum respectus, quæ & variantur
 statutis seculis ob inerrantium stellarum motum. De his itaque hætenus; vnicam
 tantum addendam arbitramur rationem, quæ dubio procul est inter omnes
 præcipua, & erit postrema consideratio, quæ est, quòd pro maiori parte eorum,
 quæ dicta sunt; erigendum est schema cæli, ex cuius inspectione proferes, quæ ven-
 tura sunt circa temporum mutationes. In vniuersum tamen, vel ad minus octo
 cæli schemata conficienda sunt: duo pro vere, alterum quidem pro luminarium
 congressu adinuicem, si talis præcesserit solis ingressum in Ariete, vel pro opposi-
 to eorumdem, si oppositio præcesserit: alterum vero in ingressu solis in punctum
 Arietis. Duo rursus pro æstate, vt de vere dictum est, nempe alterum pro vtriusque
 luminis congressu adinuicem, si talis præcesserit solis ingressum in Cancro: vel pro
 opposito eorumdem, si tale præcesserit: alterum autem in ingressu solis in solsti-
 tiali signo. Amplius duo alia pro Autumno, & duo reliqua pro Hyeme erigenda
 sunt, vt de vere, & de æstate dictum est. Porrò vniuersa hæc, quæ pro tulimus, sup-
 ponunt in primis quatuor anni temporum theoriam, vt scilicet ver perpetuò sit
 calidum, & humidum, æstas calida, & sicca: Autumnus frigidus, & siccus, Bruma
 vero frigida, & humida. His deinde naturis conferre debet prudens mathematicus
 considerationes alias, atque subtili indagine perpendere, si in intensiõibus, &
 remissionibus illis congruant, vel repugnant: nam iuxta stellarum robur, vel imbec-
 illitatem in testimonijs quatuor qualitatũ, sic erunt, & præfagia tẽporum, & tẽ-
 pestatũ euentus. Hęc ex Ptolomaica lectione secundi lib. Apotelesmatici cap. 10.
 clarissimè habentur. Vide igitur, quàm difficillima sit certa futurę aereę qualitatũ
 præcognitio inter cæteras astronomiæ partes, quę in prognosticandis futuris versa-
 tur, cum a pluribus pendeat principijs, & non ab vno tantum, Pædetentim igitur
 in hoc tam difficili negotio, & maturè à nobis procedendum est; quantum nostri
 ingenij imbecillitas patitur, & rei ipsius difficultas suffert.

19. animad-
 uersio circa
 ortus, & fixa-
 rum occasus
 cosmicos,
 achronicos,
 & heliacos.

Vigesimali ad
 notandũ cir-
 ca eclipses.

21. considera-
 tio circa fi-
 xarum habi-
 tudines ad
 horizontes.

23. & postre-
 ma animad-
 uersio de eri-
 genda cæli fi-
 gura.

Cæli schemata
 quot, & quæ-
 ralia erigē-
 da sunt.

Anni tẽporũ
 qualitates.

Indorum sententia de temporum mutationibus, aerisque qualitatibus. CAP. 11.

N orientalibus regionibus valde floruit rerum cęlestium peritia,
 præsertim in Aegypto, & locis adiacentibus. Quippe quæ regio-
 nes sunt absque montibus, vbi maxima conspicitur planities: cę-
 li status semper serenus, hominesque natura curiosi, ac propte-
 rea ad cęlestium motuum obseruationes, & isti prompti; & illæ
 aptæ. Ideo artificiali scientia rerum naturas, atque præfagia in-
 tellectuali speculatione subtiliter cernere indi conati sunt iuxta nimiam sagacis-
 simi

Rerum cęle-
 stium peritia
 in Aegypto.

De praecognoscendis temporum mutationibus

fimi eorum ingenij flagrantiam ; sed de temporum mutationibus praesertim multo obseruarunt, & posteritati tradiderunt . Annuales itaque pluias ex duorum luminum coniunctione, vel oppositione, quae solis ingressum in Ariete praecedat, vaticinati sunt. Ita vt erecta caeli figura, si Luna tunc Saturnum aspiciat, amboque humidum signum occupauerint, ac Iouis aspectus minimè interfuerit, constellatio illa atras quidem nubes, leuesque pluias, sed durabiles causabunt. Si autem Mars locum illum aspexerit: tonitrua, lampades, & fulgura excitabit. Quod si leuiiores planetae, puta Venus, & Mercurius Saturnum aspexerint: augebitur pluuia, durans sine intermissione. In annua itidem reuolutione si tres inferiores stellae erraticae loca humida occupauerint: pluuiae redundabunt: quod similiter in illarum partibus eueniet. Praeaeos autem erit, si hora coniunctionis, vel oppositionis duorum luminum, quae aequinoctium vernum antecedit, partes acceperis: tunc perspice loci dominum, ac vbi terminabitur resultans numerus, ita pronuntiato. Verum quod addunt, hoc est, si Mercurius in sua domo propria fuerit, accipi debere suosmet gradus proijciendos vt supra, pace illorum id impossibile iudicamus: cum eo tempore Mercurius vel pisces, vel Arietem obtinere potest. Nam dictum est obseruari debere coniunctionis, vel oppositionis horam luminarium: ingrediente sole in primum Arietis punctum. Qui igitur fieri poterit, vt tunc temporis Mercurius in domo propria reperiatur, cum domus sua diurna sit Geminorum signum, nocturna verò signum virginis, sua quoque exaltatio? At primum regnat in mense Maij, & Iunij: secundum in mense Augusti, & Septembris. Nam supponitur, sicuti de facto est, Mercurium à Sole non elongari posse citra tricesimum gradum: quinimò multo minus. Mercurius etenim matutinus vltra viginti, & octo partes, scrupulaque triginta septem: Vespertinus viginti, & septem partes, ac triginta septem quoque scrupula à sole non discedit: vt in sua Theorica videri poterit. Non igitur in domo propria Februarij mense, vel Martij Mercurius esse poterit. At fortassis in aestiua sectione, & autumnali, vel parum ante, & post intelligunt. Porro facile id tunc esse potest: cum Mercurius, vel Geminos suam diurnam domum, vel virginem suam nocturnam, vt dictum est, & exaltationem, perambulare possit. Et quidem sic intelligunt. Nam mundum captum autumant Indi (quemadmodum orientales omnes) in aestiuo aequinoctio; vnde & in Autumnæ annum inchoabant, sicuti Chaldei, Persae, & Aegyptij. Occidentales verò à verna sectione, Athenienses, & Graeci à solstitio aestiuo: Romani ab Hyberno, Arabes ab ingressu solis in leonem; vt Solinus, & Maternus libro tertio scripserunt & nos in de Neomenijs Salomonis libro primo capitibus 13. & 14. Obseruant itaque solis ingressum in primum librae punctum: ex quo totius anni qualitates desumunt. sic igitur suum habet locum de Mercurio sententia: quod si in propria domo fuerit & cetera. qui dubio procul potest esse vt plurimum in virgine, quae est domus sua, & (vt dictum est quoque) sua exaltatio. Verum hæc opinio non est apud eos vniuersalis, & illorum plerique ex solis ingressu in primum Arietis punctum totius anni qualitates vaticinantur. Quamobrem tunc temporis Mercurium in domo propria posse esse, nescimus profecto qua nam ratione id fieri posse. Porro si certius temporis mutationem ex partibus subtrahendis, & proijciendis desideras, vt ere alia parte: quae quidem in die à Venere, in Lunam accipi, par est, de nocte è contra: quam ab Horoscopo proijcies. Quae si in loco humido ceciderit, pluuiae abundabunt, & è regione. Cumque Luna vel Venus locum illum occupabunt: pluet. In annua reuolutione si Luna Venerem, aut Mercurium, vtrosque Solem praecedentes aspexerit: in anni initio erunt pluuiae: si verò Solem sequuti fuerint: erit oppositum. Quod si Mars in Scorpio tunc Venerem aspexerit, pluuiae

Munias annuales vnde vaticinabant Aegyptij.

Indorum sententia quaedam reijcitur.

Mercurij propria domus.

Mercurij elongationes à sole.

Mundi inceptio iuxta diuersorum sententias.

Certior temporis mutatio ex partibus subtrahendis, & proijciendis.

Liber Primus.

pluuiæ abundabunt : quamuis aspectu , ratione signi proprii , abundantiam ciet pluuiarum; idem quoque in Ariete efficiet . In domo autem Saturni parum pluuiæ in alijs cum mediocritate aliqua . At Sole tropicum signum intrante, si in humido Venus existat, Lunamque in humido quoque commorantem signo aspexerit: magnas excitabit pluuias ; Quòd si Venus in humido fuerit signo, erit aeris temperies. Sole verò Arietem, vel Taurum perambulante, retrocedente Venere, pluuiosum valdè erit Ver. Quòd si Soli ab initio brumæ vsque ad finem Arietis, errans stella retrograda iungeretur : siccitatem futuram indicat : si duæ conuenientem humiditatem, si tres, augebitur humiditas: si quatuor, maximam aquarum abundantiam demonstrat : superioribus autem id per aspectum accidit . In quarta Autumnali si erraticæ simul cum Sole retrocedant, in hyeme verò dirigantur, vbiq; locorum siccitas erit maxima. Sol in æstate in terminis Martijs calorem auget, in hyeme, & vere siccitatem . In æstiuâ sectione si quinque erronee in consequentia procedunt, æstas temperata erit : si in præcedentia, erit calida. Horum autem ratio nulla alia assignari potest, nisi quòd directi infrigidant : retrocedentes calefaciunt; quod etiam euenit, dum sunt in eccentricorum suorum apogæis: tunc enim minus calefaciunt ; dum verò ad perigæa eccentricorum, & epicyclorum, magis calefcunt; sed de his inferius. Duæ inferiores erraticæ in quarta autumnali combustæ, frigus influunt, & humiditatem: in hyemali, ventos meridianos, & nubila: in vernali, nebulas: in æstiuâ, tonitrua, & caliditatem: quod etiam de tribus superioribus intelligendum est, sed non æqualiter . Sole decimam octauam Scorpij partem intrante, Venere autem per aqueum signum tunc deambulante: pluuiæ erunt maximæ. Sole in Capricorno, Aquario, & piscibus existente, si Venus contra signorum ordinem, & orientalis processerit : in hyemis initio abundantes erunt pluuiæ: in vere, imbres pauci : At in hyeme directæ, & orientalis, in initio pauca erunt pluuiæ: in fine quàm plures, nisi alia stella propinquior Soli occurreret. Quo verò ad diem pluuiæ particularem attinet, Indi per distantiam coniunctionis, vel oppositionis, aut tetragoni duorum luminum ad gradum stellæ erraticæ naturæ pluuiæ indagant. Videndum igitur est, in quo signo Luna reperiatur: nam si est in mobili, cui libet parti vnâ tribuat horam: si in fixo, diem: si in communi, in prima illius medietate diem vnum, in secunda verò horam, & tunc quidem pluet. Quòd si eo tempore Saturnus à Marte aspicietur, pluuiæ tunc protraheretur quousque Luna Saturnum aspiciat per diametrum, vel per tetragonam irradiationem in Ariete, vel Leone, vel Sagittario signis igneis: sed tunc pluet, si Luna Ioui vim tribuat (ambobus tamen in humido signo repertis) & alter inferiorum Iouem aspiciat . At vero nubila erunt, Ioue, & Luna sic existentibus: modo inferiorum neuter Iouem aspiciat . Sed si Iuppiter Saturnum aspiciat, pluet . Cæteram adnotato diligenter pro dictis, & dicendis, plerisque viros doctissimos, ex planetæ dominantis orientalitate, seu occidentalitate, tempus sumpsisse effectuum. Si namque dominans planeta occidentalis fuerit, effectus suos in anni initio, vel mensis lunaris, aut Hebdomadæ aduehet : si verò orientalis, in fine . Ptolomæus tamen obseruat, quòd si in verno æquinoctio Horoscopus sit ex fixis, schema cæli semel tantum pro agnitione tempestatum anni in genere, erigendum præcipit. si fuerit ex mobilibus, per singulas anni quartas: si ex communibus, duos tantum nempe in solis ingressu in Aequinoctialibus signis, in Ariete scilicet, & in Libra: quod sit certe Martij mense, & Septembris. Verum enimvero certiores habebis temporum qualitates, si per singulas anni quartas, ac per singulos anni menses, horoscopantem signi gradum elicueris tam in duorum luminum congressibus, atque diametris, quàm in eorumdem tetragonis : Nam certior quidem eris in prognosti-

Temporum mutationes ex planetarum directione, & retrogradatione.

Dies pluuiæ determinat iuxta Indos.

Tempus effectuum iuxta nonnullos viros doctissimos.

Ptolomæi obseruatio.

gnoscendo annuas tempestates, & menstruas: quemadmodum & viri illustres obseruarunt. Porro schemata tetragonica absquè scrupulo relinqui possunt: diametralia verò non sic: menstrua tamen minimè. Quandoquidem à luminarium coitu totius mensis qualitas desumitur: sicuti totius anni ab ingressu solis in primum Arietis punctum, vel in initia quartarum. At hæc inferius dilucidare longius conabimur.

Leopoldi placitum de temporum mutationibus.

C A P. III.

Observatio
Leopoldi.

LEVDOLPVS vir, & nobilitate insignis, quippe qui ex Austriacis Ducibus originem traxit, & scientia illustris: in temporum mutationibus, aerisque qualitatibus dignoscendis: etiã animaduertit quatuor anni sectiones, æquinoctiorum, solstitiorumquè initia: duorum luminum coniunctiones, præuentionesque, angulorum cæli, & locorum omnium dispositores: itidem coniunctiones, ac planetarum applicationes, signorum naturam, & stellarum, quæ in eis sunt, vel fixæ, vel erraticæ temperamentum & crasim: lunæ insuper mansiones viginti octo, & demum regulas, quas rerum cælestium periti ponunt de temporum mutationibus dignoscendis, diligenter præcipit intuendas; idquè quantum ipse etiam obseruauit. In primis adnotat quæ signa sint humida, & quæ signorũ partes humidæ, qui planetæ pluuiiales: deinde de vnoquoquè illorum digreditur ad dignoscendas aeris mutationes. Cancr̃ itaque leo, Scorpius, & Aquarius signa sunt humida; quibus adduntur Sagittarius, & pisces iuxta ipsum. At qua nã ratione leo, Sagittarius, & Aquarius signa sint humida, certè dubitatur: nam de Cancro, Scorpio, & piscibus manifestum est, esse humida, sed Leonem, & Sagittarium esse sicca, Aquarium calidum, & humidum tenuius nulli dubium est. Sed dicendum, Leonem, & Sagittarium in vniuersum sicca esse signa, verum quò ad aliquas eorum partes, humidæ: nempe ex aliquorum innerrantium mixturis. Aquarius deinde signum est calidum, & humidum generaliter: quò verò ad aliqua (vt dictum est de Leone, & Sagittario) humidum est, & magis Leone, & Sagittario. Partes insuper signorum humidæ sunt Arietis fines: Tauri, & Cancri initium: finis quoquè Capricorni, ac initia Aquarii, & Leonis. Consideranda igitur sunt hæc omnia diligenter cum planetarum situ in eis: illorum præsertim, qui natura sunt pluuiiales, vt pluuiæ dignoscantur; Hi verò sunt Venus, Mercurius, & Luna. Erecta igitur cæli figura, videndum est, si Saturnus præfuerit anno absquè Martis aspectu, vel alicuius stellæ frigiditatem illius temperantis. Quandoquidem tunc frigus innuit, & magis si fuerit ascendens à medio suæ augis circulo. Contrarium verò efficit Iuppiter: nam sine alterius radijs, vel cum Sole, aerem temperat: boreales excitat ventos, sed mediocres. At Mars anni præfectus absquè Saturni aspectu, vel alicuius stellæ erraticæ, quæ infrigidat: hyemis frigora contemperare, æstatisquè calorem atigere decernitur in signo præsertim calido, atquè si in suæ augis circulo ascendere deprehenditur. Sol quamuis vniuersalis sit dominus, nihilominus tamen iuxta coniunctionis gradum, & stellarum errantium aspectus ad eum, variat anni sectiones. Quare Saturnus in bruma cum Sole sine Martis aspectu, auget frigus: in æstate, calorem minuit in signis præsertim frigidis. Sicuti Mars absquè Saturni aspectu in hyeme minuit frigus; in æstate adauget calorem in signis maximè calidis.

Dubium.

Responso
quomodo
leo, & sagittarius
sint humida signa.

Sol qua nam
ratione anni
sectiones variat.

CAETERUM Venus vel soli iuncta, vel anni domina in vere, & hyeme humiditatem auget (est etenim Venus humida natura) in aestate autem, & autumno siccitatem minuit in humido praesertim existente signo, & dum de sicco planeta cum minimè aspiciat. Mercurius eodem modo cum sole, quod de Venere dictum est, aëris qualitates variat, ventosque corrumpit: maximè verò in humidis signis, & ventosis; porro in calidis, & siccis, siccitatem adauget. Est namque Mercurius natura veratilis, cum sicco siccissimus: cum humidis, humidus; cum frigidis, frigidus; cum calidis, calidus: solus tamen & per se, dubius est, & anceps; quamuis torridus. Luna tandem quolibet mense, quemadmodum Sol qualibet anni quarta, naturam, & aëris qualitatem commiscet, & ex solis coitu contempe- rat: consideratis quoque altarum stellarum mixturis, vt inferius disceptemus. Hæc sunt, quæ ex Leopoldi doctrina excerptimus, æquè declarauimus: quæ in dicendum serie atque progressu dubio prosul manifestiora erunt. Prognosticon, verò & cuncta, quæ ex Lunæ mansionibus viginti octo circa temporum mutationes defumuntur, suo loco subiiciemus, & manifestabimus. Animaduertit postremo de Marte, qui si in reuolutione annua in proprio fuerit signo, multa pluuia iudicium esse: in domo verò Saturni parum plueri: in alijs cum moderamine. Quod si Mars in coitu, vel luminarium oppositu anni reuolutionis precedente, locum illum aspiciat: erunt quippe, lampades, tonitrua, & fulgura. Quod quidem in precedenti capite est quoque enarratum.

Mercurij nã
& qualitas.

*Albumasar, Haly Rodoan, Omar, et Abdilazi, cæterorumque
Aegyptiorum, & Arabum sententia de temporum mutatio-
nibus. CAP. IV.*

VT HORES in hac facultate clarissimi, praesertim Albumasar, Haly Rodoan, Omar, & Abdilazi, cæterique vel Arabes, vel Aegyptij ad prognoscendas aëris, huiusmodi qualitates, temporumque mutationes: omnes quidem conueniunt, vt ab ascendente coniunctionis, vel praecessionis duorum luminum, quæ solis ingressum in Arietem praecessit, & à loco luminari in figura, & à locis stellarum errantium ista iudicentur. Quare arbitrari sunt, quid si Saturnus in aliquo angulorum ab Horoscopo, vel ab ipsius domino, firmus in angulo, praesertim in cæli medio, & in aliqua dignitatum suarum inuentus fuerit, aestatis tempore minuit calorem, in hyeme verò adauget frigus. Si autem ab angulis ceciderit, parum, aut nihil annum in sua qualitate diuersificabit: nisi forte ad ascendentis angulos peruenerit. Si verò in anni initio ab ascendente domino in angulo fuerit: nempe in quarta, septima, & decima, dominior sua erit significatio, & minor ab illo, quam dum fuerit in angulis ab ascendente signo. Simile etiam iudicabis de Marte, cæterisque planetis iuxta qualitates suas. Insuper eorum commixtio, aspectuumque reciprocatio, & in signis permanentia consideranda sunt. Verum Mercurius cum sit stella natura veratilis, & anceps, auctorque ventorum (sicut etiam Iuppiter) & turbationis temporum inspicendum est, quem cæli locum tunc temporis, & quod signum occupauerit. Porro si cæli medium tenuerit in signo aëreo, diuersitatem in aëre magnam portendit: Tonitrua scilicet horrenda, crebra fulgura, corruscationes, & similia; praesertim si infelix stella alicui angulo à Mercurio perfricat. Quod si in id ab aëris parte

Aegyptiorum
& Arabum
obseruationes.

veratilis
auctoritas.

Aeris pars eadem qua ventorum.

Solis ingref-
sus in 10.
scorpij ob-
feruatur ab
Aegyptijs in
dispositione
aerea.

Abdilazi Ara-
bis observa-
tes.

Abilazari Ara-
bis observa-
tes.

Abilazari Ara-
bis observa-
tes.

parte, & ventorum prudens mathematicus se adiuuabit, hanc quam se commi-
scendo significatore, certius quidem habebit iudicium. Illud tamen praemonetes;
quod eadem est aeris pars, quae & ventorum. Rursum animaduersione dignum
censemus, ea quae de solis ingressu in Arietem dicta sunt: debere etiam de pluu-
ingressu in quolibet signorum cardinalium intelligere, ac de duorum luninarum, in
quolibet signorum duodecim. Fundamentum autem omnium quae dicta sunt, est
ab ascendente coniunctionis, vel oppositionis quatuor sectionum anni, & a domi-
no locorum ipsorum. Quae quidem in locis pluuiosis, & humidis fuerint, ad
pluuiam erunt: praesertim si pluuiosis, vel humidis planetis applicuerint. Quod si
oppositum erit, oppositum quoque iudicare debes. Qua de re si planeta rei si-
gnificator fuerit occidentalis, vel tardi motus, vel in praecedentia deambulauerit,
aut in latitudine descendens, vel in sui augis circulo, pluuias certe significat. At
si contrarium erit, puta si fuerit orientalis, velocis motus, in consequentia progre-
dens, in latitudine ascendens, vel in sui perigei circulo, contrarium pronuncietur.
Subinde si significator combustus fuerit, pluuias designat, Marte excepto, qui praes-
ter ceteros hoc proprium solus habet: ut combustus ex sui natura pluuias minuat.
Huius autem ratio est, quod cum Mars caliditate vigeat, & siccitate, a sole com-
bustus, crescit in caliditate, & siccitate: quinimo ad siccitatem peruenit maximam.
Aliud quoque adnotatum dignum non praetermittemus, dispositionem nempe aeream
ab hisce illustribus viris obseruari in pluuijs, tonitruis, & coruscationibus a solis
ingressu in decimum scorpij gradum. Sanè si Iuppiter, Venus, & Mercurius occi-
dentales, aut retrogradi tunc fuerint: anno illo multas fore pluuias arbitrati sunt.
Deinde considerari iusserunt Martium sidus cum Saturno, quod scilicet illorum
fortius fuerit: & quam commixtionem cum planetis praesertim Mercurio, habue-
rint; sicque iudicari debere. Nunc verò quid sentit Abdilazus Arabs de tempo-
rum mutationibus ex stellarum errantium coniunctionibus in signis animadu-
erfis, & eorum praecognitionibus in reuolutionibus annorum mundi, digrediendo
remanet. Vir iste doctissimus animaduertit, quod si erecta caeli figura, ibi Saturnus
& Iouem in Ariete coniunctos, prudens mathematicus repererit: vel Iouem
cum Venere, Mercurio, Sole, & Luna, aut tres ad minus pluuiam multam in anno
designat, & grandinae. Si Venus, & Mars in vnoque Tauri gradu coniuncti fue-
rint, vel si solus Mars in annua mundi conuersione reperitus fuerit: ventum val-
dam, & fructibus nocuum excitabit. Si vero Mars, & Iuppiter, Venus, & Luna, vel
saltem horum tres ibidem fuerint, praeter alia, si Mars tamen iunctus tum eis fue-
rit in eodem gradu, pluuiam multam significat: maris insuper, & fontium incre-
menta. In Capitis simul iuncta duo lumina cum Venere, & Luna, ventos in
orientis parte validos excitabit coniunctio illa. Saturnus, Iuppiter, Mars, & lu-
minaria in Cancro, quamuis paucas de caelo aquas denotent, nauigantium tamen
pericula, & discolorum maritimarum turbationes, & ruinam minantur, arque in-
mensos a septentrione ventos fore; quos & nocuos experientur homines: praes-
nantiam. Quammodum in leone Iouis, Martis, & solis coniunctio ventum ab
orientis validissimum indicat. Saturnus, & Iuppiter in virgine in annua mundi
conuersione simul iuncti, pluuiam multam cient, & ventum ab Austro, Luna,
Saturno, Marti, & Venere in Scorpio iuncta, vel saltem cum aliquo illorum, sanè
fieri pluuiam: ut mundus ferè Deucalioneis imbribus obrui videbitur. In Sagitta-
rio, si Saturnus, Iuppiter, Mercurius, & Luna simul coierint, diluuium magnam
ferè erit in orbe. Quo fiet ut flumina, & maria, ob aereas aquarum inundationes
mirum suscipiant incrementum. In Capricorno, Sol, Mars, & Mercurius simul con-
iuncti, ventos indicant validos. In Aquario autem Mars, Saturnus, & Luna par-
cam.

eam sicut pluviam: & si nubibus cælum turbabitur: siccabuntur omnia præter aquas fontium, quæ abundant, Verum hæc & similia illustrius inspiciet prudens mathematicus, cum de temporum qualitatibus ex planetarum positi in signis, ac ex vnius elevatione super alterum inferius tractabitur.

Temporum mutationes in uniuersum, & in particulari ex
Bonato. CAP V.

AD præcognoscendas temporum mutationes, aerisque qualitates dum omnes penè viri in hæc facultate celeberrimi conueniant: ut luminarium synodi, atque semisses, eorum quoque horæ solis ingressum in primum Arietis punctum præcedentes, obseruari dèbeant: nescio, cur Guido Bonatus mathematicus alioqui insignis à solis ingressu in primum Libræ minutum auspiciari scribat, totumque alijs oppositum dicens. Sed remur

Bonati opinio de trudi inceptione.

Bonatum quoque illius fuisse opinionis, asserentium mundum captum Septembris mense: Iolemque in Libra creatum, ac propterea annuas mundi conuersiones ab illo auspiciantur; mutationesque temporum à solis ingressu in primum Libræ punctum obseruandas, credunt; ideoque Bonatus illum adnotandum præcipit. At opinio hæc fuit à nobis reiecta inde Neomenijs Salomonis libro primo capitibus 13. 14. 15. & 16. Opinio certè nonnullorum Hebræorum, & Aegyptiorum, cui omnes ferè reclamant. Sanè nos illam explicabimus, ut nihil huic tractationi deesse videatur: prædictionesque temporum etiam iuxta hanc viam explicabimus. Ad aeris itaque qualitates, temporumque mutationes dignoscendas adnotare operæ pretium est primo solis ingressum in primum Libræ minutum, deinde coniunctionis, vel præuentionis horum duorum luminum, quæ illum ingressum immediatè præcedit. Tertio videndus est post illum solis ingressum in illum Libræ punctum, eius processus quousque ad viam combustam peruenierit inclusiuè, & amplius quinque scorpionis gradus compleuerit (via combusta quæ alias lactea iuxta octauæ Iphocræ signa, in quinto scorpionis gradu incipit, & terminatur ad quintum decimum gradum Sagittarij, deinde incipit rursus à vigesimo tertio Sagittarij gradu, & terminatur ad quartum Capricornii initium amplius auspiciantur in decimo nono gradu Tauri, & terminatur ad triginta geminorum partes) Quandoquidem Libra & primi præcitatæ scorpionis gradus, quinimo viginti, significationem habent super pluuijs, ventis, & aeris mutationibus. Cuiusque deprehensus fuerit coniunctionis, vel oppositionis locum; aspice quarto si mansio illa sit humidus, sicca, vel temperata, vel commutis. Rursus animaduertendum est in quibus mansionibus sint cæteri planetæ. Sexto intuebamur est minus cæli lumen post coniunctionem, seu præuentionem, cui corporali-ter iungatur, seu applicet: nam secundum quod eius coniunctio, vel applicatio cum aliqua stella erratica in circulo extiterit, ita erit eius significatio super pluuijs, & ventis. Quare si Luna Saturno iuncta fuerit, vel applicata, temperatos, & conuenientes imbres, nec non & nubes obscuras, totum aerem replentes, procul dubio poteris enuntiare. Quod si Saturnum impeditum respexeris, vel male dispositum, pluias, ventos, ac nubium obscuritates pronuntiato; præsertim si Venus, & Mercurius suas adhibuerint virtutes, & testimonia, maxime ab aliquo cæli angulo: & dum Scorpionem, Capricornium, Aquarium, & pisces ingressi fuerint,

Via combusta, seu lactea ubi in celo incipit, & terminatur.

Lunæ conitio, siue applicatio ad planetas quæ portendant circa mutationes temporum.

De praecognitione temporum mutationibus

Qua si ita videbis, annuncia generatos pluvias: Et contra Iuppiter aeternam serenitatem, & ventos significat. Luna autem ad Martem applicatio nubes croceas, sonitrua, corrutiones, & fulgura temporibus praecipitationis indicabit: nisi adiuverit a Ioue. Solis aspectus in ingressu supratocitato nubes croceas, & magnas pluvias efficit. Verum si Veneri in altero praedictorum locorum luna applicuerit, pluvias molles, atque continuas; roresque multas, quasi nebulis similes generabit. Quod si Mercurio fuerit luna applicata: imbres, rabidosque ventos, nubes toto caelo dispersas demonstrabit: & eò intentius, vel remissius, quo signorum, vel lunae mansionum, atque locorum caeli, aliarumque stellarum commixtionem dispositio erit. Si vero effectuum tempora nosse volueris: scias certe quod planeta si orientalis fuerit, effectum suum vel in fine hebdomadae, vel mensis, vel saltem in calce anni sortietur, ut inferius quoque ostendemus: porro occidentalis est contra in horum initio indicabit. Haec sunt quae de temporum mutationibus in universum ex Bonato manifestantur. At meo quidem iudicio (quavis exiguo) supra dicta neutiquam per annum erunt: sed certe ab initio ingressus solis in Libram, usque ad initium ingressus solis in primam Capricorni punctum verificabuntur: trium quidem mensium intervallo. Nunc autem videre licet, quid ex mensuris duorum luminum synodis, tetragonis, atque semissibus, caeli promittunt circa temporum mutationes ex Bonato. Considerare itaque necessum est, partem in qua luminaria coeunt, vel opponuntur, vel dum tetragona irradiatione se respexerint: Insuper & lunae cardines. Si igitur scire volueris numquam in aliquo lunari mense, pluviae sint futurae, ad horam coniunctionis erige caelestem figuram: deinde videbis quis planetarum congressus amborum luminum locum accipiat, seu significatores ad quem applicet, ac de quibus locis, & mansionibus applicatio illa fuerit: Quandoquidem si pluvialibus stellis, & humidis mansionibus applicuerint, hyemales pluvias significabunt. Si vero de siccis locis planetas plumosos appoverint, pro ventis, vel quarta parte ad minus erit eorum significatio: cum in his planetarum aspectibus, vel synodi pluviae significationem habeant. Sanè si post congressum luna immediate Mercurio, vel Veneri, aut alteri eorum corporaliter, seu per aspectum aliquem iungatur, futuras annunciabit pluvias. Cui si Iuppiter reclamaverit contrarium erit. Si vero Venus Saturno iungatur, dubio procul futuras pluvias vacillari poteris, sed certissime, si tunc Venus Martis lumen, vel Mercurio, vel Iovi transtulerit. Et quoniam saepe nominata sunt pluviarum loca: opera pretium est nunc illa explicare, quae sint. Animadvertendum igitur est Cancrum, Leonem, Capricornum, Aquarium esse loca pluviarum, sed Capricorni dimidium minus alijs est infelix: ultimus vero locus eius plus frigoris, quam pluviae significat. Sagittarius insuper iuxta aliquorum auctorum sententiam opinantur ibidem in caelo fluminum imagines adesse, vno minus quam leo, super pluvias significationem habet. Nihilominus tamen maiorem efficit imbris multitudinem leo: & si Sagittarius grossiores grutas in pluvijis adducat. Idem quoque evenire compertum est in prima Tauri facie. Ut autem praedictorum eventuum hora sciatur, concordat Bonatus cum Iudis (ut paulo superius tactum est) quavis non in omnibus, nempe adnotare distantiam partium à coniunctionis, vel oppositionis gradum ad loca synodorum praedicta, vel applicationum planetarum. Quoniam ex facie usque ad tot dies: ex communibus ad horas totidem, quae sunt partes à coniunctione, vel praevensione usque ad pluviales planetas, vel eorum irradiationes, seu applicationes pluviarum effectus, vel temporis mutatio deveniet. At ipsarum rerum evenus pro sexta parte fortunabitur luna cursu velocius, vel aucta lumine, aut si mobilia obtulerit signa: oppositum vero erit oppositis dijudicium. In his omnibus tamen pluviae non erunt, si tunc Saturnus in sicca mansionem permanerit: huiusmodi eadem in mansionem sicca applicuerit, nec aliorum auxilia eisdem conferantur, quamvis in aera nubium perturbatio erit assidua.

Affectuum temporum circa mutationes temporum.

Pluviarum praedictio in mente.

Pluviarum loca.

Eventuum hora circa mutationes temporum.

De dignoscendis in particulari temporibus, diebus, & horis
pluuiosis iuxta predictorum sententiam.

C A P. V I.

Ad dignoscenda in particulari pluuiosa tempora, puta diem horam, & similia declarare operæ precium erit, quæ viti in hac facultate illustres experientia comprobant. Sciendum itaque est lunam in signo humido cum Venere, vel Mercurio pluuiam excitare: quæ si cum utroque simul fuerit magis pluuiam adaugere, compertum est. Quod si in scorpio reperta fuerit in Martis opposito, idem effecturam maximè est consentaneum, præsertim si in Aquario, vel Piscibus maius

Luna præcipua pluuiarum effectrix.

lumen extiterit. Si verò Luna, & Mars in humido fuerint signo, & alter inferiorum, puta Venus, vel Mercurius Martem aspexerit: lampades, grando, nubila, & terribilia tonitrua erunt absque pluuiâ. Quod si Saturnum, Iouem, vel Solem, Mars viderit: pronunciat pluuiam. Similiter si Luna in Aqueo cardine Veneri, vel Mercurio applicuerit: quàm diù durabit applicatio: tam diù pluet. Luna cum fuerit in Solis opposito, vel cum Venere in Ariete, Libra, Scorpio, & Piscibus: erunt imbres, vel lampades, tonitrua, fulgura. Si autem in foemino signo planetam retrocedentem pariter in foeminino signo respexerit: statim pluet. Idem quoque efficiet, planetæ iuncta retrogrado, & aucta lumine: pluuiam scilicet causabit. Quod si Solem in Aquario opposita, vel tetragonica irradiatione respexerit: similiter pluuias ciet, Venere ibidem præsentem. Quæ si in luminarium coitu, vel oppositione in Angulo fuerit: pluuiæ indicium certius erit. Similiter pluuiam ciet, si tunc ascendens dominus in angulo fuerit aqueo. Sed die eadem præsertim pluet: si illa sub radijs Solis à Libra in Arietem percurreret, Luna eisdem, Veneri maximè applicante; quod etiam eueniet: Sole Cancræ signum intrante. Sol, Venus, Mercurius, & Luna simul existentes, etiam si aliunde eos Luna aspiceret, eadem met die continuos imbres efficiet statim; quoque pluet dum Venus Marti applicat in Scorpio. Luna Aquarium, vel Pisces ingrediens, aerem vertit, & perturbat. Mercurio adusto planeta applicante, aut eidem de Scorpio se opponente; pluuiæ generatur. Luna Solis hora Cancræ ingrediens, hora Veneris, Virginem: Libram, hora Iouis: Sagittarium, hora propria: Taurum hora Martis: Geminos hora Mercurij: significationem habet iuxta naturam domini horæ, & signi, in quo ipse repertus fuerit. Cæterum si parte vti volueris, quæ ad prænosendam temporis mutationem particularis diei deseruis: scito quod illa, die quolibet, oriente sole accipitur; nempe quantum est ex partibus à sole in Saturnum, & resultans proijciendo à loco lunæ. Quæ pars si in humidum ceciderit signum: illo die humiditatem denotat, & è contra. si autem in domo Veneris, & Lunæ, pluuiam: in domo Solis, & Martis, serenitatem: in domo Iouis, & Veneris, ventos: in domo verò Saturni, nubila prognosticatur. Porro ex lunæ cardinibus etiam vaticinantur temporum mutationes, ac si quæ qualitates. Animaduertendum igitur est, lunæ cardines esse duodecim, sex à luminarium conjunctione vsq; ad oppositionem: sex verò reliquos ab oppositione vsq; ad futuram aliam conjunctionem. Primus cardo est duorum luminum locus in

Luna planetarum horis quo sic temporum effectrix.

Cardines lunæ duodecim ad temporum mutationes dignoscenda.

B a synodis.

synodis. Secundus est à coniunctionis loco, partes duodecim. Tertius est à coniunctionis loco, partes quadraginta quinq. Quartus, partes nonaginta. Quintus, Cardo gradus centesimus trigentesimus quintus: nempe signa quatuor cum superantia quindecim partibus. Sextus, est gradus duodecim ante oppositionem. Septimus est locus oppositionis. Reliqui verò cardines, usque ad sequentem coniunctionem, per totidem gradus proportionaliter ab oppositione sumuntur, per quot supra à coniunctione usque ad oppositionem sumpti sunt. Exempli causa. Octavus cardo ab oppositione gradus duodecim: Nonus ab oppositione gradus quadraginta quinque: Decimus partes nonaginta. Undecimus, partes centum triginta quinque: Duodecimus partes duodecim ante coniunctionem. Ita ut octavus ab oppositione gradus duodecim: Nonus ab oppositione gradus quadraginta quinque: Decimus partes nonaginta. Undecimus, partes centum triginta quinque: Duodecimus partes duodecim ante coniunctionem.

Obiiciunt quidam proportionales in se secundo nonis, tertio Decimus, quarto Undecimus, quinto Duodecimus, sextus. Et his ita quod ad diuina loca sunt loci quadratae aspectus vel coniunctionis planctuum, et duram, aeris dispositionem diuinae rebus. Horum consideratio cardinalium, et apud veteres magni habitus fuit, nihilominus tamen non est asserenda nunc esse. Nam à Ptolomeo quoque approbat in libro secundo quadruparti sext. et q. Quam locum Cardanus egregie explicauit. Variantur autem omnes aeris qualitates, et lux ingressu in signis planctuum hora. Quare Luna Calentia interas hora Solis, virginem hora Venere, Libram hora Iouis, Sagittarium hora Martis, Taurum hora Mercurij, significat ad ea, que congrua sunt dominorum in horis, et signorum in quibus, que iam supra explicata sunt, et inferius quoque explicabuntur.

intraq. ann. l.
-simile auq
-sistenda ad

Ptolomus
Cardanus.

Mutationis temporum varicatio ex Theophrasti doctrina.

THEOPHASTUS

Theophrasti
obsersatio
in mutatio-
nibus tem-
porum ex i-
niam dñis.

THEOPHASTUS rerum caelestium doctissimus, in temporum mutationibus, aerisque qualitatibus docuit: ut in duorum luminum congressu consideretur primo vtriusque pars: secundo, ut in oppositione adnotetur ea, quam luna obtinet quandoquidem eius finium, seu terminorum dominus, quem vocat Dominatorem, tanquam significator pro temporis constitutione obseruandus est. Itaque si Dominus finium fuerit Saturnus, illeque vel sub solis radijs, vel Aconychus, siue occidentalis fuerit: tunc hyemabit, & atras cum tempestate nubes in caelo sparget. Qui si in virgine fuerit, vel piscibus, magnos in mari tumultus, terroresque de caelo, ac tempestates significat. Si autem in leone, vel opposito eius, scilicet in aqua, stagna, lacus mouebit: locaque omnia irrigabit: facietque que sub Ursae, & Aquilone existunt: gelascere. At si matutinus seu orientalis temperiem, & aeris serenitatem demonstrat. Porro si finium Dominus fuerit Iuppiter, & occidentalis, aut vespertoriatur, significat imbres, & salubres pluuias, efficitque ut per aeternas nubes vagentur velleribus similes. At si matutinus fuerit, aeris serenitatem, & vberitatemque fructuum producit. Quod si humida tenuerit signa hominibus salubritatem, aegrotorum sanitatem, piscumque abundantiam denotat. Sed in Virgine, aut Tauro terminorum moderator, fructus atiget: omniaque legumina multiplicat. Sane finium Dominus Mars, si a solis radijs liber fuerit, ventos agitat, & procellas. Si autem male fuerit constitutus, & affectus: motus ciet in aere turbines scilicet tonitrua, fulmina, & coruscationes: praesertim cum Eous mane fulxerit. Porro Venus finium, terminorumque dominatrix, & orientalis: temperiem

riem pariet, proliferationem. At occidua ventos facit, & gelu. Mercurius inter planetas verus dominus, & plenilunij dominator, in iunioribus dominus, & hospitator: si Iuppiter mane fulxerit: aeris serenitatem portendit. Veipertinus vero promiscuus est ad temperiem, in temperiemque: sub radijs ventos cit, seu Africos: efficitque deinde niuem, aut grandines. Quod si in Saturninis signis tunc reperitur in Climate per Aegyptum significat inundantiam: in Tropics autem circa maritimas oras, ac partes, in signo bicorporeo tam Aegyptum, quam regiones illas, quae mari abluuntur: inundat. Ceterum animadaertendum maxime est configurationes, aspectusque intermedijs caeteris minueri: significata: eosdem etiam promoveri, augereque. Itaque omnium significata coniungat prudens mathematicus: sic etenim vaticinia certiora erunt. Porro cum de finibus, seu terminis hisce planetarum in signis digressum fuerit: Hic fines seu terminos iuxta quinquuplicem viam reperiri posse. Primo iuxta Aegyptios, secundo iuxta Ptolomaeum, vel alium incognitum auctorem: Tertio iuxta Valentem Antiochenum, qui fines seu terminos dividens, duas conficit tabellas, alteram quae die deseruit, alteram vero nocte: quibus finibus iuxta Guaricum utebatur firmicus libro quarto in synodis, & lunae deflexionibus: Quarto iuxta Chaldaeos, seu Babylonios: Quinto: & ultimo iuxta Cardanum, qui aliam finium tabulam propria observatione promulgavit. Harum quae uti voluerit prudens mathematicus, vratur. Sed reliquas non spernet, nisi illas terminorum Aegyptiacorum, & Chaldaicorum: quia illas Ptolomaeus rejicit libro primo sui quadripartiti capite 21. Verum ex istis duabus plerique illam, quae Aegyptiorum est: obseruarunt, & ex Neotericis nonnulli. Porro Chaldaicam, seu Babyloniam minus, quam Aegyptiacam laudat Ptolomaeus; quamvis & hanc quoque vituperet. Amplectitur autem illam ignoti auctoris, quam in verustissimo codice, etsi in multis corroso, se inuenisse, faretur. Verum enimvero, cum haec scientia tota forme, ab observatione pendeat, videat prudens mathematicus quid obseruarunt antiqui, & quid recentiores; videat omnium observationes in quibus conueniant, vel discrepent: inspiciat diligenter suas: ac ubi maiora testimonia inuenierit, ibi pedem figat, finium vero terminorumque tabellae ad studiosorum profectum iam inscriptae cernuntur.

Fines seu terminos ex quinquuplici via investigatur

Guaricus firmicus.

Cardanus

Ptolomaeus.

Fines

Fines, seu Termini Planetarum in signis, iuxta Aegyptios.

Aries.	Iou. 6.	Ven. 12.	Merc. 20.	Mart. 25.	Satur. 30.
Taurus.	Ven. 8.	Merc. 14.	Iou. 22.	Satur. 27.	Mart. 30.
Gemini.	Merc. 8.	Iou. 12.	Ven. 17.	Mar. 24.	Sat. 30.
Cancer.	Mart. 7.	Ven. 13.	Merc. 19.	Iou. 26.	Sat. 30.
Leo.	Iou. 6.	Ven. 11.	Satur. 18.	Merc. 24.	Mart. 30.
Virg.	Merc. 7.	Ven. 17.	Iou. 21.	Mart. 28.	Satur. 30.
Libra.	Satur. 6.	Merc. 14.	Iou. 21.	Ven. 28.	Mart. 30.
Scorpio.	Mart. 7.	Ven. 11.	Merc. 19.	Iou. 24.	Sat. 30.
Sagittarius.	Iou. 12.	Ven. 17.	Merc. 21.	Sat. 26.	Mart. 30.
Capricornus.	Merc. 7.	Iou. 14.	Ven. 22.	Sat. 26.	Mart. 30.
Aquarius.	Merc. 7.	Ven. 13.	Iou. 20.	Mart. 25.	Satur. 30.
Pisces.	Ven. 12.	Iou. 16.	Merc. 19.	Mart. 28.	Satur. 30.

Fines, seu Planetarum termini in signis iuxta Ptolomæum.

Aries.	Iou. 6.	Ven. 14.	Merc. 21.	Mart. 26.	Sat. 30.
Taurus.	Ven. 8.	Merc. 15.	Iou. 22.	Sat. 26.	Mart. 30.
Gemini.	Merc. 7.	Iou. 14.	Ven. 21.	Sat. 25.	Mart. 30.
Cancer.	Mart. 6.	Iou. 13.	Merc. 20.	Ven. 27.	Sat. 30.
Leo.	Sat. 6.	Merc. 13.	Ven. 19.	Iou. 25.	Mart. 30.
Virgo.	Merc. 7.	Ven. 13.	Iou. 18.	Sat. 24.	Mart. 30.
Libra.	Sat. 6.	Ven. 11.	Iou. 19.	Mer. 24.	Mart. 30.
Scorpio.	Mart. 6.	Iou. 14.	Ven. 21.	Merc. 27.	Sat. 30.
Sagittarius.	Iou. 8.	Ven. 14.	Merc. 19.	Sat. 25.	Mart. 30.
Capricornus.	Ven. 6.	Merc. 12.	Iou. 19.	Mart. 25.	Sat. 30.
Aquarius.	Sat. 6.	Merc. 12.	Ven. 20.	Iou. 25.	Mart. 30.
Pisces.	Ven. 8.	Iou. 14.	Merc. 20.	Mart. 26.	Sat. 30.

Fines, seu Termini Planetarum in signis iuxta Valentem Antiochenum.

DIE.				NOCTE.			
♄	♃	♂	♁	♁	♂	♃	♄
♄	♃	♂	♁	♁	♂	♃	♄
Sol 3.	Ven. 5.	Sat. 4.	Mar. 5.	Iou. 4.	Lun. 4.	Mer. 4.	Mar. 5.
Iou. 8.	Lun. 9.	Mer. 8.	Sol. 8.	Sol. 4.	Ven. 9.	Sat. 8.	Iou. 10.
Ven. 13.	Sat. 13.	Mar. 13.	Iou. 13.	Lun. 12.	Mer. 13.	Mar. 13.	Sol. 13.
Lun. 17.	Merc. 17.	Sol. 16.	Ven. 18.	Ven. 17.	Sat. 17.	Iou. 18.	Lun. 17.
Sat. 21.	Mart. 22.	Iou. 21.	Lun. 21.	Mer. 25.	Mar. 22.	Sol. 21.	Ven. 22.
Mer. 25.	Sol. 25.	Ven. 26.	Sat. 26.	Sat. 25.	Iou. 27.	Lun. 25.	Mer. 26.
Mart. 30.	Iou. 30.	Lun. 30.	Mer. 30.	Mar. 30.	Sol. 30.	Ven. 30.	Sat. 30.

Termini Chaldeorum, sive Babyloniarum.

Aries.	Iup. 8.	Ven. 7.	Sat. 6.	Mer. 5.	Mar. 4.
Taurus.	Ven. 8.	Sat. 7.	Mer. 6.	Mar. 5.	Iup. 4.
Gemini.	Satur. 8.	Mer. 7.	Mar. 6.	Iup. 5.	Ven. 4.
Cancer.	Mart. 8.	Iup. 7.	Ven. 6.	Sat. 5.	Mer. 4.
Leo.	Iup. 8.	Ven. 7.	Sat. 6.	Mer. 5.	Mar. 4.
Virgo.	Ven. 8.	Sat. 7.	Mer. 6.	Mar. 5.	Iup. 4.
Libra.	Satur. 8.	Mer. 7.	Mar. 6.	Iup. 5.	Ven. 4.
Scorpio.	Mart. 8.	Iup. 7.	Ven. 6.	Sat. 5.	Mer. 4.
Sagittarius.	Iup. 8.	Ven. 7.	Sat. 6.	Mer. 5.	Mar. 4.
Capricornus.	Ven. 8.	Sat. 7.	Mer. 6.	Mar. 5.	Iup. 4.
Aquarius.	Satur. 8.	Ven. 7.	Mar. 6.	Iup. 5.	Ven. 4.
Pisces.	Mar. 8.	Iup. 7.	Ven. 6.	Sat. 5.	Mer. 4.

Fines Planetarum in signis iuxta Cardanum.

♄	Sol. 7.	Mar. 6.	Iup. 5.	Luna 3.	Ven. 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♃	Lun. 7.	Ven. 6.	Mer. 5.	Sat. 4.	Mar. 4.	Sol. 3.	Iup. 2.
♂	Mer. 7.	Sat. 6.	Ven. 5.	Sol. 3.	Luna 7.	Mar. 3.	Iup. 3.
♁	Iup. 7.	Lun. 6.	Ven. 4.	Mar. 4.	Sol. 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♄	Sol. 7.	Iup. 6.	Mar. 5.	Luna 3.	Mer. 3.	Ven. 3.	Sat. 3.
♃	Mer. 8.	Lun. 5.	Sat. 4.	Mar. 4.	Ven. 4.	Sol. 3.	Iup. 2.
♂	Sat. 7.	Ven. 6.	Mer. 5.	Sol. 3.	Luna 3.	Iup. 3.	Mar. 3.
♁	Mar. 7.	Iup. 5.	Ven. 5.	Luna 4.	Sol. 3.	Mer. 3.	Sat. 3.
♄	Iup. 7.	Sol. 6.	Mar. 5.	Luna 3.	Sat. 3.	Ven. 3.	Mer. 3.
♃	Mar. 7.	Sat. 6.	Lun. 4.	Mer. 4.	Ven. 4.	Sol. 3.	Iup. 2.
♂	Sat. 7.	Mer. 6.	Ven. 5.	Luna 3.	Sol. 3.	Iup. 3.	Mar. 3.
♁	Ven. 7.	Iup. 7.	Mar. 5.	Luna 4.	Sol. 3.	Sat. 3.	Mer. 2.

De intelligentia, & usu praecedentium Tabularum.

CAP. VIII.

praxis ad re-
pcurum muta-
tiones digno-
scendas.

ANTCEDENTIVM tabularum intellectus, & usus facilis est. In prima uniuscuiusque tabella aera adnotantur signa, qua permeant stelle errantes, deinde gradus signi quem obtinet planeta: inuenis illos certe esse planetarum fines, seu terminos; sicq; iuxta illos pronuntiabis. Ut gratia exempli. Si scire volueris anni sequentis 1586. dispositionem ad dignoscendas temporum mutationes, aerisque qualitates, cleua caeli figuram, & obserua solis ingressum in primum Arietis punctum ad poli elevationem Mediolanensis ciuitatis insubriae insignis, quam nos dubio procul sub gradu 45. iuxta veterum sententiam ponimus; Neoterici enim sex minuta addunt. Relata vero longitudine poli Venetiarum ad Mediolanensem iuxta Neotericos, inter vtramque differentia est scrupulorum primorum decem, & septem. At nos latitudinem illam pro nunc eandem facimus: quandoquidem in de Neomenijs Salomonis neotericos sequimur. Erecta igitur figura conuersionis solis in primum Aequinoctij verni punctum cum syderum positu: vide quidhunc praecedat ingressum, duorum nempe luminum coniunctio, vel minoris luminariis oppositio ad maius? Sed dubio procul praecedente amborum luminum coitu in partibus viginti octo, & scrupulis primis quinquaginta sex signi piscium: sic huiusmodi ingressus in illum punctum. Ita vt signum horoscopans sit Geminarum cum partibus viginti tribus, & octo minutis. Ascensio etenim recta est partium 326. minutorum 58. ergo ascensio obliqua est partium 58. minutorum 58. Ergo partes viginti tres cum minutis octo Geminarum ascendunt die vigesima Martij. H. 21. M. 47. sec. 52. post meridiem. In quo signo Iuppiter possidere inspicitur partes quinque minuta viginti, occidentalis a sole. Ergo Iuppiter quamuis signo sit in prima, corpore tamen est in duodecima. Sol distat ab vndecima partes quatuor, minuta vero quatuordecim. Luna reperitur in vndecimo gradu, & scrupulis primis quadraginta tribus in Ariete, occidua a Sole. Saturnus item in decimo nono gradu, & decem, & nouem scrupulis primis eiusdem mot signi, a sole occidentalis. Mercurius a linea meridiana distat partibus septem, & minutis viginti duobus; nam viginti quatuor Aquarij partes culminant cum minutis quadraginta. Mercurius vero duas partes cum totidem minutis obtinet in piscibus; distans a linea vndecimae partibus viginti tribus, & minutis quadraginta quatuor, orientalis a sole, & Dominus ascendentis Venus similiter orientalis habens partes quatuordecim, & minuta quinquaginta duo in piscibus. Mars quoque orientalis in linea vndecimae domus partiliter in signo piscium obrinens partes viginti septem, & minuta decem, & nouem. Consideraris itaque omnibus, & diligenter inspectis, Saturnus est finium dominus iuxta triplicem tabulam: Aegyptiorum, Ptolomaeam, & Gardani. Nam duorum luminum coitus praecessit, vt dictum est, solis ingressum in primum Arietis punctum in gradibus 28. scrupulis primis 56. signi piscium: in vltimo gradu manifeste fines Saturni indicant. Igitur iuxta Theophilii doctrinam cum Saturnus sit finium hospitar, & occidentalis, promittit huiusmodi stringendam gelum: ac atras cum tempestate nubes in caelo spargendas. Cumq; in Ariete eo erit tempore, ad quem Luna a Sole discedens, fociabitur; augebitur certe frigus: & eo magis, cum Sol ad Saturni

Saturni coniunctionem progrediatur: horoscopusque in Saturni met finibus constitui, manifestum est omnibus, quod & factum est. Nam nullus annus ita frigidus, ut ille. Cum & Mediolani paruum illud flumen, quod ciuitatem circuit, dictum vulgo navigium: gelu ita est condensatum, ut per plures dies navigationi ineptum redditum est, & negotiationi. Porro Molendinorum rotæ ita firmatæ sunt, & immobiles redditæ ob aquam in glaciem conuersam: ut aquæ rotatæ frustratim ad modum pyramidis, & conæ figuræ apparerent, & splendidæ, ut cristallum. Gelu itaque & frigora intensissima citra solitum, ne dum Mediolani, sed per totam illam regionem adeo creuerunt: ut non esset hominum memoria (ita aiebant) maiora fuisse; nisi tempore Caroli Quinti Imperatoris foelicissimi: qui sicco pede super padum cum exercitu in columnis pertransiuit, amne ipso in glaciem durissimam conuerso: Est namque clima illud septentrioni proximum. Ideo supra diximus, quod ad prænoscentias temporum mutationes, aerisque qualitates præter cæli intuitum, regionis quoque naturam prænoscere, necessum erat. Adde etiam tunc temporis esse brumam, & si illis in locis ante tempus initium supnat, duratque plus solito. Ver pronuntiabatur ventosum ob tetragonice irradiationis aspectum inter Iouem, & Mercurium, ventorum fontes, & origines, cum aquarum abundantia: etiam in Autumno ob duorum inferiorum positum, cum Marte in signo humido, & aqueo, Aestas autem temperata. Hæc est itaque totius anni illius dispositio. Porro particularis vel mensium, vel hebdomadarum, vel dierum ex synodis tetragonis, & duorum luminum oppositionibus: ex planerarum aspectibus inter se, ex lunæ etiam deflexionibus præsertim ad inerrantes stellas, ex omnium horum tandem dispositioribus deprehenditur. Quæ omnia cum ex parte manifestata sint: tum quoque reliqua absoluemus. Cæterum iuxta Valentis Antiocheni placitum: Mercurius cum sit Dominus finium, nam duorum luminum synodus in viginti octo partes, & scrupula sex supra quinquaginta signi piscium (ut paulò superius dictum est) accidit; & in die: cum solis quoque ingressu in primum Aequinoctij verni punctum, etiam de die celebrando: Tabula verò finium quam Valens Antiochenus pro die condidit, Mercurium facit Oriocratorem: sequitur ergo ut cum sit orientalis à Sole in piscibus, signum certè aqueum, & humidum, & bicorporeum, inundationem significat; & eò magis augetur significatum ob Veneris, & Martis præsentiam in eodem signo. Denotat amplius ventos meridionales, & quandoque septentrionales ob tetragonam Iouis irradiationem: nives quoque & grandines; si quidem Mercurius est super omnes ventos. Pro complemento tandem opinionis Theophili est annotandum valdè (ut ille quoque admonet) quod aspectus, seu configurationes intermedij coitus minuunt signi significata: & ijdem met auget, & prouehunt. Si igitur in prognosticationibus circa temporum mutationes veritatem pronuntiare desideras, omnium significata simul coniungere, necessum erit sic etiam certior, certè index eris.

Annus Hyemalis.

Carolus V. Imperator.

Valens Antiochenus.

C

Quid

De præcognoscendis temporum mutationibus

Quid ex Regiomontano, & Stoefflerino circa temporum mutationes elicatur. C A P. I X.

Joannis Regiomontani, & Stoefflerini observationes.

Anni temporum qualitates.

Signorum triplicitates.

Anni 1603. dispositio.

Saturni, & Iouis coitio in signis igneis, quid significat.

N præcognoscendis digressionibus circa aeris mutationes, & temporum, iam vidimus quid senserunt veteres illi de præcognoscendis temporum mutationibus: nunc dicendum remanet, quid de illis moderniores asserant. Et quamvis Bonatus ex nostratibus certè sit, sum tamen ex corde Arabes, & Aegyptios in omnibus ferè sequatur: in eorum parte reponebamur. Dicamus igitur quid recentiores docuerunt. Joannes Regiomontanus, cuius tabulae Astronomicae seculum hoc nostrum illustrant, quinimò futuras semper illustrabunt aetates: ad præcognoscendas temporum mutationes, aerisque qualitates, in primis anni tempora observari præcipit cum Ioanne Stoefflerino insigni mathematico: secundo, signorum affectiones: Tertio, planetarum fortitudines, irradiationesque inter se: insuper climatum naturas, & ascendências, & similia: postremò inerrantium complexiones. Quatuor quippè sunt anni tempora, Ver, Aestas, Autumnus, & Hyems. Hæc frigida est, ideo phlegmatica: Autumnus frigidus, & siccus: ac propterea melancholicus: Aestas calida, & sicca: ideo biliosa. Ver calidum, & humidum, ac propterea sanguineum. Signorum verò affectiones hæc sunt. Aries calidus est, & siccus, cum quo conveniunt Leo, & Sagittarius: & hæc est prima triplicitas, signa quidem ignea. Taurus, Virgo, & Capricornus, frigida sunt signa, & sicca: ideo Terra: & hæc est secunda triplicitas. Gemini, Libra, & Aquarius calida, & humida, ac propterea aerea tertiæ triplicitatis. Cancer, Scorpius, & Pisces, frigida, & humida sunt signa: ideo humida, & aquatica, quartæ triplicitatis. Quare si stella errantes vel in signis igneis coierint omnes (quod raro accidit) vel plures, ac minus dup, præsertim superiores: vel saltem in illis se aspexerint: calor superfluitatem, & maximam siccitatis indicium in æstate præsertim denotant: & in hyeme temperamentum. Si in signis terreis, & frigidis, gelu certè, & niues in bruma futuros prænuuntiant cum æstatis temperiè. Si in aereis, ventorum frequentiam, & maximam in verè, & autumnò. Si tandem in humidis, & aquaticis, quam plurimas in hyeme pluvias, & in æstate temperamentum significant; observatis quoque stellarum inerrantium naturis, earum præcipue, quæ in signis vel corporaliter, vel proprius adsunt. Incipiamus igitur singula sigillatim enarrare. Saturni cum Ioue in signis igneis coitio, ante & post per plures dies magnam parit siccitatem: sicut erit anno salutis M. D. C. III. mense Decembris die vigesima quarta: ubi in meridie conjungentur simul Saturnus, & Iuppiter in partes novem, & scrupula prima triginta sex Sagittarij: facta primò coniunctione cum Mercurio, a quo distabunt gradu vno, cum scrupulis primis decem. Sagittarius ergo cum sit signum igneum, promittit non solum per plures dies antè, & post, magnam aeris siccitatem, cum in illo Saturnus, & Iuppiter coibunt: verum futuris annis interuallo scilicet annorum sequentium viginti. Hæc certè erit illorum generalis dispositio, vt supradictum est, consideratis etiam stellarum Robinsonianorum duorum quoque luminum constitutione: insuper & solis reditu ad punctum illius coniunctionis, & cæteris huiusmodi. Quare illorum annorum spatio generabuntur in Cælo Halones discursus

discursus ignei, faces, igneae impressiones: amplius horrenda tonitrua, fulgura, coruscationes, & incendia multa erunt, praesertim locis illorum signorum triplicitati subiectis. Quod si Saturni, & Iouis coniunctio fuerit in signis humidis, & aquaticis, dubio procul portendi videtur continuas aquarum inundationes, marium tumultus, & incrementa, atque particularia diluivia. Sicuti fuit ab anno reparatae salutis 1583. usque ad viginti sequens 1603. Tunc etenim Saturni, ac Iouis coniunctio accidit in partes 21. & scrupula prima quatuor signi piscium: hora decima, sexta, & scrupulis primis decem post meridiem ad poli altitudinem grad. 45. Quare factum est, ut in intermedijs annis magna sequuta fuerint aquarum inundationes, marium incrementa ob crebras pluias. Me discedente e Mediolano Bononiam versus, studiorum gratia, tanta est sequuta aquarum inundatio in Ticinensi agro, & Placentino, locisque circumuicinis: ut homines praetimore ad vltima domorum loca, atque supra tecta confugerent. Porro inundauerant aquae ad medias domus usque, circaeque parue enauigabant loca, vbi iam vinee cum vuis pendebant: vbi arbores cum fructibus, & arbuta inspiciebantur, vbi via Regia (praesens eram) non nisi ut reclusis opitularentur. Fuit is annus salutis 1587. mense Septembris versus finem. Deinde per annos sequentes flumina, padus praecipue, adeo aucta sunt: ut e proprio fluxerint loco aliunde, totamque illam regionem inundarunt cum maximo incolarum damno, & timore. Sed & Neapoli magnam aeris conturbationem intulit synodus illa, maximamque ventorum pugnam: indeque marium incrementa mira. Nam & per duos annos continuos influxus ille ciuitatem afflixit. Primo Aprilis mense paulo post sanctum Pascha, tot tonitrua, fulmina, coruscationes, terrores, pluias, tempestateque exorta sunt: ut circa maritimas ciuitatis oras, ad molum (ut barbaro hoc vtamur vocabulo) ita mare percrebuit, inundarunt aquae, ventique excitati sunt: ut triremium aliquarum maxima iactura sequuta est cum hominum suffocatione in Aquis. At quod admirabile visu erat, lapides marmorei magnitudine insignes, fabricaque portus a mari impetu rupta, quam homines triginta mouere minime potuissent, ab vtraque parte ad alteram, a parte scilicet meridionali septentrionem versus circa sinistram portus oram, aquarum impulsu, ac vehementia, cuncta transportata sunt. Res quidem valde mira, sed verissima. Haec autem euenerunt annis Domini 1596. & 1597. At non Neapoli solum, sed alijs quoque locis, ut fama volabat: haec, & similia acciderant. Sed reliquorum quoque planetarum configurationes cum Saturno explicare, operae praetium est. Saturni itaque quadratus, oppositus, & sextilis aspectus cum Ioue in signis humidis, magnas aeris, mutationes excitat: nempe per plures dies ante, & post: pluias cum ventis, & grandinibus. Eiusdem coitus cum Marte in signis humidis, quadratus quoque, & oppositus, imbres, & pluias cum grandibus, tribus ferme diebus ante, & post, generat. Eiusdem insuper synodus tetragonica irradiatio, & diametralis cum sole, pluias, grandines, diesque frigidos ante, & post aliquot dies generat: in signis praesertim aqueis. Saturni quoque, coniunctio, quadratura, & cum Venere oppositio, efficiunt, ut pluias, imbresque, de caelo cadant: & frigora generentur; & eo magis, cum aderit lunae testimoniū ad praedictos aspectus in signis aqueis. Eiusdem subinde coitus, quadratus, & oppositus aspectus cum Mercurio in humidis signis pluiam, humiditatemque generat: in siccis, siccitatem. Porro omnes supradicti Iouis aspectus cum Marte, pluias cum coruscationibus, & tonitruis denotant: cum sole, vehementes ventorum flarus expellentes, pluias indicant: cum Venere in humidis signis leues, ac mites pluias efficiunt: in alijs vero signis cum coierint, (ut in pluribus) serenitatem pronuntiant: cum Mercurio tandem expurgantur

Saturni, & Iouis coniunctio in humidis signis quod portendit.

Mutationes temporum ex duorum superiorum coitu in Gallia cisalplina.

Temporum mutationes Neapoli.

Saturni configurationes cum errantibus, & persecta.

Iouis aspectus cum planetis, & effectus

Martis schemata cum er-
roribus, &
portenta.

Lunæ con-
gurationes
cū planetis,
& temporū
mutationes.

Valuarum
apertio.

venti, si quā magna portarum apertio de qua serius dicemus. Vnde Martis
coitus, quadratus, & oppositus aspectus cum sole in signis igneis feracitatem, in
aqueis imbres, pluias, & tonitrua excitant. Cū Venere in signis humidis pluias
gignunt, si tamen ad sit sub aeris portarum apertio. Cū Mercurio autem in si-
gnis calidis caliditatem in sicca, siccitatem in aqueis, imbres declarant. Quod
si cū Venere sub aera marsione, ventos exagitant. Sols autem, & Venere coitus
in signis humidis, tetragona irradiatione, & oppositio Luna aspectu adiutus pluias
indicat. Quod si Mercurio in aeris signis copulerur, ventos producit, in aqueis ve-
rò signis, & humidis, pluias. At Venus, & Mercurius in humidis signis, simul iun-
cti, imbres pollicentur, nisi à malis volis impediti. De Luna dicendum nunc reman-
et. Lunæ igitur coitus, vel tetragonus, vel oppositus aspectus cum Saturno in si-
gnis humidis, diem nebulosum, & frigidum iuxta signi naturam promittit. Quod
si à Saturno discedens, soli per omnes aspectus, præter trigonum se copulauerit
fiet valuarum apertio, præsertim si superiores planetae per quadratum, oppositum,
aut etiam sextilem aspectum, testimonia sua concesserint. Lunæ insuper synodus
cum Ioue in domibus Martis, a has nubes toto celo spargit. Cui si testimonium
Mars dederit, pura per omnes aspectus, præter trigonum, tonitrua, & corruscacio-
nes portenduntur. Quod si post conjunctionem cum Ioue ad Mercurium accesserit
apertio valuarum ventorum erit. Idem cū Venere, si Iouis quadratus, vel opposi-
tus aspectus cum Luna aderit, nampe ventorum flatus. Quod si abfuerint planeta-
rum testimonia, qui motu tardiores se ostendunt, talis quippe conjunctio serenita-
tem efficit. Lunæ insuper conjunctio, quadratura, & cum Marte oppositio in si-
gnis humidis, pluiam, ciet. Quod si Luna à Marte separetur, & ad Venere appli-
cuerit, valuarum apertio est super Venere, & e regione, si à Venere segregata ad
Martem decurrerit, erit quidem tunc apertio portæ super Martem. Verum in si-
gnis igneis, croceas nubes, rubeasque toto celo sparget: quæ aliquando pluias
emittent, præsertim si planetarū testimonia aderint: maxime illorum, qui pluias
si sunt natura. Lunæ insuper per omnes aspectus cum sole præter trigonū, pluias
inducit in signis humidis. Quæ si post conjunctionem ad Saturnum per sextilem,
tetragonum, vel oppositum aspectum peruenierit, valuarum apertio fiet. Amplius
Lunæ coitus, tetragonus, & oppositus cum Venere in signis humidis, mites, leues-
que pluias cum frigore excitat. Quæ si à Venere discedens, Marti per omnes as-
pectus præter trigonum, se applicuerit, apertio valuarum erit. Cum Mercurio au-
tem se coniungens, vel tetragona irradiatione, aut diametrali in signis humidis
illum respiciens, imbres generat. Quod si Luna à Ioue separetur, & ad Mercurium
venerit, porta ventorum erit, præsertim si Saturni, & Martis testimonia illi con-
iunctioni aderint per quadratum, vel oppositum aspectum. Quid autem sit por-
tarum, vel valuarum apertio, aut quid sit dictū, quod scilicet erit apertio portæ, vel
valuarum super talem, vel talem planetam: paulo inferius dicetur: quàm certè rem in
peculiaribus etiam capitulo non segniter examinabimus. Sed prius quid Stœphleri-
nus insignis mathematicus de temporum mutationibus scripserit, quidè obser-
uauerit, diligenter expendemus.

Stoepherini praecepta circa mutationes temporum, aerisque qualitates. C A P. X.

ROBYNDIVS caelorum naturas, siderum aspectus, stellarumque influxus speculatus Ioannes Stoepherinus, nonnulla nobis reliquit praecepta, cum aliena, tum propria observatione diligenter animaduersa: ac à nobis diligentius animaduertenda. Quae rectè animaduersa, temporum mutationes, aerisque qualitates certius nobis ostendent: ac prudens mathematicus certior erit in pronunciando; quae iuncta à nobis iam explicantur. Obseruandum est itaque in primis, quis sit conjunctionis, tetragoni, & op-

Stoepherini obseruationes.

positionis duorum luminum dominus: per illum namque certius ex caelesti schemate aeris mutationes praedictet. Itaque erigenda est ante omnia caeli figura pro tempore aequato supradictorum aspectuum, nempe synodi, quadrati, & oppositi: & inspicendum est, in quod signum, & in quem caelestis figurae locum, aspectus illi cadant. Subinde animaduertendum est signum, & illius gradus horoscopans, qualis sit. Amplius signa angulorum memoria mandanda sunt: & videndum, quae sint. Quandoquidem qui planeta in omnibus his locis, plura habuerit dominia, testimoniaque is dubia procul figurae illius, & temporis praecipuus dominus iudicabitur. Qui autem pauciora particeps erit in dominio. Nam cum ille hunc praecellat: ille isti praeponi debet. Vide igitur cuius naturae sit planeta in figura praedominans, quia talis erit temporis dispositio generalis: qualis erit natura planetae & qualitas. Porro si dominus temporis synodi, quadrati, aut oppositi fuerit Saturnus, huiusmodi tempus dubio procul erit frigidum, & siccum: nam talis naturae est Saturnus. Si Venus, humidum: quia Venus humida est. Si Mars, calidum, & siccum: sicque de reliquis iudicandum, & proferendum est, praeter duo lumina: Nam in huiusmodi re duo caeli lumina non eligi possunt in temporum dominos iuxta insignium virorum sententiam: quia generales temporum gubernatores esse, asseuerant. Caeterum in coniunctione à loco coniunctionis eligunt dominum: in oppositione ab huius luminaris loco, quod est supra terram, vel praecise in parte, caeli orientalem cum eo in loco maior adsit virtus. De tetragono idem fere arbitrantur, cuius locum, si alterum luminare est subter terram: à loco luminaris supra horizontem existentis, accipiunt. Quod si vtrumque fuerit supra, vel sub terra (quod plerumque evenit) tunc locus illius luminaris, qui in figura fortior, ac fortunatior existet, in locum tetragoni assumi debet. Ut si vnum luminare in angulo fuerit, aut succedente: tanquam fortior in locum tetragoni poni debet. Planetarum vero testimonia, atque dominia, in tabula propria pro huiusmodi rebus indagandis, inspicere debent. Ad tempus itaque coniunctionis, quadrati, & diametri, ductum luminum, delecto domino, nota primo naturam eius, & affectionem plerumque enim tempus eundem imitabitur. Secundo vide signum quod delectus dominus obtinet, ad cuius naturam, & qualitatem accedat illam namque tempus disponetur, nempe ad terream, aquaeam, aeream, aut igneam. Tertio diligenter considera signum horoscopans, eius affectionem, & cuius lunaris mansionis existat: dominumque signi horoscopantis etiam attende. Quarto animaduertere, planetarum qui sunt in angulis? Qui certe decimum locum, aut primum possident: fortiores sunt illis, qui septimum, aut quartum occupant. Quinto, inspicere, cum quo planeta, luna

Planetae qualitas, & natura indicat tempus dispositionem.

Luminaria generales temporum gubernatores. Observatio in tetragonis.

Observationes generales in aspectibus.

Judicium mu-
tationis tem-
porum ex
luminarium
aspectibus.

luna post coniunctionem, tetragonam, aut oppositionem, aspectu se applicet. Sex-
tò videndum est, quibus stellis fixis errantibus, vel inerrantibus, figuræ dominus
iungitur, aut ab eis aspectu afficitur. Ex quibus omnibus diligenter perspectis, pru-
dens mathematicus eliciet iudicium non longè à vero: quod erit tale. Si coniu-
ctionis dominus, vel tetragoni, aut oppositionis, natura, affectione quæ fuerit humi-
dus, & loca principalia iam enarrata, & planetæ in illis humidi: & cum hoc ipse
dominus quoque stellis tam erraticis, quam fixis humidis coniunctus fuerit, aut
earum radijs illustratus: lunaque post separationem coierit, vel se aspexerit cum
planetæ humido, ac in his omnibus temporis natura concordauerit: si (inquam)
omnia hæc, & similia, aut potior pars ad humiditatem declinauerint: eueniet hu-
miditas. Si ad siccitatem, siccitas: si ad caliditatem, calor: si ad frigiditatem, fri-
gus. Si verò testimonia, dominiaque fuerint æqualia; tempus indifferens existima-
bitur. Quòd si post habitam temporis generalem dispositionem, lunæ applica-
tiones ad planetas, & planetarum inter se (quas in ephemeridibus perspicias) cum
generali dispositione ipsius temporis commiscueris, particularium rerum certior
iudex eris: ac propterea certius temporum mutationes, aerisque qualitates vati-
cinaberis. Tempus autem mutationis aeris ex duobus habebis; primò, cum luna
post synodum, tetragonam irradiationem, & oppositum aspectum, aut corpore, aut
aspectu efficaci, significatori iungetur: tunc quidem temporis significatio maximè
mouebitur. Secundò cum luna ad signum horoscopans synodi, tetragoni, aut op-
positi peruenerit: tunc iuxta naturam, & ipsius signi affectionem, mutabitur quoque
tempus. Hæc sunt, quæ ex Stœphlerino pro eliciendis temporum mutationibus,
aerisque qualitatibus, manifestauimus: reliquum verò est, vt de valuarum, seu por-
tarum apertione dicamus.

*De valuarum, seu portarum apertione pro tempore mutationibus
sciendis. CAP X 7.*

Portarum seu
valuarum ape-
rtio quid.

Valuarum
apertio quo-
duplex.

VALVARVM, seu portarum apertio in planetis dicitur,
cum ex eorum coniunctionibus, & aspectibus maximè fiunt
inundationes, seu particularia diluua: vel grandis vento-
rum pugna iuxta planetarum naturas. Ad similitudinem
dicta de portis, quia si in loco, vbi aquarum multitudo re-
cluditur, fieret porta, subito aquæ in immensum decurre-
rent: ita de cælo, ex planetarum coniunctionibus, atque as-
pectibus aquæ sic in immensum quandoque prodeunt,
quod cæli portæ videntur aperiri: iuxta illud Genesis se-
ptimo; cataraçtæ cæli apertæ sunt, innuens diluuij inundationem super terram.
Duplex igitur in vniuersum est valuarum apertio, altera pro pluuijs antecedenti-
bus, & consequentibus: altera autem pro ventis. Hæc verò duæ vniuersales in de-
cem particulares resoluntur, iuxta decem aspectus, & planetarum coniunctio-
nes. Fitque quidem in illis, quorum domus adiuicem aduerfantur: vt in Saturno,
& Sole. Nam Saturni domus diurna est Aquarius: Solis autem Leo. In Saturno, &
Luna, cum Saturni domus nocturna sit Capricornus; lunæ verò Cancer. In Ioue, &
Mercurio cum huius domus sit Gemini: illius autem Sagittarius domus diurna.
In Marte tandem & Venere, nam illius quidem domus diurna est Aries: huius ve-
rò est libra. Quotiescumque igitur coniungentur simul Saturnus, & Sol, vel tetra-
gonica irradiatione se respexerint, aut diametro se percusserint: toties quidem fiet

ex

ex huiusmodi aspectibus valuarum, seu portarum apertio. Idem quoque fiet ex coniunctione, quadrato, & oppositione Saturni cum Luna, Iouis cum Mercurio: Martis cum Venere: semper etenim erit valuarum apertio. Habemus itaque quatuor valuarum apertiones. Amplius si Luna ab aspectu, seu solis coniunctione ad Saturnum transferatur, vel à Saturni synodo, seu aspectu ad Solem: sic similiter apertio portarum. Rursus si Luna à Ioue ad Mercurium per synodum, vel aspectum transferatur, & à Mercurio ad Iovem: accidet etiam valuarum apertio. Deum Lunæ progressus per aspectum, seu coniunctionem à Marte ad Venerem, & à Venere ad Martem; semper portarum apertionem efficiet. Igitur habemus decem planetarum modos, quibus fit valuarum apertio, quatuor quidem respectu bonorum planetarum ad invicem: sex verò respectu lunæ ad sex planetas. Ex his ergo valuarum, seu portarum apertionibus sunt maximæ aeris mutationes iuxta planetarum naturas: inter quos fit translatio. Sanè dominus, & rei significator erit ille, qui coniunctionem seu aspectum recipit: vt si Luna transferatur à solis coniunctione, vel à spectu ad Saturnum, Saturnus erit rei significator, quia recipit: ac propterea pronuntiatio ea, quæ ad Saturnum pertinent, puta niues intensum frigus, & similia pro temporum natura. A Saturno ad Solem eadem erit prorsus significatio. Diçessio insuper Lunæ à Ioue ad Mercurium, vt supra dictum est, rei significatorum, & dominum Mercurium denotat, vel è conuerso, Iouem. Quare erit validissima ventorum apertio. Egressio tandem Lunæ vel synodum, vt dictum est, vel per aspectum à Marte ad Venerem, innuit certè Venerem esse rei significatricem: & è conuerso, Martem. Quare multas pluias, & tonitrua efficiet. At non solum Lunæ translatio per coitum, vel per aspectum ad supradictas stellas (vt iam præcitatam est) temporum mutationes, quæ apertiones portarum dicuntur, efficit: verum solus illorum congressus magnas quidem in coelo faciunt mutationes, temporumquè constitutiones. Qui est triplex; nempe Saturni cum Sole, & Luna: Iouis cum Mercurio: & Martis cum Venere. Primus niues, pruina, frigus, tempus turbulentum causat: in æstate calorem noxium, aridum, non tamen magnum. Secundus ventos, caloris incrementum, abris conturbationem, & particulares pluias. Tertius corruscationes, fulgura, tonitrua, & vniuersales pluias. Subinde adnotatu dignum est: planetam, cui primò luna iungitur, vel aspectu valido sociatur, dici, portam aperire super illum cui secundò iungitur, vel sociatur. Quod in idem quasi redundat: quod de receptione dictum est. Quare valuarum apertio Veneris super Martem pro temporis conditione, signi, & loci natura: pluias cit, fulgura, tonitrua, & quandoq; niues. Martis supra Venerem, ventos Australes: Mercurij super Iouem, ventorum pugnam, præsertim boreales: Solis super Saturnum, tenebrosam aerem, nubes densissimas, aquarum inundationes magnas, excitantes. Sed memor esto hospitis (vt iam dictum est) signi planetae vincens, & liber. Quod si Mercurius fuerit planetam ventis portas aperientem aspiciens: vel vnus fuerit, vel duo lucantes ventos; tempestatesq; horrendas ciet.

Valuarum apertionis modi.

Effectus apertionis valuarum.

Senen-

De praecognoscendis temporum mutationibus

Sententia miscellanea circa temporum mutationes.

C A P. X I I.

Tentum Baby-
lonij senten-
tia de trium
superiori syno-
do in aqua
triplicitate.

IEVCRVS Babylonius dixit, quod triam superiorum syno-
dus in aqua triplicitate, puta Cancrj, Scorpij, & piscium:
a quarum defectum decernit; & si magnas marium turbu-
lencias cum nonnullis consequentibus, significare autu-
maverit. At quomodo hoc sit verum, alijs decidendum
relinquimus: cum plerique ex simili synodo diluvia por-
tendi, arbitrentur. Nihilominus tamen verum est, quod
superiorum dumtaxat coniunctiones ponunt in Cancro
pro pluviarum abundantia; quemadmodum in alijs quoq;
signis aqueis dempto Marte: quia Mars impedit, cum caliditate maxima vigeat;
quamvis si in aqueis reperiretur signis cum duobus superioribus iunctis: tonitrua,
coruscationes, & fulgura excitare; haud dubium est. Sic igitur potest dici, quod
Mars duobus iunctus superioribus, influxus ad maria transmittit: aquas com-
mouendo.

Ptolomaica
propositio-
nes circa te-
porum muta-
tiones pra-
sertim in me-
se.

De praecognoscendis futuris temporum mutationibus, praesertim in mense, extant
tres Ptolomaicae sententiae. Prima Aphorismo trigesimo quarto sui centiloquij:
scilicet, quod hospitor, seu dominator interlunij sic cardinalis fuerit quaecumque
illo mense futura sunt, significat. Altera numero trigesima quinta est. Sol cum in
alicuius stellae locum deuenit, vim eius excitat, quam in aere habet. Tertia vero
quam affert propositio senagesima secunda ita se habet. Cum minutum coniu-
tionis principium facies, potes de mutatione aeris in mense illo iudicare. Erit
namque iudicium iuxta dominatorem anguli figurae cuiusque. Vincit enim hic
aeris naturam, assumens in his etiam praesentis temporis qualitatem. Hasce sen-
tentias a Ioanne Louiniano Pontano luculentissime expositas, habes: sicut et Gro-
co in latino doctissime, atque ad germanum sensum conuersas, lege eas.

Messabala
placitum.

Messabala in libro de ratione circuli, & stellarum, & qualiter operantur in hoc
seculo, capite quarto, de reuolutione annorum conuenit cum alijs circa praescien-
tiam de temporum mutationibus. Est namque illius opinionis, ut hora introitus
solis in primum Arietis punctum erigatur figura, constituatur ascendens: inscri-
bantur planities ad eandem horam supputatae in locis suis. Deinde videndus est,
qui praesit. Qui si fuerit fortunatus, aptabitur certe tempus: si infortuna, vel impe-
ditus, corruptionem influet. Idem quoque praecipit faciendum in quartis anni, & eius
mensibus. Amplius sentit; quod planetae cum fuerint simul iuncti in signis aqua-
ticis in anni reuolutione: multitudinem pluuiae significabunt. In signis igneis calo-
ris superfluitatem, vel siccitatis, & terrae sterilitatis: in aereis, ventorum multitudi-
nem: in terreis vero gelu, atque niues: quod & in quartis anni similiter obseruan-
dum est. Nam cum fuerint in locis frigidis, frigoris grauitatem significabunt; &
caloris minutionem. Deinde dicit, quod cum fuerit Mars dominus quartae aequi-
ualis, & in aliqua domorum Mercurij, pluviarum multitudinem, & pestis pericu-
lum significabit. Capite autem sexto, ubi de temporum mutatione per mutatio-
nem planetarum digreditur, haec inquit. Cum volueris praescire temporis varie-
tatem super res diuersas mundi corruptibilis, scito vtrum signa planetarum pon-
derosorum sint calida, vel frigida: calida certe si fuerint, significabunt in aestate
calorem, & in hyeme temperamentum, frigida vero frigus in bruma significabunt:

& in

& in æstate temperamentum. Similiter cum coniuncti planeta fuerint in signis æqueis, superfluas pluias denotant, aerisque corruptionem per easdem pluias in brumia: sed in æstate aeris temperamentum, & foris abundantiam. Rursus inquit planeta ponderosi cum in directo alicuius regionis fuerint, hoc est, in signis septentrionalibus siccitatem, terræq. sterilitatem significabunt. Cum verò ab ea elongati fuerint, hoc est cum in signis meridionalibus extiterint: pluiiarum abundantiam denotabunt. Amplius ait. Ponderosi planeta cum fuerint omnes orientales, siccitatem manifestabunt: occidentales verò pluiiarum multitudinem in hyeme, & aeris temperamentum in æstate. Pleraque alia in eo libello docet scitu digna.

Almanfor in suis Aphorismis ad Saracenorum Regem dedicatis, Aphorismo vigesimo secundo hæc scribit. Dominus quinti circuli (scilicet Venus) significat madefactiones, & pluias. Rursus Aphorismo vigesimo nono, dominus quinti circuli (hoc est Venus) cum fuerit in prima Cancri parte: faciet pluias. Subinde Aphorismo quinquagesimo quinto hæc scribit. Cácer significator est super aquas multum mobiles. Scorpius super aquas decurrentes riuorum, pisces super immobiles, vt lacunas, & puteos. Aphorismo autem octuagesimo hæc regē docuit. Cum fuerit Mars cum sole in septentrionalibus signis: erit calor maximus. Similiter quum sol iuerit ad Saturnū in signis meridionalibus: erit frigus maximū, & e cōtra

Hermes in suo centiloquio Aphorismo trigesimo quarto hæc de aeris mutatione fassus est. Temperantia aeris ex coniunctione Iouis cum sole continget: præsertim in signis æreis. Ex coitu verò Saturni cum sole fit frigus. Guaricus autem addit cum Ioue etiam: sed in textu Hermetis nõ adest Iuppiter. Ex coniunctione Martis cum Sole in signo bicorporeo veris tempore fit tenebrositas aeris: & infirmitates frequenter contingent. Aphorismo autem trigesimo quinto dixit: quod æstiuo tempore, quum sol Martis terminos ingreditur, fit æstus: in hyeme verò siccitas, & paucitas pluiiarum. Hermes, Abraham Aueneire, & Ioannes Hispalensis de parte pluiiarum dixerunt: quod illa accipitur a Sole in Saturnum: & projicitur a luna. Vnde versus.

*A Sole in partes Saturni collige gradus.
Es totidem à Luna numerabis in ordine, pars hæc
Aera vel turbans largos denunsiat imbres.
Aut ventos abigit, tempestateque serenat.*

Quare si pluiiarum pars in Saturni domo ceciderit, & Martis: turbat aera. In domo Iouis, & Mercurij ventos excitat: in domo Veneris, & Lunæ pluias ingerit: præsertim si luna ac eius hospitor in signo, & mansione humida extiterint luna in nono, & vigesimo primo gradu Tauri, & Scorpij; in vigesimo primo gradu Leonis, & Aquarij: in quarto, & decimo octauo gradu Virginis, & piscium: in primo, & decimo tertio gradu libræ, & Arietis, semper quodammodo, pluias facere consuevit. Ita docet Guaricus. Carellus verò inquit, in vigesimo primo gradu, in vigesimo tertio, & vigesimo quinto libræ. Lucas Guaricus dixit. Luna à tertia leonis parte vsquè ad decimam sextam, quum sub mansione humida, & Cancro octauo orbis progrediatur: sæpè numero pluias facere consuevit. Sua obseruatio est.

Hermes trigesimo tertio Aphorismo habet, quod Saturno ab vno signo in aliud transeunte, fieri in cœlo Diachohontes: quod Arabes vocant Assub, vel quædam alia de natura ignis: sed libet, & nostras quoquè obseruationes afferre, quæcumquè sint illæ. Quarum etsi quædam à nonnullis obseruatæ sunt: à nobis quoquè sunt obseruatæ, & verificatæ.

de fine in A
consonantia

Almanforis
placitum in
temporum
mutationib⁹.

Hermetis
de
mutatione

Hermetis de
tencia de ac-
ris mutacione.

de
partibus
de
signis

Plantarum
pars iuxta
Hermetem
Abraham
Aueneire, &
Io. Hispalen-
sem.

Guaricus
Carellus.

Hermetis p-
nuunciatum
de Assub.

D Sole

Authoris ob-
seruationes.

Sol fitur à vigesimo quinto gradu cuiuscumque signi completo, & aliquando paulò ante, & quandoque paulò post, vsque ad trigesimum inclusivè progrediens: semper quodammodo mutari tempus vel in pluuias, vel in ventos, vel a bono in malum, vel a malo in peius, pro temporum natura, & stellarum constitutione animadvertimus. Luna in Virgine, & Sagittario sæpè numero aereis qualitates turbare consuevit iuxta temporis naturam, sed in Sagittario plus. Luna, quarta, vel quinta die post Solis coitum, si tempus mutaverit: talem certe efficiet sequentis mutationem temporis, saltem vsque ad quintam decimam, idque duplici ratione prima, quia tunc nouo lumine lucet: secunda est, quia tunc bis distat a sole in decem horis, aut paulò plus, parte integra totius circuli, scilicet quadraginta gradibus, deinde quadraginta quinque. Hoc item obseruatur quarta, vel quinta die post quartam decimam: vel quarta die, donec soli iterum copuletur. Quamuis id postremum non sit tam constans, vt primum. Antiquorum fuit hæc obseruatio: & nos quoque obseruauimus, & verificauimus. Quare a quibusdam barbarè canitur:

Quarta, quinta Luna, qualis; semper erit dies talis.

Plinius.
Ptolomæus.
Cardanus.

Sed lege Plinium libro secundo, capite quadragesimo sexto. Huius quoque meminit Ptolomæus libro secundo sui quadripartiti cap. 12. quem locum Cardanus egregie explicat.

Luna ad eundem locum regrediens, vbi soli prius coniuncta fuit: sæpè tempus mutat, iuxta temporis qualitates, & celi statum.

Veneri, &
Cardani ob-
seruationes.

Luna cum ad ascendens interlunij, seu plenilunij peruenerit: sæpè mutari aerem obseruauimus; quinimo ad ascendens tetragonice irradiationis plerumque: quod planè intelligendum est iuxta illorum aspectuum decreta. Sed nolumus hoc in loco aliquas Cardani, & Veneri obseruationes omittere cum quia hic sit propriè earum locus: tum etiam cum sint a nobis quoque verificata, ac propterea de stata temporum nos certiores reddent. Ascendens cum ad planetam loci interlunij, aut plenilunij dominum peruenerit directione; dando partes tredecim, & minuta vndecim pro diebus singulis, tunc utique mutabitur tempus. Plurium planetarum coitus adinuicem & præsertim cum fixis similis naturæ, aut contrariæ, mutat tempora: sed certius cum Luna corpore, vel aspectu ad illos peruenerit. Quod si similes coniunctiones in interlunia, aut plenilunia inciderint: validiores utique erunt. Sol, Mars, & Venus si æquinoctij hora; occidentalis cardinis partem ingrediantur: pro suæ naturæ qualitate maximas aeris mutationes afferent. Luna similiter quoties planetæ occiduum æquinoctij cardinem peragranti occurrerit: toties aerem mutabit. At id minus firmum Cardanus pronuntiat, sed Vernerus cum, sæpè obseruauerit: verum plerumque inuenit. Interlunia æstiuæ calidiora sunt, ob lunæ proximitatem ad nos: ideo tempora calidiora erunt; plenilunia autem frigidiora. Sol namque in æstate cum nobis sit proximus, sequitur, vt litta in plenilunio illi opposita sit a nobis remota. In bruma verò est oppositum: Interlunia namque frigidiora sunt ob lunæ remotionem a nobis: plenilunia verò tepidiores faciunt noctes, quia luna tunc nobis proxima est. Idem quoque obseruabitur de Ioue, Marte, qui sunt calidi planetæ, quamuis inæqualiter: contrarium verò erit de Saturno, planeta frigidus, & de Mercurio, quum Saturniæ qualitati copulabitur: Multa similia afferri possent: Verum ex dictis, & ex dicendis, manifestiora erunt.

Interlunia
æstiuæ cali-
diora, pleni-
lunia frigi-
diora hyc-
malia & con-
tra.

Quid

Quid sit planetam super alium eleuari. I V B A T

C A P. X I 7 7.

NTE QVAM ad stellarum erraticarum positum, vt inde temporum qualitates eruantur, accedamus: quid sit planetam eleuari super planetam, explicare opere pretium est. Oportet namque hosce terminos dilucidare: vt possit prudens mathematicus se in his, & consimilibus dirigere. Sciat itaque quod planeta eleuari dicitur super planetam, vel cum se respiciunt, vel cum simul coniunguntur, vel cum sunt in inuentibus se signis: vel aliter in imperante signo, aliter vero in obediante. Inuentia signa sunt illa quae per

Inuentia signa, & antica idem.

antiscium se respiciunt. Et vocantur antiscia, seu se inuentia, vel eiusdem potentiae, quoniam vtraque signa ab iisdem Horizontis partibus oriuntur, & occidunt: quia in eisdem sunt parallelis, cum aequali spatio a punctis tropicis distent: atq. dum per illas partes sese inuentes sol discurrit: dies diebus, noctes noctibus, & horis horas aequales efficit. Cancer igitur intuetur Geminos, & Gemini Cancrum, Leo mittit antiscium ad Taurum, & Taurus ad Leonem. Virgo intuetur Arietem: Aries Virginem: libra pisces, & pisces libram: Scorpius Aquarium, & Aquarius Scorpium: Sagittarius Capricornum, & Capricornus Sagittarium. Ita vt si planeta fuerit in prima signi parte, tunc intuebitur certe 29. partem alterius planetae, qui in tali signo moratur, si in secunda, tunc mittet antiscium ad 28. & sic augendo, & minuendo, manifestus erit antiscij locus. Eadem ferme erit operatio circa scrupula, nimirum si planeta fuerit in primo signi scrupulo: tunc intuebitur alterum ad quem mittet antiscium in scrupulis 59. & si in secundo, tunc mittet ad 58. sicque de reliquis. Verum si expeditius id operari voluerit prudens mathematicus, subducatur partes quarum antiscia queruntur, a gradibus triginta, qui integrum conficiunt signum, & resultans erit antiscij locus. Vt si Iuppiter sit in vigesimo gradu, & triginta nouem scrupulis Leonis, cum leo ad Taurum suum mittat antiscium: subductis viginti gradibus, & 39. scrupulis ab integro signo residuum erit antiscij locus. Ita igitur fiet, vt Iuppiter per antiscium reperitur in partibus nouem, & viginti, & vno scrupulis Tauri. Modus hic diuersus est a primo, ita vt vna parte tantum ille hunc superet.

Signa se inuentia.

Primus modus inueniendi partes, & minuta antisciorum.

Secundus modus.

Nos vero tabulas subijciemus, ostendentes inuentia signa cum gradibus, & scrupulis, quae per antiscium planetae adiunguntur: ex Lucae Guariet illustris Astrologi, & Episcopi supputatione, a Martini apotelesmatibus excerptas; Quia prima erit graduum, secunda vero scrupulorum primorum.

Lucas Guariet. Iulius Maeranus.

8					
78					
68					
72					
76					
88					
88					
18					
88					

CCCCCLXXXVIIII

CCCCCLXXXVIIII

De praecognoscendis temporum mutationibus

TABVLA ANTISCIOREVM PRIMA.

contra vmbraiones partium	1	in	29	contra vmbraiones partium.
	2	in	28	
	3	in	27	
	4	in	26	
	5	in	25	
	6	in	24	
	7	in	23	
	8	in	22	
	9	in	21	
	10	in	20	
	11	in	19	
	12	in	18	
	13	in	17	
	14	in	16	
	15	in	15	

TABVLA ANTISCIOREVM SECVNDA.

contra vmbraiones partium.	1	in	59	16	in	44	contra vmbraiones partium.
	2	in	58	17	in	43	
	3	in	57	18	in	42	
	4	in	56	19	in	41	
	5	in	55	20	in	40	
	6	in	54	21	in	39	
	7	in	53	22	in	38	
	8	in	52	23	in	37	
	9	in	51	24	in	36	
	10	in	50	25	in	35	
	11	in	49	26	in	34	
	12	in	48	27	in	33	
	13	in	47	28	in	32	
	14	in	46	29	in	31	
	15	in	45	30	in	30	

Vt autem memoriz mandentur, menteque retineantur intrentia signa: ipsius Lucæ Guarici Poëtæ etiam clarissimi tetraſtichon pulcherimum adductum fore iudicauimus.

Lucas Guaricus.

*In Cancrum Gemini, in Geminis Antificta Cancer,
Missit, in Erigonemque Aries, Taurusq. Leonem,
Scorpion ardenti cauda videt Amphora tetrum,
In Caprum Arciteneus, in Pisces libra gemellos.*

Antifictorum rationes non sunt chimericæ, aut imaginariæ, sed reales: quinimò nil in cœlo realius ipsis. Comprobauimus nos ipsa ex umbrarum discriminibus, diuerso tempore solis motu obortis. Nam qualis est solis umbra in primo Cancri gradu existentis: talis certè est in 29. Geminorum, & è conuerso. Sed nihil sensibilitatis percipitur ob signum tropicum: sicuti & in Capricorno, respectu Sagittarij in brumâ. Sed qualis est in vigesimo Aquarij gradu: talis est in decimo Scorpj, & è conuerso. Igitur qualis est solis umbra die nona Februarij (nam eommuniter eo die vigesimam Aquarij partem sol occupare solet) talis quidem est umbra illius die tertia Nouembris: cum illo die decimam Scorpj partem sol repiere soleat. Et qualis est umbra solis die prima Septembris, cum sol octauam virginis partem obtinere solet: talis certè est illius umbra die decima tertia Aprilis, quo die vigesimam secundam Arietis partem replere solet, sicque de cæteris. Quæ omnia proportionabiliter intelligenda sunt: adhibitis etiam minorum rationibus. Vt igitur hæc quæ diximus, veritate comprobentur, statuatur circulus sphericus Zodiaci signis, circum circa insignitus: quorum vnum quoddam triginta sit distinctum partibus, ea quippè ratione, vt à decem ad viginti, & ab his ad triginta terminetur. Non enim fieri potest: vt in tam angusto paginae loco, vniuersus orbis omnium 360. graduum numero sigillatim describeretur: sed ea quidem ratione, vt illa spatij capacitate intercipiatur: q̄ a primo ad decem, decem numerentur gradus, a decem vsq; ad viginti alij decem, qui sunt numero viginti: & a viginti vsq; ad triginta alij decem, qui sunt omnes numero triginta. Qui tunc

Non imaginariæ sed reales antifictorum rationes

Antificta ex umbris comprobantur.

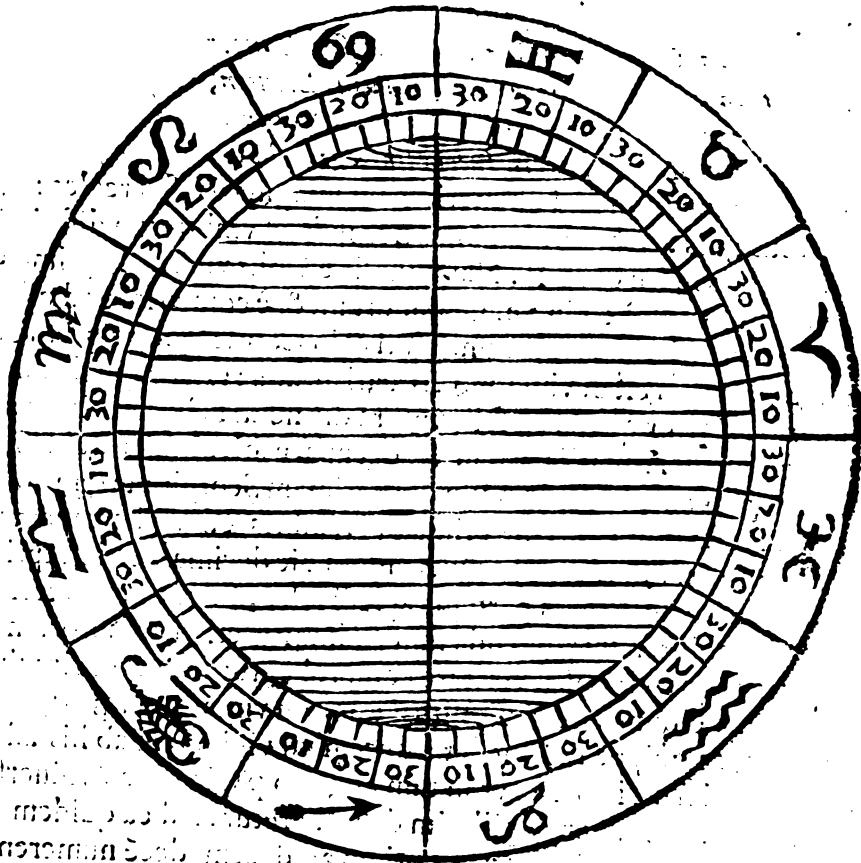
Antifictorum praxis.

ri sub quolibet signo in peripheria circuli signato, proportionem analogam describantur. Deinde producatur linea tamquam Axis, ab Artico polo, vsq; ad Antarcticum: ita vt in duas Orbis secernatur partes. Porro Cancri signum vti tropicum in dextra orbis parte inscribatur; Geminorum verò d sinistra: & post Cancrum sequatur Leo iuxta signorum seriem: producanturque parallela linea a gradibus.

signi vsque ad partes alterius; quæ omnes certè erunt triginta quinque: manifestè tunc videbitur, quæ signa mittant antificta aduicem & quas partes, ad partes.

Antifictorum praxis.

Antifictorum praxis.

Sed planetarum elevationem ad quicquam expendere necessum est: antisciorum ratione relicta. Itaque dicitur tandem planetam super alium eleuari, si alter fuerit in imperante signo, alter in obediante iuxta quantitatem graduum luminis, quod est in eo qui eleuatur, partium decem: & cum hoc ille super quem alter eleuari debet, non sit in proprijs dignitatibus: tunc quidem eleuari dicitur planeta quadrupliciter: puta Iuppiter super Martem: primo si Iuppiter dominetur loco Martis, & eo magis, si in proprijs dignitatibus reperiatur: secundo ratione motus primi, ut sit in eminenti loco: ut in nono, decimo, & undecimo, vel in angulo: Mars verò in cadenti, & humili: tertio ratione solis, nimirum ut sit orientalis. Quarto ratione suorum orbium, quod scilicet sit iuxta absidem eccentrici, vel auctus lumine, & motu: ita ut sint quatuor modi: priores tamen duo, validiores, & duæ necessariæ conditiones. At cum paulo superius dictum sit, planetam vno modo super alium eleuari, cum alter sit in imperante signo, alter verò in obediante: sciendum est, signa imperantia esse sex prima, Arietem scilicet, Taurum, Geminos, Cancrum, Leonem, & Virginem: obedientia autem sex reliqua, nimirum libram, Scorpionem, Sagittarium, Capricornum, Aquarium, & Pisces. Ita ut Aries dominetur piscibus. Taurus, Aquario: Gemini, Capricorno: Cancer, Sagittario: Leo Scorpionem: Virgo tandem libræ. Horum verò quæ tetragonice irradiatione se aspiciunt, odiose imperantia, & obedientia dicuntur: ut Taurus, & Aquarius: Leo, & Scorpium: quemadmodum etiam in intuentibus. Odiose namque se respiciunt Leo, & Taurus: Scorpium, & Aquarius. Sanè partes imperantes, & obediante cum minutis ea quoque methodo inueniuntur, qua intuentes, seu antisciorum partes. Sed minimè duo alij modi aspernandi sunt, quibus potest dici planeta superior alio: nimirum cum alter sit in boreali latitudine, alter vero in australi: tunc dubio procul borealis superior

Pestremus
modus eleua
tionis.

Signa impe
rantia, & o
bedientia.

Planeta alio
superiorem
dupliciter in
telligi potest

superior dicetur australi. Rursus motu velocius superior est tardiore, tardior stan-
te: stans verò retrocedente. Et quamvis hoc discrimen parui videatur momenti
in synodis trium superiorum inter se: in coniunctionibus tamen trium superio-
rum cum tribus inferioribus, & inferiorum inter se, est magni ponderis. Sed vide
Ptolomæum libro secundo apotelesmaticum.

*De temporum quaestibus ex planetarum positu in signis, ac ex
vnius elevatione super alterum, & primo de Luna.*

C A P. X I V.

EMPORVM mutationes ex planetarum positu in signis,
& ad solis motum relatorum, juxta illustrium virorum ob-
servationes, præsertim veterum, explicare nunc opus est.
Ita enim abundantiorē doctrinam prudens Astrologus
assequetur, certiorq. erit in iudicando: nam hæc scientia
ab observatione pēdet. In primis digrediemur in vniuer-
sum, deinde de luna: & de vnoquoque sigillatim. Luna in
generalibus constitutionibus calorem non significat, nisi
cum eleuata fuerit super Mercurium in leone, quod qui-

Scientia hæc
ab observa-
tione pendet

dem per accidens est, non per se: veluti de Saturno potest dici. Qui cum sit frigi-
dus, super Martem tamen in Ariete, vel Geminis, aut Leone, vel Sagittario, aut
Aquario eleuatus significat ventos calidos, caloremquē magnum: sed in piscibus
calorem sine ventis. Idem quoque efficit eleuata super solem in Geminis, & Scor-
pio: sed suo tempore; & super Venerem in Cancro. Similiter Iuppiter super Mar-
tem, calorem, & siccitatem efficit: super Mercurium in Geminis ventos calidos, vt
supra eundem Mars si fuerit in Virgine, vel etiam Capricorno, tempore suo ta-
men. Porro Mars in Cancro, & Aquario supra solem, longe maiorem calorem,
quàm in Ariete, vel Libra efficit. Idem quoque supra Venerem eleuatus in toto
trigono terreo, & in Cancro, magnos calores influit: sed in Tauro, & Capricorno
suo tempore: hoc est in æstate, & in initio Autumni, in Cancro autem, & Virgine,
dum ibi fuerit præsens. At Mars in Ariete, & Leone calorem magnum tempore
suo significat: in Cancro autem dum ibi præsens fuerit. In Ariete Sol, vel in libra
supra Martem eleuatus: magnum calorem tempore suo auget; veluti & supra
Mercurium in Cancro, vel Leone; quamvis eleuationis tempus ab æstate parum
differat. In Geminis verò multitudinem ventorum calidorum. Venus autem super
Martem in Virgine eleuata, calorem magnum auget: super solem in leone, ventos
efficit calidos: & super Mercurium in Cancro calorem magnum in æstate; Quod
etiam significat in Leone, & Scorpio. Mercurius super Solem in Cancro eleuatus,
caloris vehementiam: in leone ventos calidos; At si ibidem fuerit, validum calo-
rem tempore suo significat. Proueniunt itaque ista vel propter stellas, quæ ibi
sunt: vel ob mixtionis naturam, sed non est perpetuum ob quandam antiparista-
sim, sicuti cum comparatur Saturnus Marti, vel soli præsertim: sed Veneri, & Mer-
curio per accidens contingit. Incipiamus nunc à luna, dicamusquē de ea particu-
lariter. Luna in Ariete cum sola dominatrix fuerit, in aere multas pluuias, & hu-
miditates denotat: & in aquis plerasquē inundationes. Verum commiscetur eius
significatio cum signo Arietis æquidistans fuerit. Quæ si Tauro æquidistans fuerit
multas pluuias, & frigoris vehementiam significat. Geminis verò pluuiarum su-
perfluam. Porro Caneri signo siccitatem, cum pluuiarum paucitate, leoni aeris

Lunæ domi-
nium in tem-
porum muta-
tionibus.

inaqua-

inæqualitatem: Virgini pluuiarum multitudinem: libræ, aeris inæqualitatem: Scorpio, paucitatem aquæ fontium: Sagittario ficitatem, & quando quæ subitas pluuias: Capricorno, ficitatem: Aquario, pluuias: piscibus autem pluuiarum exuberantiam. Quò verò ad eius eleuationem super planetas in signis, hæc habentur. Luna si super Saturnum in Ariete eleuetur, paucam pluuiam innuit: in Tauro, multas pluuias, in Geminis pluuiarum superfluitatem: in Cancro idem cum multa humiditate: in Leone, pluuiam muleam cum humiditate, & ventis: in Virgine pluuiarum, & humiditatum superfluitatem: idem in libra efficit. In Scorpio multas humiditates: in Sagittario, pluuiam superfluam: in Capricorno, multam humiditatem, aquarumquæ exuberantiam: in Aquario humiditatem cum aquis: in piscibus tandem superfluam pluuiam, & humiditates multas. At in Ariete si eleuetur super Iouem, erunt venti cum pluua temperata: In Tauro, ficitatem minatur, deinde aquas multas: in Geminis humiditatem multam: in Cancro multi denotantur rores: in Leone similiter: In Virgine, pluua abundans multæ aquæ, & aliquando ficitates: In libra, superfluæ humiditates: idem in Scorpio cum aquis multis: Quòd in Sagittario quoquæ, & Capricorno fore, maximè consentaneum est. In Aquario autem humiditas multa erit: In piscibus aquarum, pluuiarumquæ superfluitas. Si verò super Martem in Ariete Luna eleuetur, humiditatem muleam significat: in Tauro humiditatem, & frigiditatem intensam: in Geminis, superfluam pluuiam, & humiditatem: in Cancro pluuiam multam. In Leone aeris diuersitatè, altercationemq; In Virgine multam humiditatem: In libra aquas multas, & humiditates: In Scorpio tonitrua, coruscationes, & fulmina: in Sagittario aquas, & multas humiditates: in Capricorno, multitudinè, & inundatiam aquarum: In Aquario, superfluam humiditatem: in piscibus deniq; humiditatem multam. Porro si Luna super solem eleuetur in Arietis signo: pluuiæ erunt, tonitrua, & fulgura. In Tauro pauca pluua: in Geminis, & Cancro pauca humiditas: In Leone humiditatem superfluam, & aquarum abundantiam innuit; quòd in Virgine quoquæ expectandum est: In libra, & Scorpio, pluuiam superfluam, & aquarum paucitatem: in Sagittario, & Capricorno idem cum superflua humiditate: In Aquario coruscationes, & tonitrua: in piscibus denique coruscationes, & multam humiditatem. Verum enimvero si Luna super Venerem in Ariete eleuetur, ventum meridionalem incessantem impellit, & humiditatem multam influit: præsertim in quarta æstiuâ, idest ab initio Cancri, vsquæ ad libræ initium; mensibus quippè Iulij, & Augusti, & parte Iunij, & Septembris. In Tauro autem tonitrua, & coruscationes excitat: in Geminis, ventorum flatus: in Cancro multam humiditatem: In Leone pluuiam, humiditatemquæ: In Virgine humiditatem multam, & aquarum paucitatem: In libra multam humiditatem cum pluuiarum prosperitate: In Scorpio, & Sagittario superfluam pluuiam cum humiditate multa: In Capricorno ficitatem: In Aquario pluuiam superfluam, & plerasquæ coruscationes: in piscibus verò pluuiam, & humiditatis abundantiam. Luna tandem si super Mercurium in Ariete eleuetur, pluua multa erit, & ventus incessans. In Tauro pluuiarum mediocritas: In Geminis ventorum flatus, & temperata pluua: in Cancro mediocris fluminum siccitas, & ventus incessans: In Leone, humiditas pauca, ventus incessans, & vehemens calor: In Virgine pluua, & mediocris humiditas: In libra humiditates pleræquæ, & inundationes: In Scorpio pluua superflua multæ inundationes, & in horizonte stellarum communiū apparitio. In Sagittario humiditates: In Capricorno pauca pluua, & Horizontis siccitas. In Aquario, ventus incessans: in piscibus superflua pluua, & fluminum inundationes. Alia verò quæ circa Lunam accidunt, ad temporum mutationes vaticinandas necessaria: inferius manifestabuntur.

*De Mercurij positu in signis, deque eius elevatione super planetas
pro temporum mutationibus eliciendis.*

C A P. X V.

POST Lunam sequitur Mercurius ascendendo, dicemusq; primo constitutiones eius generales, deinde temporum mutationes ex eius in signis progressionem, & ad solis motum relata: postremo elevationes super ceteros planetas. Mercurius itaque in Ariete, Cancro, Leone, & Virgine calorem adauget, sed non valde nisi Marti misceatur: aut sit combustus; & in Aquario vespertinus idem facit. In Cancro cum boreali latitudine ventos indicat validos. Et si non sit cum Marte, & fuerit in radijs eius: puta quod Mars fuerit in decima leonis parte, & Mercurius in duodecima Aquarij, quod est signum oppositum: & si non in loco imperante, & similibus: velut etiam in eius dignitatibus: & Mercurius proprius cum per se fuerit: est siccitas. Si autem fuerit æquidistans in Ariete, multitudinem ventorum fortium, siccorumque, multas nebulas cum caloris vehementia, & aquarum abundantia portendit: præsertim in parte occidentali. Septentrionalis verò aeris corruptionem: meridionalis, illius commixtionem denotat. Haly scribit Mercurium sub radijs tempestuosum esse, vespertinum benè complexionatum: matutinum, mundum aerem efficere. In Tauro æquidistans, caloris vehemenciam cum incessanti flatu ventorum, bonam aeris commixtionem cum multis aquis, indicat: Septentrionalis mediocrem aeris commixtionem, meridionalis illius permixtionem significat. Sub radijs tempestuosus, & umbrosus est, vespertinus bonæ complexionis: matutinus roridus, & mundus; retrogradus bonam aeris complexionem indicat: In Geminis æquidistans similiter bonam aeris complexionem efficit, septentrionalis, ventos calidos: meridionalis, siccitatem aeris procreat. Sub radijs ventos cit in mari, & in terra, vespertinus desiccatur: matutinus bonam aeris commixtionem. In Cancro ventorum multitudinem cum aeris frigiditate excitat. Septentrionalis, & meridionalis ventos cit validos: sub radijs elevationem viarum maris ostendit, vespertinus tranquillitatem facit: matutinus bonam aeris commixtionem. In Leone paucitatem commixtionis aeris, caloris vehemenciam: paucitatemq; pluuiarum indicat. Septentrionalis flatum ventorum, & caliditatem: meridionalis, bonam aeris complexionem. Sub radijs ventum in occidente inducit, vespertinus suffocat. Matutinus serenum indicat. In Virgine ventorum superabundantiam, calidorum ventorum vehemenciam: & fortè bonam aeris commixtionem significat. Septentrionalis aeris siccitatem, meridionalis bonam quoq; aeris commixtionem ostendit: sub radijs procellas calidas, vespertinus, siccitatem: Matutinus humidum, & benè complexionatum se ostendit. In Libra multitudinem ventorum, eorumque fortitudinem: aerisq; humiditatem significat, Septentrionalis humiditatis paucitatem, multasque nebulas: meridionalis destructionem commixtionis aeris innuit. Sub radijs, fortissimos ventorum flatus, & contrarios, vespertinus bonam aeris commixtionem indicat: matutinus semper est utilis, sed humidus. In Scorpio niues cum pluuiarum abundantia promittit, vehemens frigus, & aeris quietem cum bona illius commixtione. Septentrionalis, aeris siccitatem: meridionalis, bonam commixtionem indicat. Sub radijs tempestuosus est, vespertinus sine pluua: matutinus pluuiosus. In Sagittario pluua-

Mercurij cō
stitutiones
generales.

Haly senten
tencia de
Mercurio
sub radijs.

pluuiarum paucitatem, & niues cadere cum bona aeris commixtione compertum est. Septentrionalis ventos validos, meridionalis aeris altercationem; atq. bonam illius commixtionem indicat. Sub radijs multam pluuiam, vespertinus sine humiditate: matutinus bonam conditionem annuntiat. In Capricorno multas pluuias, destructionemq. commixtionis aeris ostendit apsumq. ad siccitatē declinare, multosq. ventos orientales cire, satis manifestum est. Septentrionalis, & meridionalis, bonam aeris commixtionem demonstrat: sub radijs tamen pluuiosus est semper. In Aquario bonam aeris commixtionem cum multo ventorum flatu pronuntiat. Septentrionalis aeris siccitatem significat: meridionalis multas nubes steriles. Sub radijs niuosus est, vespertinus, calidus, & turbulentus: matutinus verò pluuiosus. In piscibus postremo multum ventorum flatum cum bona aeris commixtione significat: & fortè ad siccitatem declinabit. Septentrionalis incessantem ventorum humidorum flatum: Meridionalis: mediam aeris comixtionem. At sub radijs tempestuosus, & pluuiosus est: vespertinus bonā complexionem, matutinus tranquillitatem annuntiat. Quò verò ad eius eleuationem super planetas, hæc quidem obseruanda sunt. Mercurius super Saturnum si eleuetur in Ariete, boreales ventos, & affduos, multasq. aquas significabit. In Tauro impressiones cum vehemēti frigore: in Geminis aeris inæqualitatem: in Cancro paucam pluuiam: in Leone, siccitatem nimiam, aquas multas, & ventos: in Virgine vehemens frigus cum inundatione fluminum: in Libra pluuiam superfluam, ventum mediocrem: In Scorpio pluuiarum abundantiam: in Sagittario mediocres pluuiæ, aquæ multæ, & ventus incessans denotantur: In Capricorno multa pluuiæ, ventus incessans: In Aquario pluuiæ superflua, multum gelu, augmentum aquarum fluminum, pauca tonitrua, & coruscationes: Tandem in piscibus ventum assiduum, superfluam pluuiam, & aquarum detrimentum portendit. Si autem eleuetur super Iouem, & fuerit in Ariete, pluuiarum, & aquarum temperantiam cum incessante vento indicat: in Tauro humiditates multas cum ventorum flatu: in Geminis ventos: in Cancro multam pluuiam, & aquarum augmentum: in Leone ventos multos, præsertim orientem versus: in Virgine pluuiarum superfluitatem, & pleraq. inundationes: in Libra siccitatem cum calidis ventis: in Scorpio ventus incessans denotatur. In Sagittario multæ pluuiæ, & inundationes: in Capricorno pluuiarum vehementia, frigus, terremotus, fulmina: in Aquario siccitas, deinde multa pluuiæ, frigus, fluminum superfluitas magna, & terremotus: in Piscibus deniquè mira terræ siccitas cum pluuijs, ventis multis, & inundationibus. Porro si supra Martem in Ariete Mercurius eleuetur, pluuias mediocres, nubium paucitatem, vehemētem calorem, aquarum paucam fontium portendit. In Tauro siccitatem: in Geminis, paucam pluuiam, & vehemens frigus: in Cancro calorem cum vehemēti terremotu: in Leone humiditates, pluuiarum superfluitates cum terremotu: in Virgine aquæ fluminum mediocritatem cum temperantia earum: in Libra multa nebula, pluuiarum superfluitates, terremotus, fulmina in temporis initio ei congruentis, paucitas in fine denotatur. In Scorpio nebulae, pluuiæ, & calor vehemens temporibus siccis. In Sagittario, pluuiæ, & venti: in Capricorno siccitatē cum frigore pertrahit: in Aquario, multas humiditates, pluuiarū abundantiam, multos ventos: In Piscibus postremo pluuiam superfluam, & ventorū vehemētiā indicat. Venam enim uero si super solē eleuetur in Ariete flumiorū temperantiam, eū mediocri aquarū augmento denotat. In Tauro pluuiam cum temperato ventorum flatu: in Geminis siccitatē multam in pluuiis regionibus cum pauca pluuiæ: In Cancro vehemens calor significatur: in Leone ventus calidus: In Virgine ventus multus, pluuiæ multa: in Libra, & Scorpio ventus incessans, humiditas superflua: In Sagittario, venti, humiditas nulla, & pluuiarum super-

Mercurij eleuationes super Saturnum in signis.

Mercurij eleuationes super Iouem.

Mercurij eleuationes super Martem.

Mercurij eleuationes super Solem.

superfluitas: in capricorno, & piscibus pluuiarum abundantia, & ventus incessans. At si eleuetur super Venerem, & fuerit in Ariete, multas nubes, & pluuias designat: in Tauro humiditatem multam, ventum incessantem, & forte temperabitur aer: in Geminis, flumina multa cum aquarum superfluitate: in Cancro, multas humiditates, & nebulae erunt: in Leone, aeris prosperitas, & mediocris calor tempore suo: in Virgine venti: in libra fluminum abundantia in pluribus climatibus, pluuias superflua, & aliquando temperata: in Scorpio, ventorum multitudinem, & pluuiarum abundantiam significat: in Sagittario erit pluuias, & ventus temperatus: in Capricorno frigus vehemens, multa nebula, pluuias quasi diluuias: in Aquario, pluuiarum multa superfluitas, tonitrua, corruscationes, inundationes: in Piscibus denique pluuias superflua, & ventus incessans. Tandem si Mercurius eleuetur super Lunam, & fuerit in Ariete, haec de temporum mutationibus praedicuntur: nempe quod multas pluuias insuit cum veterum, & aquarum multitudine. In Tauro multas pluuias cum fluminum inundatione: in Geminis multam siccitatem in varijs climatibus cum ventorum flatu: in Cancro humiditatem cum aquarum augmento: in Leone, & Virgine incessantem ventum: in Libra, pluuiarum meliorationem: in Scorpio pluuiam superflua cum multo ventorum flatu: in Sagittario, pluuiarum superfluitatem: in Capricorno humiditas multa, inundationes, & pluuias significantur: in Aquario, pluuias pauca, & ventus incessans: in Piscibus postremo, aquarum detrimentum, & humiditatis paucitas denotatur.

Mercurij eleuatio super Venerem.
Mercurij eleuationes super Lunam.

Veneris progressio in signis, eiusque super planetas eleuatio cum significationibus circa temporum mutationes.

C. A. P. X V J.

SVPRA Mercurium Venus collocatur. Quod quidem contra Platonem, & nonnullos alios pluribus rationibus demonstrauimus in tractatu de duorum luminum deliquijs, & 2. lib. de caelo cap. 7. Ideo dicendum est, quid eius progressio in signis, ac supra planetas eleuatio portendit circa temporum mutationes. In Arietis igitur signo Venus cum aequidistans fuerit, siccitatem cum pluuiarum diminutione, & incessantem ventorum flatum, bonamque aeris commixtionem promittit. Septentrionalis aeris caliditatem, meridionalis frigoris vehementiam indicat: sub radijs iuxta

Veneris generales con-situationes, & primo in Ariete.

Haly, vehementiam ventorum, vespertina, ventum: matutina, pluuias, & tonitrua. Retrograda iuxta Albumasarem, tonitrua multa, corruscationes fortes, grandines, & tempestates. In Tauro nubium multitudinem, pluuias, tonitrua, & corruscationes cum siccitate aeris annuntiat. Septentrionalis, & Meridionalis bonam aeris commixtionem, sub radijs tonitrua, vespertina, serenum aera matutina, bonamque conditionem, retrograda, grandines cum vehementia tonitruorum, & corruscationum significat. In Geminis aeris humiditatem, sed corruptionem minatur. Septentrionalis flatum veterum, meridionalis aeris siccitatem: sub radijs nimis desiccatur, vespertina ventosa: matutina bonum tempus denuntiat: retrocedens, caliditatem, & aeris siccitatem. In Cancro, bonam aeris commixtionem, multum flatum ventorum: Septentrionalis, & meridionalis caloris vehementiam: sub radijs reperiem absque vento, vespertina bonam aeris complexionem: matutina serenam indicat. In Leone, calorem aeris

Haly.
In Tauro.
In Geminis.
In Cancro.
In Leone.

De praecognoscendis temperum mutationibus

In Virgine. cum paucis venti flatu: septentrionalis ventum, eiusque caliditatem; meridionalis bonam aeris complexionem. In virgine aeris commixtionem, & fortè declinabit ad frigus, & siccitatem. Septentrionalis, & meridionalis bonam aeris complexionem, sub radijs, siccitatem: vespertina bonam complexionem, matutina, humiditatem.

In Libra. In libra bonam aeris complexionem, & frigiditatem superabundantem. Septentrionalis, ventos siccos, meridionalis, calidos: sub radijs humida, vespertina bonam complexionem: matutina humectans. In scorpio frigoris vehementiam, & multum venti flatum: & fortè erit bona aeris complexio. Septentrionalis aeris siccitatem, meridionalis, pluuiarum multitudinem: sub radijs, absque pluuia, vespertina pluuiosa: matutina multitudinem pluuiarum promittit. In sagittario bonam aeris complexionem, & quandoquè ad humiditatem superfluam declinabit: aliquando ad siccitatem. Septentrionalis incessantem flatum ventorum, meridionalis, aeris alterationem, humiditatemquè, sub radijs pluuiosa: vespertina ventosa, & frigida: matutina bonam conditionem. In capricorno pluuiarum multitudinem, & fontium abundantiam cum bona aeris commixtione denotat: septentrionalis, multos ventos, meridionalis, multas pluuias: sub radijs gelida est, vespertina, frigida, matutina, pluuiosa. In Aquario bonam aeris complexionem, multum ventum cum pluuiarum abundantia; & nebularum multitudine significat, borealis siccitatem, & paucitatem pluuiæ: meridionalis, multas aeris angustias, sub radijs fit nebulosa: quando a sole elongatur, plerasquè inundationes, fontium redundantiam, marium incrementa cum periculo submersionis nauium denotat. Vespertina, calida, & ventosa: matutina: caliginosa, & pluuiosa: retrocedens multam humiditatem influit. In piscibus tandem si Venus æquidiffans fuerit, caloris vehementiâ, cum intensa humiditate indicat: & fortè bona erit aeris complexio. Septentrionalis flatum ventorum incessantè, meridionalis, multas pluuias: sub radijs tempus serenum anuntiat: Vespertina aquosa, & ventosa est, matutina bonam aeris complexionem. Quo autem ad eius eleuationem super planetas: hæc pronuntiet sapiens Astologus. Si Venus super Saturnum eleuetur, & in Ariete fuerit: ventos boreales assiduos, & aquarum multitudinem significabit. In Tauro siccitatem; quamuis pluuia multa. In geminis, ventos, in Cancro pluuiarum prosperitatem: In Leone caliditatem, pluuias cum humiditate: In virgine, pluuiam, & humiditatem: In libra multæ pluuiæ erunt, & humiditates cum vento mediocri. In Scorpio paucæ pluuiæ. In Sagittario, pluuiæ multæ: In capricorno siccitas. In Aquario aquæ multæ cum mediocritate fluminum. Tandem in piscibus, frigoris vehementiam, superfluam pluuiam cum coruscationibus, & tonitruis multis promittit. Porro si eleuetur super Iouem, & fuerit in Ariete, pluuias multas, & magnorum fluiorum augmentum designat. In Tauro siccitatem, in Geminis tenebrosam aërem, & humidum: cum pluuiarum multitudine. In Cancro pluuiam humidam superfluam, & aquæ maris diminutionem. In Leone siccitatem, in virgine pluuiam multam cum paucitate aquarum maris: in Libra, & Scorpio pluuias multas: In Aquario siccitatem in quæ plurimis regionibus cum pauca pluuia, & aquarum ditamento: In piscibus denique multas humiditates significat. Super Martem vero si eleuetur in Ariete, pluuias multas cum tonitruis portendit. In Tauro aquarum abundantiam & pluuiarum superfluitatem. In Geminis pluuias multas: In Cancro humiditates, & inundationum superfluitatem: In Leone pluuias multas, tonitrua, & coruscationes: In Virgine superfluam pluuiam cum vehementi calore. In libra superfluam humiditatem, in Scorpio erunt multi rores, superfluitas aquarum, & pluuiarum. In Capricorno pluuiæ superflua, in Aquario, pluuiæ: tandem in piscibus multa aqua, & superflua, pluuiæ. Verum si supra solem eleuetur in Ariete, tonitrua erunt miræ

CORRU-

coruscationes, & multa pluuia. In Tauro pluuiarum, & ventorum temperantia; in Geminis, aeris humiditas in Cancro multa pluuia in Leone, aeris rectificatio, & venti calidi; in virgine pluuia superflua; in libra, humiditas multa, & pluuiarum abundantia; in Scorpio pluuia superflua; In Sagittario, humiditas multa; in Capricorno, frigoris vehementia cum multa humiditate; in Aquario denique, & piscibus non modica humiditas. At supra Mercurium si eleuetur in Ariete, nubes, & mediocres ventos erit. In Tauro, pluuiarum, tonitruorum, & coruscationum paucitatem; in Geminis paucam pluuiam, multa tonitrua, coruscationes, & superfluas inundationes; in Cancro multas pluias, atque nubes, tonitrua, & coruscationes, ac magnum calorem denuntiat tempore suo. In Leone pluuia pauca erit calor vehemens, tonitrua, & coruscationes tempore suo. In virgine pluias multas significat, tonitrua, coruscationes, & augmenta fluminum. In libra pluuiarum superfluitatem, aquarum multitudinē, & fluminū inundationes; In Scorpio pluuiarum superfluitatem, tonitrua, coruscationes superfluas, & multam aquarum inundationem. In Sagittario superflua tonitrua; in Capricorno, frigus vehemens tempore suo, pluuia pauca, sed tonitrua. In Aquario pluuiarum mediocritatem cum tonitruis, & coruscationibus. In piscibus demum salubres pluias cum ventis. Si vero super lunam in Ariete eleuetur Venus, pluuia, & multam humiditatem excitabit. In Tauro humiditatem, in Geminis paucam humiditatem; in Cancro pluias multas, & superfluas humiditates; In Leone, pluuia cum pauca humiditate. In virgine, pluuia superflua, & multam humiditatem; in libra paucam pluuia, & aeris temperantiam; in Scorpio, humiditatem, & pluuia; in Sagittario multam humiditatem; in Capricorno paucam; in Aquario humiditatis augmentum; in piscibus denique aeris tranquillitatem, multam pluuia, tonitrua, coruscationes, & humiditates portendit. In vniuersum vero Venus cum magni orbis domina fuerit, & in Ariete, vel Cancro, vel piscibus, aeris calorem denuntiat; sed in leone sub radijs, aeris calorem ostendit; in Aquario autem vaporina calorem, & ventos decernit; si autem mundo praesentis, id est anni Domini, aerem clarum, & aequalem cum ventis temperatis, & humidis serenas, ac serenos dies, toridas noctes, aquas supernorum claras, & abundantes, pluias absque tonitribus, fulguribusque aquis abundantes, sed breues, & quas exquisita serenitas subsequatur, significat.

Veneris eleuationes supra Mercurium.

Veneris eleuationes supra Lunam.

Venus magni orbis domina quid portendit.

Significata temporum ex solis elevatione super planetas.

CAPITULUM XV

Vnde Veneris loco supra Mercurium diximus, eadem de solis loco supra Venere[m] dicendum foret. Sed locis iam praerectis prudens Astrologus videbit solem medium esse inter planetas, collocarique loco supra Venere[m]. Ideo post illam de eo a nobis erit tractatio. Itaque circa generalia praenotandum est; quod sol cum fuerit orbis magni dominus, aut domino orbis magni coniunctus, magnos calores efficiet, praesertim in leonis signo eius domo. Et quo ad signorum mutationem, cum eius operatio laeditur; aut fuerit male dispositus, vel super eum malefica eleuetur, ut dicemus paulo inferius, erit nocivum elementis omnibus, & elementatis omnibus, & elementis; cum aquarum abundantia. Bius praesentia calores significat absentia, frigora, quadrans, quinquagesimas; planetis, qui ei iunguntur, obest; et si induat

Solis generales constitutiones.

De praecognoscendis temporum mutationibus

Induat vires illorum manifestè. Cum exeunt eius radios, & nobis apparent: magnas vires habent, similiter & fixæ. Quare mundum mutant, vel in bonum, vel in malum: siue ex Oriente apparent, siue in Occidente, occasu vespertino, vt Luna semper Mercurius, & Venus sæpè. Ipse renouat annum, & quatuor anni tempora mutat: ad eius similitudinem, ac per portionem cæterorum planetarum significata sunt referenda. In Aequinoctijs ob magnum declinationis incrementum, tempus multum variatur: & in solstitijs quoque ob nimiam dierum ac noctium longitudinem; certè ob longam in eodem situ stationem cum qualitate iam potentis postremo cuncta quæ à natura profiscuntur, significata eius. At de his hætenus. Dicamus iam de eius eleuatione super planetas. Quæ si fuerit supra Saturnum in Ariete, pluias multas significat. In Tauro multam in aere humiditatem: In Cancro aquarum diminutionem, & pluiiarum mediocritatem. In Leone superfluas pluias, ac humiditates: In Virgine, pluias mediocres: In Libra pluiiarum abundantiam: In Scorpio multas in horizonte humiditates: In Sagittario, pluiiarum superfluitatem: In Capricorno multas pluias: In Aquario humiditatem horizontis: in Piscibus denique humiditatem aeris. Si vero super Iouem Sol eleuetur, & in Ariete fuerit, pluias paucas pronuntiat. In Tauro, & Geminis, aeris humiditatem cum aliquibus ventis: In Cancro similiter aeris humiditatem, sed etiam rores eius: In Leone paucam pluiam pluribus in locis: in Virgine temperatas pluias: in Libra, ventos cum pluiis: in Scorpio, aeris humiditatem: in Sagittario siccitatem aeris: in Capricorno horizontis humiditatem: in Aquario demum, & Piscibus, aeris humiditas portenditur. At si supra Martem in Ariete eleuetur, calorem magnum in quarta æstuali; nimirum à solstitio æstiuo vsque ad æquinoctium autumnale, trium mensium spatio, Iulij scilicet, Augusti, cum viginti & vno diebus Septembris, & paulò amplius, & nouem Iunij, & paulò amplius significat insuper, & coruscationes multas, & ventos validos. In Tauro autem, aeris humiditatem: in Geminis ventos cum temperie: in Cancro, multas pluias: in Leone, paucas: in Virgine multas humiditates: in Libra aeris humiditatem, & vehementem calorem tempore suo: in Scorpio aeris humiditatem: in Sagittario, pluiiarum superfluitatem: In Capricorno, horizontis humiditatem: in Aquario aeris humiditatem: postremo in Piscibus superfluas pluias denotat cum tonitruis, & coruscationibus. Verum enimvero si super Venerem Sol eleuetur, fueritque in Ariete, vel Tauro, aeris siccitatem variatur. In Geminis, erit pauca humiditas: In Cancro aeris siccitas: in Leone, multa pluitia: in Virgine, pluiiarum superfluitas: in Libra multa nebula, & pluitia: in Scorpio pluitia pauca: in Sagittario, Capricorno, Aquario, & Piscibus, aeris siccitas. Si autem supra Mercurium eleuetur, fueritque Sol in Ariete, multas pluias cum incessante vento designat: in Tauro, ventos multos, paucam pluiam, & fluminum inundationes: in Geminis, multos ventos calidos, & venenosos; in Cancro pluiiarum superfluitatem, & vehementem calorem tempore suo: sed quandoque paucas aquas designat, & fluminum corruptionem: in Leone calorem vehementem, & durum: in Virgine paucitatem humiditatis: in Libra temporis inæqualitatem: in Scorpio, humiditatem superfluam: in Sagittario, pluiam abundantem, multumque ventum: in Capricorno, mediocres pluias, & inundationes: in Aquario incessantem pluiam, & fluminum inundationes: postremo in piscibus fluminum quoque inundationes, sed mediocres humiditates efficit. Verum si sol super Lunam eleuetur, facitque in Ariete coruscationes, tonitrua, & fulgura designat. In Tauro paucam humiditatem: in Geminis, aquarum paucitatem: in Cancro, Leone, & Virgine, humiditatum erit paucitas: in Libra, bona aeris complexio: in Scorpio pluiiarum, & aquarum paucitas.

Solis eleuationes supra Saturnum.

Eleuationes Solis super Iouem.

Solis eleuationes super Martem.

Solis eleuationes supra Venerem.

Eleuationes solis supra Mercurium.

Solis eleuationes supra Lunam.

In

In Sagittario humiditas pauca, quòd idem contingit in Capricorno: In Aquario tonitrua multa, corruscationes, & humiditatem. Et hæc de Sole.

Martis significat a circâ temporum mutationes ex eius progressionē in signis, & elevatione super planetas.

C A P. XVIII.

ALIAS diximus cur natura prouida fuit, vt supra Solem.

Mars constitueretur: nunc dicendum remanet primo generalia eius, vt temporum qualitates prænoscantur, deinde inambulationes per signa, & alia ad Solem relata: postremo elevationem super planetas. Mars itaque magni orbis dominus, & in Geminis, calidū efficit aerem, & quietum; vespertinus, calidissimum: quia occidentis solis calorem retinet, ac ita aerem refrigerari nō promittit. Et idem de reliquis dici posset, puta de Venere, quia pluias inge-

Martis generales constitutiones.

rit: de Saturno, quia frigus: de Mercurio, quia ventos excitat. Hanc ob rem dies in æstate, cum sic Mars se habuerit, calidissimi erunt, & noctes æstuosæ. Si autem steterit in Geminis, caliditatem, & siccitatem influet. In Cancro quoque aut steterit, aut retrocedat cum boreali latitudine, vehementem calorem significat. Verum in Leone, cum sub radijs solis fuerit, omnino latens, vel iunctus, præsertim si coniunctio corporalis, vel centralis fuerit: accendetur calor velut ignis, in quo sit ferum candens. Quòd si orientalis fuerit propè visionem, ab aurora calor incipiet: totusque dies erit calidissimus, nox tamen frigida. At si orientalis proximus visioni, noctes calidæ erunt. Quò verò ad eius inambulationem per signa, & ad solem relata, sciendum est, quòd si Mars æquidistans fuerit in signo Arietis, ventos multos, cum pluiarum paucitate promittit: septentrionalis, siccitatem aeris: meridionalis, temperantiam: sub radijs, serenitatem: vespertinus, & matutinus temporis turbationem: stationarius: fulgura, & tonitrua. In Tauro pluiarum, tonitruorum, corruscationum, nebularumque abundantiam, cum aquarum superfluitate designat. Septentrionalis caloris vehementiam; meridionalis, malitiam: commixtionis aeris: sub radijs, tempus absque vento, vespertinus, ventum: matutinus, ventos mouet: sicuti stationarius desiccatur aerem. In Geminis si æquidistans fuerit tonitrua, corruscationes, & vehementia frigora excitat: septentrionalis, terremotuum multitudinem, meridionalis veris caliditatem, & quietem generat. Sub radijs iuxta Haly calidissimum reddit aerem, quod etiam efficit vespertinus: matutinus in calore pessimus est, stationarius, calidus, & siccus. In Cancro pluiarum paucitatem, & caloris vehementiam inducit, septentrionalis, & meridionalis caliditatem aeris: stationarius, caliditatem, & siccitatem; retrocedens, caloris vehementiam cum ventorum venenosorum flatu decernit. In Leone, pluiarum paucitatem, septentrionalis, flatum ventorū venenosorum: meridionalis aeris siccitatem, sub radijs caliditatem: vespertinus, ardorem, matutinus extinctionem eius prænuntiat. In Virgine, aeris siccitatem, & destructionem cum terremotu significat, Septentrionalis paucas pluias, meridionalis, aeris malitiam: sub radijs, & vespertinus aeris suffocationem, matutinus tonitrua, & corruscationes: stationarius, & retrogradus aeris siccitatem. In Libra, pluiarum paucitatem, nebulas, & ventos promittit, septentrionalis, ventorum multitudinem incessanter: meridionalis aeris temperantiam, sub radijs siccum aerem: vespertinus pluuiolum, matutinus turbulentum

Martis inambulationes in signa, & effectus.

In Ariete.
In Tauro.

In Geminis.

Haly sententia de Marte sub radijs.
In Cancro.

In Leone.

In Virgine.

In Libra.

De praecognoscendis temporum mutationibus

In Scorpio. bulentum cum tonitruis: stationarius, aridum, & ficcum minatur. In Scorpio vehemens frigus in quarta autumnali, hyemali, & æstuali denunciat: nimirum nonem mensium iutercapedine, à vigesima scilicet secunda die Iunij, vsquè ad vigesimam primam Martij: veruntamen cum multa aeris siccitate: septentrionalis siccitatem multam, & pluuiarum paucitatem, meridionalis temperantiam: sub radijs tranquillitatem in mari, vespertinus, & matutinus ventos: sed stationarius tranquillitatem significat. **In Sagittario,** in quarta vernali, hoc est à vigesima prima die Martij, vsquè ad vigesimam secundam Iunij, trium scilicet mensium spatio: malus aer, & coriumpens cum pluuiarum paucitate portenditur. In quarta vero hyemali, hoc est à vigesima tertia Decembris vsquè ad vigesimam primam Martij frigus intensum, & perseverans: septentrionalis multum flatum ventorum cum siccitate, meridionalis, paucam ventorum humiditatem: sub radijs sine humiditate, matutinus caloris vehementiam: vespertinus siccitatem denunciat. **In Capricorno** paucitatem pluuiæ, & aeris siccitatem decernit, septentrionalis, & meridionalis destructionem commixtionis aeris: sub radijs multum calorem, vespertinus bonam commixtionem: matutinus dies hyemales, stans tranquillitatem, retrocedens multas pluuias significat. **In Aquario** pluuiarum superabundantiam, & casum niuium: & asperam aeris commixtionem denotat: septentrionalis, & meridionalis aeris siccitatem, sub radijs ariditatem: vespertinus ventorum absentiam, matutinus morionem eorum: stationarius, nocumentum in mari decernit. **In Piscibus** stremo pluuiarum, niuiumquè abundantiam cum bona aeris commixtione significat. Borealis vëtos multos, Australis pluuias multas: sub radijs aeris turbationem vespertinus ariditatem, matutinus fulgura, & tonitrua: stationarius inæqualitatem promittit: Quò verò ad eius elevatione super planetas, sciat prudens Astrologus, quòd si Mars super Saturnum se eleuauerit, fueritquè in Ariete, ventos multos, designat, pluuias, & bonum æstatis aerem. In Tauro, siccitatem, & terremotum: in Geminis, pluuias, tonitrua, & coruscationes: in Cancro, mediocres pluuias: in Leone siccitatem magnam cum forti vento, & multo puluere: in Virgine, calorem magnum, & intensum frigus temporibus suis: in libra, paucam pluuiam: in Scorpione, pluuias, tonitrua, coruscationes: in Sagittario incessantem ventum cum multo puluere: in Capricorno caloris, & frigoris vehementiam congruo tempore, & eorum diurnitatem: in Aquario, paucas aquas, & si multas pluuias decernat. In Piscibus tandem superfluas pluuias, tonitrua; & coruscationes. Verum si super Iouem, & in Ariete fuerit eleuatio, pluuiam paucam annuntiat. In Tauro, multas pluuias, coruscationes, & tonitrua: in Geminis, ventos cum caliditate: in Cancro pluuias multas, & inundationes tempore suo: in Leone, paucam pluuiam, & aquarum detrimentum in puteis, & alijs locis. In Virgine pluuiam superfluam cum coruscationibus tonitruis, & aquarum fluminum augmento: in Libra tonitrua, pluuias, & coruscationes: in Scorpio, paucam pluuiam, & aquarum fluminum detrimenta: in Sagittario, paucam pluuiam: in Capricorno pluuiam quoq; paucam, sed vehemens frigus cum paucitate aquarum, & fluminum. In Aquario aquarum mediocritatem: in Piscibus demum superfluas pluuias, & coruscationes. **At Mars super Solem** in Ariete, calorem paucum, bonam aeris complexionem denunciat. In quarta verò æstuali, multas coruscationes, & ventos. In Tauro multum calorem, & aeris siccitatem: in Geminis caliditatem, & aeris siccitatem: in Cancro similiter aeris siccitatem cum caloris vehementia: in Leone multas coruscationes: in Virgine aeris siccitatem cum pauca humiditate: in Libra aeris temperantia portenditur, ad calorem, & siccitatem declinans, ad frigus intensum deinde, ventorumquè fortitudinem: in Scorpio, aeris siccitas, & caliditas: in Sagittario corru-

corruptiones multae erunt: In Capricorno siccitas aeris: in Aquario vehementem calorem significat: In Piscibus postremo aeris siccitatem. Quod si supra Venere in Ariete Mars eleuetur, aeris siccitatem, unde & pestem decernit. In Tauro magnam calorem in quarta aestiuam, hoc est a vigesima secunda die Ianuarij vsq; ad vigesimam secundam Septembris: In Geminis, humiditatem paucitatem: in Cancro paucam humiditatem cum vehementi calore: in Leone ariditatem cum paucis pluuijs: in Virgine, vehementem calorem: in Libra, paucam pluuiam: in Scorpio humiditatem paucam: in Sagittario pluuiarum superfluitatem: In Capricorno vehementem calorem tempore suo: in Aquario siccitatem, & paucam pluuiam cum aquarum diminutione: in Piscibus postremo, moderatam a quarum copiam. Super Mercurium vero si Mars eleuetur, & in Ariete fuerit: paucitatem pluuiarum, imbriumq; vehementem calorem, & aquarum fontium paucitatem, significat. In Tauro, pluuias multas, & nubes, frigus intensum: in quarta autumnali, & hyemali: hoc est a die vigesima prima Septembris, vsq; ad vigesimam primam Martij; nimirum sex mensium interapedine, promittit. In Geminis paucam pluuiam: in Cancro calorem vehementem tempore suo: in Leone similiter intensum calorem, sed cum tonitruis, & ventis: in Virgine tonitrua cum calore: in Libra, paucam pluuiam, nebulas, tonitrua, aquarum fluminum paucitatem: in Scorpio ventum incessantem: in Sagittario, nubes multas, & pluuias: in Capricorno, multas niues designat, sed potius in fine. In Aquario paucitatem aquarum, sed humiditatis abundantiam: in Piscibus denum, pluuias promittit. Verum enimvero si super lunam Mars eleuetur, fueritq; in Ariete, paucam decernit humiditatem: in Tauro aeris inaequalitatem: in Geminis siccitatem cum paucis humiditate: in Cancro etiam & Leone paucam humiditatem, siccitatemq; aeris: in Virgine superfluum pluuiam cum multis humiditatibus: in Libra, ventos in Scorpio tonitrua, & corruptiones: in Sagittario, pluuiarum paucitatem: in Capricorno pluuiarum, & aquarum modicitatem: in Aquario tandem, & Piscibus, paucas pluuias indicat. Haec de Marte habentur.

Supra Venere
Mars eleuatio

Martis eleuatio supra Mercurium

Supra Lunam
Mars eleuatio

*Significata temporum ex Iouis natura, & progressionem
in signis respectu magni orbis.*

C A P. X I X.

V P R A Martem, Iouem collocari, ne dum rationibus, sed Mathematicis demonstrationibus, ac instrumentis; quinimo ad oculum cum propè, & simul fuerint: lucet clarior constat. Quapropter post Martem de eius temperamento in vniuersum erit in primis tractatio (quo ad temporum qualitates attinet) respectu magni orbis, deinde de eius situ in signis, postremo de eius eleuatione super planetas. In vniuersum igitur serenitatis, temperiei, & claritatis aeris auctor existit: & ad nos declinans vel per longitudinis motum, vel latitudinis, vel cum dominatur: aeris serenitatem, tranquillitatem, puritatemq; designat: quinimo, & ventos qui in ea regione temperiem, atq; salubritatem huius benignissimi syderis praesidio procreant.

Iuppiter supra Martem collocatur.

Iuppiter serenitatis praeseres.

F

At

De praecognitione temporum mutationibus

Iuppiter magni orbis dominus, quid portendit in aeris mutationibus.

At turbatur aliquando per accidentia relatus ad alium, ut dicens. Verum enim vero rerum caelestium doctissimi annuunt, Iovem cum magni orbis dominus fuerit, & in Ariete extiterit, caloris vehementiam significare in quarta autumnalis initio praesertim, si boream ventus eniverit. Sed libet id penitus enucleare. Sciendum itaque est, quod Iuppiter cum fuerit loci dominus in prima mutatione ex trigono in trigonum, quae post nonaginta, & octoginta novem annos contingit, ita, ut magnus orbis sit annorum 3958, reditus scilicet mutationis quatuor trigonorum, & totius complementum. Cum itaque trigonus in 989. annos, seu in quadruplo orbium coniunctio redibit, & Iuppiter in Ariete fuerit, tunc visus vehementem calorem influet (uti dictum est) & si in Tauro augebitur calor in quarta autumnali: & si in Cancro, pari quoque ratione calor intendetur in illa quarta. Quod si ibidem fuerit cum boreali latitudine, caloris vehementiam, multitudinemque ventorum calidorum, & venenolorum portendit. Rursus in Virgine, caloris intensiorem in illa quarta decernit. In Libra vero calorem in fine quarta hyemalis, quod est prope ver. Item si fuerit in Scorpio cum septentrionali latitudine caloris vehementiam designat: simile erit in Sagittario, Capricorno, & Piscibus nempe caloris intensiorem in quarta aestivali: quamvis minus in Capricorno. Illud praemonentes non esse idem orbium coniunctionem, & coniunctionem maximam. In hac quippe fit mutatio ad trigonum igneum aliquando in alio signo, quam in Ariete; illa vero dicitur orbium coniunctio, quoniam fit circa idem punctum ferme, & exordium sumit à principio Arietis. Sed de his prudens Astrologus legat doctissimos viros: multa enim inueniet, & congeret. Sed dicamus de orbe magno, illius dispositore seu domino, atque diuisore: fiet etenim, ut res illustrius assequatur.

Orbis coniunctio, & maxima coniunctio non sunt idem.

De orbe magno, & illius domino, diuisoreque, quomodo inueniri debet pro temporum qualitatibus dignoscendis.

C A P. X X.

Dominus magni orbis quomodo inueniendus.

VM in praerelatis digressionibus plerumque tactum sit, planetas cum fuerint magni orbis domini, excitare ventos calorem influere, decernere pluias: indicare tonitrua, ac similia pleraque, quae ad temporum mutationes attinet, significare; iuxta vniuscuiusque planetae crasim, & temperamentum: hanc ob rem, ut nihil quod ad huiusmodi rem pertinet, studioso desudum illius inueniendi explicare opere praetium esse arbitramur. Videat igitur in primis prudens Mathematicus: quot anni sunt Christi labentes: hos addat annis à coniunctione magna cathaclismum significante, interiectis vsque ad Christum natum, quos nonnulli 3381. fuisse, asseuerant: illorum deinde congeriem diuidat per 366. qui sunt vnius magni orbis quantitas: quandoquidem in quotiente magni orbis completi profiliunt. Quod si forte post illam diuisionem aliquid remanserit, erunt certe anni, qui iam effluxerunt de altero orbe magno sequente, sed non dum completo. Hosce completos orbis cum in completo distribuat, postmodum duodecim signis, cuius distributionis initium sumatur à Cancro

Cancro, quippe qui, primus signorum fuit, in quo illa magna commutatio facta est: tunc perspice in quo cadet signo talis distributio; nam illud certe erit magni orbis signum. Amplius dictos orbis distribuatur sigillatim septem erroribus; à Saturno inchoans, numerando: sic enim fiet, ut ille planeta ad quem terminabitur distributio, sic magni orbis dominus, Gradus vero, & minuta ex annorum magni orbis incompleti multiplicatione per triginta facile habentur: ita ut productum diuidatur per 360. tot namque paribus constat quilibet celestis circulus, tunc dubio procul in quotiente, partes signi magni orbis iam fluentis, emergent. Quod si post diuisionem quidpiam remanserit, illud multiplicandum est per sexaginta: & resulsans seu productum diuidatur etiam per 360. & in quotiente emergent minuta. Idem quoque erit, si eosdem incompletos annos per triginta subtilis mathematicus diuiderit. Verum cum huiusmodi operatio sit laboriosa nimis, tabellam Lucae Guarici illustris Astrologi subiijcimus, quam in suo *Trigogico* bello constructam, reliquit ad euadendos multiplicis suppurationum labores: cum qua mathematicum studiosus ad indagandum magni orbis dominum, gubernare se poterit. Directionis autem gradus inueniuntur, si magni orbis incompleti annos diuiderit per triginta: nam in quotiente signa, quæ iam ab Arietis initio præteriere, emergent: & post diuisionem, si quæ remanserint: erunt directionis partes, quæ signo immediatè sequenti debentur. Sanè magni orbis diuisor non alia via, quam hac inuenitur: nimirum si tota annorum congeries per septem diuidatur, iuxta planetarum numerum: & post diuisionem si quid remanserit, planetis à Saturno numerando (ut paulò ante dictum est) distribuatur; ad quem etenim terminabitur numerus, ille profecto erit magni orbis diuisor. Tabella igitur in prima area annos continet: in sequenda autem partes, & minuta annis correspondentia. Quod si annorum numerus compleatur, vel non ad amissum se offerat, ad alios iuxta necessitatem, & ut moris est, similibus mathematicæ disciplina tabularum, reccurrendum est.

Distributio-
nis initium
cur à Can-
cro sumen-
dum.

Lucas Gua-
ricus.

mo general
Gradus: in
rektionis ma
gni orbis aut
quomodo
inueniendi.

Magni orbis
diuisor quo
modo inueni
endus.

Tabella annorum, Graduum, & minorum signi magni orbis.

Anni	5	10	20	30	35	40	80	100	125	200	235	300	360
Grad.	0	0	1	2	2	3	6	8	10	16	19	25	30
Minut.	25	50	40	30	55	20	40	20	25	40	35	0	0

Habito itaque magni orbis signo cum gradibus, & minutis, considerare oportet illius naturam, & dominum: deinde directionis locum eiusque diuisorem, sic enim temporum mutationes prudens Astrologus pronuntiare poterit pro qualitate signi, & planetæ: nimirum si fuerit Saturnus erunt intensa frigora: si Iuppiter venti ad temperiem, & serenitatem declinantes: si Mars erit intensus calor cum tonitruis, & coruscationibus. Si sol, tempus generale bonum: si Venus, pluuiæ: si Mercurius, venti cum temporis inæqualitate tempestates, & similia: si luna, humiditates. Quæ omnia euenient, si aliunde impedimentum non adfuerit. Quando enim plures causæ naturales non impeditæ ad producendum vnum effectum, simul concurrunt: eueniet certe effectus illæ, cum sit res naturæ, & nulla aliarum obstet. At si vna

Predictio
mutationis
temporum
ex orbe ma-
gnæ

De praecognoscendis temporum mutationibus

omni dicitur
mutari et
neque
omni
omni

aduersetur, minuetur, & utraque parte significatum. Si Duo, supposito quod sint quatuor, effectus erit incertus. Si tres, vincet alteram: & eveniet effectus iuxta illorum naturam, quamvis non ita exquisite, ac si essent omnes quatuor. Perpendenda igitur sunt, & alia causa, quae tempora mutant: quae simul iuncta, videat prudens Astrologus, quanam ratione adiuicem se habeant: quomodo concurrant, num sint vincentes, aut deficiant: sicuti supra tactum est, & inferius quoque digrediemur, sic quae temporum mutationes, aerisque qualitates vaticinetur.

Temporum mutationes ex Jovis progressionibus in signis, et eius elevatione super planetas. C A P. X X I.

omni dicitur
mutari et
neque
omni
omni

Planete omnes ad solera assignati, ut successu
obtinere
liberacionem

AB E T: quoque sua temporum significata Iuppiter, cum in unum quodque signum in ambulaverit, etiam ad solem relatus: Nam omnes planetae sunt ad solem alligati, ut funes, suoque motu gubernantur: acciduntque ob id illis passiones aliqua, ut superius tactum est: lucidiusque inferius tangemus. Iuppiter itaque cum in Ariete equidistans fuerit, caloris vehementiam significat in autumni initio: in fine frigus intensum: in quarta vero hyemali pluvias multas, inundationes, & humiditates: Septentrionalis, caloris vehementiam, multitudinemque ventorum calidorum venenosorum: Meridionalis autem vehementem aeris frigiditatem decernit. Sub radijs iuxta Haly facit pluvias, vespertinis nebulas, spargio Matutinus serenam aerem, stationarius tonitrua: retrocedens aeris nocentium. In Tauro autem vehementis frigus, & nocens, multas pluvias, & terremotus pronuntiat in initio quartae hyemalis: in medio autem multas niues. Quarta aestivalis temperata erit, in autumnali abundabit siccitas, & calor, & periculum in mari. Septentrionalis bonam aeris commixtionem pronuntiat, Meridionalis illius permixtionem: sub radijs anni mediocritatem, vespertinis imbres: matutinus abundantiam fructuum. In Geminis quartae autumnalis temperiem decernit, sed assiduum ventorum flatum occidentalium, cum pluviarum fortassis diminutione: sed incremento aquae fontium. Septentrionalis ventorum flatum, eorumque temperantiam, meridionalis aetatem valde calidam significat: aerisque siccitatem cum multitudine ventorum calidorum, & venenosorum. Sub radijs bonam commixtionem: quam insluit etiam matutinus, & vespertinus iuxta Haly. Sane Albumasar autumat multas pluvias, & frigoris vehementiam significare. Porro in Cancro calorem intensum, & vehementis frigus: in quarta autumnali, praesertim orientem versus: in quarta vero hyemali pluviarum, nebularum, niviumque multitudinem designat. At septentrionalis, & meridionalis caloris vehementiam cum ventorum venenosorum multitudine. Sub radijs tranquillum mare, vespertinus, & matutinus bonam aeris commixtionem. In Leone autem ventos validos, pluvias multas, & frigus intensum in quarta autumnali. In aestivali vero caloris paucitatem, & frigoris vehementiam in medio eius cum fontium incremento. Septentrionalis multitudinem flatus ventorum, meridionalis aerem humidum: sub radijs admirabiles ventos. Vespertinus, & matutinus bonam aeris commixtionem. In Virgine aeris temperantiam in quarta vernali, bonitatem illius in aestivali vehementiam in autumno, multas pluvias, & niues, & frigus intensum in hyemali pronuntiat. Septentrionalis bonam aeris commixtionem, meridionalis pluviarum

omni dicitur
mutari et
neque
omni
omni

In Tauro.

In Geminis.

Haly arabis sententia, & Albumasaris In Cancro.

In Leone.

omni dicitur
mutari et
neque
omni
omni

Iuppiter in Virgine, & portendit in temporum mutationibus

tempe-

temperantiam cum utilitate retrocedens, pluviarum paucitatem cum aeris bonitate ostendit. In Libra temperantiam aeris veris, eiusque declinationem ad frigus, in quarta aestivali pluvias cum tonitruis, & corruscationibus, multasque niues in quarta hyemalis initio, usque ad medium eius: sed cum aeris caliditate in fine ipsius. Septentrionalis, assiduum ventorum flatum cum utilitate portendit, meridionalis nocumentum: sub radijs bonam aeris complexionem, stationarius tempus bonum facit, & firmat, retrocedens pluviam multam in brumæ initio, ac eius medietatem cum flatu ventorum mixtam, servata quarta vernalis temperie: sed in aestivali aquarum diminutionem denuntiat. In Scorpio pluvias multas, frigusque intensum in initio, quarta vernalis usque ad medietatem eius, decernit: deinde superaddet, & condensabitur aer, & nebulae multiplicabuntur: Septentrionalis, caloris vehementiam, meridionalis humidum aerem: sub radijs pluviam frigidam vespertinus aeris temperiem: matutinus bonum tempus, stans tranquillitatem, & quietem: retrocedens pluviarum paucitatem cum multis proficuis vetis designat. In Sagittario multas pluvias in quarta autumnali significat, in brumæ initio frigus medietate, in medio tamen niues, & frigoris magnitudinem: in quarta aestivali caloris vehementiam, ventorumque orientalium perseverantiam: Septentrionalis flatum ventorum cum iuvamine, meridionalis etiam ventos cum utilitate promittit: sub radijs bonam aeris complexionem, vespertinus pluvias multas: matutinus serenum. Stans utilitatem, retrocedens verò aquarum multitudinem, bonamque aeris aestatis temperantiam decernit. Idem ferè designat Iuppiter cum æquidistans fuerit in Capricorno, nimirum pluvias multas, vetosque assiduos in quarta vernali: in aestivali, caloris paucitatem cum ventorum orientalium multitudine, & humidi copia. Sub radijs humidum aerem, vespertinus, pluvias: matutinus tranquillitatem in mari: stans verò, aquarum multitudinem indicat. In Aquario pluviarum multitudinem, ac niuium, cum frigoris magnitudine in quarta vernali significat: in aestivali autem ventorum multitudinem præcipuè orientalium, in autumnali multiplicabuntur pluviae, & venti: initiumque brumæ erit multarum pluviarum, ventorum, & humidi cum multarum navium submersionis periculo. Septentrionalis siccitatem aeris ostendit, meridionalis multas nebulas: sub radijs temperiem, vespertinus multam pluviam, matutinus nocumentum: stans quoque pluvias. Iuppiter tandem cum æquidistans fuerit in signo piscium, ventos frigidos, assiduosque in quarta vernali ciet: in aestivali caloris magnitudinem, in autumnali bonam aeris commixtionem: in hyemali verò pluviarum, niuiumque copiam, in medio eius plerosque ventos, in fine autem niues cum nocumento terræ. Septentrionalis ventorum flatum cum iuvamine ostendit, meridionalis pluviarum multitudinem, fluminumque incrementum: sub radijs, tempus pingue in mari, matutinus in mari, & fluminibus tranquillitatem: vespertinus bonam aeris complexionem; stans bonam, & temperatam pluviam: retrocedens nocumentum. Hæc quoad eius in signis progressionem, & ad solem relatam. Reliquum est, ut ipsius significata, & elevationes super planetas recitemus. Itaque si Iuppiter super Saturnum eleuetur, fueritque in Ariete, aeris fecunditatem, ventos temperatos, & proficuos significat. In Tauro pluviarum paucitatem cum aeris humiditate: in Geminis humidiorum aerem: in Cancro, siccitatem in Armenia, & flatum ventorum humidorum: In Leone aeris, & ventorum bonitatem: In Virgine, maximam aeris siccitatem, & ventum cum profectu: in Libra, pluviarum siccitatem: in Scorpio pluviarum superfuitatem: In Sagittario, multas pluvias cum aeris temperantia: in Capricorno, sicciorum aerem: in Aquario, niues, & aquas multas: in Piscibus postremo siccitatem primo, deinde superfluas pluvias indicat. At supra Martem si Iuppiter eleuetur

In Libra.

In Scorpio.

In Sagittario.

In Capricorno.

In Aquario.

Iuppiter æquidistans in piscibus.

Mutationes temporum ex Iovis elevatione super Saturnum in signis.

e praeognoscendis temporum mutationibus

Iouis eleuatio supra Martem quomodo tempora mutat.

Temporum mutationes ex Iouis eleuatione supra solem.

Iouis supra Venere eleuatio quid mutationis portendit.

Iouis eleuatio supra Mercurium in signis.

Supra Lunam Iouis eleuatio.

eleuetur in Ariete : frigoris magnitudinem portendit. In Tauro, nitorem multam. In suo tempore: in Geminis siccitatem : in Cancro aquas multas cum fluminum augmento: in Leone, vehementiam frigoris: In Virgine, ventos multos temporibus suis: in Libra multas nubes: in Scorpio pluiarum paucitatem : in Sagittario, frigus multum tempore suo: in Capricorno multas nebulas, pluias, & aquas: in Aquario pluiarum paucitatem, & aquarum: in Piscibus denique caliditatem, & aeris siccitatem significat. Verum si supra solem eleuetur in Ariete, abundant bunt pluias fecundae: in Tauro aeris siccitas cum plerisque calidis ventis: in Geminis similiter siccitas aeris: in Cancro fluminum comoditas: in Leone saluatares pluias: in Virgine aeris siccitas cum pluiarum paucitate: in Libra, nimia siccitas: in Scorpio similiter siccitas aeris: in Sagittario pluias multas cum incremento: in Capricorno aeris temperantia: in Aquario siccitas, aeris obscuritas, & aquarum excessus: in Piscibus postremo aeris etiam siccitas decernitur. Quod si Iuppiter supra Venere eleuetur, & in Ariete fuerit: terremotum portendit. In Tauro aeris humiditatem: in Geminis pluias paucas: in Cancro copiam humidi: in Leone terremotum: in Virgine paucam pluiam: in Libra terremotum: in Scorpio tempus humidum: in Sagittario terremotum: in Capricorno pluiarum paucitatem cum terremotu: in Aquario multas aquas cum aeris obscuritate: in Piscibus tandem aquarum incrementa decernit. Si vero super Mercurium Iuppiter eleuetur in Ariete: pluias multas, tonitrua, coruscationes, ventosque assiduos, & vtilis ciet. In Tauro pluias multas cum aquarum paucitate: in Geminis ventum calidum: in Cancro, diluua cum paucis nubibus, & tonitruis: in Leone pluias multas, ventos, tonitrua, coruscationes, terremotus: in Virgine assiduos ventos cum pluiis: in Libra ventos: In Scorpio superfluam pluiam tempore suo: in Sagittario, pluiam, ventum superfluum, tonitrua, multa, coruscationes, niues vtilis temporibus suis, & aliquos terremotus: in Capricorno frigus vehemens, & nocens: superfluam pluiam: In Aquario terremotus, nubes, pluias, & frigus: in Piscibus postremo pluiam multam, & frigus vehemens significat. Verum enimvero si super Lunam in Ariete Iuppiter eleuetur, pluias multas designat. In Tauro illarum mediocritatem: in Geminis aquarum pluiarumque superfluitatem: in Cancro paucam pluiam, & humiditatem: in Leone aeris prosperitatem: in Virgine pluiarum abundantiam: in Libra humiditatem paucam, & aeris siccitatem: in Scorpio aquarum, & pluiarum paucitatem: in Sagittario humidam constitutionem cum mediocritate: in Capricorno humiditatis magnitudinem ob aquarum abundantiam: in Aquario humidam constitutionem: in Piscibus tandem paucam pluiam decernit huiusmodi eleuatio. Haec de Iouis progressionem in signis etiam ad solem relata, de qua eius eleuatione super planetas, ad temporum qualitates dignoscendas.

Temporum mutationes ex Saturni progressionem in signis, et ad Solem relata, atque ex eius eleuatione super planetas.

C A P. X X I I.

Saturnus vltima stellarum errantium nobis.

VLTIMA stellarum errantium nobis, & prima, proximaque octauo orbi Saturnus est. Ideo & nos naturali quidem ordine, ab infimis ad suprema ascendentes, enumerauimus illas: & si vice versa in explicandis speciatim eorum progressionibus, eleuationibusque pro temporum mutationibus eliciendis, à supremis ad infima

in zona descendentis. In uniuersum igitur fatiuntur, si modo quo Ptolomeus docet, dominetur, fueritque in Ariete, & borealis, calorem intantum, &noxium significat: idem quoque si eodem modo in Scorpione fuerit: uerum in Geminis Australis, idem etiam portendit: in Piscibus uero quomodo libet calorem significat, & in Cancro validos ventos. Verum Astrius particularia descendentes, si æquidistans fuerit in Arietis signo, meridiet tempore, & orientis, multum ventorum flatum cum aspera aeris commixtione excitabit: intantumque calorem cum aeris corruptione efficiet. Septentrionalis caloris rursus vehementiam, & partim boni, meridionalis frigus intantum, nimirum gelu, multumque roris: sub radijs pluias, & nebulas multas: uespertinus uentos frigidissimos, matutinus, bonam commixtionem: Stans autem tonitrua, & fulgura significat. In Tauro nixes, & pluias assiduas, frigus intantum, & aeris mutationem à suo calore decernit. Septentrionalis bonam aeris commixtionem, meridionalis modicam temperiem: sub radijs bonum tempus, & bonam aeris commixtionem significat. Vespertinus siccitatem, matutinus, & orientalis bonam conditionem: Stans uero uulbrofus, tenebrosusque efficitur. In Geminorum signo multas nixes, & aquæ ductus abundantiam ob assiduum uentorum flatum, & pluuiarum multitudinem denuntiat: Vnde & agriculturæ corruptionem. Septentrionalis, terremotus, uentosque ualidos significat meridionalis aeris siccitatem, caloris vehementiam, & pluuiarum paucitatem: sub radijs sicca est proorsus, uespertinus, aridus: matutinus bonæ temperantia. In Cancro multas pluias & gelu significat. Septentrionalis rerum inuolutionem, & inæqualitatem, meridionalis, pluias multas: sub radijs uero obscuros dies facit, ualidos uentos, & in mari procellas. Vespertinus mare aptum ad nauigandum, matutinus bonæ temperaturæ. Saturnus in Leone si æquidistans fuerit in parte orientali incessantem uentorum calidorum flatum denuntiat, pluuiarum paucitatem, siccitatemque, uolentem: ex qua interitus hominum continget. Septentrionalis rerum inæqualitatem, meridionalis pluuiarum abundantiam decernit. Sub radijs in aere siccitatem, uespertinus ariditatem: matutinus bonum temperamentum, stans siccitatem: retrocedens aeris corruptionem, & consequenter mortalitatem: & in diebus uentosis uolentiam uentorum calidorum significat. In Virgine, aeris corruptionem, & pluuiarum mediocritatem decernit: septentrionalis, & meridionalis bonam aeris commixtionem. Sub radijs nocet, & infirmitates influit: uespertinus aeris difficultates, matutinus siccitatem indicat. In Libra incessantem uentorum flatum, & bonam aeris commixtionem, septentrionalis multum uentorum flatum, & fortem; Vespertinus aeris inæqualitatem: matutinus frigidus, & siccos uentos denuntiat. In Scorpio frigoris, hyemisque magnitudinem cum nubibus messes destruuntibus significat. Septentrionalis caloris uolentiam. Meridionalis humidi abundantiam, & pluuiarum multitudinem promittit. Sub radijs frigidum facit aerem, uespertinus congelationem: matutinus uentorum frigidorum, & septentrionalium est significator. Stans iuxta Haly obscuros facit dies: iuxta Albumasarem siccitatem aeris. Idem ferme Saturnus facit, cum fuerit æquidistans signo Sagittarij: unde & bonam aeris commixtionem promittit. Septentrionalis, & meridionalis flatum uentorum, sed plus borealis. Sub radijs pluias, & nebulas, uespertinus siccitatem: matutinus, frigus intantum, & congelationem efficit. In Capricorno pluuiarum multitudinem cum terremotibus, & agriculturæ corruptionem denuntiat. Septentrionalis, & meridionalis humidi superabundantiam, frigoris uolentiam: multamque niuem cum nimio gelu portendit. Sub radijs uentos boreales excitat cum aeris obscuritate, uespertinus frigiditatem: matutinus frigidum boream, stans obscu-

Ptolomeus ex Saturni dominio insignis quid circa temporum mutationes docet. In Ariete.

In Tauro.

In Geminis.

In Cancro.

In Leonis signo.

In Virgine.

In Libra.

In Scorpio.

Saturnus stationarius iuxta Haly, & Albumasarem. In Sagittario.

In Capricorno.

De praecognoscendis temporum durationibus

In Aquario. ros dies. In Aquario pluviarum, & inundationum multitudine, assiduum ventorum flatum, & terremotus ostendit: meridionalis nubium, & pluviarum multitudinem, septentrionalis arborum destructionem. Sub radijs brumam facit duram, & asperitum tumorem in mari, & fluminibus: maritimus pluviam, & hyemalem aerem, stans frigus & glaciem: retrocedens niues, & frigoris magnitudinem. In Piscibus postremo caloris, frigiditq; vehementiam temporibus suis decernit. Septentrionalis multitudinem flatuum ventorum: meridionalis pluviarum multitudinem, fluminumq; augmentum. Sub radijs nites significat, & asperitum pluvias: maritimus bonam aeris commixtionem, stans inaequalitatem. Haec de Saturni aequidistantia ad singula caeli signa, & de accidentibus eius respectu solis. Reliquum est, ut de eius elevatione ad errantia sidera, & de alijs, prosequatur tractatio. Saturnus itaq; si supra Iouem eleuetur in Ariete, multam certe siccitatem, pluviam paucam decernet. In Tauro siccitatem similiter nimiam in aere in pluribus climatibus cum messis augmento. Si in Geminis, pluviarum, & aquarumq; paucitatem: in Cancro etiam paucitatem aquarum: in Leone pluviarum paucitatem cum siccitate, & aquarum marium superfluitate: in Virgine siccitatem & ventos, in Libra multas pluvias: in Scorpio pluvias paucas cum ventorum multitudine: in Sagittario, siccitatem in Capricorno, humorum paucitatem, & aquae fluminum diminutionem: in Aquario fluminum siccitatem: in Piscibus deniq; pluviarum, aquarum, niuiumq; superfluitatem designat. Si vero super Martem Saturnus eleuetur, fueritq; in Ariete ventos calidos cum aeris turbatione, multoq; pulvere denuntiat. In Tauro nimiam siccitatem, frigus intensum, & diuturnum: in Geminis, calidos flatus: in Cancro, superfluas pluvias, & diuturnas: in Leone, ventos magnos, & calidos tempore suo: in Virgine vehementes, & durabile frigus, praesertim tempore congruo: in Libra, aeris temperantiam cum paucitate frigoris: in Scorpio, aeris siccitatem: in Sagittario, ventos calidos tempore suo: in Capricorno, vehemens frigus & diuturnum: in Aquario frigorum, & calorum intensiones temporibus suis: in Piscibus postremo vehementem aeris calorem, pluvias multas, tonitrua, & fulgura. Verum si super solem in Ariete eleuetur, pluviarum abundantiam cum mediocribus ventis decernit. In Tauro aeris siccitatem: in Geminis, caloris vehementiam: in Cancro aquarum copiam: in Leone pluvias multas, sed non irrationabiles: in Virgine aeris siccitatem: in Libra, pluviae abundantiam, & nimiam siccitatem temporibus suis: in Scorpio intensum calorem tempore suo: in Sagittario ventum assiduum: in Capricorno aeris siccitatem: quemadmodum etiam in Aquario, & Piscibus promittit. At si super Venerem eleuetur in Ariete, pluviarum mediocritatem significat. In Tauro illarum paucitatem: in Geminis similiter pluviarum paucitatem denuntiat. In Cancro aerem aestuosum, squalidum, atq; siccum: in Leone aere suffocantem: in Virgine pluviarum, & humiditatum copiam: in Libra pluviarum paucitatem, in Scorpio, modicam humiditatem: in Sagittario pluviarum paucitatem: in Capricorno paucas aquas, paucasq; pluvias, mariumq; decrementum: in Aquario etiam humidi paucitatem: in Piscibus tandem pluviarum abundantiam cum tonitruis multis, magnoq; frigore. Quod si super Mercurium Saturnus eleuetur in Ariete, pluviam certe superfluum, ventumq; mediocre significat. In Tauro multas inundationes: in Geminis ventorum salubrium mediocritatem: in Cancro pluviarum paucitatem cum caloris mediocritate: in Leone vehemens frigus tempore suo: in Virgine vero superfluas pluvias, inundationesq; multas cum intenso frigore: in Libra siccitatem multam cum superfluo, assiduoq; ventorum flatu: in Scorpio pluviarum paucitatem, sed multas aquas: in Sagittario ventum

Saturni elevatione supra Iouem in signis.

Elevatione Saturni supra Martem.

Supra solem Saturni elevatione in signis.

Saturni elevatione supra Venerem.

Elevatione Saturni supra Mercurium.

ventum multum : in Capricorno pluuias multas , multumq; frigus : in Aquario præter pleraq; pluuias cum frigore, tonitrua quoq; significat : in Piscibus deniq; fluminum inundationes , aerem humidum , atq; tenebrosum . Saturnus postremo si super Lunam in Ariete eleuetur , pluuias superfluas , sed vriles pronuntiat . In Tauro pluuiarum & aquarum paucitatem : in Geminis pluuiarum dum taxat paucitatem : in Cancro aquarum , & pluuiarum paucitatem : in Leone, aeris suffocationes , cum foecundis , & abundantibus pluuijs : in Virgine pluuias multas : in Libra, nimiam siccitatem, quamuis bonum aerem , & temperatum innuit : in Scorpio pluuiarum , & aquarum paucitatem : in Sagittario pluuias abundantes , & humidum : in Capricorno humidi , & aquarum paucitatem : in Aquario pluuiarum , & aquarum paucitatem : in Piscibus tandem modicitatem aquarum decernit . Hæc sunt quæ de planetarum progressionibus in signis , de accidentibus eorum ad Solem relatis, deq; omnium eleuatione ad inuicem scribenda duximus : quæ cum ex veterum placitis deprompsimus, Haly præsertim, & Albumasaris, tum quoq; ex Ptolomæi iudicijs , aliquorumq; Neotericorum præcipuè : quos in ijs, & consimilibus sequi semper debemus . Quapropter si quid Ptolomaicæ sententiæ aduersum ab antiquis dictum viderimus, non omnino certè fidendum est illis : si quid minus, obseruandum, conferendum diluendumq;. Non enim conuenit omnino eos respuere , qui causam nobis dederunt philosophandi . Verum cum mutata sint omnia à temporibus suis, nonnullæ etiam obseruationes mutatae sunt . Sed inferius rem exactius, subtiliusq; indagabimus, atq; ad Ptolemaicam rationem adducemus.

Sæcra supra Lunam eleuatio insignis.

Haly, Albumasar, & Ptolomæus.

De planetarum natura pro temporum mutationibus dignoscendis, & de sympathia, & Antipathia eorundem.

C A P. X X I I I.

QUAMQVAM in superioribus vtcumq; à nobis traditum sit planetarum temperamentum, & natura; nihilominus tamen, cum per transfennam, ac aliunde id acciderit: operæ prætium esse iudicauimus aliqua ex proprijs de illis digredi. Sic nãq; facilius erit aditus ad aeris qualitates, tēporūq; mutationes prænoscendas: si distinctè, atq; ordinatè pro tyronibus planetarum naturas explicauerimus. Quandoquidem ex horum coniunctione, & aspectibus, omnia maiori ex parte dependent: ideo ab-

Planetarum natura, & temperamentum attendenda.

solute necessaria est eorum cognitio, tractatioq;. Qui enim fieri poterit, vt temporis naturam iudices, te ignorante planetarum naturas, ex quibus iudicium, & coniectura initium habet, & finem? Ideo post temporum qualitates ex planetarū progressionibus in signis, etiam ad solem relatis, atq; ex vnus eleuatione super alium elicitas, de planetarum naturis primo digrediendum est: deinde de signorū, suo loco. Incipiamus igitur à Luna, cum quia nobis, cæteris proximior est: tū quoq; quia præ cæteris motu velox; ac propterea omnium stellarum virtutes per orbem ipsius ad terram defert: ipsaq; est præcipua mutationis temporum causa: quia singulis mensibus aerem alterat, diuersimodè ad solem relata, & applicata fixis, vel erraticis: Luna itaq; frigida, & humida est naturæ: stella foeminina, & nocturna. Crescens mediocriter calefacit propter solis lumen, quo lucet: plus tamen humectat. In quadraturis, suas variat qualitates. Porro vsq; ad oppositionem

Luna scus; qualitas, motus, & natura.

G

calidior

30 De praeognoscendis temporum mutationibus

calidior est, praesertim in bruma, ubi signa obrinet aestiva. Quo fit, ut gelu mitius reddatur: quod non sic in aestate contingit, ubi signa tenet hyberna, frigidiora, & humidiora; unde minuitur aestus. At ab oppositione usque ad futuram synodum, humidior euadit, & corpora quasi flaccida, & torpentia reddit: Cardanus in suo supplemento aliter sentit, quippe qui ait, Lunam esse humidam vehementer, praesertim orientalem, sed calidam paululum, magis autem cum occidentalis fuerit. pluias multas, & magnas ostendit: & abundantiam aquarum, & morbos plurimos excitat male posita: quia fructus, quibus vescimur, corrumpit: sed fortunata, pluias multas, & magnas, rerum copiam, corporum sanitatem, & paucas aegritudines indicat, si tamen praecipuo significatori testimonium reddiderit, vel commixta fuerit: non obstante eius generali dominio, nam & Ptolomaeus illam a particulari eximit, sicuti & solem. Ex coloribus croceum habere aliqui rentur: nos vero potius argenteum croceo mixtum arbitramur.

Cardani opinio de Terra

Mercurij qualitas, motus, & natura, & effectus.

Mercurius planeta anceps est, & varius, ac naturae versatilis. Eorum naturam imitatur, cum quibus coniungitur: cum bonis bonus: cum malis malus. Masculus cum masculis, femineus cum foeminis. cum calidis, calidus: cum frigidis, frigidus: cum humidis humidus: & cum siccis siccissimus. Ex se tamen siccus est, & aridus. Sed plus occidentalis: orientalis vero modice calidus: in actiuis tamen temperatus: velocis progressus: sed velocioris permutationis, lucidus est, sed non candidus. Vini habet excitandi flatus noxios, repetinos, turbinosos: cum occultatur, flumina, & aquas desiccant; sicuti cum emergit, auget. Tandem male positus, infelicia itinera influit in aquis. Dat grandines, fulmina, terremotus, aliquando ingentes pluias, & similia: sterilitates insuper, & apparitiones igneas: animantibus vero aegritudines graues, & varias, puta tusses, febres quotidianas, tabes, siccus morbos, anhelationes, asmata. Porro ex coloribus habet omnia commixtum, & variu. Venus est stella feminina, & nocturna, bonae naturae: & iuxta aliquos frigida, & humida temperate. Alij dicunt, quod sit humida, & medicriter calida. Verum alij distinguunt, quod venus sit plurimum humida, praesertim orientalis, calida vero paululum: sed occidentalis magis calida, & paululum humida. Ac Ptolomaeus leniter calefaciendi, & humectandi ei tribuit. Est candida, clarior, & Ioue splendidiore: ita, ut umbram iaciat maiorem umbra Iouis. Est velocis progressus, significatrix humidorum temporum. Quare leues efficit pluias, & dat rerum yberitatem, & copiam. Effectus tandem habet similes Iouis. Anni Domina, ventorum temperiem influit: in aquis foelicia itinera, a tempestatibus aliena. Hi planetae dicuntur leues ob citatiorem motum, quo mouentur motu proprio, ad ponderosiores relati: dicuntur inferiores, quia infra solem situm habent.

Veneris natura, motus, & qualitas.

Ptolomaeus.

Solis qualitas, natura, & motus, & dignitas.

Sol medius planetarum, est planeta diurnus, & masculinus: moderate calidus, & siccus. Cardanus autem iudicat solem esse calidum valde: & si in passiuis paululum declinare ad siccum. Fortuna est, & iuxta nonnullos, bonus per aspectum, & malus per coniunctionem. Verum hoc explicatio indiget: quomodo scilicet per coniunctionem sol est malus, & infortuna, si Veneri, & Ioui beneficis stellis copuletur, vel etiam Mercurio? si autem Saturno, & Marti, vel Lunae per tetragonum, vel per diametrum applicetur, quomodo per aspectum bonus erit? At certe per coniunctionem, ac per omnes aspectus bonus erit beneficis: per sextile autem, vel per trigonum, Saturno, Marti, & Lunae: per coniunctionem, tetragonum, & diametrum, malus omnibus his. Sol insuper est velocis progressus: serenitatem efficit, & vbertatem bene positus; ac si significatoribus testimonium quoquo modo reddiderit. Est tamen vniuersalis temporum significator: sed ut particularis, male positus calore noxio, & infectis nubibus aerem conturbat. Ex coloribus croceum rubro, per mixtum colorem tenet. Regit omnes planetas. Mars

Mars planeta masculinus, nocturnus, immoderatè calidus, & ficcus: ac propterea biliosus. Sed ficiorem longè quàm calidum Cardanus docet: occidentalis tamen calorem, orientalis ficitatem auget. Mahus, & infortuna minor. Rutilus est, & flammeo colore: vel ex coloribus rubro gaudet. Est progressus mediocris. fulgura, tempestates, incendia, grandines, atq; ficitates ostendit: cometes deinde, iram, & repentinas mortes, & pestilentes. Porro infirmitatum violentarum, & vulnerum, & cõtunsiõnum proprie est significator: amplius morborum acutorum, & æstuantium, sanguinis eruptionum, & tertianarum febrium. Cum autem fuerit solus anni Dominus (præter prærecitata) ventos occidentales africanos, & pestilentes denuntiat: in aquis turbinosos, & exitiales, ex quibus sequi subitò nauium submersionem, par est: in aere ardentem calorem, ac squalidum; ideoq; fructuum corruptionem: in fluminibus, & fontibus aquarum inopiam: in æstate calorem intensum, & suffocantem, in bruma frigoris remissionem.

Martis natura, qualitas, motus, & significaciones.

Iuppiter fortuna maior est. Masculinus, diurnus calidus, & humidus: temperatus, atq; sanguineus. Iuxta verò Cardanum calidior est, quàm humidior. Occidentalis calorem auget: orientalis, humiditatem. Lucidissimus est, ita vt vmbra quoq; gignat ex lumine, sed paulo minorem Veneris vmbra. Ex coloribus citrinum, seu glaucum, & viridem habet: sed suus candidus est. Ventos boreales temperatos, & aliquando pluuias ad æqualitatem affert: & aeris salubritatem procreat. Incolumitatem, quietem, & victus abundantiam multiplicat: felices quoq; nauigationes promittit: ex quibus ingens rerum copia consurgit. Quòd si impeditus, vel infortunatus fuerit, dabit supradicta confusè, & non sincerè: quinimò aeris intemperiem, ac corruptionem quandoq; inducet.

Iouis qualitas, motus, & natura.

Saturnus humanæ naturæ inimicus, est planeta masculinus, & diurnus: infortuna maior, frigidus, & ficcus. Sed orientalis est maxime frigidus, occidentalis maxime ficcus. Tardissimi est progressus. Terremotus gelu, glacies niues, & pruinas, pestes, annonæ, penuriam, infirmitates longas ipse generat. Et præter prærecitata, si solus anni dispositus fuerit, & male affectus, aeris tenebrositatem, dânosas pluuias; ac propterea corruptiones per frigus, & fructuum destructionem, efficit: subinde in aquis ob tempestates, nauium submersiones; corpora verò fluxionibus, quartanis febribus, humorum malignitate mirum in modum afficit. Melancholicus est, & phlegmaticus. Ex coloribus nigrum habet, vel pallidum colore plumbeo. Hi tres dicuntur planetæ superiores, quia supra solem collocantur: dicuntur præterea ponderosi ob motum tardissimum. Nam Mars biennio, Iuppiter duodecimo solis anno; Saturnus autem tricesimo fermè suos perficiunt motus.

Saturni natura, qualitas, motus, & conditiones.

Caput draconis, & cauda, quamuis non sint stellæ, sed intersectiones ecclipticæ: vim tamen habent stellarum, quinimò maiorem illis. In his namq; intersectionibus accidunt duorum luminum ecclipses; non in stellis. Quare coadiuuant temporum mutationes, quum planetis fuerint coniunctæ, & alterant aeris qualitates. Sciendum est itaq; Caput Draconis esse naturæ Iouis, & Veneris cum participatione Mercurij: nam in Geminis est eius exaltatio. Ideo amici eius sunt Iuppiter, & Venus, sicuti hostes Saturnus, & Mars. Cauda vero est naturæ Saturni, & Martis cum Iouis participatione, habet namq; exaltationem in Sagittario in quarta ferè eius parte: quemadmodum caput in quarta parte Geminorum fermè; deprimuntur autem ambæ in oppositis signis. Amici caudæ sunt Saturnus, & Mars: Inimici Iuppiter, Sol, Venus, Luna. Vide igitur cum quibus planetis hæ intersectiones iungantur: Sicq; pronuntiabis. At illud non prætereundum duximus, caput cum bonis, bonum esse, cum malis malum: sequens in hoc Mercurij naturam.

Draconis caput, & cauda non sunt stellæ.

Capitis, & caudæ Draconis natura, & qualitas.

De præcognoscendis temporum mutationibus

Planetarum
antypathia,
& sympathya.

Planetarum
alia sympathya,
& antypathia species.

Planetarum
accidentia
consideranda
pro temporibus
diagnosticis.

Planeta motu
velox tardus,
mediocrius,
directus, retrogradus,
stationarius.

Planetarum
motus medii

naturam. Porro caudam esse contra bonam esse cum malis: maleficam cum bonis. Nunc verò dicendum est de sympathya, & antypathia planetarum: plurimū etenim conferunt ad dignoscendas aeris mutationes. Lunæ familiares, & amici sunt Iuppiter, Venus, & Saturnus: Hostes Mars, & Mercurius, familiares Mercurij sunt Iuppiter, Venus, & Saturnus: hostes Sol, Luna, Mars. Veneris amici omnes præter Saturnum. Amici Solis Iuppiter, & Venus: inimici, Mars, Mercurius, & Luna. Amica Martis sola Venus: hostes verò omnes, plus tamen Iuppiter, & Sol. Amici Iouis omnes, Marte excepto. Saturni familiares, & amici Iuppiter, Sol, & Luna: hostes, Mars, & Venus: Sed ista magis quam ille. Cæterum alia sympathya, & antypathia planetarum species sumuntur vel ratione convenientiæ illorum in domibus, exaltationibusq; vel ratione oppositionis illarum. Nihilominus tamen cum planetæ in natura, substantia, qualitate, & potestate conueniunt, vel dissentiunt: fortior sanè, & robustior est illorum sympathya, & antypathia: ex quibus certior sumes coniecturam circa aeris qualitates, temporumq; mutationes vaticinandas. Ad hæc addere ne recuses (nam coniectari, etiam licet aliqua planetarum accidentia, vt securior sis in iudicando temporum mutationes) videlicet si planetæ sint retrogradi, motu veloces, vel tardi, vel mediocres: cadentes, combusti, stationarij, obfessi: si applicent, si congregiantur, si separantur: si sint orientales, si occidentales, si boreales, aut australes: quem locum possident, si aucti, vel diminuti lumine, si seculares: & similia quam plurima, quorum aliqua perstrinximus: nonnulla vero etiam manifestabimus, vt studio nihil deficit ex nobis. At de motus eorum discrimine, nunc dicendum est. Dicitur planeta motu velox, cuius verus motus in consequentia suum medium motū superat. Tardus, cum suus medius motus suum verum superat in præcedentia. Mediocrius, cum vterq; motus sit in consequentia æqualis. Directus, cum eius incessus iuxta signorum ordinem sit: incrementum motus accipiens. Retrogradus, cum eius motus minuitur: in antecedentia progrediens, stationarius, cum moueri non percipitur. Sed libet singulorum planetarum medios asserere motus: ex quibus cæteri manifestiores erunt. Saturni medius motus est scrupulorum primorum dierum. Iouis, quatuor, & secundorum quinquaginta novem. Martis triginta vnus, secundorum viginti septem: solis quinquaginta novem, secundorum octo: totidem quoq; Veneris, & Mercurij. Lunæ verò partium duodecim, scrupulorum primorum vndecim, secundorum viginti septem. Cum itaq; planeta minus suo medio motu progreditur: tardus motu dicitur: cum plus, velox cætera verò ex his manifesta sunt.

De Temporum mutationibus, ex his, que planetis accidunt iuxta Ptolomæum, Cardanum, & alios. C A P. XXIV.

Errantium
stellarum
accidentia
septem.

DIERAQUE que afferentur à nobis, iam manifesta sunt: pleraq; etiam minime. Cuncta igitur adducemus exacte, vt decet: sed accuratius, qua nondum tractauimus. Stellarum itaq; errantium inter alia septem quidem sunt eorum accidentia: ex quibus certior haberi poterit cognitio qualitatū aeris: Accidentia sanè loci, latitudinis, absidis, motus, habitudinis ad Solem, fixus, & fixe. Locus primo considerandus est, hoc est, in quo signo sit planeta. Latitudo deinde, hoc est, vtum boream verbum, vel

vel Austrum planeta declinet. Absis, puta si est in suprema sui circuli parte, vel in eius opposito; aut si planetæ absis sit in termino suo, vel alieno. Motus, idest si planeta est motu velox, vel tardus, vel retrocedens, vel stationarius. Habitu- do ad Solem, si est auctus, vel diminutus lumine: si est auctus, vel diminutus mo- tus. Situs, si planeta est supra, vel infra terram: in angulo, vel succedenti, aut cadente, & similibus. Fixæ demum, hoc est congressus fixarum cum planetis ad inuicem. Hæc omnia sanè, & singula sigillat, & diligenter examinabimus, atq; expendemus. Quo ad planetarum locum, à Luna inchoabimus, cum sit no- bis proximior: deinde à cæteris sigillatim. Luna in Cancro, Scorpio, & Piscibus, & Aquario imbres facit. Superius de trigono Aqueo tantum id explicatum est. Cardanus ex propria obseruatione, & Ptolomaica; & ex rei quoq; ipsius natura, ex parte tamen, Aquarium addit ob aliquas ipsius signi aqueas partes. At in Ariete, Leone, Capricorno, siccitatem: in Tauro, & Sagittario siccitatem cum repentinis mutationibus: in Geminis & Libra, ventos: in Virgine læuas tempe- states. De Mercurio autem dictum est satis: nunc quoq; dicemus, quod in om- ni signo orientalis humectat: occidentalis ex siccat. In Geminis, & Piscibus ven- tos ciet: at in Virgine, & Libra aerem corrumpit. Venus deinde in Ariete sep- tentrionalis siccitatem: meridionalis lenes pluuias gignit. In Tauro septentrio- nalis, calefacit, & pluuias prouocat; meridionalis in frigidat, & pluuias auget. In Geminis borealis ventos, & aeris salubritatem generat: Australis dat ventos vberiores. In Cancro, & Scorpione, vel borealis, vel Australis auget pluuias, & aquas fontium. In Leone verò, & Virgine septentrionalis aeris temperiem excitat: sed meridionalis dat tonitrua, fulguraq;. In Libra, cum sit domus sua, quocumq; modo, suauem reddit aerem: Solisq; malignitatem dum in eo signo fuerit, mitigat. In Sagittario, & Capricorno quacumq; latitudine, aerem hu- mectat, minuitq; niues: nisi Saturno corpore coniugatur, vel aspectu copuletur: tunc quidem augmenta niuium promittit. In Aquario, quacumq; latitudine ven- tos, & pluuias excitat. In Piscibus tandem aerem feremat. Sol cum semper per eclipticam incedat, nec ad Austrum procumbit, neq; ab boream enitet: ac prop- terea carebit quacumq; latitudine, locus igitur tantum in eo considerandus est. Itaq; cum fuerit in signis Aequinoctialibus, solstitialibus, puta Ariete, Libra, Cancro, & Capricorno: videmus quidem manifeste tempora mutari. At in Tau- ro, Leone, Scorpio, & Aquario retinere ea. In Geminis, Virgine, Sagittario, & Piscibus ambigua illa reddere. Mars insuper in Ariete septentrionalis calorem auget, & siccitatem Meridionalis tonitrua dat, & fulgura. In Tauro borealis, ven- tos, tempestatesq; atroces: aut Australis non sic læuas. In Geminis septentrio- nalis pluuiarum multitudinem confert: sed meridionalis aquarum paucitatem. In Cancro borealis aquarum multitudinem: Australis ventos, & aliquas pluuias. Verum in Leone, quacumq; latitudine, calorem auget, & siccitatem excitatq; fulgura, & grandines. Similiter in Virgine quacumq; latitudine, aerem corrup- pit: & quæ ex terra nutriuntur: facitq; ventos cum siccitate. In Libra borealis ae- rem obscurat: sed Australis obtenebrat, & fulmina iacit. In Scorpio septentrio- nalis pluit: meridionalis, dat fulgura, & siccitatem. In Sagittario septentrionalis minuit hyemem, caloremq; auget: meridionalis quandoq; ipsum perturbat. In Capricorno borealis facit niues: Australis aerem obscurat. In Aquario septen- trionalis frigora dat, & niues: meridionalis aerem turbulentum. Tandem in Pi- scibus Mars borealis, aeris bonitatem significat: Australis, paucas, & lenes plu- uias.

Temporum mutationes ex luna in signis.

Mercurius in signis quomodo tempora mutat.

Veneris in ambulatione per signa, quas tempo- res mutatio- nes affert.

Solis locus insignis quid circa tempo- rum muta- tiones effi- cit.

Martis pro- gressio insi- gnis quid cir- ca temporis mutationes portendit.

Iuppiter septentrionalis in Ariete, aeris serenitatem affert: meridionalis ven- tos

tos

54 De præcognoscendis temporum mutationibus

Iouis incelsus per singula signifi-
ri loca, quomodo tempora mutat, ex latitudine

tos excitat. In Tauro quacunq; latitudine data semper siccitatem influit præter stellas. In Geminis borealis, ventos cit salubres: australis tonitrua, fulguraq; in Cancro septentrionalis aquas auget, & tonitrua cum fulminibus: meridionalis autem tranquillioem reddit aerem. In Leone borealis, tonitrua cum fulminibus excitat: Australis aeris siccitatem. In Virgine borealis, aut ventos designat, aut pluuiarum abundantiam: australis verò aeris pulchritudinem. In libra septentrionalis, ventos multos, & lenes pluuias: australis æstum, & aquarum copiam. In Sagittario quacunq; latitudine data, pluuiarum paucitatem, & temperatam hyemem vsq; ad finem eius significat. In Capricorno borealis aerem exsiccat, repentinaq; faciet mutationes: australis vero minuit hyemem, tranquillioemq; reddit statum. In Aquario septentrionalis aerem obscurat: australis facit tonitrua, & aquas. In Piscibus borealis humidum reddit aerem: australis verò aquas ingerit.

Saturnus in signis cum latitudine quomodo tempora variat.

Saturnus demum borealis si fuerit in Ariete aeris corruptionem indicat: at australis frigoris magnitudinem: In Tauro septentrionalis præter stellas, siccitatē, & aeris tranquillitatem pronuntiat: meridionalis aeris corruptionem significat. In Geminis borealis, terremotus facit, & ventos: australis ad tempus calefacit, aeremq; corrumpit. In Cancro septentrionalis pluuias auget, & aquas: sed meridionalis idem efficit, sed cum aeris calore. In Leone borealis, calorem generat cum vrente siccitate: australis tempestates. In Virgine borealis ventos cum aeris salubritate promittit: australis fontes aquarum exsiccat. In Libra septentrionalis si fuerit, incolumem statum cum aeris siccitate, & fontium denuntiat: meridionalis verò suaues ventos procreat, & bonam aeris habitudinem demonstrat. In Scorpio borealis multitudinem pluuiarum indicat: australis aquas, & quandam aeris occultam malitiam. In Saggittario, si borealis fuerit, niues facit, & frigus: australis inclinat ad temperamentum. In Capricorno frigus intentum influit cum incolumitate, si septentrionalis fuerit: meridionalis autem frigoris multitudinem, & aeris obscuritatem. In Aquario borealis si extiterit, brumam excitat: at si australis exsiccat flumina. In Piscibus deniq; quacunq; latitudine data, ventorum multitudinem impellit: deterius quoq; si australis. Sed animaduertere diligenter licet, & prænotare necessum est: quantum vnus cuiusq; planetæ significatum, iudiciumq; duret, ne temporum præfagituræ confundantur. Sciendum itaq; est, iudicium tantum duraturum, quantum singuli in vno quoq; sunt signo moraturi. Saturnus igitur cum in signo duobus annis, & dimidio fermè perseueret: tantundem profecto illum iudicare, necessarium erit. Iuppiter anno. Mars duobus mensibus, sol cum Venere, & Mercurio vnico mense.

Duratio significati planetæ in temporum præfagitura.

Planetarum periodus.

Luna verò duobus diebus, & quarta. Ratio autem horum est, quia Saturnus signiferum triginta fermè annorum spatio explet, Iuppiter duodecim, Mars duorum: Sol Venus, & Mercurius anni vnus interuallo: Luna deniq; mensis. Hæc autem non obstant schemati æquinoctij vernalis: nam influxus ille est generalis, & reliquorum fundamentum; tametsi in quartis quoq; varietur; hi verò sunt particulares: Nam ascendentia singulorum bouiluniorum saltem pro temporum qualitate, iudicare opus est. Quæ cum superius sint tacta: in ferius quoq; explicabimus.

Do

De reliquis, quae planetis accidunt ob aeris qualitates dignoscendas. CAP. XXV.

PLANETARVM locis, latitudinibusq; explicatis, vt perfecta mutationum temporum habeatur cognitio; reliqua expendere opære prætium est. Remanent igitur consideranda suprema planetarum loca, puta absides, & eorum opposita: illorum motus habitudo ad solem, situs, & cum fixis congressus. Planeta cum in suprema sui circuli parte residet; quæ absis vocatur: maiores operatur effectus, sed tardius. Dum est in eius opposito, minores, sed velociore: in medijs autem longitudinibus, medio-

eres. Mutantur absides planetarum iuxta illorum terminos: in quibus ea certe efficiunt, quæ planeta alias facerent. Nam si Saturnus natura sua frigiditatem, siccitatem, & tempora significat: absis quoq; eius in Saturni termino siccitatem, & frigiditatem, pestes insuper, frugum paucitatem, animaliumq; mortes significare, patet. Si Iuppiter calorem humiditatem, & ventos, aerem & plantas omnes denotat: Igitur absis eius in suo termino eadem efficiet. Similiter Mars calorem siccitati adiunctam, ignem quoq; & lapides significat, eadem quoq; suæ absidis mutatio in suo termino significabit. Sol quoq; cum calorem, & in humore temperamentum, animaliaq; omnia generet, Venus humidum, & temperatum calorem; & vim germinandi in cunctis viuentibus significet: Mercurius lenem siccitatem, coagulationem, ac temporum varietatem, Luna deniq; aquas, & humorem omnem, atq; temperatum calorem promittat: absides eorum, eadē quoq; significabunt. Quid igitur absides in vnoquoq; loco significant, manifestum est. Propter has rationes Cardanus arbitratur, quod cum solis absis fuerit in Virgine habitari pars australis incipiet, & septentrionalis fiet inhabitabilis ob incommoda multa: quia cum mutatio sit à signo ad signum, maior sequetur aeris permutatio. Vtrum autem hoc fiet? si mundi duratio tantum protenderetur: fieret vtiq; spatium annorum 5100. Supposito Solis absidem esse hac ætate (vt nonnulli rentur) in nonem gradibus, & scrupulorū secundorū quinquaginta sex Cancrī. Sed ex Neoterici obseruationibus, & demonstrationibus puta Tychonis Brahe Dani insignis mathematici, Apogeon Solis anno 1591. repertum est in quinto gradu, & minutis triginta sex Cancrī, eccentricitas verò eiusdem in duobus gradibus, & minutis nouem: Supposito etiam orbem duos, augem Solis deferentes: tardissime mouerentur ferè annis parte vna; quamuis id Ptolomæus non cognouerit. Existimauit namq; puncta illa, duo puta Apogeon, & Perigeon esse fixa: Apogeon tempore suo reperit in sexta parte Geminorum, qua fuerat Hipparchi tempore, & abesse à solstitiali puncto, partibus viginti quatuor. Quamobrem Soli non tribuit alios orbem mobiles, nisi eccentricitatem; verum posteri animaduertunt Apogei punctum progredi (vt dictum est) tardissimo motu centum annorum ferè spatio gradu vno. Quare elicitur peculiarem esse motum duorum orbium auges deferentium: atq; ab octaua ferri sphaera, diuersas insuper esse lineas: lineam solstitij, & lineam Apogei. Fiet igitur spatium annorum antedictorum. Quod si minores obtinet partes solis Apogeon, maioris quidem temporis spatium perficietur: si maiores, minoris temporis interuallo. Habemus igitur temporis qualitatem ex absidum planetarum

Planetarum
accidentia.

Effectus ab-
sidum Plane-
tarum in tem-
porum mu-
tationibus.

Saturni.

Iouis.
Martis,

Solis.

Veneris.
Mercurij.

Lunæ.

Postquam
do fiet habi-
tabilis, &
septentrio in
habitabilis
iuxta Carda-
num.

Apogeon So-
lis iuxta Ty-
chonē Bra-
hæ 1591.

Apogei, &
perigei loca
fixa existimauit
Ptolomæus.

36 *De pracognoscendis temporum mutationibus*

Morus planetarum accidentia, & ex his temporum mutationes.

Ioannes Vernerus Noricus. Planeta quando dicitur auctus, vel diminutus lumine, auctus, vel diminutus motu.

Planetarum situs varij.

Planetarum effectus in sibus varijs

Solis effectus in quadraturis fortior.

Lunæ effectus.

Lunæ congressus cum planetis quo duplex iuxta Cardanum.

rum motibus. Sequitur planetarum motus. Planetæ aut sunt directi, & motu veloces, aut tardi, aut stationarij, aut retrogradi. Si directi, & motu veloces, calorem augent: si tardi minuunt, si stationarij, & sunt calidi natura, calorem efficiunt grauem: si frigidi, frigus: si humidi, pluias augent: si sicci exsiccant. Quare Saturnus frigiditatem faciet, Mars calorem: Iuppiter temperamentum, & serenitatem: Venus pluias: quæ obseruationes sunt Ioannis Veneri Norici. Id autem prouenit, quia talis est eorum natura. Idem autem efficiunt, dum sunt stantes. At verò si retrogradi fuerint, omnes infrigidant, aut saltem parum calefaciunt, Ioue excepto, in solis diametro existente: cum fuerit auctus lumine. Quantum verò ad habitudinem errantium stellarum ad solem, sciendum est, planetam cum à Coitu, vel ab occultatione solis discedit, vsq; ad diametrum eiusdem, dici auctum esse lumine: ab oppositione, ad occultationem, diminutum esse lumine: à primo trigono cum Sole, ad secundum trigonum diminutum motu: à secundo autem trigono ad primum vocari auctum motu. Ex quibus quatuor habitudinibus totidem modi consurgunt: qui nos vtiq; certiores faciunt de temporum mutationibus dignoscendis. Primus est, quòd auctus lumine, & motu calefacit: serenumq; reddit aerem, & salubrem. Secundus est, quòd lumine, & motu diminutus, inconstantem reddit aerem: infrigidando, & humectando. Tertius est, quòd diminutus lumine, & auctus motu, multum exsiccat: & parum infrigidat. Quartus verò, & postremus est, quòd auctus lumine, & diminutus motu multum humectat: parumq; calefacit. At planetarum situs remanet nunc dilucidandus. Plures quidem habet planeta situs. Primus est supra terram, secundus est sub terra. Supra terram vel erunt anguli puta horoscopus, & Cardo meridiani: vel succedens decimæ, puta vndecimus figuræ locus: vel succedens septimæ, qui est octauus ab ascendente: vel cadens à cæli medio, puta locus duodecimus: vel cadens ab occasu; idest nonus figuræ locus. Quòd si situs erit sub terra, vel erunt anguli, hoc est occidens, & imum cæli: vel succedens ab horoscopo, hoc est secundus figuræ locus: vel cadens ab horoscopo, qui est tertius figuræ locus: vel cadens ab imo cæli, qui est sextus. Amplius, vel planeta ab anni reuolutione erit in loco forti, vel mediocri, vel debili: aut in loco forti, mediocri, vel debili à conjunctione. Si supra terram planeta fuerit, sanè fortius operabitur: infra terram lenius vbicumq;. Super terram plus calorem, quam frigus augebit, si planeta est calidus, si frigidus, magis gelu, sub terra non est tantum discrimen. In angulo planeta collocatus, effectus augebit: ac eius naturam, qualitateq; celeriter indicat: in succedenti minus: in cadenti, aut parum, aut nihil efficiet à quilibet reuolutione. Sol quoq; si in locis quadratis, & oppositis, prima æquinotiorum puncta attigerit: fortior dubio procul erit inoperando. Si in alterius planetæ locum ceciderit: vtriusq; effectus similis erit. Idem quoq; iudicium erit de Luna in singulis mensibus, cum soli copulatur. Perspice igitur tunc, qui planetæ cum innerrantibus stellis, aut alijs cocunt: præsertim si angulis extiterint: quandoquidem luna cum ad eas fixas peruenerit, fixæ, ac planetæ opus certè imitabitur: in succedentibus verò, & cadentibus locis, simile erit iudicium, sed obscurius. Notat deinde Cardanus lunæ congressum cum planetis in vnoquoq; mense duplicis esse generis, alterum quidem ad corpus eius: alterum verò ad stellam, quæ nouilunij hora, erat illi proxima. Considerari igitur debet radiorum vtriusq; congressus, quando planeta in anno, quandoq; alteri planetæ iungitur: si namq; in eodem loco, vel tetragono, vel opposito ceciderit: in aeris qualitate à loco congressus accidet permutatio: si verò alibi, nihil notatu dignum euenerit. Postremo considerandus est stellarum errantium congressus cum fixis, Quicumq; planeta

vel

vel inerranti, vel erranti stellæ in qualitatibus simili, congregiendi, aerem certe sub illa qualitate confirmat: dissimili vero mutat. Similes sunt Sol, Iuppiter, & Mars. Iuppiter &, Saturnus. Luna, & Venus. Saturnus, & Mercurius. Sol, & Mercurius. Amplius Sol, & Venus. Sed dissimiles Saturno sunt Sol, & Luna. Ioui Mercurius, & Mars. Marti Venus, & Luna. Soli, Luna, Veneri, Mercurius: Mercurio tandem Luna. Ex his triplex iudicandi via elicitur in ratione dissimilitudinis: Primo si sunt dissimiles in actiuis, secundo, si in passiuis: tertio si tam in actiuis, quam in passiuis. Si namq; sunt in actiuis dissimiles, excitant sanè pluuias, & temporum varietates in calore, & frigore. Si in passiuis, ventos cient, & aeris turbationes, & turbulencias efficient. Si in vtrisque tempestates impellunt. Exemplum desideras, exemplum accipito. Luna cum corporaliter applicuerit stellis de natura Mercurij: leues mouebit ventos. Si de natura Martis, tonitrua: si de natura Saturni, frigora: si de natura Iouis ventos salubres, & aeris serenitatem: si de natura Veneris, suaves pluuias, & sic de reliquis. Verum hæc, & similia illustrius tractabuntur, cum de temporum mutationibus ex fixis inferius digrediemur. Illud tamen præmonere volumus, vt pro certo habeas nunquam mutari tempus absq; causa aliqua illud mouente: cum sit res naturæ. Quæ quidem causa duplicis esse generis in vniuersum perspicitur. Prima dependet ex duorum luminum positu, vel coniunctim, vel seorsum, eadem hora, vel momento, in aliquo principali loco effectum illum significante: vel eiusdem rei significatori, præcise per aspectum tetragonice irradiationis, vel diametralis connexo: nisi adsit alicuius stellæ impedimentum, illi multum proxima. Porrò tunc luminare cum attigerit, statim perficiet. Secunda causa ex coniunctione errantis stellæ cum fixa prouenit. Si namq; Lunæ radij ibi iaciantur, non est possibile, vt aeris qualitas statim non permutetur, modo iam explicato: nempe si in angulo fuerit; tempus manifeste permutabitur: si in succedente; permutatio erit minor, si in cadente obscura.

Errantium congressus cum fixis, vel inter se quid circa temporum mutationes portendit.

Tempus nunquam mutari absque causa.

Temporum mutationes non simpliciter ex Tetragonis in malum vel ex Trigonis in bonum uaticinanda sunt.

C A P. X X V I.

A BERRANT valde Astrologi, dum temporum mutationes, aerisq; qualitates ex simplici stellarum aspectu in signis, puta ex nudis tetragonis (de his etenim erit nobis sermo in presentiarum) & de trigonis, in malum prognosticantur, & ex trigonis in bonum. Idq; accidit ob signorum naturam, nempe ob illorum ascensiones in ortu, descensionesq; in occasu diuersas. Ad huius igitur intellectum prænotandum fore, arbitramur, tetragonum aspectum esse distantiam stellarum per quadrantem signiferi, nonaginta partes tantum continentem, quæ quidem tria complent signa. Hic aspectus est odij, & inimicitie, pendet enim ex signis, sexu, & natura adinuicem dissidentibus: sed imperfectè. Quandoquidem non tali robore insignitur, vt malefaciat omnino, sed mediocriter, respectu oppositi: qui noxius omnino censetur. Quæ etenim opponuntur adinuicem, maximè distant, ac propterea perfecte aduersatur.

Astrologorum quorundam error.

Tetragonus aspectus quod sit.

H

Aspectus op-
positus.

Aspectus par-
tilis, & plati-
cus.

Aspectus pla-
ticus quid
sit.

Planeta com-
bustus, &
sub radijs.

Pitatus.
Lux orbium
erraticum.

Aspectus pla-
ticus duplex

Haly scientia,
& aliorum
circa plane-
tarum applica-
tionem, et
separationem.

versatur. Quo fit, ut robore cæteros præcellat aspectus: præter congressum vel in bonum, vel in malum. Terminatur autem oppositio medietate signiferi, continens partes centum octuaginta: sicuti congressus eisdem mer partibus. Qui duplex quidem est: partilis scilicet, & platicus. Partilis fit, cum planeta est alteri planetæ in eodem gradu unitus, vel soli per sex decim scrupula prima, prius, & posterius, tam per longitudinem, quam per latitudinem copulatur: & tunc dicitur esse in centro stellæ, vel in corde solis: & dicitur aspectus partilis compositus, differens à simplici, qui fit secundum longitudinem tantum. Quando scilicet stellæ sunt in vno, vel diuersis circulis, per polos Zodiaci descriptis, per partes ecclipticæ sese partiliter aspicientes, ductis; quanquam eandem non habeant latitudinem. At in opposito aspectu respicienda est ad equalem, & contrariam latitudinem. Vt si vnus planeta habet latitudinem meridionalem, alter habeat septentrionalem, sed in eisdem partibus. Quod in quadratis aspectibus nullo modo obseruatur. Cum enim partiliter in ecclipticæ semper incidant, nullam latitudinem habent, ac propterea in illis nulla obseruatur. In trigonis autem contraria exigitur latitudo, & inæqualis: quanta scilicet est latitudinis stellæ medietas. In sextilibus eandem latitudinem, & inæqualem exigunt: quantum scilicet latitudinis stellæ medietas postulat. Et sic cût hic aspectus per sextam Zodiaci partem expletur, nempe per partes sexaginta: ita illæ, puta trigonus per partes centum viginti, tertiam circuli partem complectens. Hic quidem perfectæ amicitie est: ille autem imperfectæ. Sicut congressus est indifferentis naturæ, cum bonis nempe bonus, cum malis malus: Estq; omnium irradiationum robustissima, ut iam paulo superius tactum est. Platicus autem aspectus est, vel cum stellæ stant intra suorum orbium quantitatem: vel cum distantia aspectus non præcise numeratur, sed maior est, vel minor: tunc enim intra stellarum orbis, ut dictum est, aspectus distantia incidit, non autem in corda, seu centra. Vt cum soli copulatur planeta per scrupula prima sexdecim ante, vel retro (sunt qui dicunt 19) ille congressus dicitur profecto partilis: ita ab inde, citra scilicet à gradu vno, ante, vel post platicus dicitur congressus: dum sanè iuxta orbium medietatem, siue radiorum amborum coeuntium, vel minus, vnus alteri adhæret. Quo fit ut planeta per partes duodecim solem insequens, vel à sole recedens: combustus dicatur: per quindecim verò esse sub radijs: tuncq; raro, vel minimè cælo appareat: nisi fuerit fixa, que per gradus totidem in latitudine à sole elongetur. Porro matutina, vel vespertina, etiam soli per longitudinem coniuncta, perspicui poterit: quod in minori quoq; latitudine in luna, & Venere nonnumquam fieri asseuerat pitatus. Quæ autem sit quantitas, seu lux orbium stellarum, & quantum se ipsa extendit: dicendum nunc remanet. Saturni lux ad partes decem vsq; se extendit, Iouis vsq; ad partes duodecim; Martis ad septem cum dimidio: solis ad decem & septem. Veneris ad octo: Mercurij ad septem, lunæ tandem ad partes duodecim cum dimidio. Verum enimvero platicus aspectus etiam diuiditur in duplicem, quemadmodum, & partilis: nempe in applicatiuum, & separatiuum, seu defluxiuum. Applicatio fit, cum leuior planeta accedit ad ponderosiorē cū tanta distantia, quantum ipsorum radij adinuicem distant. Haly accepit applicatiorem iuxta quantitatem orbium planetarum. Alij dicunt applicationem fieri cum planeta per sex partes, vel per medietatem radiorum vtriusq; aspicietis, vel corpore coeuntis, alteri adhærent. Separatio, seu defluxus fit, quoties planeta in pluribus partibus, vel saltē scrupulis, a ponderoso recedit. Vel iuxta alios, fit, cum planeta à suis locis, vel corpore, vel aspectu ab vno gradu, vsq; ad sex distinguitur. Haly voluit separationem fieri ab vno gradu, &

abinde supra: sicuti aspectum non esse plus quam de tribus gradibus anre. De quibus omnibus vide Maginum Mathematicum nostri temporis clarissimum, in prima parte suarum Isagogicarum capite 28. Verum hoc adnotato, applicationem defluxu esse fortiolem, quia planeta dum applicatur, petit conungi alteri planete saltem per aspectum: dum vero separatur, omnibus modis recedit ab illo; ac propterea quanto planeta proximior corpore fuerit alteri, vel aspectu; tanto fortior erit aspectus: & quanto ab ipso defluit: tanto debilior. Hisce igitur pro fundamento iactis, diligenter animaduertendum est: quod si planetarum Hexagonus accidat in Leone, & Libra: vel in Cancro, & Virgine: vel in Libra, & Sagittario iuxta planetarum qualitates, & temporum constitutiones, mutabitur tempus in malum: quia ille Hexagonus malus censetur; cum sit in longaru signis ascensionu, qui tetragono æquipollet: ac propterea hostilis aspectus erit. Similiter si accidit trigonus in Aquario, & Geminis: in Tauro, & Capricorno, mutabitur quoq; tempus in malum, quia æquiualeat tetragono, qui noxius censetur. E contra vero tetragonus in Ariete, & Capricorno, Hexagono æquipollet, quia breuium sunt signa ascensionum. Item tetragonus in Cancro, & in Libra, in Leone, & Scorpio, æquiualeat certe trigono, quia sunt signa longioris ascensionis. Ideo caute iudicandum est à prudente mathematico, ne per aspectus beneficis hallucinetur in temporum mutationibus dignoscendis in bonum: & per maleficos idem proferat in malum. Causa autem horum quæ est? Ptolomæus docuit, & alij quoq; obseruarunt. Nempe quod Hexagonus in signis longarum ascensionum, & Trigonus in signis breuium ascensionum, ideo tetragono æquipollet, & malefici censentur, quia talem in Aequatore aspectum habent respectu scilicet ascensionum rectarum, obliquarumq;. Tetragonus quoq; in signis longarum ascensionum æquiparatur trigono, eadem met scilicet ratione. quia in Aequatore trigonum habet aspectum: quamuis respectu signiferi sit quartus. Verum Maginus locis prærecitatis explicat; videlicet, tunc Hexagonum tetragono æquiparari, cum in medietate coeli orientali in signis longarum ascensionum incidit: vel in occidentali parte in signis longarum descensionum. Item trigonus tunc tetragono æquiualeat, cum in signis breuium ascensionum in parte coeli orientali occurrit: seu in oppositis signis in occidentali parte. Similiter tetragonus aspectus in parte orientali in signis breuium ascensionum, seu in occidentali in signis breuium descensionum sicut Hexagonus reputabitur: & etiam in signis longæ descensionis in parte orientali, seu in occidentali in signis longæ descensionis trigono configuratur, ad Aequatorem relatus. Qua de re non sit præceps prudens mathematicus in proferendo, innixus scilicet tetragono aspectui, qui malus censetur: vel exagono, & trigono, qui benefici existimantur. Nam quamuis ad signiferum relati, benefici censentur: ad Aequatorem vero, malefici reputantur. Eadem quoque ratione tetragonus, & si ad signiferum relatus, sit maleficus, ad Aequatorem tamen beneficus iudicatur. Vide igitur ubi contingunt: Sicque pronuntiato, adiunctis quoque conditionibus, circumstantijsq; à Magino obseruatis. Quod si queres, si in tetragonis, Exagonis, & trigonis alterum signorum esset longæ ascensionis, alterum vero breuis, quid erit de tempore iudicandum? verbi gratia: accidat exagonus in Sagittario, & Aquario: quorum vnus est longe ascensionis, alter breuis. Similiter trigonus in Scorpio, quod est signum longe ascensionis, & in Piscibus signum breuis ascensionis. Insuper si tetragonus in Libra, & Capricorno accideret: seu in Ariete, & Cancro: quorum primum, & quartum sunt longæ ascensionis, secundum, & tertium breuis ascensionis, quid erit de tempore pronuntiandum?

Maginus.

Planeta applicatio defluxu fortior

Aspectus Hexagonus, quando malus in signis in temporum mutationibus.

Aspectus Trigonus quando malus in signis pro temporum mutationibus.

Tetragonus quando bonus in signis pro temporum mutationibus.

Tetragonus quando bonus in signis pro temporum mutationibus.

Hexagonus cur æquipollet Tetragono, & Trigonus.

Tetragonus cur æquipollet trigono.

Magini explicatio.

Trigonus quæ Tetragono, & tetragonus exagono æquiualeat.

Notæ Mathematicæ.

Dubium.

De praecognoscendis temporum mutationibus

Responſio ad
dubium.

Respondemus, pronuntiandum esse, vel mixtum fore, vel indifferens. Verum tamen consideratis circumstantijs, conditionibusq; cunctis supra recitatis ad temporum mutationes, aerisq; qualitates (vt saepe dictum est) dignoscendas facile iudicium non multum longe à vero desumes. Nam Aries, & Cancer, Libra, & Capricornus sunt signa Aequotialia, & solstitialia, ac propterea tempora, vt plurimum mutant, illa itaq; regula in his minime tenet; nisi tetragoni illi adiuentur.

De naturis signorum, & accidentibus eorundem.

C A P. X X V I I.

Signorum
conditiones
variae.

VM saepe saepius de signis digredientes, ad indagandas temporum mutationes, hoc calidum signum, illud frigidum, hoc masculinum, illud foemininum; hoc simplex, illud bicorporeum; alterum septentrionale seu boreum; aliud meridionale, seu Australe: hoc longae ascensionis, illud vero brevis ascensionis significauerimus; opera praetium esse duximus omnia, & similia pro tyronibus explicare: vt antecedentia, concomitantiaq; claritatem habeant; quamuis pleraq; ex his superius manifestata sunt.

Numerus signorum
Zodiaci.

Sciendum itaq; est, quod signa Zodiaci, qui est octauae sphaerae sunt numero duodecim: in tot etenim signifero partes diuisus est; quod Graeci dodecatemoria vocitarunt. Scilicet Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Pisces. Vnde versus.

Est Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraq; Scorpius, arcitenens, caper, Amphora, Pisces,
Quae signa his designantur caracteribus.

♈, ♉, ♊, ♋, ♌, ♍, ♎, ♏, ♐, ♑, ♒, ♓

Triangularitates
quatuor ex signis
confergentes.

Prima triplicitas
ignea.

Ptolomaeus;

Secunda triplicitas
terrea.

Tertia triplicitas
aerea.

Ex quibus omnibus quatuor confurgunt triangularitates, quas sapientum nonnulli triplicitates vocant. Nempe prima ignea, masculina, & diurna, trium signorum: Arietis scilicet, Leonis, & Sagittarij; quibus praesunt Sol, & Iuppiter, sed inaequaliter. Ptolomaeus hunc trigonum Borroholycicum appellat libro secundo quadripartiti ex borea, & Africo mixtum. Arabes faciunt Orientalem. Ex hoc trigono vaticinare boreales ventos principaliter ob Sagittarium Iouis domum, secundo occidentales ob Arietem Martis domum. Porro Sol generalis est omnium dominus. Hanc ob rem non concurret cum alijs. Secunda triplicitas est terra, nocturna, & foeminina, tria signa continens: Taurum scilicet, Virginem & Capricornum: quibus praesunt Luna, & Venus. Ptolomaeus hunc trigonum Notapelioticum, seu Austrifolanum vocat: mixtum scilicet ex Austro, & subfolano. Arabes faciunt hunc australem. Ex hac triplicitate pronoscari poteris primo ventos australes ob Venerem, quae Tauro praesidet: secundo orientales mixtos cum australibus ob Capricornum, cui praest Saturnus; Luna autem significationem habet generalem, vt Sol. Tertia triangularitas est aerea, masculina, & diurna, tria continens signa: Geminos scilicet, Libram, & Aquarium, quibus

bus dominantur Saturnus, & Mercurius. Hunc trigonum Ptolomæus vocat Boreopeliosicum: mixtum scilicet ex borea, & subsolano. Arabes faciunt illum occidentalem. Ex hoc trigono ciuntur venti orientales, primo ob Saturnum, secundo boreales ob Mercurium. Quarta & postrema simpliciter est aquæ foemina, & nocturna, tria signa continens: Cancrum, Scorpionum, & Pisces; quæ præcipuum dominatorem Martem habet ob Scorpionum: reliqui vero sunt Venus, & Luna. Hunc trigonum Ptolomæus Notolybicum appellat. Arabes septentrionalem faciunt. Iuxta Ptolomæum ventos excitat occidentales ob Martem, & Lunam: at ob Venerem, cum illis fiat merides. Iuxta vero Arabes, primus trigonus ventos cit orientales, secundus australes: tertius occidentales, postremus boreales. Signorum aliqua sunt septentrionalia, Artica, borealia: aliqua meridionalia, antarctica, australia. Prima sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo: secunda sunt, Libra, Scorpionum, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Pisces. Ex his rursus quædam sunt mobilia, fixa, communia. Prima sunt Aries, Cancer, Libra, Capricornus. Secunda sunt, Taurus, Leo, Scorpionum, Aquarius. Ultima sunt Gemini, Virgo, Sagittarius, & Pisces: quæ etiam bicorpora dicuntur. Amplius sex signa sunt longæ ascensionis, & sex brevis ascensionis. Prima sunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpionum, & Sagittarius. Secunda sunt his opposita, nempe Capricornus, Aquarius, Pisces, Aries, Taurus, Gemini. Quæ dicuntur etiam rectè ascendentia, & sunt prima, iam enarrata, & oblique ascendentia, & sunt sex reliqua. Vnde Lucanus cecinit.

Quarta triplicitas aquæ.

Varia signorum acceptio.

Signa longioris, & brevioris ascensionis quæ?

Recta meant, oblique cadunt a sidere Cancri,
Donec fiat chiron, sed cætera signa
Nascuntur prono, descendunt tramite recto,

Lucanus.

Vbi adnotandum, quod signa longioris ascensionis sunt brevioris descensionis: & e contra quæ sunt brevioris ascensionis, sunt longioris descensionis. Horum ratio est, quia illa rectè ascendunt, oblique autem descendunt: ista oblique ascendunt, & rectè descendunt, plures namq; horas consumunt illa ascendendo, ista verò pauciores: illa etiam minores descendendo, ista maiores. Causa autem horum est, quia cum maiori arcu æquatoris, quam eclipticæ exoriuntur, quæ directè ascendunt: suntq; in medietate signiferi descendente. Quæ autem tortuose, & oblique ascendunt, ideo breviori tempore, pauciores numerat horas, quia in eorum ascensione non plus est de Aequatore, quam de ecliptica.

Signa longioris ascensionis cur sunt brevioris descensionis, & e contra.

Signa recta, & obliqua, cur se intuentia, ac eiusdem potentie a Ptolomæo vocantur.

hæc signa tam recta, quam obliqua seu tortuosa sese intuentia, eiusdemq; potentie signa à Ptolomæo etiam vocantur, quia in eisdem sunt parallelis, æquali spatio à tropicis distantia, & ab ipsè orientis partibus orientia, & occidentia. Dumq; Sol per illas partes se se intuentes permeat, dies diebus, noctes noctibus, horasq; horis æquales efficit. Reliqua verò similia, si qua desunt, in diarijs seu in elementis astrologicis illustra invenies.

De planetarum passionibus ad proprios orbis pro temporum mutationibus dignoscendis. CAP. XXVIII.

Planetarum
passiones ad
propriis or-
bes scitu ne-
cessariis pro
muntiationi-
bus tempo-
rum.

Non parum ad aeris qualitates dignoscendas proderit in planetis suorum Apogeorum, & perigeorum notitia tam in eccentricis, quam in epyciclis, si illorum loca diligenter exquisita fuerint. Sunt etenim hae planetarum passiones scitu necessariae, habentq; habitudinem ad suos proprios orbis respectu solis: mutantq; manifeste tempora. Ex quibus quoq; cognoscuntur aliae iam antedictae passiones: ut puta motus velocitas, tarditas, mediocritas, directio, statio, retrocessioq;. Et quamvis supra

de his mentio facta fuerit: dum de illorum absidibus digressi fuimus: nunc accuratius hae quoq; expendemus. Ascendit sane in eccentrico planeta, dum a perigeo ad apogeo defertur: descenditq; dum ab apogeo ad perigeum mouetur. Idq; per astronomicas tabulas indagari, maxime consentaneum est: nempe dum eccentrici centrum, a Neotericis anomalia dictum, a sex signis vsq; ad duodecimum augetur: Ascendens certe est planeta in apogeo dum vero eius centrum, seu anomalia vsq; ad sex signa excrescit, descendit utiq; vsq; ad perigeum. Si vero centrum partibus caruerit, tantum abest, ut in summa abside, seu apogeo non sit planeta. Quod autem ad medias longitudes, erunt quidem, in prima scilicet, cum planeta centrum tria signa habuerit: in secunda cum nouem inclusue obtinuerit. Simili quoq; modo planetarum loca in apogeis, & perigeis Epycielorum

Planeta qua-
do est ascen-
dens, & de-
scendens,

Luna alio
modo quam
planeta di-
citur ascen-
dens, & de-
scendens.

Loca apo-
georum, &
perigeorum
planetarum
anno 1587.

Apogeorum
motus & pe-
rigeorum fin-
gulis annis.

perpenduntur: & quando sunt ascendentes, & quando descendentes. Luna vero alia via, quam hac incedit: ut sciatur, quando est in apogeo ascendens, quando autem ad perigeum descendens; & quando etiam est in summa abside. Sane singulis quindecim diebus apogeo eius locum immutat: est namq; motu velocior cunctis sideribus. Cum igitur soli iungitur iuxta medios motus, in apogeo, seu auge praecurrit: In exagona solis irradiatione primam eccentrici medietatem obtinet: in tetragona, in perigeo inuenitur, & augis opposito: in solis trigono, per longitudinem secundam discurret: cum deniq; soli opponitur, rursus in apogeo conspicitur. Loca apogeorum, & perigeorum in eccentricis, verbi gratia, 1587. ut hunc annum pro radice sumamus; sic computata prodeunt iuxta tabulas praenicas, & a Magino resolutas. Saturni Apogeon in partibus 29. scrupulis primis 7. secundis 46. Sagittarij, Iouis Apogeon in partibus 6. scrupulis primis 39. & totidem secundis Librae. Martis apogeon in partibus 8. scrupulis primis 23. & secundis 17. Leonis. Solis apogeon in partibus 9. scrupulis primis 2. secundis 52. Cancri. Veneris apogeon in partibus 16. scrupulis primis 18. secundis 27. Geminorum. Mercurij apogeon conspicitur in partibus. O. scrupulis primis 2. & secundis 18. Sagittarij: Loca autem perigeorum sumuntur in oppositis signis cum totidem partibus, & suis fractionibus. Pro futuris vero annis, ut planetarum apogea, perigeaq; habeantur: scias Saturni apogeon ab anno 1587. vsq; ad 1588. progredi vno scrupulo primo, secundis vero duodecim, Iouis apogeon scrupulis secundis quadraginta septem, Martis scrupulo vno, & secundis quatuor: solis vero apogeon scrupulo primo vno, secundis quinquaginta sex; Veneris, scrupulis secundis triginta quinque: Mercurij tandem apogeon scrupulo primo

Primo vno, secundis autem triginta quinque. Hinc apogeorum perigeorumque loca pro futuris annis extendere poteris: sane lentissimo incessu progrediuntur. Fit itaque ut hoc anno 1606. cum apogeon Saturni sit in 29. gradibus, minutis 30. & secundis 26. Sagittarii, vnus cycli lunaris spatio sit progressus Saturnus in suo apogeo gradibus .9. minutis 22. secundis 40. Apogeon Iouis cum sit in gradibus sex, minutis 54. secundis 7. Librae, illorum antiorum spatio progressus sit gradibus 0. minutis 14. secundis 28. Apogeon Martis cum sit in gradibus 28. minutis 43. secundis 27. Leonis, ut progressus fuerit gradibus 0. minutis 20. & secundis 10. Apogeon solis cum sit graduum 9. minutorum 39. secundorum 32. Cancræ, quod sit progressus gradibus 0. minutis 36. secundis 42. Apogeon Veneris cum sit graduum 16. minutorum 29. secundorum 38. Geminorum, quod sit progressus gradibus 0. minutis 11. secundo vno. Apogeon tandem Mercurij cum sit graduum 0. minutorum 37. secundorum 41. quod spatio annorum 19. progressus fuerit grad. 0. minutis 29. secundis 25. Duo itaque prudentem mathematicum animaduertere decet. Primum est, cum planeta vtrumque apogaeum tam eccentrici, quam epicycli possidet, tunc dubio procul à terra longissime abest: solitoque minor visui obicitur, cum vero vtrumque perigeum perambulat, tunc quidem terræ maximè proximus conspicitur: videturque ut iubar quoddam splendidissimum, atque iucundissimum, pro stellæ natura. Secundum est planetas quoscumque dum apogeon perambulant, summamque ipsius absidem conscendunt, meliores, puriores, foelicioresque reddi, quia remotissimi à terra, primoque orbi, qui omnium perfectissimus extat, proximiores: sed debiles. Dum autem ad perigeum inclinantur, atque in opposito augis inueniuntur: robustiores quidem existere, sed deteriores, quia terræ proximi, & à primo orbe remoti. Agens enim naturale quanto proximius est passo, tanto magis in illud agit: quantum vero est magis remotam, tanto minus; physica ratio est. Porro luna totum oppositum habet. Dum enim in epicycli perigeo versatur, motuque sit velox, & terræ proximior: tunc purior certe redditur, melior, robustiorque. Huius causa quidem est elementaris natura, qua gaudet, ut symbola sibi virtualiter. Loca vero apogeorum, & perigeorum planetarum in epicyclis, difficile est stata assignare, aut aliquam certam regulam tradere: sed ex singulis eorum motibus discernenda sunt. Ex his itaque planetarum passionibus, alijs eorundem accidentibus adiunctis, perspecta etiam vniuscuiusque natura, adunatisque cunctis circumstantijs vt supra: facile temporum mutationes, aerisque qualitates prudens mathematicus prognosticari poterit. Cæterum nonnulla alia, quæ ad id faciunt: vt puta planetarum domicilia, casus, altitudines, carpenta, deiectiones, detrimenta, aspectuum prohibitiones, receptio planetarum, applicationis species: reditus virtutis, translatio luminis, collectio, reditus luminis, pulsatio, refrenatio, obsessio, contrarietas, luminis abscissio, frustratio: Item planetarum almugea, quando sunt feræ, peregrini, cursu vacui, & similia pleraque, quæ maximè conducunt ad temporum mutationes prænoscentas, in ephemeridibus inuenies. Non enim omnia hic afferre licet: vbi ad satietatem alibi habes. Duo dumtaxat hic animaduersione digna duximus. Primum est planetarum ingressus in suis domicilijs, casibus, altitudinibus, carpentis, deiectionibus, detrimentis, & similibus cum concomitantibus manifestè tempora mutari, quod etiam in egressibus quandoque expertum est. Secundum est, planetam in absidibus plus mutare aerem. Huic secundo se ascribunt Ioannes Eschuidus Anglus, & Linconiensis: dicuntque esse id de Ptolomæi mente. Verum oppositum arbitramur. Nam in absidibus dictum est, feliciores quidem, sed debiliores reddi planetas, in perigeis

Apogeorum planetarum progressio spatio vnus cycli lunaris.

Planeta quando à terra longissime abest, & sic minor cernitur, & quando proximus & sic maior.

Planeta in apogeo purior, atque foeliciores, sed debilior, quando perigeo regione:

Luna in perigeo melior & robustior.

Planetarum accidentia, & passiones variæ.

Io: Eschuidus, Linconiensis.

rigeis deteriores, sed robustiores. Ergo magis tempora mutant in perigæis, minus in absidibus; quia in his debiliores, in illis robustiores. Ad illud quod sit de Ptolomæi mente, respondemus Ptolomæum dicere, quod in absidibus mutant tempora, sed non magis. Quod si magis intelligat Ptolomæus, uti etiam, & nos in initio cap. 25. scripsimus, ubi dictum est, maiores operari effectus planetam, sed tardius, cum in suprema sui circuli parte fuerit: minores verò, sed velocius in eius opposito: respondendum arbitramur, & distinguendum primò de planetis: nam & quidam sunt superiores, alij inferiores: si de superioribus, qui sunt Saturnus, Iuppiter, & Mars, sermo fiat: vel considerantur ad eccentricos relati, & sic in Apogeo ob nimiam illorum à Sole remotionem, sunt humidiores, frigidioresq; vel ad minus non tantum frigidi, vel humidi, sed calidi parum: suntq; in illo puriores, potentioresq; at in perigæo sunt calidiores, siccioresq; quia soli proximi, ac ideo actiones non erunt sinceræ, sed mixtæ, quia imbecilliores. Cæterum si de inferioribus ratiocinandum sit, qui sunt Venus, & Mercurius, erit oppositum trium superiorum. Quandoquidem in suorum eccentricorum, & Epicyclorum auge propter propinquitatem ad solem, calidiores redduntur, atq; sicciores: Ideoq; imbecilliores, eorumq; actiones haud sinceræ, sed mixtæ erunt; in perigæo autem, quia à sole remoti: frigidiores, humidioresq; efficiuntur, unde, & robustiores: ideoq; actiones similes influere, par est. Secundo adnotandum est diligenter, superiores ad solem relatos, & ad motum epicyclorum quintupliciter se haberi. Primò cum sub radijs fuerint, tunc utiq; quia ad solem propinquiores, & directi, sicciores redduntur: nihilominus tamen qualitates actiuæ imbecilles erunt ob solem, à quo frustrantur; acciditq; dum in apogæis fuerint, in quibus motu mouentur velocissimo. Secundo cum perigæum versus post medium sui epicycli longitudinem se repeterint, & tunc quidem humiditate vigeant: acciditq; dum exoriuntur matutino vsq; ad retrocessionis initium, seu stationem primam. Tertio cum fuerint in oppositione cum sole, & tunc Saturnus magis frigefaciet, quia frigidus, & nobis proximior: at Iuppiter, & Mars quia calidi, & tunc nobis viciniore, magis calefacient; contingit autem hoc à statione prima, vsq; ad medium retrocessionis, dum noctu exoriuntur. Quarto cum diriguntur, sicciores euadunt: idq; contingit à medio retrocessionis ad secundam stationem vsq;. Postremo dum in secunda extiterint statione vsq; ad occultationem matutinam, & tunc quamuis sicci, magis tamen frigidi redduntur.

Dubium.

Responsio.

Tres superiores ad eccentricos relati in Apogeo fortes, in perigæo contra.

Duo inferiores in Apogeo imbecilles, in perigæo fortes.

Trium superiorum quinplex status ad solem, & ad motum epicyclorum relati.

Planeta in Horizonte, seu in æquinoctiali circulo efficaciores.

Planeta in Zenith, & in meridiano fortiores.

Resolutio responsio ad dubium.

Aduerte etiam & tertio, planetas in Horizonte, seu in æquinoctiali circulo circa vtrumq; æquinoctium, efficaciores esse: ita, ut si ex calidis quispiam circa tropicum Capricorni extiterit, mitior erit bruma: circa verò Cancri, augebitur per quam maximè æstus. Si ex frigidis, ut Saturnus, mitior erit æstus: gelu verò per quam maximum in Cancro; dum borealem signiferi medietatem contra maius lumen discurret. Idem quoq; iudicium erit, dum in vertice fuerint, atq; Zenith: & dum sublimiores facti respectu meridiani, vel proprio, vel alieno motu reuoluti; qui etiam magis in recessu à meridiano operantur, quam ante accessum.

His sic dispositis, tunc facile dubio respondetur: quòd si de superioribus sermo est, maiores dubio procul effectus, in supremo absidis loco dum planeta fuerit, operabitur: inferiores verò nequaquam, & causa est iam assignata; si autem vniuersaliter de omnibus loquendum est; tunc dicitur, quòd maiores operantur effectus in supremo loco, sumendo locum illum pro Horizonte, vel pro æquinoctiali circulo, vel pro Zenith. seu vertice, vel dum excelsiores facti, in meridiano se

no se repererint. At cum hæc scientia ab observatione pendeat, vt toties dictu est, videndum est, num observationes congruant: & ita prudens Mathematicus pronuntiet.

De ventis, & eorum consideratione pro temporum mutationibus dignoscendis. CAP. XXIX.

VM temporis mutatio ex ventis præcipuè constat, quorum tractatio penes difficiliore reducitur: rerum celestium peritis testibus, Ptolomæo præsertim viro in hac parte accuratissimo: qui hæc tractationem ideo subtiliorem appellauit, quia re vera manca perspicitur, nec ad vnguem de ea agi potest. Hac de re nos quoq; sicco pede illam perficiemus: quamuis alibi, vt fieri poterit, exquisitiorem pertractabimus. Sciendum itaq; primo est, ventos principales, quos cardinales vocant, esse quatuor, iuxta quatuor præcipuas mundi partes. Sunt quippe oriens, occidēs, Septentrio, & Meridies. Primo correspondet subsolanus, secundo Zephyrus: tertio Arpagias, quarto Notus. His deinde octo alios tanquam collaterales adiunxerunt, suntq; duodecim. Nonnulli totidem alios hinc, & inde addiderunt: fiantq; viginti quatuor. Cardanus sexdecim depinxit. Sed opera Gulielmi Casanati medici, & philosophi egregij, sexdecim alios in tabella maxima diligentia depictos, adiunxit suntq; omnes triginta duo, qui ad Hydrographiam maximè conducunt, deseruiuntq;. Quò factum est, vt nauæ pro secuta navigatione in mappis, seu cartis illos depinxerint: illisq; sciunt, qui venti flant, ex qua parte, vbi, quo, & quando desinunt, ac quanto tempore spirare debent. Quatenus vero ad Astrologos hæc tractatio spectat, adnotandum est primo, Saturnum, ventos tunc orientales: Martem, occidentales africanos, Iouem, boreales: Venerem, meridionales: Mercurium omnes coadiuare. Nonnulli addunt solem quoq; commouere orientales, lunam verò occidentales, quod ex parte verum est: sed Ptolomæus ista duo lumina generales gubernatores efficit. Secundo obseruanda sunt signa, illorumq; partes, in quibus planetæ extiterint: Quorum significata ex communibus ipsis, & quo ad ventos satis abundè explicata sunt, capite decimosexto: nunc autem compendiose digrediemur. Porro Aries, Leo, & Saggittarius ventum mouent inter septentrionem, & occasum, Taurus Virgo, & Capricornus inter ortum, & meridiem. Gemini, Libra, & Aquarius, inter ortum, & septentrionem: Cancer, Scorpius, & Pisces inter occasum, & meridiem. Sunt quidem hi trigoni medij inter has quatuor mundi plagas, non autem ipsemet orbis plagæ. Vnde qui secus putat, dubio procul hallucinantur: suntq; pleriq; authores graues, sed de hoc alibi tractauimus. Tertio numerandi sunt venti omnes, incipimusq; à septentrione versus ortum: ab ortu versus meridiem, à meridie occasum versus: ab occasu deniq; versus septentrionem. Primus ventus est septentrio, secundus Vpaquilo; tertius Aquilo; quartus, Mesquilo; quintus Borrhapeliotes: sextus vpocecias: septimus Coecias: octauus Mesococias: Primus ab oriente meridiem versus, subsolanus, secundus vpeurus: tertius, Eurus: quartus Mesurus: quintus Notopeliotes: sextus vpophoenix: septimus phoenix: octauus Mesophoenix. Primus à meridie occasum versus, Notus, secundus, Mesolibanotus:

Temporum mutatio ex ventis præcipuè pendeat.

Cardinales venti quatuor.

Collaterales octo.

Cardanus. Guglielmus Casanatus.

Veti omnes xxxij.

Quilibet planeta suam mouet uentum.

Obseruanda in uentis.

Quos mouent trigonis uentos.

Ventorum nomina numerus, & distinctio.

libanotus : tertius libanotus : quartus vpolibanotus : quintus Notolybicus : sextus Mesaficus : septimus, Africus : octauus vpafricus . Primus ab occasu versus septentrionē Zephyrus : secundus Mesocorus : tertius corus : quartus, vpcorus : quintus Borroholybicus : sextus vpcircius : septimus Circius : octauus Mesocircius : Qui omnes sunt numero triginta duo . Sortiuntur venti quidem & alia nomina, sed in libro quem de ventis edidimus : manifestabuntur . Nunc sufficiat res ipsas considerare, potius quàm nomina . Quartò perpendenda est ventorum natura, & crasis . Septentrio igitur ventorum Cardinalium primus, ab axe Horizontis rectus flat, frigidus, & siccus, siccas nubes excitat: arrida frigora influit: & est author serenitatis . Idem efficient collaterales, sed inæqualiter . Efficient utiq; idem quò ad frigiditatem, & siccitatem cum septentrione: non autem quò ad serenitatem . Nam circius qui dicitur Trafcias, ad vrsam spectantibus: à sinistris spirans, fulminosus, & tonitruosus est: niues, aut grandinum coagulationes generans . Aquilo autem, qui & boreas dicitur, è dextra septentrionis, fulminosus est etiam, & tonitruosus: gelidus spirat, & siccus absq; pluuia: stringit namq; nubes, sed non discutit . Quare Cardani sententia, qui ait, quòd non solum septentrio est author serenitatis, sed qui prope sunt ad Borrhapeliotem, & Borroholybicum vsq; & cæt. non potest intelligi de serenitate; hoc est, quòd non solum septentrio est author serenitatis, sed qui prope sunt ad Borrhapeliotem, & Borroholybicum vsq; cum hi venti, vt diximus, causent niues: & grandines, tonitrua, & fulmina: sed intelligitur quò ad frigidum, & siccum . Ventorum Cardinalium secundus est subsolanus, quasi sub sole natus: ab ortu solis spirans, intonat temperatus: humectat, & pluuias facit . Causa huius est, eius distantia à nobis . Est namq; ventus calidus & siccus, cum sit ab oriente, vnde & coloci serenitatem parit: nobis autem calorem ingerit, sed non siccitatem ob distantiam: ideo humectat, & pluuias excitat . Collaterales idem habent, sed inæqualiter: vsq; ad Mesurum, & Vpocœciam . Cœcias namq; qui & vulturus subsolano superior cuncta dissoluit, atq; desiccet . Eurus autem inferior subsolano orientem nubibus irrigat . Notus qui est ventus Cardinalis tertius, in meridie humilis: humidus, pluuiosus, atq; fulmineus spirans, largas nubes, atq; pluuias generat plurimas . Est certe ventus grauis, atq; morbosus, pluuiosusq;: est namq; calidus & humidus intemperatè, situ multum distans à nobis; nec ipse solus, sed & socij eius, quicumq; inter ipsum, & Notapeliotem, & Notolybicum mediant: sed non æqualiter . Quandoquidem Euronotus, qui & phoenix à dextris Austri intonat calidus, & temperatus . Lybanotus verò à sinistris Austri, siue Noti, flans, calidus quidem est, sed insalubris . Zephyrus qui & Fauonius ventus Cardinalis quartus, flans, prunas soluit: frigora relaxat: floresq; producit . Sed & collaterales non eandem seruant regulam . Nam Africus Zephro inferior intonat, & pluuias generat, & quandoq; tempestatem impellit: efficitq; nubium collisiones, tonitrua, & fulgura crebrescentia . Corus verò ex alia parte Fauonio superior flans: in oriente nubila excitat, in India serenitatem . Cardanus libro secundo Quadripartiti Ptolomæi capite 12 . textu 62 . ventos diuidit in principales, in eos qui robore præstant, & qui nobilitate cæteros præcellat: idq; quò ad situm . Principales sunt septentrio, Notus, subsolanus, & Zephyrus . Septentrioni robore proximiores facit Vpaquilonè, & Mesocirciū: Noto aut. Mesolybanotū, & Mesophœnicè . At nobilitate post primos quatuor ponit Ptolomæicos ventos, hoc est, Notapeliotè, Notolybicū, Borrhapeliotè, & Borroholybicū . Verū præstantiores, & robustiores sūt q. Cardinalibus proximiores exant . Nā & illi tāquā precipui, & principales, & q. cæteris peminet, fortiores sunt reliq;: illiq; ab his fortitudinem,

Venti septentrionalis natura, & crasis.

Circij natura in flatu.

Aquilonis natura in flatu. Cardani sententia explicatur.

Subsolani natura, & in flatu.

Cœcias, & Lurus quomodo flant.

Noti natura & in flatu.

Euronotus quomodo flat.

Lybanoti flatus.

Zephyri natura, & flatus.

Cori flatus.

Ventorum diuisio iuxta Cardanum.

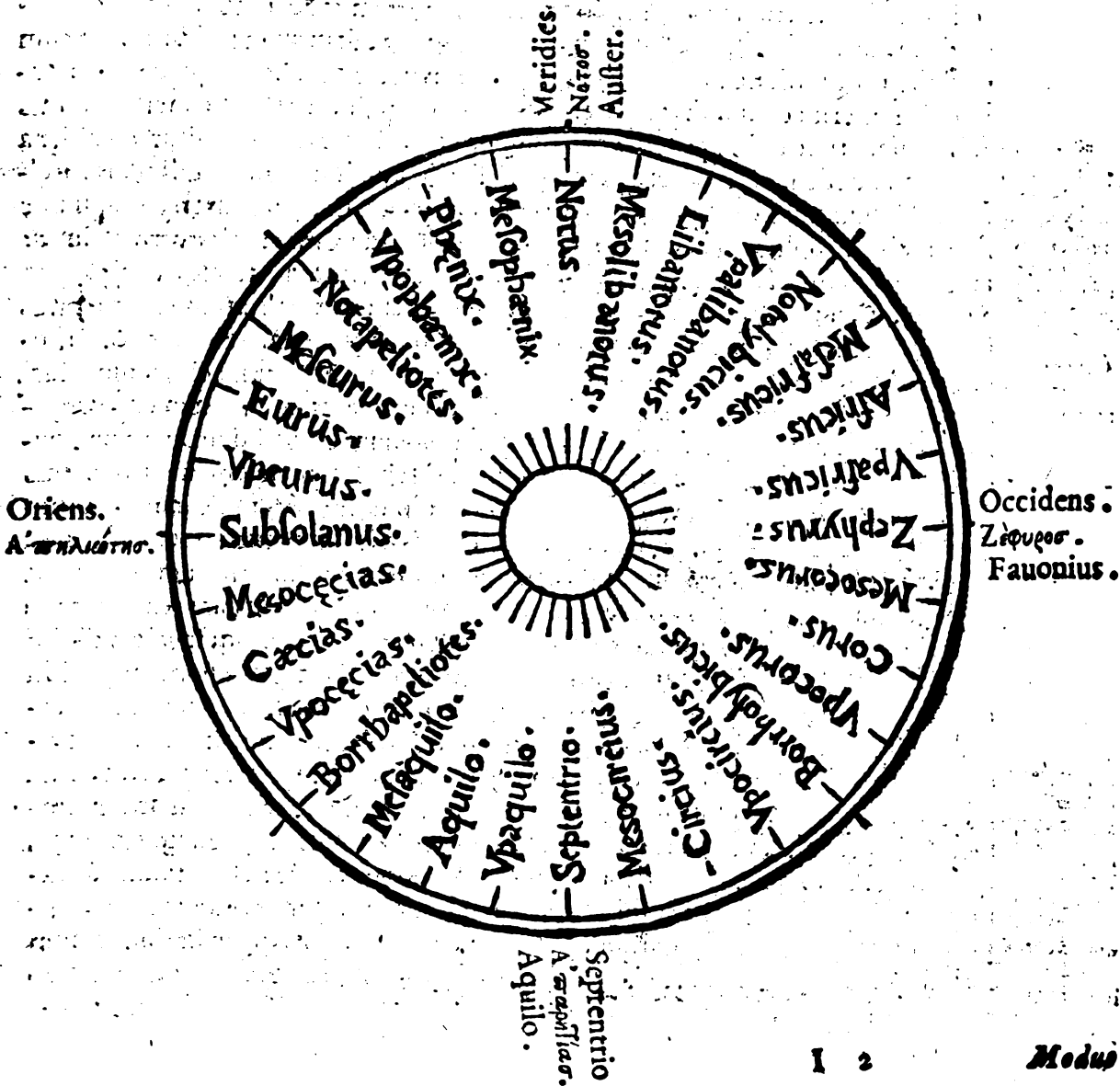
Cardani sententia reijcitur.

dinem, atq; robur accipiunt, tanquam pedisequi, & collaterales. Qui profecto principibus sunt prope, nobiliores, fortioresq; sunt illis, qui à longe stant. Præstantiores igitur erunt, qui Cardinalibus ventis proximi fuerint, quam qui distantes. Hanc ob causam septentrio cum nobis ferè sit propinquissimus, & situ, & natura, utroq; quidem refrigerabit, exsiccabit, & serenitatem maximã pariet: quia apud nos omnium ventorum est robustissimus, quod certe Australibus non erit. Quandoquidem illis nubes pluviarumq; generat ob distantiam: sicut è contra Aufter Australibus serenitatem gignit ob propinquitatem: nobis verò ob distantiam pluuias. Idem quoq; iudicium erit fermè de subfolano, & Fauonio. Nam et si non eandem seruent regulam, quam septentrio, & Notus, cum primus sit natura calidus, & siccus, atq; serenus: secundus, frigidus, humidus, & pluuiosus: nihilominus tamen per accidens, nempe quia primus procul à nobis abest, humectat, & pluuias facit: secundus quia proximus, exsiccât, & serenitatem parit. Igitur ex his desumitur regula ventorum generalis: scilicet ventos calidos quoscuq;, omnes profecto refrigerare, exsiccare, & serenitatem gignere: imbecilles calefacere, humectare, & pluuias circ. Cæterum, ut præcitata clariora reddatur, prudensq; Mathematicus ex ventorum cognitione ad prædicendas temporum mutationes, securior reddatur: omnium ventorum hucusq; notorum figuram subiecimus.

Septentrio-
nis robur.

Subfolani,
& faonij
natura, & fla-
tus.

Regula ven-
torum gene-
ralis.

Modus predicendi temporis mutationes ex ventis.

CAP. XXX.

Planetarum
inclinatio-
nes in laci-
dino.

In ventis na-
tura loci car-
dinis, & lu-
minarium
attendenda
est.

Stellarum
dominatus
in quibus at-
tendendus
est pro ven-
tis vaticinā-
dis.

Genera qua-
litarum tem-
porum.

Temporum
mutationes
quæcunque
à ventis.

Inter errati-
cas duo lu-
mina præci-
pue ventos
mouent, sed
luna magis.

VOMODO autem haberi potest temporis mutatio ex ventorum resolutione, dicendum nunc remanet. Sciendum itaq; primo est (suppositis quibuscumq; præcitarum conditionum, quæ ad temporum mutationes requiruntur, atq; concurrunt) quæ sint planetarum inclinationes in latitudine, num ad septentrionem enitent, vel ad Austrum vergunt: præsertim minoris luminis; nam talis quidem erit ventus: & talis erit temporis mutatio: Deinde videnda est natura loci cardinis, luminariq; imminente interlunio, seu plenilunio duorum luminum: utrum sit mobile, aut fixum, aut commune, aut vernale, seu æstiuum: quale sit signum, qualeq; signi partes, tam in longitudine, quam in latitudine: nam talis certè erit temporis dispositio circa ventos. Quemadmodum Ariès (vt hoc tantum pro exemplo vtamur) cum sit mobile signum, & Aequinoctiale: tonitruosum, grandinosum, imbriferum, & ventosum redditur. Ac cum de Solis progressionem in quibusuis signiferi partibus tractabitur, quod vtq; paulo inferius erit: cum scilicet de temporum mutationibus respectu inerrantium sermo fiet: tunc dubio procul voti compos eris. Protrahenda igitur est aliqua morula: ne idem bis repetere contingat. Tertio adnotandum est diligenter stellarum dominatus in cardine, vel loco luminis, vel in signorum trigonis: si præ sunt locis, & applicant, vel si ab altero illorum locorum, vel ab alterutro defluat: afficientur nimirum loca illa à stellis iuxta eorum naturam, talesq; excitabunt ventos. Quarto animaduertere necessum est, genera qualitarum temporum, in vniuersum esse quinque; serenum, nubilosum, pluuiosum, imbriferum, & grandinosum cum tempestate. Vnumquodq; eorum in suas quasi species seiungitur. Serenum est sexplex. Serenum scilicet cum calore, serenum cum frigore: serenum cum temperamento. Rursus serenum purum calidum, serenum purum frigidum, serenum purum temperatum. Nebulosum deinde in triplicem diuiditur speciem, scilicet in calidum, in nebulosum frigidum, & in nebulosum temperatum. Pluuiosum quoq; triplicis est speciei, scilicet pluuiosum calidum, pluuiosum frigidum, & pluuiosum temperatum. Amplius imbriferum triplex est imbriferum cum calore, imbriferum cum frigore, imbriferum cum temperamento. Postremum genus quod est grandinosum in triplicem quoq; speciem diuiditur, nempe in grandinosum calidum cum tempestate, in grandinosum frigidum cum tempestate similiter, & in grandinosum temperatum etiam cum tempestate. Sunt itaq; qualitates temporum quasi suæ species, decem, & octo. Ex quibus clare patet, quæcumq; tempora siue ad aeris serenitatem pertinentia, siue ad imbres, nubila, tempestates quocumq; modo, siue ad temperamentum: omnia dubio procul ex ventis provenire. Quinto consideratione dignum duximus, quod non solum quinque erraticæ stellæ ventos suos excitant: verum, & duo lumina, sed luna magis quam sol. Quare non solum per annum mouent, vt ex signis interluniorum, & pleniluniorum precedentium solis ingressus in primum Arietis punctum elicitur, vel in ipsis ingressibus: aut in quatuor cardinalibus pro quartis

quarta anni; aut ex interlunij plenilunij, & etiam tetragonis pro mensuris: sed etiam singulis diebus cum cardines attingerint. Sol quippe cum in oriente fuerit, ventos in oriente excitare par est: in occidente, occidentales. At verò, quamvis ita sit, nihilominus tamen ex illa parte mouere, & mutare solet, ad quam luna inclinat. Si etenim fuerit in parte meridionali latitudinis suæ ad ventos meridionales inclinat, Solq; iuxta illos tempus mutat: si autem in parte septentrionali ad ventos septentrionales, iuxta quos etiam sol tempus mutat. Probat id Ptolomæus libro secundo Quadripartiti capite 12. textu 65. argumento ab æstu maris desumpto. Qui ex oriente luna increfcit, dumq; illa in meridiana est, augetur maximè. Ita venti ex ea parte augebantur, ad quam luna inclinauerit. Verum enimvero explicare opus est, quod diximus, quod erit sexto annotatu dignum, scilicet lunam in australi latitudine australes ventos excitare, in septentrionali septentrionales: non debere intelligi solum per septentrionem, aut Notum: sed vel per meridionales omnes, si ad Austrum declinat, vel per boreales omnes, si septentrionem versus circumfertur. Cardanus per meridionales, omnes illos ventos explicat, qui continentur à subfolano ad Zephyrum vsq; in superiori figuræ Hemispherio vbi venti describuntur: per boreales omnes eos, qui à subfolano continentur vsq; ad Zephyrum in inferiori figure Hemicyclo. Ita, vt diuisa ventorum figura per diametrum; superiores dicantur meridionales, inferiores septentrionales. Quando igitur luna dicitur mouere meridionales ventos, intelligantur aliqui ex superioribus: quando septentrionales nonnulli ex inferioribus. Verum dubitatio exurgit non modica, cur scilicet Cardanus id scribere ausus fuerit, cum miscere ventos omnes simul cogatur? Idq; absq; ratione aliqua. Nam australes cum orientalibus, & occidentalibus miscet: boreales similiter cum vtrisque; vt patet, ac propterea ventos confunderi videtur. Quod ne dum contra Ptolomæum militat, verum contra seipsum, distinguentem ventos in quadruplices iuxta numerum cardinum orbis: deinde in suos collaterales; ita vt omnes sint numero triginta duo. At pro Cardano respondemus, huius esse causam luminare minus: cum nullam habeat latitudinem nisi vel australem, vel borealem, orientalem autem, & occidentalem nequaquam. Ideo transtulit omnes, vel ad meridionales, vel boreales, quia vi harum latitudinum dicitur luna esse vel borealis, vel australis: idq; iuxta doctrinam Ptolomæicam. Nam loci prærecitatis hæc habet verba. Talem enim ad habitum illorum horarie remissiones, ac intensiones tempestatum se se conuertunt: sicut secundum lunæ æstus maris, ac redundationes; itemq; mutationes ventorum præcipuè per tales cardinationes fulgorum tales consueuere esse, ad quales luna ipsa, se luna latitudine sua inclinauerit. Hæc Ptolomæus. Vbi insinuat lunam causam esse ventorum iuxta latitudinem suam: at cum careat orientali, & occidentali latitudine, ventos excitabit vel meridionales, vel boreales omnes plus, vel minus iuxta latitudinis amplitudinem, vel paucitatem. At maius cœli lumen, vt dictum est, ex se vice versa ventos mouet orientales in oriente, & occidentales in occasu. Ita vt per orientales intelligantur ij, qui in parte sinistra figuræ degunt: per occidentales, qui in parte dextra. Horum verò praxim, illam adducemus quâ pro exemplo Cardanus locis prærecitatis, sed super textum 62. posuit: ad sciendum scilicet ex syderum positu, qui venti flabunt. Erecta igitur cœli figura, cum hæc sit lux ad prædictiones omnes, supponamus Iouem esse solum temporis significatorem; ipsumq; reperiri in signum Gemitorum cum boreali latitudine ascendentem. Tunc tale erit iudicium, atq; coniectura: Iouem scilicet borealem ventum significare. Si autem esset à sole orientalis, & cum

Probatio Ptolomæica ab æstumaris.

Cardani sententia qui per omnes meridionales ventos, & septentrionales intelligitur.

Dubitatio contra Cardanum.

Responsio pro Cardano.

Doctrina Ptolomæica pro ventis.

Luna causa ventorum iuxta latitudinem.

Venti orientales, & occidentales qui.

Iuppiter solum temporis significatorem cum aliis circumstantijs quos ciet ventos.

parua

De praecognoscendis temporum mutationibus

Responſio ad
dubium.

Respondemus, pronuntiandum esse, vel mixtum fore, vel indifferens. Verum tamen consideratis circumstantijs, conditionibusq; cunctis supra recitatis ad temporum mutationes, aerisq; qualitates (vt saepe dictum est) dignoscendas facile iudicium non multum longe à vero desines. Nam Aries, & Cancer, Libra, & Capricornus sunt signa Aequotialia, & solstitialia, ac propterea tempora, vt plurimum mutant, illa itaq; regula in his minime tenet: nisi tetragoni illi adiungatur.

De naturis signorum, & accidentibus eorundem.

C A P. X X V I I.

Signorum
conditiones
variae.

VM. saepe apud de signis digredientes, ad indagandas temporum mutationes, hoc calidum signum, illud frigidum: hoc masculinum, illud foemininum; hoc simplex, illud bicorporeum: alterum septentrionale seu boreale, aliud meridionale, seu Australe: hoc longe ascensionis, illud vero brevis ascensionis significauerimus: opera praetium esse duximus omnia, & similia pro tyronibus explicare: vt antecedentia concomitantiaq; claritatem habeant; quamuis pleraq; ex his superius manifestata sunt.

Numerus signorum
Zodiaci.

Sciendum itaq; est, quod signa Zodiaci, qui est octauae sphaerae sunt numero duodecim: in tot etenim signifero partes diuisus est; quod Graeci dodecatemoria vocitarunt. Scilicet Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Pisces. Vnde versus.

Est Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libraq; Scorpius, arcitenens, caper, Amphora, Pisces,
Quae signa his designantur caracteribus.

♈, ♉, ♊, ♋, ♌, ♍, ♎, ♏, ♐, ♑, ♒, ♓

Triangularitates
quatuor ex signis
conferentes.

Prima triplicitas
ignea.

Ptolomaeus;

Secunda triplicitas
terrea.

Tertia triplicitas
aerea.

Ex quibus omnibus quatuor confurgunt triangularitates, quas sapientum nonnulli triplicitates vocant. Nempe prima ignea, masculina, & diurna, trium signorum: Arietis scilicet, Leonis, & Sagittarij; quibus praesunt Sol, & Iuppiter, sed inaequaliter. Ptolomaeus hunc trigonum Borroholycicum appellat libro secundo quadripartiti ex borea, & Aphrico mixtum. Arabes faciunt Orientalem. Ex hoc trigono vaticinare boreales ventos principaliter ob Sagittarium Iouis domum, secundario occidentales ob Arietem Martis domum. Porro Sol generalis est omnium dominus. Hanc ob rem non concurret cum alijs. Secunda triplicitas est terra, nocturna, & foeminina, tria signa continens: Taurum scilicet, Virginem & Capricornum: quibus praesunt Luna, & Venus. Ptolomaeus hunc trigonum Norapelioticum, seu Austrisolanum vocat: mixtum scilicet ex Austro, & subsolano. Arabes faciunt hunc australem. Ex hac triplicitate pronoscari poteris primo ventos australes ob Venerem, quae Tauro praesidet: secundo orientales mixtos cum australibus ob Capricornum, cui praest Saturnus; Luna autem significationem habet generalem, vt Sol. Tertia triangularitas est aerea, masculina, & diurna, tria continens signa: Geminos scilicet, Libram, & Aquarium, quibus

bus dominantur Saturnus, & Mercurius. Hunc trigonum Ptolomæus vocat Boreopelioticum: mixtum scilicet ex borea, & subsolano. Arabes faciunt illum occidentalem. Ex hoc trigono ciuntur venti orientales, primo ob Saturnum, secundo boreales ob Mercurium. Quarta & postrema triplicitas est aquea foemina, & nocturna, tria signa continens: Cancrum, Scorpion, & Pisces; quæ præcipuum dominatorem Martem habet ob Scorpion: reliqui verò sunt Venus, & Luna. Hunc trigonum Ptolomæus Notolybicum appellat. Arabes septentrionalem faciunt. Iuxta Ptolomæum ventos excitat occidentales ob Martem, & Lunam: at ob Venerem, cum illis fiat merides. Iuxta vero Arabes, primus trigonus ventos cit orientales, secundus australes: tertius occidentales, postremus boreales. Signorum aliqua sunt septentrionalia, Artica, borealia: aliqua meridionalia, antarctica, australia. Prima sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo: secunda sunt, Libra, Scorpion, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, & Pisces. Ex his rursus quædam sunt mobilia, fixa, communia. Prima sunt Aries, Cancer, Libra, Capricornus. Secunda sunt, Taurus, Leo, Scorpion, Aquarius. Ultima sunt Gemini, Virgo, Sagittarius, & Pisces: quæ etiam bicorporæ dicuntur. Amplius sex signa sunt longæ ascensionis, & sex brevis ascensionis. Prima sunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpion, & Sagittarius. Secunda sunt his opposita, nempe Capricornus, Aquarius, Pisces, Aries, Taurus, Gemini. Quæ dicuntur etiam rectè ascendentia, & sunt prima, iam enarrata, & oblique ascendentia, & sunt sex reliqua. Vnde Lucanus cecinit.

Quarta triplicitas aquea.

Varia signorum acceptio.

Signa longioris, & brevioris ascensionis quæ?

Recta meant, oblique cadunt à sidere Cancri.
Donec finitur chiron, sed cætera signa
Nascuntur prono, descendunt tramite recto.

Lucanus.

Vbi adnotandum, quod signa longioris ascensionis sunt brevioris descensionis: & e contra quæ sunt brevioris ascensionis, sunt longioris descensionis. Horum ratio est, quia illa rectè ascendunt, oblique autem descendunt: ista oblique ascendunt, & rectè descendunt, plures namq; horas consumunt illa ascendendo, ista verò pauciores: illa etiam minores descendendo, ista maiores. Causa autem horum est, quia cum maiori arcu æquatoris, quam eclipticæ exoriuntur, quæ directè ascendunt: suntq; in medietate signiferi descendente. Quæ autem tortuose, & oblique ascendunt, ideo breviori tempore, pauciores numerat horas, quia in eorum ascensione non plus est de Aequatore, quam de ecliptica.

Signa longioris ascensionis cur sunt brevioris descensionis, & e contra.

Signa recta, & obliqua, cur se intuentia, ac eiusdem potentia a Ptolomæo vocantur.

Hæc signa tam recta, quam obliqua seu tortuosa sese intuentia, eisdemq; potentia signa à Ptolomæo etiam vocantur, quia in eisdem sunt paralellis, æquali spatio à tropicis distantia, & ab ipsè orientis partibus orientia, & occidentia. Dumq; Sol per illas partes se se intuentes permeat, dies diebus, noctes noctibus, horisq; horis æquales efficit. Reliqua verò similia, si qua desunt, in diarijs seu in elementis astrologicis illustra inuenies.

De planetarum passionibus ad proprios orbis pro temporum mutationibus dignoscendis. CAP. XXVIII.

Planetarum passionibus ad proprios orbis scitu necessariz pro muntiationibus temporum.

ON parum ad aeris qualitates dignoscendas proderit in planetis suorum Apogeorum, & perigeorum motu tam in eccentricis, quam in epyciclis, si illorum loca diligenter exquisita fuerint. Sunt etenim hae planetarum passionibus scitu necessariz, habentq; habitudinem ad suos proprios orbis respectu solis: mutantq; manifeste tempora. Ex quibus quoq; cognoscuntur aliae iam antedictae passionibus: ut puta motus velocitas, tarditas, mediocritas, directio, statio, retrocessioq;. Et quamuis supra de his mentio facta fuerit: dum de illorum absidibus digressi fuimus: nunc accuratius haec quoq; expendemus. Ascendit sane in eccentrico planeta, dum a perigeo ad apogaeum defertur: descenditq; dum ab apogaeo ad perigeum mouetur. Idq; per astronomicas tabulas indagari, maxime consentaneum est: nempe dum eccentrici centrum, a Neotericis anomalia dictum, a sex signis vsq; ad duodecimum augetur: Ascendens certe est planeta in apogaeo, dum vero eius centrum, seu anomalia vsq; ad sex signa excreuit, descendit vtiq; vsq; ad perigeum. Si vero centrum partibus caruerit, tantum abest, vt in summa abside, seu apogaeo non sit planeta. Quo autem ad medias longitudines, sunt quidem, in prima scilicet, cum planeta centrum tria signa habuerit: in secunda cum nouem inclusue obtinuerit. Simili quoq; modo planetarum loca in apogeis, & perigeis Epyciclorum perpenduntur: & quando sunt ascendentes, & quando descendentes. Luna vero alia via, quam hac incedit: vt sciatur, quando est in apogeo ascendens, quando autem ad perigeum descendens, & quando etiam est in summa abside. Sane singulis quindecim diebus apogaeum eius locum immutat: est namq; motu velocior cunctis sideribus. Cum igitur soli iungitur iuxta medios motus, in apogaeo, seu auge praecurrit: In exagona solis irradiatione primam eccentrici medietatem obtinet: in tetragona, in perigeo inuenitur, & augis opposito: in solis trigono, per longitudinem secundam discurret: cum deniq; soli opponitur, rursus in apogaeo conspicitur. Loca apogeorum, & perigeorum in eccentricis, verbi gratia,

Planeta quado est ascendens, & descendens,

Luna alio modo quam planeta dicitur ascendens, & descendens.

Loca apogeorum, & perigeorum planetarum anno 1587.

Apogeorum motus & perigeorum in scrupulis annis.

1587. vt hunc annum pro radice sumamus; sic computata procedunt iuxta tabulas praenicas, & a Magino resolutas. Saturni Apogeon in partibus 29. scrupulis primis 7. secundis 46. Sagittarij, Iouis Apogeon in partibus 6. scrupulis primis 39. & totidem secundis Librae. Martis apogeon in partibus 8. scrupulis primis 23. & secundis 17. Leonis. Solis apogeon in partibus 9. scrupulis primis 2. secundis 57. Cancrj. Veneris apogeon in partibus 16. scrupulis primis 18. secundis 27. Geminorum. Mercurij apogeon conspicitur in partibus 0. scrupulis primis 2. & secundis 18. Sagittarij: Loca autem perigeorum sumuntur in oppositis signis cum totidem partibus, & suis fractionibus. Pro futuris vero annis, vt planetarum apogea, perigeaq; habeantur: scias Saturni apogeon ab anno 1587. vsq; ad 1588. progredi vno scrupulo primo, secundis vero duodecim, Iouis apogeon scrupulis secundis quadraginta septem, Martis scrupulo vno, & secundis quatuor: solis vero apogeon scrupulo primo vno, secundis quinquaginta sex; Veneris, scrupulis secundis triginta quinque: Mercurij tandem apogeon scrupulo primo

Primo vno, secundis autem triginta quinque. Hinc apogeorum perigeorumque loca pro futuris annis extendere poteris: sane lentissimo recessu progrediuntur. Fit itaque ut hoc anno 1606. cum apogeon Saturni sit in 29. gradibus, minutis 30. & secundis 26. Sagittarij, vnus cycli lunaris spatium sit progressus Saturnus in suo apogeo gradibus. 0. minutis 22. secundis 40. Apogeon Iouis cum sit in gradibus sex, minutis 54. secundis 7. librae, illorum antonom spatium progressus sit gradibus 0. minutis 14. secundis 28. Apogeon Martis cum sit in gradibus 28 minutis 43. secundis 27. leonis, ut progressus fuerit gradibus 0. minutis 20. & secundis 10. Apogeon solis cum sit graduum 9. minutorum 39. secundorum 32. Cancri, quod sit progressus gradibus 0. minutis 36. secundis 42. Apogeon Venneris cum sit graduum 16. minutorum 29. secundorum 38. Geminorum, quod sit progressus gradibus 0. minutis 11. secundo vno. Apogeon tandem Mercurij cum sit graduum 0. minutorum 37. secundorum 41. quod spatium annorum 19. progressus fuerit grad. 0. minutis 29. secundis 25. Duo itaque prudentem mathematicum animaduertere decet. Primum est, cum planeta vtrumque apogaeum tam eccentricis quam epicycli possidet, tunc dubio procul a terra longissime abest: solitoque minor visui obijcitur, cum vero vtrumque perigeum perambulat, tunc quidem terrae maximè proximus conspicitur: videturque ut iubar quodam splendidissimum, atque iucundissimum, pro stellae natura. Secundum est planetas quoscumque dum apogeon perambulant, summamque ipsius absidem conscendunt, meliores, puriores, foelicioresque reddi, quia remotissimi a terra, primoque orbi, qui omnium perfectissimus extat, proximiores: sed debiles. Dum autem ad perigeum inclinantur, atque in opposito augis inueniuntur: robustiores quidem existere, sed deteriores, quia terrae proximi, & a primo orbe remoti. Agens enim naturale quanto proximius est passo, tanto magis in illud agit: quantum vero est magis remotum, tanto minus; physica ratio est. Porro luna totum oppositum habet. Dum enim in epicycli perigeo versatur, motuque sit velox, & terrae proximior: tunc purior certe redditur, melior, robustiorque. Huius causa quidem est elementaris natura, qua gaudet, ut symbola sibi virtualiter. Loca vero apogeorum, & perigeorum planetarum in epicyclis, difficile est stata assignare, aut aliquam certam regulam tradere: sed ex singulis eorum motibus discernenda sunt. Ex his itaque planetarum passionibus, alijs eorundem accidentibus adiunctis, perspecta etiam vniuscuiusque natura, adunatisque cunctis circumstantijs vt supra: facile temporum mutationes, aerisque qualitates prudens mathematicus prognosticari poterit. Caeterum nonnulla alia, quae ad id faciunt: vt puta planetarum domicilia, casus, altitudines, carpenta, deiectiones, detrimenta, aspectuum prohibitiones, receptio planetarum, applicationis species: reditus virtutis, translatio luminis, collectio, reditus luminis, pulsatio, refrenatio, obsessio, contrarietas, luminis abscissio, frustratio: Item planetarum almugea, quando sunt ferales, peregrini, cursu vacui, & similia pleraque, quae maximè conducunt ad temporum mutationes praenoscendas, in ephemeridibus inuenies. Non enim omnia hic afferre licet: vbi ad fatietatem alibi habes. Duo dumtaxat hic animaduersione digna duximus. Primum est planetarum ingressus in suis domicilijs, casibus, altitudinibus, carpentis, deiectionibus, detrimentis, & similibus cum concomitantibus manifestè tempora mutari, quod etiam in egressibus quandoque expertum est. Secundum est, planetam in absidibus plus mutare aeternum. Huic secundo se ascribunt Ioannes Eschuidus Anglus, & Linconiensis: dicuntque esse id de Ptolomaei mente. Verum oppositum arbitramur. Nam in absidibus dictum est, feliciores quidem, sed debiliores reddi planetas, in perigeis

Apogeorum planetarum progressio spatium vnus cycli lunaris.

Planeta quando a terra longissime abest, & sic minor cernitur, & quando proximius & sic maior.

Planeta in apogeo purior, atque foeliciores, sed debilior, quando perigeo est regione:

Luna in perigeo melior & robustior.

Planetarum accidentia, & passionibus variis.

Io: Eschuidus, Linconiensis.

De præcognoscendis temporum mutationibus

rigeis deteriores, sed robustiores. Ergo magis tempora mutant in perigeis, minus in absidibus: quia in his debiliores, in illis robustiores. Ad illud quod sit de Ptolomæi mente, respondemus Ptolomæum dicere, quod in absidibus mutant tempora, sed non magis. Quod si magis intelligat Ptolomæus, uti etiam, & nos in initio cap. 25. scripsimus, ubi dictum est, maiores operari effectus planetam, sed tardius, cum in suprema sui circuli parte fuerit: minores verò, sed velociores in eius opposito: respondendum arbitramur, & distinguendum primò de planetis: nam & quidam sunt superiores, alij inferiores: si de superioribus, qui sunt Saturnus, Iuppiter, & Mars, sermo fiat: vel considerantur ad eccentricos relati, & sic in Apogeo ob nimiam illorum à Sole remotiorem, sunt humidiores, frigidioresq; vel ad minus non tantum frigidi, vel humidi, sed calidi parum: suntq; in illo puriores, potentioresq; at in perigeo sunt calidiores, siccioresq; quia soli proximi, ac ideo actiones non erunt sinceræ, sed mixtæ, quia imbecilliores. Cæterum si de inferioribus ratiocinandum sit, qui sunt Venus, & Mercurius, erit oppositum trium superiorum. Quandoquidem in suorum eccentricorum, & Epicyclorum auge propter propinquitatem ad solem, calidiores redduntur, atq; sicciores: Ideoq; imbelliores, eorumq; actiones haud sinceræ, sed mixtæ erunt; in perigeo autem, quia à sole remoti: frigidiores, humidioresq; efficiuntur, unde, & robustiores: ideoq; actiones similes influere, par est. Secundo adnotandum est diligenter, superiores ad solem relatos, & ad motum epicyclorum quintupliciter se haberi. Primò cum sub radijs fuerint, tunc utiq; quia ad solem propinquiores, & directi, sicciores redduntur: nihilominus tamen qualitates acrius imbecilles erunt ob solem, à quo frustrantur, acciditq; dum in apogæis fuerint, in quibus motu mouentur velocissimo. Secundo cum perigeum versus post medium sui epicycli longitudinem se repeterint, & tunc quidem humiditate vigeant: acciditq; dum exoriuntur matutino vsq; ad retrocessionis initium, seu stationem primam. Tertio cum fuerint in oppositione cum sole, & tunc Saturnus magis frigefaciet, quia frigidus, & nobis proximior: at Iuppiter, & Mars quia calidi, & tunc nobis viciniore, magis calefacient; contingit autem hoc à statione prima, vsq; ad medium retrocessionis, dum noctu exoriuntur. Quarto cum diriguntur, sicciores euadunt: idq; contingit à medio retrocessionis ad secundam stationem vsq;. Postremo dum in secunda extiterint statione vsq; ad occultationem matutinam, & tunc quamuis sicci, magis tamen frigidi redduntur.

Dubium.

Responsio.

Tres superiores ad eccentricos relati in Apogeo fortes, in perigeo contra.

Duo inferiores in Apogeo imbecilles, in perigeo fortes.

Trium superiorum quinplex status ad solem, & ad motum epicyclorum relati.

Planeta in Horizonte, seu in æquinoctiali circulo efficaciores.

Planeta in Zenith, & in meridiano fortiores.

Resoluta responsio ad dubium.

Aduerte etiam & tertio, planetas in Horizonte, seu in æquinoctiali circulo circa vtrumq; æquinoctium, efficaciores esse: ita, ut si ex calidis quispiam circa tropicum Capricorni extiterit, mitior erit bruma: circa verò Cancri, augebitur per quam maximè æstus. Si ex frigidis, ut Saturnus, mitior erit æstus: gelu verò per quam maximum in Cancro; dum borealem signiferi medietatem contra maius lumen discurret. Idem quoq; iudicium erit, dum in vertice fuerint, atq; Zenith: & dum sublimes facti respectu meridiani, vel proprio, vel alieno motu reuoluti; qui etiam magis in recessu à meridiano operantur, quam ante accessum.

His sic dispositis, tunc facile dubio respondetur: quòd si de superioribus sermo est, maiores dubio procul effectus, in supremo absidis loco dum planeta fuerit, operabitur: inferiores verò nequaquam, & causa est iam assignata; si autem vniuersaliter de omnibus loquendum est; tunc dicitur, quòd maiores operantur effectus in supremo loco, sumendo locum illum pro Horizonte, vel pro æquinoctiali circulo, vel pro Zenith. seu vertice, vel dum excelsiores facti, in meridiano se

no se repperint. At cum hæc scientia ab observatione pendeat, vt toties dictū est, videndum est, num observationes congruant: & ita prudens Mathematicus pronuntiet.

De ventis, & eorum consideratione pro temporum mutationibus dignoscendis. C A P. X X I X.

V M. temporis mutatio ex ventis præcipuè consistet, quorum tractatio penes difficiliōres reducitur: rerum cœlestium peritis testibus, Ptolomæo præsertim vîro in hac parte accuratissimo: qui hæc tractationem ideo subtiliorem appellauit, quia re vera manca perspicitur, nec ad vnguem de ea agi potest. Hac de re nos quoq; sicco pede illam perficiemus: quamuis alibi, vt fieri poterit, exquisitiorem pertractabimus. Sciendum itaq; primo est, ventos principales, quos cardinales vocant, esse

Temporum mutatio ex ventis præcipuè pendet.

Cardinales venti quatuor.

quatuor, iuxta quatuor præcipuas mundi partes. Sunt quippe oriens, occidēs, Septentrio, & Meridies. Primo correspondet subsolanus, secundo Zephyrus: tertio Arpagias, quarto Notus. His deinde octo alios tanquam collaterales adiunxerunt, suntq; duodecim. Nonnulli totidem alios hinc, & inde addiderunt: suntq; viginti quatuor. Cardanus sexdecim depinxit. Sed opera Gulielmi Casanati medici, & philosophi egregij, sexdecim alios in tabella maxima diligentia depictos, adiunxit: suntq; omnes triginta duo, qui ad Hydrographiam maximè conducunt, deseruiuntq;. Quò factum est, vt nauæ pro secuta nauigatione in mappis, seu cartis illos depinxerint: illisq; sciunt, qui venti flant, ex qua parte, vbi, quo, & quando desinunt, ac quanto tempore spirare debent. Quatenus vero ad Astrologos hæc tractatio spectat, adnotandum est primo, Saturnum, ventos rite orientales: Martem, occidentales africanos, Iouem, boreales: Venerem, meridionales: Mercurium omnes coadiuuare. Nonnulli addunt solem quoq; commouere orientales, lunam verò occidentales, quod ex parte verum est: sed Ptolomæus ista duo lumina generales gubernatores efficit. Secundo obseruanda sunt signa, illorumq; partes, in quibus planetæ extiterint: Quorum significata ex communibus ipsis, & quò ad ventos satis abundè explicata sunt, capite decimo sexto: nunc autem compendiose digrediemur. Porro Aries, Leo, & Saggittarius ventum mouent inter septentrionem, & occasum, Taurus Virgo, & Capricornus inter ortum, & meridiem. Gemini, Libra, & Aquarius, inter ortum, & septentrionem: Cancer, Scorpius, & Pisces inter occasum, & meridiem. Sunt quidem hi trigoni medij inter has quatuor mundi plagas, non autem ipsemet orbis plagæ. Vnde qui secus putat, dubio procul hallucinantur: suntq; pleriq; authores graues, sed de hoc alibi tractauimus. Tertio numerandi sunt venti omnes, incipiemusq; à septentrione versus ortum: ab ortu versus meridiem, à meridie occasum versus: ab occasu deniq; versus septentrionem. Primus ventus est septentrio, secundus Vpaquilo; tertius Aquilo; quartus, Mefaquilo: quintus Borithapeliotes: sextus vpocecias: septimus Cœcias: octauus Mefocœcias: Primus ab oriētē meridiē versus, subsolanus, secundus vpeurus: tertius, Eurus: quartus Mefeurus: quintus Noropeliotes: sextus vpophoenix: septimus phoenix: octauus Mefophoenix. Primus à meridie occasū versus, Notus, secundus, Mefo

Collaterales octo.

Cardanus. Gulielmus Casanatus.

Veti omnes xxxij.

Quilibet planeta suum mouet ventum.

Obseruanda in uentis.

Quos mouent trigonis uentos.

Ventorum nomina numerus, & distinctio.

libanotus : tertius libanotus: quartus vpolibanotus: quintus Notolybicus: sextus Mesofricus: septimus, Africus: octauus vpafricus . Primus ab occasu versus septentrionē Zephyrus: secundus Mesocorus: tertius corus : quartus , vpcorus : quintus Borroholybicus : sextus vpcircius: septimus Circius : octauus Mesocircius : Qui omnes sunt numero triginta duo . Sortiuntur venti quidem & alia nomina, sed in libro quem de ventis edidimus : manifestabuntur . Nunc sufficiat res ipsas considerare , potius quàm nomina , Quartò perpendenda est ventorum natura , & crasis . Septentrio igitur ventorum Cardinalium primus , ab axe Horizontis rectus flat, frigidus, & siccus, siccas nubes excitat: arrida frigora influit: & est author serenitatis . Idem efficient collaterales ; sed inæqualiter . Efficiunt utiq; idem quò ad frigiditatem, & siccitatem cum septentrione: non autem quò ad serenitatem . Nam circius qui dicitur Trascias, ad vrsam spectantibus à sinistris spirans, fulminosus , & tonitruosus est : niues , aut grandinum coagulationes generans . Aquilo autem, qui & boreas dicitur , è dextra septentrionis, fulminosus est etiam , & tonitruosus : gelidus spirat, & siccus absq; pluvia : stringit namq; nubes, sed non discutit . Quare Cardani sententia, qui ait, quòd non solum septentrio est author serenitatis, sed qui prope sunt ad Borrhapeliaten, & Borroholybicum vsq; & cæt. non potest intelligi de serenitate; hoc est, quòd non solum septentrio est author serenitatis , sed qui prope sunt ad Borrhapelioten, & Borroholybicum vsq; cum hi venti, vt diximus, causent niues : & grandines, tonitrua, & fulmina : sed intelligitur quò ad frigidum, & siccum . Ventorum Cardinalium secundus est subsolanus, quasi sub sole natus : ab ortu solis spirans, intonat temperatus : humectat, & pluuias facit . Causa huius est, eius distantia à nobis . Est namq; ventus calidus & siccus, cum sit ab oriente, vnde & coloci serenitatem parit : nobis autem calorem ingerit, sed non siccitatem ob distantiam : ideo humectat, & pluuias excitat . Collaterales idem habent, sed inæqualiter: vsq; ad Mesurum, & Vpocœciam . Cœcias namq; qui & vulturus subsolano superior cuncta dissoluit, atq; desiccatur . Eurus autem inferior subsolano orientem nubibus irrigat . Notus qui est ventus Cardinalis tertius, in meridie humilis : humidus, pluuiosus, atq; fulmineus spirans, largas nubes, atq; pluuias generat plurimas . Est certe ventus grauis, atq; morbosus, pluuiosusq; : est namq; calidus & humidus intemperatè, situ multum distans à nobis ; nec ipse solus, sed & socij eius, quicquidq; inter ipsum, & Notapeliotem, & Notolybicum mediant : sed non æqualiter . Quandoquidem Euronotus, qui & phoenix à dextris Austri intonat calidus, & temperatus . Lybanotus verò à sinistris Austri, siue Noti, flans, calidus quidem est, sed insalubris . Zephyrus qui & Fauonius ventus Cardinalis quartus, flans, prunas soluit: frigora relaxat: floresq; producit . Sed & collaterales non eandem seruant regulam . Nam Africus Zephiro inferior intonat, & pluuias generat, & quandoq; tempestatem impellit: efficitq; nubium collisiones, tonitrua, & fulgura crebrescentia . Corus verò ex alia parte Fauonio superior flans : in oriente nubila excitat, in India serenitatem . Cardanus libro secundo Quadripartiti Ptolomæi capite 12 . textu 62 . ventos diuidit in principales, in eos qui robore præstant, & qui nobilitate cæteros præcellat : idq; quò ad situm . Principales sunt septentrio, Notus, subsolanus, & Zephyrus . Septentrioni robore proximiores facit Vpaquilonè, & Mesocirciū: Noto aut. Mesolybanotū, & Mesophœnicè . At nobilitate post primos quatuor ponit Ptolomaicos ventos, hoc est, Notapeliotè, Notolybicū, Borrhapeliotè, & Borroholybicū . Verū præstantiores, & robustiores sūt q. Cardinalibus proximiores extant . Nā & illi tāquā precipui, & principales, & q. cæteris p̄minēt, fortiores sunt reliq; illiq; ab his fortitudinem,

Venti septentrionalis natura, & crasis .

Circij natura in flatu .

Aquilonis natura in flatu .
Cardani sententia explicatur .

Subsolani natura, & in flatu .

Cœcias, & Lurus quomodo flant .

Noti natura & in flatu .

Euronotus quomodo flat .

Lybanoti flatus .

Zephyri natura, & flatus .

Cori flatus .

Ventorum diuisio iuxta Cardanum .

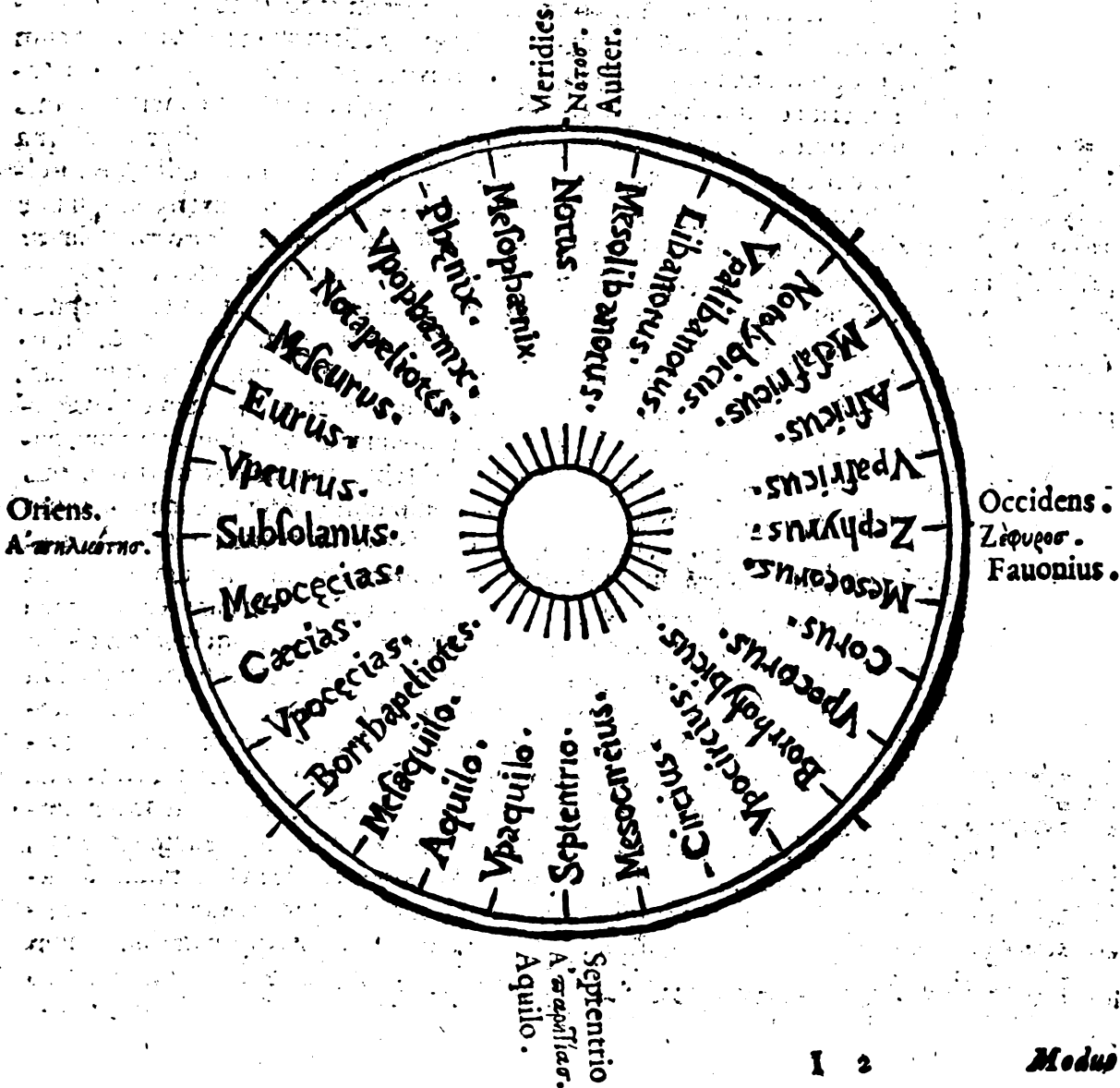
Cardani sententia reijcitur .

dinem, atq; robur accipiunt, tanquam pedissequi, & collaterales. Qui profecto principibus sunt prope, nobiliores, fortioresq; sunt illis, qui à longe stant. Præstantiores igitur erunt, qui Cardinalibus ventis proximi fuerint, quam qui distantes. Hanc ob causam septentrio cum nobis ferè sit propinquissimus, & situ, & natura, utroq; quidem refrigerabit, exsiccabit, & serenitatem maximã pariet: quia apud nos omnium ventorum est robustissimus, quod certe Australibus non erit. Quandoquidem illis nubes pluviãsq; generat ob distantiam: sicut è contra Aufter Australibus serenitatem gignit ob propinquitatem: nobis verò ob distantiam pluuias. Idem quoq; iudicium erit fermè de subfolano, & Fauonio. Nam etsi non eandem seruent regulam, quam septentrio, & Notus, cum primus sit natura calidus, & siccus, atq; serenus: secundus, frigidus, humidus, & pluuiosus: nihilominus tamen per accidens, nempe quia primus procul à nobis abest, humectat, & pluuias facit: secundus quia proximus, exsiccãt, & serenitatem parit. Igitur ex his desumitur regula ventorum generalis: scilicet ventos calidos quoscunq;, omnes profecto refrigerare, exsiccare, & serenitatem gignere: imbecilles calefacere, humectare, & pluuias cirè. Cæterum, ut præcitata clariora reddãtur, prudensq; Mathematicus ex ventorum cognitione ad prædicendas temporum mutationes, securior reddatur: omnium ventorum hucusq; notorum figuram subiecimus.

Septentrio- nis robur.

Subfolani, & fauonij natura, & flatus.

Regula ventorum generalis.

Modus pradicendi temporis mutationes ex ventis.

CAP. XXX.

Planetarum
inclinatio-
nes in latitu-
dine.

In ventis na-
turaloci car-
dimis, & lu-
minarium
attendenda
est.

Stellarum
dominatus
in quibus at-
tendendus
est pro ven-
tis vaticina-
dia.

Genera qua-
licitatum tem-
porum.

Temporum
mutationes
quæcunque
à ventis.

Inter errati-
cas duo lu-
mina præci-
pue ventos
mouent, sed
luna magis.

VOMODO autem haberi potest temporis mutatio ex ventorum resolutione, dicendum nunc remanet. Sciendum itaq; primo est (suppositis quibuscumq; prærecitatarum conditionum, quæ ad temporum mutationes requiruntur, atq; concurrunt) quæ sint planetarum inclinationes in latitudine, num ad septentrionem enitent, vel ad Austrum vergunt: præsertim minoris luminis; nam talis quidem erit ventus: & talis erit temporis mutatio: Deinde videnda est natura loci cardinis, luminariq; imminente interlunio, seu plenilunio duorum luminum: utrum sit mobile, aut fixum, aut commune, aut vernale, seu æstiuum: quale sit signum, qualeq; signi partes, tam in longitudine, quam in latitudine: nam talis certè erit temporis dispositio circa ventos. Quemadmodum Aries (vt hoc tantum pro exemplo vtamur) cum sit mobile signum, & Aequinoctiale: tonitruosum, grandinosum, imbriferum, & ventosum redditur. Arcum de Solis progressionem in quibusvis signiferi partibus tractabitur, quod vtq; paulo inferius erit: cum scilicet de temporum mutationibus respectu inerrantium sermo fiet: tunc dubio procul voti compos eris. Protrahenda igitur est aliqua morula: ne idem bis repetere contingat. Tertio adnotandum est diligenter stellarum dominatus in cardine, vel loco luminis, vel in signorum trigonis: si præ sunt locis, & applicant, vel si ab altero illorum locorum, vel ab alterutro defluat: afficientur nimirum loca illa à stellis iuxta eorum naturam, talesq; excitabunt ventos. Quarto animaduertere necessum est; genera qualitatum temporum, in vnicesum esse quinque; serenum, nubilosum, pluuiosum, imbriferum, & grandinosum cum tempestate. Vnumquodq; eorum in suas quasi species seiungitur. Sane serenum est sexcuplex. Serenum scilicet cum calore, serenum cum frigore, serenum cum temperamento. Rursus serenum purum calidum, serenum purum frigidum, serenum purum temperatum. Nebulosum deinde in triplicem diuiditur speciem, scilicet in calidum, in nebulosum frigidum, & in nebulosum temperatum. Pluuiosum quoq; triplicis est speciei, scilicet pluuiosum calidum, pluuiosum frigidum, & pluuiosum temperatum. Amplius imbriferum triplex est imbriferum cum calore, imbriferum cum frigore, imbriferum cum temperamento. Postremum genus quod est grandinosum in triplicem quoq; speciem diuiditur, nempe in grandinosum calidum cum tempestate, in grandinosum frigidum cum tempestate similiter; & in grandinosum temperatum etiam cum tempestate. Sunt itaq; qualitates temporum quasi suæ species, decem, & octo. Ex quibus clare patet, quæcunque tempora siue ad aeris serenitatem pertinentia, siue ad imbres, nubila, tempestates quocumq; modo; siue ad temperamentum: omnia dubio procul ex ventis provenire. Quinto consideratione dignum duximus, quod non solum quinque erraticæ stellæ ventos suos excitant: verum, & duo lumina, sed luna magis quam sol. Quare non solum per annum mouent, vt ex figuris interluniorum, & pleniluniorum præcedentium solis ingressus in primum Arietis punctum elicitur, vel in ipsis ingressibus: aut in quatuor cardinalibus pro quartis

quarti s anni; aut ex interlunij plenilunij, & etiam tetragonis pro mensuris: sed etiam singulis diebus cum cardines attigerint. Sol quippe cum in oriente fuerit, ventos in oriente excitare par est: in occidente, occidentales. At verò, quamvis ita sit, nihilominus tamen ex illa parte mouere, & mutare solet, ad quam luna inclinat. Si etenim fuerit in parte meridionali latitudinis suæ ad ventos meridionales inclinat, Solq; iuxta illos tempus mutat: si autem in parte septentrionali ad ventos septentrionales, iuxta quos etiam sol tempus mutat. Probat id Ptolomæus libro secundo Quadripartiti capite 12. textu 65. argumento ab æstu maris desumpto. Qui ex oriente luna increfcit, dumq; illa in meridiana est, augetur maximè. Ita venti ex ea parte augebantur, ad quam luna inclinauerit. Verum enimvero explicare opus est, quod diximus, quod erit sexto annotatu dignum, scilicet lunam in australi latitudine australes ventos excitare, in septentrionali septentrionales: non debere intelligi solum per septentrionem, aut Notum: sed vel per meridionales omnes, si ad Austrum declinat, vel per boreales omnes, si septentrionem versus circumfertur. Cardanus per meridionales, omnes illos ventos explicat, qui continentur à subfolano ad Zephyrum vsq; in superiori figuræ Hemispherio vbi venti describuntur: per boreales omnes eos, qui à subfolano continentur vsq; ad Zephyrum in inferiori figuræ Hemicyclo. Ita, vt diuisa ventorum figura per diametrum; superiores dicantur meridionales, inferiores septentrionales. Quando igitur luna dicetur mouere meridionales ventos, intelligantur aliqui ex superioribus: quando septentrionales nonnulli ex inferioribus. Verum dubitatio exurgit non modica, cur scilicet Cardanus id scribere ausus fuerit, cum miscere ventos omnes simul cogatur? Idq; absq; ratione aliqua. Nam australes cum orientalibus, & occidentalibus miscet: boreales similiter cum vtrisque: vt patet, ac propterea ventos confundere videtur. Quod ne dum contra Ptolomæum militat, verum contra seipsum, distinguentem ventos in quadruplices iuxta numerum cardinum orbis: deinde in suos collaterales; ita vt omnes sint numero triginta duo. At pro Cardano respondemus, huius esse causam luminatè minus: cum nullam habeat latitudinè: nisi vel australem, vel borealem, orientalem autem, & occidentalem nequaquam. Ideo transtulit omnes, vel ad meridionales, vel boreales, quia vi harum latitudinum dicitur luna esse vel borealis, vel australis: idq; iuxta doctrinam Ptolomæicam. Nam loci prærecitatis hæc habet verba. Talem enim ad habitum illorum horariæ remissiones, ac intensiones tempestarum se se conuertunt: sicut secundum lunæ æstus maris, ac redundationes; itemq; mutationes ventorum præcipuè per tales cardinationes fulgorum tales consueuere esse, ad quales luna ipsa, se luna latitudine sua inclinauerit. Hæc Ptolomæus. Vbi insinuat lunam causam esse ventorum iuxta latitudinem suam: at cum careat orientali, & occidentali latitudine, ventos excitabit vel meridionales, vel boreales omnes plus, vel minus iuxta latitudinis amplitudinem, vel paucitatem. At maius cœli lumen, vt dictum est, ex se vice versa ventos mouet orientales in oriente, & occidentales in occasu. Ita vt per orientales intelligantur ij, qui in parte sinistra figuræ degunt: per occidentales, qui in parte dextra. Horum verò praxim, illam adducemus quâ pro exemplo Cardanus locis prærecitatis, sed super textum 62. posuit: ad sciendum scilicet ex syderum positu, qui venti stabunt. Erecta igitur cœli figura, cum hæc sit lux ad prædictiones omnes, supponamus Iouem esse solum temporis significatorem; ipsumq; reperiri in signum Gemitorum cum boreali latitudine ascendentem. Tunc tale erit iudicium, atq; coniectura: Iouè scilicet borealem ventum significare. Si autem esset à sole orientalis, & cum

Probatio Ptolomæica ab æstumaris.

Cardani sententia qui per omnes meridionales ventos, & septentrionales intelligitur.

Dubitatio contra Cardanum.

Responsio pro Cardano.

Doctrina Ptolomæica pro ventis.

Luna causa ventorum iuxta latitudinem.

Venti orientales, & occidentales qui.

Iuppiter solum temporis significator cum aliis quibus circumstantijs quos ciet ventos.

parua

parua latitudine, tunc significabit Vpaquilonem: & si cum hoc esset descendens, significaret Aquilonem. At si iuxta eclipticam deferretur, descendens cum Saturni radio: significabit Mesaquilonem. Quod si Australls fuerit, pariter descendens cum radio Saturni, vel in Geminorum signum extiterit; ubi suus est casus cum Saturni radio: aut suas vires æquet cum Saturno in Libra, Iuppiterq; sit septentrionalis ascendens, & Saturnus in prima statione orientalis: tunc excitabit ventum Borrhapeliotem: si vero duo fuerint temporis significatores, & domini, Saturnus puta Cardinis sequentis, & Iuppiter loci luminaris, ambo autem validissimi: tunc duo spirabunt venti, Boreas scilicet, & Subsolanus. Pulcherrima certe doctrina, & verissima, in rationibus Ptolomaicis fundata. Hoc exemplum erit tibi via ad alias ventorum species indagandas. Caterum scias alios particulares, & generales ventos, citra præcitatatos, reperiri: qui cum

Saturnus, & Iuppiter temporis significatores quos mouebunt ventos.

Ventorum diuersitas.

Ventorum ratio à natura locorum & à verticibus stellis sumenda.

Franciscus Barocius.

Ventorum naturæ ex quibus desumuntur.

Erraticæ ex se quos mouent ventos.

Mercurij status ex se, & iuxta congressum cum alijs.

Planete quos mouent ventos ex eorum dominio, situ, latitudine, ac declinatione.

non ubiq; terrarum spirent; sed quibusdam tantum locis: prouinciales certe dicentur. Horum aliqui statis diebus perflant, & cum quiete: nonnulli repente insurgunt motu: quidam tortuose incedunt; alij cum fragore, & sonitu irrumpunt; alij vero impetuose vagantur. In hisce igitur prognosticandis ne dum à planetarum positu sumenda est ratio: vel à fixarum qualitate, aut à signorum complexionibus: sed præcipue à natura locorum, seu regionum ubi perflant: & à stellis quæ vnoquoq; die per illius regionis verticem pertranscunt; quia quibusdam tantum gentibus peculiare sunt. Horum nomina, qualitates, tempora, spirationes, effectus, & similia in libro quem de ventis edidimus, accuratius habebis. Quò verò ad situm, & illorum dispositionem (de duodecim tantum sermo est) Franciscus Barocius libro secundo suæ cosmographiæ capite tertio: philosophos omnes, & antiquos nautas reprehendit, tamquam non rectè duodecim sphaere circulo sectiones in horizonte collocasse, quia in debitis suis distantijs illos minime posuerunt. At quam veritatem id contineat, in libro iam præcitato manifestabitur. Recolligendo itaq; omnia, quæ in superiori capite, & præfati dicta sunt de ventis; scias in summa, ventorum naturas ex trigonis desumi, ex planetis ex se, & prout temporis dominantur: ex situ in mundo, ex latitudine, & ex applicatione inter se, præsertim Mercurij, & lunæ: & demum ad stellas fixas. Ex trigonis, qui sunt quatuor, igneus, Terreus, Aereus, & Aqueus. Primus est borrolybicus, secundus Notapeliotes, Tertius borrope-lioticus, quartus Notolybicus; quos autem mouent ventos, in præcedenti dictum est capite; quemamodum, & de planetis ex se consideratis. Ut Saturnus orientales, sed qui ædificia euertunt, Iuppiter boreales, sed qui sunt Fæcundi, sani, sereni, temperati, Mars occidentales, sed africanos atq; australes, qui & pestem, & morbos generant: Venus australes quoq; sed non perniciosos. Porro Mercurius si ex se consideratur, aut retrogradus, aut stationarius: vel cum de vno exit signo, & in alio intrat, fortes semper parere ventos, par est: hos quoq; producet, cum latitudinem mutat, vel in ipsam descenderit: iuxta verò eius cum planetis congressum, & sicuti se applicat, ita pariter, & ventos mouet. Nam si Saturno, tunc pluias inducet flante vento forti cum tenebris: si Ioui, ventos serenos: si Marti calidos perniciosos: si soli, calidos corruptiuos: si Veneri, humidos. Caterum ex dominio, & eorum positu in mundo, & ex latitudine, & declinatione, scias, quòd si erratica in orientali angulo fuerit, vel à sole orientalis, ventos quidem ciet orientales: si verò in occidentali, vel à sole occidentalis, tales etiam ventos mouebit: nempe occidentales. At verò si in cæli medio extiterit, latitudinemq; ac declinationem australem habuerit: tales quoq; ventos excitabit. Si in imo cum latitudine boreali, & declinatione, similiter boreales

les

les etiam ciet ventos. At si erraticæ imbecillæ se habuerint, medios mouebit ventos: de quibus supra satis. Porrò luna, & si suos ciat ventos occidentales, quemadmodum, & sol orientales, nihilominus tamen videndum est, quibus planetis applicat: nam tales erunt flatus. Deinde perpendenda est ipsius ab eccliptica latitudo, in quam partem inclinat: ab ipsa etenim erit ventus. Hæc igitur generaliter obseruanda proposuimus circa futurorum temporum qualitates, ex ipsius Ptolemaicis, & etiam alienis petita, & eruta fontibus, tam in anni quarta, quam in mensibus quoque; quinimo in quartis mensium, in diebus, & in dierum horarijs temporibus. Duo tantum animaduertenda remanent, tantquam huic parti propria. Primum est, mensē lunarem quemlibet temporis naturam sequi, quæ ab ipso interlunio, vel plenilunio illum inchoante decernitur. Secundum est, quod ex nouilunio, & plenilunio simile ei à quo totius quartæ natura sumitur, eligere debes. Ita vt si nouilunium solis ingressum in punctum cardinale præcesserit: tunc omnes illius quartæ menses ab interlunio inchoandi erunt. Si autem proximus illum solis ingressum præcesserit plenilunium: tunc ab ipsis plenilunijs sequentibus, cuncti menses illius quartæ anni inchoandi erunt: nulla ratione habita nouiluniorum iuxta mensium rationem. Hæc deuentis ex planetis quatenus ad hanc pertinent tractationem. Porrò inferius in secundo libro rursus de ipsis mentio fiet, vt sunt res meteorologicæ: quia re vera tales sunt. At in libro quem de Anemographia, seu Heolia inscripsimus: fusius hæc tractabuntur: Non enim omnia huc afferre licet; vbi abundantius alibi habes. Nunc verò ex fixis liceat eos vaticinari.

Lunæ flatus

Duo animaduertenda ne cessario pro quibuscunq; temporum mutationibus.

Venti sunt res meteorologicæ.

Ventorum præsentia ex fixis. C A P. X X X I.

N E dum Planetæ ex se, & applicatæ, atq; ex eorum situ in mundo, & ex latitudine, & declinatione suos procreant flatus, sed & fixæ etiam cum erraticis permixtæ: cum duobus præsertim luminibus, suos excitant ventos. Diligenter itaq; videndum est primò, cuius naturæ sit fixa, naturæ (inquàm) quam induit ex erraticis: nimirum, num sit Saturnia, Iouia, Martia, Solaris, Venerea, Mercurialis, aut tandem Lunariorum. Rursus sciendum est secundò, fixam quandoque; vnus erraticæ dumtaxat induere naturam: aliquando duarum, cum participatione etiam alterius. Si itaq; cum fixa suæ naturæ dumtaxat planeta congregatur; illos quidem mouebit ventos: & augebitur significatum. Vt si Saturnus cum fixa Saturnia congregiatur, suos quidem ciet ventos: & certè orientales aduersus ædificia, & similia. Si Iuppiter cum sua solum, boreales mites. Si Mars cum sua: africanos occidentales perniciosos. Si Sol cum sua orientales calidos non bonos. Si Venus suæ fixæ coniungatur etiam meridionales humidos. Si Mercurius suæ, suos quoque; ventos in differenter flabit. Luna tandem suos etiam ventos producet, si cum sua fixa congregiatur, nempe occiduos. Porrò considerare etiam tunc oportet, quam erraticæ habeant latitudinem, atq; declinationem, & quam rursus fixæ: & perpendere, si concordant, nec ne: sicq; de ventis pronuntiabis. At verò si Saturnus cum Iouia fixa congregeretur, vel Iuppiter cum Saturnia, aut Martia cum vtriusque; & tandem si erraticæ fixis coniungantur non suæ naturæ, sed alterius, venti erunt mixti: quippe qui participabunt naturam illorum planetarum, cum quibus iunguntur.

Venti ex fixis quomodo indagandi.

Planetæ est fixis non suæ naturæ quos mouent ventos.

guntur. Cæterum quò ex fixis cum erraticis permixtis ventorum habeatur notitia, animaduertendum est; quando planetæ, duo præsertim lumina cum illis oriuntur, & occidunt: seu (vt melius dicamus) quando illæ cum erraticis, quibus iunguntur, oriuntur, & occidunt: tunc profecto in earum ortu, & occasu suos cient flatus. Itaq; ad singulos orientes illarum exortus, & occasus, non segniter obseruandi sunt: quando cum planetis, sole præsertim, & luna exortitur, & occidunt (quamuis temporum mutationes, quæ à luna procedunt, non sint diuturnæ, & stabiles: ob motus sui velocitatem.) Ad hæc itaq; videbis inferius ortuum, & occasuum fixarum tabulas ad tres Horizontes confectas: nempe ad polorum altitudines grad. 40. 42. & 45: quæ etiam pro 39. 41. 43. 44. & 46. valebunt: quamuis non præcisè, & exatè; loquendo de fixis, quæ multam habent latitudinem, ac declinationem. Reliquas verò Deo, ter maximo nobis opitulante, aliàs conficiemus. Porro aliquarum fixarum obseruationes pro indagandis ventis adducemus, quæ à nonnullis viris in hac facultate illustribus cum antiquis, tum Neotericis afferuntur: præsertim à Stadio, & Magino viris clarissimis; tamquam ab ipsis obseruata.

Fixarum ortus & occasus cum planetis obseruandi.

Stadius, & Maginus,

Venti ex ortu, & occasu aliquarum fixarum cum sole.

Venti ex aliquarum fixarum ortu, & occasu cum planetis.

Signa tempestuosa, & ventosa.

Mercurius cum quibus fixis mouet ventos.

Mercurius cum quibus fixis ventos nebulosos, & frigidos cit.

Flatus asperi frigidi, tempestuosi tonitruosi, imbriferi, nebulosi, & pluuiosi, quandoque cum quibus fixis à Mercurio mouentur.

Sole itaq; occidente cum regulo, flant Fauonij spatio dierum nouem. Aquila matutino cum Sole occidens etefias excitat. Virgilijs exorientibus, flat subsolanus: quemadmodum illarum cum Sole occasus Hyemalem spirat Aquilonem. Ante ortum caniculæ octo diebus flant septentrionales prodromi, post verò illius ortum duobus diebus flant etefiæ: quadraginta dierum spatio spirantes; quorum etiam dierum spatio Caniculæ vis perdurat. Austres venti flare incipiunt ante Arcturi occasum cum sole. Corus circa æquinoctium autumnale flare incipit. Delphini ortus cum sole ventos procreat. Arcturus, caput Geminorum antecedens, Aurigæ humerus dexter, venter piscis meridionalis, stellæ trianguli, Herculis, & Scorpij, omnes huiusmodi fixæ orientes, vel occidentes cum Sole, aut Saturno, aut Ioue, aut Marte, vel Venere, ventos procul dubio excitant. Orionis cingulus, corona, lances, præsepe, & Afelli cum supra recitatis planetis orientes, vel occidentes: ventos afferunt cum humiditate, & pluuia. Fixæ orionis exorientes quoq; & occidentes cum supradictis erraticis, vel simul, vel seorsum, ventos flabunt cum imbris, & tempestatibus: maximè si ponderosi cum duobus leuibus fuerint stationarij, vel Retrogradi; Tunc etenim insignes contingere mutationes cum ventis, & tempestatibus, experientia comprobatum est. Et ratio quidem horum est, quia Orionis, Coronæ, & Arcturi sidera, tempestuosa certè sunt: Hædorum. & Capræ, qui sunt in Auriga, ventosa: At verò, & de Mercurio quoq;, cum ventorum ipse sit etiam fons, & origo, obseruationes nonnulla à Magino adducuntur: dum cum fixis oritur, & occidit. Mercurio itaq; oriente, & occidente cum præcedenti Geminorum Capite, cum ceruice, vel cauda leonis, cum Præuindemiatrice, seu cum lucida trāstri nauis: cū cruce Pegasi, cū Aquila: seu Delphino, ventos generare: cōprobatū est. Item dum oritur, vel occidit, orientibus, vel occidentibus pleiadibus, stellis in fronte scorpij, Crure Aquarij, ventre cæti, lyra, fomahand, lucida Hydræ, aut Sagittarij nebulosa: ventos cum nebulis, & quicquid cum frigiditate flat. Cum Arietis cornu, cauda Capricorni, & nexu piscium, asperos flatus cum frigiditate, ac nebulis mouere, expertum est. Verum cum syrio, Procyone, cum stellis orionis, cum præsepe, & Afellis, atq; cum basilisco, terribiles flatus nempe cum tempestate, aut tonitruis, imbris, vel nebulis cit. Cum spica Virginis, & cingulo cum stellis Aurigæ, Trianguli, imaginis Herculis, Aquarij, aut cum lancibus ventos producit cum nubibus, & interdum cum pluuia. Causa supradictorum omnium

nium naturas induant: tales quoq; flatus cire, par est. Ut si Mercurius cum fixa suæ naturæ oriatur, vel occidat: augebitur certè significatum ventorum, quia Mercurius ventosus est: sed cum fixa multiplicis naturæ, varios etiam flabit ventos iuxta erraticarum illarum temperamentum, & qualitates. Quo circa adnotare debet prudens Astrologus, quòd Saturnus cum sit frigidus, & siccus, ac ideo grandinosus, si cum sua saturnia oriatur, vel occidat, ventos suos dubio procul mouebit orientales (vt dictum est) sed grandinosos: quia conduplicatur influxus (nisi adsit impedimentum aliunde.) Si Iuppiter cum sua, similiter ventos suos ciet: sed interdum cum tonitruis. Si Mars cum Martia, suos quoq; occidentales africanos flabit: sed cum tonitruis, & procellis subito, & impetuose. Si sol rursus cum suis: etiam ventos suos cum æstu spirabit. Venus itidem cum stellis suæ naturæ, suos quoq; meridionales ciet, sed humidos, & frigidos. Porro Mercurius cum suis auget ventos; cum Venereis australes ventosos, & pestilentes: cum Iouijs tonitruosos, tempestuososq; (ambo etenim ventis præsumunt) cum Martijs impetuosos, procellososq;: cū Saturnijs egelidos. Quòd si erraticarum aliqua, cum fixa permixtæ naturæ, puta Saturni, & Martis, oriatur, & occidat tunc venti erumpent pestilentes, & suffocantes. Fixæ verò lunares cum luna orientes, vel occidentes: ventos mouebunt, qui turbidum aerem, tenebrosum, caliginosumq; efficient; At ventos hosce maria commouere, manifestum est omnibus. Verum in hisce, & similibus, etiam attendenda est diligenter ratio signorum, num sint humida & procellosa: & aspectum, num ex aduersa, aut quadrangula parte aspiciantur: sic namq; prudens Mathematicus certior erit in ventorum enunciatione. Sed de his inferius, cum de fixis, atq; signis tractabitur.

Mercurius ventosus.

Erratica cū fixis suæ naturæ quos mouent ventos.

Mercurius cum suis fixis, & alijs quos ventos ciet.

Venti ex erratica cum fixa permixtæ naturæ.

Venti à fixis lunaribus cū luna.

De inerrantibus stellis pro temporum mutationibus cognoscendis.

C A P. XXXVI.

NULLAM stellam nono orbi affixam esse, sed octavo luce elarius constat: cum ex antiquorum obseruatione, tum Neotericorum quoq; Ptolomæi præsertim: qui in hac re accuratius præ cæteris suo tempore scripsit; vt in primo & secundo libro sui Quadrupartiti clare inspicitur, etum Haly, & incogniti expositoris, sed Cardani præcipue illustribus commentarijs. Inerrantes, & fixæ sunt vocitatz, non quia nullo mouentur motu, cum lentissime certo tempore ferantur versus ortum; præter proprium, qui sit à septentrione meridiem versus. (vt alibi scripsimus,) sed quia non mouentur vti planæta in proprijs orbibus, & circulis: ita vt à Solis via recedant; siantq; motu veloces, mediocres, tardi, rëtrocedentes, stationales, & similes habeant passiones, quas cæteri errantes obtinent: verum etiam quia inter se semper eandem seruant distantiam, immutabilibus semper spatijs a se inuicem disiunctæ velut in paralellis prouehuntur in suo orbe. Et quamuis earum numerus penè sit infinitus, & nobis incognitus: quia illi soli cognitus est, qui condidit eas; quare dixit Abrahæ, numera stellas cæli, si potes: & Dauid in spiritu. Qui munerat multitudinem stellarum.

Stellæ inerrantes octavo orbi affixæ.

Stellæ inerrantes cur fixæ vocitantur.

Gen. c. 15. Psal. 146.

77 De praecognoscendis temporum mutationibus

rum, & omnibus eis nomina vocat: nihilominus tamen rerum coelestium peritis 1022. dumtaxat dignae consideratione fuerunt. Verumtamen, qui loca australia, occidentaliaque usq; ad novi orbis machinam adierunt, plures se circa polum maximas, ac lucidissimas conspexisse affirmant: polusq; nostrae linea Aequatoris transacta amittitur omnino, atq; per alium polum Nautae navigant. Haec stellae ad nostram orbem pertinentes viris illustribus quamplurimis testibus; Ptolomaeo praecipue libro primo Quadripartiti capite octavo, & eius commentatore Cardano pluribus modis adinvicem distinguuntur. Magnitudine scilicet; lumine, colore, longitudine, latitudine, declinatione, loco respectu figurae coeli; Regione, habitudine ad erraticas; ex quibus alij consurgunt modi, quibus etiam differunt: nempe longitudine, antificio, radijs, ortu, occasu, transitu, ortu cosmico, aut Acronyco, matutino, vespertino, Heliaco, aut vero. Cui si adire velimus illius situm cum planeta in positionis circulo; ab re non erit. Differunt stellae inerrantes magnitudine octo modis. Primò quia aliquae sunt primae magnitudinis, aliae secundae; aliae, tertiae: nonnullae, quartae; aliae, quinq; quaedam sextae; aliquae, septimae; postremae, octavae magnitudinis. Quae sunt primae magnitudinis, sunt quindecim; secundae, 45, tertiae, 208, quartae 474, quintae, 216, sextae, 59, septimae, quae sunt obscurae, & tenebrae, novem: octavae, & postremae, sunt quinq; & nebulosae, quae simul junctae resultant 1022. Quae sunt primae magnitudinis, diametrum apparentem habent, scrupulorum octo. Harum tres sunt in septentrione, septem in Austro, quinq; in Zodiaco. Quae sunt secundae magnitudinis: diametrum apparentem habent scrupulorum sex. Harum in boreali medietate sunt decem & octo, totidem in australi: in zodiaco sunt novae. Stellae tertiae magnitudinis habent diametrum apparentem scrupulorum quatuor. In boreali Hemisphaerio reperuntur 81, in australi 60, in signifero 64. Quarta magnitudinis sunt 474, nonnulli dicunt esse 477, tres stellae addentes, quarum in septentrionali hemisphaerio sunt 177, in meridionali 167, in zodiaco 133. Horum diameter visibilis est scrupulorum trium. Quinta magnitudinis sunt 216 alij addunt unam, sicq; efunt 217. Quartum 58, sunt in boreali plaga, in australi 54, in zodiaco 105. Horum visibilis diameter est scrupulorum duorum. Sextae magnitudinis sunt 59, alij 49, vna minus dicunt; quarum in septentrionali hemisphaerio sunt 13, in austro, novem, in signifero 27. Harum visibilis diameter est vnius scrupuli. Hisce obscuras, & nebulosae addiderunt, obscuras novem, nebulosae quinq; sed alij dicunt septem. Haec quo ad diametros non sunt dignae consideratione. Omnes praedictae stellae in 48. imagines coadunantur: quia ita collocatae sunt, ut aliquam imaginem exprimant. Ideo Hiparchus, & Ptolomaeus vocarunt illas *αστροποιε*, Proclus *εσθια*, Plinius signa, & sidera, vulgus constellationes. Harum partitionem stellarum incertae effigies ex phoenicia primo in Graeciam peruenisse phoenicibus vero à Sacerdotibus post diluvium traditam fuisse nonnulli autuant, inter quos est Freigius. Porro stellae, quae figuras non exprimunt, à Graecis *αμορφωτες*, id est informes, & absq; figura appellatae sunt: suntq; numero quadraginta & octo. Imaginum igitur numero 48, duodecim signiferum componunt; nominaq; eorum superius explicatae sunt. Viginti & vna boream versus inclinant; quindecim vero ad Austrum. Illae sunt Ursa minor, Ursa maior, Draco, Cepheus, Bootes, Corona, Gnosia, Engonasis, sep Hercules, Lyræ, Cignus; alij dicunt Avis, seu Gallina, Cassiopeia, Perseus, Auriga seu Heniochus; Serpentiarius, seu Ophiurus, Aquila, Serpens Ophiuchi, Sagitta, seu telum, Delphin, Pegasus, Equi, Sessio, Andromeda, & Triangulus. Haec sunt stellarum inerrantium nomina asterismos componentium in parte arctoa. In

Fixarum, an merus Astrologis,

Fixae quor modis distinguantur.

Fixarum differimen ex magnitudine.

Fixarum quoniam diametri, numerus & situs.

Stellae obscurae, & nebulosae.

Imagines coelestes 48, variae curvatae ab Hiparcho, Plinio, Proclo, & vulgo.

Stellae informes.

Imaginum borealium nomina, & numerus.

parte

parte autem australi sunt, quæ sequuntur. Cætus infestus Andromedæ, orion, eridanus, lepus, canis maior, qui & syrius. Procyon, idest canis minor. Argo, seu Naui: Hydra, Crater, Coruus, Centaurus, fera, seu bestia quam Centaurus gerit, seu lupus; Ara, seu Thurribulum: corona australis, & piscis austrinus, seu magnus, qui venerem, cum Typhonem fugeret, excepisse dicitur à poetis. Stellarum omnium inerrantium, quæ sunt maiores, potentiores sunt minoribus, parvæ imbecilles. Lucidum habentes lumen illustres effectus causant. Plurimū micætes, magnas conturbationes efficiunt. Lumine densiores, efficaces existunt rariores, debiles. Obscuræ, & nebulosæ obscuritatem, & malos patiunt effectus. Distinguuntur rursus inerrantia sydera colore, ac propterea ex coloribus planetarum induunt naturas. Idq; scitu necessarium est, ad prædicendas temporū mutationes: illorum namq; planetarum effectus parturient, quorum colores habet. Quæ igitur candidum, splendidumq; colorem habent: Iouis vires referunt. Claræ splendidæ valde, & modice rubentes: solares sunt. Splendidissimæ, & buxæ: Venereæ; candidæ, pallentes, & hebetis luminis, lunares. Ignæ seu rubeæ, fuscæ, splendidæ, Martiæ. Plumbeæ, vel non omnes splendidæ: Saturniæ. Splendidæ cineræ, aut quasi nutantis coloris Mercuriales. Nubilosæ, & maculosæ: lunares, & Martiæ, obscuræ & tenebrosæ: lunares, & Saturniæ. Amplius quæ stellæ secundā longitudinē ad zodiacū referuntur, prout sunt in tali, & tali signo: nobiles sunt reliquis. Quæ in signifero incidunt potentiores sunt illis, quæ extra illum degunt. Quæ minimam habent latitudinem efficaciores sunt illis, quæ magnam habent latitudinem, & eo magis si in ecliptica incidant: quia planetis corporaliter iungi possunt, & eorum radijs illustrari. Ideo præ cæteris Basiliscus, seu cor leonis potentior, robustiorq; decernitur: quia ab ecliptica boream versus, minutis tantum decem elongatur. Quod sidus re vera cum sit secundæ magnitudinis, ob efficaces effectus primæ reputatur: cum planetæ, præsertim sol per corpus illi iungi possunt. Potentissimæ igitur erunt stellæ fixæ, quæ in ecliptica incidunt: saltem vsq; ad secundum latitudinis gradum ab ecliptica. Post has verò, quæ ab ab utroq; Hemisphærio citra duos latitudinis gradus defleunt, minus efficaces erunt: quia omnibus planetis (solē, & Ioue exceptis) iungi possunt: Idq; ob illorum planetarum maximam declinationem, quem habere solent, prouenire, maxime consentaneum est, quod in sole, & Ioue nō contingit. Similiter quæ post quartum latitudinis gradum declinationem habet, debilioris sunt influxus: quia sunt solum, Marti, & Veneri, rationem etiam enarrata, iungi possunt. At quæ gradum latitudinis quintum excedunt, vsq; ad septimum, cum Venere tantū, & Marte coire possunt, verum in cunctis hisce præcitatatis habenda est quoq; ratio magnitudinis illarum: quamuis extra zodiacum declinationem habeant. Nam & pleræq; insignes extant, & orientur, & culminant, & occidunt: ideoq; & illæ etiam mirabiliter influent. Verum hæc omnia in libris accomodata habes. Subinde Boreales fixæ nobiliores sunt australibus: & existentia, & declinatione. Similiter quæ in cuspidibus seu domorum inijs præcisè incidunt, potentes sunt: sed potentiores quæ horizontales angulos, & cor cœli perlustrant, & horizontis circumferentiā ambiunt, & verticales existunt. Postremo fixarum robur ex earum habitudine ad planetas omnes elicitur, sed ad solem præcipuè. Idq; multipliciter contingit. Næpe ex earum coniunctione cū planetis secundū longitudinē, ex earum antisicio cum eisdem præcisè: & planetarum radijs, quando scilicet ab illis illustrantur: ex ortu, & occasu simul in mundo: ex transitu simultaneo per cœli mediū, vel per imū: ex matutino occasu vero, & ex vespertino exortu vero: hoc est, quando ex oriente sole, vel planeta, stella opposita sub occidentali fini-

Imaginum Australium numerus, & nomina.

Fixarum discrimina in effectibus.

Fixarum discrimina à colore.

Fixarum discrimina in longitudine, in zodiaco, & latitudine.

Cor leonis cur cæteris fixis potentior.

Fixarum extra zodiacū multa insignia.

Fixarumque potentiores, & nobiliores.

Fixarum robur, ex habitudine ad planetas, præsertim ad solem.

tore demergitur. Vel quando occidente sole, vel planeta, stella è diametro in horizonte orientali eleuatur. Similiter dicendum est, fixas robur trahere ex matutino exortu verò, vel apparenti: & ex matutino occasu apparenti, & ex apparenti exortu vespertino, & vespertino occasu vero, & apparenti. Sic enim fiet, vt variæ sint temporum mutationes: quod inferius explicabitur. Verum, vt omnia claritatem habeant, operè prærium est, ortu, & occasum discrimen inerrantium siderum particulari digressionè discutere: quod accomodari quoq; poterit reliquis erronibus, præter solem: licet in Venere, & Mercurio, qui solem sequuntur, & non longe ab eis recedunt, in aliquibus certè deficiet. Non etenim sole exoriente, occasum petere poterit Venus, vel Mercurius, & è contra sole occidente, duo illi inferiores ortum ascendere festinabunt: licet orientales, & occidentales dici poterunt. Itaq; possunt dumtaxat oriri cosmice, & Heliace, & occidi acronyce, & heliace tantù. Hoc est, possunt supra horizontem attolli simul exoriente Sole: & possunt parum ante solis ortum apparere, qui prius sub solis radijs tegebantur. Amplius possunt certe simul cum occidente sole abscondi: & possunt pedetentim sub occidentis solis radijs occultari: cum parum post solis occasum se conspiciendos protulerint. At luna matutinum nunquam ortum heliacum habebit: quia sole velocior, & interlunio completo recedit à sole in consequentia, vnde post solem oritur. Sed fixarum tres alij habitudinum modi, siue ad solem, siue ad planetas dilucidandi remanent: ex quibus illarum quoq; potentia, & robur desumetur. Primus est, cum sol, vel planeta mediat cœlum: stella oritur, vel occidit; item cum planeta medium imum cœli transit, stella oritur, vel occidit. Secundus est oppositus, cum planeta, scilicet oritur, vel occidit, stella culminat, vel imat cœlum. Tertius, & postremus est, cum inerrantia sidera eundem positionis circulum cum planetis obtineat. Horum verò praxis, si opus fuerit, dilucidabitur.

Duo inferiores quomodo possunt oriri, & occidi oriente, vel occidente sole.

Luna matutinum ortum heliacum non habet.

Fixarum tres alij habitudinum modi ad planetas.

De vario siderum inerrantium ortu, & occasu respectu planetarum ob temporum mutationes dignoscendas.

C A P. X X X I I I.

Phœnomenarum origo.

Fixarum ortus, & occasus Astronomicus.

Fixarum ortus poeticus.

Cur dicuntur ortus poetici.

OELESTES apparentias, quas Græci phœnomenas vocant, nonnulli tempestates certas, statas, & regulares ad differentiam fortuitarum, ex stellarum ortu, & occasu, primi mobilis gyro, & maioris luimnis motu originem habere: nullus ex rerum cœlestium peritis est; quin illud affirmet. Ideo de illarum vario ortu, & diuerso occasu accuratius, exactiusq; dicendum est. Stellarum itaq; duplex est ortus, & occasus: alter poeticus, alter verò astronomicus. Astronomicus est ascensus, & descensus signorum, & partium ecclipticæ in vtroq; sphaeræ situ. Primus est portio Aequatoris, quæ cum eo signo, vel arcu cooritur, dicta à Ptolemæo *αναφορα*: secundus est portio æquatoris, quæ cum eo signo, vel arcu vna occidit. At de hisce non erit in præsentiarum nobis sermo: sed de poetico. Poeticus ortus est stellarum inerrantium ascensio, vel descensio supra, vel infra horizontem: quæ fit sole simul aut oriente, aut occidente; vel earundem apparitio, & occultatio, quæ fit sole ad eas propius accedente, vel recedente. Cur autem dicuntur hi ortus poetici, nulla alia ratio est, nisi quia poetæ cum aeris mutationes, & tempestatem describunt, similiter æquinoctiorum, & solstitiorum

stitionum tempora, quemadmodum etiam historici, & rei rusticae scriptores arationis, sationis, messis, & similibus: his crebro utuntur. Species ortus, & occasus poetici duplex est: verus, & apparens. Verus in duplicem quoque dividitur in matutinum, & vespertinum. Matutinus ortus est, stellae ascensus supra horizontem una cum sole oriente, aut paulo post solis ortum. At cum sic solis radijs tegatur, ita ut cerni minime possit: hoc ortu modo, non conspicitur. Vocatur hic ortus graece κοσμικός, latine cosmicus: hoc est mundanus. Occasus matutinus est stellae descensus infra horizontem, sole è regione oriente. Hic occasus graece similiter dicitur κοσμικός, idest mundanus. Ortus vespertinus est vespertina stellae ascensio supra horizontem, sole è contra occidente, quem Graeci vocant ακρόνυχον, hoc est Acronichus, quod latine noctis initium significat: licet ab alijs cronycus dicitur, hoc est temporalis, à χρόνος, quod significat tempus. Occasus autem vespertinus est vespertina stellae descensio infra horizontem, sole simul, aut paulo post occidente à graecis similiter dicitur ακρόνυχον. Ortus seu occasus apparens est ille, qui alias heliacus dicitur. Ortus heliacus est stellae apparitio extra solis radios, ut mane conspici possit: nam paulo ante solaribus radijs tecta erat. Quod certe fit, cum sol à stella recedit, & quasi eandem detegit: ut mane ante ipsius ortum de novo conspiciatur. Graeci hunc ortum ἐπιτολήν vocant. Plinius emersum. Hunc ortum illustrem facit Cardanus, & nobilissimum. Occasus heliacus est stellae occultatio, ut vesperi post solis occasum cerni non possit ob solis propinquitatem, qua stellas ad quas pervenit suo fulgore occultat, & tegit. Quae stella paulo ante solis occasum supra horizontem occidentalem conspiciebatur. Hunc occasum heliacum vocant etiam Graeci κρύψις, & αφανισμός: Plinius vero occultationem. Alij dicunt heliacum dici ab ἡλίος, quod est sol: nam ideo solaris dicitur. Sed libet hoc in loco, de his poeticis ortibus carmina quaedam afferre: quae alias Freigius vir doctissimus in de phaenomenis libro 13, cum sint pulcherrima, adnotavit.

Ortus, & occasus poetici species.

Ortus matutinus.

Occasus matutinus.

Ortus vespertinus.

Occasus vespertinus.

Ortus heliacus.

Occasus heliacus.

Freigius.

Mane vehit supra terram tibi cosmicus ortus
 Sydera: sed phœbi lumina tecta latent.
 Mane dat Heliacus quaedam subiecta videre
 Astra: sed acronichus nocte videnda trahit.

Verum permutantur adinvicem ortus, & occasus cosmicus, & Acronichus, idest ortus, & occasus veri: quorum permutationes his versibus pulchre designantur.

Cosmice descendit signum, quod acronyce surgit
 Chronyce descendit signum, quod cosmice surgit.

De his ortibus, & occasibus vide Virgilium in Georgicis, Ovidium de ponto, & de fastis, Lucanum, & alios quoque poetas: ideo diximus cur poetici vocarentur. Sed & adducere placuit incerti authoris carmina, quae Franciscus Bordinus Corrigiētis in sua chiliade tractatu primo, quaesito & responso 291, affert. Quae cum sint vetusta (ut remur) & ob pulchritudinem lectoribus facient satis.

Virgilius: Ovidius, Lucanus.

Franciscus Bordinus.

Cosmicus est ortus, cum sol emergere quaerit
 Ipsius oppositum lapsus ad ima gerit.
 Chronicus est lapsus, cum sol in vespere tabet,

Illius

Illius oppositum chronicus ortus habet.

Heliacus signo dat ortus sole remoto,

Illius occasum proximitate noto.

Ortuum, & occasuum species ad nouem Ptolomaei duxit.

Fixarum ortus, & occasus tempore expressio.

Cosmici ortus, vel occasus acronyco inuenio.

Cosmici ortus, & acronyco ortus inuentio.

Ortus, & occasus Heliacus inuenio.

Stellarum ortus, & occasus specie expressa.

Fixarum discrimen in ortu, & occasu extra eclipticam.

Stellae in ecliptica non constitutae cum eisdem eclipticae punctis non oriuntur, & occidunt.

Eudoxus, Aratus, Hipparchus, Theon, Ptolomaeus.

Ptolomaeus libro octauo sui Almagesti capite quarto, & in quadripartito has ortuum & occasuum species *οχηματισμους* vocat: id est aspectus, & configurationes stellarum ad solem, eorumque discrimina ad nouem reduxit. Quae & nos superius tetigimus, & si in alias tanquam appendices, diuisimus. Vt autem huius negotij, & abundantior, & exactior habeatur doctrina, sitque prudens Mathematicus huius rei securus conscius: duo tantum adnotare conuenit. Primum est, ut inuento solis loco in ecliptica tempore ab authoribus citato, (Nam solent auctores vel tempore expresso, ortum, & occasum generaliter demonstrare, & speciem diuinandam relinquere: vel specie ortus, & occasus expressa, tempus diuinandum relinquere. Quod obseruant etiam poetae, historici, rei rusticae scriptores, & alij, quod certe per ephemerides, aut per astrolabica instrumenta docetur) signari debeat eclipticae locus cum quo stella oritur, vel occidit, conferendus utique cum solis loco: Ita ut si locus ortus, vel occasus stellae cum solis loco congruat, dicetur id fieri vel cosmico ortu, vel acronyco occasu. Si vero non congruat solis loco, sed e regione opponitur, dicetur, id quidem fieri cosmico occasu, & acronyco ortu. Porro si locus ortus, vel occasus stellae, solis ortum praecedat, dicetur tunc fieri ortu heliaco; si autem sequitur, erit occasus heliacus: & haec quo ad tempus generaliter expressam. De specie vero ortus & occasus expressa, sic operandum erit. Inuento eclipticae puncto eum quo stella oritur, vel occidit, conferatur species ortus & occasus cum eclipticae puncto, cum quo stella oritur, quandoquidem haec iuncta simul ostendent solis locum, & in de tempus. Verum stellae sunt in duplici differentia. Nam quaedam cum locis eclipticae singulis oriuntur, & occidunt, quaedam cum longius ab ecliptica recedant; id non efficiunt. Nam vel boream versus consistunt, vel ad meridiem vergunt (vt superius iam tacuimus est.) Haec cum punctis eclipticae, vera loca sequentibus oriuntur: & cum punctis vera loca antecedentibus occidunt. Ille contra cum punctis eclipticae vera loca antecedentibus oriuntur, occidunt autem cum punctis eclipticae vera loca sequentibus. Vt stellae in ipsa ecliptica constitutae, aut non longe ab illa, cum iisdem eclipticae punctis oriuntur, & occidunt in quibus sunt. Oritur id certe ex duobus, ab ipsa scilicet ecliptica, ad quam omnes stellae referuntur: & ab eleuatione vtriusque poli. Primo ab ecliptica, quoniam non mouetur super axe, & polis proprijs, sed super axe, & polis mundi ac Aequatoris, ac propterea partium suarum aliquae artico polo sunt proximae: nonnullae antartico. Igitur ori, & occidere cum ijs punctis, quae in eclipticae incidunt, impossibile est. Secundo ab eleuatione vtriusque poli: quippe quae alteram eclipticae medietatem ad alterutrum polorum aducit, & ab altero longius abducit. Ideo stellae extra eclipticam constitutae, cum alijs zodiaci signis ori, & occidere, quam ea sunt, in quibus consistunt: necesse est. De his omnibus videndi sunt illustres viri, cum veteres, tum quoque Neoterici: praesertim Eudoxus, Aratus, qui de phoenomenis Graeco scripsit carmine. Hipparchus libro secundo & tertio in Aratum. Theon Alexandrinus, Ptolomaeus, & reliqui quae plures. Secundum principale quod adnotatu dignum censemus, est: scire interuallum inter solem, & stellam, vt emergat, vel occultetur, quantum debet esse. Quandoquidem cum stellarum magnitudo non sit aequalis: etiam interuallum erit inaequale. Ideo maiores minus spatium requirunt: minores, maius. Dicamus

camus igitur, & siderum inerrantium distantiam à sole, vt conspici possunt: & etiã errantium. Ab his igitur exordientes, scias Saturnum vndecim graduum internallo à sole distantem conspici posse, Iouem, decem: Martem vndecim, & paulo amplius. Venus quinq; gradibus à sole distans, conspicitur. Mercurius decem. Luna deniq; certum interuallum non habet. Quomodo autem hæc veritatem habeant, alias discutiemus. Sed aliquibus difficultatem duo inferiores inculcant, præsertim Mercurius. Quo autem ad fixas attinet, scias primæ magnitudinis stellas duodecim graduum interuallo à sole, distantes conspici posse: secundæ, tredecim: tertiæ, quatuordecim: quartæ quindecim: quintæ, sexdecim: sextæ, decem & septem: nebulosas quoq; obscuras, & minutissima quæq; inerrantia sidera decem & octo. Quamobrem Pllaius libro 18. capite 25. rectè dixit, dodrantes horarum cum minimum, interualla ea desiderant, ante solis ortum, vel occasum, vt conspici possint. Ex his habemus stellas fixas in parua distantia exoriri à sole, plusquam luna, tribus de causis, vt rectè notat Cardanus, vel ob luminis claritatem, & vigorem: & sic difficultati motæ de Mercurio sit satis. Nam & si sit paruus, tamen ob luminis claritatem apparere potest in distantia septem partium à sole, & nos extendimus ad decem. Luna verò partium quatuordecim à sole distans, conspici potest: ratio etenim est citra predictam; quia omnes stellæ cuiuscunq; generis, & si participatum habent lumen à sole: luceant etiam proprio lumine. At luna lumine alieno scilicet solis; & si aliquid haberet luminis, illud tale valde hebes est; ac propterea occultatur à sole in maiori distantia, quàm reliqua sidera: quia cum propinqua sit soli, cuius lumine luget, & illo inferior, excipit lumen à superiori parte, & ita nobis occultatur. Secunda causa est magna stellarum altitudo, qua fit, vt earum lumen à sole minus præpediatur; ac propterea fixæ in magna solis propinquitate maximæ conspiciuntur. Tertiã, & postrema causa est, quarundam earum latitudo magna, veluti Arcturi, & Caniculæ. Magna itaq; in latitudine distantia efficit, vt plerumq; stella, quamuis valde soli propinqua secundum longitudinem, conspiciendam se nobis præbeat ante solis ortum: idq; tam in ortu matutino, quam vespertino in horæ illi latitudine nobis contingit; in australi non sic, cum ibi, sit via solis. Verum, antequam huic capiti supremam imponamus manum, admonendus est diligenter prudens lector, plures ortus, & occasus species à Prolomæo Idcis suprareritatis assignari, quàm à doctissimis viris scribuntur. Nam & si nouem sint principales: vnaquæque tamen in alias tres diuiditur, ita vt omnes sint viginti septem. Nonnulli rentur esse plures: sed ex lectione Prolomæica viginti septem eliciuntur. Quæ autem sint illæ, profecto fixarum meditationes etiam subrus terram, vel sole in ortu existente, vel in occasu, vel in imo cæli, vel culminante: & illarum ortus, & occasus similiter sole in medio, vel in imo cæli existente, & reliqua aliarum, de quibus alias dicemus diuino lumine nobis superstitæ. Porro vti in hac facultate doctissimi illarum ortus, & occasus diuinitatibus taxat tradiderunt, explicueruntq; quæ ad manifestas temporum mutationes faciunt.

Planetarum distantia à sole, vt conspici possunt.

Fixarum distantia à sole, vt conspici possunt.

Plinius.

Fixæ in minori distantia conspiciuntur, quàm luna.

Stellæ omnes præter lumen solis habent lumen proprium, excepta luna.

Stellæ in magna altitudine, etiam si propinque conspiciuntur.

Stellæ in magna latitudine, etiam si propinque videntur.

Numerus ortuum, & occasuum fixarum.

Præcisio

Praxis omnium supradictorum. C A P. XXXIV.

Fixarum or-
tus, & oc-
casus cum
planetis quo
modo inue-
niendus.

LINERRANTIVM siderum si quis ortus, & occasus cum planetis assequi voluerit, ante omnia ex directionum tabulis obliquam planetæ ascensionem, vel descensionem elevationi regionis, quam desiderat, congruentem, elicere necessum est. Quæ profecto ex declinatione, ascensione recta, & differentia ascensionali habentur. Ex quibus, scilicet ex obliqua ascensione videndum est, planeta cum qua parte ad vnguè oritur, siue occidit. Quæ pars cum parte ortus, & oc-

casus stellæ dubio procul conferenda est: vel è regione operari poterit, si quereretur stellæ inerrantis ascensio, vel descensio: quæ conferenda certe esset cum erraticæ ascensione, vel descensione: subito etenim illius ortus, & occasus anticipatio, vel retardatio occurreret. Verum id prudens mathematicus in tabulis assequetur: nō. n. omnia hic asserre licet, vbi alibi congesta habentur, præsertim ne in immensum volumen augeatur. Cur verò planetæ cum fixis simul non oriuntur, & occidunt, sicuti sol, causa quippe est eorum latitudo ab ecliptica. Ideo non in eisdem longitudinis partibus cum illis orientur, & occident: nisi adfuerit aut nulla, aut parua eorum latitudo. Eadem ferè methodo fixarum locus in cœli culmine, vel imo cœli indagatur: ascensionum scilicet: rectorum auxilio cum sole, & planetis. Porro stellarum apparitionem ad talem regionis elevationem, vel supra terram perpetuò, vel infra terram occultationem, vel quæ horizontem perstringunt, si quis assequi voluerit: ab elevatione poli, à quadrantis circulo, à regionis complemento, & à stellæ declinatione dubio procul desumenda est. Quandoquidem à cœli quadrante puta à partibus nonaginta subtrahenda est poli elevatio, & resultans erit regionis complementum. Deinde adnotanda est inerrantis stellæ declinatio, & videndum num sit borealis, & complemento maior, vel sit Australis, & similiter complemento maior, aut sit complemento æqualis. Si namq; declinatio est æqualis complemento latitudinis regionis, tunc stella horizontis circumferentiam tantum ambit: similesq; stellæ dicuntur horizontales. Si vero est australis, & regionis complemento maior, infra horizontem, subtusq; terram semper manet: prouenitq; id ex humilitate illius poli. Sanè borealis maior complemento, semper est supra horizontem: & numquam oritur neq; occidit. Sunt tria illustria exempla in poli altitudine Venetiarum, sub qua tabulæ in Italia condi consueuerunt: Primum de humero Vrsæ maioris, quæ est stella secundæ magnitudinis, martiæ naturæ: cuius declinatio cum sit maior complemento, & borealis, semper in illo polo est supra terram: quamuis à poli elevatione graduum 28: vsq; supra semper orta conspiciatur. Nam in antecedentibus oritur quidem, & occidit: quia regionum latitudines sunt minores. Secundum exemplum est de Canobo primæ magnitudinis Iouis, & Saturniæ naturæ. Huius declinatio cum sit Australis, & complemento maior, in illo polo semper infra terram latet: quinimo à poli elevatione graduum 39. & supra, semper latet; nam in antecedentibus latitudinibus oritur quidem, & occidit. Postremū exemplum est de sinistro Aurigæ humero, magnitudinis primæ, naturæ Martis, & Mercurij, cuius declinatio borealis cum sit complemento regionis æqualis, in illa horizontis circumferentiam tantum ambit, estq; hor-

Erraticæ cur
non simul cū
fixis oriun-
tur, & occi-
dunt, vt sol.

Stellarū ap-
paritio in re-
gionibus
quomodo in-
uenienda.

Stellæ hori-
zontales.

Stellæ subter-
ranæ.

Stellæ supra
terram sem-
per.

Humero Vrsæ
maioris
vbi supra
terrā sēper.

Canobus vbi
infra terram
semper.
Aurigæ hu-
merus fini-
ster vbi hori-
zontalis sem-
per.

rizonalis : neq; oritur, neq; occidit. Quod quidem contingit ab illa poli eleua-
 tione scilicet 45. graduum ferè, & supra. Nam à 44. ad infra semper oritur, &
 occidit. Et quod de his tribus allatum est exemplum, & de tali regionis altitu-
 dine : de alijs quoq; operari poterit prudens Mathematicus, quæ omnia in tabu-
 lis perspiciet. De verticalibus autem stellis, nempe quæ singulis diebus per re-
 gionis verticem perambulant, & fiunt perpendiculares : illas certe ex regionis
 altitudine, & ipsarum declinatione assequetur. Si etenim ambæ in idem coeût,
 & fiunt æquales : stella dubio procul verticalis erit, & perpendicularis. Exem-
 plum adest superius positum de sinistro Aurigæ humero, qui cum eius declinatio
 regionis illius altitudini congruat, non solum horizontalis est illi : verum verti-
 calis, & perpendicularis : quia stellæ horizontales illi altitudini, si Borealem
 habent declinationem, cum idem sit complementum, & altitudo : sunt etiam
 verticales, & perpendiculares. Quò autem ad stellas inueniendas in eodem po-
 sitionis circulo cum planetis positas, necesse est directionum tabulas reuoluere :
 ubiq; positionis circulum inuenire. Videat deinde prudens Mathematicus num
 stellæ inerrantes, & planetariæ in parte cœli ascendente constituentur : vel in
 parte cœli descendente. Si namque in parte cœli ascendente, tunc iuxta posi-
 tionis circulum, illarum ascensiones simul conferat : at si in parte cœli descen-
 dente, profecto per descensiones, seu per oppositi loci ascensiones operabitur.
 Verum enimvero inter tot assignatos stellarum inerrantium modos, nullus
 quidem difficilior illo, quo inuenitur, quam scilicet ad solem illarum ortus, &
 occasus habeant habitudinem. Nam alius quo reperitur, quæ stellæ in tali lo-
 ci eleuatione oriantur, atque occidant : facilis est. Porrò illæ quarum decli-
 natio vel borealis, vel australis, complemento loci, seu eleuationi regionis
 minor est, illæ profecto in tali sphaeræ loco semper oriuntur, & occidunt : quod
 supra tetigimus, & nulli dubium esse oportet. Difficultas vero est in cæteris
 illarum ad solem habitudinibus, nempe in exortibus, & occasibus Heliacis,
 acronycis, & cosmicis, qui quidem ad solem referuntur. Difficile quippe est
 scire, quæ stellæ, & quando hos habitus ad solem habebunt. Missos itaque
 faciemus ortus, occasusque heliacos, cum Arcus quo stella è solis r adijs emer-
 git, aut intra quos occultatur (quod est interuallum) ex triplici variatur capite ;
 ratione climatis, ratione partium cœli, & ratione magnitudinis stellæ; ac prop-
 terea illorum difficillima est tractatio, facilior autem aliorum. Exemplum ha-
 betur de exortu, & occasu acronyco, & heliaco Vergiliarum in libello Ptolomæi
 de ortu syderum, & in libro magnæ compositionis, seu Almagesti : quod quidem
 Cardanus affert libro secundo Quadripartiti in explicarione textus 64. cap. 11.
 egregie explicat : breuiter tamen concludit vespertinos Vergiliorum occasus
 chronicos tertia die Aprilis fieri : ortus matutinos heliacos septima die Maij :
 exortus vespertinos chronyco vndecima die Nouembris : occasus verò heliacos
 seu matutinos duodecima die octobris. Verum & hæc emendatione indigent à
 Ptolomæi tempore vsq; ad nostra, & præsertim ob anni recogniti rationem. At
 quò ad cæteras habitudines indagandas, in primis solis locum per singulos anni
 dies adnotare oportet : quem certè in Ephemeridibus prudens Mathematicus
 assequetur. Deinde inerrantium siderum ortus, & occasus ad illius poli altitudi-
 nem, quam desiderat : diligenter animaduertendo cum quo eclipticæ gradu præ-
 cise oriantur, atq; occidant. Hoc autem in ephemeridibus Magini clarissimi Ma-
 thematici edocetur, Hagogicarum suarum quarta parte. Vbi duas tabulas ortuū,
 atq; occasuum fixarū miro labore studiosis congeffit : quæ mirum in modum
 nobis

Verticales
 stellæ quo-
 modo inue-
 niendæ.

Aurigæ hu-
 merus sini-
 ter vertica-
 lis polo 45.

Fixarum lo-
 cus cum pla-
 netis quomo-
 do indagandus.

Inter exor-
 tus, & occa-
 sus fixarum
 qui diffici-
 lior ad inue-
 niendum.

Ptolomæus.
 Cardanus.

Vergiliarum
 vespertini
 occasus cro-
 nici, matu-
 tini ortus he-
 liaci, vesp-
 tini exortus
 chronici, ma-
 tutini occa-
 sus heliaci.

Maginus.

Modus inueniendi fixarum habitudines ad solem.

Exemplum de lucida Eridani quas habitudines ad solem habet polo 45

nobis in huiusmodi negotio profuere. Hisce postmodum habitis videat, num signum, & solis gradus conueniant cum signo, & gradu fixæ emergentis in horizonte, seu occumbentis in occasu. Si namq; conuenerint in ortu, signum erit stellam matutino ortu, qui est cosmicus, cum sole coascendere. Si verò gradus, & signum occasus stellæ cum sole conuenerint, tunc utiq; dicitur, stellam occidit occasu vespertino vero: quia cum sole vna in occidente demergitur; & talis occasus est Acronychus. At si gradus ortus stellæ conuenerint cum solis gradibus, qui tamen signum contra stellam obtinet: tunc stella dicitur exoriri vespertino, veròq; ortu, qui est acronychus: nam sol in occidente decumbit. Quod si gradus stellæ solis loco congruat, qui tamen stellæ opponitur ipso ex oriente, tunc stella sub finitorem immergitur, talisq; occasus vespertinus, & verus est: qui alias cosmicus appellatur. Vt autem res clarius fiat, vnico tantum id absoluemus exemplo: nempe de lucida Eridani, quæ arabicè Arcanar dicitur. Insignis quidem stella, magnitudinis primæ: naturæ Iouis, & Venereæ. Hæc sub poli elevatione partium 45. cum primo gradu leonis exoritur. Ergo cum sol primam leonis partem possiderit in oriente: dicitur tunc stella ortu vero, & matutino, seu cosmicè oriri, quia cum sole coascendit; idq; occurrit die vigesima quinta Iulij. Die vero octaua Martij occidit cum sole occasu vespertino, & vero, qui est acronychus. Tunc etenim sol decimam septimam piscium partem perambulat cum scrupulis primis quinquaginta tribus. Oritur deinde vespertino, & vero exortu, qui etiam Acronychus dicitur die vigesima prima Ianuarij: tunc enim sol primam Aquarij partem cum sexdecim scrupulis primis obtinet. Matutino deniq; occidit occasu, coascendente Sole cum decem, & septem Virginis partibus, & quinquaginta minutis: qui occasus cosmicus est. Hoc certè exemplo poterit prudens Mathematicus alios siderum inerrantium ortus, & occasus inuestigare pro sua quaque latitudine.

Animaduersiones ex Cardano circa inerrantium siderum ortus, & occasus. C. A. P. X. X. X. V.

Cardanus

In exortu plurium stellarum prima visa sufficit ad exortum & in occasu prima quæ incipit abscondi

EGARI minimè potest Cardanum alioqui virum doctissimum præteritis in hac facultate præstantissimis viris, diligentem sua ætate siderum inerrantium fuisse observatorem: nam postremus scripsit, quamuis non omnia ad vnguem attingerit ob ipsarum rerum difficultatem. Ideo opere præteritum nos fasturos arbitrati sumus nonnulla ex ipsius Cardani obseruationibus, & placitis explicare: quæ ad huius tractationis dilucidationem maximè conducunt. Adnotet igitur prudens Mathematicus primò, quòd si plures sint stellæ, quæ exoriuntur, prima visa sufficit ad exortum, nec opus est, ut reliquæ oriantur: & contra cum plures occidunt, occasus finitunt cum prima earum incipit abscondi. Quòd fit, ut magis à sole stellæ si sint plures, distent in occasu: quam in ortu. Exemplum iam allatum est de Virgilijs. Ratio cercè est, quia exortus, & occasus à diuersis sumuntur scellis: Exortus à prima quæ apparet, occasus à prima quæ incipit latere: pars autem finitoris occidua, orientali aduersa est. Adnotet secundo

secundo quod una, & eadem stella non aequaliter à sole distat oriens, & occidens. Causa huius est duplex. Altera est signorum rectitudo, & obliquitas: altera est ipsarum latitudo, vel borealis, vel australis. Nam borealis efficit, vt matutino, & vespertino ortu celerius orientur: australis autem ad occasum tantum matutinum, & vespertinum conuertit. Quo fit, vt Arcturus cum sit borealis, utroque ortu oriatur in minori distantia à sole, quam occidat. At Canicula cum sit australis contrario modo. Adnotet tertio, quod stellarum ortus, & occasus, si sunt multae, per multos utriusque durant dies: à prima scilicet quae oritur ad postremam earum dicitur ortus: occasus eadem à prima earum quae occidit ad postremam. At effectus non solum toto intermedio tempore perseverat, sed in ortu quoque per aliquot dies, postquam scilicet apparere omnes ceperint. Verum enimvero aliter se habet in occasu, nam effectus non durat, nisi ab occasu primae ad occasum ultimae: sed cessat effectus sequenti die, ubi omnes ceciderint. Exemplum adest de Vergilijs, succulis, zona orionis, & similibus quamplurimis. Quod si in vnus tantum stellae ortu, vel occasu id considerabitur: totum oppositum accidere, nec cessum est. Quandoquidem illius ortus, si illustris est, (de stellis nimirum primae, & secundae magnitudinis sermo est) fit tunc in vna die: verum effectus pluribus durat diebus. Exemplum adest de Canicula, & Arcturo. Nam ortus primae vno tantum absoluitur die, effectus vero pluribus durat diebus: nempe triginta, vel iuxta alios quadraginta. Similiter secundae ortus vna fit die, effectus octo, vel decem perseverat diebus. Verum utriusque occasus cum effectu eadem die qua incipit, eadem praesens finitur. Quod vero ad aeris mutationem attinet, illa in prima die ortus contingit, & in prima die occasus: licet stellarum ortus, & effectus per multos perseverent dies; idque iuxta mentem Ptolomaei. Adnotet quarto, quod circa temporum mutationes ex fixis, illarum exortus primum obtinent locum: & prognosticari debet prudens Mathematicus notabilem aeris qualitatem, quia maiorem faciunt exortus mutationem quam occasus: & matutini exortus validiores sunt vespertinis. Itaque det locum primum matutino ortui, quia est validissimus, secundum ortui vespertino: tertium occasui matutino, ultimum occasui vespertino. Probatum id Ptolomaei doctrina, qui in libello quem edidit de stellarum fixarum ortu, & occasu, & de earundem significationibus, vespertino Vergiliarum occasui nullam aeris mutationem die eadem ascripsit, sed sequenti tanquam debilissimo, dixit: quod flaret Africus. Ortui vero quia validissimus, eodem die quo orientur, dixit: spirat fauonius. Quod vero ad ordinem temporis horum ortuum, & occasuum, series sic erit: Vt primus in ordine sit vespertinus occasus, deinde ortus matutinus: quia sibi necessario succedit, tertio occasus matutinus, quarto ortus vespertinus: inde reuertitur ad primum. Adnotet quinto quod inerrantia sidera post illarum cum sole coniunctionem, copulationemque cum ante solis exortum illuxerint, validissima sunt: nam maximos, repentinoseque effectus causant. Est etenim talis ortus Heliacus: inter ceteros nobilissimus, de quo supra tactum est. At dum ab eis sol longius abest, remittuntur: sicuti cum sub oppositione fuerit, debiliora redduntur: donec ad matutinum rursus rediderint exortum; nam sic occidunt heliacè. Adnotet sexto, & ultimo, quod cum polorum altitudines sint diuersae, finitoresque varij, sidera quoque inerrantia continuo progrediantur, licet lentissimo motu: illorum sane ortus, & occasus non fient iisdem temporibus ubique terrarum; ac propterea diuersa operabuntur in diuersis regionibus ob illarum diuersum situm, & diuersam aeris qualitatem, quinimò & diuersis quoque temporibus remotis, & propinquis. Non enim stellarum situs, qui Ptolomaei tempore erat: nostris temporibus perseverat: nec

Stella oriens & occidens non aequaliter distat à sole.

Stellarum ortus, & occasus, si sunt multae, per multos durant dies.

Fixarum diuersitas in occasu.

Duratio effectuum Caniculae, & Arcturi.

Fixarum exortus maiorem temporis mutationem faciunt quam occasus.

Ortuum, & occasuum ordo temporis.

Siderum inerrantium ortus.

Heliacus validissimus, & nobilissimus.

Fixarum ortus, & occasus non idem ubique terrarum.

illius poli elevatione cum alijs convenit: nec temporis observatio anni beneficii, congruet mutationi praesentis anni: quia diversa sit aeris natura utroque; propter variam ventorum naturam. Contingit enim, ut idem ventus qui anno praeterito (verbi gratia) serenitatem ingessit, hoc anno plurias ingerat: & causa erit, quia priori anni aeris siccitas praecessit, praesenti autem humiditas: fit rursus cum sint quidam venti parum flantes: plurias, & nubes parant; multum vero, serenitatem. E contra autem alij modicum spirantes, serenitatem efficiunt: diu, plurias, ut Coscias, & Corus. Quae de re erigenda est syderum inerrantium tabula pro sua cuique regione, & aetate; ut recte consilii Cardanus: Nam illa Ptolomaei ad methodum dumtaxat est utilis; cum omnia sidera ab alio tempore usque ad haec nostra sua in signis mutauerint loca: tam in longitudine, quam in latitudine: & sphaerarum partes puta nonae, & octavae non aequae correspondent. Sic illae etiam quae Ptolomaei tempore erant a medio Capricorni ad finem eius, ingressae sunt Aquarium, & stellae Aquarii a medio usque in finem ingressae sunt Pisces: & stellae piscium ingressae sunt Arietem, & Arietis, Taurum: & sic singulae singulae. Ita ut octavae sphaerae caput non sit amplius sub Capite nonae, sed nonae initium sit sub viginti partibus octavae, & paulo amplius. Sed & lunae mansiones viginti octo ab illis partibus initium aspiciantur: nempe sub nodi orbis zodiaco; vel initium Arietis octavae reperitur in initio 28. graduum Arietis nonae. Probatur autem id pluribus observationibus. Nam tempore Mettonis Attici, qui Alexandri mortem aetatis 108. praecessit, prima Arietis stella erat in interfectione verna: quod & nos libro secundo de Numerijs Salomonis scripsimus capite 20. dum Aequinoctiorum anticipationem ex octavae sphaerae motu demonstrare nitentur. Postea Hypparchi tempore eadem stella post interfectionem vernam quatuor gradibus conspecta est: Ptolomaei tempore sex, Ioannes Vuernerus nostro tempore observavit in viginti sex gradibus, minutis vero quinquaginta. quatuor reperiri: nunc vero in 28. conspicitur: Hanc ob rem tabula fixarum Ptolomaei ad suum polium condita nostro tempori minimè deserviet, nec etiam suo polo his temporibus: sed in Asterorum situ, & occasu concordabunt observationes nostrae cum Ptolomaeis, parvo discrimine temporis excepto; de ventis vero, & caeli statibus plerumque. Nos igitur primo fixarum tabulam erigemus, tam in longitudine, quam in latitudine in zodiaco incidentium iuxta Cardani observationes: deinde aliam parvulam insigniorum, quae extra signiferum incidunt: Tertio adducemus illam Ptolomaei cum significationibus suis: quae è Greco in latinum versa conspicitur Nicolai Leonici opere, atque diligentia: Quarto triplices construemus tabulas cum inerrantium ortibus, & occasu, caeliq; meditationibus iuxta Ptolomaeicæ sub poli altitudinibus 40. 42. 45. sicque videbitur omnium discrimen. Quintam & postremam alibi edemus; pro vna regione cum significationibus, & temporum qualitatibus ad nostra tempora: cuius inscriptio erit; De qualitate tempestatum ex signorum natura partiumque illorum; idque iuxta Cardani praecipuum. Porro significationes unicuique dici correspondebunt. Quae tabulae si rectè fiant, promittit Cardanus illas usque ad tria secula fermè duraturas: paucis in singulis centum annis mutatis. Verum ante omnia temporum mutationes ex ingressu solis in signa zodiaci octavae explicabimus.

Temporum mutationes non eodem ubique terrarum.

Fixarum tabula circa temporum mutationes profua cuique regione erigenda.

Lineae mensuras ubi initium sumitur.

Prima stelle Arietis firmamentatio.

Tabula fixarum Ptolomaei nec suo polo conuenit, nec nostro tempore.

Nicolaus Leonicus.

Cardanus.

De aliquorum siderum inerrantium effectibus, De quæ solis ingressu in signa octava sphaera, & temporum mutationibus ex eisdem. CAP. XXXVI.

NTER stellas omnes nulli dubium est solem primatū gerere & lumen cunctis impartiri, omnes regere: ac iuxta illarum naturam quibus applicat, generalis constitutiones facere: lunamq; similiter, cum ad illas accesserit: idem efficere, manifestum est omnibus. Primo igitur considerabimus aliquorum inerrantium siderum effectus, quod erit tanquam perambulim quoddam ad temporum mutationes ex fixis præoscendas: deinde solis ingressum in signa octava: tertio lunæ accessiones ad aliqua inerrantia sidera. Sciendum itaq; est orionis, Arcturi, & Coronæ exortum, tempestatem significare: sunt etenim tempestuosa signa: Herodorum, & Capræ qui sunt in Auriga ventos excitare, sunt quippe vade ventosa: succularum Verò pluviâs ingruere; nam ideo Hydæ vocarunt, idest pluviâs. Manifestè etenim Hydærum ortus, & occasus sunt turbidi, & pluviâs fundunt; vnde nomen habent ut hoc est plueret. Vnde Virgilius pluviâs Hydæas nominat. Plinius sidus Vehemens, terra mariq; turbidum. Subinde pleiadum seu Vergiliarum ortus, & occasus humiditates adiuvant. Sed Cardanus scribit Vergiliarum occasum, tempus in ea dispositione relinquere, in qua prius fuit. At verò nonnulli Atlantidum occasum, & pleiadum exortum observare præcipiunt. Quandoquidem hæ matutino exorientes, diei qualitatem indicant: ille autem occidentes: noctis dispositionem manifestant. Præsepe etiam cum Asinis humiditates insurant. Syri ortum omnis antiquitas observavit, & iudicavit noxios æstus efficere, teste Homero Iliade X. Canis maior est Minor verò qui & procyon, vulgo canicula maximos quoq; æstus, & morbos multos parit: sed & commouet quoque maria. Quò autem ad ventos attinet, cum Vergiliæ exoriuntur; stat Auster. Cum exoritur orion, stat Aquilo. Cum occidit sidicula, stat fauonius. Cum orionis zona emergit: terra pullulare incipit. Sic & reliquæ suas affectiones habet, suosq; parturiunt effectus. Quæ omnia cum supra tacta sint; in edenda à nobis stellarum fixarum tabula, sigillatim enumerabuntur. Observare tamen principaliter conuenit solis ingressum in signa octava: nam cum per earum initia, media, & fines sol inambulauerit: manifestè videbit prudens Mathematicus mutari tempora, diuersasq; aeris qualitates effici. Ptolomaicam igitur doctrinam quam libro secundo Quadripartiti capite XI. affert: vbi de particulari signorum natura in tempestatibus egregie digrebitur amplectemur, & explicabimus. Illud præmonentes, quòd & si de solis ingressu in signis octava dictum fuerit: intelligendum est de figuris, quæ in orbe octavo per stellas constitutæ sunt. Quæ, vt manifestum est, à signis zodiaci recesserunt; adeò vt maxima pars Arietis octava sit in Tauro Nonæ, & maxima pars Tauri sit in Geminis Nonæ: & maxima pars Geminorum sit in Cancro Nonæ, & sic de reliquis, vt iam præcitatum est. At signa sumi debent pro spacijs signiferi in Nonæ. Porro illorum initia, media, & fines in tabula stellarum signiferi paulò inferius ponenda, distincta cernet prudens Mathematicus: ita vt

Duorum tantum dignitas, & robur

Signa tempestuosa, ventosa, & pluuiosa.

Cardani, & aliorum sententia de Vergilijs, & Atlantidibus, seu pleiadibus.

Asinorum, Syri, & caniculæ vis.

Fixa ventos cernit.

Solis ingressus insignia octava observandus.

Solis ingressus insignia quomodo intelligendus.

vnius

vnius finis sit alterius initium. Vnde & videbitur initium Arietis octauæ, hoc nostro seculo in initio 26. graduū Arietis Nonæ, & finem in 18. qui est finis gradus Tauri Nonæ: cum ibidem initium proxime sumat signum Tauri octauæ, medium verò est gradus sextus Tauri Nonæ. Ad hæc igitur multas fieri mutationes pluribus experimentis comprobata tenemus. Verum dicamus primò, quò ad temporum mutationes, signorum naturam in vniuersum, deinde sigillatim eorum partes explicabimus. Arietis itaq; signum vniuersaliter cum sit æquinoctiale vernum, & tonitruosum, & grandinosum est. Tauri signum præferet generaliter vtrumq; modum, & est subcalidum. Geminorum signum in genere temperationis est efficiens. Signum Cancri vniuersaliter serenitatis, & æstatis effectorem sortitum est. Leonis signum generaliter æstuat, ac suffocat. Virginis signum in vniuersum humidum est, ac tonitruosum ob Arietis antiscium. Chele signum, quod est Libræ, vniuersaliter variū ac mutabile signum est: est etenim æquinoctiale æstiuum. Signum Scorpij in vniuersum est tonitruosum, ac igneum: est etenim Martis domus. Signum Sagittarij in genere ventosum est. Signum Capricorni in vniuersum humidum est. Aquarij signum in genere est frigidum, & Aquosum. Signum postremo piscium generaliter frigidum est, & ventosum.

Quò autem ad solis accessiones aginet, ad initia scilicet, media, & signorum hanc: sciendum est, cum ad illa sol accedit, tales fieri mutationes. Priores Arietis partes priores, media, & extrema. partes imbres, & ventoscient: media, temperata: extrema, estuosa, pestilentes: ac mutationem facientes. Borealia spatia, æstiosa, noxia, & corruptoria sunt: Australia, temperatoria; quòd Ptolomæus glaciolum dixit. Taurus, priora vbi Vergiliæ visuntur, turbulenta, ventosa, & nebulosa habet: media humectantia, & frigida. Cardanus dixit, media humida, & satis temperate calida: At cur, nescimus: cum temperatè calidum contrarietur frigido. Extrema autem vbi succulæ conspiciuntur: ignea, & fulmina cum tēpestatibus efficientia. Borealia verò tēperata: Australia instabilia, ac incerta. Geminorum partes primæ, media, & extrema. minorum priora humida, ac noxia: media, temperata: posteriora mixta, ac incerta. Septentrionalia flatuosa, & terremotum agentia. Australia, arida, ac æstiosa. Cancri initium suffocans est, caliginosum, & terras concutiens, ibi est præsepe: medium temperatum: finis ventosus. Borealis pars & Australis, noxia, ignea, & æstiosa. Leonis initium pestilens, ac suffocans est: medium, temperatum: finis siccus, noxius, & corruptens. Borealia ignea, ac instabilia: Australia verò humida. Virginis initium calidiusculum noxium, ac corruptens: medium, temperatum: finis verò aquosum. Septentrionale spatium ventosum est: australe, temperatum. Libræ initium, & medium satis temperatum habet: extremum verò aquosum. Septentrionem versus ventosum est: ad Austrum siccum, noxium, & pestilens. Scorpij priora frigida, turbulenta, & niues agentia, media, temperata: postrema, turbulenta. Septentrionalia æstuant: Australia humectant. Sagittarij signum in principio sui humidum est, medio autem temperatum, sine igneum. Borealia eius ventosa: Australia, humida, & variabilia.

Capricorni partes anteriores, media, & extrema. Capricornus anterioribus partibus æstuat, nocet, atq; corrumpit: medijs temperatior est, postremus pluuiosus. Septentrionalibus, & Australibus simul humidus, noxius, atq; corrumpens est. Aquarij signum priora humida habet, media temperatoria: extrema autem ventosa. Borealibus æstum facit: Australibus turbidum tempus, niues, & frigora. Priores partes piscium temperatæ sūt, media, humida: postremæ, æstuentes existunt. Septentrionales, ventoscient: Australes, aquas. Hæc sunt, quæ de partibus signorum, quò ad temporum mutationes Ptolomæus locis prærecitatis docuit: quæ sectatores eius amplexi sunt: ac quæ

ac quæ Cardanus (vt in suo supplemento testatur) ex his plura experimentis firmavit: quæ tandem nos, vt certiores haberemus aeris mutationes, ad studiosorum profectum explicauimus. Illud quoq; præmonentes, quod signum tripliciter sumi potest, quatenus præfenti deseruit negotio: primò in genere, secundò in specie: tertio quo ad indiuidua quasi. Signum in genere vocamus, vt constat triginta gradibus dumtaxat: à quibuscunq; stellis illud præscindendo. Signum in specie dicimus, pro vt in partès diuiditur, puta initium, medium, & finem. Signum autem quasi in indiuiduo dicimus, quatenus pars eius vna est borealis, altera autem Australis. Scimus quidem hoc improprie sumi: sed ad maiorem rei explicationem id attulimus. Signum primo modo sumptum, simpliciter intelligitur Noni orbis: sicq; à nobis omnia signa considerata sunt, dum eorum naturam in vniuersum iuxta Ptolomæi mentem quo ad temporum mutationes, explicauimus. Ideo dum dictum est Arietis signum esse tonitruosum, & grandinosum, de noni orbis signo intelligitur. Et hæc quidem regula erit generalis, vt semper signum simpliciter prolatum noni orbis intelligatur esse. Porro quod de Arietis signo explicauimus, de cæteris quoq; intelligendum est. Signum secundo loco positum dubio procul de signo octauæ intelligendum venit: quia qualitates augentur, & minuuntur iuxta stellas, quæ in eo sunt. Constat autem illas non esse in nono orbe: quia nonus orbis stellas non habet. Ac propterea dum ad eas sol accedit, generales facit constitutiones: & ob id tempora mutari cecesse est. Ergo signa octauæ dum ipsius stellas sol perustrat, considerare conuenit. Signum postremo loco acceptum, (id est quasi in indiuiduo) propria de signo octauæ intelligendum est: nam ob stellas quæ ad septentrionem emittent, pars ipsius borealis dicitur: ob stellas autem quæ ad Austrum vergunt, Australis redditur. At constat stellas in octauo esse positas. Nilulominus tamen potest etiam intelligi de nono orbe: sed impropria consideratio est. Geminas itaq; fixarum tabulas subijcimus, alteram scilicet stellarum quæ in signifero incidunt, quibus erraticæ per corpus iungi possunt: alteram verò insigniorum extra zodiacum constitutarum. Quæ ambæ iuxta Alphonfinam rationem conditæ sunt.

Signi acceptio triplex: in genere, in specie, & in indiuiduo.

Signum in genere per quid intelligitur.

Signum in specie.

Signum quasi in indiuiduo.

Tabula fixarum Zodiaci numero 26. quibus Planeta corporaliter iungi possunt; Anno 1597, iuxta longitudinem recognita.

Naturæ.	Longitudo.		Latitudo.		Signa octauæ sphere.	Nomen.
	G.	M.	P.	G. M.		
Sat. P. Mer.	7	20	B.	2	4	Prima in lino Piscium.
	10	20	A.	1	10	Secunda in lino Piscium.
	12	40	A.	2	0	Tertia, quæ est splendida in lino Piscium.
	13	10	A.	1	0	Quarta quæ est splendida in lino Piscium.
	15	30	A.	5	0	Boreallor duarum iuxta limum Piscium.
	16	40	A.	12	0	Quinta quæ est splendida in lino piscium.
						Australior duarum paruarum iuxta limum Piscium.
						Præcedens de tribus, quæ sunt post flexum Piscium.

♈ Aries.						
Naturæ.	Logitudo. G. M.	Latitudo. P. G. M.	Magitudo. M. G. M.	Significatio. Octava Sphære.	Nomen.	
Sat. Iou.	18 30	A 4	40 4		Media de tribus, quæ sunt post flexum Piscium.	
	20 20	B 1	45 5		Australis de tribus, quæ sunt post eâ, quæ in lino Boreali.	
	20 40	A 1	40 4		In Boreali lino Piscium.	
	20 50	B 5	20 3		Media de tribus, quæ sunt post eam, quæ in lino Boreali.	
Mer. P. Sat.	26 40	B 5	30 5	Aries.	Collum Arietis.	
Mart. Sat.	26 50	B 7	20 3		Præcedens cornu Arietis. Præma stella omnium.	
Sat.	27 30	A 4	10 4		Iuba Ceti.	
♉ Taurus.						
Mer. P. Sat.	1 40	B 6	0 5		Australior in rictu Arietis.	
Sat.	2 50	A 6	20 4		Capilli Ceti.	
Mart.	7 10	A 5	0 4		Extremitas posterioris pedis Arietis.	
	7 50	B 6	0 6		Lumbus Arietis	
	8 10	A 5	30 5		Poples Arietis.	
	9 50	B 1	30 5		Posterior crusis Arietis.	
Ven.	11 30	B 4	50 5		Radix caudæ Arietis.	
	14 0	B 1	40 4		Præcedens in cauda Arietis.	
	15 30	B 2	30 4		Media de tribus in cauda Arietis.	
♊ Gemini.						
Naturæ.	Logitudo. G. M.	Latitudo. P. G. M.	Magitudo. M. G. M.	Significatio. Octava Sphære.	Nomen.	
Ven. P. Sat.	16 10	A 7	15 4	Taurus.	Sequens in abscissione Tauri.	
	16 30	A 6	0 4		Borealiore abscissionis Tauri.	
Ven.	17 10	B 1	50 4		Ultima cauda Arietis.	
Lun. Mar.	22 20	B 4	30 5		Ex Virgilijs.	
	22 30	B 3	40 5		Ex Virgilijs.	
	23 50	B 3	20 5		Ex Virgilijs.	
Sat. P. Mer.	24 10	B 5	0 5		Ex Virgilijs,	
	27 10	B 0	40 5		Præcedens in collo Tauri. (Tauri.)	
	28 10	B 5	0 5		Australior antecedentium quadrilateri in collo	
	28 40	B 7	20 5		Borealiore antecedentium quadrilateri in collo	
	29 10	B 1	0 6		Sequens in collo Tauri. (Tauri.)	
Mart.	29 10	A 5	15 3		Ex Succijs.	
♊ Gemini.						
Mart.	0 30	A 4	15 3		Ex fuculis.	
Sat. P. Mer.	1 50	B 4	0 5		Australior in aure Boreali Tauri.	
	1 50	B 5	0 5		Borealiore sequens quadrilateri in collo Tauri.	
	2 0	A 3	0 3		Oculus Borealis Tauri.	
Mart.	2 0	A 5	50 3		Ex fuculis.	
Sat. P. Mer.	2 10	B 7	30 5		Borealiore duarum, quæ in aure Boreali Tauri.	

♊ Gemini.		Naturæ.		Lôgit.		Latit.		M. S. P. G. M.	Signa octauar. (sphere.)	Nomen.
		G. M.		P. G. M.						
* Mart.	2	10	B	3	0	5			Australior sequentiũ quadrilateri in collo Tauri. Aldebaram, siue oculus Tauri Australis. Radix cornu Borealis Tauri.	
	2	50	A	5	10	1				
	5	50	A	4	0	4				
	7	40	A	4	0	4			Radix cornu Australis Tauri.	
	10	10	A	3	30	5			Borealior in cornu Australis Tauri.	
	10	10	A	2	0	5			Extra formam Tauri.	
	11	30	A	5	0	4	Taurus.		Australior in cornu Australi Tauri	
	11	10	A	1	45	5				Extra formam Tauri.
	16	0	B	5	0	4				Extremitas cornu Borealis Tauri.
	16	0	A	2	0	5			Extra formam Tauri.	
	17	10	B	0	40	5			Prima illarum, quæ sunt extra formam sub cornu (Boreali Tauri.	
Ma. P. Mc.	17	50	A	2	30	3			Cornu Australe Tauri.	
Mart.	19	10	B	1	0	5			Secunda illarũ, quæ sunt sub cornu Boreali Tauri.	
	19	10	A	6	20	5			Extra formam Tauri.	
Hic in 19. gradu incipit via lactea, vel combusta, & terminatur ad 30. gradus Geminorum.										
Ion. Sat.	21	10	B	1	20	5			Tertia sequens ex his, quæ sunt sub cornu Boreali.	
	21	50	A	3	45	5				Summitas clavis orionis. † (li Tauri †
Mart.	22	30	B	3	20	5			Quarta sequens ex his. †	
Sat.	23	30	B	1	15	5			Quinta sequens ex his. †	
	24	20	A	0	40	4			Extra formam Geminorum. †	
Mer. P. Ve.	24	50	A	4	15	5			Sequens in pede Geminorum. †	
Sat.	26	40	B	5	50	4	Gemini.		Extra formam Geminorum. †	
	26	40	A	1	30	4				Poples Gemini præcedentis. †
	27	40	A	1	15	4				Extremitas pedis præcedentis Gemini. †
♋ Cancer.										
Sat.	2	10	A	7	30	3			Extremitas sinistri pedis sequentis Gemini.	
	3	10	B	1	30	3			Sinistrum genu præcedentis Gemini.	
	5	20	A	2	15	5			Extra formam Geminorum.	
Mer. P. Ve.	6	10	A	3	30	4			Extremitas pedis dexteri præcedentis.	
Sa.	8	25	A	2	30	3			Sinistrum genu sequentis Gemini.	
Mart.	8	50	B	7	20	4			Brachium sinistrum præcedentis Gemini.	
Sat.	11	50	B	2	4	5			Dextrum latus sequentis Gemini	
	11	50	A	0	30	3			Sinistra Axilla sequentis Gemini.	
Mart.	12	10	B	5	30	4			Occiput præcedentis Gemini.	
	14	10	B	4	30	5			Humerus eius dexter.	
Sat.	16	20	A	4	30	3			Extra formam Geminorum.	
	16	20	B	3	0	5			Sinistrum latus præcedentis Gemini	
	16	30	A	3	20	5			Extra formam Geminorum.	
Mart.	16	50	B	2	4	4			Humerus sinister præcedentis Gemini.	
	16	50	B	6	15	2			Heracles, siue caput sequentis Geminorum.	
Sat.	18	30	A	1	20	5			Extra formam Geminorum.	
	20	50	A	2	14	4			Extra formam Geminorum.	

♋ Cancer.						
Natura.	Logit.	Latit.	claud.	distem.	sig. sphaer.	Nomen.
	G. M.	P. G. M.				
Sat. Mart.	22 50	B 1 0 5				Posterior pes Borealis Cancr.
	27 00	A 7 30 4				Posterior pes Australis Cancr.
Lun. Mar.	27 50	B 1 35 4				Borealior praecedentium Quadrilateri.
	82 10	A 18 10 4				Australior praecedentium quadrilateri.
♌ Leo.						
Lun. Mar.	0 30	B 0 20				Nebulosa Praesepe.
Mart. Sol.	1 30	A 0 10 4				Australior sequentium quadrilateri. (tert)
	3 10	B 2 40 4				Asinus, quae est Borealior sequentium quadrila
Sat. Mar.	4 10	B 4 50 5				Extra formam Cancr.
Sat. Merc.	0 10	A 5 30 4				Australior forficis.
Sat. Mart.	7 10	B 7 15 5				Extra formam Cancr.
	9 20	A 9 20 4				Extra formam Cancr.
	11 20	A 5 40 4				Extra formam Cancr.
	11 20	B 7 30 4				Os Leonis.
Iou. Mart.	14 20	A 3 40 6				Vola dextra Leonis.
	17 30	A 0 0 5				Genu dextum Leonis.
	17 30	A 2 30 4				Vola sinistra Leonis.
Sat. Ven.	20 10	A 0 15 5				Cuspis cordis Leonis.
Sat. P. Mer.	20 50	B 4 30 3				Collum Leonis.
Iou. Mart.	22 40	B 7 10 1				Regulus, siue cor Leonis.
	22 40	A 4 15 4				Genu sinistram Leonis.
Sat. Ven.	23 40	A 2 50 4				Pectus Leonis.
Ve. P. Mer.	27 10	B 4 0 6				Prior in ventre Leonis.
Sa. P. Mar.	29 20	A 0 10 4				Maxilla sinistra Leonis.
♍ Virgo.						
Ve. P. Mar.	2 20	B 0 30 6				Australior ventris Leonis.
	3 10	B 9 30 6				Borealior in ventre Leonis.
Sat. Ven.	7 20	A 10 30 5				Extra formam Leonis.
	7 40	B 1 10 4				Extra formam Leonis.
	8 10	A 2 40 5				Extra formam Leonis.
Ven. Merc.	10 30	B 9 50 3				Posterior cruris Leonis.
	11 50	B 1 15 4				Posterior poplitis Leonis.
	14 50	A 0 50 4				Cubitus Leonis.
Mer. P. Mar.	15 30	B 4 15 5				Australior capitis Virginis.
	17 10	B 5 40 5				Borealior capitis Virginis.
Sat. Ven.	17 40	A 3 12 5				Vola posterior Leonis.
Mer. P. Mar.	19 10	B 6 10 3				Extremitas alae Borealis Virginis.
	20 20	B 5 30 5				Australior factes Virginis.
Mer. P. Ve.	28 30	B 1 10 3				Praecedens quatuor alae sinistrae Virginis.

Libra

Naturaz.	Lógit.	Latit.		Nomen
	G. M.	P. G. M.		
Mar. Mer.	3 20	B 2 15 05		Sequens quatuor ala sinistra Virginis.
Mer. P. Ven.	4 50	A 3 30 5		Extra formam Virginis.
Mer. P. Ven.	7 20	B 2 15 05		Sequens quatuor ala sinistra Virginis.
Mar. Merc.	9 18	A 5 15 05		Extra formam Virginis.
Mer. P. Ven.	11 10	B 1 15 05		Ultima quatuor ala sinistra Virginis.
Mart. Merc.	12 25	A 3 20 5		Extra formam Virginis.
Merc. Ven.	16 30	B 3 20 5		Borealis antecedentium quadrilateri cruris
Ve. P. Mar.	16 50	A 2 0 1		Spica Virginis. (Virginis)
Mar. Merc.	17 10	A 3 20 5		Extra formam Virginis.
Merc. Ven.	17 25	B 0 10 6		Australis antecedentium quadrilateri cruris
	18 10	A 3 20 5		Virginis.
				Australis sequenti quadrilateri cruris Virginis.
Mer. P. Ve.	20 10	B 1 30 4		Præcedens quadrilateri cruris Virginis.
Merc. Ven.	25 20	A 1 30 4		Cepus sinistram Virginis.
Mer. P. Mar.	26 30	B 7 30 4		Media cauda vestis Virginis.
	27 30	B 2 40 4		Australior earum.

Scorpius

Mer. Mart.	0 10	B 8 30 4		Pes sinistæ Virginis.
	3 10	A 7 30 3		Extra formam Libra.
	8 10	B 2 30 5		Borealis tantis meridionalis.
	8 10	B 0 28 2		Luminosior lance meridionalis.
	10 25	B 1 10 4		Media lance australis.
	11 30	B 1 15 4		Præcedens in lance australis.
	18 07	B 2 45 4		Media lance australis.
	20 30	B 2 30 5		Extra formam libra.
	21 20	A 3 30 4		Extra formam libra.
	23 10	B 5 30 4		Borealis lance borealis.
	23 40	B 6 30 4		Extra formam libra.
	23 50	B 6 40 4		Extra formam libra.
Mar. P. Sat.	25 50	A 1 40 4		Lucida sequens frontis Scorpij.
	25 50	A 5 10 3		Ultima lucidarum frontis Scorpij.
	26 30	B 1 18 3		Lucida in fronte Scorpij.
Sat. Mar.	26 30	B 0 30 4		Australior pedis Scorpij.
Satur. Mer.	27 30	B 1 20 4		Pes Scorpij.
Iou. Mart.	29 30	A 6 50 3		Petalus Scorpij.
Sat. P. Ven.	20 0	B 1 40 4		Australior de tribus in sinistra tibia Ophiuchi.

Sagittarius

Iou. Mart.	0 50	A 3 45 3		Lucida in corde Scorpij.
	0 50	A 6 40 3		Sequens in pede Scorpij.
Sat. P. Ven.	50 0	B 13 40 3		Media de tribus in sinistra tibia Ophiuchi.
	0 50	B 0 45 4		Planta pedis Ophiuchi.
	0 50	B 5 30 3		Borealis de tribus, que sunt in sinistra tibia.
	2 30	B 0 40 5		Sinister calcaneus Ophiuchi.

De praeognoscendis corporis mutationibus.

♐ Sagittarius.		♑ Capricornus.	
Naturz.	Logit. G.M.	Latit. P.G.M.	Signa & partes (phere.)
Jou. Mart.	8 15	A 1 30	Cor Scorpii; hinc Arctis.
	4 40	A 5 30	Sequens trium lacinarum cordis Scorpii.
Hic in quinto gradu incipit via lactea, & terminatur ad 15. gradum ipsius Sagittarij.			
Sat. P. Ven.	12 0	B 7 30	Genu dextrum Ophiuchi.
	13 10	B 2 15	Præcedens quatuor in dextro pede Ophiuchi.
	14 30	B 1 20	Sequens quatuor in dextro pede Ophiuchi.
	15 10	B 0 20	Sequens tertia pedis ophiuchi.
Mart. Lun.	15 40	A 1 10	Extra formam Scorpij.
	15 40	A 6 10	Extra formam Scorpij.
Sat. P. Ven.	16 0	B 0 45	Ultima de quatuor in pede ophiuchi.
	16 51	B 2 15	Tibia dextra ophiuchi.
	17 20	B 1 30	Calcaneum ophiuchi.
Hic in 25. gradu, incipit iterum lactea via, & terminatur ad 4. gradum Capicorni.			
Jou. Mart.	26 50	B 2 50	Borealis arcus Sagittarij.
	27 59	A 6 39	Capulus ensis Sagittarij.
	29 10	A 1 30	Australior arcus Sagittarij.
Mart. Lun.	29 40	A 6 20	Forum sagittæ Sagittarij.
♑ Capricornus.			
Jou. Mart.	3 10	A 3 30	Hasta sagittæ Sagittarij.
Sol. Mart.	5 20	B 0 45	Nebulosa & linea Sagittarij.
Jou. Mart.	5 30	A 3 15	Humerus sinister Sagittarij.
Sol. Mart.	5 50	B 2 10	Præcedens capitis Sagittarij.
Jou. Sat. o	6 30	A 6 35	Ultima quæ est sub axilla Sagittarij.
Sol. Mart.	7 50	B 1 20	Media capitis Sagittarij.
Jou. Sat.	7 50	A 4 30	Media scapula Sagittarij.
Sol. Mart.	9 20	B 2 0	Vicina capitis Sagittarij.
Jou. Sat.	10 10	A 2 30	Scapula Sagittarij.
Jou. Merc.	11 30	B 2 5	Australis scapularum Sagittarij.
	12 30	B 4 30	Media scapularum Sagittarij.
Jou. Sat.	12 50	A 2 15	Humeri dextri Sagittarij.
Jou. Merc.	13 0	B 6 30	Borealis scapularum Sagittarij.
Jou. Sat.	15 0	A 2 50	Orbitus dexter Sagittarij.
Ven. Mer.	15 30	B 5 30	Obscura in scapulis Sagittarij.
Ve. P. Sat.	17 30	A 4 50	Præcedens borealis lateris de quatuor in radice
Jou. Merc.	17 50	B 2 0	Australior duarum in sinistra spatula, eandem etus.
Ve. P. Sat.	19 0	A 4 30	Sequens borealis lateris in radice caudæ Sagittarij.

terminat

♑ Capicornus

Capricornus.				
Naturz.	Lógit. G.M.	Larit. P.G.M.	Signa Sobere.	Nomen.
Iou. Mer.	19 0	A 5 50		Antecedēs australis lateris i radice caudæ Capricorni.
Ven. P. Sat.	19 50	A 6 30		Borealior de duabus i sinistra spatula Sagittarij.
				Sequēs australis lateris i radice caudæ Sagittarij.
Mar. Merc.	26 20	B 0 40	5	Præcedens de tribus quæ sunt sub oculo dextro Capricorni.
*Ve. P. Mar.	27 30	B 5 0		Australis de tribus quæ in sequenti cornu Capricorni.
	27 30	B 7 30		Borealis de tribus quæ i sequenti cornu Capricorni.
	27 50	B 6 40		Media de tribus quæ in sequenti cornu Capricorni.
Sat. P. Ven.	28 50	B 1 45	6	Præcedens reliquarum duarum in cauda Capricorni.
*ve. P. Mar.	29 0	B 2 30		Sequens earum.
Sat. P. Ven.	29 10	B 0 45	6	Australis de tribus quæ sunt in cauda Capricorni.
				Aqua-
				rius.
Mar. Mer.	1 0	A 6 30	4	Humerus sinister Capricorni.
				Borealior duarum quæ sunt in collo Capricorni.
				Australior earum quæ sunt in collo Capricorni.
	2 0	A 0 13		Antecedens duarum quæ sunt i cauda Capricorni.
Mar. Merc.	6 50	A 0 0	4	Antecedēs duarum quæ sūt in scapula Capricorni.
	6 50	A 2 50		Borealior duarum quæ sunt in corpore Capricorni.
	6 50	A 4 0		Australior duarum reliquarum i corpore Capricorni.
Sat. Merc.	7 50	B 5 30	3	Quæ est in sinistra manu Aquarij.
Mar. Merc.	8 50	A 4 15		Sequēs de tribus, quæ sunt in medio corpore Capricorni.
	10 30	A 6 0	5	Sequēs duarum cōtigarum, quæ sūt sub vêtre Capricorni.
				Sequens duarum, quæ sunt in scapula Capricorni.
	14 0	A 4 45		Præcedēs duarum cōtigarum sub vêtre Capricorni.
	15 10	A 4 30	4	Sequens earum, quæ sunt in cauda Capricorni.
	16 10	A 6 50	4	Præcedēs duarum cōtigarum sub vêtre Capricorni.
Sat. Iou.	16 30	A 2 0	3	Sequēs de duabus, quæ sunt apud caudam Capricorni.
	17 0	B 3 20	4	Antecedēs de quatuor, quæ sūt in boreali cauda Capricorni.
	17 30	B 2 50	5	Media ex illis quatuor cauda Capricorni (prior).
Sat. Merc.	17 30	B 6 15		Quæ sub axilla Aquarij.
Sat. Iou.	18 50	B 0 0	5	Australis de illis quatuor cauda Capricorni.
	18 50	B 4 20		Borealis ex illis quatuor cauda Capricorni.
Sat. Merc.	21 50	A 1 40		Australior duarum, quæ in sinistra vertebra Aquarij.
	23 15	B 0 10		Borealior duarum, quæ in sinistra vertebra Aquarij.
Mer. P. Sat.	24 50	A 5 40	5	Crus Aquarij.

♊ Aquaria

De praecognoscendis corporum mutationibus.

Aquarius.				Auriga.			
Natura.	Logit.	Latit.	Signa	Nomen	Logit.	Latit.	Signa
	G.M.	P.G.M.	Phara.		G.M.	P.G.M.	Phara.
Mars	26 29	B 3	0 4	Dextra vertebra Aquarii.			
	27 19	B 3	1 0	Sequens in dextra vertebra Aquarii.			
	28 59	A 9	5 0	Altera in vertebra dextra Aquarii.			
Mercur.	1 30	A 5	0 4	Poples Aquarii.			
	1 50	A 7	0 3	Tibia dextra Aquarii.			
Saturn.	5 0	B 0	1 0 4	Prima in aqua Aquarii.			
	5 10	B 2	0 4	Secunda in aqua Aquarii.			
	7 30	A 7	8 4	Tertia in aqua Aquarii.			
	9 10	A 11	5 0 4	Quarta in aqua Aquarii.			
	10 0	A 4	10 4	Quinta in aqua Aquarii.			
	10 40	A 8	3 0 4	Sexta in aqua Aquarii.			
	10 40	A 1	40 4	Septima in aqua Aquarii.			
Mars	10 50	B 7	30 4	Dorsum Piscis.			
Mercur.	14 20	B 7	30 4	Cranium Piscis.			
Mars	10 10	B 4	30 4	Antecedens quarta, quae sunt in ventre Piscis.			
	10 50	B 3	30 4	Sequens duarum, quae in ventre Piscis.			
Venus	20 50	A 5	30 4	Extra formam Piscium.			
	21 29	A 8	40 4	Extra formam Piscium.			
	22 30	A 5	30 4	Extra formam Piscium.			
	22 30	A 5	30 4	Extra formam Piscium.			
Saturn.	26 10	B 6	30 4	Cauda Piscis antecedentis.			
Omnes numero 246.							
Tabella fixarum illustrium extra signiferam numero 27.							
Anno 1597. iuxta longitudinem recognita.							
Natura.	Logitudo.	Latitudo.	Signa	Nomen.	Logitudo.	Latitudo.	Signa
	Sig. G. M.	P. G. M.					
Mars	12 20	B 12	30 2	Ala Pegasi.			
	18 10	B 16	0 2	Umbilicus Pegasi.			
Saturn.	19 50	B 23	0 1	Caput Argol.			
	23 0	B 30	0 2	Dextram latus Persei.			
Ge.	16 10	A 31	30 1	Pes Orionis, seu Bigel.			
Mars	17 30	A 27	30 8	Humerus sinister Orionis, seu Bellatrix.			
Ge.	15 10	B 22	30 1	Marsus in Auriga.			
Saturn.	17 30	A 24	50 2	Tres stellae 2. magnit. quae vocantur, cingulus			

Mars. Merc.

Naturæ.	Longitudo.	Latitudo.	Mag.	Noten.	
	Sig. G. M.	P. G. M.			
Mart. Merc.	Ge. 22	10 A	17 0	1	Dexter humerus orionis.
	Ge. 23	0 B	20 0	2	Dexter humerus Aurigæ.
Jou. P. Mar.	Can. 7	50 A	39 10	1	Canicula: Canis ardens.
Merc.	Can. 14	30 B	9 30	2	Caput Apollinis: seu Geminorum antecedens.
	Can. 19	40 A	16 10	1	Canis minor; Procyon.
Sat. Ven.	Leo. 20	10 A	20 30	2	Hydræ lucida.
Sat. P. Mer.	Leo. 22	20 B	8 30	2	Ceruiæ Leonis.
Sat. Ven.	Vir. 4	20 B	13 40	2	Dorsum Leonis.
	Vir. 14	40 B	11 50	1	Cauda Leonis.
Jou.	Lib. 17	10 B	31 30	1	Arcturus in Boote.
Ven. Mer.	Scor. 2	50 B	44 30	2	Maior coronæ Borealis.
Sa. P. Mar.	Scor. 12	20 B	8 50	2	Luminosior læcis Borealis.
Mar. Mer.	Sag. 15	0 B	26 0	3	Caput serpentarij.
Ven. Mer.	Cap. 7	30 B	62 0	1	Vultur cadens in lyra.
Jou. Mart.	Cap. 24	0 B	29 10	2	Vultur volans.
Ven. Merc.	Aq. 20	10 A	23 0	1	Fomahant, in Aquatio.
	Aq. 29	20 B	60 0	2	Cauda Cygni. †
Mart.	Pisc. 18	50 B	19 40	2	Dorsum Pegasi.
	Pisc. 22	20 B	31 0	1	Crus Pegasi.

Præcedentium Tabularum explicatio, et animadversiones.

C A P. X X X V I I.

ABVLAE profecto explicatione non indiget, cum viris in hac facultate peritis sit res clarissima: nihilominus tamen ob tyrones aliquam dilucidationem odabuntur. Prima initium habet a prima stella Arietis octauæ non illa, quæ a verna intersectione recessit: nam dubio procul ipsa inter vigesimam sextam, & vigesimam septimam partem, & iuxta aliquos inter vigesimam octauam Arietis partem inuenitur: quæ est cornu Arietis præcedens. Hac certe est prima omnium stellarum: sed initium habet a prima, quæ est in signo Piscium. Vtitur autem in hac parte Cardan i supputatione, quæ licet sit anno 1337. recognita: nihilominus tamen, quia inter cæteras media videtur esse, idcirco hanc amplexi fuimus. Ac si emendatione indigeret, pro singulis quinquaginta annis addat prudens Mathematicus octo prima scrupula: & ita fixatum

Prima tabula initium a qua stella desinitur.

90 De præcognoscendis temporum mutationibus.

fixarum loca emendata prodibunt; veluti & nos fecimus. Hæc autem robor trahunt ex aliquorum inerrantium syderum obseruatione per Petrum Appianum in sua Cosmographia parte. pr. c. x. facta: & si alia via processerit. Ex qua Gemma frisius collegit stellas fixas promotas esse spatio annorum quindecim octo scrupulis primis. Hinc igitur facile erit loca earum pro futuris annis corrigere, atq; emendare. Cum itaq; ab anno 1537. vsq; ad præsentem annum 1597 fluxerint anni sexaginta: sequitur, vt fixæ minutis triginta duobus, & paulò amplius sint promotæ. Hac nos quoq; obseruatione firmati, syderum inerrantium quæ in zodiaco incidunt, tabulam condidimus: illis primis scrupulis adiectis: iuxta quæ prudens quoq; Mathematicus ad temporum mutationes vaticinatus ex solis accessu ad initia, media, & fines signorum octauæ sphaeræ se gubernabit. Poteramus quidem Magini viri vnde quaq; clarissimi Canone insigniorum syderum quæ in signifero incidunt, ad nostra tempora restitutorum, vti: verum cum non omnia coadunet, sed tantum 152. animaduertit; Cardanus verò 246. quamuis desint etiam centum; nam omnes zodiaci sunt numero 346. illam, quam Cardanus constituit, sequi proposuimus. Accedit etiam quòd syderum inerrantium progressio ex sua supputatione plus solito velocior redditur (pace sua id dictum sit, non enim reprehensione dignus est, cum ex alijs procedat principijs.) Porro fatemur restitutiones fixarum quascunq; siue ad Coperniceam rationem pertinentes, siue ad Alphosinam à recto deuiare: ne dicamus toto aberrare Cælo, quemadmodum & stellarum errantium quoq;. Fatemur tamen, inter supputationes, eam, quam sequuti sunt Iudæus, & Maginus, obseruationibus maximè congruere licet, quò ad errantia sidera motus plus tribus superioribus correspondeat, minus verò inferioribus. At nos pro nunc Cardani supputatione quam in supplemento cap. 7. digessimus contemur: cum illam quòdecim obseruationibus verificauerit. Quarum vndecim in secundo Astronomicorum iudiciorum libro descripsit, alteram verò cum instrumentis locum luminosioris læcis secundæ magnitudinis naturæ Martiæ, & Mercurij: Mediolani verificauit die vigesima nona Nouembris 1537. hora vna, & media æquali ante solis ortum ex coniunctione Veneris cum ipsa stella: quæ australior fere Venere gradu vno minutis 10. cum esset, Venerisq; locus visibilis graduum sex, scrupulorum verò primorum quinquaginta septem: differentia quoq; longitudinis esset fermè minorum triginta, quibus stella erat Venere orientior: manifestum est, luminosioris læcis locum esse recognitum, atq; verificatum: ac propterea fixarum loca pro nunc esse qualia Cardanus locis præcitatæ posuit. Scimus quidem & hæc quoq; supputationem ex alia via esse, recognoscendamq; debere, sicuti & alia: verum cum loca restituta videbimus, omnia emendabuntur. Expectantur nobis in dies hi labores a viris doctissimis confecti: a Magino præsertim, & Tycho Brahe Dano viris clarissimis, & de Astronomicis rebus optime meritis. Verum enimverò emendantur loca Astrorum omnia, vel per tabulas, vel per Astrolabia, Armillas, Radios, & similia mathematica instrumenta. Quæ si obseruationibus minimè congruant (quòd diu certe nobis suspicioni fuit) corrigendæ sunt tabule, emendandæq; sunt ob fallaciam, instrumenta. At verò Cardanus laudat fixarum, & errantium verificationem per lunæ locum tempore suæ totalis eclipsis, cui quilibet stella cuiuscunq; magnitudinis eò tempore in lunæ contactu appareat: & verum dicit. Verum hæc longissimo temporis tractu obseruari possunt, non enim semper eclipses totales fiunt, neq; aer serenus tunc temporis semper conspicitur, stellarumq; omnium multitudo maxima: ita vt vnius seculi spatio vix absolui possent. In prima igitur tabula hæc ordinate collocantur. Primò naturæ fixarum,

Petrus Appianus.

Fixarum progressionem.

Stellarum zodiaci numerum.

Cardani supputatio duodecim obseruationibus verificata.

Luminosioris læcis locum recognitum, & verificatum.

Maginus Tycho Brahe.

Astrorum loca quomodo emendantur.

Astrorum verificationem per lunæ locum tempore suæ totalis eclipsis.

fixarum verum scilicet sint Saturnia, vel Iouia, aut Martia, aut Solares, aut Veneræ, vel Mercuriales, vel Lunares: quia harum effectus producent, vt inferiorius dicitur. Secundò longitudines earum cum suis partibus, & minutis recognita. Tertio polus, num scilicet sint boreales, vel australes. Quarto earundem ab ecliptica latitudines cum suis pariter partibus, & minutis. Quinto: magnitudines, num sint primæ, vel secundæ, aut tertiæ, aut quartæ: vel quintæ, vel sextæ magnitudinis; aut sint nebulosæ. Sextò signa octauæ spheræ; vbi ex Solis accessione sunt temporum mutationes: Postremo illarum nomina. Illud tamen præmonere volumus, vt stellæ cum stellulis adnotatæ, indicent illas esse Regias: cum tunc, illas certe esse, quæ in lacteo circulo versantur, vel in eius finibus. Quemadmodum adnotari etiam debent quatuor insignes extra zodiacum omnes septentrionales: videlicet dextrum Persei lateris magnitudinis secundæ, habens in longitudine Tauri viginti quinque partes, in latitudine triginta; naturæ Saturniæ, & Iouia. Hircus in auriga magnitudinis primæ, naturæ Martiæ, & Mercurij, in longitudine partes quindecim, minuta verò decem habens: in latitudine viginti duas, minuta autem triginta. Vultur volans magnitudinis secundæ, naturæ Iouia, & Martiæ: habens in longitudine viginti quatuor partes Capricorni, in latitudine viginti nouem cum minutis decem: & cauda Cygni magnitudinis secundæ, naturæ Veneris, & Mercurij, viginti nouem gradus, & minuta viginti in longitudine Aquarij sibi vendicans: & in latitudine sexaginta, omnes quidem recognita, vt præcitatæ. Quæ stellæ dubio procul sunt, vel in lactea via, vel in confinibus eius ad quæ cum Sol, vel Luna accedit: turbidum aerem reddere manifestum est. Adnotare igitur debet prudens Mathematicus cunctas stellas in lacteo circulo existentes: quia in futuris temporum mutationibus præscendens certior erit. Quare secundam Tabulam illustrium siderum extra signiferum tam borealium, quam Australium existentium adduximus: quam Cardanus in suo supplemento cap. ix. affert, sed à nobis quoque recognitam, vt prima. Huius series, positus, & intelligentia, ferè est, vt superior. Primò quidem explicantur talium stellarum naturæ, cuius sint. Secundò ponuntur signorum nomina, nempe in quibus eorum incidant: Tertio partes & minuta, longitudinis earum à nobis recognita. Quarto inscribitur polus, num scilicet ad Austrum vergit, vel ad boream erit. Quintò latitudinis earum partes, & minuta. Sextò Magnitudines; postremo autem nomina. Porro cuncta manifesta sunt. Sed illud præmonemus, quòd vbi crucis asteriscus appositus est: ibi indicat stellam esse in via lactea, vel saltem (vti paulò superius diximus) in confinio eius. Ceterum ne propria videamur in ipsius opinionis, dicatque prudens Mathematicus, nos, vt obstinatos vnam dumtaxat viam sequi velle, alteram verò vel rejicere, vel saltem non curare: vt sibi quisque consulat, pro vt vult, tres tabulas confecimus insigniorum stellarum, tam in signifero, quam extra positarum, tum borealium, tum Australium iuxta copernicæ rationem: quam etiam nostra ætate Maginus vir clarissimus sequutus est. Hæc, deseruare etiam poterat pro temporum mutationibus dignoscendis, vt alias explicabimus: cum scilicet de illarum significationibus sermo fiet; deque tempestatum qualitate ex signorum natura partiumque illorum. Primæ itaque tabula erit insigniorum inerrantium borealium extra signiferum incidentium cum nominibus proprijs, longitudinibus recognitis, latitudinibus, magnitudinibus, & naturis. Secunda erit illustrium australium extra zodiacum similiter cum nominibus, longitudinibus, latitudinibus, magnitudinibus, atque naturis. Tertia erit insigniorum in signifero incidentium, quæ inerrantium nomina, longitudines

Tabula primæ series, & explicatio.

Persei lateris dextrum.

Hircus in auriga.

Vultur volans.

Cygni cauda.

Luminaria cum stellis in lactea via turbidum reddunt aerem.

Tabula secundæ serie & intelligentia.

Tabula juxta quam supputationem supplicat.

Tabularum numerus, discrimen, & ordo.

nes similiter recognitas, latitudines tam boreales, quam australes, magnitudines quoq; atq; naturas explicabit. Tabularum vero intelligentiam, vltim, feriem ordinem & similia, post tabularum positum quam citius dilucidabimus. Sequuntur igitur Tabulae.

Tabula Stellarum illustrium inerrantium Borealem extra signiferum, et a quo orbi affixarum iuxta coperniceam rationem supputatarum: quae anno Domini 1595. quo ad longitudinem sunt recognita.

Inerrantium stellarum borealem extra signiferum nomina	Longitudo P.	Latitudo P.	Magnitudo	Natura
1. Extrema ala Pegasi. Alchemb.	3 T	33 12 B	20 2 Mi.	Mart. Mer.
2. Dexter humerus Cephei.	8	3 69	0 3	Sat. Iou.
3. Umbilicus Pegasi. Caput Andromedae.	10	3 26	0 2 Mi.	Veneris.
4. Andromedae. Scapulum	16	43 24	30 3	Veneris.
5. Sinister cubitus	17	3 15	30 3	
6. Media	23	13 30	0 3	
7. Umbilici vel Boreal.	23	23 32	0 3	
8. cinguli. Austral.	25	13 26	20 3	
9. Cornu Arietis sequens.	29	3 8	20 3	Sat. Mart.
10. In medio ascensu sedis Cassiopeae.	29	13 51	40 3 Mi.	
11. Pectus Cassiopeae. Scheder.	2	13 46	45 3 Ma.	Sat. Ven.
12. Trianguli Apex, seu summitas.	2	3 16	30 3	Mercurij.
13. Deltoidon Praeced.	7	3 20	40 3	
14. Basis. Sequens.	8	3 19	0 3	
15. Sinister pes Andromedae. Alchemb.	8	13 23	0 3	Veneris.
16. Super Cathedra.	8	3 49	0 3 Ma.	
17. In Cassiopea. Ad genua.	11	43 45	30 3	Sat. Ven.
18. Antecedens a capite Medusae.	16	3 20	40 Obicu.	Martis.
19. In extremo dexterae manus Persei.	19	3 40	30 Nebul.	
20. Caput Algol, seu Medusae.	21	3 23	0 2	Sat. Iou.
21. Sinister calcaneus.	25	33 12	0 3 Mi.	
22. Dexter tarsus. Alchemb.	26	13 30	0 2	
23. Extremum sinistri pedis.	17	43 11	0 3 Ma.	Sat. Iou.
24. Persei. Vltima trium dextri lateris.	29	3 27	30 3	
25. Sinistrum crus.	29	43 14	45 3 Ma.	
26. Sinistrum genu.	0 II	3 19	50 3	
27. Haedorum in Antecedens.	13	33 18	0 4 Mi.	Mart. Ven.
28. Auriga. Sequens.	(haior) 13	33 18	0 3 Ma.	
29. Sin. Sum. Aurigae, Hircus, Capella, & Al	17	3 22	30 1	Mart. Mer.
30. Stella Polaris in cauda Cinofurae.	21	33 66	0 3	Sat. Ven.
31. Aurigae humerus dexter.	24	13 20 B.	0 2	Mart. Merc.
32. Caput II Praecedens, Apollinis.	14	43 9	40 3	Merc.

Helicis

Inerrantium fiderum borealium extra signiferum nomina.		Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo.	Naturæ.	
33	Helicis, vel	In sinistro pede Austr.	26	43 28 30 3		
34	Vrsæ maioris,	Sinistr. genu anterior.	27	33 5 0 3	Mart.	
35		In sinistr. pede Boreali.	27	53 29 40 3		
36	Quatuor occultarum infor. circa Helicem.	Prima.	2	33 23 15	Obscu- ra.	
37		Secunda.	3	33 22 45	Lunæ Ven.	
38		Tertia.	7	33 20 0		
39		Quarta.	8	23 22 15		
40	Helicis. *	Humerus 4	Rotæ	12	3 49 0 3	
41	seu Vrsæ	Ilia 3	plau-	13	33 44 30 2	Martis.
42	maioris.	Eductio caudæ 2	stri.	24	33 51 0 3	
43		Crus sinistr. pos 1		25	23 46 13 2	
44	* Media ceruicis Leonis.			23	33 8 30 2	Sat. par. Mer.
45	Vrsæ maio.	Pedis dext. post.	Boreal.	1	13 25 15 0 3	
46			Austr.	1	43 25 10 3	Martis.
47		* Prim. caudæ 3. Equus plaustr.		3	33 53 30 2	
48	* Sequens in lumbis & tergum &		5	33 13 40 2	Sat. Ven.	
49	* Media caudæ Vrsæ mai. 2. Equus.		9	23 55 40 2	Martis.	
50	Cauda Leonis.		15	53 18 50 2	Sa. Ve. P. Me.	
51	Berenices crines, seu coma. Frica.		16	13 30 0	Lumin.	
52	Sequens duarum austr. comæ Berenic.		19	53 25 30	obscur.	
53	* Ultima caudæ Vrsæ maio. prim. Equus.		21	33 54 20 2	Martis.	
54	Præindemiatrix.		3	33 15 10 3	Sa. Me. velve.	
55	Sub cingulo. \mathcal{M} , & in dextro latere.		5	34 8 30 3	Mer. P. Ven.	
56	Bootis	Sinister humerus		11	3 49 10 3	Mart. Sat.
57		Borea sinistri cruris.		12	43 28 10 3	
58		Sub cingulo \mathcal{M} , & in clune dextra		16	13 8 40 3	Merc. P. Ven.
59	* Arcturus in Boote. Alramech.		18	23 38 30 3	Mart. Iou.	
60	Calcaneus dexter Bootis		26	43 28 0 3	Mart. Sat.	
61	* Lucida coronæ Gnosæ. Alpha.		6	3 44 30 2	Ma. Ven. Merc.	
62	Serpentis	Prima conuersionis colli.		13	3 29 15 2	
63		Ophiuc.	Eductio colli.	13	23 34 15 3	Sat. Mart.
64	* Lanx Borealis lucens.		13	33 8 30 2	Iou. Merc.	
65	Serpentis	In tempore		15	43 25 20 3	
66		Ophiuchi.	In conuersione colli. Media	15	43 25 20 3	Sat. Mart.
67			Australis	17	43 24 0 3	
68	Herculis, seu Engonasi.	Brachius dexter.		23	3 40 10 3	Merc.
69			Humerus dexter.	25	3 43 0 3	
70	Palmæ sin. manus Ophiuc.	Præcedens		26	23 17 0 3	Sat. P. Ven.
71			Sequens	27	23 12 30 3	
72	Sinistrum genu Ophiuculi.		3	33 11 50 3	Sat. P. Ven.	
73	Oculus Draconis.		4	33 75 40 3	Sat. Iou.	
74	Engonasi.	Sinister humerus,		8	3 48 0 3	Merc.
75			Caput Ras algeti.	9	3 37 30 3	Mer. vel Mart.

De praecognoscendis temporum mutationibus.

	Inerrantium siderum borealium extra signiferum nomina.	Longitudo		Latit.		Magni- tudo.	Naturæ.	
		P.	Pi	Pi	Pi			
76	Caput Ophiuculi Ras aben.	16	13	36	0	3	Sat. par. Ve.	
77	* Caput Draconis, seu lunonij.	21	33	75	30	3	Sa. Ma. P. Io.	
78	* Lucida liræ, vultur cadens. Fidicula.	8	7p	35	62	0	1	Ven. Merc.
79	Prima Antinoi. Præc. infor. circ. aquil.	12	33	18	10	3	Mart. Iou.	
80	Præcedens duarum sinistr. humer. Aquilæ.	24	33	31	30	3	Mart. Iou.	
81	* Aquila, vultur volans, Alchair.	25	13	29	10	2	Ma.	
82	Os Oloris. Rostrum gallinæ.	25	53	49	20	3	Ven. Merc.	
83	Proxima lucidæ in scapulis Aquilæ.	26	3	30	0	3	Mi.	
84	Antecedens in collo Aquilæ.	26	13	27	10	3	Mart. Iou.	
85	Caput Antinoi.	0	3	21	40	3		
86	Præcedens sub sinistra manu	6	3	8	30	3	Sat. Merc.	
87	Cauda Delphini. (lateris.	9	3	29	10	3	Mi.	
88	Romboides Delph. australior præcedentis	9	53	32	0	3	Mi. Sat. Mart.	
89	In ancone alæ dextræ gallinæ.	10	43	64	40	3	Ven. Merc.	
90	Lateris Delphini.	Præcedens. Romboid. boreal.	11	33	33	50	3	Mi.
91		Austri.	12	43	32	0	3	Mi. Sat. Mart.
92		Borea.	14	53	33	10	3	Mi.
93	Equulei.	Præcedens in capite	17	43	20	30	Obscu-	
94		In ore	17	43	25	30	ræ.	
95		Sequens	19	3	25	0		
96		Sequens in capite.	19	23	20	40		
97	Humerus sinister.	18	3	8	50	3	Sat. Merc.	
98	Pectus oloris, seu gallinæ.	19	53	56	20	3	Ven. Merc.	
99	Rictus, seu muscida Pegasi.	26	43	21	30	3	Ma. Ma. Io. vel Me.	
100	Luminosior dextræ humeri Aquar.	27	43	11	0	3	Sat. Merc.	
101	* Cauda Cygni seu gallinæ.	0	33	60	B. 0	2	Ven. Merc.	
102	Borealis duarum capiti Pegasi.	0	43	16	50	3	Ma. Io. vel Me.	
103	Aqua- rij.	Brachius dexter.	0	53	8	45	3	
104		Manus Borea.	1	3	10	45	3	
105		dextræ Austr.	3	23	19	0	3	
106		Præced.	4	43	18	30	3	
107	Equi Pe- gasi.	Sapula	18	3	19	40	2	Mi. Mart. Iou.
108		Dexter humerus, seu crus.	23	33	31	0	2	Mi. vel Merc.

Tabula stellarum illustrium inerrantium Australium extra signiferum orbi affixarum, iuxta Copernicam rationem supputatarum, quæ anno Domini 1595 quò ad longitudinem sunt recognita.

Siderum inerrantium Australium extra signiferum nomina.		Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo.	Natura.
1	109 Sequens duarum ad caudâ.	11	γ 3	15 M. 20 3	Sat.
2	110 Ceti. } Media trium in corpore.	13	23 25	20 3	Sat.
3	111 * } Venter, Baten Kaiton.	16	23 20	0 3	
4	112 * Lucida Eridani, Acarnar.	21	33 53	30 1	
5	113 Nexus, seu nodus Piscium.	23	53 8	30 3	Iou. P. Merc.
6	114 * Conuersio fluuij Eridani.	27	23 34	50 4	
7	115 Australis seq. in pectore Ceti.	28	δ 23	27 30 3	
8	116 Præcedens trium in gena Ceti.	1	53 14	0 3	
9	117 Prima post interuallum fluuij Eridani.	3	33 23	10 3	
10	118 Medium oris Ceti.	4	3 11	30 3	Saturn.
11	119 Secunda post interuallum fluuij.	8	33 25	30 3	
12	120 * Extrema mandibula Ceti.	9	3 11	20 3	
13	121 Post interuallum } Tertia.	13	33 28	0 3	
14	122 Fluuij Eridani. } Quarta.	15	33 28	50 3	
15	123 } Vltima.	18	23 32	50 3	
16	124 Pectus δ Tauri.	25	3 18	0 3	Mar. Lun.
17	125 } Sexta.	5	π 53 15	50 3	Iou. Sat.
18	126 Clypei Orionis. } Septima.	6	13 17	10 3	
19	127 } Octaua.	6	43 20	20 3	
20	128 } Vltima Austr.	7	43 21	30 3	
21	129 Orionis. } *Sinister pes, Rigel.	10	33 31	30 1	
22	130 } *Humerus sinister, Bellatrix.	11	43 17	30 2	Mart. Merc.
23	131 Sub aluo, seu ventre.	16	13 44	20 3	Merc.
24	132 In medio corpore.	16	53 41	30 3	
25	133 Informiū lucidarū circa canē } Prior.	17	23 57	40 2	Ven.
26	134 } Sequens	20	23 59	40 2	
27	135 Ensis Orionis. } Media.	18	3 29 M.	30 3	Sat. Iou.
28	136 } Australior.	18	23 29	50 3	
29	137 Cinguli, seu Balthei.* } Prior.	16	43 24	10 2	Sat. Iou.
30	138 Orionis fulgentium. } Media.	18	43 24	50 2	
31	139 } Sequens.	20	43 25	30 2	
32	140 Ori- } Dextrum genu.	21	33 33	30 3	Mart. Merc.
33	141 nis. * } Humeri dextri rubescens.	23	23 17	0 1	
34	142 In extremo pedis prioris Canis.	2	δ 23 41	20 3	Ven.
35	143 * Canobus in Argo naui. (bor.	8	33 75	0 1	Sat. Iou.
36	144 * Canis maior, canicula, Syrius, Alha-	9	3 39	10 1	Sat. P. Mart.

Eductio

♂ D. D. S.

		Siderum inerrantium Australium extra signiferum nomina.	Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo:	Natura.		
37	145	Eductio femoris sinistri	15	351	303	Ven.		
38	146	Sub ventre inter femora.	18	348	453			
39	147	* Canis minor, Procyon, Algoncisa.	20	3316	101	Mer.P. Mar.		
40	148	Extremitas caudae aenis.	23	3350	303	Ven.		
41	149	* In medio scuti Argi fulgēs, MarKeb	27	4347	154	Sat. Iou.		
42	150	Informis circa caput hydræ.	3 Ω	5323	153	Sat. Ven.		
43	151	Argo- nauis.	Sequens duarū in extremo.	5	4343	203	Sat. Iou.	
44	152		* Tertia, quæ sequitur scutū.	6	3354	302		Mi.
45	153		In sectione transtria	8	5351	152		
46	154		* Lucida seq. in transtro.	12	3358	202		
47	155		Lucida seq. has in transtro.	21	2363	502		
48	156	* Lucida Hydræ, Alphard.	21	2320	302	Sat. Ven.		
49	157	Lucida austr. infra carinam nauis.	29	5369	402	Sat. Iou.		
50	158	Informis circa collum Hydræ.	2 Ω	2326	03	Sat. Ven.		
51	159	* Fundus vasis Crateris.	17	4323	04	Ven. P. Merc.		
52	160	Cor- ui.	Koitrū, & est cōmunis Hydræ.	6 \sim	4321	303	Sat. Mar.	
53	161		Anec. alæ sequentis.	8	312	303		
54	162		* Ala dextr. præcedēs. Algorab.	8	5314	503		
55	163		Pes extremus, cōmunis hydræ.	11	5318	103		
56	164	Centau- ri.	Coxa dextra	24	346	102	Iou. Ven.	
57	165		Humerus sin. prædedens.	27	3325	403	Ven. Merc.	
58	166		Simitas pedis dext. prioris	29	4341	101	Iou. Ven.	
59	167	Centau- ri.	* Poples pedis dext.	1 \curvearrowright	2351	102	Iou. Ven.	
60	168		* Talus.	6	4351	402		
61	169		Humerus dexter.	7	322	303	Ven. Merc.	
62	170	Centau- ri.	Antecedēs duarū in vetre.	7	5343	02	Iou. Ven.	
63	171		* Lucida corporis humani.	9	2333	303	Ve. Me. vel M.	
64	172		* Sinistrum genu.	15	3345	202	Iou. Ven.	
65	173	Scor- pii.	Australior in pede.	27	237	503	Sat.	
66	174		Primus corporis spondilus	9 \rightarrow	5311	03		
67	175		Austrina: dup. tertij spond.	11	3818	03	Sat. par. Ven.	
68	176	Scor- pii.	Quartus spondilus.	14	3391	303		
69	177		Aculeus, seu cauda.	18	5313	203	Merc. Mart.	
70	178		Quintus spondilus	19	3318	503	Sat. par. Ven.	
71	179	Sagit- tarij	Septimus spondi. proxim.	20	2315	103		
72	180		Sextus spondilus (aculeo.	21	5316	403		
73	181		Sequēs aculeū, nebulosa.	22	3313	15	Nebul. Mart. Lun.	
74	182	Sagit- tarij	In australi parte arcus.	29	2310	503	Iou. Mart.	
75	183		* Genu sinist. prior.	8 \curvearrowright	2318	02		
76	184		In suffragine sin. priore.	9	323	02	Sat. Iou.	
77	185	Sagit- tarij	Genu dextr. anterior.	18	320	103		
78	186		Sub sinistro femore.	18	4113	303		
79	187	Lucidarum præcedentiū	Prior.	29	2322	203	Satur.	
80	188		Media.	2 \sim	2322	103		
81	189		Sequens	5	2321	203		

Vltima

Inerrantium siderum borealium extra signiferum nomina.	Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo.	Natura.
82 190 * Ultima fusionis aquæ ☽ Fomalhand.	28	23 23	0 1	Vén. Mer.
83 191 Extremitas borealis.	25	43 9	30 3	Sat.
84 192 Extremitas australis.	27	2 20	20 3	

Tabula illustrium stellarum in signifero incidentium, cum quibus Planeta corporaliter iungi possunt iuxta Coperniceam rationem supputatarum, qua anno Domini 1595. sunt recognita iuxta longitudinem.

Siderum inerrantium nomen.	Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo.	Natura.
1 193 Trium lucidarum in lino } Prior.	8	33 2	B. 15 4	Sa. P. Mar.
2 194 Piscium . } Media.	11	53 1	10 4	
3 195 } Sequens.	14	23 1	M. 20 4	
4 196 Trium post flexum } Prima.	18	23 2	20 4	Sa.
5 197 Piscium. } Media.	20	34	40 4	
6 198 } Ultima.	22	37	45 4	
7 199 Cornu } præcedens prima stella omnium.	28	3 7	B. 20 3	Mi. Mart. Sat.
8 200 Præcedens in tuba Ceti.	29	3 4	M. 10 4	Sat.
9 201 Capilli Ceti.	3	33 6	20 4	
10 202 In extremo pede posteriori.	6	23 5	15 4	Ma. Mart.
11 203 Prior caudæ } Prior.	15	13 1	B. 40 4	Vén.
12 204 Media caudæ } Arietis.	16	43 2	B. 30 4	Vén. par. Sat.
13 205 Ex quatuor in sect. } Secunda.	17	23 7	M. 15 4	
14 206 Ultima caudæ Arietis. } Borealior.	17	43 6	0 4	
15 207 } Borealior.	23	33 4	30 5	Lun. & Ma. seu Lun. & Iou.
16 208 } Australior.	23	53 4	40 5	
17 209 Virgiliarum, seu pleiadum. Athoræ.	24	33	0 5	
18 210 } Angust. term.	25	3 5	20 5	
19 211 } Prima in naribus	0	35	M. 45 3	Mi.
20 212 Hiadum, succularum, seu lampadum. } Secunda apud ocul. bore.	1	43 4	15 3	Mi.
21 213 } Tertia apud ocul. austr.	2	13 5	50 3	Mi. Mart.
22 214 } Quarta, oculus boreus.	3	13 3	0 3	Sat.
23 215 } Quinta Pallasium. Aldeb.	4	3 5	10 1	
24 216 } Inter orig. austr. costæ & aurem	8	38 4	0 4	Ma. Mart. par. Meté.
25 217 } Australior in cornu australi.	11	43 5	0 4	
26 218 Tauri } In extremo corn. bor. & dext. ped.	17	3 5	B. 0 3	
27 219 } In orig. cornu. bor. Aurigæ.	17	3 4	M. 0 4	
28 220 } In extremo cornu Australi.	18	33 2	30 3	
29 221				

Ante-

De praedignoscendis temporum mutationibus.

Numerus	Stellarum nomina	Zodiaci	Longitudo		Latit.	Magnitudo	Natura	
			P.	Minut.				
30	222		Antecedens summitatem pedis.		25	33 0	40 4	
31	223	II	Lucens ante genu.		27	53 5	B. 50 4	Ma. Merc. par.
32	224	Præced.	Pedis. } Prior.		27	53 2	M. 30 4	Ven.
33	225		Sequens.		0	3 5	15 4	
34	226	II	In extremo pede dextro.		1	33 3	30 4	
35	227	Seq.	In summo pede sinistro.		3	33 7	30 3	
36	228		Sinistrum genu præcedentis.		4	33 1	B. 30 3	Ma.
37	229	II	Sub sin. genu sequentis.		9	43 2	M. 30 3	
38	230		Brachius sin. præcedentis.		10	3 7	B. 20 4	
39	231		In poplite dex. sequentis.		12	43 0	M. 40 3	Sat.
40	232	II	In sinistro bubone sequentis.		13	3 0	30 3	
41	233		In scapulis præcedentis.		13	23 5	B. 30 4	
42	234	II	Sinistrum latus sequentis.		14	33 3	0 3	
43	235		Dext. humerus præcedentis.		15	23 4	50 4	
44	236	II	Sinister humerus.		18	3 2	40 4	Sat.
45	237	Seq.	Caput Hercules.		18	3 6	15 2	Mart.
46	238		Lucida extra formam.		22	3 2	M. 40 4	Sat.
47	239		Extremum pedis. } Bore.		24	3 1	B. 0 3	Mart. &
48	240		} Austrini.		28	33 7	M. 30 4	Ma. Merc.
49	241		Duarum præcedentium } Borea.		29	3 1	B. 15 4	Mi. Mart. &
50	242		} Quadrilateri. } Austrina		29	23 1	M. 10 4	Mi. Lun.
51	243		Præsepe. Pectus Caneri.		1	43 0	B. 40	Nebul.
52	244		Ambo Afelli. } Boreus.		5	43 2	40 4	Ma. Mart. Sol.
53	245		} Austrinus.		2	43 0	M. 10 5	Ma.
54	246		Brachius Austrinus.		7	43 5	30 4	Sat. Merc.
55	247		Informis cicca.		11	3 2	40 4	Ma.
56	248		Os Leonis.		12	33 7	B. 30 4	Sat. Mart.
57	249		Informis cicca.		13	3 5	M. 40 4	Mi.
58	250		Dextrum genu		18	43 0	0 5	Ven. P. Me.
59	251		Australium trium colli		22	3 4	B. 30 3	
60	252		} Gor. Regulus. Basiliscus		23	53 0	10 1	Mart. Iou.
61	253	Leonis.	In drace sin. priori.		23	53 4	M. 15 4	Sat. Ven.
62	254		Pectus.		24	53 1	50 4	Sat. Ven.
63	255		Sinistra axilla.		0	33 0	10 4	& par. Mer.
64	256		Sinistrum genu, anterior.		0	33 4	10 4	
65	257		Extra formam		7	53 1	B. 10 4	Mi. Sat. Ven.
66	258	Leonis.	Posterior femur.		11	43 1	50 3	
67	259		Poples posterior.		13	3 1	15 4	Ven. part.
68	260		Sub cubitis.		13	3 0	M. 50 4	Merc.
69	261		In extremo alæ sin. aust.		20	33 6	B. 0 3	Me. P. Mar.
70	262		} Ex quatuor alæ } Prior.		20	33 1	10 3	
71	263		} sinistrae } Secunda.		4	33 2	50 3	Merc. par.
72	264		} Ultima.		12	23 1	40 4	Ven.

Virg.

		Inerrantium siderum in signifero incidentium nomina.	Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo.	Natura.	
73	265	Virgo. } * Spica. Arista. Azimech. Bor. quad. foem. sinistri. Trium caudæ vestis. Sinister pes.	18	32	M. 01	Ve.p. Mar.	
74	266		21	231	B. 304	Mer.p. Ve.	
75	267		28	37	304	Merc. vel	
76	268		28	432	404	Vener. & par. Mar.	
77	269		1	230	304		
78	270	* Luminosior lancis australis.	9	230	402	Ma.	
79	271	Præcedens australis lancis	12	431	154	Sa. p. Mar.	
80	272	Præc. trium sub austr. chele informis.	14	237	M. 303		
81	273	In medio lancis Austrina.	15	231	B. 404		
82	274	In medio lancis Boreæ.	18	533	B. 454		
83	275	Informis circa chelas.	21	432	04		
84	276	Sequens in lance Boreali.	24	234	304	Iou. Merc.	
85	277	Informis circa chelas.	25	36	404	Sa. p. Mar.	
86	278	Trium lucentium frontis. ☾ } Media. Austrina. Borea.	27	31	M. 403	Mart. p.	
87	279		27	35	03	Sat.	
88	280		27	431	B. 203	Ma.	
89	281	Duarum coniunctarum } Borea fulgens.	28	231	404	Sat. Merc.	
90	282	in ☾ } Australis.	28	430	304		
91	283	In cauo sin. pedis Ophiuculi.	2	→	30	454	Sa. p. Ven.
92	184	Lucentium cor- } Præcedens.	2	33	M. 453		
93	185	poris. ☾ } Media, seu cor. Antares.	4	34	02	Ma. Mar. par.	
94	186	Sequens.	5	535	303	Iou.	
95	287	Dextrum genu.	12	337	B. 203		
96	288	Ophiuculi. } Præcedens pedis dextri.	14	232	154	Ma. Sat. par.	
97	289	Dextra tibia.	15	32	153	Ma. Ven.	
98	290	Ex quatuor ped. dextr. Ophiuc. } Secunda. Tertia.	15	431	304	Ma. Sat. par.	
99	291		16	230	204	Ma. Ven.	
100	292	Cuspis sagittæ.	25	536	M. 303	Mar. Lun.	
101	293	Bore. extremitatis arcus.	28	32	B. 504		
102	204	Manubrium, sive manus.	29	36	M. 303	Iou. Mart.	
103	295	Sagittarij. } Australior bor. partis arcus ☉ Capr. 231 Iaculum. Nebulosa duplex oculi.		231	303		
104	296		4	233	504		
105	297		6	330	B. 45	Nebul. Sol. Mart.	
106	298	Humerus sinister.	6	433	M. 103	Iou. Mar.	
107	299	Antecedens trium capitum.	7	32	B. 104	Sol. Mar.	
108	300	Axilla.	7	436	M. 453	Iou. Sat.	
109	301	Trium capitum } Media. Sequens.	9	31	B. 304	Ma.	
110	302		10	332	04	Sol. Mart.	
111	303	In scapulis ↔ } Media. Seq. & Borea.	13	434	304	Ma. Iou. Merc.	
112	304		14	136	304		
113	305	Cornu. Capr. } Borealis præcedens. * Australis.	28	437	303	Ven. p. Ma.	
114	306		28	435	03		

O

Ex tri-

De praecognoscendis temporum mutationibus.

Stellarum inerrantium in signifero incidentium nomina.		Longitudo P.	Latit. P.	Magnitudo	Natura
115	307	0	31	456	Sat. par. Ven.
116	308	0	131	306	
117	309	0	230	456	
Ex tribus in ricu ♎					
		Præcedens.			
		Media.			
		Sequens.			
118	310	2	136	M. 304	Mar. Mer.
119	311	8	35	B. 303	Sat. Mer.
Dextum genu ♋					
Sub sinist. manu ♎					
120	312	8	34	M. 05	
121	313	8	32	505	
In corpore ♋		Australis.			
		Borealis.			
122	314	8	39	04	Mar. Mer.
123	315	10	34	155	
Prior in dorso ♋					
Lucens trium in medio corpore ♎					
124	316	11	33	6 504	
125	317	11	43	6 05	
Contiguarum sub ventre ♎		Prior.			
		Posterior			
126	318	12	23	0 504	
Sequens in dorso ♋					
127	319	14	43	4 454	
128	320	16	23	4 304	Sat. Ion.
In australi spina. ♎		Prior.			
		Posterior.			
129	321	16	13	2 103	
130	322	17	43	2 03	
Caudæ Capric.		Præcedens.			
		Sequens.			
131	323	18	13	2 204	
Præcedens in borea. parte caudæ capric.					
132	324	23	31	404	
Australis in sin. clune ♎					
133	325	27	33	3 B. 04	Mer. p. Sa.
Prior duarum in dext. clula ♎					
134	326	0	30	M. 504	
In dext. clune ♎					
135	327	1	23	2 B. 04	Sat. p. Ion.
Prima fulionis aqua ♎					
136	328	2	43	5 M. 04	Sat. & plus
Dextrae tibie Aquar. *		Borea.			
		Australis.			
137	329	3	37	303	Merc.
Sequens in fulione aquæ austr.					
138	330	6	13	0 B. 104	
In primo flexu aquæ ♎					
139	331	9	31	M. 104	
Sequentium duarum in flexu aquæ ♎		Borealior.			
		Australior.			
140	332	10	33	3 204	
141	333	10	53	4 104	Sat. pa. Ion.
Sequens in primo flexu aquæ ♎					
142	334	11	23	0 304	
In flexu australi aquæ ♎					
143	335	11	53	1 404	
Australis in occipite præced.					
144	336	15	33	7 B. 304	Ma. Mer. p. Sat.
In ventre pilcis.		Prior.			
		Posterior.			
145	337	17	23	4 304	
146	338	21	32	304	Ion. Merc.
Sequens in dorso antecedentis.					
147	339	22	37	304	
Informium circa ♎		Prima.			
		Secunda.			
		Tertia.			
		Ultima.			
148	340	22	33	2 404	Ion. p. Ven.
149	341	23	43	5 204	
150	342	23	53	2 304	
151	343	23	53	2 304	
Caudæ antecedentis.					
152	344	27	23	6 B. 204	Sat. p. Mer.

Præcedentium Tabularum explicatio, & usus.

C A P. X X X V I I I:

HAGILIS est trium præcedentium tabularum explicatio, & usus; si quæ in aliarum dilucidatione scriptimus, prudens Mathematicus diligenter attenderit. Sanè tres sunt tabulæ, prima est stellarum borealium extra signiferum incidentium numero 108. Secunda est Australium numero 84. Tertia est illarum quæ in signifero incident, vel non multum ab eo recedunt: cum quibus erraticæ coniungi corporariter facillè possunt: sed inæqualiter: continens certè stellas 152. minus Cardano 94. stellæ

Trium Tabularum explicatio.

verò a Magino obseruatæ extra signiferum tam boreales, quàm australes sunt numero 192. plus Cardano 165. Non etenim Cardano fuit curæ nisi 27. dumtaxat extra signiferum tam borealium, quàm australium adnotare: sed plures in signifero scilicet 246. ut dictum est, ob maiorem illatum ad zodiacum proximitatem: cum quibus facillè coniungi erraticæ possunt. Omnes à Magino obseruatæ prosunt ad temporum mutationes dignoscendas ex ortu, mediatione, & illarum occasu, ut dicemus. Cardani autem, illæ scilicet quæ in signifero incident: iuuant ad temporum qualitates prognosticandas ex solis progressionem in illis respectu octauæ sphaeræ, modo iam supra recitato. Quod idem etiam erit in obseruatis à Magino in signifero: nisi quòd pauciores enumerat; ac propterea non ita copiose prognosticabitur, sed minus. Vnaquæquæ harum tabularum

Stellæ à Magino, & Cardano obseruatæ ad quid valent.

sex aeris constat, præsupposita tamen prima, quæ australium numerum, & signiferi distinctè continet. Prima itaque continet indicantes numeros, quæ scilicet stellæ in sequentibus tabulis positæ oriantur, medient, & occidunt: ut inquirendi labor euitetur. Secunda inerrantium siderum nomina explicat: in quibus vbi inspicietur stellula hoc asterismo descripta*. Signum erit, stellam illam esse regiam; atque consideratione dignam. Tertia Area continet fixarum longitudines, quas videlicet partes, & quæ signorum minuta occupant secundum longitudinem. Harum omnium longitudines à nobis recognitæ sunt anno 1595. Nam singulis quindecim annis, octo scrupulis primis continuo promouentur.

Tabularum, & ordo.

Quarta continet fixarum latitudines ab ecliptica quot partibus recedant, & scrupulis: cum nota. M. & B. indicantes boreales esse, vel Meridionales; hoc est declinare versus meridiem, vel versus boream eleuari. Quinta area continet illarum magnitudines, cuius scilicet sint magnitudinis, primæ, vel secundæ, aut tertiæ, vel quartæ, aut quintæ, vel sextæ: aut sint nebulosæ, luminosæ, obscuræ. Sexta, & postrema area explicat quam planetarum naturam indicant, & cuius qualitates possideant: num Saturnias, Martias, Iouias, Solares, Venereas, Mercuriales, Lunares; vel simpliciter, vel mixtim. Nā talis utiq; ut in pluribus erit significatio temporis. Ut si Saturniā, frigus: si Iouiā, temperiem: si Martiam, calorem: si Solarem caloris augmentum: si Veneream, humiditatem: si Mercuriale,

Fixarum longitudines recognitæ.

Temporis significatio ex fixarum naturis.

208 De praecognoscendis temporum mutationibus.

ventos, & tempus inconstans: si lunarem, humiditates, cum omnibus eorum consequentibus. Si verò fuerit mixta qualitas, mixta erit temporis significatio: & vincens, dominabitur. Si verò obscura fuerint, aeris obscuritatem: si nebulosæ, nebulas cum aliis aspectibus præsignificanti, ut supra est. Verum hæc illustrius habebis, cum fixarum ortus, coeli mediationes, & occasus inferius explicabuntur. Postremus huius tabularum usus erit, si quis fixarum loca pro futuris temporibus emendare voluerit (nam singulis annis propter octavi orbis motum nonnullis secundis scrupulis variant in signifero) sequenti tabella uti, necessum erit. Quippe quæ ad duo sæcula confecta est, quam Maginus vir illustris in suis æphemericis inchoavit, ut ab anno Domini 1500. usque ad 1600. affertur; Deinde in eodem præ futuris, verum & prætransactis annis incipiunt; ab anno Domini 1500. usque ad 1700. inclusivè hæc ræper lege, ut ab 1500. usque ad 1580. ubi in radice, scrupula subtrahantur: ab 1584. usque ad 1700. addantur: unde de postea sunt subtractionis, & additionis notæ. Quare si quis pro futuris temporibus prudens Mathematicus corrigere voluerit, loco longitudinis fixæ ad datæ scrupula prima, vel partes, quas certè in tabella inveniunt, & sic locus ille emendatus præbibeat. Quod si pro retro annis mansuetis id efficere voluerit à longitudinis fixæ subtrahat scrupula illa, quæ annis correspondentia inspiciet: & tunc in his præcepti locis illæ equatæ apparebit, hacque animæ locutione emendata præbibeat fixarum loca omnia plerisque annis, tum ante, tum retro; quod & nos observabimus in præcedentium tabularum recognitione, iuxta copernicæ rationem supplicatarum. Eadem quoque erit operatio, si scire voluerit celestium rerum indagator cum quo eclipticæ gradu stella, vel oritur, vel coelum mediat, vel occidit: nempe adijciendo, vel auferendo scrupula illa, vel partes, eclipticæ gradus ita erit fiet; ut omnia æquata procedant.

Postremus tabularum usus.

Fixarum loca quomodo emendanda pro futuris, & transactis annis.

Ad 1580. & 1584. & 1600. & 1604. & 1608. & 1612. & 1616. & 1620. & 1624. & 1628. & 1632. & 1636. & 1640. & 1644. & 1648. & 1652. & 1656. & 1660. & 1664. & 1668. & 1672. & 1676. & 1680. & 1684. & 1688. & 1692. & 1696. & 1700.

Æquationis fixarum Tabula ad duo secula.

Subtr.			A dde.
Anni	P.	M.	
1500	0	49	1 6 0 0 0 11
1504	0	46	1 6 0 4 0 13
1508	0	44	1 6 0 8 0 16
1512	0	41	1 6 1 2 0 18
1516	0	39	1 6 1 6 0 20
1520	0	36	1 6 2 0 0 23
1524	0	34	1 6 2 4 0 23
1528	0	32	1 6 2 8 0 27
1532	0	29	1 6 3 2 0 30
1536	0	27	1 6 3 6 0 32
1540	0	24	1 6 4 0 0 35
1544	0	22	1 6 4 4 0 37
1548	0	20	1 6 4 8 0 39
1552	0	17	1 6 5 2 0 42

1	5 6 0 0	12		1 6 5 6 0	44
1	5 6 4 0	10		1 6 6 0 0	46
1	5 6 8 0	7		1 6 6 4 0	49
1	5 7 2 0	5		1 6 6 8 0	51
1	5 7 6 0	2		1 6 7 2 0	53
2	5 8 0	1		1 6 7 6 0	56
2	5 8 4	4		1 6 8 0 0	58
1	5 8 6 0	3		1 6 8 4 0	60
1	5 8 8 0	5		1 6 8 8 0	63
1	5 9 0 0	7		1 6 9 2 0	65
1	5 9 4 0	9		1 6 9 6 0	67
1	5 9 8 0	11		1 7 0 0 0	69

A reliquum est, Ptolomaicas fixarum significaciones apponere: uti supra promissimus.

Staudy. In Aemulio inerrantium siderum significaciones Per Nicolaum Leonicum à Græco translata.

1	Kal.	Sol elevari incipit, longius fieri sunt dies, Aquila, & Corona occidunt tempestatemque efficiunt.
2	IV	Sol magis ascendit, Cancræ medium occidit, ventiq; ponunt.
3	III	Reliquum Cancræ occidit, & variis veris fit status.
4	Prid.	Hyems dimidiata, Aquilones continus, Delphinus cum cane oriuntur matutino.
5	Non.	Fidicula exoritur, Aquila occidit, Delphinus totus emergit, ventorumque fit concursus.
6	VIII	Aquila vesperi occidit, fiat Auster.
7	VII	Septentriones, & Aquilo vehementer flantes concurrunt.
8	VI	Martis domicilium, Auster & Favonius simul flant, Capricornus emergere incipit, pluvia simul & caligo, vespertino.
9	V	Auster fiat cum pluvia.
10	IV	Auster fiat cum pluvia.
11	III	Septentrio multo imbre, & aspera tempestate fiat.
12	Prid.	Auster fiat.
13	Idib.	Astrum obscurum, prima mali pars occidit, noctu etiam pluit.
14	XIX	Astrum obscurum, varia Aquilonis, & septentrionis, incostantia, leo occultari incipit, pluriæ fiunt.
15	xvjjj	Septentrio, & Aquilo vehementer flant.
16	XVII	Sol in Aquario, vulturinus cum pluvia.
17	XVI	Fidicula occidere incipit matutino, ventorum concursus fiunt.
18	XV	Leo, & Delphinus matutino occidunt, Aquilo, septentrio, & Auster concurrunt, pluriæq; fiunt.
19	XIV	Conversio, & hyemis medium.

Aquilo

19	XIII	Aquilo flat, & Auster, medium Cancri occidit, Aquarius emergere incipit.
21	XII	Aquarius totus emergit, Africus spirat, & pluit.
22	XI	Fidicula cum cancro occidit, & vesperi pluit.
23	X	Aquilo flat cum pluuia.
24	IX	Hyemat dies, vehementius flant Aquilo, & vulturus.
25	VIII	Tempeftas turbidior, ijdem flant venti.
26	VII	Hyemat dies; ijdem flant venti, fidicula occidere incipit.
27	VI	Astrum elarum in pectore Leonis occidere incipit fidicula vespere occidit, flat Aquilo, & interdum pluit.
28	V	Ventorum concursus cum niuibus.
29	IV	Delphinus occidere incipit.
30	III	Fidicula circa primam facem parte sui occidere incipit, vehemens flat Aquilo cum imbre.
31	Prid.	Imbres cum niuibus permixti cadent.

FEBRUARIUS.

1	Kal.	Obscurum astrum apparet, Auster, & vulturus flant, fidicula occidere incipit.
2	IV	Aer crassus est, & faonius flare incipit.
3	III	Medium Leonis cum fidicula occidit, Septentriones & Aquilo flant.
4	Prid.	Delphinus occidit, Auster vesperi violentior fit, & pluit.
5	Non.	Zona Orionis emergit, turbidus est aer Fauonij flatu.
6	VIII	Fidicula occidit, & Fauonius ab occasu flat.
7	VII	Veris initium, faonius spirat.
8	VI	Fauonius, & Aquilo spirant.
9	V	Obscurum astrum, emergit Aquarius.
10	IV	Septentrio cum Fauonio flat, interdum etiam pluit.
11	III	Subsolanus spirat, & Arcturus exoritur.
12	Prid.	Ventorum concursus, & pugna.
13	Idib.	Sagittarius vesperi occidit, tempeftas aspera.
14	XVI	Crater vesperi oritur & commutatis ventis superat Auster.
15	XV	Sol in piscibus, hyemat aer.
16	XIV	Septentrio flat cum Austro, sol nouus.
17	XIII	Virgo occidit iuxta Geminos, Auster flat cum Fauonio, & Aquilone.
18	XII	Malus vesperi occidit, Fauonius spirat, & Virgo occidere incipit.
19	XI	Septentrio, & Auster flant, Malus occultatur.
20	X	Aquilo pluuiosus spirat, leo occidit, Aquilones Chelidonij appellati incipiunt, & per quadriduum flant, hirundines apparent.
21	IX	Arcturus circa primam vigiliam occidere incipit, Fauonius spirat, noxq; nubila existit.
22	VIII	Halcyonei appellati dies.
23	VII	Corus & Aquilo simul flant.
24	VI	Aquarius oriri incipit, hyemat matutino.
25	V	Arcturus emergit, & pluit.
26	IV	Arcturus oritur matutino.
27	III	Malus vesperi occidit.
28	Prid.	Fauonius late spirat, Vernus est dies.

MAR-

M A R T I V S.

1	Kal.	Auster & Africus simul spirant.
2	VI	Vindemiator apparere incipit. Aquilo gelidus flat, Arcturus occidit matutino.
3	V	Aer nimbosus, & pluit, Arcturus emergit eleuato Sole, & flat Aquilo.
4	IV	Arcturus similiter emergit.
5	III	Arcturus interdiu emergit.
6	Prid.	Aquilo flat, nubilosum cœlum.
7	Non.	Equus occidit matutino, & flat Aquilo. Corona matutino occultatur, Aquarum de cœlo pluuiæ.
8	VIII	Marinæ aues apparere incipiunt, Aquilo & septentriones flant, principium veris est, sol piscium dimidium obtinet. Equus occidit.
9	VII	Miluus apparere incipit, flat Auster, Pisce; in tergore matutino occultari incipit.
10	VI	Equus occidit matutino, Miluus à sublimi deorsum vergit, vindemiator occidit, Arcturus autem emergit, & gelidus flat Aquilo.
11	V	Hyemis abcessio, & Aquilonis ad septentriones commutatio.
12	IV	Desinit piscis à tergore eleuari, septentrio, vel Auster flat.
13	III	Argo naus emergit vespere, Fauonius & Auster flant, & in Leonis cauda hyemat dies.
14	Prid.	Aquilo per rotum flat diem.
15	Idib.	Equus occidit, & Aquilo flat Gelidus.
16	XVII	Sol in Ariete, Fauonius late spirat, Ciconia apparet, & mare trāsmittit.
17	XVI	Inconstantes venti, Aquilo spirat.
18	XV	Auster flat, Miluus diluculo apparet.
19	XIV	Aquilo serenus spirat.
20	XIII	Equus occidit matutino, Aquilo vel septentrio flat.
21	XII	Aries in Iatus emergit, pluit aut ningit.
22	XI	Cancer tergore oritur, Auster flat.
23	X	Aequinoctium, pluit, interdum tonat.
24	X	Septentriones & Aquilo flant, equus occidit matutino.
25	VIII	Pisce; tergore emergunt, nisi prore mibra cadit, Aries matutino emergit, cum mari turbatio aeris.
26	VII	Aequinoctium vernum, pluit, interdum, & ronat.
27	VI	Nox, & dies æquales trāstunt.
28	V	Scorpius occidit, ventus flat ventus, pluuiæq; cum tonitribus commiscet.
29	IV	Scorpius occidit, septentrio flat pluuies.
30	III	Auster flat, & pluit.
31	Ptid.	Ventorum procellæ, & sæpe pluit.

A P R I L I S.

1	Kal.	Scorpius occidit, sol diei partem vnā addit, Aquilonis flato nebulosum est cœlum, Vergiliæ oriri, & præsignificare incipiunt.
2	IV	Nebulosus aer per omnes terras,
3	III	Vergiliæ occidunt vespertino.
4	Prid.	Flat Africus.
5	Non.	Fauonius spirat.
6	VIII	Suculæ emergunt, pluuiæq; ab Austro desoluuntur.

Auster

7	VII	Auster flat, & vergiliarum reliquum occidit.
8	VI	Fauonius flare incipit matutino, vergiliz occidunt.
9	V	Australes procellæ.
10	IV	Aquilo vehemens flat, vesper est pluuiosus.
11	III	Frigidi flant venti, & pluit.
12	urid.	Suculæ occultantur.
13	Idib.	Aquilo flat, paruum præsepe exoritur.
14	xvjjj	Obscurum astrum, & venti, & imbres,
15	XVII	Suculæ occidunt, frigidi spirant venti, serpens oritur.
16	XVI	Suculæ occidunt, spirat Fauonius.
17	XV	Sol in Tauro, suculæ occultantur.
18	XIV	Africus flat.
19	XIII	Suculæ penitus occidunt, Africus flat vesperi.
20	XII	Fauonius spirat.
21	XI	Tauri caput occidit, & pluit.
22	X	Vergiliz exoriuntur, Fauonius spirat.
23	IX	Fidicula circa primam facem apparet.
24	VIII	Fidicula cernitur, & pluit.
25	VII	Præsepe emergit, desinit ver.
26	VI	Suculæ penitus occidunt, & veris conuersio.
27	V	Auster flat.
28	IV	Austrina dies, & pluuiæ.
29	Idi.	Hædi oriuntur, Auster flat matutino.
30	Prid.	Canis occultatur vesperi, aer conturbatur ab Austro, & Aquilo simul permiscet.

M A I V S.

1	Kal.	Canis occultatur, rores descendunt.
2	VI	Suculæ cum sole oriuntur.
3	V	Centaurus apparet totus, Fauonius spirat.
4	IV	Scorpius sursum emergit, Aquilo flat, & rores cadunt.
5	III	Fidicula oritur matutino.
6	Prid.	Dimidium scorpionis occidit.
7	Non.	Vergiliz oriuntur matutino, & spirat Fauonius
8	VIII	Principium æstatis, Fauonius præualet.
9	VII	Eodem flat modo Fauonius.
10	VI	Fidicula oritur, suculæ occidunt, Tauri caput apparet.
11	V	Vergiliz apparent.
12	IV	Vergiliz oriuntur, Auster flat.
13	II	Suculæ occidunt, Austrini sunt flatus.
14	Prid.	Scorpius occidit, & fidicula oritur matutino.
15	Idib.	Cancer exoritur, & flat Auster
16	XVII	Initium æstatis.
17	XVI	Procyon, quam quidam Caniculam vocant, occidit.
18	XV	Sol in Geminis.
19	XIV	Auster flat vesperi.
20	XIII	Suculæ oriuntur, & flat Aquilo.
21	XII	Arcturus occidit, aerq; conturbatur,

1774A

Sagittæ

- 22 XI Sagittarius occidit, & flat Auster.
- 23 X Gemini exoriuntur, & flat Aquilo.
- 24 X Súcula oriri incipiunt, & pluit.
- 25 VII Capella oritur matutino, & flat Aquilo.
- 26 VII Taurus occidit, Auster & Aquilo flant.
- 27 VI Auster spirat.
- 28 V Fidicula oritur matutino, & Auster flat.
- 29 IV Auster vehemens flat.
- 30 III Vergiliæ exoriuntur, imbres cum tonitribus flunt.
- 31 Prid. Tempestas aspera, hyemat aer, ingentia vesperi tonitrua cõmouentur.

I V N I V S

- 1 Kal. Súcula totæ emergunt, Auster flat.
- 2 I V Aquila exoritur, aeris tempestas, & flat Fauonius.
- 3 III Australes procellæ cum tonitruis.
- 4 Prid. Auster flat, & pluit.
- 5 Non. Aquilo exoritur, & flat Auster, & pluit.
- 6 VIII Aquilo flat, & pluit.
- 7 VII Arcturus occidit matutino, Fauonius spirat.
- 8 VI Delphinus emergere incipit, Arcturus occidit.
- 9 V Aquilo flat, & modicè pluit.
- 10 IV Pluuiosus aer cum tonitruis, & Australis dies.
- 11 III Turbulentum cælum cum tonitruis.
- 12 Prid. Fauonius, vel Corus flat, & tonat.
- 13 Idib. Delphinus emergit, Auster flat.
- 14 XVII Orionis humeri eleuantur, & principia æstatis.
- 15 XVII Obscurum astrum, Fauonius, & Auster flant.
- 16 XVI Aeris tempestas, & Aquilonij flatus.
- 17 XV Fauonius cum austro spirat, Orionis humeri apparent.
- 18 XIV Sol in Cancro, Orion exoritur matutino.
- 19 XIII Auster & Fauonius flant, pluit & tonat.
- 20 XII Serpentarius occidit matutino.
- 21 XI Auster cum Aquilone spirat.
- 22 X Exortus orionis.
- 23 IX Obscuri Astri exortus, & calorum intensio.
- 24 VIII Aestiuus cardo, & momentanea aeris perturbatio.
- 25 VII Aficus, & Fauonius simul spirant.
- 26 VI Breuissima nox, Orion exoritur.
- 27 V Pluit vesperi, Canis apparere incipit.
- 28 IV Ventorum conflictus.
- 29 III Canis exoritur matutino. Zona Orionis apparet.
- 30 Prid. Arcturus occidit matutino, & aeris intemperies.

I V L I V S

- 1 Kal. Aer ab Aquilone conturbatur.
- 2 VI Obscurum astrum, Auster flat, vel Fauonius.
- 3 V Austrina dies, & conturbatio aeris.
- 4 IV Orion exoritur, Ciconia occidit, & Fauonius spirat.
- 5 III Medium cancri exoritur.
- 6 Prid. Etesia flant, & cum Austro Aquilones.
- 7 Non. Corona occidit matutino, flat Auster.
- 8 VIII Cepheus exoritur, & Austrina aeris perturbatio. P Orion

9	VII	Orion totus emergit. Auster flat.
10	VI	Etesiarum prodromi flatus spirant.
11	V	Imbres cum tonitribus, flat Aquilo.
12	IV	Orion totus oritur matutino, & prodromi inualescunt flatus.
13	III	Africus flat turbulentus.
14	Prid.	Aquilo flat.
15	Idib.	Canicula exoritur, Etesia inualescunt.
16	XVII	Orion exoritur, & violentus flat Aquilo.
17	XVI	Aestatis dimidium, & dies Aquilonis flatu argentior,
18	XV	Faunius, & interdum Auster spirant, Canis oritur matutino, & etesiae amplius inualescunt.
19	XIV	Orion exoritur, Corus flat, totusq; apparet Orion,
20	XIII	Sol in Leone, Corus spirat, & Canis exoritur.
21	XII	Etesiae cum alijs ventis per vnum & viginti flant dies,
22	XI	Prodromi flatus late spirant,
23	X	Cancer totus cum leone exoritur, & Aquila occidit.
24	IX	Leo cum sole exoritur & cane, Cancer descendit.
25	VIII	Gemini occidere incipiunt. Canis emergit, & Austrini sunt flatus.
26	VII	Caligo arenosa, Aquila occidit, leo exoritur, flat Auster.
27	VI	Canicularis estus.
28	V	Vehementes calores, etesiae violenter spirant.
29	IV	Lucida stella in leonis pectore exoritur. Aquilo egclidus propter aestu,
30	III	Autumnales fructus apparere incipiunt, Aquila occidit matutino, aerq; turbidus fit,
31	Prid.	Austercum Africo simul spirant.

A V G V S T V S.

1	Kal.	Aquila occidit matutino, flat Africus, aentes sunt aestus.
2	VI	Aquila occidit, aer Austrinus.
3	III	Austrina dies.
4	Prid.	Leonis medium exoritur, Arbor in hoc biduo apparet, Auster nimbo- sus vehementer flat.
5	Non.	Corona occidit, leonis medium exoritur, vehemens flat Auster, & grues apparent,
6	V III	Fidicula contrahitur, Austrina dies aestuosa.
7	VII	Orionis medium occultatur, & dies ab Austro caliginosus, & aestuosus,
8	VI	Leo exoritur, aestus intolerabilis nebulosus aer, Orionis exoritur mediū
9	V	Obscurum astrum, septentrio lenis spirat, aestus mediocris.
10	IV	Lunaris defectus in hanc diem occurrere solet, Auster, & Aquila spi- rant. & calores sunt ingentes.
11	III	Fidicula occidit matutino, Austrinus inchoat, ventorum concursus fit.
12	Prid.	Ventorum conflictus, & pugna,
13	Idib.	Delphinus cum lepore occidit.
14	XIX	Aestrosi & squalentes calores.
15	Xvij	Obscurum, & Faunius cum Austro spirat.
16	XVII	Delphinus occidit matutino.
17	XVI	Autumni injurium.
18	XV	Fidicula occidit, & flat Aquilo,
19	XIV	Delphinus occultatur, mediocris aestus,
20	XIII	Fidicula occidit matutino, sol in Virgine, Auster flat, pluit & tonat,

Sol

- 21 XII Sol in tota virgine.
- 22 XI Virgo exoritur.
- 23 X Septentrio lenis spirat, tota exoritur virgo, aeris est serenitas.
- 24 IX Virgo exoritur, Aquila flat.
- 25 VIII Etesia ponunt. Aquilo frigidior flare incipit.
- 26 VII Delphinus exoritur, & Auster flat.
- 27 VI Vindemiator emergit, Auster & Fauonius simul flant.
- 28 V Virgo apparere incipit.
- 29 IV Fauonius lenis spirat.
- 30 III Virgo exoritur, Fauonius molliter flat.
- 31 Prid. Andromeda exoritur.

S E P T E M B E R.

- 1 Kal. Andromeda exoritur, imbres cum tonitruiis fiunt, flat vulturnus, inconstantes sunt venti.
- 2 VI Australis Piscis non amplius occultatur.
- 3 V Tonat, & pluit.
- 4 IV Arcturus cum vindemiatore exoritur, Malus occultatur.
- 5 III Mercurij domicilium, Fauonius spirat, & ex ventorum inconstantia, imbres cadunt.
- 6 Prid. Equus exoritur.
- 7 Non. Capella emergit, Africus flat vesperi, & pluit.
- 8 VIII Arcturus apparet, flat Aquilo, & interdum tonat.
- 9 VII Virginis medium exoritur, Fauonius spirat cum Africo.
- 10 VI Idem aeris status.
- 11 V Idem aeris status.
- 12 IV Arcturus exoritur.
- 13 III Arcturo exoriente, imbres cadunt.
- 14 Prid. Virgilie cum equo exoriuntur.
- 15 Idib. Hirundines non videntur, Capella exoritur, & pluit.
- 16 XVI Duodecatemorion, idest, xij portio Autumni incipit.
- 17 XV Fauonius late spirat cum Africo.
- 18 XIV Piscis exoritur, & septentrio ponit.
- 19 XIII Sol in libra. Crater apparet, Arcturi medium cernitur matutino.
- 20 XII Arcturo exoriente imbres copiosi cadunt.
- 21 XI Aequinoctium Autumnale, & Pisces occidunt.
- 22 X Argo descendit, pluviosus aeris conturbatio.
- 23 IX Pisces occidunt. Austrinae sunt pluviae, aeris ventorumq; conturbationes, & maris tempestates.
- 24 VIII Lunaris defectus in hanc incurrit diem. Centaurus exoritur.
- 25 VII Nebulosus aer, & turbulentus existit.
- 26 VI Hoedi exoriuntur, & Auster vehementer flat.
- 27 V Virgo desistit emergere, vergilia matutino, & vesperi apparent. Hoedi cum sole exoriuntur, ventorum & maris procellae validae fiunt.
- 28 IV Auster vehemens flat, tempestates horridae.
- 29 III Vergiliae matutino exoriuntur, & pluvius flat Auster.
- 30 Prid. Capella emergit vsq; ad vespertinum vergiliarum occasum.

O C T O B E R.

- 1 Kal. Vergiliae in oriente apparere incipiunt, Auster flat matutino.
- 2 IV. Idem Austrini flatus, & Vergiliarum exortus.

3	III	Heniochus, idest, Auriga occidit, & ab Aquilone conat.
4	Prid.	Hoedi exoriuntur, & pluit.
5	Non.	Corona emergit, & conuersio est zetharis.
6	VIII	Arietis medium occidit cum scorpione.
7	VII	Eadem, quæ prior significatio.
8	VI	Corona cum Hædis exoritur, aer conturbatur.
9	V	Hoedi cum vergilijs emergunt, & flat Africus.
10	IV	Libra oriri incipit, & Fauonius spirat.
11	III	Corona exoritur matutino, venti commutantur, asperius in mari fit hyems.
12	Prid.	Vergiliæ exoriuntur, & flat Auster.
13	Idib.	Corona emergit, aeris commutatio, & tumultus fit.
14	XIX	Aquilo immensus flat.
15	XVIIj	Autumni medium, & auster flat.
16	XVII	Orion emergit, & rorulentus est aer.
17	XVI	Eadem, quæ prior significatio.
18	XV	Tristis & nubilus dies.
19	XIV	Sol in scorpione, & Fauonius spirat.
20	XIII	Vergiliæ occidunt, aerisq; est conturbatio.
21	XII	Eadem quæ prior significatio, sed etiam pluit.
22	XI	Tauri cauda occidit, & Auster flat pluias.
23	X	Scorpius occidit, Aquilo flat, & in mari tempestas horrida.
24	IX	Vergiliæ occidunt.
25	VIII	Centaurus occidit matutino.
26	VII	Scorpij dimidia cauda occidit.
27	VI	Sucule occidunt, gelidus flat Aquilo, & aspera in mari hyems.
28	V	Vergiliæ & Orion penitus occidunt.
29	IV	Arcturus occultatur, & vehementes fiunt venti.
30	III	Cassiopeia incipit occultari.
31	Prid.	Orion & Aquila penitus occidunt vesperi, & Fidicula exoritur.

N O V E M B E R.

1	Kap.	Vergiliæ occidunt, pruina decedit matutino, Arcturus occultatur, aerisq; ad frigora fit conuersio.
2	IV	Venti spirant frigidi, & pluit.
3	III	Fidicula exoritur matutino, & Aquilo flat.
4	Prid.	Auster, & Fauonius flant, fiuntq; imbres.
5	Non.	Fidicula sole exoriente apparet, Aquilo flat.
6	VIII	Arcturus occidit matutino, & nebulosus est aer.
7	VII	Vergiliæ, & Orion occultantur, Aquilo flat.
8	VI	Turbidus & molestus est aer.
9	V	Clatrum scorpionis astrum, & hyemalis cardo.
10	IV	Hyemis initium.
11	III	Vergiliæ occultantur.
12	Prid.	Media Scorpionis stella emergit.
13	Idid.	Vergiliæ & orion occidunt matutino.
14	XVIIj	Scorpius matutino occidit.
15	XVII	Fidicula oritur matutino, Vulturnus, Auster, & Boreas simul flant. Eadem

- 16 XVI Eadem, quæ prior significatio.
- 17 XV Tempestuosa dies, Austerq; superuenit.
- 18 XIV Sol in Sagittario, Orion cum fidicula exoritur, ærilq; tempestas existit.
- 19 XIII Tauri cornu cum sole occidit, & flat Aquilo.
- 20 XII Horrida tempestas.
- 21 XI Suculæ cum lepore occidunt matutino.
- 22 X Gelida cadit pluuia.
- 23 IX Tauri cornua occidunt.
- 24 VIII Initium hyemis, frigora incipiunt, gelidq; cadunt rores.
- 25 VII Sol in prima Sagittarij portione.
- 26 VI Eadem, quæ prior significatio.
- 27 V Canis occidit, Austina dies, & pluit.
- 28 IIII Canis occultari incipit, & nebulosus est aer.
- 29 III Canis occidit matutino, & Africo flante pluit.
- 30 Prid. Orion occidit, Fauonius spirat, & Austro flante pluit.

DECEMBER.

- 1 Kal. Perturbatio aeris, flat septentrio, & totus Orion occidit matutino.
- 2 IIII Canis occidit, vesperi septentrio flat.
- 3 III Tempestuosa cum nubibus dies.
- 4 Prid. Sagittarius occidit, & Aquilo flat.
- 5 Non. Per totam diem pluit, & flat Aquilo.
- 6 Vviii Medium scorpj emergit.
- 7 VII Aquila exoritur, & Africus flat.
- 8 VI Scorpj totus emergit.
- 9 V Canis exoritur matutino, & Auster flat.
- 10 IV Vehemens Aquilo flat, caliginosum tempestatibus cœlum existit.
- 11 III Obscurum astrum, septentrio & Cæcias perflant.
- 12 Prid. Aquilo flat prior, grauis & pluuius subsequitur Auster.
- 13 Idib. Totus scorpj exoritur, Auster, & Aquilo flant, & pluit.
- 14 XIX Capella occidit.
- 15 xvii Auster & Aquilo perflant, & aeris perturbatio existit.
- 16 xvij Eadem, quæ prior significatio.
- 17 XVI Sol in Capricorno.
- 18 XV Obscurum astrum, & ventorum concursus, & pugna.
- 19 XIV Capella exoritur.
- 20 Xij Aquila cum Capricorno exoritur.
- 21 XI Incipit flare Aquilo, superueniens Auster totum obtinet diem.
- 22 XI Aquila exoritur vesperi.
- 23 X Capella matutino emergit.

Hucusq; scripta reperiuntur, reliqua desiderantur.

Tabu.

Tabulae praecedentis iudicium, & explicatio.

CAP. XXXIX.

Præcedentē
tabulam ef-
se Ptolomæi

Tabula præ-
cedens ad
polum Ale-
xandrinum
supputata.

Temporum
significatio-
nes nec regu-
lariter, nec
semper à fi-
xarum orti-
bus, & oc-
casibus pro-
veniunt.

Inerrantiū
significatio-
nes eo anno
inciderunt,
quo Ptole-
mæus scrip-
sit.

Probatio
praedictæ po-
litionis.

VLLI dubium est, præcedentem tabulam in qua inerrantium syderum significationes inscriptæ cernuntur, Claudij Ptolomæi esse. Nam è Græco in latinum illas trāstulit Nicolaus Leonicus: Et viri in hac parte discretissimi omnes Ptolomæi esse fatentur, ita vt in controuersiam minimè id amplius venire poterit. Rursus ad poli Alexandrini eleuationem (Alexandriæ, inquam, totius Aegypti nobilis emporij: cuius latitudo est graduum triginta, minorum quinquaginta octo; longitudo autem graduum sexaginta, minorum vero triginta) conditas fuisse, cuncti conueniunt. Dubium tamen apud nos semper fuit, quo tempore illas Ptolomæus ediderit. Nam (vt alias scripsimus) floruit certè Ptolomæus anno Christi 140. Quo autem anno supputauerit, adnotarit, promulgaueritq; obscurum certè: & immanifestum apparet. Id dubio procul à nobis maximè desideratur. Videremus namq; temporum omnium discrimen in supputationibus. Quò fieret, vt recentioribus ad prisca collatis, ne dum syderum inerrantium ortus, & occasus facillè haberentur: sed ex illis temporum significationes. Verum enimvero quod magis facescit negotium est, semper nos dubitasse, an tales similesq; significationes ab illarum ortibus, occasibusq; proueniant regulariter, & semper: sedq; in negatiua fuisse sententia, hæsitantes. Ratio quidem est, nam in ortu, vel occasu huius, vel illius inerrantis stellæ, semper esset talis significatio. Vt autem id sciatur, nonnullis exemplis id expendere licebit. Ptolomæus Kalendis Ianuarij sic ait. Aquila, & corona occidunt, tempestatemq; efficiunt. Si igitur ex Aquilæ, & coronæ occasu prouenit tempestas, eam certè regulariter, & semper efficiunt; nos autem contrarium obseruauimus. Nonis Februarij (inquit Ptolomæus) Zona orionis emergit, turbidus est aer Fauonij flatu. Si Zona Orionis ortus aerem turbat, ciendo Fauonium, quoties orietur, illum ciet: ex quo turbidus erit aer (loquimur de inerrantium ortibus, & occasibus ad solem relatis) at id non semper est verum. Quapropter semper arbitrati sumus tales inerrantium significationes anno illo quo scripsit Ptolomæus: atq; eodem met anno obseruasse, tabulam confecisse diariam, atq; in illa adnotasse; sequenti verò nescimus an eadem prorsus fuerint. Quemadmodum si presenti anno singulis diebus significationes temporum obseruaremus, illaq; in tabula adnotaremus: neutiquam sequentibus annis tales temporum significationes ex ortibus, & occasibus illis, atq; eodem prorsus essent, ac propterea Ptolomæus significationes suas obseruauit, atq; in tabula adnotauit pro anno quo obseruauit: non autem quod in posterum sic futuræ essent statis, ac certis diebus, vt in tabula adnotauit. Id certè ex ipsismet Ptolomæicis inerrantium significationibus etiam comprobatur. Quandoquidem octauo Calendas Octobris, quæ est vigesima quarta Septembris sic inquit Ptolomæus, lunaris defectus in hanc incurrit diem. Sed profecto illo anno quo scripsit, tali die solum incurrit: secus singulis annis in tali die incurrisset: quod quidem absurdum est dictu, & cogitatu, etiam viris vtcumq; in mathematicis exerci-

exercitatis. Adnotauit itaq; Ptolomæus minoris luminis eclipsim illo die quo incidit, sicq; scripsit: non quod semper tali die in posterum esset ventura. Similiter quòd quarto nonas Augusti, quæ est dies decima, inquit; lunaris defectus in hanc diem occurrere solet; non est intelligendum, quod lunæ labor semper tali die incurreret: sed eo die illius anni, quo inerrantiũ significationes Ptolomæus obseruauit eo certè incidit. His itaq; moti causis suspicari fuimus, haud ex inerrantium syderum ortibus, & occasibus easdem temporum significationes semper proveniri, nec id Ptolomæus voluit: sed si ita annotauit, fecit, quia sic anno illo obseruauit. Si quis autem diceret, hæc minime obstare, quo minus ex ortibus, & occasibus temporum significationes proveniant. Nam si lunares defectus Ptolomæus annotauit, non ideo scripsit, quòd tali die singulis annis euenirent; sed quia tunc inciderunt, & ad ornatum etiam tabulæ. Quemamodum posuit, & Hirundinum aduentum die vigesima Februarij, dicens; Hirundines apparent; & octaua Martij auium marinarum apparitionem, dicens; Marinæ aues apparere incipiunt, & trigesima Iulij fructuum autumnalium, dum dixit; Autumnales fructus apparere incipiunt: & quinta Augusti Gruum, dum scripsit, & Grues apparent: & decima quinta Septembris Hirundinum discessum, dicens; Hirundines non videntur; quæ omnia ad ornatum quoq; inscripsit; licet in ea regione illis diebus proueniant: Ideo non est par ratio de inerrantium ortibus, & occasibus, ex quibus tales temporum significationes proueniri, obseruauit Ptolomæus, quas & inscripsit: & de lunaribus defectibus quos & annotauit; tum quia illis diebus inciderunt, tum quoq; ad ornatum: sed inerrantium ortus, & occasus necessario, & ad temporum mutationes præfagiendas. Dicimus quod hæc, & si vera sint, nihilominus tamen ex obseruationibus habetur, non semper easdem temporum significationes singulis annis statis diebus incidere, licet iidem sint inerrantium ortus, & occasus; vbi nullam aliam rationem assignare poterimus, nisi quia ab errantium positu diuerso, & vario in quartis anni cum appendicibus, ne dum cum antecedentibus impediri possunt, sicuti de facto impediuntur. Generales namq; constitutiones particulares impediunt, Itaq; si generalis constitutio serenitatem promitteret, impediret vtiq; particularem, quæ tempestatem indicaret; quia particularis à Generali vincitur. Et hæc est vna ex causis, cur ex inerrantium ortibus, & occasibus non semper eadem eueniant temporum significationes. Diximus etiam cum appendicibus; quia etiam constitutiones menstruæ, dum bonæ fuerint, impediunt, verbi gratia tempestatem, quæ ex ortu, vel occasu alicuius inerrantis ventura erat. Ita quoq; dicendum est: de diurnis lunæ applicationibus ad beneficas, & de mutuis planetarum configurationibus adinui-cem: de quibus supra tactum est, & inferius digredietur. Antecedentia verò sunt coniunctionum, & oppositionum præcessionis, & similia multa. Accedit etiam varia materiæ proximæ dispositio; ita vt hodie, in quo tempus est siccū; anno venturo eodemmet die erit humidum, & pluuiosum; nihilominus tamen eadem fixa oritur, vel occidit. Quare orionis vel Arcturi ortus non semper tempestatem efficient, Accedit tandem, quòd cum initium prædicendi temporum mutationes, à ventis pendeat, ventorumq; causæ sint abstrusæ, natureq; diuersæ, status Heteroclitici, sequitur, quòd idem ventus diuersa in diuersis operabitur regionibus: quinimò in eadem; vt mirum certè sit, qua nam ratione in vno loco pluat, in altero autem parum distante, serenat; eodem temporis momento. Sed dices, igitur futurarum rerum per astra certam nõ esse scientiam: at respondemus certissimam esse, sed difficillimam quoq; cum ex parte rerum, tum etiam ex intellectu humano imbecillitate. Nihilominus tamen non negamus nonnullas

Predictæ positionis redargutio.

Auium quorundam aduentus in Alexandria, & discessus.

Redargutionis dilutio.

Fixarum significationes ab errantium positu diuerso impediri possunt.

Materiæ proximæ dispositio impedit vt plurimū fixarum significationes.

Obiectio. Responsio.

Agricolæ & Nauræ quomodò temporum mutationes prædicunt.

Fixarum aliarum significationes.

Solis motus inter alios siderum simplicissimus est.

Fixarum significationes quomodo impediri possunt.

Prædictæ sententiæ confirmatio per Ptolomæum.

Ptolomæi tabula ad methodum utilis est.

Orionis exortus in Alexandria

ex inerrantibus esse tales, quæ ex illarum ortibus seu occasibus semper eadem temporis significationes portendunt. Ita ut agricolæ, & Nauræ sola siderum inspectione, atq; continua obseruatione, ventorum flatus, cæliq; statum prædicunt, absq; hoc quòd sint in Mathematicis exercitati: Ratio est, quia hæc eueniunt semper, vel ut in pluribus. Quare prædicunt post Februarij initium Fauonios spirare per multos dies, non quia sciunt causam, cum sint absq; Astrologia, sed quia longa obseruatione experti sunt, tunc Fauonios spirare. causa verò celestis est fidiculæ occasus, qui iuxta Ptolomæum die sexta Februarij incidit. Nam cum fidicula occidere incipit, flat Fauonius. Quemadmodum etesix sub æstate, nempe iuxta Ptolomæum à die sexta Iulij vsq; ad 25. Augusti; vbi Ptolomæus inquit, Ethesix ponunt. Similiter Zona Orionis emergente, terra pullulare incipit. Canicula exoriente, immenso vniuersus orbis afficitur æstu, Maria turbantur, arescunt plantæ, canes in rabiem vertuntur, siccantur cuncta, multiq; oriuntur morbi; idq; semper ferè. Rursus cum Vergiliæ oriuntur, fit mense Maij, flat Auster. Arcturus exoriente pluias, & imbres facit; Orion quoq; cum exoritur flat Aquilo; exoritur verò iuxta Ptolomæum mense Iulio. Quos omnes, ut & alios, etiam certis ferè temporibus expectare licet, ut planetarum reditum ad loca sua, nisi impediuntur aliunde quo ad effectus. Hæc & similia facile dignosci possunt, etiam ab his qui non callent arte, sed longa obseruatione, & experientia: quoniam à solis motu, qui inter aliorum siderum motus, est simplicissimus, pendent. Cumq; sol ipse Astorum sit potentissimus: difficulter impediri potest, quod decernit. Quo circa quæ expectantur, certò, & facile, & constitutis temporibus præscire contingit, ut etiam Cardanus admonet. Verumtamen hæc (ut diximus) impediri possunt, uti sæpe impedita sunt. Nam (ut hoc pro exemplo utamur.) Si sol, & Mars, & Iuppiter in Aquario adsint, Saturnus verò in Cancro vel Leone, æstus nocte temperata fiet? ac propterea Canicula non sic exsiccabit. Exoriente Arturo qui pluias, & imbres regulariter excitat, si Iuppiter cum ipso exoritur, nonne pluias, & imbres prohibebit? utiq; cum sit serenitatis patens. Similiter si cum Vergiliæ ad quarum exortum flat Auster, exoritur iuppiter cum septentrionali ascensione, vel descensu (quemadmodum & nos quandoq; obseruauimus) nonne Austri flatus impiedietur? Nam iuppiter borealis cit ventos; & præsertim sic constitutus. Porro sententia hæc nostra à Ptolomæi mente minimè abest. Qui libro secundo sui Quadripartiti cap. 12. tex. 64. iuxta Cardani sententiam aperte docet inerrantium stellarum præsertim illustriū, matutinis aut vespertinis ortus, occasusque, quæ sui fulgoribus erga solem conspicuæ fuerint, conuertere particularem statum plerumq; ad modum naturarum suarum: Ergo non semper. Inerrantium itaq; significationes non semper eadem erunt. Sed, & Tabula Ptolomæi neque pro semper deseruit, sed ad methodum dumtaxat utilis est. Nam neq; in sua etiam regione inerrantium ortus, & occasus iidem nunc sunt, quemadmodum & tempore suo. Ac propterea die sexta Februarij fidiculæ occasus, quæ Fauonij flatum excitat ab occasu, nunc non die eadem illa quoq; erit significatio: sed circa vigesimam primam ob anni recognitionem occasus ille incidit, & Fauonij flatus (nisi impediatur) sicuti ante anni restitutionem incidebat circa vndecimam Februarij. Multo minus in diuersis regionibus idem erit: nam ob diuersas polorum eleuationes diuersi quoq; erunt illarum ortus, atq; occasus. Similiter Orionis exortus qui à Ptolomæo quinta die Februarij annotatus est eum sua significatione: nunc circa vigesimam Februarij in Alexandria incidit; & ante annum recognitum circa decimam. Idem quoque de reliquis sentiendum est. In Tabula assignantur ortus, & occasus stellarum.

Acronici,

Astronici, Cosmici, & Heliaci. Cum à Ptolemaeo pluries repetitur ortus, seu occasus puta Orionis, Arcturi, & cæterorum, innuitur prima stellæ apparitio, vel primæ stellæ visio, deinde reliquarum; quemadmodum fit in signis Zodiaci: vel quia per plures dies fit illarum exortus atque occasus diuersus: aut quia per totidem dies durat effectus. Cum multoties replicat, dicendo: totus oritur, seu totus occidit: innuit ortuum, & occasuum diuersitatem, vel etiam effectus durationem. Quod autem decimo septimo Calendas Aprilis (quod est die decima sexta Martij) solem in Ariete statuatur, id scripsit iuxta aliorum placitum; nempe ob duarum sphaerarum Nonæ scilicet, & Octauæ intersecationem. Cuius initium tunc præcedebat principium Nonæ quatuor, vel quinque gradibus fermè in signo Piscium. Sed in initio Nonæ sunt Aequinoctia: ideo duodecimo Calendas Aprilis, quod est vigesima prima Martij posuit Arietem emergere in latus. At reuera Ptolemaeus ex duabus obseruationibus Adriani, & Antonini temporibus, factis, quarum meminit secundo, & tertio libris Almagesti, Capitibus secundo, & octauo: ex Aequinoctij Autumnalibus; quarum primam fecit anno Christi currente 132. secundam, anno 140. vernū Aequinoctium vigesima prima Martij horis duabus pomeridianis statuit: ac eo tempore fuit solis ingressus in primum Arietis punctum. Quod autem decimo Calendas Aprilis statuatur Aequinoctium, verum scripsit, quia non videtur manifesta noctis diminutio, nec diæ augmentum. At quod octauo Calendas iterum scripserit Arietis emersionem matutino, id fecit iuxta veterum opiniones, qui Arietis exortum tunc ponebant. Quod rursus septimo Calendas Aequinoctium vernum ponat, etiam iuxta veterum sententiam præsertim Ouidij loquitur. Quod tandem sexto Calendas, dicat, noctes, & diæ æquales existant: hoc dixit, quia non videtur sensibilis temporis mutatio. Et quemadmodum veteres crediderunt, dum sol octauam Capricorni partem commicaret, tunc fieri diem breuissimam, noctemq; longissimam; & dum octauam Cancri fieri diem longissimum, noctem verò breuissimam: ita dum sol septimam, vel octauam Arietis, vel libræ partem perambulat, tunc diæ æquales noctibus fieri existimarunt. Ideo Ptolemaeus Calendis Aprilis dum dixit, sol diæ partem vnā addit, ostendit sensibilem temporis mutationem: nempe diæ augeri, noctes minui. Sed lege librum nostrum secundum de Neomenijs Salomonij perpetuis, cap. 17. Quod idem, seruata proportione, intelligendum est de his quæ scripsit Septembris mense; vbi decimo sexto Calendas Octobris, quod est decima sexta Septembris, scribit, Dodecatemorion; hoc est, duodecima portio Autumni incipit. Deinde Solem in Libra decimo tertio Calendas Octobris, quod est decima nona Septembris, statuit: Vndecimo autem Calendas Octobris, quod est vigesima prima Septembris, scribit: Aequinoctiū Autumnale. Verum enimvero ex duabus illis iam præcitatæ obseruationibus, temporibus Adriani, & Antonini à Ptolemaeo factis, quarum prima fuit anno Christi currente 132. secunda 140. clare patet, solis ingressum spatio octo annorum in punctum autumnalis æquinoctij, die vigesima quarta Septembris fuisse. Nec obstat Ptolemaeum primam referre septimo die mensis Arhus, secundam verò nona eiusdem mensis: quia ex annis Aegyptiacis cum octo fluxissent, necesse erat, vt mensis initium per dies duos ante sumeret: quibus anni duo intercalares intercepti, superabundabant Aegyptiacis; quo factum est, vt recte Cardanus in suo libello de temporum, & motuum erraticarum restitutione capite tertio reprehenderit Sæophlerinum, qui illum, Solis ingressum in vigesimam quintam Septembris retulit, non animad-

Solem in Ariete Ptolemaeus cur 17. Cal. Aprilis scripserit

Ptolemaeus ex quibus obseruationibus vernum Aequinoctiū 21. Martij statuit.

Ptolemaeus cur 10. Cal. Aprilis Aequinoctiū scripserit.

Arietis emersionem cur 8. Cal. April.

Aequinoctiū vernum cur 7. Cal. Aprilis.

Noctes, & diæ 6. Cal. April. æquales esse cur scripserit.

Solis ingressus in punctum autumnalis æquinoctij Ptolemaei tempore.

Solis Ingressus in punctum vernalis Aequinoctij Christi conceptio.

Veterum opinio circa Aequinoctia, & solstitia.

Eudoxus, Meton, Hipparchus, Archimedes.

Observatio necesse est polari constructa.

Observatio necesse est quomodo concordant bene cum Ptolemaicis.

Eudoxi sententia ex Plinio eisdem redire vices quod triennio expleto.

Supradicta opinio in pugnat.

Annos non eosdem esse sed diversos.

uerso die intercalari. Ex quibus etiam patet anno Conuersionis Christi, quae fuit ante primam Ptolemaei observationem Aequinoctij annis 131. Solis ingressum in punctum vernalis & aequinoctij fuisse die vigesima secunda Martij horis duabus, minutis vero quinquaginta duobus pomeridianis. Christus vero conceptus est die vigesima quarta completa, attingendo diem vigesimam quintam. Et fortiter progrediebatur caetera partem Arietis in initium. Porro veterum veteres cum rationem caeteris exactam praestiterit, vernalis aequinoctium die vigesima quinta Martij fixerunt, autumnale vigesima quinta Septembris, solstitium aestivale vigesima quinta Ianij, brumale vigesima quinta Decembris, in qua natus est Saluator noster Christus. In quibus octauas quatuor signorum partes esse statuerunt, de quorum numero praecipui fuerunt Eudoxus, Meton, Hipparchus, Archimedes, & reliqui. Sed lege Plinium libro de diuinitatibus, a capite vigesimo quinto ad caput trigessimum quartam. Quo vero ad vramque solstitium attinet, idem profus observandum est, adhibita tamen proportione sua. In mensis Decembris de summo die completum. An vero Ptolemaeus scripserit, dubium est. Remur tamen quod scripserit, sed illi temporis diuinitate conuolui inueniunt. Nam non est putandum, ut aucta singulis perfectis disposuerit in Decembris vero minime. Verum tamen huic capiti supremam imponamus in astra, sciendum est haec Ptolemaicas observationes nulli alij vrbu inferre nisi Alexandria, ut dictum est. Nam ad illius altitudinem poli Ptolemaeus edidit astra. Sed nec modo ad istam illius amplius valere manifestum est: quia siderum loca ab illo tempore usque ad haec nostra mutata sunt. Quare qui his vrbu ad alios vrbu, & vrbu est, pro temporum mutationibus praecognoendis valde errant, caeteris in praesentia. Nihilominus tamen saepe experti sumus temporum mutata fuisse diebus a Ptolemaeo assignatis: sed aliunde id accidit. Sciendum deinde quod observationes nostrae cum Ptolemaicis semper concordant in vrbu ortus, & occasus, quia iidem ortus & occasus vrbuque existunt, licet non eodem tempore, sed paruo illius temporis excepto, ut astra Cardanus fatetur, in ventis vero & caeli statibus ut plurimum. Ex quibus est haec Tabulam nec perpetuo, nec diu durare posse, sed tantum vrbu seculi spatii, nec plus, sed fortasse minus. Sunt, qui dicunt, easdem temporum mutationes post completum quadriennium redire, & pluviarum, & ventorum, & tempestarum, & similiarum: in initio lustri intercalari semper anno sub Procyonis orto. Plinius testatur auctorem huius esse Eudoxum hisce verbis: Omnium quidem (si liceat obseruare minimos ambitus) redire easdem vices quadriennio exacto Eudoxus putat, non ventorum modo, verum & tempestatem reliquarum magna ex parte, & est principium lustri eius intercalari semper anno, Caniculae ortu. Ac quam veritatem haec habeant, alias, (Deo nobis superstito) absoluemus. Nunc dicendum tempus huiusmodi sententiam esse inanem: cum loca siderum non eadem sint quolibet quadriennio absolute, ac propterea non iidem temporum status inueniant, qui ante quadriennium prius fuerant: nam mouetur certe aer a victrice stella, & praedominante, atque illum mouente; idque manifestum est omnibus. Quid autem dicitur, id prouenire magna ex parte, tutius dixerit, quando quocumque parte videmus non eosdem annos omnes, sed diversos: quosdam quidem aestuosos, nonnullos frigidos, alios serenos, alios turbidos, & pluviosos, nonnullos ventosos, quosdam quietos, & per, non nisi postea quia diversi sunt motus stellarum annis, ad idem diuersa temporum vices. Nec officio eodem eodem modo, ac redire semper incedere, & propterea easdem temporum vices esse, quia non eadem non, alioquin ad idem motum manibus, & alioquin huc.

sic non quolibet solum quadriennio expleto, sed singulis annis, cuius oppositum sentimus; sed sunt & alia stellæ cum fixæ, tum etiam erraticæ, quarum motu commoveri aerem, par est. Cui sententia ne dum rerum coelestium doctissimi, sed & philosophi quoque assentiunt: Aristoteles præsertim varijs in locis philosophiæ suæ, sed in problematibus particulariter, ubi habet, quod aer solet commutari ex orientibus, & occidentibus Astris.

Temporum diuersitas ab omnibus prouenit Astris.

De libello alio Ptolemæi circa inerrantium significationes.

C A P. X L.

VM autem hæc prælo traderentur hoc anno 1613. ad meas peruenerunt manus opuscula quædam Federici Bonauenturæ Vrbinate viri eruditissimi: inter quæ inuenimus Claudij Ptolemæi inerrantium stellarum apparitiones, ac significationum collectionem: libellum quidem ad mutationes aeris præuidendas conditum: antehac numquam impressum: ab ipsomet Federico latinitate donatum, quem scholijs illustratum, etiam reddidit.

Federicus Bonauentura.

Ptolemæi libellus alius de inerrantium significationibus.

Vincentius Pinellus.

Columella, & Plinius.

Sed & Græcum exemplar sibi missum à Vincentio Pinello viro clarissimo, fatetur. Huic duos alios libellos adiunxit, alterum ex Columella: alterum verò ex Plinio excerptos similiter de inerrantium stellarum significationibus. Hos quidem cum legissemus, præsertim primum: rei nouitate permoti: cum vsq; ad hæc nostra tempora numquam talem Ptolemæi audiuissemus, neq; ab authoribus citatum: quinimò vidimus diuersum à priori libello, quem leonicus è Græco transtulit: statim in mentem venit, huic nostro operi annectere. At verò, cum illum diligenter inspexerimus, maiori examine, discussioneq; indigere illum arbitrati fuimus. Quapropter seorsum cum significationibus, & illa leonici translatione cum alijs quoque; appendicibus & adducemus, & promulgabimus Deo ter maximo nobis opitulante: non enim in re tam graui festinandum remur, sed maturè, vt omnia rectè fiant. Sententiamq; nostram, quæcûq; sit illa, circa hæc, & pleraq; alia, manifestabimus. Vnum tantummodo pro nunc à nobis dicendum remanet, haud scilicet assentiri, significationes à leonico translatas non esse Ptolemæi, quia hæc à Federico sunt Ptolemæi: nam si ex conscriptione id fatendum esset, etiam & illæ leonici Græcè conscriptæ sunt; & quemadmodum Federicus è Græco latinitate illas donauit: ita leonicus è Græco alias transtulit. Porro si à rebus esset dubitatio, maius dubium emergeret circa posteriorem libellum, cum citet authores varios obseruasse: cumque horum, plerique ante eum floruerint, & alij in diuersis orbis terrarum partibus commorarentur: qui fieri poterit, vt eodem tempore à diuersis diuersimodè obseruata omnia in vnum congeret Ptolemæus obseruanda, & suas aut nullas, aut paucas nisi dicamus ægyptiacas suas. Nec nobis constat, quo tempore obseruata fuerint. Sed dicès, Ptolomæum obseruationes recollegisse varias in diuersis regionibus obseruatas, atque in vnum adunasse: obseruatas verò significationes in Regionibus, vbi commorabantur, ab eodem Ptolomeo citatis, scripsisse:

Significationes à leonico translatae sunt Ptolemæi.

Dubium circa libellum à Federico translatum, nam sit Ptolemæi.

124 De praecognoscendis temporum mutationibus

fisse: ac ideo tempus constat, Polorum quoq; altitudines sunt manifestae; Nihilominus tamen etiã id sit verum, annus tamen incognitus est, sicut & Leonici, & multa obstant suae doctrinae: & stellarum loca sunt mutata. Sed altera ex parte Ptolomaei esse non repugnat, quia multa etiam congruunt suae doctrinae, & initium auspiciantur ab anni Aegyptiaci mensẽ primo, scilicet Thoth, qui 29. Augusti anni Iuliani correspondet: & Ptolomaeus Alexandrinus fuit. Quod certè in susceptionem venire potest libellus à Leonico translatus, num Ptolemæi fuerit, cum à primo Iuliani mensẽ principium sumat. Sed huic faciliẽ fieri potest satis, dicendo Ptolomaei significationes à Leonico translatas, vel ab ipso met Ptolemæo ad annum Iulianum fuisse conditas alicuius rogatu, vel alius sic reduxit: vt etiam Europæ deseruirent; quemadmodum & nos fecimus designationibus à Federico translatis, quas ad annum Iulianum reduximus; & propediem (Deo adiutore) edemus. Protrahenda igitur est aliqua morula; vt omnia in lucem completè prodeant. Subijcimus tandem tres tabulas ortuum, & occasuum fixarum cû cæli mediationibus ad tres polos conditas (vti promisimus) nempe ad polum 40. 45. & 45. quae describere etiam poterunt pro collateralibus, nisi adsit magna stellarum latitudo.

Difficultas emergens.

Libellum à Federico translatum non repugnat esse Ptolemæi

Dubitatio circa Leonici libellum.

Dubitatio- nis resolutio

Sideram inerrantium tam in senifero, quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Acronici, seu Matutini & vespertini veri, tum cæli mediationibus, & ad solem configurationibus: Anno 1595. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 40. 0. iuxta rationem Copernicæam diligenter supputati.

Lit.		Dies		☉ in Capricorno.		IANVARIVS.		♊	
						Gr.	M.		
A	1	Homerus sinist. Sagittar.		Man. orit.		10	19	☉ In ♑ Capricorno. 1 5 9 5. Pol. 40.	
	2	In iustragine, Sinister pes Orionis.		mediat cælum vesp. oritur		11	2		
B		Media Zonæ Orionis		vesp. orit.		11	11		
		Sinist. genu seq. Gemin.		vesp. orit.		11	39		
		Sinist. lat. seq. Gemin.		vesp. orit.		11	56		
C	3	Caput Gem. Hercules.		Vesp. orit.		12	59		
		Sequens Zonæ orionis		vesp. orit.		13	11		
D	4	Præcedens oris æquiculi. Humerus dexter Engon.		man. orit. vesp. occi.		13	12 16		
		Media ensis Orionis		vesp. orit.		14	0		
E	5	Austral ensis orionis Sequens oris Equiculi.		vesp. oritur. mane oritur.		14	29 36		
F	6	Caput Engonasis.		vesp. occidit.		15	22		
		Axilla sagittarij.		man. oritur.		16	8		
G	7	Rostrum Gallinæ.		mediat cælum.		16	49		
A	8	Lucida Eridani.		vesp. oritur.		17	58		

		☉ In Capricorno. IANVARIVS ☽			
	Das			Gr.	M.
B	9	Caput Ophiuchi.	vesp. occid.	18	25
C	10	Cornu Bore.	mane oritur.	19	1
		Præcedens cap. Equiculi.	man. oritur.	19	4
		Præc. sinist. humer. Aquilæ.	med. cælum.	19	29
D	11	Dext. gen. Orionis.	vesp. oritur.	19	52
		Sequens cap. Equiculi.	man. oritur.	20	3
		Aquila volans.	mediat. cœlum.	20	23
F	13	Cornu Austr. Capricorni.	man. oritur.	22	23
G	14	Pes Boreal. cancri.	vesp. occid.	23	22
		Dext. humer. Aurigæ.	man. occid.	23	38
A	15	Rictus Pegasi.	man. oritur.	24	11
		Præced. sub sinist. manu Aquarij.	man. oritur.	24	15
		Prima Antinoi.	vesp. occidit.	25	0
B	16	Pes boreus Cancr.	mane occidit.	25	28
		Sinist. humer. Engonasis.	vesp. occid.	25	44
C	17	Dext. humer. Pegasi.	man. oritur.	26	24
		Caput Gemin. Hercules.	man. occid.	26	57
D	18	Boreal. corn. Capricorni.	mediat cœlum.	27	13
		Præced. rictus Capricor.	man. oritur.	27	35
		Austral. corn. Capricor.	med. cœlum.	27	41
E	19	Dext. genu. Capricor.	vesp. occid.	28	9
F	20	Sinist. man. Aquarij.	man. oritur.	29	35

☉ In Capricorno. 1 5 9 5. Pol. 40.

Sol in Aquario. ☽.

G	21	Afellus Boreal.	vesp. oritur.	0	6
		Canis minor.	vesp. orit.	0	27
		Præced. rict. Capricor.	vesp. occid.	1	7
A	22	Præsepe.	vesp. oritur.	1	18
		Cauda Delphini.	med. cœlum.	1	44
		Afellus Austral.	man. occid.	2	27
B	23	Pes prior Canis.	vesp. orit.	2	26
		Præsepe.	man. occid.	2	47
		Cornu Boreal Capricor.	vesp. occid.	3	1
C	24	Borea capitis Pegasi.	man. orit.	3	18
		Præcedens in collo Aquilæ.	vesp. occidit.	3	31
		Dext. genu Capricor.	mediat cœlum.	3	47
D	25	Humerus sinist. Aquarij.	man. orit.	4	19
		Cauda Cygni.	mediat cœlum.	4	47
E	26	Canis maior.	vesp. orit.	5	34
		Afapus Borealis.	man. occid.	5	52
		Austrin. corporis Capricor.	vesp. occid.	5	53

☉ In ☽ In Aquario 1 5 9 5. Pol. 40.

Fundam

Lit.		Dies		☉ In	☽	IANVARIVS.	Aqua.		M. Aqu. 1595. Pol. 40.
							Gr.	M.	
F	27	Fundum crateris . . .	man. occid.	6			26		
		Borea. vmbilic. Andromed.	man. oritur.	6			31		
G	28	Prior ventris Capricor.	man. oritur.	7			57		
A	29	Os Leonis . . .	vesp. orit.	8			38		
B	30	Genu. finist. prioris Sagittar.	mane oritur.	9			33		
		Luminosa dext. humeri Aquarij.	man. oritur.	9			35		
C	31	Nebul. praeced. oris Equiculi.	mediat coelum.	10			4		
		sinist. man. Aquarij.	vesp. occidit.	10			53		

Lit.		Dies		☉ In	☽	FEBRVARIVS.	In Aquario		☉ In ☽ Aquario 1 5 9 5 Pol. 40.
							Gr.	M.	
D	1	Aquila volans.	vesp. occi.	11			20		
		Nebulosa sequens oris Equiculi.	mediat coelum.	11			21		
		Caput Antinoi.	vesp. occid.	11			27		
		Praeced. cap. Equiculi.	med. coelum.	11			32		
		Praeced. finist. hum. Aquila.	vesp. occid.	12			4		
		Prior spinæ Austr. Capric.	vesp. occid.	12			12		
E	2	Scapulæ Pegasi.	man. oritur.	12			16		
		Andromeda.	man. oritur.	12			22		
		Sequens cap. Equiculi.	vesp. occid.	12			36		
		Boreal. man. dext. Aquarij.	man. oritur.	12			48		
F	3	Dextr. genu Capricor.	man. orit.	13			6		
G	4	Austral. corp. Capricor.	mane oritur.	14			46		
		Vmbilicus Pegasi.	mane oritur.	14			59		
		Cauda Capric. praeced.	vesp. occid.	15			12		
		Humerus finist. Aquarij.	mediat coelum.	15			18		
A	5	Informis circa caput Hydrae	vesp. orit.	15			25		
		Proxima lucid. in scap. Aquila	med. coelum.	15			42		
		Brachium dext. Aquarij.	man. orit.	15			48		
B	6	Cauda Capricor. sequens.	vesp. occid.	16			49		
		Cauda Capricor. praecedens.	mediat coelum.	16			54		
		Vltima fusionis Aquarij.	vesp. occidit.	17			23		
C	7	Praeced. Austr. man. Aquarij.	man. oritur.	17			36		
		Cauda Capricor. sequens.	mediat coelum.	17			54		
		Venter Canis.	vesp. oritur.	18			23		
D	8	Eductio femoris finist. Canis.	vesp. orit.	18			43		
		Rictus Pegasi.	medium coelum.	18			55		
E	9	Sequens Austr. man. dext. Aquarij.	man. oritur.	19			37		
		Media cervicis Leonis.	vesp. orit.	19			50		
F	10	Cauda Capricor. praecedens.	man. oritur.	19			59		
		Austral. colli Leonis.	vesp. orit.	20			7		
G	11	Cauda Capricor. sequens.	man. oritur.	21			15		
		Humerus finist. Aquarij.	vesp. occid.	21			49		

Cauda

Die	Stell.	Stell.	Gr.	M.	Stell.
		Caulla Delphini.	vesp. occidit.	22	28
		Rostrum Corui.	man. occidit.	22	28
		Scapulum Andromeda.	man. occidit.	22	27
		Cauda Canis.	vesp. occidit.	22	27
		Luminosa dext. humeri Aquarij.	mediat. coelum.	22	27
		Australis singul. Andromeda.	man. oritur.	22	27
		Coll. Leonis Regulus.	mediat. coelum.	22	27
A	10	Prior. Spin. Australis Capric.	man. oritur.	23	27
		Cor Leonis.	vesp. occidit.	23	27
		Scutum Argi.	vesp. orit.	23	27
		Prior. ventris. Capric.	man. oritur.	23	26
		Rostrum Canis.	vesp. occidit.	23	26
		Cor Leonis.	man. occidit.	44	9
B	13	Boreas capitis Pegasi.	mediat. coelum.	24	22
		Rhomboides Delphi.	vesp. occidit.	24	22
C	14	Præced. capit. Equiculi.	vesp. occidit.	25	22
		Lucida lyra.	vesp. occidit.	25	22
D	15	Os Leonis.	man. occidit.	26	22
		Rhomboid. Delphi. præced. Borea.	vesp. occidit.	26	22
		Borea dext. man. Aquarij.	mediat. coelum.	27	22
E	16	Sequens in ext. manu.	vesp. occidit.	27	22
		Austral. seq. latus Delphi.	vesp. occidit.	27	22
		Brach. dext. Aquarij.	mediat. coelum.	27	39
		Sequens cap. Equiculi.	vesp. occidit.	27	44
F	17	Præcedens oris Equiculi.	vesp. occidit.	28	14
		Boreal. seq. dex. lat. Delphini.	vesp. occidit.	29	19
G	18	Seq. oris Equiculi.	vesp. occidit.	29	10
		Lucida Hydrae.	vesp. oritur.	29	27
Sol in Piscibus. ☉ In Piscibus.					
A	19	Aust. tibia dext. Aquarij.	vesp. occidit.	0	26
		Seq. in lumbis Leonis.	vesp. oritur.	0	26
		Austr. coll. Leonis.	man. occidit.	0	26
B	20	Luminosa dext. hum. Aquarij.	vesp. occidit.	1	47
C	21				
D	22				
E	23	Pus extrem. Corui.	man. occidit.	2	28
		Brachium dex. Aquarij.	vesp. occidit.	2	28
		Berenices crines.	vesp. oritur.	2	28
		Rictus Pegasi.	vesp. occidit.	2	39
		Borea dext. man. Aquarij.	stesp. occidit.	2	39
F	24	Sectio transi. Canis.	vesp. oritur.	2	39
		Tertia post scutum Argi.	vesp. oritur.	2	39

Preced.

De praecognoscendis temporum mutationibus

☉ In ♊ FEBRUARIUS. In Piscibus.

Dies	Gr.	M.
G 25	6	3
A 26	6	4
B 27	7	3
C 28	8	2
	8	2
	8	6
	9	26

In intercalari anno festum S. Marthiae Apostoli celebratur die 29. Februarii cui additur vnus dies, & est mensis 29. dierum.

☉ In ♋ MARTIVS. In Piscibus.

Dies	Gr.	M.
D 1	9	40
E 2	10	2
F 3	10	52
G 4	11	33
A 5	11	58
B 6	12	22
C 7	12	25
D 8	13	22
E 9	13	44
F 10		
G 11		
A 12		
B 13		
C 14		
D 15	17	38
E 16		
F 17	18	6
G 18	18	32
A 19	20	34
B 20		
C 21		
D 22	22	48
E 23		
F 24	23	3
G 25	24	12
A 26	25	0
B 27	25	56
C 28	27	4
D 29	27	5
E 30	27	56
F 31	28	0

Vinde-

Dies		In T APRILIS. In Ariete.		Gr.	M.
B	20	Vindemiatrix.	vesp. oritur.	28	56
C	21	Extrema Borealis.	med. coelum.	29	51
		Sol in Ariete. Y AEquinoctium Vernum.			
D	22	Cauda Cycni.	vesp. occid.	1	31
E	23	Extr. alæ sinist. Austr. Virginis.	man. occid.	3	38
F	24	Sub cingulo Virginis.	vesp. oritur.	3	39
		Secunda alæ sinist. Virginis.	vesp. oritur.	3	45
G	25	Dexter humerus Pegau.	vesp. occid.	3	59
		Prior lini Picium.	man. oritur.	3	55
A	26	Sequens in Lumbis Leonis.	man. occid.	4	46
		Pectus Cassiopeæ.	med. coelum.	4	50
		Scapulum Andromedæ.	med. coelum.	5	21
B	27	Sequens ad caudam Ceti.	vesp. occid.	6	14
		Extr. Austral. caudæ Ceti.	med. coelum.	6	15
C	28	Extrema Alæ Pegati.	vesp. occid.	7	24
		Arcturus, Bootes.	vesp. oritur.	7	43
D	29	Borealis cinguli Andromedæ.	med. coelum.	7	47
		Media cinguli Andromedæ.	med. coelum.	8	50
E	30	Prior lini Picium.	vesp. occid.	8	12
		Venter Ceti.	vesp. occid.	10	3
F	31	Sinist. cubitus Andromedæ.	med. coelum.	10	5
		In T APRILIS. Ariete.			
		Secunda alæ sinist. Virginis.	man. occid.	10	13
G	1	Cauda Leonis.	man. occid.	10	31
A	2	Antecedens alæ sequentis Corui.	vesp. oritur.	11	58
		Cornu Arietis sequens.	man. oritur.	12	11
B	3	Austral. cinguli Andromedæ.	med. coelum.	13	7
		Cornu Arietis præcedens.	man. oritur.	13	19
C	4	Rostrum Corui.	vesp. oritur.	13	38
		Ala dextra Corui.	vesp. oritur.	13	41
D	5	Spica Virginis.	man. occid.	14	33
		Conuersio Fluuij.	vesp. occid.	14	51
E	6	Sinist. genu Persei.	man. oritur.	14	57
		Extremitas Boreal. caudæ Ceti.	man. oritur.	15	1
F	7	Calcaneus dexter Bootis.	vesp. oritur.	16	55
		Lucida Coronæ.	vesp. oritur.	17	32
		Pes extremus Corui.	vesp. oritur.	17	59
		Umbilicus Pegasi.	vesp. occid.	18	15
G	8	Spica Virginis.	vesp. oritur.	18	28
		Cingulum Virginis.	vesp. oritur.	18	30
		Australis pectoris Ceti.	vesp. occid.	18	32

☉

♄

♃

Ariete.

1 3 9 5.

Pol. 40.

Lit.		Dies		In T. APRILIS. In Ariete.		Gr.	M.
A	9						
B	10						
C	11			Nexus Piscium.	vesp. occid.	21	2
D	12						
E	13			Sub cingulo Virginis.	man. occid.	22	27
				Sinist. cubitus Andromedæ.	vesp. occidit.	22	37
F	14			Vltima aquæ Aquarij.	man. oritur.	22	46
G	15			Venter Ceti.	med. coelum.	24	38
				Cornu Arietis præcedens.	med. coelum.	25	7
A	16			Cornu Arietis seq. & sumitas trianguli.	med. coelum.	25	42
				Scapula Andromedæ.	vesp. occid.	26	10
B	17			Præcedens genæ Ceti.	vesp. occid.	26	47
C	18			Præcedens tibie Ceti.	vesp. occid.	27	34
D	19			Secunda post interflu.	vesp. occid.	28	26
E	20			Sinister pes Andromedæ.	med. coelum.	28	54
				Mediocris Ceti.	vesp. occid.	29	46

☉ Sol in Ariete. 1595. Pol. 40.

Sol in Tauro.

				In tempore serpentis.	vesp. oritur.	0	11
				Præcedens.	man. occid.	0	38
F	21			Cornu Arietis præcedens.	man. occid.	0	49
				Prima conuersio, colli Serpentis.	vesp. oritur.	0	56
				Capilli Ceti.	vesp. occid.	0	55
				Eductio colli serpentis.	vesp. oritur.	0	59
G	22			Tertia post interflu.	vesp. occid.	1	52
				Cornu Arietis sequens.	vesp. occid.	2	35
A	23			Sinister Calcaneus Persei.	man. oritur.	2	18
				Vindemiatrix.	man. oritur.	3	11
				Quarta post interflu.	vesp. occid.	3	13
B	24			Humerus dexter Engonasis.	vesp. oritur.	3	44
				Vltima post interflu.	vesp. occid.	3	45
				Brachium dext. Engonasis.	vesp. oritur.	3	46
C	25			Mandibula Ceti.	vesp. occid.	4	30
				Pes posterior Arietis.	vesp. occid.	4	36
				Media conuersio colli serpentis.	vesp. oritur.	4	52
D	26					5	11
E	27			Præcedens subæ Ceti.	man. oritur.	6	32
				Media vmbilici Andromedæ.	vesp. occid.	6	53
				Austral. cinguli Andromedæ.	vesp. occid.	6	54
F	28			Sequens extra formam canis.	vesp. oritur.	6	58
				Austral. conuersion. colli serp.	vesp. oritur.	7	13
G	29			Extrema Austr. caudæ Ceti.	man. oritur.	7	59
				Borea vmbilici Andromedæ.	vesp. occid.	8	37
A	30			Nexus Piscium.	man. oritur.	9	17
				Summitas Trianguli.	vesp. occid.	9	39

☉ Sol in Tauro. 1595. Pol. 40.

Lit.		Dies		In 8 MAIUS. In Tauro.		Gr.	M.
B	1	Ambæ lances.	vesp. oritur.	10	11		
		Sequens ad caudam Ceti.	man. oritur.	10	12		
		Sinist. humerus Engonasis.	vesp. oritur.	10	28		
C	2	Lanx Australis.	man. occid.	10	34		
		Cingulum Virginis.	man. occid.	11	48		
D	3	Lucida Lyrae.	vesp. oritur.	12	5		
		Media caudæ Arietis.	man. oritur.	12	12		
E	4	Caput Medusæ.	med. cœlum.	13	20		
F	5	Seq. Austral. Comæ Berenices.	man. occid.	13	50		
		Capilli Ceti.	man. oritur.	13	56		
		Austr. Pedis Scorpj.	man. occid.	14	0		
G	6	Sinist. genu Ophiuchi.	vesp. oritur.	14	36		
		Borea sectionis Tauri.	vesp. occid.	14	55		
		Pes posterior Arietis.	man. oritur.	15	11		
A	7	Lucida Eridani.	med. cœlum.	15	45		
		Dext. latus Persei.	med. cœlum.	16	11		
B	8	Vitum Pleiadum, & Borea Pleiadum	man. oritur.	16	10		
		Australis Pleiadum.	man. oritur.	16	13		
		Caput Engonasis.	vesp. oritur.	17	16		
		Media caudæ Arietis.	vesp. occid.	17	39		
		Venter Leporis.	vesp. occid.	17	46		
C	9	Præcedens palmæ Ophiuchi.	vesp. oritur.	17	48		
		Præced. basis trianguli.	vesp. occid.	17	54		
		Præced. informis Chelæ.	vesp. oritur.	18	4		
D	10	Australis frontis Scorpj.	man. occid.	18	53		
		Exigua Pleiadum.	man. oritur.	19	38		
E	11	Media corporis Leporis.	vesp. occid.	20	8		
		Seq. palmæ Ophiuchi.	vesp. oritur.	20	50		
F	12	Pectus Tauri.	vesp. occid.	20	54		
		Venter Ceti.	man. oritur.	21	36		
G	13	Sinist. pes Orionis.	vesp. occid.	21	54		
		Crines Berenices.	man. occid.	22	19		
		Primus spondilus Scorpj.	man. occid.	22	3		
A	14	Borealior Pleiadum.	medi. cœlum.	22	19		
		Australior Pleiadum.	med. cœlum.	22	39		
		Media oris Ceti.	man. oritur.	22	43		
		Borea Pleiadum.	vesp. occid.	22	50		
		Exigua Pleiadum.	medi. cœlum.	23	51		
B	15	Caput Ophiuchi.	vesp. oritur.	23	21		
		Augustiss. terminus Pleiadum.	med. cœlum.	23	29		
		Media frontis Scorpj.	man. occid.	24	19		
C	16	Præced. genu Ceti.	man. oritur.	24	31		
		Sinist. genu Persei.	med. cœlum.	24	51		
		O&aua clypei Orionis.	vesp. occid.	24	57		

R 2 Exigua

Dies		In T. M. A. I. V. S. In Tauro.		Gr.	M.
D	17	Exigua Pleiadum.	vesp. occid.	25	43
		Præced. lucent. corp. Scorpij.	man. occid.	26	21
		Austral. Pleiadum.	vesp. occid.	26	31
		Canis Borealis.	man. occid.	26	38
		Sexta clypei Orionis.	vesp. occid.	26	39
E	18	Extrema mandibula Ceti.	man. oritur.	26	44
		Prima Hyadum.	vesp. occid.	26	45
		Borealis sectionis Tauri.	man. oritur.	26	50
		Septima clypei Orionis.	vesp. occid.	26	51
		Pectus Tauri	med. coelum.	26	57
F	19	Borea frontis Scorpij.	vesp. oritur.	26	59
		Seq. lucida corp. Scorpij.	man. occid.	27	35
		Cauda Cycni.	ve. p. oritur.	26	46
		Media frontis Scorpij.	vesp. oritur.	28	1
		Cor Scorpij.	man. occid.	28	6
G	20	Ultima Pleiadum.	vesp. occid.	28	8
		Eductio fem. sinist. canis.	vesp. occid.	28	9
		Media corporis ceti.	man. oritur.	28	13
		Aculeus Scorpij.	man. occid.	28	23
		Dext. genu Orionis.	vesp. occid.	28	42
A	21	Tertia Hyadum.	vesp. occid.	28	42
		Media ensis Orionis.	vesp. occid.	28	48
		Antecedens à capite Medusæ.	vesp. occid.	28	50
		Secunda Hyadum.	vesp. occid.	29	11
		Lucens post transf. canis.	vesp. occid.	29	12
Sol in Geminis. II		In Geminis.			
B	22	Borea frontis Scorpij.	man. occid.	29	42
		Pes prior canis.	vesp. occid.	0	19
		Sinist. humerus Orionis.	vesp. occid.	0	42
		Sinist. pes Andromedæ.	vesp. occid.	0	44
		Ant. Zona Orionis.	vesp. occid.	0	51
C	23	Aldebaran oculi Tauri.	vesp. occid.	0	52
		Sinist. genu Ophiuchi.	man. occid.	0	54
		Prima Hyadum.	med. coelum.	1	25
		Quarta Hyadum.	vesp. occid.	1	27
		Borea sinist. cruris Boeotis.	man. occid.	2	3
D	24	Austral. pedis Scorpij.	vesp. oritur.	2	17
		Media Zone Orionis.	vesp. occid.	2	24
		Secunda Hyadum.	med. coelum.	2	33
		Venter Canis.	vesp. occidit.	2	33
		Seq. Zona Orionis.	vesp. occidit.	3	9
		Cauda Canis.	vesp. occidit.	3	17

In Tauro: 1 5 9 5. Pol: 40.
 In II Geminis 15 95. Pol: 40.

Nebulo-

Liber Primus.		M. A. I. V. S.		In Tauro.	
Lit.	Dies			Gr.	M.
E	25	Nebulosa aculei Scorp.	man. occid.	3	17
		Tertia Hyadum.	med. coelum.	3	22
		Tertia post scutum Argi.	vesp. occidit.	3	28
F	26	Quarta Hyadum.	med. coelum.	3	47
		Pectus Oloris.	vesp. oritur.	4	18
		Præcedens corp. Scorp.	vesp. oritur.	4	31
G	27	Quinta Hyadum.	med. coelum.	4	59
		Rostrum Gallinæ.	vesp. oritur.	5	37
		Pectus Tauri.	man. oritur.	6	8
A	28	Canis maior.	vesp. oritur.	6	14
		Cor Scorpii.	vesp. oritur.	6	45
C	30	Quarta Hyadum.	man. oritur.	7	19
		Secunda Hyadum.	man. oritur.	7	27
		Dext. genu Ophiuchi.	man. oritur.	7	35
D	31	Prima Hyadum.	man. oritur.	7	50
		Caput Algol.	vesp. occidit.	7	57
		Prima post interhum.	man. oritur.	8	14
		Sexta Glypei Orionis.	med. coelum.	8	28
Liber Primus.		M. A. I. V. S.		In Geminis.	
Lit.	Dies			Gr.	M.
E	1	Sequens lucida corp. Scorp.	vesp. oritur.	9	48
		Tertia Hyadum.	man. oritur.	9	55
		Calcaneus dext. Bootis.	man. occid.	10	15
F	2	Arcturus Bootes.	man. occid.	10	33
		Cornu Boreale.	man. oritur.	10	33
		Austrina pectoris Cast.	man. oritur.	10	37
		Sinistr. genu Persei.	man. oritur.	10	49
		Humerus dext. Orionis.	vesp. occidit.	10	41
		Quarta Hyadum Aldebaram.	man. oritur.	10	46
G	3	Prior Hæd. & vlt. Clypeus Orion. Aust.	medi. coelum.	10	52
		Sequens Hædorum.	medi. coelum.	11	26
B	5	Sequ. palmæ Ophiuchi.	man. occid.	13	10
		Sinistr. humerus Aurigæ.	med. coelum.	13	24
		Dext. tibia Ophiuchi.	vesp. oritur.	13	51
C	6	Sinistr. humerus Orionis.	med. coelum.	13	53
		Secunda post interhum.	man. oritur.	14	18
D	7	Sinistr. pes Orionis.	medi. coelum.	14	37
		Genu sinistr. prior. Sagittæ.	man. occid.	15	10
E	8	Cornu Austr. Tauri.	vesp. occid.	16	39
		Sequ. in extremo navis.	vesp. occid.	16	53

Præced.

Lil.		Dies		In II IV NVS. In Geminis.		Gr.	M.
F	9	Præced. palmae Ophiuchi.	man. occid.	17	32	Geminis: 1 2 3 4 5.	Pol. 40.
		Dext. r. sibi Ophiuculi	man. occid.	17	42		
		Cuspis sagittæ.	man. occid.	18	12		
G	10	Prior Zona Orionis.	med. cœlum.	18	52	G	In
		Primus pondylus Scorpij.	vesp. oritur.	19	6		
A	11	Anteced. in collo Aquilæ.	vesp. oritur.	19	37	E	Geminis: 1 2 3 4 5.
		Conuersio huij.	man. oritur.	19	56		
B	12	Austr. ensis Orionis.	med. cœlum.	20	16	In	E
		Tertia post interfluuij.	man. oritur.	20	24		
		Med. corp. leporis, & med. cin. Orionis	med. cœlum.	20	33		
C	13	Dext. genu Ophiuculi.	man. occid.	20	57	Geminis: 1 2 3 4 5.	Pol. 40.
		Lucens ante genu Geminorum.	man. oritur.	21	18		
		Cornu Boreal. Tauri.	vesp. occidit.	21	39		
D	14	Præcedens in humero Aquilæ.	man. occid.	21	40	G	In
		Sequ. Zona Orionis.	man. oritur.	22	18		
		Quarta post interfluuij.	med. cœlum.	22	19		
E	15	Dext. humerus Aurigæ.	man. oritur.	22	41	Geminis: 1 2 3 4 5.	Pol. 40.
		Dext. genu Orionis.	med. cœlum.	23	5		
		Dext. clypei Orionis.	med. cœlum.	23	27		
F	16	Humerus dext. Orionis.	man. oritur.	23	46	G	In
		Aquila volans.	med. cœlum.	24	9		
		Præcedens in humero Aquilæ.	vesp. oritur.	24	48		
G	17	Prior extra formam Aquilæ.	vesp. oritur.	25	12	Geminis: 1 2 3 4 5.	Pol. 40.
		Septima clypei Orionis.	man. oritur.	25	18		
		Eductio colli Serpentis.	man. occidit.	25	35		
A	18	Pes sinist. sequ. Gemin.	vesp. occid.	26	32	G	In
B	19	Ultima post interfluuij.	man. oritur.	28	26		
		Octava clypei Orionis.	man. oritur.	28	28		
C	20	Austr. Boreal. pa. arc. Sagitt.	man. occid.	28	52	G	In
		In tempore Scorpij.	man. occid.	29	39		
E	22	Sinist. humer. Orionis.	man. oritur.	29	51	G	In
		Sol in Cancro.	Solst. æstiuum.				
F	23	Rhomboides Delph. Aust.	vesp. oritur.	30	33	G	Sol in Cancro.
		Præced. Rhomboid. Delph. Boreal.	vesp. præd. oritur.	30	32		
		Ultima Clypei Orionis.	man. oritur.	30	25		
		Jaculum Sagittarij.	man. occid.	30	39		
		Axilla Sagittarij.	man. occid.	31	8		
G	24	Austr. seq. lateris Delph.	vesp. oritur.	31	15	G	Sol in Cancro.
		Cuspis sagittæ Sagittarij.	vesp. oritur.	32	34		
		Bor. seq. later. Delphini.	vesp. oritur.	32	48		
		Aculeus Scorpij.	vesp. oritur.	32	53		

In 26 I V N I V S. In Cancro.		Gr.	M.
A 25	Hædorum primus.	vesp.occid.	2 38
	Sinist. Geni prioris Gemin.	man.occid.	3 12
	Canis minor.	vesp.occid.	3 10
	Canobus in Argo nau.	med.coelum.	3 20
	Cauda Delphini.	vesp.orientur.	3 39
B 26	Humer, sinist. sagitt.	man.occid.	3 45
	Lucens ante genu Gemin.	vesp.occid.	3 59
C 27	Sinist. femur. Sagitt.	man.occid.	4 54
	Caput Antinoi.	vesp.orientur.	5 7
D 28	Nebulosa Sagittarij.	vesp.orientur.	5 46
	Caput Gemin. præced.	man.orientur.	5 57
E 29	Manub. sinist. man. Sagitt.	man.occid.	6 51
	Infor. circa caput Hydre.	vesp.occid.	6 16
	Canis maior.	med.coelli.	6 32
	Lucida coronæ.	man.occid.	6 54
	Sinist. genu Gemin. seq.	vesp.occid.	7 6
F 30	Nebulosa oculi Sagitt.	man.occid.	7 13
	Nebulosa post aculeum Scorpij.	vesp.orientur.	7 29
In I V L I V S. Cancro.			
G 1	Humerus dext. Orionis.	man.orientur.	8 39
	Iaculum Sagittarij.	vesp.orientur.	8 40
A 2	Brach. dext. Engonasis.	man.occid.	9 11
	Prior Zonæ Orionis.	man.orientur.	9 14
B 3	Pes. sinist. seq. Gemin.	man.orientur.	9 36
	Similiter pes Orionis.	man.orientur.	11 5
C 4	Media Zonæ Orionis.	man.orientur.	11 11
	Sinist. latus seq. Gemin.	man.orientur.	12 6
D 5	Caput Gemin. Hercules.	man.orientur.	12 59
	Vltima Zonæ Orionis.	man.orientur.	13 14
	Præcedens oris Equiculi.	vesp.orientur.	13 13
	Humerus dext. Engonasis.	man.occid.	13 14
	Australis ensis Orionis.	man.orientur.	14 28
F 7	Seq. oris Equiculi.	vesp.orientur.	14 38
	Media ensis Orionis.	man.orientur.	15 0
G 8	Caput Engonasis.	man.occid.	15 22
	Caput Gemin. Apollinis.	med.coelum.	15 51
A 9	Axilla Sagittarij.	vesp.orientur.	16 8
	Extrema Eridani.	man.orientur.	17 18
B 15	Canis minor.	med.coelum.	17 17
	Sinist. latus seq. Gemin.	vesp.occid.	18 21

Cancro. 1 5 9 5. Pol. 40.

Caput

Lit.	Dies	☉ in ☽	IVLIVS.	Cancer.	Gr.	M.
D	12	Caput Ophiuculi.	man. occid.	18	25	
		Caput Gemin. Hercules.	med. caelum.	18	54	
		Cornu Boreale Capricorni.	vesp. oritur.	19	1	
		Præcedens capitis Equiculi.	vesp. oritur.	19	4	
E	13	Lucida Hydra.	man. occid.	21	45	
		Cornu Austral. Capricor.	vesp. oritur.	21	46	
F	14	Inform. circa collum Hydrae.	vesp. occid.	21	57	
		Prior informis circa Aquilam.	man. occid.	23	8	
A	16	Pes Boreus Cancri.	man. oritur.	23	22	
		Dext. humerus Aurigæ.	vesp. occid.	23	38	
		Media corporis Leporis.	man. oritur.	23	29	
B	17	Rictus Pegasi.	vesp. oritur.	24	2	
		Lucida post transf. hâus.	med. caelum.	25	11	
C	18	Pes Boreus Cancri.	vesp. occid.	25	27	
		Sinist. humer. Engonasis.	man. occid.	25	44	
D	19	Venter Leporis.	man. oritur.	25	44	
		Caput Gemin. Hercules.	vesp. occid.	26	56	
E	20	Præcedens rictus Capric.	vesp. oritur.	27	35	
		Dext. genu Capric.	man. occid.	28	9	
F	21	Caput Gemin.	vesp. oritur.	28	48	
		Sol in Leone.	☉			
A	23	Afinus Borealis.	man. oritur.	0	7	
		Canis minor.	man. oritur.	0	51	
B	24	Præcedens rictus Capric.	man. occid.	1	5	
		Præsepe pectus Cancri.	man. oritur.	1	18	
		Cornu australe Capric.	vesp. occid.	1	38	
C	25	Præsepe.	med. caelum.	1	52	
		Afinus Borealis.	med. caelum.	2	20	
D	26	Afinus Australis.	vesp. occid.	2	25	
		Afinus similiter Austr.	med. caelum.	2	26	
		Præsepe.	vesp. occid.	2	34	
E	27	Pes prior Canis.	man. oritur.	2	46	
		Cornu Boreale.	man. occid.	3	2	
		Borea capitis Pegasi.	vesp. oritur.	3	28	
F	28	Humer. sinist. Aquarij.	vesp. oritur.	4	9	
		Canis maior.	man. oritur.	5	33	
G	29	Afinus Borealis.	vesp. occid.	5	52	
		Austr. corpor. Capric.	man. occid.	5	53	
A	30	Fundum Crateris.	vesp. occid.	6	26	
B	31					

In 95
 Cancer. 1 5 9 5. Pol. 40.
 In 95
 Leone. 1 5 9 5. Pol. 40.

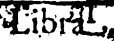

Dies		In & AVGVSTVS. Leone.		Gr.	M.
C	1				
D	2	Genu sinist. Prior Sagittarij. Luminosa dext. humer. Aquarij.	vefp. oritur. vefp. oritur.	9 9	34 35
E	3				
F	4	Præced. sub sinist. man. Aquarij. Aquila volans. Caput Antinoi.	man. occid. man. occid. man. occid.	10 11 11	5 30 47
G	5	Præced. sinist. humer. Aquilæ. Primæ spinæ Austral. Capric. Scapulæ Pegati. Sinist. femur Sagittarij.	man. occid. man. occid. vefp. oritur. vefp. oritur.	12 12 12 12	4 11 19 38
A	6	Borea man. dext. Aquarij. Dext. genu Capricorni.	vefp. oritur. vefp. oritur.	12 13	48 3
B	7				
C	8	Austrina corp. Capric. Lucida Hydræ.	vefp. oritur. med. cœlum.	14 14	43 49
D	9	Cauda Capric. præcedens. Informis circa caput Hydræ. Brach. dext. Aquarij.	man. occidit. man. oritur. vefp. oritur.	15 15 15	12 25 48
E	10	Cauda Capric. sequ. Vltima fusionis aquæ Aquarij. Præcedens Austral. man. Aquarij.	man. occid. man. occid. vefp. oritur.	16 17 17	49 23 33
F	11				
G	12	Sub ventre Canis. Eductio femorum sinist. canis.	man. oritur. man. oritur.	18 18	33 53
A	13	Media cervicis Leonis. Cauda Capric. præcedens.	man. oritur. vefp. oritur.	19 19	50 59
B	14	Australis colli Leonis. Cauda Capric. sequ.	man. oritur. vefp. oritur.	20 21	7 14
C	15	Humerus sinist. Aquarij. Rostrum Corui.	man. occid. vefp. occid.	21 22	49 28
D	16	Cauda Delphini. Scapulæ Andromedæ. Austral. cinguli Andromedæ. Prior spinæ Austr. Capric.	man. occid. vefp. oritur. vefp. oritur. vefp. oritur.	22 22 23 23	28 28 37 34
E	17	Prior contiguarum ventris Capric. Cor Leonis, Regulus. Scutum Argi. Cauda Canis. Rostrum gallinæ. Cor Leonis. Rhomboides Delph. Austral.	vefp. oritur. man. oritur. man. oritur. man. oritur. man. occid. man. occid. man. occid.	23 23 23 23 24 24 24	38 48 50 57 4 9 29

In Leone. 1 5 9 5. Pot. 40.

S Præce-

Lib.	Dies	In	Gr.	M.
		In. Q. A. V. G. V. S. T. V. S. A. Leone D.		
F	18			
G	19			
A	20	Præcedens capitis Equiculi.	man. occid.	26 15
		Lucida Lyra.	man. occid.	26 16
		Media æruiçis Leonis.	med. coelum.	26 38
		Rhomboides Delphi præced. Bore.	man. occid.	26 43
B	21	Sequens in extremo navi.	man. oritur.	27 1
C	22	Austral. seq. lat. Delphi.	man. occid.	27 106
D	23	Præcedens oris Equiculi.	man. occid.	29 3
		Boreal. seq. lat. Delphi.	man. occid.	29 9
		Sequens oris Equiculi.	man. occid.	29 11
		Sol in Virgine.		
E	24	Lucida Hydra.	man. oritur.	0 6
		Austral. tunc dext. Aquarij.	man. occid.	16 16
		Sequ. in lumbis Leonis.	man. oritur.	26 26
		Austr. colli Leonis.	vesp. occid.	30 30
F	25	Luminosa dext. humer. Aquarij.	man. occid.	47 47
G	26			
A	27	Pes extrem. Corui.	vesp. occid.	3 37
		Bæch. dext. Aquarij.	man. occid.	4 1
		Berenices Crines.	man. oritur.	4 31
B	28	Rictus Pegasi.	man. occid.	4 39
		Brea. manus dext. Aquarij.	man. occid.	4 39
C	29	Equo transit. navis.	man. oritur.	4 56
		Tertia post scutum Argi.	man. oritur.	5 39
D	30	Int. Vrsæ maioris.	med. coelum.	5 54
		Præced. Austr. manus Aquarij.	man. occid.	6 31
		Borea capitis Pegasi.	man. occid.	6 49
E	31	In manus dext. secunda Aquar.	man. occid.	7 37
		S E P T E M B E R.		
F	1	Indus Crateris.	med. coelum.	15 54
		Extrem. Pegasi.	vesp. oritur.	16 19
		Ala dextera Corui.	vesp. occid.	16 19
G	2			
A	3	Posteri. femur Leonis.	man. oritur.	17 6
		Humerus Vrsæ maior.	med. coelum.	17 9
		Med. Cervicis Leonis.	vesp. occid.	17 12
B	4	Sequ. Austr. Comæ Berenices.	man. oritur.	17 17
C	5	Sequ. in lumbis Leonis.	med. coelum.	17 18
		In form. circa collum Hydra.	man. oritur.	11 33

Cauda

		In OCTOBER. Libra.	
Dies			
E	28	Borea sinist. cruris Bootis.	man. oritur.
		Secunda ala sinist. Virginis.	man. oritur.
		Præced. in lino Piscium.	vesp. oritur.
		Dextr. humerus Pegasi.	man. occid.
		Sequ. in lumbis Leonis.	vesp. occid.
F	29	Media corporis Ceti.	man. occid.
G	30	Sequens ad caudam Ceti.	man. occid.
In OCTOBER. Libra.			
A	1	Extrema Ala Pegasi.	man. occidit.
B	2	Arcturus; Bootes.	man. oritur.
C	3	Prior in lino Piscium.	man. oritur.
		Venter Ceti.	man. occid.
D	4	Præindemiatrix.	med. coelum.
		Secunda ala sinist. Virg.	vesp. occid.
		Cauda Leonis.	vesp. occid.
F	6	Antecedens ala sequ. Corui.	man. oritur.
		Cornu Arietis sequ.	vesp. oritur.
G	7	Cornu Arietis præced.	vesp. oritur.
		Ala dextr. Corui.	man. oritur.
A	8	Rostrum Corui.	man. oritur.
		Spica Virginis.	vesp. occid.
B	9	Conuersio suuij.	man. occid.
		Sinist. Genu Persei.	vesp. occid.
		Extr. boreal. caudæ Ceti.	vesp. oritur.
D	11	Media caudæ Helicis.	med. coelum.
		Calcaneus dextr. Bootis.	man. oritur.
E	12	Spica Virginis.	med. coelum.
		Lucida Coronæ.	man. oritur.
		Pes extr. Corui.	man. oritur.
F	13	Umbilicus Pegasi.	man. occid.
		Cingulum Virginis.	man. oritur.
		Spica Virginis.	man. oritur.
		Media post flex. Piscium.	man. occid.
		Austr. pectoris Ceti.	man. occid.
A	15	Nexus Piscium.	man. occid.
		Sinist. cubitus Andromedæ.	man. occid.
B	16	Sub cingulo Virginis.	vesp. occid.
		Ultima fusoris aquæ.	vesp. occid.
G	17		

Libra. 1 5 9 5 Pol. 40.

Ultima

In OCTOBRE. Libra.

Dies	Gr.	M.
18	med. cœlum, man. occid.	24 16
19	vesp. occid.	24 59
20	man. occid.	26 2
21	man. oritur, man. occid.	26 55 47
22	man. occid. man. occid.	27 34 6
23	vesp. oritur.	28 52
24	man. occid.	29 44
Sol in Scorpio		
	vesp. occid.	0 16
	man. occid.	0 49
	man. oritur,	0 54
	man. occid.	0 55
	med. cœlum.	1 29
	man. occid.	1 53
	man. occid.	2 15
	vesp. occid.	3 11
	man. occid.	3 12
	man. occid.	3 45
	man. oritur.	3 47
	man. occid.	4 18
	man. occid.	4 50
	man. oritur.	4 51
	med. cœlum.	5 9
	vesp. oritur.	6 21
	vesp. oritur.	6 32
	man. occid.	6 53
	man. occid.	6 55
	man. oritur.	7 2
	med. cœlum.	7 18
	vesp. oritur.	7 59
NOVEMBER.		
	man. oritur.	8 37
	vesp. oritur.	8 52
	vesp. oritur.	9 5
	man. occid.	9 36
	man. oriuntur.	9 51
	vesp. oritur.	10 12
	man. oritur.	10 28
	man. oritur.	10 32
	vesp. occid.	10 48

In Scorpio. 1 5 9 5. Pol. 40.

Lucida

Lit.		Dies		In ☉ NOVEMBER. Scorpio.		Gr.	M.	In Scorpio. 1595. Pol. 40. Sol
A	5	Lucida Lyræ.	man. oritur.	12	3			
		Media caudæ Arietis.	vesp. oritur.	12	12			
		Caput Engonasis.	man. oritur.	12	16			
B	6	Præcedens Lancis Austral.	med. cœlum.	13	5			
		Sequ. Austral. comæ Berenic.	vesp. occid.	13	50			
		Capilli Ceti.	vesp. oritur.	13	56			
		Austral. pedis Scorpj.	vesp. occid.	13	59			
C	7	Borea. lectiois Tauri.	man. occid.	14	55			
D	8	Pes superior Arietis.	vesp. oritur.	15	15			
		Lanx Borealis.	med. cœlum.	16	8			
E	9	Borealis Pleiadum.	vesp. oritur.	16	9			
		Angustis. termin. Pleiadum.	vesp. oritur.	16	12			
		Australior Pleiadum.	vesp. oritur.	16	13			
F	10	Media caudæ Arietis.	man. occid.	17	30			
		Dext. humerus Aurigæ.	vesp. oritur.	17	38			
		Venter Leporis.	man. occid.	17	46			
G	11	Palma Ophiuchi.	man. oritur.	17	48			
		Prior inform. sub Austr. Chel.	man. oritur.	18	4			
		Australis frontis Scorpj.	vesp. occid.	18	53			
A	12	Exigua Pleiadum.	vesp. oritur.	19	14			
B	13	Media corporis Leporis.	man. occid.	20	12			
		Palma Ophiuchi sequ.	man. occid.	20	50			
		Lucens in Corona.	med. cœlum.	21	32			
C	14	Venter Ceti.	vesp. oritur.	21	34			
		Berenices Crines.	vesp. occid.	21	55			
		Primus spondylus Scorpj.	vesp. occid.	22	3			
D	15	Medium oris Ceti.	vesp. oritur.	22	43			
E	16							
F	17	Caput Ophiuchi.	man. oritur.	23	18			
		Media frontis Scorpj.	vesp. occid.	24	29			
		Præcedens genæ Ceti.	vesp. oritur.	24	48			
G	18	Prior lucid. corp. Scorpj.	man. occid.	26	15			
A	19	Lanx Borealis.	vesp. occid.	26	39			
		Mandibala Ceti.	vesp. oritur.	26	44			
B	20	Borea frontis Scorpj.	man. oritur.	26	59			
		Seq. Lucida corp. Scorpj.	vesp. occid.	27	3			
		Cauda Cygni.	vesp. oritur.	27	46			
C	21	Media frontis Scorpj.	man. oritur.	28	1			
		Cor Scorpj. Antares.	vesp. occid.	28	5			
		Media corp. Ceti.	vesp. oritur.	28	10			
		Aruleus Scorpj.	vesp. occid.	28	23			
D	22	Borea frontis Scorpj.	vesp. occid.	29	42			
E	23	Austral. frontis Scorpj.	man. oritur.	29	44			

Die	Hor.	In	ANNOVE M B E R.	Sagittario.
		Sol in Sagittario.		♐
		Palmæ Ophiuchi, prior & seq.	med. cœlum.	0 19
		Sinist. genu Ophiuchi.	vesp. occid.	1 37
F	24	Borea finist. cruris Bootis.	vesp. occid.	2 37
G	25	Quarta finist. pedis Ophiuchi.	med. cœlum.	2 37
A	26	Australior pedis Scorpii.	man. oritur.	2 37
		Cor Scorpii, Antares.	med. cœlum.	2 37
		Nebulosa post acul. Scorp.	vesp. occid.	2 37
B	27	Pectus Oloris.	man. oritur.	3 31
		Traced. corp. Scorpii.	man. oritur.	4 31
C	28	Humer. dext. Engonas.	med. cœlum.	4 31
		Rost. Gallinæ.	man. oritur.	4 31
D	29	Cor Scorpii.	man. oritur.	5 31
		Quarta Hyadum.	vesp. oritur.	6 19
		Secunda Hyadum.	vesp. oritur.	7 27
E	30	Dext. genu Ophiuchi.	man. oritur.	7 31
D E C E M B E R				
F	1	Prima Hyadum.	vesp. oritur.	8 19
G	2	Prima post Interflu.	vesp. oritur.	8 19
A	3	Sequ. lucens corp. Scorpii.	man. oritur.	8 19
		Tertia Hyadum.	vesp. oritur.	9 19
		Calcaneus dext. Bootis.	vesp. occid.	9 19
		Arcturus Bootes.	vesp. occid.	9 19
B	4	Quinta Hyadum, Aldebaran.	vesp. oritur.	9 19
C	5	Palmæ Ophiuchi.	vesp. occid.	9 19
D	6	Dext. tibia Ophiuchi.	man. oritur.	9 19
E	7	Caput Engonasis.	med. cœlum.	9 19
		Secunda post interflu.	vesp. oritur.	9 19
		Genu finist. prior Sagittar.	vesp. occid.	9 19
F	8	Palmæ Ophiuchi precedens.	vesp. occid.	9 19
G	9	Aculeus Scorpii.	med. cœlum.	9 19
A	10	Dext. tibia Ophiuchi.	vesp. occid.	9 19
		Cuspis sagittæ sagittarij.	vesp. occid.	9 19
B	11	Ante. conuers. colli Serp.	vesp. occid.	9 19
C	12	Rimus pondylus Scorpii.	man. oritur.	9 19
D	13	Conuersio Pluuij.	vesp. oritur.	19 56
		Tertia post Interflu.	vesp. oritur.	20 25
		Dext. genu Ophiuchi.	vesp. occid.	20 43
		Antecedens in collo.	man. oritur.	20 45
E	14	Prima conuersio.	vesp. occid.	21 40
		Manubrium finist. man. Sagittarij.	vesp. occid.	21 45

Preced.

		In ♐ DECEMBER. Sagittario.			
		Gr.	M.		
	Præced. finist. hum. Aquilæ.	man. oritur.	22	17	
F	15 Quarta post Interflu.	vesp. oritur.	22	41	☉
G	16 Sexta Clypei Orionis.	vesp. oritur.	23	46	
A	17 Proxima lucidæ in Scapulis Aquarij.	man. oritur.	24	36	In ♐
	Aquila volans.	man. oritur.	24	51	
B	18 Præcedens in for. circa Aquilam.	man. oritur.	25	8	
	Septima Clypei Orionis.	vesp. oritur.	25	38	Sagittario.
C	19 Genu dext. anter. Sagittarij.	vesp. occid.	27	21	
D	20				
E	21 Octava clypei Orionis.	vesp. oritur.	28	39	
	In tempore Serpentis.	vesp. occid.	29	38	
F	22 Sinist. humer. Orionis.	vesp. oritur.	29	51	
Sol in Capricorno. ♄					
	Rhomboides Delt. præced. Bor.	man. oritur.	0	16	
G	23 Austr. Bore. partis arcus Sagit.	med. coelum.	0	22	☉
	Vltima clypei Orionis.	vesp. oritur.	0	26	
	Iaculum Sagittarij.	vesp. occidit.	0	39	
	Axilla Sagittarij.	vesp. occid.	1	8	In ♑
A	24 Rhomboides Delt. Austral.	man. oritur.	1	10	
	Austr. sequ. lateris Delph.	man. oritur.	2	15	
B	25 Cuspis sagittæ Sagittarij.	man. oritur.	2	34	☉
	Aculeus Scorpj.	man. oritur.	2	53	
C	26 Cauda Delphini.	man. oritur.	3	36	
D	27 Lucida Lyræ.	med. coelum.	4	51	Capricorno.
	Sinist. femur Sagittarij.	vesp. occid.	5	0	
	Caput Antinoi.	man. oritur.	5	6	
E	28 Nebulosa oculi Sagittarij.	man. oritur.	5	46	
	Caput Gemin. præceden.	vesp. oritur.	5	57	
F	29 Manub. finist. man. Sagitt.	man. oritur.	6	5	
	Lucida Coronæ.	vesp. occid.	6	54	
	Nebulosa oculi Sagittarij.	vesp. occid.	6	14	
G	30 Nebulosa sequ. acul. Scorp.	man. oritur.	7	25	
	Humerus dext. Orionis.	man. oritur.	8	39	
	Iaculam Sagittarij.	man. oritur.	8	40	
A	31 Brachium dext. Engonæ.	vesp. occid.	9	11	
	Prima Zona Orionis.	vesp. oritur.	9	14	
	Pes finist. sequ. Gemin.	vesp. oritur.	9	46	

Finis prima Tabula.

⊙ In ♈ IANVARIVS. Capricorno.

Siderum inerrantium tam in signifero quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Atronici, seu Matutini, & Vesperini veri cū Cæli mediacionibus, & ad Solem configurationibus, anno 1598. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 42. iuxta rationem Copernicæ diligenter supputati.

Lit.	Dies			G.	M.
A	1	Lucida Coronæ.	vesp. occid.	15	14
		Sinist. pes seq. Gem.	vesp. oritur.	16	17
		Hum. sinist. Sagitt.	man. oritur.	16	41
B	2	Prima Zonæ Orionis.	vesp. oritur.	10	43
		In suffragine.	med. coelum.	11	4
		Præced. oris Equiculi.	man. oritur.	11	5
		Brachiu. dext. Engonasis.	vesp. occid.	11	45
C	3	Sinist. genu seq. Gemin.	vesp. oritur.	11	50
		Sinist. lat. seq. Gemin.	vesp. oritur.	11	55
		Seq. oris Equiculi.	man. oritur.	12	31
		Hercules.	vesp. oritur.	12	33
D	4	Media cing. Orionis.	vesp. oritur.	12	39
		Sinist. pes Orionis.	vesp. oritur.	12	56
E	5	Seq. Zon. Orionis.	vesp. oritur.	14	38
		Media ensis Orionis.	vesp. oritur.	15	39
F	6	Humer. dext. Engonasis.	vesp. occid.	15	53
		Austr. ensis Orionis.	vesp. oritur.	16	10
A	8	Axilla Sagitt.	man. oritur.	16	59
		Præced. caput Equiculi.	man. oritur.	17	13
		Rostrum gallinæ.	med. coelum.	17	18
		Caput Engonasis.	vesp. occid.	17	29
B	9	Seq. caput Equiculi.	man. oritur.	18	9
		Cornu Capricor. Boreal.	man. oritur.	18	20
		Sin. Lat. seq. Gemin.	man. occid.	18	44
C	10	Circal collum Hydræ.	man. occidit.	19	26
		Præced. fin. hum. Aquilæ.	med. coelum.	19	30
		Lucida Hydræ.	man. occid.	19	45
		Caput Ophiuchi.	vesp. occid.	20	22
D	11	Aquila volans.	med. coelum.	20	35
E	12	Cornu Austr. Capricor.	man. oritur.	21	33
		Dext. gen. Orionis.	vesp. oritur.	21	37
F	13	Rictus Pegasi.	man. oritur.	22	12
		Dext. hum. Pegasi.	man. oritur.	22	39
		Lucida Eridani.	man. oritur.	22	57
G	14	Pes Boreus.	vesp. oritur.	23	21
		Sub sinist. manu Aquarij.	man. oritur.	23	32
A	15				

In Capricorno. Pol. 42.

T Pes

		Capricornus.	
D	16	Pes boreus Cancr.	man. occid. 25 26
		Media corporis Leporis	vesp. occid. 25 49
C	17	Prima Antinoi.	vesp. occid. 25 57
		Boreal. corn. Capricor.	med. coelum. 27 15
D	18	Præced. in rictu Capric.	man. oritur. 27 26
		Austr. corn. Capric.	med. coelum. 27 44
E	19	Dext. gen. Capric.	vesp. occid. 27 48
		Venter Leporis	vesp. oritur. 27 54
F	20	Hercules.	man. occid. 27 59
		Sinit. humer. Engon.	vesp. occid. 28 21
G	21	Sinit. man. Aquarij.	man. oritur. 29 16
		Sol in Aquario, ☿	
A	22	Caput Apollinis.	man. occid. 9 20
		Sinit. pes Andromedæ	man. oritur. 9 26
B	23	Præsepe pectus Cancr.	vesp. oritur. 1 18
		Præcedens in rictu Capricor.	vesp. occid. 1 12
C	24	Canis minor	vesp. oritur. 1 20
		Borea capitis Pegasi	man. oritur. 1 32
D	25	Cauda Delphini	med. coelum. 1 46
		Cornu Austral. Capricor.	vesp. occid. 1 56
E	26	Asinus austral.	man. occid. 2 28
		Asinus austral.	vesp. oritur. 2 51
F	27	Præsepe pectus Cancr.	man. occidit. 2 52
		Humerus sinit. Aquarij	man. oritur. 3 17
G	28	Cornu boreal. Capricorni	vesp. occid. 3 16
		Fundus Crateris.	man. occid. 3 32
A	29	Dext. genu Capricor.	med. coelum. 3 59
		Pes prior Canis.	vesp. oritur. 4 46
B	30	Anteced. colli Aquilæ	vesp. occid. 5 2
		Cauda Cygni.	med. coelum. 5 4
C	31	Austral. corporis Capric.	vesp. occid. 5 43
		Asinus boreus	man. occid. 6 17
D	32	Media umbilici Andromedæ	med. coelum. 6 27
		Canis major	vesp. oritur. 7 22
E	33	Prior ventris Capricor.	vesp. occid. 7 38
		Lumina dext. humeri Aquarij	man. oritur. 8 14
F	34	Oculus Leonis	vesp. oritur. 8 28
		Scapula Pegasi	man. oritur. 9 50
G	35	Nebul. præced. oris Equiculi.	med. coelum. 10 26
		Umbilicus Pegasi	man. oritur. 10 47
A	36	Sinit. manu Aquarij.	vesp. occid. 10 49
		Sinit. man. Aquarij	vesp. occid. 11 20
B	37	Neb. sequens oris Equiculi.	med. coelum. 11 23

In FEBRUARIUS.		Aquario.	
Des.		Gr.	M.
D	Borea dext. man. Aquarij	man. oritur.	11 26
	Præced. capitis Equiculi	med. cœlum.	11 34
	Prior spinæ Austral. Capric.	vesp. occid.	11 59
	Sequens capitis Equiculi	med. cœlum.	12 0
	Caput Antinoi	vesp. occid.	12 24
E	Aquila volans	vesp. occidit.	12 37
	Præced. sinist. hum. Aquarij	vesp. occid.	13 27
F	In scapulis Aquilæ	vesp. occid.	13 44
	Genu. sinist. prior lagiteæ	man. oritur.	13 55
G	Dext. genu Capricorni	man. oritur.	14 9
	Brach. dext. Aquarij	man. oritur.	14 39
	Caudæ cap. præced.	vesp. occid.	15 8
A	Humer. sinist. Aquarij	med. cœlum.	15 20
	Austr. corp. cap.	man. oritur.	15 25
	Vltima fusionis Aquarij	vesp. occid.	16 2
B	In man. dext. Aquarij	man. oritur.	16 21
	Circa caput Hydræ	vesp. oritur.	16 25
	Cauda Capri. sequens.	vesp. occid.	16 45
	Cauda Capri. præcedens	med. cœlum.	16 56
C	Austr. cingul. Andromedæ	man. oritur.	17 51
	Scapul. Androm.	man. oritur.	18 15
	Cauda Capri. sequens.	med. cœlum.	18 23
D	In manu dext. Aquarij	man. oritur.	18 28
	Rostrum Corui	man. occid.	18 55
	Rictus Pegasi	med. cœlum.	19 17
E	Media ceruicis Leonis	vesp. oritur.	19 19
	Austr. colli Leonis	vesp. oritur.	19 56
F	Caudæ Capri. præcedens	man. oritur.	20 22
	Venter canis	vesp. oritur.	20 38
G	Educt. fem. sinist. canis	vesp. oritur.	21 11
	Caudæ Capric. sequ.	man. oritur.	21 36
A	Sinist. humer. Aquarij	vesp. occid.	22 13
	Caudæ Delphini	vesp. occid.	23 40
B	Lum. dext. humer. Aquarij	med. cœlum.	23 50
	Cor Leonis	vesp. oritur.	23 51
C	Cor Leonis	man. occid.	24 11
	Prior spin. Austr. Capric.	man. oritur.	24 27
	Borea capitis Pegasi	med. cœlum.	24 36
	Prior rictus Capric.	man. oritur.	25 11
D	Cauda canis	vesp. oritur.	25 44
	Romb. Delph. Auftra.	vesp. occid.	25 47
	Scutum Argi	vesp. oritur.	25 58
	Rostrum gallinæ.	vesp. occid.	26 20

Aquario. 1598. Pol. 42.

T 3 Præced.

		In FEBRUARIIS.		Aquario.	
Dies			G.	M.	
E	16	Præced. cap. Equiculi.	vesp. occid.	27	2
		Borea dext. man. Aquarij.	med. cœlum.	27	6
		Os Leonis.	man. occid.	27	46
F	17	Brach. dext. Aquarij.	med. cœlum.	27	45
		Romb. delph. præced. Bore.	vesp. occidit.	28	8
		Sequ. capitis Equiculi.	vesp. occid.	28	35
G	18	Præcedens oris Equiculi.	vesp. occid.	29	16
		Austr. lat. Delphini	vesp. occid.	29	40
		Seq. in lumbis Leonis.	vesp. oritur.	29	48
		Austr. tibie dext. Aquarij	vesp. occid.	29	58
	Lucida Lyre	vesp. occid.	29	58	
Sol in Piscibus.					
A	19	Sequ. oris Equiculi	vesp. occid.	0	14
		Pes dext. Corui	man. occid.	0	18
		Lucida Hydræ	vesp. oritur.	0	18
		Bor. Lat. Delphini.	vesp. occid.	0	18
B	20	Austr. colli Leonis.	man. occid.	1	19
C	21	Lumin. dext. hum. Aquarij	vesp. occid.	2	25
D	22				
E	23	Brach. dext. Aquarij	vesp. occid.	4	25
		Bor. dext. man. Aquarij	vesp. occid.	5	19
F	24	Rictus Pegasi	vesp. occid.	5	32
		Ala dext. Corui	man. occidit.	5	37
G	25	Dext. ala Pegasi	man. oritur.	6	5
		Sinist. Pes Andromedæ	man. oritur.	6	10
		In man. dext. Aquarij prima.	vesp. occid.	6	54
A	26	Borea. capitis Pegasi	vesp. occid.	7	24
		In manu dext. Aquarij secunda.	vesp. occid.	7	58
B	27	Vltima fusion. aquæ Aquarij.	med. cœlum.	8	14
C	28	Dext. hum. Pegasi	med. cœlum.	9	27
		Scapulæ Pegasi.	med. cœlum.	9	41
		Sequ. Austr. comæ Berenice	vesp. oritur.	9	42
MARTIVS.					
D	1	Posterior femur Leonis.	vesp. oritur.	9	50
		Anteced. alæ seq. Corui	man. occid.	10	8
E	2	Sinist. cub. Andromedæ	man. oritur.	10	13
		Cauda Leonis.	vesp. oritur.	11	31
F	3	Media ceruicis Leonis.	man. occid.	12	6
		Circa collum Hydræ.	vesp. oritur.	12	36
G	4				
A	5				
B	6	Caput Apollinis.	man. oritur.	15	19
C	7				

In Aquario. Pol. 42.

In

In		MARTIVS.		Piscibus.	
Dis.			Gr.	Mi.	
D	8				
E	9	In ala sinist. Austr. Virginis	vesp. oritur.	18	21
F	10				
G	11	Austral ribia dext. Aquarij.	man. oritur.	19	49
		Austral: Caudæ Cæti.	vesp. occid.	19	45
		Pectus olotis.	vesp. occid.	20	47
A	12	Antecedens à capite Medusæ.	man. oritur.	20	58
B	13	Summitas trianguli.	man. oritur.	22	13
		Borealis caudæ Cæti	vesp. occid.	22	28
C	14				
D	15	Posterior femur Leonis	man. occid.	24	2
		Lucida Eridani.	vesp. occid.	24	21
E	16	Scapulæ Pegasi.	vesp. occid.	25	1
F	17	Fundus Crateris	vesp. oritur.	25	57
G	18	Umbilicus Pegasi	med. cœlum.	27	6
A	19	Extrema ala Pegasi	med. cœlum.	28	2
		Præindemiatrix	vesp. oritur.	28	22
B	20	Extrem. hor. Caudæ Cæti	med. cœlum.	29	53
		Sol in Ariete.	γ		
C	21				
D	22				
F	23	Boreal. sinist. crur. Bootis	vesp. oritur.	2	29
		Sub cingulo Virginis	vesp. oritur.	2	50
G	24				
		Præcedens lini Piscium.	man. oritur.	3	29
		Secunda alæ sinist. Virginis	vesp. oritur.	3	38
A	25	In ala sinist. Austr. Virginis	man. occid.	3	46
		Media corporis Cæti	vesp. occid.	4	16
		Lucid. alt. seq. in transt. Navis	vesp. oritur.	4	51
B	26	Pectus Cassiopeæ	med. cœlum.	4	52
		Scapulum Andromedæ	med. cœlum.	5	23
		Sequens ad caudam Cæti	vesp. occid.	5	40
		Extrem: austr. caudæ Cæti	med. cœlum.	6	17
C	27	Arcturus Bootes.	vesp. oritur.	6	26
		Cauda Cygni	vesp. oritur.	6	31
D	28	Sequens in lumbis Leonis	man. occid.	7	37
E	29	Borealis cingu. Andromedæ	med. cœlum.	7	49
		Sinistrum genu Persei	man. oritur.	8	17
		Medium cinguli Andromedæ	med. cœlum.	8	52
F	30	Sinist. cub. Andromedæ	med. cœlum.	9	7
		Venter Cæti	vesp. occid.	9	18
		Præcedens lini Piscium	vesp. occid.	9	19
G	31				

In Ariete. 1 5 9 8. Pol. 42.

APRI.

Dies		In γ APRILIS. Ariete.		G.	M.
		Cornu Arietis sequens.	man. oritur.	10	26
G	1	Secunda alae finit. Virginis.	man. occid.	10	47
A	2	Cornu Arietis praecedens.	man. oritur.	11	54
B	3	Antecedens alae seq. Cornu.	vesp. oritur.	12	31
	3	Cauda Leonis.	man. occidit.	12	49
		Sinist. hum. Aurigae.	man. oritur.	13	0
		Austral. cinguli Andromedae.	med. coelum.	13	9
C	4	Conuersio fluij.	vesp. occid.	13	19
		Spica Virginis.	man. occid.	14	16
		Ala dextra Corui.	vesp. oritur.	14	48
		Rostrum Corui.	vesp. oritur.	14	45
D	5	Lucida eoronae.	vesp. oritur.	15	32
		Calcan. dext. Bootis.	vesp. oritur.	15	50
E	6				
		Boreal. cauda Cæti.	man. oritur.	16	46
F	7	Austr. pect. Cæti.	vesp. occid.	17	35
		Cingulum Virginis.	vesp. oritur.	18	6
G	8	Media post flexum Piscium.	vesp. occid.	18	24
A	9	Spica Virginis.	vesp. oritur.	18	35
		Pes extrem. Corui.	vesp. oritur.	18	48
B	10				
C	11	Nexus Piscium.	vesp. occid.	20	44
D	12				
E	13	Sinist. cub. Androm.	vesp. occid.	23	18
		Sub cingulo Virginis.	man. occid.	23	55
F	14	Post interfluuij prima.	vesp. occid.	24	7
G	15	Venter Cæti.	med. coelum.	24	40
		Cornu Arietis praecedens.	med. coelum.	25	10
A	16	Cornu Arietis sequens, Et trianguli summitas.	med. coelum.	25	44
B	17	Praecedens genu Cæti. Scapulæ Andromedæ.	vesp. occid. vesp. occid.	26 27	6 14
C	18	Praecedens Iuba Cæti. Post interfluuij secunda.	vesp. occid. vesp. occid.	27 27	26 28
		Eductio colli serpentis.	man. oritur.	27	35
D	19	Vltima fusionis aquæ Aquarij. Praeced. sub Austr. Chele.	man. oritur. man. occid.	28 28	23 52
E	20	Sinister pes Andromedæ. In tempore serpentis.	med. coelum. man. oritur.	28 29	56 10
		Medium oris Cæti.	vesp. occid.	29	19
F	21	Media post flexum Piscium. Conuersio primi colli serp.	man. oritur. vesp. oritur.	29 29	39 46

In 3 APRILIS. Tauro.

Dies			Gr.	M.
		Capilli Ceti	vesp. occidit.	9 43
		Post interfluij tertia	vesp. occid.	0 48
		Cornu Arietis precedens	vesp. occid.	1 11
G	22	Humerus dext. Engonasis,	vesp. oritur.	1 52
		Post interfluij quarta	vesp. occid.	2 5
		Brach. dext. Engonasi	vesp. oritur.	2 7
		Post interfluij vltima,	vesp. occid.	2 28
A	23	Cornu Arietis sequens,	vesp. occid.	2 40
B	24	Hedorum prior	man. oritur.	3 26
		Conuersio colli serpentis secunda.	vesp. oritur.	3 56
C	25	Mandibula Ceti	vesp. occid.	4 4
		Pes posterior Arietis.	vesp. occid.	4 7
D	26	Præindemiatrix.	man. occid.	5 39
E	27	Conuersio colli serpentis prima.	vesp. oritur.	6 13
F	28	Præcedens iube Cæti.	man. oritur.	7 11
		Sinist. hum. Engonasi	vesp. oritur.	8 20
		Lucida Lyra	vesp. oritur.	8 20
G	29	Austr. cinguli Andromeda	vesp. occid.	8 30
		Media umbilici Andromeda	vesp. occid.	8 52
A	30	Luminos. Lancis Austr.	vesp. oritur.	9 6
		Lanc. Bore alis,	vesp. oritur.	9 32
Sol in Tauro				
B	1	Nexus piscium	man. oritur.	10 22
		Summitas trianguli	vesp. occid.	10 32
		Luminos. lanc. Austr.	man. occid.	10 42
		Boreal. umbil. Andromeda	vesp. occid.	10 52
C	2	Dext. hum. Auriga	man. oritur.	10 53
		Austr. cauda Cæti.	man. oritur.	11 19
D	3	Media cauda Arietis	man. oritur.	12 51
		Austral. pedis Scorpii	man. occid.	12 30
E	4	Sequens ad caudam Cæti	man. oritur.	12 30
		Caput Medusæ.	med. cœlum.	13 22
		Cingulum virginis.	man. occid.	13 23
F	5	Sinist. genu Ophiuchi	vesp. oritur.	14 15
		Boreal. sectionis Tauri	vesp. occid.	14 40
G	6	Capilli Cæti.	man. oritur.	14 51
		Angust. term. pleiadum.	man. oritur.	15 20
		Boreal. for. pleiadum	man. oritur.	15 38
		Austral. for. pleiadum	man. oritur.	15 40
		Caput Engonasi	vesp. oritur.	15 41
		Lucida Eridani	med. cœlum.	15 47
A	7	Venter Leporis	vesp. occid.	15 49
		Pes posterior Arietis	man. oritur.	16 2
		Dext. iarus Persei.	med. cœlum.	16 13

Tauro.

1598.

Pol.

42.

Palma

		In S M A I V S Tauro.		
Lit.	Dies		Gr. M.	
B	8	Palmae Ophiuchi praecedens.	vesp. oritur.	17 6
		Media caudae Arietis.	vesp. occid.	17 40
C	9	Seq. Austr. comae Berenice.	man. occid.	18 8
		Austr. frontis Scorpj.	man. occid.	18 9
		Media corporis Leporis.	vesp. occid.	18 22
D	10	Praecedens sub Austr. Chele.	vesp. oritur.	18 29
		Exigua Pleiadum.	man. oritur.	18 47
E	11	Primus spondilus Scorpj.	man. occid.	20 0
		Palmae Ophiuchi sequens.	vesp. oritur.	20 19
F	12	Pectus Tauri.	vesp. occidit.	20 24
		Sinister pes Orionis.	vesp. occid.	20 33
G	13	Caput Ophiuchi.	vesp. oritur.	21 46
		Cauda Cygni.	vesp. occid.	21 46
		Boreal. Pleiadum.	med. caelum.	22 22
A	14	Sinister pes Andromedae.	vesp. occid.	22 23
		Australis Pleiadum.	med. caelum.	22 41
B	15	Exigua Pleiadum.	med. caelum.	23 17
		Angustis. term. Pleiadum.	med. caelum.	23 30
C	16	Clipei Orionis octava.	vesp. occid.	24 4
		Venter Ceti.	man. oritur.	24 10
		Medium oris Ceti.	man. oritur.	24 10
		Ultima clipei Orionis.	vesp. occid.	24 13
		Media frontis Scorpj.	vesp. occid.	24 18
		Sinistrum genu Persei.	med. caelum.	24 53
		Lucida sequens in transtro navis.	vesp. occid.	25 3
D	17	Educ. fem. sinist. can.	vesp. occid.	25 28
		Clipei Orionis septima.	vesp. occid.	25 33
E	18	Aculeus Scorpj.	man. occid.	25 49
		Praecedens corporis Scorpj.	man. occid.	25 52
		Exigua Pleiadum.	vesp. occid.	25 55
		Clipei Orionis sexta.	vesp. occid.	25 56
		Praecedens genae Ceti.	man. oritur.	26 16
		Boreal. Pleiadum.	vesp. occid.	26 20
		Prima Hyadum.	vesp. occid.	26 30
F	19	Austr. Pleiadum.	vesp. occid.	26 48
		Sequens corporis Scorpj.	man. occid.	26 50
		Borea frontis Scorpj.	vesp. oritur.	26 56
		Media ensis Orionis.	vesp. occid.	26 58
		Austr. ensis Orionis.	vesp. occid.	27 1
		Pectus Tauri.	med. caelum.	27 59
		Coma Berenice.	man. occid.	27 58
A	20	Dext. genu Orionis.	vesp. occid.	27 12
		Cor Scorpj.	man. occid.	27 33
		Borea sectionis Tauri.	man. oritur.	27 37
		Lanx Borealis.	man. occid.	27 42

Mandi-

		In S M A I V S.		Tauro.	
		Sol in Geminis. II			
G	20	Mandibula cæti.	man.oritur.	28	6
		Media frontis Scorpij.	vesp.oritur.	28	8
		Pes prior Canis.	vesp.occid.	28	21
		Angust.term. pleiadum.	vesp.occid.	28	29
		Tertia Hyadum.	vesp.occid.	28	31
		Secunda Hyadum.	vesp.occid.	28	59
A	21	Præcedens cingulus Orionis.	vesp.occid.	29	45
		Borea frontis Scorpij.	man.occid.	29	54
		Sinister humerus Orionis.	vesp.occid.	29	54
		Venter canis.	vesp.occid.	29	58
Sol in Geminis. II					
B	22	Australis frontis Scorpij.	vesp.oritur.	0	23
		Cauda canis.	vesp.occid.	0	31
		Quinta Hyadum, Aldebaram.	vesp.occid.	0	39
		Media cinguli Orionis.	vesp.occid.	0	53
		Nebulosa sequens aculeum.	man.occid.	0	56
C	23	Quarta Hyadum.	vesp.occid.	1	14
		Livida corporis cæti.	man.oritur.	1	16
		Prima Hyadum.	med.cœlum.	1	17
D	24	Sequens cingu. Orionis.	vesp.occid.	1	58
		Sinist. genu Ophiuchi.	man.occid.	2	0
E	25	Secunda Hyadum.	med.cœlum.	2	35
		Austral. pedis Scorpij.	vesp.oritur.	2	48
F	26	Rostrum Gallinæ.	vesp.oritur.	2	53
		Quarta Hyadum.	med. cœlum.	3	49
G	27	Canis maior.	vesp.occid.	4	13
		Præcedens corporis Scorpij.	vesp.oritur.	4	46
A	28	Quinta Hyadum, Aldeb.	med.cœlum.	5	1
		Bor. Sinist. cruris bootis.	man.occid.	5	22
B	29	Seçtio transtris nauls.	vesp.occid.	5	32
		Scutum Argi.	vesp.occid.	6	10
C	30	Pectus Tauri.	man.oritur.	7	2
		Cor Scorpij.	vesp.oritur.	7	3
D	31	Dext. genu Ophiuchi.	vesp.oritur.	7	9
		Quarta Hyadum.	man.oritur.	7	42
E	32	Secunda Hyadum.	man.oritur.	7	59
		Sexta clypei Orionis.	med.cœlum.	8	30
A	33	Prima Hyadum.	man.oritur.	8	32
		Hum. dexter Orionis.	vesp.occid.	9	48
I V N I V S. Sol in Geminis.					
E	1	Cornu boreale Tauri.	man.oritur.	9	58
		Sequens corporis Scorpij.	vesp.oritur.	10	12
		Caput Algol.	vesp.occid.	10	17
		Lucida corporis hum. Cent.	vesp.oritur.	10	22
	Prima post interfluuij.	man.oritur.	10	30	

☉

In II

Geminis. 1 5 9 8.

Pol. 42.

V Tertia

Litt.		Dies	☉ In II I V N I V S. Geminis.	Gr.	M.
F	2	Tertia Hyadum.	man. oritur.	10	33
		Prior hædorum, & Ultima clypei Orionis.	med. coelum.	10	54
G	3	Aldebaram.	man. oritur.	11	19
		Sequens hædorum.	med. coelum.	11	28
A	4	Genu finist. prior sagittarij.	man. occid.	12	16
		Calcan. dext. Bootis.	man. occid.	13	3
		Dext. tibia ophiuchi.	vesp. oritur.	13	16
		Austr. pectoris cæti.	man. oritur.	13	16
B	5	Sinist. hum. aurigæ.	med. coelum.	13	26
		Arcturus bootes.	man. occid.	13	53
		Sinist. humerus Orionis.	med. coelum.	13	55
C	6	Sequens in extremo nauis.	vesp. occidit.	14	18
		Sinister pes Orionis.	med. coelum.	14	29
D	7	Palmæ ophiuchi sequens.	man. occid.	14	37
E	8	Cornu austr. Tauri.	vesp. occid.	16	25
F	9	Secunda post interfluuij.	man. oritur.	16	34
		Cuspis sagittæ.	man. occid.	17	30
G	10	Anteced. collis Aquilæ.	vesp. oritur.	17	31
		Dext. tibia ophiuchi.	man. occid.	17	58
A	11	Sinist. genu Persei.	vesp. occid.	18	52
		Prior Zonæ Orionis.	med. coelum.	18	54
B	12	Conuersio colli serpentis sec.	man. occid.	18	58
		Palmæ ophiuchi præced.	man. occid.	19	1
C	13	Austr. ensis Orionis.	med. coelum.	20	18
		Præced. sinist. hum. Aquilæ.	vesp. oritur.	20	24
		Media corporis leporis, & Media cinguli Orionis.	med. coelum.	20	35
		Ante genu Geminorum.	man. oritur.	20	43
D	14	Conuersio colli serp. Austr.	man. occid.	20	49
		Manub. manus Sagitt.	man. occid.	21	6
		Dext. genu Ophiuchi.	man. occid.	21	33
		Cornu Austr. Tauri.	man. oritur.	21	39
E	15	Cornu Boreale Tauri.	vesp. occid.	21	46
		Sequens Zonæ Orionis.	med. coelum.	22	21
		In scapulis Aquilæ.	vesp. oritur.	22	45
F	16	Tertia post interfluuij.	man. oritur.	22	46
		Conuersio fluuij.	man. oritur.	23	2
		Aquila volans.	vesp. oritur.	23	2
		Dext. humerus Aurigæ.	med. coelum.	23	7
G	16	Dext. genu Orionis.	med. coelum.	23	29
		Conuersio colli serpentis.	man. occid.	24	0
A	16	Prima Antioi.	vesp. oritur.	24	0
		Humerus dexter Orionis.	med. coelum.	24	11

☉ In II Geminis. 1 5 9 8. Pol. 42.

Quarta

		In II I V N I V S. Gemini.			
		Gr.	M.		
G	17	Quarta post interfluij.	man. oritur.	25	0
		Sexta clypei Orionis.	man. oritur.	25	1
		Pes fissit. seq. Gem.	vesp. occid.	25	52
A	18	Septima clypei Orionis.	man. oritur.	26	46
B	19	Rombo Delphi. præced. Bor.	vesp. oritur.	27	52
		Australis in arcu Sagitt.	man. occid.	28	45
C	20	Austr. lat. Delphi.	vesp. oritur.	28	47
		Romb. Delphi. Austr.	vesp. oritur.	28	58
D	21	Sol in Cancro.			
E	22	Octava clypei Orionis.	man. oritur.	0	6
		Iaculum Sagittarij.	man. occid.	0	21
		Bor. lat. Delphi.	vesp. oritur.	0	25
		Axilla Sagittarij.	man. occid.	0	31
F	23	Sinist. hum. Orionis.	man. oritur.	1	7
		Post interfluij.	man. oritur.	1	8
		Cauda Delphini.	vesp. oritur.	1	35
G	24	Ultima clypei Orionis.	man. oritur.	1	55
		Canis minor.	vesp. occid.	2	1
		Austr. in arcu Sagittarij.	vesp. oritur.	2	4
		In tempore serpentis.	man. occid.	2	11
		Sinist. genu prioris Gemin.	man. oritur.	3	4
		Cuspis sagittæ Sagittarij.	vesp. oritur.	3	15
A	25	Canobus in Argo naui.	med. cœlum.	3	22
		Hum. sinist. Sagitt.	man. occid.	3	30
		Caput Antinoi.	vesp. occid.	3	33
		Aculeus Scorpij.	vesp. oritur.	4	33
B	26	Circa caput Hydræ.	vesp. occid.	4	34
		Ante genu Geminorum.	vesp. occid.	4	36
		Caput Apollinis.	man. oritur.	5	6
C	27	Hædorum prior.	vesp. occid.	5	38
		Nebulosa oculi Sagittarij.	vesp. oritur.	5	44
D	28	Sinist. genu prioris Gemin.	vesp. occid.	6	21
		Canis maior.	med. cœlum.	6	14
E	29	Sinist. genu seq. Geminorum.	vesp. occid.	6	47
		Manub. manus Sagittarij.	vesp. oritur.	6	47
F	30	Nebulosa oculi Sagitt.	man. occidit.	7	19
I V L I V S.					
G	1	Iaculum Sagittarij.	vesp. oritur.	9	4
A	2	Hum. dext. Orionis.	man. oritur.	9	44

In Cancro. Pol. 42.

	Die	Hor.	in	Q	V	L	I	V	S.	Cancer	Gr.	Min.
B	3		Lucida coronæ.							vesp. occid.	19	14
			Pes sinist. sequen. Gemin.							man. oritur.	19	27
			Hum. sinist. Sagittarij.							vesp. oritur.	19	41
			Præcedens cinguli Orionis.							man. oritur.	19	43
			Præcedens oris Equiculi.							vesp. oritur.	11	5
C	4		Brach. dext. Engonaf.							man. occid.	11	45
			Sinist. genu seq. Geminorum.							man. oritur.	11	50
D	5		Sinist. lat. seq. Geminorum.							man. oritur.	11	55
			Sequens oris Equiculi.							vesp. oritur.	12	31
			Hercules.							man. oritur.	12	33
E	6		Media cing. Orionis.							man. oritur.	12	39
			Sinister pes Orionis.							man. oritur.	12	56
F	7		Sequens cinguli Orionis.							man. oritur.	14	28
G	8		Media ensis Orionis.							man. oritur.	15	39
A	9		Hum. Dext. Engonafis.							vesp. occid.	15	53
			Caput Gemin. Apollinis.							med. cœlum.	15	53
			Austr. ensis Orionis.							man. oritur.	16	10
B	10		Axilla Sagittarij.							vesp. oritur.	16	59
			Præced. cap. æquiculi.							vesp. oritur.	17	13
			Caput Engonafis.							man. occid.	17	39
			Sequens capitis Equiculi.							vesp. oritur.	18	9
C	11		Canis minor.							med. cœlum.	18	19
			Cornu Capricor. Boreal.							vesp. oritur.	18	20
			Sinist. lat. seq. Geminorum.							vesp. occid.	18	44
D	12		Caput Gemin. Hercules.							med. cœlum.	18	56
			Circa collum Hydræ.							vesp. occid.	19	26
			Lucida Hydræ.							vesp. occid.	19	45
E	13		Caput Ophiuchi.							man. occid.	20	22
			Dext. genu Orionis.							man. oritur.	22	29
F	14		Cornu Austr. Capric.							vesp. oritur.	21	33
			Lucida corporis hum. Centa.							vesp. occidit.	21	57
			Rictus Pegasi.							vesp. oritur.	22	2
G	15		Dext. hum. Pegasi.							vesp. oritur.	22	39
A	16		Lucida Eridani.							man. oritur.	23	57
			Pes boreus Cancr.							man. oritur.	23	28
			Sub sinist. manu Aquarij.							vesp. oritur.	23	22
B	17		Sinist. hum. Aurigg.							vesp. occid.	24	11
			Lucida post. transf. navis.							med. cœlum.	25	13
C	18		Pes boreus Cancr.							vesp. occid.	25	36
D	19		Media corporis leporis.							man. oritur.	25	40
			Prima Antinoi.							man. occid.	25	57
E	20		Præcedens in rictu Capric.							vesp. oritur.	27	26
			Dext. genu Capricorni.							man. occid.	27	48
F	21		Hercules.							vesp. occid.	27	50
			Venter Leporis.							man. oritur.	27	54

Sinist.

Lit.	Dies	Partes	Gr.	M.
G	22	Sinist. hum. Engonastis.	man. occid.	27
		Dext. hum. Aurigae.	vesp. occid.	48
		Sinist. manus Aquarij.	vesp. oritur.	16
A	23	Annus boreus.	man. oritur.	0
E T T Sol in Leone.				
B	24	Caput Apollinis.	vesp. occid.	20
		Borea umbilici Andromedae.	vesp. oritur.	26
C		Præced. in ricu cap.	man. occid.	22
		Præsep. pedus Canceri.	man. oritur.	18
		Canis minor.	man. oritur.	20
C	25	Borea capitis Pegasi.	vesp. oritur.	35
		Præsep. I	med. coelum.	34
		Cornu Austr. Capric.	man. occidit.	35
D	26	Annus borealis.	med. coelum.	14
		Annus Australis.	vesp. occid.	48
		Annus Austrinus.	med. coelum.	42
E	27	Annus Austrinus.	man. oritur.	37
		Præsep. pedus Canceri.	vesp. occid.	32
		Hum. sigist. Aquarij.	vesp. oritur.	17
F	28	Cornu boreal. Capric.	man. occid.	26
		Fundus Crateris.	vesp. occid.	32
		res prior. Caris.	man. oritur.	46
G	29	Antec. colli Aquilæ.	man. occid.	2
		Austr. corporis Capric.	man. occid.	43
		Media umbilici Andromedae.	vesp. oritur.	17
A	30	Annus boreus.	vesp. occid.	17
B	31	Canis maior.	man. oritur.	22
		Prior ventris Capricor.	man. occid.	38
A V G V S T V S. Sol in Leone.				
C	1	Luminosa dext. hum. Aquarij.	vesp. oritur.	8
		Os Leonis.	man. oritur.	8
D	2	Scapulæ Pegasi.	vesp. oritur.	9
E	3	Umbilicus Pegasi.	vesp. oritur.	10
F	4	Sub sinist. manu Aquarij.	man. occid.	10
		Sinist. manus Aquarij.	man. occid.	10
G	5	Borea dext. man. Aquarij.	vesp. oritur.	26
		Prior spinæ Austr. Capric.	man. occid.	11
		Caput Antinoi.	man. occid.	24
A	6	Aquila volans.	man. occid.	27
		Præced. sinist. hum. Aquilæ.	man. occid.	27
		In scapulis Aquilæ.	man. occid.	44
		Genu sinist. pri. sagitt.	vesp. oritur.	55
		Dext. genu Capricorni.	vesp. oritur.	9

Leone. 1 5 9 8.

Poi. 42.

Brach.

		Leo.		
		Gr. M.		
B	7	Brachidext. Aquarij	vesp. oritur.	14 59
C	8	Lucida Hydrae.	med. coelum.	14 38
		Cauda Capric. preced.	vesp. occid.	15 8
		Austr. corporis Capric.	vesp. oritur.	15 25
D	9	Caput Apollinis.	med. coelum.	15 53
		Ultima fusionis aquae Aquarij.	man. occid.	16 2
		Prima in manu dext. Aquarij.	vesp. oritur.	16 21
		Circa caput Hydrae.	man. oritur.	16 25
E	10	Cauda Capric. sequens.	man. occid.	16 45
		Austr. cinguli Andromedae.	vesp. oritur.	17 21
		Scapula Andromedae.	vesp. oritur.	18 15
F	11	Capit. minor.	med. coelum.	18 19
		In manu dext. Aquarij.	vesp. oritur.	18 28
G	12	Rostrum Coqui.	vesp. occid.	18 55
		Caput Geminorum Hercules.	med. coelum.	18 56
A	13	Media cervicis Leonis.	man. oritur.	19 29
		Austr. colli Leonis.	man. oritur.	19 56
B	14	Cauda Capricorni preced.	vesp. oritur.	20 22
		Venter canis.	man. oritur.	20 38
C	15	Eductio fem. finit. canis.	man. oritur.	21 11
		Cauda Capricorni sequens.	vesp. oritur.	21 26
D	16	Hum. finit. Aquarij.	man. occid.	22 13
E	17	Cauda Delphini.	man. occid.	23 40
F	18	Cor Leonis.	man. oritur.	23 51
		Cor Leonis.	vesp. occid.	24 11
		Prior spinæ Austr. Capric.	vesp. oritur.	24 27
		Prior ventris Capric.	vesp. oritur.	25 11
G	19	Lucida post transit. navis.	med. coelum.	25 13
		Cauda canis.	man. oritur.	25 44
		Romb. Delph. Austr.	man. occid.	25 49
A	20	Scutum Argi.	man. oritur.	25 58
		Rostrum Gallinae.	man. occid.	26 20
		Media cervicis Leonis.	med. coelum.	26 40
B	21	Preced. cap. Equiculi.	man. occid.	27 7
		Os Leonis.	vesp. occidit.	27 46
C	22	Romb. Delphi. preced. Bor.	man. occid.	28 8
		Sequens cap. Equiculi.	man. occid.	28 35
		Sequens in ext. navis.	man. oritur.	29 4
D	23	Preced. oris Equiculi.	man. occid.	29 10
		Austr. lat. Delph.	man. occid.	29 40
		Sequens in lumbis Leonis.	man. oritur.	29 48
E	24	Austr. Tibiae dext. Aquarij.	man. occid.	29 58
		Lucida Lyræ.	man. occid.	29 58

Sol

Lit.		Dies		In ♄ A V G V S T V S. Virgine.		Gr.	M.
				Sequens oris Equiculi.	man. oritur.	0	12
				Lucida Hydræ.	man. oritur.	0	18
				Pes extremi Corui.	man. occid.	0	18
				Boreal. lat. Delphi.	man. occid.	0	32
F	25			Austr. colli Leonis.	vesp. occid.	1	19
G	26			Luminos. dext. hum. Aquarij.	man. occid.	2	15
A	27			Coma Berenices.	man. oritur.	2	54
B	28			Brach. dext. Aquarij.	man. occidit.	4	23
				Boreal. dext. man. Aquarij.	man. occid.	5	19
C	29			Rictus pegasi.	man. occid.	5	32
				Ala dext. Corui.	vesp. occid.	5	37
D	30			Extrema ala pegasi.	vesp. oritur.	6	5
				Sinist. pes Andromedæ.	vesp. oritur.	6	10
				Ilia Vrsæ maioris.	med. cœlum.	6	36
E	31			Prima in man. dext. Aquarij.	man. occid.	6	54
				Secio transtri navis.	man. oritur.	7	15
				Borea capitis Pegasi.	man. occid.	7	21
S E P T E M B E R.				Sol in Virgine.			
F	1			Fundus Crateris.	med. cœlum.	7	54
				Secunda in manu dext. Aquarij.	man. occid.	7	56
				Sinist. genu Persei.	vesp. oritur.	8	17
				Ter. sequens scutum Argi.	man. oritur.	8	24
G	2						
				Seq. Austr. comæ berenices.	man. oritur.	9	42
				Posterior femur Leonis.	man. oritur.	9	50
A	3			Humerus Vrsæ maioris.	med. cœlum.	10	0
				Antec. alæ seq. Corui.	vesp. occid.	10	8
				Sinist. cub. Andromedæ.	vesp. oritur.	10	13
B	4			Sequens in lumbis Leonis.	med. cœlum.	11	19
				Cauda Leonis.	man. oritur.	11	31
C	5			Media cervicis Leonis.	vesp. occid.	12	6
				Circa collum Hydræ.	man. oritur.	12	36
D	6			Sub cubitis Leonis.	med. cœlum.	12	43
				Poples posterior Leonis.	med. cœlum.	13	34
				Posterior femur Leonis.	med. cœlum.	14	11
F	8			Caput Argol.	vesp. oritur.	15	19
G	9						
A	10			Lucida seq. in transt. navis.	man. oritur.	17	8
B	11						
C	12			In ala sinist. Austr. Virg.	man. oritur.	18	21
				Austr. tibiæ dext. Aquarij.	vesp. oritur.	19	40
D	13			Austr. caudæ cæti.	man. occid.	19	45

In ♄ Virgine. 1598. Pol. 42.

Pectus

		In SEPTEMBER.		Virgine.	
Die				Gr.	M.
E	14	Pectus oloris.	man.occid.	20	47
		Antec. capitis Medusæ.	vesp. oritur.	20	58
		Cauda Leonis.	med. cœlum.	21	2
F	15	Summitas Trianguli.	vesp. oritur.	22	13
G	16	Crus sinist. post. Helicis.	med. cœlum.	22	22
		Boreal. caudæ cæti.	man. occid.	22	28
		In ext. alæ sinist. Austr. Virg.	med. cœlum.	23	1
A	17	Austr. semur Leonis.	vesp. occid.	24	2
B	18	Lucida Eridani.	man. occid.	24	21
C	19	Scapulæ Pegasi.	man. occid.	25	1
		Fundus Crateris.	man. oritur.	25	57
D	20	Rostrum Corui, & educ.			
		Caudæ Helicis.	med. cœlum.	26	53
E	21				
		Præindemiatrix.	man. oritur.	28	22
F	22	Poples dext. pedis Cent.	med. cœlum.	28	46
		Sol in Libra.	☾		
G	23	Præcedens alæ sinist. Virg.	med. cœlum.	0	2
A	24	Berenices Crines.	med. cœlum.	0	44
B	25	Sequens Austr. comæ Beren.	med. cœlum.	1	50
C	26	Bor. sinist. crur. Bootis.	man. oritur.	2	19
		Sub cingulo Virginis.	man. oritur.	2	50
D	27	Secunda alæ sinist. Virg.	man. oritur.	3	38
		In ala sinist. Austr. Virg.	vesp. occid.	3	46
E	28	Media corporis cæti.	man. occid.	4	16
		Luc. al. seq. in transt. nauis.	man. oritur.	4	51
F	29	Seq. ad caudam cæti.	man. occid.	5	4
		Dext. hum. Pegasi.	man. occid.	5	18
		Arcturus Bootes.	man. oritur.	6	26
G	30	Cauda Cygni.	man. occid.	6	31
OCTOBER. Sol in Libra.					
A	1	Sequens in lumbis Leonis.	vesp. occid.	7	37
B	2	Ext. ala Pegasi.	man. occid.	7	56
C	3	Venter cæti.	man. occid.	9	18
		Præced. lini Piscium.	man. occid.	9	19
		Præindemiatrix.	med. cœlum.	10	13
D	4	Cornu Arietis sequens.	vesp. oritur.	10	26
		Secunda alæ sinist. Virg.	vesp. occidit.	10	44
E	5	Cornu Arietis præcedens.	vesp. oritur.	11	54
		Antecedens alæ seq. Corui.	man. oritur.	12	31
F	6	Cauda Leonis.	vesp. occid.	12	39
		Sinist. hum. Aurigæ.	vesp. oritur.	13	0

In Libra. 1598. Pol. 42.

Conuer

		☉ In OCTOBER.		Libra.		
Die	Libra		Gr.	M.		
		Conuersio fluuij.	man.occid.	13	19	
G	7	Spica Virginis.	vesp.occid.	14	16	
A	8	Ala dext. Corui.	man. oritur.	14	18	
B	9	Rostrum Corui.	man. oritur.	14	45	
C	10	Lucida coronæ.	man. oritur.	15	32	
		Calcan. dext. bootis.	man. oritur.	15	50	
D	11	Media caudæ Helicis.	med. cœlum.	16	52	
		Spica Virginis.	med. cœlum.	17	13	
		Austral. pectoris cæti.	man. occid.	17	35	☉
E	12	Cingulum Virginis.	man. oritur.	18	6	
		Media post flex. Piscium.	man. occid.	18	24	
		Spica Virginis.	man. oritur.	18	35	
F	13	Pes ext. Corui.	man. oritur.	18	48	In
		Vmbilicus Pegasi.	man. occid.	19	30	
G	14	Nexus Piscium.	man. occid.	20	44	
A	15					
B	16					
C	17	Sinist. cub. Androm.	man. occid.	23	18	
		Sub cingulo Virginis.	vesp. occid.	23	55	
D	18	Prima post interfluuij.	man. occid.	24	7	
		Vltima caudæ Helicis.	med. cœlum.	24	18	
E	19					
F	20	Præcedens genæ cæti.	man. occid.	26	16	Libra.
		Scapulæ Andromedæ.	man. occid.	27	14	
G	21	Præcedens Iubæ cæti.	man. occid.	27	26	
		Secunda post interfluuij.	man. occid.	27	28	
		Inductio colli serpentis.	man. oritur.	27	35	
A	22	Vltima fusionis aquæ Aquarij.	vesp. oritur.	28	23	
		Præced. Iubæ Austral. cæti.	vesp. occid.	28	52	
		In tempore serpentis.	man. oritur.	29	10	
B	23	Medium oris cæti.	man. occid.	29	19	
		Media post flex. Piscium.	vesp. oritur.	29	39	
C	24	Conuersio prima colli serpentis.	man. oritur.	29	46	
		Sol in Scorpione.				
		Capilli cæti.	man. oritur.	0	43	
		Tertia post interfluuij.	man. occid.	0	48	
D	25	Cornu Arietis præced.	man. occid.	1	11	
		Arcturus bootis.	med. cœlum.	1	31	
		Hum. dext. Engonasis.	man. oritur.	1	52	
E	26	Quarta post interfluuij.	man. occid.	2	5	
		Brach. dext. Engonasis.	man. oritur.	2	7	
		Vltima post interfluuij.	man. occid.	2	28	
F	27	Cornu Arietis sequens.	man. occid.	2	40	
		Hædorum prior.	vesp. oritur.	3	26	

Dies		In OCTOBER. Scorpione.		Gr.	M.
G	28	Conuersio colli serpentis.	man. oritur.	3	56
		Mandibula cæti.	man. occid.	4	4
		Pes posterior Arietis.	man. occid.	4	7
A	29	Sinist. hum. bootis.	med. cœlum.	5	11
		Præuindemiatrix.	vesp. occid.	5	39
B	30	Conuersio colli serp. Austr.	man. oritur.	6	13
		Præced. Iubæ cæti.	vesp. oritur.	7	11
C	31	Calcaneus dext. bootis.	med. cœlum.	7	20
		NOVEMBER. Sol in Scorpio.			
D	1	Sinist. hum. Engonasis.	man. oritur.	8	20
		Lucida Lyra.	man. oritur.	8	20
		Austr. cing. Andromedæ.	man. occid.	8	30
E	2	Media umbilici Androm.	man. occid.	8	52
		Lum. lanx Austr.	man. oritur.	9	6
F	3	Lanx borealis.	man. oritur.	9	32
		Nexus piscium.	vesp. oritur.	10	22
		Summitas Trianguli.	man. oritur.	10	32
G	4	Luminos. lanx Australis.	vesp. occid.	10	42
		Boreal. vmb. Andromedæ.	man. occid.	10	52
		Dext. hum. aurigæ.	vesp. oritur.	10	55
A	5	Austr. caudæ cæti.	vesp. oritur.	11	19
		Media caudæ Arietis.	vesp. oritur.	11	51
		Sequens ad caudam cæti.	vesp. oritur.	12	30
B	6	Austr. pedis scorpj.	vesp. occid.	12	40
		Præced. lancis australis.	med. cœlum.	13	7
		Cingulum Virginis.	vesp. occidit.	13	23
C	7	Sinist. genu Ophiulchi.	man. oritur.	14	15
		Bore. sectionis Tauri.	man. occid.	14	40
		Capilli cæti.	vesp. oritur.	14	51
D	8	Angust. term. Pleiadum.	vesp. oritur.	15	20
		Borealiior Pleiadum.	vesp. oritur.	15	38
		Australiior Pleiadum.	vesp. oritur.	15	40
E	9	Caput Engonasis.	man. oritur.	15	41
		Pes posterior Arietis.	vesp. oritur.	16	2
		Lanx borealis.	med. cœlum.	16	9
F	10	Palma Ophiulchi seq.	man. oritur.	17	6
		Media caudæ Arietis.	man. occid.	17	40
		Seq. Austr. comæ berenicis.	vesp. occid.	18	8
G	11	Austr. frontis scorpj.	vesp. occid.	18	9
		Præced. sub Austr. chele.	man. oritur.	18	29
		Exigua Pleiadum.	vesp. oritur.	18	47
A	12	Primus spondilus scorpj.	man. occid.	20	9

☉

♏

♏

Scorpio.

1 5 9 8.

Pol. 42.

Palma

		In NOVEMBER.		Scorpio.		
Die			Gr.	M.		
B	13	Palma Ophiulchi.	man.oritur.	20	19	☉
		Sinist.pes Orionis.	man.occid.	20	33	
		Pectus Tauri.	man.occid.	20	34	
C	14	Lucens in corona.	med.coelum.	21	34	☽
		Caput Ophiulchi.	man.oritur.	21	46	
		Cauda Cygni.	man.oritur.	21	46	
D	15	Informis circa chelas.	med.coelum.	22	15	☿
		Sinist.pes Andromedæ.	man.occid.	22	23	
E	16					
F	17	Octava clypei Orionis.	man.occid.	24	4	♃
		Venter cæti.	vesp.oritur.	24	10	
		Medium oris cæti.	vesp.oritur.	24	10	
G	18	Ultima clypei Orionis.	man.occid.	24	13	♄
		Media frontis Scorpj.	vesp.occid.	24	18	
		Lucida seq.in transt.navis.	man.occid.	25	3	
A	19	Eductio fem.sinist.canis.	man.occid.	25	28	♅
		Septima clypei Orionis.	man.occidit.	25	33	
		Aculeus Scorpj.	vesp.occid.	25	49	
B	20	Præced. corporis Scorpj.	vesp.occid.	25	52	♆
		Exigua Pleiadum.	man.occid.	25	55	
		Sexta clypei Orionis.	man.occid.	25	56	
C	21	Præcedens gene cæti.	vesp.oritur.	26	16	♇
		Borealior Pleiadum.	vesp.occid.	26	20	
		Prima Hyadum.	man.occid.	26	30	
D	22	Australior Pleiadum.	man.occid.	26	48	♈
		Sequens corporis Scorpj.	vesp.occid.	26	50	
		Borea frontis Scorpj.	man.oritur.	26	58	
E	23	Austr.ensis Orionis.	man.occid.	27	1	♉
		Coma Berenices.	man.oritur.	27	4	
		Dext.genu Orionis.	man.occid.	27	12	
		Cor Scorpj.	vesp.occid.	27	33	♊
		Boreal. sectionis Tauri.	vesp.oritur.	27	37	
		Lanx borealis.	vesp.occid.	27	42	
		Mandibula cæti.	vesp.oritur.	28	6	♋
		Media frontis Scorpj.	man.oritur.	28	8	
		Pes prior canis.	man.occid.	28	21	
		Angustiss.termin.Pleiadum.	man.occid.	28	29	♌
		Septima Hyadum.	man.occid.	28	31	
		Secunda Hyadum.	man.occid.	28	59	
		Præced.cinguli Orionis.	man.occid.	29	45	♍
		Sinist.hum. Orionis.	man.occid.	29	54	
		Borea frontis Scorpj.	vesp.occid.	29	54	
		Venter canis.	man.oritur.	29	58	♎

X 2 Pectus

Litt.		DIES		In ♐ NOVEMBER Sagittario.		Gr.	M.
E	23	Pectus oloris.	man. oritur.	0	10	In Sagittario	1 5 9 8. Pol. 42.
		Palmae Ophiulchi.	med. caelum.	0	11		
		Austr. frontis Scorpj.	man. oritur.	0	23		
		Antec. a capite Medusae.	man. oritur.	0	27		
		Cauda canis.	man. occid.	0	37		
		Aldebaram.	man. occid.	0	39		
		Media cinguli Orionis.	man. occid.	0	53		
		Neb. seq. aculeum.	vesp. occid.	0	56		
F	24	Quarta Hyadum.	man. occid.	1	14	Sagittario	1 5 9 8. Pol. 42.
		Media corporis ceti.	vesp. oritur.	1	16		
G	25	Sequens cinguli Orionis.	man. occid.	1	58		
		Sinist. genu Ophiulchi.	vesp. occid.	2	0		
		Cavum sinist. pedis Ophiu.	med. caelum.	2	13		
A	26	Austr. pedis Scorpj.	man. oritur.	2	48		
		Rostrum gallinae.	man. oritur.	2	55		
		Antares cor Scorpj.	med. caelum.	3	17		
B	27	Canis maior.	man. occid.	4	13		
		Praeced. corporis Scorpj.	man. oritur.	4	46		
C	18	Hum. dext. Engonans.	med. caelum.	5	1		
		Bor. sinist. crur. Bootis.	vesp. occidit.	5	22		
		Sectio transtri navis.	man. occid.	5	32		
D	29	Scutum Argi.	man. occid.	6	10		
		Pectus Tauri.	vesp. oritur.	7	2		
E	30	Cor Scorpj.	man. oritur.	7	3		
		Dext. genu Oph.	man. oritur.	7	0		
		Quarta Hyadum.	vesp. oritur.	7	42		
		Secunda Hyadum.	vesp. oritur.	7	59		
D E C E M B E R Sol in Sagittario.							
F	1	Prima Hyadum.	vesp. oritur.	8	32	Sagittario	1 5 9 8. Pol. 42.
		Hum. dext. Orionis.	man. occid.	9	48		
G	2	Cornu Bor. Tauri.	man. oritur.	9	58		
		Seq. corporis Scorpj.	man. oritur.	10	12		
		Caput Argol.	man. occid.	10	17		
A	3	Luci. corp. hum. Centauri.	man. oritur.	10	22		
		Prima post interfluij.	vesp. oritur.	10	30		
		Tertia Hyadum.	vesp. oritur.	10	33		
B	4	Quinta, Aldebaram.	vesp. oritur.	11	19		
		Genu sinist. Prio. Sagittarij.	vesp. occid.	12	16		
C	5	Calcan. dext. Bootis.	vesp. occid.	13	3		
		Austr. tectoris Ceti.	vesp. oritur.	13	6		
D	6	Dext. uisus Ophiulchi.	man. oritur.	13	16		
		Arcturus Bootes.	vesp. occid.	13	53		

Prima

In DECEMBER Sagittario.		Gr.	Min.
E 7	Prima post interfluuij.	med.coelum.	14 17
	Sequens in ext.nauis.	man.occid.	14 18
	Palmae Ophiulchi sequens.	veip.occid.	14 37
F 8			
G 9	Cornu Austr. Tauri.	man.occid.	16 25
	Secunda post interfluuij.	vesp.orientur.	16 34
	Cuspis Sagittae.	vesp.occid.	17 30
A 10	Anteced.colli Aquilae.	man.orientur.	17 31
	Aculeus Scorpii.	med.coelum.	17 36
	Dext.tibia Ophiulchi.	vesp.occid.	17 58
	Sinist.genu Persei.	man.occid.	18 52
B 11	Conuersio colli serpentis secund.	vesp.occid.	18 58
	Palmae Ophiulchi praecedens.	vesp.occid.	19 1
C 12			
D 13	Primus spondilus Scorpii.	man.orientur.	20 6
	Praeced.sinist.hum.Aquilae.	man.orientur.	20 24
	Ante genu Geminorum.	veip.orientur.	20 43
	Conuersio colli Serpentis Austr.	vesp.occid.	20 49
	Manub.manus Sagittarij.	vesp.occid.	21 6
	Dext.genu Ophiulchi.	vesp.occid.	21 33
	Cornu Austr. Tauri.	vesp.orientur.	21 39
E 14	Cornu Boreale Tauri.	man.occid.	21 46
F 15	In scapulis Aquilae.	man.orientur.	22 45
	Tertia post interfluuij.	vesp.orientur.	22 46
G 16	Aquila volans.	man.orientur.	23 2
	Conuersio fluuij.	vesp.orientur.	23 2
	Prima Antinoi.	man.orientur.	24 0
A 17	Conuersio prima colli serp.	vesp.occid.	24 0
	Quarta post interfluuij.	vesp.orientur.	25 0
	Sexta clypei Orionis.	vesp.orientur.	25 1
B 18	Pes sinist.seq.Gemin.	man.occid.	25 52
C 19	Septima clypei Orionis.	vesp.orientur.	26 46
D 20	Rombo.Delph.praeced.Bor.	man.orientur.	27 52
	Austral.in arcu Sagitt.	vesp.occid.	28 45
E 21	Austr.lat.Delph.	man.orientur.	28 4
	Romb.Delph.Austr.	man.orientur.	28 58
	Sol in Capricorno.		
F 22	Eductio colli Serpentis.	vesp.occid.	0 6
	Iaculum Sagittarij.	man.occid.	0 21
	Austr.Bor.partis arc. Sag.	med.coelum.	0 24
	Bor.lat.Delph.	man.orientur.	0 25
G 23	Axilla Sagittarij.	vesp.occid.	0 31
	Sinist.hum. Orionis.	vesp.orientur.	1 7
	Vltima post interfluuij.	vesp.orientur.	1 8

☉

In

♐

Sagittario.

5 9 8.

Pol.

42.

Cauda

Lic.		DIES		☉ In ♊ DECEMBER		Capricorno.	
						Gr.	M.
A	24	Cauda Delphini.	man. oritur.	1	35	☉	In ♊
		Vltima clypei Orionis.	vesp. oritur.	1	55		
		Canis minor.	man. occid.	2	1		
B	25	Autr. in arcu sagittarij.	man. oritur.	2	4	☉	In ♊
		In tempore serpentis.	vesp. occid.	2	11		
		Sinist. genu prioris Gemin.	vesp. oritur.	3	4		
C	26	Cuspis sagittæ Sagittarij.	man. oritur.	3	15	☉	In ♊
		Hum. sinist. Sagittarij.	vesp. occid.	3	30		
		Caput Antinoi.	man. oritur.	3	33		
D	27	Aculeus Scorpij.	man. oritur.	4	33	☉	In ♊
		Citra caput Hydræ.	man. occid.	4	34		
		Ante genu Gemin.	man. occid.	4	36		
E	28	Lucida Lyræ.	med. cœlum.	4	53	☉	Capricorno
		Caput Apollinis.	vesp. oritur.	5	6		
		Hædorum prior.	man. occid.	5	38		
F	29	Nebulosa oculi Sagittarij.	man. oritur.	5	44	☉	In ♊
		Sinist. Genu prioris Gem.	man. occid.	6	21		
		Manub. manus Sagittarij.	man. oritur.	6	47		
G	30	Sinist. genu seq. Gemin.	man. occid.	6	47	☉	In ♊
		Nebulosa oculi Sagitt.	vesp. occid.	7	19		
A	31	Iaculum Sagittarij.	man. oritur.	9	4	☉	In ♊
		Nebulosa sequens acul.	man. oritur.	9	12		
		Humerus dexter Orionis.	vesp. oritur.	9	44		

Finis secundæ Tabulæ.

Siderum inerrantium tam in signifero, quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Acronici, seu Matutini, & Vespertini veri cum Cæli mediationibus, et ad Solem configurationibus anno 1605. recogniti, & emendati, atq; ad Polum Grad. 45. iuxta rationem Copernicæam diligenter supputati.

		In IANVARIIS.		Capricorno.	
Lit.	Dies	Stell. num.		Gr.	M.
A	1	227	Pes sinister sequentis Geminorum.	vesp. oritur.	11 9
		184	In suffragine sinist. priori sagittar.	med. cœlum.	11 9
B	2	298	Humerus sinist. Sagittarij.	man. oritur.	11 20
		179	Septimus spondylus Scorpij.	man. oritur.	11 39
		141	Humerus dexter Orionis.	vesp. oritur.	11 30
		234	Sinist. latus sequentis Gemin.	vesp. oritur.	11 36
C	3	237	Caput Gemin. Hercules.	vesp. oritur.	11 46
		229	Sinist. genu sequentis Gemin.	vesp. oritur.	12 13
		181	Nebulosa aculei Scorpij.	man. oritur.	12 35
		189	Seq. luci. præced. Piscium Austr.	vesp. occid.	12 39
D	4	137	Prima Zonæ Orionis.	vesp. oritur.	13 6
		93	Præcedens capitis Equiculi.	man. oritur.	14 3
E	5	182	In Aust. parte arcus Sagittarij.	man. oritur.	14 33
		138	Media Zonæ Orionis.	vesp. oritur.	14 5
		96	Sequens capitis Equiculi.	man. oritur.	14 55
F	6	61	Lucida Coronæ.	vesp. occid.	15 29
		39	Quarta inform. circa Heli.	vesp. oritur.	15 44
G	7	129	Sinist. pes Orionis.	vesp. oritur.	15 54
		108	Dexter humerus Pegasi.	man. oritur.	16 29
		68	Brachium dext. Engonasis.	vesp. occid.	16 41
A	8	139	Sequens Zonæ Orionis.	vesp. oritur.	17 0
		305	Cornu Boreale Capricorni.	man. oritur.	17 5
		82	Rostrum gallinæ.	med. cœlum.	17 23
		135	Media ensis Orionis.	vesp. oritur.	18 19
B	9	38	Tertia informium circa Heli.	vesp. oritur.	18 28
		176	Quartus spondylus Scorpij.	man. oritur.	18 15
		99	Rictus Pegasi.	man. oritur.	18 26
		300	Axilla Sagittarij.	man. oritur.	18 34
C	10	136	Australior ensis Orionis.	vesp. oritur.	18 55
		7	Borea vmbilici Andromedæ.	man. oritur.	19 38
		80	Præcedens sinist. humeri Aquilæ	med. cœlum.	19 34
D	11	69	Humerus dexter Engonasis.	vesp. occid.	20 8
		81	Aquila volans.	med. cœlum.	20 29
		306	Cornu Australe Capricorni.	man. oritur.	20 40
E	12	75	Caput Engonasi.	vesp. occid.	20 52
		180	Sextus spondylus Scorpij.	man. oritur.	21 4
F	13	86	Præcedens sub sinist. man. Aquarij.	man. oritur.	21 52
		239	Pes Boreus Cancri.	vesp. oritur.	23 18
G	14	76	Caput Ophiuculi.	vesp. occid.	23 28
		140	Dext. genu Orionis.	vesp. oritur.	24 26
A	15				
		178	Quintus spondylus Scorpij.	man. oritur.	25 33
B	16	239	Pes Boreus Cancri.	man. occid.	25 53
		6	Media vmbilici Andromedæ.	man. oritur.	26 1

In Capricorno 1605. Pol. 45.

Boreale

		☉ In ♒ IANUARIUS. Capricorno.		
Die	Stell. num.		Gr. M.	
C	17	305 Boreale cornu Capricorni,	med. cœlum.	27 19
		307 Præcedens rictus Capricorni,	man. oritur.	27 6
		310 Dext. genu Capricorni,	vesp. occid.	27 11
		79 Prima Antinoi,	vesp. occid.	27 27
D	18	306 Australe cornu Capricorni,	med. cœlum.	27 48
		311 Sinistra manus Aquarij,	man. oritur.	28 11
		102 Borea capitis Pegasi,	man. oritur.	28 15
		159 Fundus Crateris,	man. occid.	28 36
E	19	237 Caput Gemin. Hercules.	man. occid.	29 31
		244 Asellus Boreus.	vesp. oritur.	29 47
F	20	Sol in Aquario.		
G	21	243 Præsepe,	vesp. oritur.	1 16
		112 Lucida Eridani, & venter Leporis.	vesp. oritur.	1 29
		307 Præcedens rictus Capricorni.	vesp. occid.	1 24
A	22	97 Humerus sinister Aquarij.	man. oritur.	1 26
		87 Cauda Delphini,	med. cœlum.	1 48
		220 Cornu Boreale Tauri.	vesp. occid.	2 24
		147 Canis minor.	vesp. oritur.	2 37
		74 Sinister humerus Engonass.	vesp. occid.	2 33
B	23	245 Asellus Australinus.	man. occidit.	2 32
		243 Præsepe,	man. occid.	3 10
		32 Caput Gemin. præcedens,	man. occid.	3 24
C	24	3 Umbilicus Pegasi.	man. oritur.	3 31
		310 Dext. genu Capricorni.	med. cœlum.	3 53
		219 Cornu Boreale Tauri.	vesp. occid.	4 5
D	25	107 Scapulæ Pegasi.	man. oritur.	5 3
		101 Cauda Cygni.	med. cœlum.	5 8
		312 Austrina corporis Capricorni.	vesp. occidit.	5 25
E	26	100 Luminosa dext. humeri Aquarij.	man. oritur.	5 47
		84 Antecedens in collo Aquilæ,	vesp. occid.	6 21
F	27	244 Asinus Boreus.	man. occid.	6 44
		316 Prior ventris Capricorni,	vesp. occid.	7 5
		248 Os Leonis.	vesp. oritur.	7 40
		142 Pes prior canis.	vesp. oritur.	7 51
G	28	8 Austrina cinguli Andromedæ.	man. oritur.	8 7
	A	29	104 Borea manus dext. Aquarij.	man. oritur.
		94 Nebulosa præcedens oris Equiculi.	med. cœlum.	9 10
B	30	144 Canis maior.	vesp. oritur.	10 14
		4 Scapulæ Andromedæ.	man. oritur.	10 18
C	31	165 Humer. sinist. præcedens Centauri.	man. occid.	11 0
		95 Nebulosa seq. oris Equiculi.	med. cœlum.	11 27
		93 Præcedens capitis Equiculi.	med. cœlum.	11 38
		311 Sinistra manus Aquarij,	vesp. occid.	11 39
	319 Prior spinæ Austral. Capricor.	I vesp. occid.	11 39	

In ♒ Aquario. 1605. Pol. 45.

		In FEBRVARIVS.		Aquario.	
Die	stell. num.			Gr.	M.
D	1				
E	2	103 Brach.dext.Aquarij.	man.oritur.	12	31
		160 Rostrum Corui.	man.occid.	12	43
		31 Dext.humerus Aurigæ.	man.occid.	12	54
		96 Sequens capitis Equiculi.	med.cœlum.	13	4
F	3	190 Ultima fulionis Aquarij.	vesp.occid.	13	44
		85 Caput Antinoi.	vesp.occid.	13	56
		105 Præced. Austr.manus Aquarij.	man.oritur.	14	11
		81 Aquila volans.	vesp.occid.	14	38
G	4	321 Cauda Capricorni præcedens.	vesp.occid.	15	2
		97 Humerus sinister Aquarij.	med.cœlum.	15	24
		80 Præcedens sinist.humer.Aquilæ.	vesp.occid.	15	37
		83 Proximæ lucidæ in scap.Aquilæ.	vesp.occid.	15	48
A	5	46 Austral.ped.dext. Helices.	vesp.oritur.	16	10
		310 Dextram genu Capricorni.	man.oritur.	16	17
		106 Sequ. Austral.ma.dext.Aquarij.	man.oritur.	16	17
		322 Cauda Capricor. sequens.	vesp.occid.	16	40
B	6	312 Austral.corporis Capricorni.	man.oritur.	16	43
		322 Cauda Capricorni præcedens.	med.cœlum.	17	0
C	7	150 Informis circa caput Hydræ.	vesp.oritur.	17	59
		322 Cauda Capricorni sequens.	med.cœlum.	18	27
		44 Media ceruicis Leonis.	vesp.oritur.	18	52
		153 Prior extra formam canis.	vesp.oritur.	18	55
D	8	99 Rictus Pegali.	med.cœlum.	19	21
		251 Austral.colli Leonis.	vesp.oritur.	19	47
E	9	186 Sinist.tamur Sagittarij.	man.oritur.	20	29
F	10	321 Cauda Capricorni præcedens.	man.oritur.	21	3
G	11	322 Cauda Capricorni sequens.	man.oritur.	22	14
		97 Humerus sinister Aquarij.	vesp.occid.	22	51
A	12	134 Sequens extra formam canis.	vesp.oritur.	23	29
		252 Cor Leonis.	vesp.oritur.	23	54
		100 Luminosa dext.hum.Aquarij.	med.cœlum.	23	54
		252 Cor Leonis.	med.cœlum.	24	4
B	13	252 Cor Leonis.	man.occid.	24	16
		163 Pes extremus Corui.	man.occid.	24	19
		146 Venter canis.	vesp.oritur.	24	13
		102 Boreæ capitis Pegali.	med.cœlum.	24	40
		15 Sinist.pes Andromedæ.	man.oritur.	24	50
C	14	145 Educio sem.sinist.canis.	vesp.oritur.	25	5
		87 Cauda Delphini.	vesp.occid.	25	35
		319 Prior spinæ Austr.Capricorni.	man.oritur.	26	10
D	15	183 Genu sinist.prior Sagittarij.	man.oritur.	26	13
		169 Humerus dexter Centauri.	man.occid.	26	19
E	16	104 Boreæ dext.man. Aquarij.	med.cœlum.	27	11

Y

Prior

178		De praecognoscendis temporum mutationibus.	
Dies	Stell. num.	In FEBRUARIIS.	Aquario.
			Gr. M.
F 17	316	Prior ventris Capricorni.	man. oritur. 27 40
	103	Brach. dext. Aquarij.	med. caelum. 27 45
	88	Romb. del. Austral.	vesp. occid. 27 54
	93	Præcedens capitis equiculi.	vesp. occid. 28 21
	48	Sequens in lumbis Leonis.	vesp. oritur. 28 51
G 18	149	Scutum Argi.	vesp. oritur. 29 21
	329	Austr. tibiae dext. Aquarij.	vesp. occid. 29 29
	148	Cauda canis.	vesp. oritur. 29 37
	96	Sequens capitis Equiculi.	vesp. occid. 29 55
	82	Rostrum gallinae.	vesp. occid. 29 57
Sol in Piscibus.			
A 19	91	Austral. sequentis lat. Delphi.	vesp. occid. 0 13
	90	Romb. Del. præced. Bore.	vesp. occid. 0 20
	51	Berenices crines.	vesp. oritur. 0 16
	94	Præcedens oris Equiculi.	vesp. occid. 0 54
B 20	248	Os Leonis.	man. occid. 0 32
	162	Ala dext. Corui.	man. occid. 0 43
	156	Lucida Hydrae.	vesp. oritur. 1 37
	95	Seq. oris Equiculi.	vesp. occid. 1 48
C 21	151	Seq. in extr. naus.	vesp. oritur. 2 3
	1	Extrema ala Pegasi.	man. oritur. 2 9
	92	Borea seq. lateris Delp.	vesp. occid. 2 40
	100	Luminosa dext. hum. Aquarij.	vesp. occid. 2 59
D 22	251	Australior colli Leonis.	man. occid. 2 54
	13	Præcedens basis trianguli.	man. oritur. 3 50
E 23	103	Brachiu. dext. Aquarij.	vesp. occid. 4 59
	5	Sinister cubitus Androm.	man. oritur. 4 36
F 24	104	Borea dext. man. Aquarij.	vesp. occid. 5 2
	161	Antecedens ala seq. Corui.	man. occid. 5 55
G 25	78	Lucida Lyrae.	vesp. occid. 6 15
	99	Rictus Pegasi.	vesp. occid. 6 54
	105	Præcedens Austral. man. Aquarij.	vesp. occid. 7 30
A 26	52	Seq. Austral. comæ Bere.	vesp. oritur. 7 49
	190	Vltima fusionis aquæ Aquarij.	med. caelum. 8 18
	102	Borea capitis Pegasi.	vesp. occid. 8 26
	106	Seq. Austral. man. dext. Aquarij.	vesp. occid. 8 33
C 28	18	Antecedens à capite Medusæ.	man. oritur. 9 24
	108	Dext. humerus Pegasi.	med. caelum. 9 31
	154	Poster. femur Leonis.	vesp. oritur. 9 34
	107	Scapulæ Pegasi.	med. caelum. 9 46
	In intercalari anno Festum S. Matthiae Apostoli celebratur die 25. Februarij; cui additur unus dies, & est mensis 29. dierum.		

Cauda

Stell. num.	In	MARTIVS.	Piscibus.	Gr.	M.
D 1	50	Cauda Leonis.	vesp. oritur.	10	48
E 2	14	Sequens basis Trianguli.	man. oritur.	10	58
F 3	153	Sectio transtri naus.	vesp. oritur.	11	13
G 4	152	Tertia post scutum Argi.	vesp. oritur.	12	56
A 5	158	Informis circa collum Hydrae.	vesp. oritur.	14	15
B 6	12	Summitas Trianguli.	man. oritur.	15	11
C 7	44	Media Cervicis Leonis.	man. occid.	15	26
D 8	261	Extrema ala sinist. Austr. Virginis.	vesp. oritur.	18	1
E 9	112	Lucida Eridani.	vesp. occid.	18	6
F 10	192	Extrema Austr. cauda ceti.	vesp. occid.	18	27
G 11					
A 12	191	Extrem. Borea. cauda ceti.	vesp. occid.	21	57
B 13	329	Austral. tibiae dext. Aquarii.	man. oritur.	22	30
C 14	254	Lucida post transtrum naus.	vesp. oritur.	23	1
D 15	26	Sumit. genu Persei.	man. oritur.	24	19
E 16					
F 17	107	Scapulae Pegasi.	vesp. occid.	26	15
G 18	258	Poster. femur Leonis.	man. occid.	26	2
A 19	98	Pectus oloris.	vesp. occid.	26	28
B 20	185	Genu dext. anter. Sagittarij.	man. oritur.	26	41
C 21	3	Umbilicus Pegasi.	med. coelum.	27	10
D 22	159	Fundus Crateris.	vesp. oritur.	27	28
E 23	54	Vindemiatrix.	vesp. oritur.	27	30
F 24	1	Extrema ala Pegasi.	med. coelum.	28	6
G 25					
A 26	191	Extrem. Bore. cauda ceti.	med. coelum.	29	57
B 27		Sol in Ariete.			
C 28	55	Sub cingulo Virginis.	vesp. oritur.	2	25
D 29	193	Prior lini Piscium.	man. oritur.	2	49
E 30	263	Secunda ala sinist. Virginis.	vesp. oritur.	3	31
F 31	59	Arcturus Bootes.	vesp. oritur.	4	25
G 32	109	Sequens ad caudam ceti.	vesp. occid.	4	47
A 33	11	Pectus Cassiopeae.	med. coelum.	4	56
B 34	4	Scapulum Andromadae.	med. coelum.	5	27
C 35	261	Extrema ala sinist. Austral. Virg.	man. occid.	5	57
D 36	192	Extrema Austral. cauda ceti.	med. coelum.	6	21
E 37	108	Dexter humerus Pegasi.	vesp. occidit.	7	32
F 38	9	Cornu Arietis sequ.	man. oritur.	7	23
G 39	7	Borea cinguli Androm.	med. coelum.	7	53
A 40	111	Venter ceti.	vesp. occid.	8	7
B 41	1	Extrema ala Pegasi.	vesp. occid.	8	43

Piscibus... 1605... Pol. 45.

178 De præcognoscendis temporibus in signibus.

Stell. num.	In T M A R T I V S.	Ariete.	Gr.	Min.
6	Media cinguli Androm.	med. cœlum.	8	56
199	Cornu Arietis præced.	man. oritur.	9	15
196	Prior lini Piscium.	vesp. occid.	9	30
5	Sinister cubitus Androm.	med. cœlum.	10	11
A P R I L I S. Sol in Ariete.				
114	Conuerſio fluij.	vesp. occid.	11	9
263	Secunda alæ finist. Virginis.	man. occid.	11	48
176	Quartus spondylus Scorpij.	man. occid.	12	7
61	Lucida coronæ.	vesp. oritur.	12	23
38	Tertia informis circa Helicem.	man. occid.	12	57
48	Sequens in lumbis Leonis.	man. occid.	13	2
8	Austral. cinguli Androm.	med. cœlum.	13	13
161	Antecedens alæ seq. Corui.	vesp. oritur.	13	17
265	Spica Virginis.	man. occidit.	13	45
60	Calcaneus dexter Bootis.	vesp. oritur.	14	8
162	Ala dextra Corui.	vesp. oritur.	15	25
115	Austral. pectoris cæti.	vesp. occid.	15	56
160	Rostrum Corui.	vesp. oritur.	16	18
50	Cauda Leonis.	man. occid.	17	8
55	Cingulum Virginis.	vesp. oritur.	17	30
101	Cauda Cygni.	vesp. occid.	18	25
265	Spica Virginis.	vesp. oritur.	18	44
282	Austrina duplicis in Scorpio.	man. occid.	18	49
189	Seq. lucidarum ante Pisces austr.	man. oritur.	18	58
25	Sinistrum crus Persei.	man. oritur.	19	49
191	Extremitas Boreal. caudæ cæti.	man. oritur.	20	3
163	Pes extremus corui.	vesp. oritur.	20	6
113	Nexus Piscium.	vesp. occid.	20	16
28	Arcturum sequens.	man. oritur.	20	15
3	Umbilicus Pegasi.	vesp. occid.	21	31
27	Arcturum Prior.	man. oritur.	21	29
31	Dexter humerus Aurigæ.	man. oritur.	22	20
188	Media ante Pisces Austral. & 187.	man. oritur.	22	35
36	Prima informium circa Heli.	man. occid.	23	35
5	Sinister cubitus Androm.	vesp. occid.	24	26
111	Venter cæti.	med. cœlum.	24	44
178	Quintus spondylus Scorpij.	man. occid.	24	41
199	Cornu Arietis præcedens.	med. cœlum.	25	14
62	Eductio colli Serpentis.	vesp. oritur.	25	28
116	Præcedens genæ cæti.	vesp. occid.	25	28
133	Prior extra formam æneis.	vesp. occid.	25	20
21	Sinister calcaneus Persei.	man. oritur.	25	6
9	Cornu Arietis seq. & 12.	med. cœlum.	25	48
119	Secunda post interfluij.	vesp. occid.	25	56
39	Quarta informium circa Heli.	man. occid.	26	1

Præc-

Die	Stell. num.	In Y	APRILIS.	Ariete	Gr.	M.
B 17	272	Præcedens in for. sub Austr. Chele.	man. occid.	26	13	
	55	Sub cingulo Virginis.	man. occid.	26	40	
	65	In tempore Serpentis.	vesp. oritur.	26	59	
	200	Præcedens tibie cæti.	vesp. occid.	27	13	
C 18	37	Secunda informium circa Helicem.	man. occid.	27	20	
	134	Sequens extra formam canis.	vesp. occid.	27	46	
	62	Prima conuersio colli Serpentis.	vesp. oritur.	27	59	
	118	Medium oris cæti.	vesp. occid.	28	39	
	68	Brachius dexter Engonasi.	vesp. oritur.	28	45	
D 19	15	Sinister pes Andromedæ.	med. cœlum.	29	0	
	69	Humerus dexter Engonasi.	vesp. oritur.	29	1	
	121	Tertia post-interfluuij.	vesp. occid.	29	5	
	4	Scapula Andromedæ.	vesp. occidit.	29	16	
Sol in Tauro. 8						
E 20	201	Capilli cæti, & 122. & 123.	vesp. occid.	0	16	
G 22	23	Extremum finist. pedis Persei.	man. oritur.	0	58	
	199	Cornu Arietis præcedens.	vesp. occid.	1	45	
	78	Lucida Lyræ.	vesp. oritur.	1	57	
	66	Media conuersi. colli serpentis.	vesp. oritur.	2	30	
A 23	9	Cornu Arietis sequens, & 120.	vesp. occid.	3	49	
B 24	202	Pes posterior Arietis.	vesp. occid.	3	51	
C 25	67	Austral. conuers. colli serp.	vesp. oritur.	4	46	
	74	Sinister humerus Engonasi.	vesp. oritur.	4	57	
D 26						
E 27						
F 28	101	Cauda Cygni.	vesp. oritur.	8	25	
G 29	190	Vltima aquæ Aquar. & 200.	man. oritur.	8	29	
A 30	64	Ambæ Lances.	vesp. oritur.	9	1	
M. A. T. V. S. Sol in Tauro.						
B 1	54	Vindemiatrix. & 173.	man. occid.	10	2	
	8	Austr. cinguli Andromedæ.	vesp. occid.	11	20	
C 2	270	Lanx Australis.	man. occid.	11	56	
	180	Sextus spondylus Scorpij.	man. occid.	11	43	
	12	Summitas Trianguli.	vesp. occid.	11	69	
	86	Media Umbilici Andromedæ.	vesp. occid.	12	13	
D 3	146	Venter Leporis.	vesp. occid.	12	42	
	113	Nexus Piscium.	man. oritur.	12	47	
	75	Caput Engonasi.	vesp. oritur.	13	41	
E 4	20	Caput Medusæ.	med. cœlum.	13	26	
	165	Humerus finist. præced. Centauri	vesp. oritur.	13	36	
	72	Sinist. genu Ophinchuli.	vesp. oritur.	13	43	

Vltima

		In 8 MAIVS.		Tauro.	
	num.			Gr.	M.
F	211	Vltima Pleiadum.	man. oritur.	13	44
	208	Bore. Pleiad. & 209.	man. oritur.	14	4
	206	Borea sectionis Tauri.	vefp. occid.	14	18
G	7	Borea vmbilici Andromedæ.	vefp. occid.	14	50
	132	Media corporis leporis.	vefp. occid.	15	30
	112	Lucida Eridani.	med. cœlum.	15	51
A	70	Præcedens palmæ Ophiuculi.	vefp. oritur.	15	59
	174	Primus spondylus Scorpij.	man. occid.	16	3
	55	Cingulum Virginis.	man. occid.	16	14
B	22	Dextrum latus Persei.	med. cœlum.	16	17
	201	Capilli cæti.	man. oritur.	16	29
	109	Sequens ad caudam cæti.	man. oritur.	16	37
C	279	Austr. frontis Scorpij.	man. occid.	16	41
	192	Extremitas austri. caudæ cæti.	man. oritur.	17	9
	202	Pes posterior Arietis.	man. oritur.	17	20
D	204	Media caudæ Arietis.	vefp. occid.	17	53
	154	Lucens post transtrum navis.	vefp. occid.	18	8
	210	Exigua Pleiadum.	man. oritur.	18	0
E	129	Sinister pes Orionis.	vefp. occid.	18	26
	272	Præced. inform. sub Austr. Chele.	vefp. oritur.	19	8
	76	Caput Ophiuculi.	vefp. oritur.	19	18
F	71	Sequens palmæ Ophiuculi.	vefp. oritur.	19	28
	45	Borea pedis dext. Helleis.	man. occid.	19	30
	179	Septimus spondylus Scorpij.	man. occid.	19	38
G	124	Pectus Tauri.	vefp. occid.	20	1
	177	Aculeus Scorpij.	man. occid.	20	40
	14	Sequens basis Trianguli.	vefp. occid.	21	1
A	145	Eductio fem. sinist. canis.	vefp. occid.	21	10
	13	Præcedens basis Trianguli.	vefp. occid.	21	37
	208	Borealiôr Pleiadum.	med. cœlum.	22	26
B	209	Australiôr Pleiadum.	med. cœlum.	22	45
	127	Octava clypei Orionis.	vefp. occid.	22	40
	210	Exigua Pleiadum.	med. cœlum.	23	21
C	169	Humerus dexter Centauri.	vefp. oritur.	23	3
	98	Pectus Olotis.	vefp. oritur.	23	16
	211	Angustissimus termin. Pleiadum.	med. cœlum.	23	36
D	278	Media frontis Scorpij.	man. occid.	23	55
	226	Septima clypei Orionis.	vefp. occid.	24	22
	252	Tertia post scutum Argi.	vefp. occid.	24	31
E	284	Præcedens lucentiû corporis Scorpij.	man. occid.	24	54
	26	Sinistrum genu Persei.	med. cœlum.	24	57
	140	Dext. genu Orionis. & 125.	vefp. occid.	24	49
F	135	Media ensis Orionis.	vefp. occid.	24	55
	15	Sinist. pes Androm. & 142.	vefp. occid.	25	23

Seq.

Dies	Stell. num.	☉ In	♈	M	A	I	V	S.	Tauro.	Gr.	M.
D 17	286	Seq. lucentium corporis Scorpij.	man.occid.	25	20						
	52	Seq. Austr. comæ Beren.	man.occid.	25	32						
	146	Venter canis, & 148.	vesp.occid.	25	53						
	212	Prima Hyadum.	vesp.occid.	26	5						
	210	Exigua Pleiadum.	vesp.occid.	26	13						
E 18	181	Nebulosa aculei Scorpij.	man.occid.	26	1						
	285	Cor Scorpij.	man.occid.	26	31						
	228	Media oris cæti.	man.orientur.	26	43						
	208	Borea Pleiadum.	vesp.occid.	26	48						
	280	Borea frontis Scorpij.	vesp.orientur.	26	53						
F 19	124	Pectus Tauri.	med. coelum.	27	3						
	209	Australior Pleiadum.	vesp.occid.	27	18						
	137	Prior Zona Orionis.	vesp.occidit.	28	0						
	214	Tertia Hyadum.	vesp.occid.	28	4						
	274	Media frontis Scorpij.	vesp.orientur.	28	20						
G 20	82	Rostrum gallinae.	vesp.orientur.	28	32						
	130	Sinist. humerus Orionis.	vesp.occid.	28	35						
	213	Secunda Hyadum.	vesp.occid.	28	41						
	111	Venter cæti.	man.orientur.	28	38						
	211	Vtima Pleiadum.	vesp.occid.	28	54						
A 21	138	Media Zona Orionis.	vesp.occid.	29	2						
	206	Borisectionis Tauri.	man.orientur.	29	56						
	116	Præcedens genæ cæti.	man.orientur.	29	13						
	64	Lanx Borealis.	man.occid.	29	30						
	Sol in Geminis. II										
B 22	139	Seq. Zona Orionis.	vesp.occid.	0	4						
	216	Aldebaram.	vesp.occidit.	0	16						
	153	Secio transtri navis.	vesp.occid.	0	27						
	280	Borea frontis Scorpij.	man.occid.	0	14						
	120	Extrema mandibula cæti.	man.orientur.	0	27						
C 23	215	Quarta hyadum.	vesp.occid.	1	7						
	144	Canis minor.	vesp.occid.	1	8						
	212	Prima hyadum.	med. coelum.	1	21						
	149	Scutum Argi.	vesp.occid.	1	39						
	213	Secunda hyadum.	med. coelum.	2	39						
D 24	18	Ant. à capite Medusæ.	vesp.occid.	3	17						
	214	Tertia hyadum.	med. coelum.	3	28						
	72	Sinist. genu Ophiuculi.	man.occid.	3	45						
	172	Australior pedis Scorpij.	vesp.orientur.	3	40						
	215	Quarta hyadum.	med. coelum.	3	53						
E 25	183	Genu sinist. prior Sagittarij.	man.occid.	4	13						
	216	Quinta hyadum Aldeb.	med. coelum.	5	5						
	284	Præcedens corporis Scorpij.	vesp.orientur.	5	11						
	51	Crines Berenices.	man.occid.	5	44						
	Dext.										

Stell. num.	Gr.	M.
287	6	24
110	6	29
23	7	6
285	7	30
141	8	23
215	8	28
124	8	32
125	8	34
213	8	50
I V N I V S.		
212	9	35
151	10	7
286	10	52
57	10	55
27	10	58
28	11	32
214	11	41
216	12	19
289	13	5
29	13	30
185	13	48
130	13	59
25	14	0
117	14	21
129	14	43
20	14	44
84	14	54
221	16	13
292	16	13
71	16	39
80	17	23
115	17	44
60	17	39
289	18	23
137	18	58
59	19	17
223	19	36
81	20	8
119	20	23
136	20	22
132	20	39
70	21	29
174	21	49
79	22	8
219	22	30

Dext.

Die	num. Stell.	In II IV N I V S.	Geminis.	Gr.	M.
D 14	287	Dext. genu Ophiucull.	man. occid.	22	42
	139	Sequens Zone Orionis.	med. coelum.	22	25
	31	Dext. humerus Aurigæ.	med. coelum.	23	11
	26	Sinist. genu Persei.	vesp. occid.	23	6
E 15	140	Dext. genu Orionis.	med. coelum.	23	33
	90	Præced. Rhomboides Delph. borea.	vesp. oritur.	24	5
F 16	141	Humerus dexter Orionis.	med. coelum.	24	15
	227	Pes sinist. seq. Gemin.	vesp. occid.	25	2
	88	Rhomboid. Delph. Austral.	vesp. oritur.	25	23
G 17					
A 18	121	Tertia post interfluuij.	man. oritur.	26	33
	92	Borea seq. lat. Delph.	vesp. oritur.	26	33
	91	Austral. seq. lateris Delph.	vesp. oritur.	26	53
B 19	125	Sexta clypei Orionis.	man. oritur.	27	6
	87	Cauda Delphini.	vesp. oritur.	28	1
C 20	114	Conuersio fluuij.	man. oritur.	28	3
	95	Aust. Borealis partis arcus Sagittarij.	man. oritur.	28	35
D 21	122	Quarta post interfluuij.	man. oritur.	28	41
	126	Septima clypei Orionis.	man. oritur.	28	58
	187	Prior trium ante Piscem Austr.	man. occid.	29	3
	300	Axilla Sagittarij.	man. occid.	29	28
E 22	296	Iaculum Sagittarij.	man. occid.	29	48
		Sol in Cancro.			
F 23	147	Canis minor.	vesp. occid.	0	6
	298	Humerus sinister Sagittarij.	man. occid.	0	24
	85	Caput Antinoi.	vesp. oritur.	0	58
G 24	150	Informis circa caput Hyd.	vesp. occidit.	1	50
	62	Prima conuersio colli serpentis.	man. occid.	2	12
A 25	127	Octaua clypei Orionis.	man. oritur.	2	30
	186	Sinist. femur Sagittarij.	man. occid.	2	31
	228	Sinist. genu prioris Gemin.	man. oritur.	2	54
	298	Humerus sinist. Sagittarij.	man. occid.	3	4
	130	Sinister humerus Orionis.	man. oritur.	3	13
B 26	143	Canobus in Argo naui.	med. coelum.	3	26
	32	Caput Gemin. præcedens.	man. oritur.	3	32
	63	Eductio colli serpentis.	man. occid.	4	14
	128	Vltima clypei Orionis.	man. oritur.	4	22
C 27	292	Cuspis sagittæ Sagittarij.	vesp. oritur.	4	24
	123	Vltima post interfluuij.	man. oritur.	5	2
	297	Nebulosa oculi Sagittarij.	vesp. oritur.	5	40
D 28	223	Lucens ante genu Gemin.	vesp. occid.	5	42
	36	Prima extra formam Helicis.	man. oritur.	5	30
	37	Secunda extra formam Helicis.	man. oritur.	6	3
	65	In tempore serpentis.	man. occid.	6	16
	229	Sinist. genu Gemin. seq.	vesp. occid.	6	28

☉

Ina.

89.

Cancro.

1 6 0 5.

Pol.

45.

Z

Canis

Stell.	num.	In	Gr.	M.
		I V N I V S		
E 29	147	Canis maior.	med. caelum	6 48
	177	Aculeus Scorpij. & 94.	vesp. oritur.	7 38
	175	Austrina duplicis in Scorpio.	vesp. oritur.	7 41
F 30	297	Nebulosa oculi Sagittarij.	man. occid.	7 27
	294	Manubrium sinist. man. Sagittarij.	vesp. oritur.	8 3
G 1		I V L I V S		
G A 2	93	Sequens oris Equiculi.	vesp. oritur.	8 58
	296	Jaculum Sagittarij.	vesp. oritur.	9 49
B 3	27	Haedorum primus. nem.	vesp. occid.	11 8
	227	Pes sinist. sequentis Gemin.	man. oritur.	11 9
	179	Septimus spondylus Scorpij.	vesp. oritur.	11 39
C 4	141	Humerus dext. Orionis. & 234.	man. oritur.	11 30
	237	Caput Gemin. Hercules.	man. oritur.	11 46
D 5	189	Sequ. lucent. praeced. Pices austr.	man. occid.	12 39
	181	Nebulosa post aculeum Scorpij.	vesp. oritur.	12 36
	28	Haedorum sequens.	vesp. occid.	13 8
E 6	137	Prior Zona Orionis.	man. oritur.	13 3
	93	Praeced. capitis Equiculi.	vesp. oritur.	14 3
F 7	182	In Austr. parte arcus Sagittarij.	vesp. oritur.	14 33
	158	Informis circa collum Hydrae.	vesp. occid.	15 40
G 8	138	Media Zona Orionis.	man. oritur.	15 3
	61	Lucida Corona.	man. occid.	15 29
	39	Quarta informis circa Helicem.	man. oritur.	15 44
	32	Caput Gemin. Apolli.	med. caelum.	15 57
A 9	129	Sinist. pes Orionis.	man. oritur.	15 54
	156	Lucida Hydrae.	vesp. occid.	16 27
	68	Brachius dexter Engonasis.	man. occid.	16 41
B 10	305	Cornu boreale Capricorni.	vesp. oritur.	17 5
	139	Ultima Zona Orionis.	man. oritur.	17 0
C 11	135	Media ensis Orionis.	man. oritur.	18 19
	147	Canis minor.	med. caelum.	18 23
	176	Quartus spondylus Scorpij. & 99.	vesp. oritur.	18 26
	300	Axilla Sagittarij.	vesp. oritur.	18 34
D 12	136	Austral. ensis Orionis.	man. oritur.	18 51
	237	Caput Gemin. Hercules.	med. caelum.	19 0
	234	Sinist. latus sequentis Gemin.	vesp. occid.	19 23
E 13	69	Humerus dext. Engonasis.	man. occid.	20 8
	306	Cornu Australe Capricorni.	vesp. oritur.	20 40
	180	Sextus spondylus Scorpij.	vesp. oritur.	21 4
F 14	75	Caput Engonasis.	man. occid.	20 52
G 15				
A 16	239	Pes Boreus Cancro.	man. oritur.	23 18
	76	Caput Ophiuculi.	man. occid.	23 28

In Cancro. 1605. Pol. 45.

		In ♋ I V L I V S.		Cancro.	
Die.	Stell. num.			Gr.	M.
B	17				
C	18	154	Lucida post transtrum navis.	med. cœlum.	25 17
		778	Quintus spondylus Scorpij.	vesp. oritur.	25 33
D	19	239	Pes Boreus Cancri.	vesp. occid.	25 53
		6	Media umbilici Andromedæ.	vesp. oritur.	26 1
E	20	310	Dextr. genu Capricorni.	man. occid.	27 11
		307	Præcedens rictus Capricorni.	vesp. oritur.	27 6
		79	Prior informis circa Aquilam.	man. occid.	27 27
F	21	102	Borea capitis Pegasi.	vesp. oritur.	28 16
		159	Fundus Crateris.	vesp. occid.	28 36
G	22	132	Media corporis Leporis.	man. oritur.	29 6
		137	Caput Gemin. Hercules.	vesp. occid.	29 31
A	23	244	Afinus Boreales.	man. oritur.	29 47
			Sol in Leone.	♋	
B	24	243	Præsepe Pectus Cancri.	man. oritur.	1 16
		307	Præcedens rictus Capricorni.	man. occid.	1 24
		97	Humerus sinister Aquarij.	vesp. oritur.	1 26
C	52	112	Extrema Eridani. & 131.	man. oritur.	1 29
		243	Præsepe.	med. cœlum.	1 58
		244	Afinus Borealis.	med. cœlum.	2 26
		245	Afinus Australis.	vesp. occid.	2 32
D	26	306	Cornu Australe Capricorni.	man. occid.	2 24
		74	Sin. Humerus Engonasis.	man. occid.	2 33
		147	Canis minor.	man. oritur.	2 37
		245	Afinus Austrinus.	med. cœlum.	2 46
		243	Præsepe.	vesp. occid.	3 10
		32	Caput Gemin. præcedens.	vesp. occid.	3 24
E	27	305	Cornu Boreale Capricorni.	man. occid.	4 4
F	28	107	Scapulæ Pegasi.	vesp. oritur.	4 3
G	29	312	Austrina corporis Capricorni.	man. occid.	5 25
		100	Luminosa dext. humeri Aquarij.	vesp. oritur.	5 47
A	30	244	Afellus Borealis.	vesp. occid.	6 54
B	31	142	Pes prior Canis.	man. oritur.	7 51
		8	Austral. cinguli Andromedæ.	vesp. oritur.	8 7
			A V G V S T V S.		
C	1	104	Borea manu dext. Aquarij.	vesp. oritur.	8 59
D	2	4	Scapulæ Andromedæ.	vesp. oritur.	10 18
E	3	144	Canis maior.	man. oritur.	10 14
		165	Humerus sinist. præced. Centauri.	vesp. occid.	11 0
F	4	86	Præced. sub sinist. manu Aquarij.	man. occid.	11 30
		319	Prior spinæ Austral. Capricorni.	man. occid.	11 39
G	5	103	Brachius dext. Aquarij.	vesp. oritur.	12 31
		160	Rostrum Corui.	vesp. occid.	12 43
		31	Dext. humerus Aurigæ.	vesp. occid.	12 54

♋

♌

♍

Leonc.

1 6 0 5.

Pol. 45.

		☉ In ♋ A V G V S F V S. Leone.			Gr.	M.
lit.	dies	num. Stell.				
A	6					
		190	Vltima fusionis aquæ Aquarij.	man.occid.	13	44
B	7	85	Caput Antinoi.	man.occid.	13	57
		105	Præced. Austr. manus Aquarij.	vesp. oritur.	14	11
C	8	45	Borea pedis dext. Heli.	man. oritur.	14	40
		81	Aquila volans.	man. occid.	14	38
		321	Cauda Capricorni præcedens.	man. occid.	15	2
		156	Lucida Hydræ.	med. cœlum.	14	55
D	9	80	Præced. finist. humer. Aquilæ.	man. occid.	15	37
		46	Austr. pedis dext. Helicis.	man. oritur.	16	10
		310	Dextrum genu Capricorni.	vesp. oritur.	16	17
		312	Austrina corporis Capricorni.	vesp. oritur.	16	43
E	10	322	Cauda Capricorni sequens.	man. occid.	16	40
F	11	150	Informis circa caput Hydræ.	man. oritur.	17	59
G	12	44	Media ceruicis Leonis, & 133.	man. oritur.	18	52
A	13	251	Australior colli Leonis.	man. oritur.	19	47
B	14	186	Sinistrum famor Sagittarij.	vesp. oritur.	20	29
C	15	321	Cauda Capricorni præcedens.	vesp. oritur.	21	3
		322	Cauda Capricorni sequens.	vesp. oritur.	22	14
D	16	97	Humerus iuniter Aquarij.	man. occid.	22	51
		134	Sequens extra formam canis.	man. oritur.	23	29
		252	Cor Leonis Regulus.	man. oritur.	23	54
E	17	146	Sub ventre canis.	man. oritur.	24	13
		252	Cor Leonis, & 163.	vesp. occid.	24	16
F	18	15	Sinister pes Andromedæ.	vesp. oritur.	24	50
		145	Eductio famoris finistri canis.	man. oritur.	25	5
		87	Cauda Delphini.	man. occid.	25	35
G	19	183	Genu finist. prior Sagittarij, & 319.	vesp. oritur.	26	13
		169	Humerus dexter Centauri.	vesp. occid.	26	19
A	20	44	Media ceruicis Leonis.	med. cœlum.	26	44
		316	Prior contiguarum ventris Capric.	vesp. oritur.	27	40
B	21	88	Rhomboid. Delphini Australis.	man. occid.	27	54
C	22	93	Præcedens capitis Equiculi.	man. occid.	28	21
		48	Sequens in lumbis Leonis.	man. oritur.	28	51
		149	Scutum Argi.	man. oritur.	29	21
D	23	329	Austr. tibiæ dextræ Aquarij.	man. occid.	29	29
		148	Cauda Canis.	man. oritur.	29	37
		20	Caput Algol.	vesp. oritur.	29	53
		82	Koltrum gallinæ.	man. occid.	29	57
			Sol in Virgine.	∩		
E	24	91	Austral. sequenti s lat. Del.	man. occid.	0	13
		51	Berenices crines.	man. oritur.	0	16
		90	Rhomb. Del. præce. Bore.	man. occid.	0	20
		162	Ala dextra Corui.	vesp. occid.	0	42

Præce-

Dies		stell. num.	In η A V G V S T V S.		Virgine.	
				Gr.	M.	
F	25	94	Præcedens oris Equiculi.	man.occid.	0	54
		78	Lucida Hydræ.	man.oritur.	1	37
		95	Seq.oris Equiculi.	man.occid.	1	48
		1	Extrema ala Pegasi.	vesp.oritur.	2	9
G	26	151	Sequens in extrema naus.	man.oritur.	2	3
		92	Bore.sequentis latus Del.	man.occid.	2	40
		251	Australior colli Leonis.	vesp.occid.	2	54
A	27	100	Luminosa dext.humeri Aquarij.	man.occid.	2	59
		13	Præcedens basis Trianguli.	vesp.oritur.	3	50
B	28	5	Sinister cubitus Andromedæ.	vesp.oritur.	4	36
C	29	103	Brachius dext.Aquarij.	man.occid.	4	59
		13	Antecedens alæ sequentis Corui.	vesp.occid.	5	55
D	30	104	Borea manus dextræ Aquarij.	man.occid.	6	2
		156	Lucida Lyræ.	man.occid.	6	15
		41	Ilia Vrsæ maioris.	med.cœlum.	6	40
E	31	99	Rictus Pegasi.	man.occid.	6	54
		105	Præcedens Austr.manus Aquarij.	man.occid.	7	30
S E P T E M B E R.						
F	1	52	Sequens Austr.comæ Berenices.	man.oritur.	7	49
		159	Fundus Crateris.	med.cœlum.	7	58
G	2	102	Borea capitis Pegasi.	man.occid.	8	26
		18	Antecedens à capite Medusæ.	vesp.oritur.	9	24
		258	Posterior fæmur Leonis.	man.oritur.	9	34
A	3	40	Humerus Vrsæ maioris.	med.cœlum.	10	4
		50	Cauda Leonis.	man.oritur.	10	48
		14	Seq.basis Trianguli.	vesp.oritur.	10	58
B	4	153	Seçtio transtri nauis.	man.oritur.	11	13
		48	Sequens in lumbis Leonis.	med. cœlum.	11	23
C	5	260	Sub cubitis Leonis.	med.cœlum.	12	47
D	6	152	Tertia post scutum Argi.	man.oritur.	12	56
		259	Poples posterior Leonis.	med.cœlum.	13	40
E	7	158	Informis circa collum Hydræ.	man.oritur.	14	15
		258	Posterior fæmur Leonis.	med. cœlum.	14	15
F	8	12	Summitas Trianguli.	vesp.oritur.	15	11
		44	Media ceruicis Leonis.	vesp.occid.	15	26
G	9					
A	10					
B	11	261	Extremitas alæ sinist.austr.Virg.	man.oritur.	18	1
		112	Lucida Eridani.	man.occid.	18	6
C	12		Extrem. austr. caudæ cæti.	man.occid.	18	27
D	13					
E	14	50	Cauda Leonis.	med. cœlum.	21	6

In η Virgine. η 6 o. 5. Pol. 45.

Extrem:

lit.		Dies	num. Stell.	☉ In m̄p S E P T E M B E R. Virgine.		Gr.	M.	
F	15	191	Extrem. Boreal. caudæ cæti.	man. occid.	21	57	☉	
		43	Crus sinist. poste. Helices.	med. cœlum.	22	26		
		329	Austr. tibiz dext. Aquarij.	vesp. oritur.	22	30		
G	16	154	Lucida post transtrum Navis.	man. oritur.	23	1		
		261	In extrem. alæ sinist. Austr. Virginis.	med. cœlum.	23	5		
A	17	26	Sinistrum genu Persei.	vesp. occid.	24	19		
B	18							
C	19	258	Posterior femur Leonis.	vesp. occid.	26	2		In
		107	Scapulæ Pegasi.	man. occid.	26	15		
D	20	98	Pectus Olõris.	man. occid.	26	28		
		185	Genu dext. anterior Sagittarij.	vesp. oritur.	26	41		
		160	Rostrum Corui. & 42.	med. cœlum.	26	57		
E	21	54	Præindematrix, & 159.	man. oritur.	27	30	m̄p	
F	22	167	Poples dext. Centauri.	med. cœlum.	28	50		
			Sol in Libra.	☿				
G	23	262	Præcedens alæ sinist. Virginis.	med. cœlum.	0	6	Virgine.	
A	24	57	Boreæ sinist. cruris Bootis.	man. oritur.	0	40		
		51	Berenices crines.	med. cœlum.	0	48		
B	25	52	Seq. Austr. comæ Berenices.	med. cœlum.	1	54		
C	26	55	Sub cingulo Virginis.	man. oritur.	2	25		
		150	Media corporis cæti.	man. occid.	2	41		
D	27	139	Præcedens in Lino Piscium.	vesp. oritur.	2	49		
		263	Secunda alæ sinist. Virginis.	man. oritur.	3	31		
E	28	59	Arcturus Bootes.	man. oritur.	4	15		
		109	Sequens ad caudam cæti.	man. occid.	4	47		
F	29	261	Extremitas alæ sinist. austr. Virginis.	vesp. occid.	5	57		
		9	Cornu Arietis Sequens.	vesp. oritur.	7	23		
O C T O B E R.								
A	1	108	Dexter humerus Pegasi.	man. occid.	7	32	Pol.	
		111	Venter Cæti.	man. occid.	7	47		
B	2	1	Extrema ala Pegasi.	man. occid.	8	43		
		199	Cornu Arietis præcedens.	vesp. oritur.	9	15		
C	3	193	Prior in Lino Piscium.	man. occid.	9	30		45.
D	4	54	Præindematrix.	med. cœlum.	10	17		
		114	Conuersio fluuij.	man. occid.	11	5		
E	5	163	Secunda alæ sinist. Virginis.	vesp. occid.	11	48		
		176	Quartus spondylus Scorpij.	vesp. occid.	12	7		
F	6	61	Lucida Coronæ.	man. oritur.	12	23		
		48	Seq. in lumbis Leonis, & 38.	vesp. occid.	13	2		
G	7	161	Antecedens alæ seq. Corui.	man. oritur.	13	22		
		265	Spica Virginis.	vesp. occid.	13	45		

Calcaneus

In OCTOBRE Libra.		Gr.	M.
A	60	Calcaneus dexter Bootis.	man. oritur. 144. 8
B	62	Ala dextra Corui.	man. oritur. 145. 25
C	66	Austr. pectoris Cati.	man. occid. 145. 56
	69	Rostrum Corui.	man. oritur. 146. 18
	70	Media cauda Helicis.	med. coelum. 146. 56
D	75	Cauda Leonis.	vesp. occid. 147. 8
	79	Spica Virginis.	med. coelum. 147. 34
	85	Cingulum Virginis.	man. oritur. 147. 30
E	197	Media post flexum Piscium.	man. occid. 148. 9
	191	Cauda Cygni.	man. occid. 148. 25
	265	Spica Virginis.	man. oritur. 148. 44
	175	Austr. dupli. in Scorpio.	vesp. occid. 148. 49
F	189	Seq. luc. praec. Pisc. austr.	vesp. oritur. 148. 58
	25	Sinist. crus Persei.	vesp. oritur. 149. 49
		Extr. boreal. cauda cæti.	vesp. oritur. 20. 3
G	163	Pes extremus Corui.	man. oritur. 20. 6
	213	Nexus Piscium.	man. occid. 20. 16
	28	Hædorum sequens.	vesp. oritur. 20. 15
A	3	Vamblicus Pegasi.	man. occid. 21. 31
	27	Hædorum Prior.	vesp. oritur. 21. 29
B	31	Dexter humerus Aurigæ.	vesp. oritur. 22. 20
	51	Media praeced. Pisc. austr.	vesp. oritur. 22. 35
C	117	Prima post interfluij.	man. occid. 22. 45
	26	Prima informis circa Helicem.	vesp. occid. 23. 35
	53	Vltima cauda Helicis.	med. coelum. 24. 22
D	5	Sinist. cubitus Andromedæ.	man. occid. 24. 26
	27	Quintus spondylus Scorpij.	vesp. occidit. 24. 41
	21	Sinist. calcaneus Persei.	vesp. oritur. 25. 6
E	133	Prior extra formam canis.	man. occid. 25. 20
	63	Eductio colli serpentis.	man. oritur. 25. 28
		Praecedens genæ cæti.	man. occid. 25. 28
	39	Quarta informis circa Helicem.	vesp. occid. 26. 1
F	272	Praeced. informis sub Austr.	vesp. occid. 26. 13
	81	Secunda post interfluij.	man. occid. 25. 56
		Sub cingulo virginis.	vesp. occid. 26. 40
G	200	Praecedens iubæ Cæti.	man. occid. 27. 13
	77	Seq. extra formam canis.	man. occid. 27. 46
A	62	Prima conuersio colli serpentis.	man. oritur. 27. 59
	118	Medium oris Cæti.	man. occid. 28. 39
	68	Brachius dext. Engonasis.	man. oritur. 28. 45
B	121	Tertia post interfluij.	man. occid. 29. 5
	4	Scapulæ Andromedæ.	man. occid. 29. 16

Sol in Scorpio.

Capilli

184 De praecognoscendis temporum mutationibus.

Stell. num.			Gr.	M.
		O In OCTOBER. Scorpio.		
	201	Capilli Cæti, & 122. & 123.	man. occid.	0 22
	23	Extremum sinist. pedis Persei.	vesp. oritur.	0 58
C	197	Media post flexum Piscium.	vesp. oritur.	1 8
	59	Arietus Bootes.	med. cœlum.	1 35
D	199	Cornu Arietis præcedens.	man. occid.	1 45
	78	Lucida Lyra.	man. oritur.	1 57
E	66	Media conuersio colli serpentis.	man. oritur.	2 30
	9	Cornu Arietis seq. & 120.	man. occid.	3 19
F	202	Pes posterior Arietis.	man. occid.	3 51
	67	Austr. conuersio colli serpentis.	man. oritur.	4 47
G	74	Sinist. humerus Engonalis.	man. oritur.	4 57
A	56	Sinist. humerus Bootis.	med. cœlum.	5 15
B				
C	60	Calcaneus Bootis.	med. cœlum.	7 24
		NOVEMBER.		
	101	Cauda Cygni.	man. oritur.	8 25
D	190	Vlt. fus. aquæ Aquarij, & 200.	vesp. oritur.	8 39
	64	Ambæ lances.	man. oritur.	9 1
E	54	Præindemiatrix, & 173.	vesp. occid.	10 2
	270	Lanx Australis.	vesp. occid.	10 56
F	204	Media caudæ Arietis.	vesp. oritur.	11 12
	8	Austr. cingulis Andromedæ.	man. occid.	11 10
G	180	Sextus spondylus Scorpij.	vesp. occid.	11 43
	12	Summitas Trianguli.	man. occid.	11 59
	6	Media umbilici Andromedæ.	man. occid.	12 13
A	131	Venter Leporis.	man. occid.	12 42
	113	Nexus Piscium.	vesp. oritur.	12 42
	271	Præcedens lancis Austr.	med. cœlum.	13 11
	75	Caput Engonalis.	man. oritur.	13 11
	165	Humeri sinist. præced. Centauri.	man. oritur.	13 36
B	211	Angustis. termin. Pleiadum.	vesp. oritur.	13 44
	208	Austra. & Bore. Pleiadum.	vesp. oritur.	14 3
	206	Borea 1ectionis Tauri.	man. occid.	14 18
C	7	Bor. umbilici Andromedæ.	man. occid.	14 50
	132	Media corporis Leporis.	man. occid.	15 28
	70	Palmæ Ophiuculi præcedens.	man. oritur.	15 59
D	174	Primus spondylus Scorpij.	vesp. oritur.	16 3
	64	Lanx Borealis.	med. cœlum.	16 13
	55	Cingulum Virginis.	vesp. occid.	16 14
	201	Capilli cæti, & 109.	vesp. oritur.	16 29
E	279	Austr. frontis Scorpij, & 46.	vesp. occid.	16 41
	192	Extr. Austr. caudæ cæti.	vesp. oritur.	17 9
	202	Pes posterior Arietis.	vesp. oritur.	17 20

Media

		☉ In NOVEMBER. Scorpio.		
Die	Stell. num.		Gr.	M.
F	10	204 Media caudæ Arietis.	man.occid.	17 53
		210 Exigua Pleyadum.	vesp.oritur.	18 0
G	11			
		272 Prior infor. lub Austr. Chel.	man.oritur.	19 8
A	12	76 Caput Ophiuculi. & 71.	man.oritur.	19 17
		45 Borea pedis dext. Helicis.	vesp.occid.	19 30
B	13	179 Septimus spondylus Scorpij.	vesp.occidit.	19 38
C	14	77 Aculeus Scorpij.	vesp.occid.	20 40
D	15	61 Lucens in corona.	med. coelum.	21 38
E	16	275 Informis circa Chelas.	med. coelum.	22 19
		169 Humerus dext. Centauri.	man.oritur.	23 3
		98 Pectus Oloris.	man.oritur.	23 16
		278 Media frontis Scorpij.	vesp.occid.	23 55
F	17	284 Prior lucentium corporis Scorpij.	vesp.occid.	24 54
		286 Seq. lucentium corporis Scorpij.	vesp.occid.	25 20
G	18	52 Seq. Austr. Comæ Berenices.	vesp.occid.	25 32
		181 Nebulosa post aculeum Scorpij.	vesp.occid.	26 1
A	19	285 Cor scorpij Antares.	vesp.occid.	26 31
B	20	118 Medium oris Cæti.	vesp.oritur.	26 43
		280 Borea frontis Scorpij.	man.oritur.	26 53
		278 Media frontis Scorpij.	man.oritur.	28 20
C	21	82 Rostrum gallina.	man.oritur.	28 32
		111 Venter Cæti.	vesp.oritur.	28 28
		116 Præcedens genæ Cæti.	vesp.oritur.	29 13
		64 Lanx Borealis.	vesp.occid.	29 30
		Sol in Sagittario. ←		
D	22	70 Palmæ Ophiuculi prior. & seq.	med. coelum.	0 15
		280 Borea frontis Scorpij.	vesp.occid.	0 14
		120 Mandibula Cæti.	vesp.oritur.	0 27
E	23	279 Austral. frontis Scorpij.	man.oritur.	0 55
F	24	283 Cavum sinistr. pedis Ophiu.	med. coelum.	1 17
G	25	285 Cor Scorpij Antares.	med. coelum.	3 21
		77 Australior pedis Scorpij.	man.oritur.	3 40
A	26	72 Sin. genu Ophiuculi.	vesp.occid.	3 45
		183 Genu sinist. prior Sagittarij.	vesp.occid.	4 13
B	27	69 Humerus dexter Engonasis.	med. coelum.	5 3
C	28	284 Præcedens corporis Scorpij.	man.oritur.	5 11
		51 Berenices Crines.	vesp.occid.	5 44
D	29	87 Dext. genu Ophiuculi.	man.oritur.	6 24
		110 Media corporis Cæti.	vesp.oritur.	6 29
		285 Cor Scorpij.	man.oritur.	7 30
E	30	215 Quarta Hyadum.	vesp.oritur.	8 18

Stell. num.	In	DECEMBER.	Sagittario.	Gr.	M.
213	Secunda Hyadum.	vesp. oritur.	8	50	
212	Prima Hyadum.	vesp. oritur.	9	35	
286	Seq. lucentium corporis Scorpij.	man. oritur.	10	52	
57	Borea finist. cruris Bootis.	vesp. occid.	11	55	
214	Tertia Hyadum.	vesp. oritur.	11	41	
216	Quinta Hyadum Aldebaram.	vesp. oritur.	12	19	
289	Dext. tibia Ophiuculi.	man. oritur.	13	5	
185	Genu dext. anterior Scorpij.	vesp. occid.	13	48	
117	Prima post interfluuij.	vesp. oritur.	14	21	
75	Caput Engonasis.	med. coelum.	14	21	
84	Antecedens in collo Aquila.	man. oritur.	14	51	
292	Culpis sagittae Sagittarij.	vesp. occid.	16	13	
71	Palmæ Ophiuculi sequens.	vesp. occid.	16	39	
60	Calcaneus dexter Bootis.	vesp. occid.	17	39	
80	Præcedens finist. humeri Aquil.	man. oritur.	17	23	
177	Aculeus Scorpij.	med. coelum.	17	40	
289	Dext. tibia Ophiuculi.	vesp. occid.	18	23	
59	Arcturus Bootes.	vesp. occid.	19	17	
83	Proxima lucidæ in scapulis Aquil.	man. oritur.	19	46	
294	Manubrium finist. man. Sagittarij.	vesp. occid.	19	5	
81	Aquila volans.	man. oritur.	20	8	
119	Secunda post interfluuij.	vesp. oritur.	20	23	
70	Palmæ Ophiuculi. Præcedens.	vesp. occid.	21	29	
174	Primus spondylus Scorpij.	man. oritur.	21	49	
79	Præcedens infirmam circa Aquil.	man. oritur.	22	8	
287	Dext. genu Ophiuc.	vesp. occid.	22	42	
90	Rhomboides Del. Præced. Bore.	man. oritur.	24	5	
67	Austral. conversio colli serpentis.	vesp. occid.	24	6	
88	Rhomboides Del. Austr.	man. oritur.	25	23	
122	Tertia post intervallum fluuij.	vesp. oritur.	26	33	
91	Austr. seq. lateris Del.	man. oritur.	26	53	
125	Sexta clypei Orionis.	vesp. oritur.	27	6	
87	Cauda Delphini.	man. oritur.	28	11	
114	Conversio fluuij.	vesp. oritur.	28	3	
122	Quarta post intervallum fluuij.	vesp. oritur.	28	41	
126	Sexta clypei Orionis.	vesp. oritur.	28	58	
300	Axilla Sagittarij.	vesp. occid.	29	28	
296	Capitulum Sagittarij.	vesp. occid.	29	48	
	Sol in Capricorno.				
295	Austr. B or. rui s arcus Sagittarij.	med. coelum.	8	28	
85	Caput Antinoi.	man. oritur.	0	58	

In Sagittario. 1605. Pol. 45.

Prima

In		b D E C E M B E R.		Capricorno.	
Die	Stell.			Gr.	M.
A	24	62	Prima conuersio colli serpentis.	vesp.occid.	2 3
		127	Octaua clypei Orionis.	vesp.oritur.	2 30
		186	Sinist.femur Sagittarij.	vesp.occid.	2 31
B	25	130	Sinist.humerus Orionis.	vesp.oritur.	3 13
		32	Caput Gemin.præcedens.	vesp.oritur.	3 32
C	26	128	Vltima clypei Orionis.	vesp.oritur.	4 22
		292	Cuspis sagittæ Sagittarij.	man.oritur.	4 25
D	27	78	Lucida Lyræ.	med.cœlum.	4 57
		36	Prima infornium circa Helicem.	vesp.oritur.	5 30
		188	Media lucid.ante Pisc. Austr.	vesp.occid.	5 35
E	28	297	Nebulosa oculi Sagittarij.	man.oritur.	5 41
		65	In tempore serpentis.	vesp.occid.	6 16
F	29	297	Nebulosa oculi sagittarij.	vesp.occidit.	7 27
G	30	177	Aculeus Scorpij.	man.oritur.	7 38
		294	Manubrium sinist. manus Sagittarij.	man.oritur.	8 3
A	31	95	Sequens oris Equiculi.	man.oritur.	8 58
		296	faculum Sagittarij.	man.oritur.	9 39

⊙ In b Capricorno. 1605. Pol.45.

Finis Tertiae, & postremae Tabulae.

Præcedentium trium tabularum intelligentia, explicatio, & usus.

CAP. XLI.

Primæ, & secundæ tabulæ constructio.

Tertiæ tabulæ constructio.

Primæ tabulæ annus, & latitudines.

Secundæ tabulæ ad quæ annus, & polorum latitudo erecta est.

Tertiæ tabulæ erectio ad quem annus, & ad quas Poli lat.

Tabularum præxis pro futuris annis.

Tabularum præxis pro transactis annis.

Fixarum ortus & occasus Heliaci diffinites.

Ptolæmeus, & alij cur ab sternerent: a supputatione nō heliaci.

Arcus, seu in æquali variatione.

Primæ tabulæ variationis arcus.

RIVM tabularum præcedentium intelligentia, explicatio, & usus facilis est. Nam in prima, & secunda, quæ septem arcis distinctæ sunt, in primis literarum Dominicaliū arcæ annectitur; quia ad instar Kalendarij conditæ sunt: secundò inseruntur dies mensis, tertio stellæ inerrantes: quartò illarum ortus, & occasus cum cœli mediationibus: quinto partes: sexto minuta cum quibus oriuntur, occidunt, & cœlum mediant: postremò ponitur sol cum signo, quod inambulat, annus quo ambæ conditæ sunt cum po-

lorum latitudinibus. Tertia tabula citra præcitata aream continet numerorum stellarum inerrantium, ut inueniri possit stella, cuius sit naturæ, cuius latitudinis, &c. Quæ certè area deservire poterit pro duabus quoq; præcedentibus tabulis.

Prima Tabula ad annum Domini 1595. pro radice condita est ad latitudinem 40. quæ pro latitudinibus etiam 39. & 41. deservire poterit pro stellis parvâ latitudinem habentibus: nam si adsit magna stellæ latitudo nihil valet. Secun-

da condita est pro epocha 1598. ad poli altitudinem 42. quæ etiam pro altitudinibus 41. & 43. prodesse poterit: servatis quoq; inerrantium latitudinibus, quia si sint notabiles, nihil proderit. Postrema ad Poli elevationem grad. 45. erecta est, quæ etiam iuvabit pro Poli lat. 44. & 46. servatis etiam inerrantium latitudinibus, ut iam dictum est: Itaq; quæ stella oriatur, aut occidat, vel cœli mediet cum sole, statim inspiciet. Porro pro annis futuris utendum est tabula æquationis fixarum ad duo secula capitis 38. huius primi libri: nimirum si quis ad Poli elevationem grad. 42. sub qua Roma condita est anno futuro 1620. scire voluerit cordis Leonis ortum vespertinum verum, quærat in Tabula, & inueniet die 13. Februarij stellam illam 1598. vespere oriri cū grad. 23. scrupulis verò primis 51.

His addat minuta 23. nam talis est nota scilicet additionis, addat, inquam minutis 51. & resultrabunt grad. 24. cum minutis 14. duxta supputationis usum: sic igitur anno 1620. die 13. Feb. Cor Leonis vespere orietur cum partibus 24. scrupulis verò primis 14. Quod si pro transactis id efficere volueris annis: eadem quæritur operatio, sed subtrahendo. Verbi gratia, scire cupis 1520. eadem Februarij die 13. cum quibus partibus, minutisq; Cor Leonis vespere ortum fuerit: subtractione quidem opus erit, quia talis est nota: subtrahendo scilicet minuta illi anno correspondentia: quæ reperitur 36. igitur à 51. 36. subtractis, cum remaneant 15. anno illo 1520. Cor Leonis oriebatur 13. Februarij, cum 23. grad. & minutis 15. Leonis: eadem quoq; erit operatio in alijs latitudinibus. At verò circa Heliacos, seu apparentes inerrantium stellarum ortus, & occasus pro nunc nos intromittere nolimus ob rei ipsius difficultatem, cū non ita facile terminari possint. Vnde & Ptolæmeus ipse ab hisce supputationibus abstinere voluit, lib. 8. c. 6. de apparitionibus, & occultationibus fixarum tractans, & multi etiam ex viris doctissimis abhorruerunt ob stellarum multitudinem, magnitudinemquæ, ob variorum Regionum climata, ob diuersas cœli partes. Nam Arcus, seu intervallum illud quo stella vel è solari splendore emergit, vel infra illud occultatur: variatur mirabiliter. Nam quandoq; fit maius, aliquando minus tripliciter; Primò, quia si sint duæ stellæ, altera insignis magnitudinis, altera minoris, prima minus intervallum

lum

lum expostulat ob maius lumen: cum in maiore solis lumine cerni poterit; ac idem in minori distantia à Solis Horizonte, non obstante æquali umbrarum relatione ad Solem iuxta latitudinem, & zodiaci inclinationem ad Horizontem. Secundo, quia stellarum, etiam si sint æqualis magnitudinis, quæ plus à Sole distant, etiam signifero eandem ad Horizontem habente inclinationem, minus interuallum requirunt: ob maius lumen quod apud Solem fit, & signiferum in eadem Solis distantia subter terram. Quocirca, quæ magis à Sole distabit, magis intueri poterit: quæ minus ob illius fulgoris claritatem, minimè. Postremò interuallum maius erit sicuti subter terram Solis quoq; distantia maior: si signiferi declinatio ad Horizontem maior etiam fuerit: non obstante eadem stellarum magnitudine, & ad Solem distantia. Ideò non mirum, si viri in hac facultate doctissimi ab hisce supputationibus se abstinant, cum ob rerum difficultatem, tum quoq; ob maximum laborem, quem ingerunt: ac propterea nobis impræsentiarum ab hisce intricatissimis laboribus supersedendum arbitramur. Vnum tamen inaspeximus, qui rebus hisce primus inter nostrates operam nauauit: Franciscum nempe Sirigattum, qui in eo Opere de ortu, & occasu signorù Leonis X. Pontifici Maximo dicato, duas tabulas inerrantium confecit: alteram de triplici ortu, & occasu imaginum secundum Poetas, alteram verò de ortu, & occasu imaginum iuxta Astronomos. Prima astrorum lapsus, & protinus ortus per singulos anni dies comprehendit; & siderum nomina, & imaginum numerum iuxta prisorum doctrinam adnotans: locaq; in quibus suo erant tempore, contemplans, quia à primis per quàm maxime distabant. Secunda autem inerrantium imagines per suos gradus, & minuta componit atq; distribuit. Porro imaginum tres ponit habitudines. Prima est, cum quo signiferi gradu ascendente exoritur fixa. Secunda cum qua Zodiaci parte mediat cœlum. Tertia ostendit quantitatem arcus ecclipticæ ascendentem, quãdo quælibet stella occidit cum inerrantium numero, & complexione. Hos tamen ortus, & occasus tum Cronicè, tum Cosmicè, tum etiam Heliacè supputat. Sed quam veritatem habeant, reliquum est examinare: quod alias Deo nobis misericorditer superstitè, efficiemus. Ipse tamen verificasse fatetur anno Domini M. D. sed ad Polum Florentinum. Ad quem Polum si quis vti illis voluerit nostris temporibus corrigat numeros ex stellarum fixarum progressionem iuxta calculum Alphonsinũ spatio 114. annorum: quemadmodum certè supra tetigimus. Ad supputandas prædictas tabulas magnum nobis adiumentum attulerunt Magini viri clarissimi illæ suæ binæ tabulæ ortuum, atq; occasuum ad diuersas Polorum eleuationes conditæ: quæ nostros labores vtiq; faciliores reddiderunt; quam ob rem ingentes ei referimus gratias. Verum dubitatio exurgit de fixarum meditationibus, num corrigendæ forent iuxta temporum decursus, quemadmodum ortus, & occasus: Neapoliq; cum viris in hac facultate peritis non segniter concertatum est de hac re. Nam aliqui rentur non esse corrigendas, ratio est: quia Astronomi dum huiusmodi fixarum ortus, & occasus supputant, non easdem vbiq; terrarum statuunt, sed iuxta tempus etiam corrigunt: mediationes verò vnica supputatione conscribunt vbiq; locorum; ac propterea non debere corrigi ob Polorum diuersitatem autumant. Confirmant, quia Maginus easdem fixarum mediationes 1581. reliquit ad suas ephemerides recognitas 1598. vsq; ad 1610. Quare illas correxisset, si ita expediens iudicasset, & fuisset necessarium. Accedit deinde quòd ascensionibus obliquas, inæquales iuxta Polorum inæqualitates, erigunt: rectas verò vbiq; æquales. Alij è regione corrigendas arbitrantur fixarum mediationes, quemadmodum & illarum ortus, & occasus: quia meridianus non est vbiq; eadem, meridianiq; sunt multiplices, atq; discriminantur adinuicem. Porro illas corrigendas nos arbitra-

Secunda ratio.

Postrema ratio variatio- nis interual- li.

Franciscus Sirigattus.

Imaginum celestium tres habitudines iuxta Sirigattum.

Magini Tabulæ.

Dubitatio de fixarum meditationibus aut corrigendæ.

Prima ratio negarina.

Secunda ratio.

Tertia ratio.

Aliorum sententiæ affirmatiuæ.

Sententia propria, & vera de corrigendis cœli mediationibus. Ptolæmei auctoritas.

Obiectionum dilutiones.

Prima responsio.

Secunda responsio de Magino.

Postrema responsio.

arbitramur, non nisi ob fixarum spheræ progressum. Cum enim fixarum spheræ continuo mutetur, quamvis tardissimè, qui fieri poterit, ut loca non mutant in cœli medio? sed pro hac re extat insignis Ptolæmei auctoritas loco suprarecitato: idest. Et ad hæc quoniam propter fixarum spheræ progressum permanere quidem in singulis climatibus coortus, locationesq; simul in medio cœli, atq; occasus non possunt ijdem cum his, qui modo numerorum demonstrationibus supputarentur, &c. Obiectionibus autem in contrarium fit à nobis satis, dicendo, Astronomos ideò fixarum ortus, & occasus non easdem ubiq; terrarum supputare, ob mûdi sphericitatem, & obliquitatem signiferi: cœli verò mediationes easdem ob spheram tectam; sed non sequitur, non debere corrigi: quia fixarum spheræ continuo progreditur; ac propterea si in ortu, & occasu: etiam in cœli medio sunt corrigendæ. Ad id verò, quod de Magino dicunt, respondetur, non sequi, Maginus non correxit, ergo non sunt corrigendæ: Nam si reliquit easdem, id fecit, ut pro radice remaneret tam pro præteritis, quam pro futuris annis. Vnde & tabulam æquationis confecit ad duo secula: ut vnusquisq; pro arbitrio suo conficeret, atq; corrigeret. Quinimò in libro supræcitato de syderibus, seu stellis fixis, tractatu. 4. cap. 7. in calce habet hæc verba. Nec insigniter errabis, si eadem scrupula adieceris, vel auferes gradui ecclipticæ, cum quo planeta cœlum mediat, vel oritur, vel occidit: ut conficias gradum, cum quo eadem stella cœlum mediat, vel exoritur, vel occumbit ad illud tempus. Ad aliam de obliquis ascensionibus, & rectis iam responsum est: & dicitur vltèrius id fieri ob diuersitatem spherarum obliquæ scilicet, & rectæ: illasq; partes, signiferi ab æquatore distantiam innuere.

De luna mansionibus ad pracognoscendas temporum mutationes. C A P. XLII.

Lunæ mansiones ad temporum mutationes præcognoscendas necessariz.

Lunæ mansiones cur. 28.

Ephesio Thebanus.

Lunæ mansiones iuxta noni orbis situm supputatz.

Varia mansionum Lunæ initia.

INTER alia ad aeris qualitates præcognoscendas, necessaria, cognitio peragratorum Lunæ in signifero præcipua certè existit. Ea quippe est, ut in præcognoscendis temporum mutationibus multam afferat claritatem. Cuius tractationem hucusq; protrahere volumus, ut stellarum Principi primus daretur locus: ex cuius inambulatione, vel configurationibus ad inerrantia sidera, temporum qualitates primò desumerentur; deinde ex Lunæ peragratoribus in signifero. Hæc igitur Lunæ inambulationes, quas vulgares Astronomi mansiones vocitant, viginti octo esse manifestum est, iuxta dies totidem, quibus Luna totum fermè signiferum absoluere, creditur; quod quidem intelligitur, vel de illuminationis mense; tamen si non sit constans, vel de periodico, quauis desint Lunæ sexdecim. Ephesio Thebanus alias in octaua spheræ à capite Arietis initium pro operum inchoationibus desumpsit: & ex illis, quid portenderent, eliciens, nos certiores reddidit. Nilominus tamen iuxta Noni orbis situm sub quo stellarum motus supputari solent (nam ad motum, augium, & inerrantium stellarum variables extant) ad immobilium signorum habitudines, supputatas cerne. Quod illustres viri semper obseruarunt, Regiomontanus præsertim, Stœphlerinus, Guaricus, Piratus, Carellus, Moletus, & pleriq; huius scientiæ doctissimi. Tempore Regiomontani, & Stœphlerini initium primæ mansionis Lunæ à gradu decimo nono, & minutis viginti sex inchoabatur. Tempore Guarici à gradibus totidem, sed scrupulis primis quin-

quaginta, & secundis viginti sex constare.) superat hæc illam in gradibus triginta. Tempore Pitati anno scilicet: Dominicæ Incarnationis 1552. prima Lunæ mansio auspicabatur à gradibus viginti, minutis sex: quem sequutus est etiam Carellus nostris diebus. Superat hæc illam in minutis decem. Verum, cum ex Petri Appiani obseruatione in prima parte suæ Cosmographiæ cap. 10. quod & supra fuit quoq; citatum, Gemma frisius in calce conclusit (spatio annorum quindecim stellas fixas octo minutis promoueri: quandoquidem ab anno 1525. vsq; ad 1540. octo minutis promotæ sunt: ex huius temporis. transacti proportione constat ab anno 1552. in quo suas edidit Pitatus ephemerides, atq; tabulam mansionum Lunæ, in qua primam in gradibus 20. minut. 6. cum reposuerit: remanet, vt præsentis anno 1606. prima Lunæ mansio initium auspicetur à grad. 20. minut. 36. & eadem est operatio, si ab anno 1534. in quo sua Guaricus edidit diaria, inceperis: tamen sit verum non præcise 36. minuta super oriri, sed 35. cum secundis 45. fermè. Quod si plus solito maior videatur hæc supputatio, corrigant tabulas. Igitur, vt aeris qualitates ex Lunæ mansionibus prudēs Mathematicus vaticinetur: adnotet diligenter primò locum coniunctionis, vel oppositionis duorum luminū, maioris ingressum in primum Arietis punctum proximè præcedentis: in quam scilicet Lunæ mansionem ceciderit; num in humidam, vel siccam, calidam, aut frigidam? Secundò videat, qui sint illius mansionis dominatores, num in tali mansione simul cum domino signi prædictæ coniunctionis, vel oppositionis constituantur, & cum Horoscopi dispositore, & vniuersali totius figuræ domino? Tertio inspicat inerrantia sidera, num conueniant in natura cum supradictis, num constituantur in coeli cardinibus, aut aliqua saltem irradiatione se aspiciant. Quarto adnotet præcedentium Eclipsium dispositores, & magnarum coniunctionum, vt superius quoq; digressum est. Quibus diligenter inspectis, & consideratis, animaduertat cui erraticæ, vel fixæ Luna se applicet statim post coniunctionem, vel oppositionem, aut corpore iungatur: quandoquidem ex eius natura temporum significatio erit. Si etenim Saturnus dispositus fuerit, & in mansionem humidam nulli applicans, & in angulo non impeditus: obscuras nubes per totum aerem sparget cum imbris. At malè affectus præter nubium obscuritates, pluuias, & ventorum flatus ciet. Quod si ex humidis signis ab angulis Venus, aut Mercurius sua testimonia præbuerint, ultra iam dictas temporū qualitates, generales etiam pluuias portendent. Si verò dispositus fuerit Iuppiter, ventos cum pluua suauis, & breui ciet. Si Mars nubes proceras, pluuiasq; cum tonitruis, & corruscationibus pro temporum natura, testimonia sua præsertim præbentibus Ioue, & Mercurio. Si autem Sol nubes rubras, ingentesq; pluuias nonnulli afferant. At re vera maius lumen non est particularis temporis dominator, sed generalis. Quod si Luna Veneri applicet, vel Venus sit domina mitis pluuias, continuosq; roris casus, aut saltem nebulas indicabit. Cæterum si Luna Mercurio applicuerit, vel Mercurius cum Ioue temporis fuerit dispositus, seruatim supradictis conditionibus, imbrēs, ventos rapidos, nubesq; toto cælo dispersas portendit: eò fortius, & remissius pro locorum cæli habitu, signorum, & Lunæ mansionum natura, aliarum stellarum errantiam, & fixarum statu. Sed obseruandam summo opere est coniunctionis, retragoni, vel oppositionis tempore non solum, quod signum in ea ascendit regione, cuius sit naturæ, & eius dominum, sed an sit de partibus mansionum Lunæ, siue humidis, siue siccis, siue frigidis, siue calidis: ita certe erit pronuntiandum. Obseruandum quoq; est cum his num Horoscopi dominus sit ex plurius planetis, & quæ stellæ coascendant ex se, vel sint cum domino illius, vel in eius aspectu: quæ sint Lunæ coniunctæ, aut quæ eam aspiciant, & ex quo figuræ loco, vt toties dictū est. Quandoqu-

Fixarum promotio ex Petri Appiani, & Gemmæ Frisij obseruationibus.

Aeris qualitates ex Lunæ mansionibus vaticinanda.

Eclipsium dispositores.

Saturnus dispositus temporis.

Iuppiter, & Mars dispositores.

Sol Generalis temporis dominator.

Luna dominatrix cum cæteris planetis.

Mansionum Lunæ partes consideranda.

Mansionum
proprietates
Luna ex qui-
bus desumit.

Tabulae mā-
sionum lunae
constructio.

Quod quidem si plura fuerint plurimarum testimonia, vaticinare totam ferè Lunae medietatem pluuiosam: si ventorum, ventosam: si imbrium, imbriferam: si nubilum, nubilosam: si frigoris, frigidam: si caloris, calidam: si siccitatis, siccam: si humiditatem deniq; humidam. Horum etenim mansionum proprietates ex aliquorum siderum inerrantium naturis Luna desumit: atq; proprietates ipsae ex illorū complexionibus, quae in huiusmodi locis continentur, qualitates sortiuntur. Construitur itaq; mansionum Lunae tabula cum quinque arcibus. Quarum prima numerū peragratorum minoris luminis explicat. Secunda inerrantium siderum nomina, ex quorum complexionibus in illis locis contentis mansionum proprietates, naturas accipiunt, & qualitates. Tertia numerum partium, & minorum, quarum prima initium sumit à grad. 20. minut. 35. Quarta, signa Zodiaci. Quinta, & postrema explicat peragratorum qualitates. Luna itaq; si sit in vigesimo gradu Cancri, nubilosa est, sed temperata. si in decimo sexto gradu Tauri, humida, ac propterea ad pluuiam tempus disponet. Huius ratio est, quia coniungitur cum pleiadibus, sicuti cum praesepe, vbi duo Atelli reperiuntur in vigesimo Cancri. Quarum primae sunt pluuiosae, secundae nubilosae; sed ventosae; & sic de reliquis pronuntia, seruat tamen his, quae pro temporum mutationibus praecognoscendis dicta sunt.

Luna Peragrations sub nono orbis signifero ad annum Domini 1666. examinata, ac rectificata.

Stella inerrantes.	G. M.	Signa.	Qualitates.
1 Cornua Arietis.	20. 35.	Ar. T.	Temperata.
2 Venter, seu cauda Arietis.	3. 26.	Ta. ♀	Sicca.
3 Pleades.	16. 18.	Ta. ♀	Humida.
4 Caput, siue oculus Tauri.	29. 8.	Ta. ♀	Hum. frig. temperata.
5 Cornua Tauri.	12. 1.	Ge. II	Sicca.
6 Pedes Geminorum.	24. 52.	Ge. II	Temperata.
7 Brachia Cancri.	7. 44.	Ca. ♀	Humida.
8 Praesepe, duo Atelli.	20. 35.	Ca. ♀	Nubilosa temperata.
9 Caput Leonis.	3. 26.	Leo. ♂	Sicca.
10 Cervix Leonis.	16. 18.	Leo ♂	Humida.
11 Dorsum, vel crines Leonis.	29. 8.	Leo ♂	Temp. ad frig. decl.
12 Cauda Leonis, caput Virginis.	12. 0.	Vir. ♀	Humida.
13 Cingulum virginis.	24. 52.	Vir. ♀	Temperata.
14 Vindemitor.	7. 43.	Lib. ♀	Temperata.
15 Pedes Virginis, vel Spica.	20. 35.	Lib. ♀	Humida.
16 Lances Librae, cornua Scorpii.	3. 26.	Scor. ♂	Frigida humida.
17 Frons Scorpii.	16. 18.	Scor. ♂	Humida.
18 Cor Scorpii.	29. 8.	Scor. ♂	Sicca.
19 Cauda Scorpii.	12. 0.	Sag. ♀	Humida.
20 Arcus, seu manus Sagittae.	24. 52.	Sag. ♀	Humida.
21 Posterior pars Sagittae.	7. 44.	Cap. ♀	Temperata.
22 Caput Capric. Pastor.	29. 35.	Cap. ♀	Humida.

¶	Stellæ inerrantes.	G. M.	Signa.	
23	Venter, & Cauda Capric.	3 26	Aq. ♋	Temperata.
24	Corpus Aqua. Sydus fortunæ.	16 18	Aq. ♋	Temperata.
25	Amphora, & Aqua Aq.	29 8	Aq. ♋	Sicca.
26	Prior Piscis.	12 1	Pis. ♋	Sicca.
27	Cauda prioris piscis.	24 52	Pis. ♋	Humida.
28	Cinguli medium.	7 44	Ar. ♋	Temperata.

Manifones.

*Planetarum configurationes mutue pro temporum mutationibus
præfagiendis. Cap. XLIII.*

Nihil quidem, vel saltem parum superest ad temporum qualitates præfagiendas ex celestibus. Vt igitur huic tractationi nihil ex nobis desit, mutuas planetarum omnium configurationes explicare conabimur: & quid ex his præfagire conuenit circa temporum mutationes. Sciendum itaque est, quod minus lumen, cum se corporaliter Saturno iunxerit, vel ex tetragono, aut ex opposito illum aspexerit, si est tempus veris, turbidum aerem, & humidum efficiet: in æstate, nubilum tempus, & remissum calorem: in Autumno nebulas, & pruina: in Hyeme tandem nubilosum tempus, & niuem portendit. Vniuersaliter tamen iuxta signi, & temporis qualitatem, sic aerem impellit. Nam in humidis signis nebulosum frigidumque reddit ipsum: in æreis auget frigus, quod similiter contingit in Sagittario, & Capricorno, ratio est, quia Sagittarius finis Autumni est, Capricornus brumæ initium, præsertim lumine pleno: nam & sæpius grandines immittit. Si autem suo minuitur lumine, siccitatem affert, temporibus verò siccis pruina, atque acridinem procreat. Porro solet & ipsum cum Saturno tetras, atque obscuras gignere nubes, & spissas, pluuias quoque quietas, suaves, & molles efficere, sed cum frigore, adaugere etiam maris æstum. At cum Ioue si se iunxerit, vel quadrata irradiatione, seu opposita se respexerint iuxta signorum naturam, sic tempus mutabit: sed vt plurimum aeris temperiem omni tempore indicant, & salubres ventos; in domibus tamen Martis nubes albas toto celo diffundit. Marti autem si iungatur, aut prædictis configurata fuerit a spectibus, in Autumno, & vere humiditatem minuet: in bruma frigiditatem: in æstate tamen in calidis signis tonitrua, & fulgura densit. In vniuersum verò pluuiam generat in signis humidis, quæ admodum in siccis siccitates, atq; toto celo croceas nubes, & rubras spargendo in æris & pluuias quoque impellit, quæ calefacit aerem. Nō

Temporum mutationes ex Lunæ Syzygijs. cū Saturno.

Luna cū Ioue quid portendit.

Luna cū Marte quomodo tempora mutant.

B b desunt

104 De praecognoscendis temporum mutationibus.

Luna cū Sole quid circa temporū mutationes efficit.

Nouilunia cur æstate calidiora, hyeme frigidiora.

plenilunia cur æstate frigida, bruma calida.

Luna cū Venere quomodo tempora mutat.

Cardanus, & aliorum sententia.

Luna cū Mercurio quid efficit circa temporum mutationes.

Mercurius cū Saturno quomodo tempora mutat.

Venus cū Saturno quas temporū mutationes efficit.

Sol cum Saturno quid potendū in temporū mutationibus.

Opinio aliæ quædam de Sole cum Saturno in Sagittario, & Capricorno.

sunt aliqui, dicentes, Luna, & Martis coniunctionem, quadraturam, & oppositum aliquando cœlestem arcum efficere, nulla pluvia post interueniente. Cum maiori verò lumine, si his fuerit Luna configurata schematibus pro temporis natura, & signi, & iuxta predominantis planetæ vires aerem alterabit. Quippe quæ in humidis pluuias dabit, quandoque croceas nubes cum magnis pluuiæ grutis: in siccis & calidis serenitatem maiori præsertim copulata lumini. Adnota insuper, etiam iuxta philosophiæ præcepta, nouilunia ætate esse calidiora, hyeme frigidissima. Ratio naturalis adest, quia in signis æstiuis amborum luminum fit contactus, ac propterea augetur æstus: nempe in Cancro, Leone, & Virgine, Sed & hisce addendi sunt & Gemini: quia participant de æstatis initio. E conuerso autem plenilunia ætate sunt frigida: bruma verò calida. Ratio in promptu est, quia in ætate oppositio fit in signo hyberno: bruma autem fit in æstiuo; sed & his addendus est Sagittarius: quia calidus & siccus. At verò pensandæ sunt etiam aliæ circumstantiæ: de quibus supra fatis. Porro Luna cum Venere iuncta, vel si Tetragona irradiatione, aut Diametrali se adinuicem percusserint, veris tempore humiditatem, vel nubilum tempus promittunt: in ætate remissum calorem, in Autumno nebulas, & aeris turbulentiam: in Hyeme turbidum aerem, vel niuem; sed Cardanus inquit, tales & consimiles configurationes, imbres cum frigore causare: Alij teutes & mites pluuias cum frigore, maiusque æstum adaugere. Luna deinde si Mercurio coniungatur, vel supradictis aspectibus si illum respiciat, omni tempore ventos quandoque fortes, aliquando bonos, & quandoque nubiferos ciet cum interpollatis, & mixibus pluuiis: plerasque etiam aeris variationes portendit. Verum pensandæ sunt quoque signorum qualitates. Nam signa, quæ permeat, si aerea fuerint, ventos ciet, si humida, imbres, si ignea, siccitatem: si terrea, frigiditatem. Interdum quoque quæ ad nubium colores attinet, & ipsarum qualitates, pallidas, discontinuas, fumosas procreare: solitum est. Hæc de Luna configurationibus cum cæteris planetis. Videamus, quid cum Saturno reliqui efficiant. Cum Saturno itaque, si Mercurius iungatur, & fuerit veris: ventos excitabit, & pluuias, si æstas, ventos, & imbres: si Autumnus, ventos nubilosos: si verò hyems, ventos nulosos. Quod quidem intelligendum etiam venit, si Mercurius Saturnum perniciosis illis aspectibus eum aspexerit. Porro in vniuersum iuxta signorum naturam aerem alterat. Quandoquidem in aereis fortes ciet ventos: in terreis, frigiditatem cum siccitate commouet: in siccis, siccitatem: in humidis, tenebrosam aerem, & quandoque pluuias. At Venus cum Saturno, vel si illum supradictis aspexerit schematibus, veris tempora pluuias, & frigiditatem excitabit: in ætate, subitam pluuiam. In Autumno pluuiam frigidam: in hyeme tandem pluuiam, aut niuem. Vniuersaliter autem pluuias, imbres & frigora quicumque horū aspectus generat, præsertim verò Coitus, Diameter, & Tetragonus: sed plus in humidis signis: & quandoque grandines (licet moderate) afficere solent. Porro Sol si Saturno se iunxerit, aut Tetragona, seu opposita irradiatione se illustrauerint, veris tempore, pluuiam frigidam excitabit: in ætate grandines, & tonitrua, ac propterea caloris remissionem. In Autumno similiter frigidam pluuiam: in Hyeme verò niuem, vel nebulas, & tempus frigidum. Vniuersaliter autem huiusmodi aspectus pluuias, & grandines parit, ac ideo brumales dies aliquot diebus antea, & post, præsertim in signis humidis. Nonnulli autem in Sagittario etiam, & Capricorno, si huiusmodi congressus fuerint, omnia supradicta euentura reuertuntur. Quod verique verum affirmamus, quia Sagittarius Autumnæ finis est, initium

tiam verò brumæ: Capricornus autem signum Tropicum, solstitiale brunale, frigidum, & siccum, Verum coniunctio est validior, & fit portarum apertio: quia diu coniuncti perseverant, & tardè separantur. At cum Saturno Mars iunctus, vel si prædictis configurationibus illum aspexerit, cum sint ambo malefici: In vere pluias, vel tonitrua mouebit: in estate tonitrua, & grandines: in Autumno, pluias, vel turbidum aerem: in brumæ remissum frigus efficiet. Porro in vniuersam iuxta signorum naturas, ita suos horum congressus pariet effectus ante, & post, diebus aliquot. Nam in Aquaticis signis pluias, & grandines prouocat, vt plurimum verò nubes, ac ventos multiplicat: corrumpit aera, imbris detrahit, atque iuxta planetæ dominantis qualitatem, & locorum, quibus præfunt, & causarum, quibus mouentur: cuncta euertere par est. propriè tamen congressus huiusmodi grandines proicit. Si verò Mars motu tardior tunc inceserit, nec tam citò à Saturno separètur: Job separationis tarditatem pluribus diebus sui durabunt effectus. Subinde horum planetarum aspectus reliqui, sed in primis Diameter, & Tetragnus pluias, fulgura, tempestatesque portendunt. Verùm Iuppiter, si corporaliter Saturno se commiscuerit, veris tempore turbidum aerem, vel humiditatem promittit: in æstate, grandines, & tonitrua: in Autumno ventos, & pluias: in brumæ autem aeris turbulentiam: quod quidem, cum prærecitatis quoque aspectibus se intuebuntur: intelligendum venit. Vniuersaliter verò temporum consistentiæ fiunt, Saturno, & Ioue adinuicem, vel corporaliter, vel per radios commixtis. Nam quilibet horum aspectus ne dum oppositus, & Tetragnus, sed etiam trigonus, sextilis, & antiscium quoque magnarum aeris mutationum causa extat, pluiarum scilicet, & ventorum cum grandinibus: sed inæqualiter. Coniunctio tamen cæteris potentior est, quia tardè separantur abinuicem, cum sint cæteris ponderosiores: ac propterea pluribus diebus cum maheat, ante, & post, efficaciores, ac maiores effectus huiusmodi congressus producet. Deinde prosequitur oppositus, post, quadratus: succedit huic trinus, Trigono, sextilis: sextili tandem antiscium, & si pluries Antiscium sextili, & trigono præualere visum fuerit, & experientia comprobatum. Quare oppositus aspectus minus aget, quàm coniunctio: Quadratus minus opposito: Trigonus, sextilis, & Antiscium minus cæteris. Igitur efficaciores effectus producet oppositus Tetragnus, Tetragnus maiores trigono, sextili, & Antiscio: Hi etenim debiliores effectus, sed subitos efficiunt, quia minus durant. Verum attendenda sunt signorum qualitates, & natura: nam sic agent. Quippe qui in humidis signis assiduas pluias, aquarum inundationes, & similia præfagiunt: In igneis molestam siccitatem. Quarum coniunctio si in æstate occurrerit: calorum augebit: sicuti in brumæ illum remittet. Sed memento eorum, quæ in superioribus à nobis conscripta sunt de dominio, & planetarum eleuatione, adinuicem, &c. Mercurius cum Ioue, vel iunctus, vel tetragnus, aut opposita irradiatione illustratus omni tempore ventos validos ciet: & fiet insignis valuarum ad ventos aperitio regulariter absque pluuia, quandoque cum illa. In anni quadrantibus quibuscumque nullam efficit differentiam. Verum obserua signorum qualitates, nam in aereis vètos mouet cum aeris serenitate: in siccis, siccitatem, calidos ventos, & imbrium paucitatem portendit; in reliquis nullum discrimen apparet. Cum Marte, in brumæ, vere, & Autumno, ventos cum impetu, & quandoque nubiferos excitabit: quia ambo planetæ impetuosi sunt in æstate autem tonitrua commouet. Sed exquisitijs alij dicunt, quòd æstate tonitrua, & grandines, Autumno grandines, & ventos nubiferos, hyeme, & vere niues efficit. At cum Sole ventos aliquando cum

Martis cum Saturno Sygiziz quomodo repora mutant.

Martis, & Saturni congressus in vniuersum.

Iuppiter est Saturno in quocunque aspectu quod efficit circa temporum mutationes.

Inter aspectus quis potentior.

Signorum qualitates, & natura: obseruanda.

Mercurius cum Ioue quid efficit circa temporum mutationes.

Mercurius cum Marte quomodo repora mutat.

Mercurius cum Sole quas temporum mutationes efficit.

Mercurij Syzygiæ cum Venere quid circa temporum mutationes efficiunt.

Venus cum Ioue iuncta quas temporis mutationes portendit.

Veneris cum Marte congressus quomodo tempora mutant.

Veneris cum Sole congressus quomodo tempora mutant.

Solis Syzygiæ cum Ioue quid circa temporum mutationes efficiunt.

Martis congressus cum Ioue quomodo aerem movent.

Signorum qualitates attendenda.

Planetarum dominium in coniunctione attendendum.

humiditate impellet, praesertim in signis ventosis, & aereis: sicuti in igneis siccitatem, & calidos ventos cum corruptione, & in aquaticis pluuias. Mercurius tandem cum Venere iunctus, aut perniciosissimis illis configurationibus illustratus, ventos humidos ciet, vel saltem nubiferos quocumq; anni tempore. Sed Cardanus similes Mercurij cum Venere configurationes propriè imbres efficere, scribit: significatum tamen certius erit, si amborum coniunctio in humidis signis fuerit. Aduerte tamen, quòd si talis coniunctio hora coniunctionis, vel oppositionis, vel tetragonicae irradiationis amborum luminum euenerit: pluuiarum immensitatem portendit. Verum dicamus de Venere, quid cum his, qui remanent, efficit: similibus affecta radijs. Venus itaq; cum Ioue iuncta, vel si mutuis, afficiantur radijs ex Tetragono, vel Diametro; temperiem, ac iucundam aeris serenitatem promittit. Sanè quemadmodum in Cardianibus Aqueis leues, mitescq; pluuias portendit: ita in reliquis ventos, ac serenitatem. Aduertat tamen prudens Mathematicus amborum dominium in anni quadrantibus, quod scilicet sit fortius, atq; efficacius; quandoquidem si Iouis fuerit, ventos promittit, ac serenitates: si Veneris magis pluuias, ac propterea vaticinare aeris temperiem salutarem, fertilitatem, fructuumq; abundantiam. At cum Martè in vniuersum aeris statum semper fermè mutat. Peculiariter verò veris tempore pluuias denuntiat, in aestate imbres: in Autumno pluuias etiam, in bruma remissum frigus. Adnota tamen quòd in aqueis signis quilibet horum congressus, ne dum coniunctionalis, oppositus, & tetragonicus, sed etiam trinus, & sextilis, & antisicium quoq; tametsi primi fortius operentur, aquarum immensitatem promittunt, quia fit valuarum apertio: sed in alijs signis breues pluuias. Porrò cum Sole Venus iuncta, (nam praecitatis luminibus minimè se aspicere poterunt) vere, & Autumno pluuias excitabit, aestate tonitrua, & imbres: bruma humidum aerem. In vniuersum tamen, ac propriè tempus humidum praesignificat. De Sole autem hæc significationes habentur. Sol Ioui iunctus, aut si illum tetragonica, vel diametrali irradiatione aspexerit, veris tempore ventos denotat: in aestate tonitrua, & fulmina: in Autumno, ventos similiter: in bruma verò remissum frigus. At Cardanus super tex. 63. secundi libri quadripartiti cap. 11. sentit similes configurationes statum ventorum parere, atq; pulchram serenitatem. Sed attende signorum qualitates, quoniam in aereis, & ventosis suaues ventos cum aeris temperie producet, in humidis pluuias foecundas: in siccis coloris augmentum, & serenitatis permanentiam; in terreis minus his omnibus. Tandem quoad Martem cum Ioue iunctum, aut si mutuis illis perniciosissimis configurationibus quadrati scilicet, & oppositi se percusserint, veris tempore turbidum aerem, & ventos praesignificant: in aestate tonitrua, & tempestates cum calore: in Autumno aeris turbulentiam, & ventos: in bruma deniq; remissum frigus cum aeris temperie. Verum attendendæ sunt etiã signorum qualitates, & naturæ; quandoquidem in aqueis signis, & humidis tonitrua, & coruscationes cum pluuijs hi congressus efficient, in siccis & calidis caloris immensitatem, quod si contingat cum tempestuosis sideribus, grandines producent, etiam si brumæ medium fuerit; quandoquidem temporibus alijs niues emittent. Itaq; iuxta signorum naturas, & stellarum proprietates congressus hi aerem mouebunt; & licet pluuias propriè significant, fulgetra quoq; fulmina, & tonitrua parere solent. Verum, vt dictum est de alijs, ita quoq; de his duobus dicendum remanet, & magis, cum non conueniant: Videndum itaq; est, quis eorum maior habet dominium in suo coitu: quandoquidem si Mars fuerit, multa mala minatur, siccitates immodicas, incendia crebra, acutas aegritudines, suffocantes aestus, & similia. Si verò Iuppiter preualuerit, omnia bona expecta-

dato, & foelicia. Adnota rursus, si huiusmodi coniunctio in eadem quarta cum Sole contigerit: quia tunc calor fortissimus, & comburens (maximè in æstate) accidet. Videas igitur in diarijs huiusmodi Planetarum configurationes quando per diem eueniunt: & iuxta præcitatam iam doctrinam, vaticinare temporum mutationes, non omissis alijs circumstantijs ad prælagenda tempora explicatis. Congruunt quoq; hæc his quæ scripsit Cardanus super textum 63. secundi quadripartiti cap. 12. ex parte; Nam solum planetarum coniunctiones obseruat, ex quibus, temporum qualitates elicit: nisi in Saturno, & Sole, in quibus etiam oppositionem, & quadratam irradiationem considerat, & explicat: Tamen si paulò iuperius afferat rationem, dicens, quod de coniunctione dicit, idem de oppositione statuendum, sed minus: post de quadrato, inde trigono, postremo de sextili. Sed nos hæc iam tetigimus ad Ptolæmæi mentem. Ad abundantiorum deniq; doctrinam circa temporum mutationes prænosendas, aliquarum stellarum inerrantiam cum erronibus congressus opere pretium arbitramur adducere: quos Cardanus locis præcitatjs tangit. Scias itaq; Hircum in Auriga esse stellam pluuiosam, lampas, seu palitium similiter pluuiosam. Si his Venerem copulari contingeret: pluuiam excitaturam, par est; quinimò Venus cum lampade portarum apertionem ad pluuias scribit Cardanus. similiter Luna hæc prælagit, cum his coniungitur: præferim si contingat tunc humidiorum fieri. Venus cum Palitio pluuias excitat. Veneris oppositus cum Ioue pluuias. Veneris oppositus cum corde Scorpij pluuiarum apertionem. Oppositus palatij cum Ioue pluuias. Iouis oppositus cum corde Scorpij pluuias. Iuppiter retrocedens, & in imo Epycieli pluuias: Palitij diameten cum corde Scorpij pluuias: verum huiusmodi appetus perpetuus est.

Cardani doctrina super Ptolomæum

Inerrantium aliquarum congressus cum erronibus quomodo portat.

Cœlesti schema erigendum, ut temporum qualitates præsciatur.

Cap. XLIV.

Tandem huic primo libro extremam imponamus manum; cum ad Colophonem Deuter max: nobis opitulante iam conspiciatur: remanet cœlestem figuram erigere, sine qua temporum mutationes rectè præcognosci minime possunt. Hæc etenim ad medicinam pro corporum incolumitate, ad Agriculturam pro satatione, ad Navigatoriam pro itinere per quam necessaria est. In distribuendis itaq; duodecim cœli domicilijs nõ conueniunt auctores adinulcem. Nonnulli etenim æquinoctialem circulum sumpserunt, quidam Zodiacum, alij parallelum per gradum Ecclipticæ Orientem, circulo meridiano interceptum, nonnulli circulum verticalem, de quibus omnibus satis in suis tabulis directorijs Ioannes de Monte Regib; & Reinoldus digrediuntur. Triplici itaq; methodo in vniuersum procedi poteris pro erigendo cœlesti schemate: primò iuxta Arubes quos sequutus est Firmicus, Secundus, & tandem Cardanus in sua iuuentute, nimirum emergentem gradum per locum Solis inuentum distribuere æqualiter cæteri cœli domicilijs, gradum vero medij cœli iuxta viam rationalem reperitum infra cuspides decimas, & vnde prima domus reponere vocaturq; conuexi, qui locus apud Arabes maxima est considerationis. Secundus modus est iuxta Alchabitium, ita, vt inuenso gradu culminante, & gradu horizonte emergente, quo mediante arcu semidiurno, partem

Figura cœlestis erectio necessaria pro medicina, Agricultura & nauigatoria.

Authorũ sententia variæ de erigendo cœli schemate.

Primus modus erigendi cœli schema iuxta Arabes

Secundus modus iuxta Alchabitium.

& se-

& seminocturno repertis in tabula quantitatis dierum, & diuiso vtroq; in trientem, semidiurni arcus trientem partem adde tēporis aggregato, quo decima inuenta est, resultantemq; numerum in area temporis à meridie quere: & statim se offeret in decimæ domus area gradum, quem vndecimæ accomodabis: Huicq; adde & trientem, resultans certè erit duodecimæ accomodandum: Huic similiter addatur aliud triens, resultans erit gradus primæ. Deinde huic tempori primæ domus, seminocturni arcus triens bis ordine addatur, quo numero in area decimæ (vt alij) inuento; hunc, quidem numerum pones in cuspide secundæ domus, & sic erit etiam de tertia. Itaq; à decima vsq; ad primam inclusiue cum arcu semidiurno operandum erit: à prima vsq; ad tertiam inclusiue cum seminocturno, modis iam expositis. Oppositæ verò domus cum oppositis signis accomodandæ erunt cum eisdem partibus, quibus accomodatæ sunt priores domus. Hanc viam prisca ferè omnes sequuti sunt: quoniam Ptolæmi fuisse testatur Ioannes de Saxonia. Tertius modus vocatur rationalis, quia re vera rationalis est: vnde omnes fere authores alijs omisiss ad hunc conuersi sunt; quia rationibus Physicis, & Mathematicis demonstrationibus maximè congruit, Ptolæmicæ præsertim doctrinæ. Quare & Ioannes de Regiomonte vir præstantissimus hunc Magni facit, excogitatum primo ab Abrahâ Auenesre: deinde ab ipso comprobatum, & approbatum. Fiet itaq; coeleste schema iuxta viam rationalem, si ad datum tempus verum Solis locum habueris: quem vtiq; in diarijs reperies; tunc illum in area decimæ domus diligenter inquiras, horasq; illi correspondentes tempori tuo adde: resultans verò erit tempus cum quo signa in duodecimæ cœli domicilijs distribues, sed cum tempore post meridiem errantium loca supputabis, seruatis etiam seruandis, quæ de parte proportionali, de subtractione de additione, & consimilibus requiruntur ad huiusmodi opus conficiendū. Non me lateat, & alius modus erigendi coeleste schema, vel nociter inuentus, vel animaduersus. Ioannes etenim stadium, & pleriq; insignes Mathematici arbitrantur in duodecim cœli domicilijs distribuendis, sumi debere spatia inter meridianum, & Horizontem intercepta, illaq; per inæquales horas mensurare: hac quidem methodo, vt linea vndecimæ domus à cœli medio duabus nimirum temporalibus horis distet: duodecimæ; quatuor: Horoscopi verò cuspidis sex, & similis etiam modo circa reliquias operandum erit; inquitq; Ptolæmicæ doctrinæ maximè congruere. Vt autem in præcognoscendis temporum mutationibus possit in hac facultate nouitius proficere (viros etenim doctos missos faciemus) sumat alicuius rei initium: Exempli gratia, scire cupit mensis Septembris dispositionem anni venturi 1614. quærat in Ephemeridibus Magini viri clarissimi coniunctionalem horam ad Polum 45. findam: & statim duorum luminum congressum aspiciet futurum die tertia Septembris horis post meridiem quatuordecim, scrupulis primis triginta sex. Tunc cum solis partibus decem, & scrupulis primis viginti vno, atq; secundis quadraginta duobus (nam sic se offerunt in meridie) quærat in tabula domorum ad latitudinem 45. In area prima, vbi præfigitur tempus à meridie cum nota solis in Virgine: sicq; cum decem gradibus se offerunt H. 10. M. 46. & sec. 8. Sed cum in loco solis supersint 21. prima scrupula cum 42. secundis: vtendum est parte proportionali prout docetur Isagogicarum parte secunda, cap. 10. à Magino viro clarissimo; & resultans inueniendum est in tabula proportionali pro æquandis domibus: Tunc à latere cum minutis Solis videndum est, quæ minuta respondeant sub numero qui resultauit ex proportione: illa quæ minuta profecto sunt 22. quibus correspondet minutum cum 22. secundis, nam ex proportione resultauerunt tria prima scrupula cum 44. secundis: igitur

Tertius modus erigendi schema cœli rationalis.

Schema coeleste iuxta viam rationalem.

Schema coeleste iuxta stadium, & alios.

Praxis erigendi coelestem figuram.

Parte proportionali vtendum.

tur cum 22. scrupulis solis à latere inuentis sub numero 3. 44. se offert minutum
 cum 22. scrupulis secundis: quibus additis horis 10. minutis 46. & secundis 8.
 resultans erit horarum totidem, minorum 47. & secundorum 30. His omnibus
 etiam additis horis pomeridianis cum suis scrupulis, quæ sunt H. 14. M. 36. resul-
 tábunt certe H. 25. min. 23. scrup. 30. sed reiectis 24. (totidem enim horis primus
 auoluitur orbis) remanet H. 1. cum minutis 23. secundis 30. Huiusmodi igitur
 numerus iterum quærendus est in eadem tabula domorum à meridie: sed cum
 non præcisè inueniatur sumendus est minor, qui est. H. 1. min. 21. sec. 21. confe-
 rendum nimirum cum sequenti, qui est H. 1. min. 23. sec. 6. & resultans ex præ-
 portione erit numerus sub quo cum maioris luminis scrupulis accipiendum est
 minutum cum scrupulis addendis horis à meridie: quibus coadunatis resultans
 indicabit tibi gradum culminantem cum reliquis. Quare cum ex proportione
 resultans sit min. 3. sec. 45. à latere cum 22. scrupulis solis sub numero. 3. 44. (nã
 45. non adest) statim se offerunt minutum vnum, & 27. scrupula secunda adden-
 da certè præcitatatis horis, & minutis temporis à meridie. Itaque cum sit hora
 cum minutis 23. sec. 30. remanet, vt totus numerus sit. H. 1. minut. 24. sec. 52.
 quæ scrupula secunda sumpta pro vno primo, erunt certè H. 1. minut. 25. cui cor-
 respondente grad. 8. Leonis: nam vni gradui, minuta 25. & sec. 6. correspondent
 grad. 8. minut. 7. Leonis, prout in tabula perspicitur. Construetur itaque coele-
 ste schema hoc quidem modo. In medio coeli ponetur Aries cum 23. grad. In
 undecima Gemini cum 4. In duodecima præfigetur Cancer cum 12. In Ascen-
 dente collocabitur Leo cum 8. partibus, in secunda idem Leo cum 29. est nam-
 que signum longæ ascensionis. In tertia virgo cum partibus 22. ex aduerso au-
 tem opposita collocanda sunt, nempe in 4. Libra cum 23. In quinta Saggiarius
 cum 4. In sexta Capricornus cum 12. In septima Aquarius cum 8. In octaua si-
 militer Aquarius cum 29. est namq; signum longæ descensionis. In nona Pisces
 cum 22. Deinde planetarum loca supputanda sunt cum horis à meridie. 14. min.
 36. Quæ supputata sic veniunt Sol cum partibus 10. min. 57. sec. 7. Virginis. Lu-
 na cum gradibus totidem, & scrupulis similiter Virginis. Saturnus cum grad. 12.
 minut. 30. Arietis; Iuppiter cum 10. grad. & minut. 6. Libræ, Mars cum 29. grad.
 minut. 1. Geminiorum. Venus similiter cum 29. grad. min. 46. Capric. Mercurius
 cum 4. grad. & minutis Libræ. Caput Draconis cum 17. grad. & min. 21. Arie-
 tis. Cauda cum totidem, sicuti & caput. Quid si ad alium polum hæc reducere
 volueris, tempus æquari necesse erit ob meridianorum discrimen: quod qui-
 dem nihil aliud esse cernitur, nisi æquatoris arcus inter vtrosq; meridianos in-
 terceptus. Quare ad insignientiam circuli, & locorum tabulam recurrere oportet,
 & discrimen illud ibidem inueniri addere, vel subtrahere dato tempore. Vt
 si Neapoli congressum hunc reducere velimas, addenda sunt tempore dato 26.
 minuta (quod est discrimen illorum duorum meridianorum) prout in tabula con-
 spicitur Magini viri doctissimi, præsupposita latitudine 40. grad. & longit. 39. mi-
 nut. 10. Nam si latitudo erit 40. longitudo 40. minut. 10. tunc 24. Scrupula pri-
 ma addenda venient in aspectibus. Quare additis hæc tempore dato nempe
 14. 36. prodibunt ad Neapolitanam latitudinem horæ 15. min. 2. vel Horæ 15.
 dumtaxat. Vnde ascendet Sol ad 29. grad. & minut. 20. vel 30. Leonis
 status verò temporis illius. Ascendens cum sit Leo indicat Lunationem illam calidissimam, æstuosam, & suffocantem, ad postre-
 mam vsq; saltem quadraturã. Suus dispositio Iuppiter est, qui cum sit in Angulo
 media noctis in signo aereo, indicat aeris serenitatem absq; pluuijs. In prima
 quadratura erit temporis mutatio ad ventos, & ad subitam pluuiam, & fortassis

Numerus 44
si operat, cur
reiciendus.

Gradus cul-
minans quo-
modo inue-
niendus.

Celestis sche-
matis consti-
tutio.

Planetarum
supputatio.

Supputatio-
nis. reductio
ad alium Po-
lum.

Meridianorū
discrimen
quid sit.

Status tēpo-
ris futurus:
3. die Septē-
bris 1614. p.
totū mēsem

3 C

ad to-

ad tonitrua ob mercurium in signo aereo retrocedentem, & ad Martis quadratum in signo Cancri aqueo, & cadenti. In luminarium oppositione rursus Leo ascendit, unde & augebitur calor suffocans. In initio postremæ luminarium quartæ calor erit suffocans: quia etiam Leo ascendit. Sed ob præcessionem quadrati Saturni, & Martis, & Veneris positum in horoscopo, quæ ex se humida est, sed in Leone, & cum Regulo oppositæ adinuicem naturæ, atq; ob sequentes Lunæ configurationes, primò cum Saturno ex quadrato, deinde cum Marte ex aduerso indicat mutari tempus ad pluuias, tonitrua; fulgura, & sicque in illa quadratura non deerunt pluuiæ coruscationes, fulgetra, & similia. Tandem ut rebus hisce finem imponamus, necessum est pro maiori securitate in prognosticandis temporum mutationibus inuestigare tempus nedum introitus solus in quatuor anni quartas, sed in initijs singulorum signorum. Ideò utendum est, Tychonis Brahe Dani viri illustris doctrina, quam explicatam, atq; omnibus numeris absolutam cernes à Magino viro clarissimo in suis supplementis Isagogicarum, ephemeridum quas continuauit ab anno 1610. vsq; ad 1630. Ibi namq; prospicitur motus solis reductio à Copernico calculo ad Tychonicam, deinde ingressus solis in quolibet signo, ex quibus conuersiones annuas, & menstruas prudens Mathematicus rectè efficiet. Occasione huius reductionis motus solis à Tycho ne factæ, opere prætium est, prudentem Mathematicum monere id, quod coram viris doctis sæpe diximus, solis supputationem iuxta Alphonsinam rationem, cæteras omnes semper excellisse: quia recta, re vera est, ac obseruationibus magis congrua; unde & annus iuxta illam tanquam præ cæteris mediam, recognitus est. Quòd certe multò antè libro 2. Neomeniarum Salomonis cap. 19. scripsimus. Quare solis reductio à Tycho ne potius ad Alphonsinam, quam ad Coperniceam rationem accedit. Cur autem Copernicus in hoc incidit? duplex à Magino assignatur causa. Prima est, ob octauæ spheræ motum non benè à Copernico animaduersum, cum tardius, quam par est (iuxta Tychonis obseruationes) inerrantium motum statuerit. Secunda est, ob Solis Apogeon, cum Copernicus illum supra partes nouem Cancri collocauerit: Tycho autem non amplius par. 5. min. 30. deinde ob eccentricitatem, cum Copernicus minorem statuerit nempe par. 1. minut. 56. & semidiameter eccentrici complectatur 60. Tycho autem maiorem, nempe par. 2. minut. 9. Itaq; obseruatio hæc superat illam in vndecim scrupulis. Et hæc circa primum librum miseratione diuina nobis adiutrice, dicta sint.

Postrema animaduersio de Tabulis Tychonis utendis ex Magino.

Solis motus iuxta Alpho si supputationes magis congrua.

Solis reductio à Tycho ne ad Alpho sinam rationem accedit.

Copernicus dupliciter aberrauit in motu Solis.

Finis Primi Libri.

D E
PRAECOGNOSCENDIS
TEMPORVM
MVTATIONIBVS

IVXTA TRIPLICEM VIAM, COELESTEM,
 Meteorologicam, & Terrestrem.

Liber Secundus.

AVCTORE F. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS
 Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magistro.

*De observandis Meteoris in communi pro temporum
 mutationibus dignoscendis.*

CAP. I.

TEMPORVM mutationibus ex cæli statu siderumq; dispositione varicinis, remanet secundo easdem, quæ ex elementorum vi, producuntur, explicare. Quæ de re Ptholemeus inquit propof. 98. traiectiones, & crinitæ secundas partes ferunt in iudicijs. Sciendum itaq; est; cuncta quæ in sublimi fiunt, Meteora vocata (ita n. Græci omnia, quæ in aere pendent, appellant, nam *Μετῶρες* suspendere, & eleuare dicunt) in triplici seiungi specie. Nam alia in aere summo fiunt, quædam in medio, aliqua autem in imo. Porro hæc, & similia mixti corporis imperfecti naturam, & temperamentum, sortiuntur. Gignuntur namq; in aere stellarum vi ex fumo, dicunturq; imperfecte mixta, quia non constant ex omnibus elementis, atq; in eius mixtione, non acquiritur forma perfecta, nec magna fit partium alteratio, aut vnum quiddam specie, sed alteratorum partes leuiter inter sese confunduntur. Ideo facillè dissiliunt, ac quemadmodum nulla perfecta transmutatione facta immediate confluerunt, ita, & in elementa quoq; resolui; par est. Ad horum tamen concretione duo concurrunt. Solis lumen atque Stellarum, & fumus. Illud quippe virtute, & influxu suo præparat, & ex inferioribus elementis, terra .s. & aqua leuat materiam, quam ad huiusmodi motus, formamq; recipiendam aptam reddit, ob id impressiones dicuntur, non nisi, quia diuersi stellarum situs, coniunctiones, affectus, habitudines, & similia operantur, & impressu suo confortant. Igitur efficiens, & agens causa erit. Verum enimvero fumus, qui in exhalationem, & vaporem diuiditur, tanquam materialis causa concurrat. Est namq; vapor, fumus calidus, & humidus anfrantis habitui similis, & ei, qui ab aqua feruente emittitur: exhalatio autem fumus calidus, & siccus ex terræ locis, radiorum solarium vi extractus iuxta Aristotelem *Μετῶρ.* 1. cap. 4. verba illius hæc sunt. *ἐπιγὰρ ἀτμίδος φύσις ὑγρὸν καὶ θερμὸν: ἀναθυμιάσεως δὲ θερμὸν καὶ ξηρὸν: καὶ ἐπὶ ἀτμῆς μὲν δύναμις οἰον ὑδρὸς, ἀναθυμιάσεως δὲ δύναμις οἰον πῦρ.*

Meteora in triplici seiunguntur specie.

Meteora dicitur imperfecte mixta.

Ad meteororum concretione que concurrunt.

Meteororum causa.

Vapor quid sit.

Ac

Quan-

Exhalationes
& vaporis
discrimen.

Ignis elemē-
tum dubium
est, si datur.

Meteora in
varijs cali-
regionibus
genita.

Meteora nō
casu, & for-
tuna eveniūt

Astrologorū
& Physico-
rū discrimen
circa Metro-
rorum finē :

Plinio, &
Ptolemeo

Quandoquidem calor ad superna tendens ad hypercauma, exhalatio sicca, & calida est: humor autem, qui in medio remanet, vapor. Unde, & illorum apparet discrimen, quia exhalatio potestate est velut ignis, calida, scilicet, & sicca, ut dictum est; vapor autem potestate velut aqua, humidus, & calidus ob aerem. Fumorum verò species, atq; formæ, diversæ quidem sunt, & dissimiles, pro diversitate motus, loci, atq; materiei. Inde videmus varias meteorum formas, cometarum nempe, phasmatum, fulminum, ventorum, nubium, pluviarum, ignis fatui, et remotus, foris, pruinae, & consequentium horum omnium. Quæ igitur in summo generantur aere ignem induunt naturam: quia vel prope ignem, qui hypercauma dicitur, sunt (si modo talis datur; nam multi videntur etiam ex persipaticis non dari iuxta Aristotelem proprie ignis elementum seorsum ab alijs, sed partem aeris, quæ in illius fastigio consistit, esse siccam, & calidam, illamq; dici ignem) vel prope Cælum, Ignis etenim, quo proprius ætheris, vel lunæ accedit, eo vehementior est: at quanto longius recedit, tanto remissio rinuenitur. Quo fit, ut scintillet, ac flammâs diversas excitet ex astrorum motu cum solis, tum aliorum excitatus atq; incensus. Hæc autem sunt cometa, & phasmata cum consequentibus: quæ per systasim, hoc est rei consistentiam contingunt. Quæ verò in medio generantur, partim igneæ sunt natura, ut fulmen cum consequentibus: partim aereæ, ut venti cum reliquis: partim aqueæ, ut nubes, & pluvia, cum appendicibus, quæ alijs fortuitæ tempestates dicuntur. Quæ tandem in imo procreantur, tum naturam induunt igneam, ut ignis fatuus: tum ærem, ut terremotus: tum aqueam, ut ros, pruina, & similia, quæ per emphasim: hoc est apparentiam accedunt. Nam illinc accenditur vicinus aer elementaris, qui etiam ipse vna in orbem agitur. Reliquis verò aer qui in medio est, & paulo supra nos consistit, crassitudinem habet: Unde in orbem, ut reliqua aeris sphaera minimè circumagitur, sed ob montium anfractus, & terræ sublimitates stat, & immotus apparet; ac ideo frigidus; quia neq; ab hypercaumatis motu calefit ob recessum ab illo, neque à radijs solaribus reflexis, quod procul sit a terra. Dicuntur namque reflexi radij cum ex calefacta tellure in aeris vicinum calorem retorquentur. Verum animadversione notatuque dignum est: meteora omnia non casu, & temere advenire, sed ad certos fines: quia cuncta ad certos fines à natura designata sunt. Discriminantur atamen Astrologus, & Physicus adinuicem circa finem. Quandoquidem Astrologus, & etiam Poetæ hæc inter signa reponunt, quia experientia teste, signa esse demonstrantur: quamvis obscurius significent, quam stellæ. Porro Physici fines circa materiam tantum collocant; quia causas in materia solum querunt. Ea propter Meteora omnia impressionesque istas, aliquas aeris mutationes, puta serenitatem, vel tempestatem significare, edocent, De quibus pleni sunt Meteororum libri: & ab Aristotele, à Theophrasto, & ab alijs, præsertim Plinio conscripti, sed, & Ptolemeus in suo secundo Quadripartiti libro cap. 13. hanc non prætermisit tractationem, tamen ex parte obseruet. Sed & nos abundantius digrediemur,

Temporum mutationes ex Cæli Metæoris in uniuersum.

CAP. II.

Communibus ad propria procedendum esse docuit Aristoteles, & uniuersa philosophia: idcirco à cælo in uniuersum exordiemur in Meteoris; dicemusq; quid in illo metæora indicant, deinde descendemus ad alia mihi uniuersalia. Itaque si ante Solis ortum cælum purpurascescit, eadem die futuras pluuias portendit: vel in triduum, ut plurimum. Item si cælum hyeme fulgens, rursus fulgorem abscondat, atq; hoc bis aut ter efficiat: hyemales dies erunt. Si oporæ tempore cælum ab Aquilone fulgeat:

aquas expectato. Tempus oporæ à Syrii exortu re vera incipit, duratq; per partem Autumni: dicant quicquid velint alij; nam opinio illa communior est. Veteres oporam obseruabant. Syrii verò seu caniculæ exortum vide in tabulis: quippe qui iuxta diuersas regionum! eleuationes obseruandus est. Si cælum ab Aquilone sub fulgeat, & fulgor albescat, aquilonia tempestate, in Austrinum fit mutatio, si autem ab Austro, & fulgor nigrescat in Aquilonium statum fit mutatio, Theophrasto. Cælum si mane rubet, tempestuosum præfagit diem: si vespere, serenum. Vnde & illud vulgatum, rubeum in sero, indicat mane serenum. Si verò rutilat: die eadem tempestatem annuntiat. Probantur hæc à Domino Iesu Christo filio Dei, Salvatore nostro, omniumq; magistro, Matthei. Cap. 16. vbi dicit: factò vespere dicitis, serenum erit, rubicundum est etenim Cælum: & mane, hodie tempestat erit: rutilat etenim triste cælum. Sicuti Et Lucæ. Cap. 12. Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: nimbus erit, & ita fit, & cum Austrum flantem, dicitis, quia æstus erit: & fit. Vides igitur, quòd auctoritatem hæc cæli, meteororumq; obseruatio, ut inde temporum mutationes præcognosci possint. Sed improperebat Magister noster Christus Iudæos signa de cælo querentes iuxta Mattheum, vel ex curiositate: vel quia cælesti doctrinæ nõ credebant; vel tentantes eum, dicens, Faciem ergo cæli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis? vel iuxta Lucam reprehendebat illos, tanquam cæli faciem diiudicare scientes: tempus verò finis eorum nequaquam, & dixit. Hypocritæ, faciem cæli, & terræ nosis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem, & à vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Vel dicendum, quòd Dominus Iudæos redargueret, ex cæli facie temporum mutationes præscire, quas ex causis naturalibus penetrare, certum est: ex scripturis verò vtriusque sui aduentus tempus nescire, cum & illum præsentem haberent: cuius fidem signa mira, quæ in terra efficiebat, certiores illos facere possent, non autem signa de cælo petenda. Cælum ad huc si minutissimis, ac vicinissimis stellis inter se, plenum videatur, pluuias, imbres, & hyemalia tempora præfagit: quemadmodum noctu etiam ipso sereno si nullæ, vel paucæ videantur, tempestat pertimenda est per quàm maximè. Ratio primi est, quia illarum radij disgregantur ob vapores: idcirco plures quàm sint, in multitudine videntur. Ratio secundi est, quia vaporibus, exhalationibusq; multis stellæ teguntur, ac propterea, vel nullæ, vel pauciores cernuntur. Idcirco in primo imbres, & hyemale tempus minatur, in secundo tempestatem, procellamq;. Hæc sunt, quæ de temporum mutationibus ex cæli dispositione in uniuersum perstrinximus. Nunc verò ad maius lumen descendimus.

Cælum purpureum.

Cælum hyeme fulgens.

Oporæ tempore ab Aquilone fulgens.

Cælum ab Aquilone subfulgens, & albescens.

Cælum mane rubens, & vespere serenum.

Cælum mane rutilans.

Nubes oriens & Austri flatus.

Christi intentio contra Iudæos.

Christus Dominus cur Iudæos redargueret?

Cælum minutissimis stellis plenum. Cælum nocte serenum absq; stellis, vel saltem cum paucis.

De Meteoris circa Solem apparentibus ad temporum mutationes
dignoscendas. CAP. III.

Exhalationū
& vaporum
discrimen in
loco.

Sol primus
qui vapores
eleuat.

VM meteora non solum sola appareant, sed circa Solem quoq; & Lunam, planetas cæteros, atq; inerrantia sidera (Nam exhalationes leuitate ad cœlum, & hypercauma tendunt: vapores in media regione subsident; illæ igitur superiorum motu spherarum excitatæ, vel flammæ ardentes per se monstrabunt: vel astra inflamabunt, circumdabuntq;) idcirco nos primò à Sole incipiemus tanquam à Rege omnium, & potentiore. Ille etenim primus est, qui vapores eleuat. Vnde Virgilius in Georgica.

Dumq; humidus Ausser, Sol tibi signa dabit.

Et subdens sequitur.

Solem quis dicere falsum audet?

Quasi dicat: nullus audet. Secundo à Luna. Tertio à reliquis planetis. Quarto à fixis, Quinto à meteoris à se: ex quorum signis coloribus, flammis, formis, figuris, dispositionibus, naturisq; : temporum significationes enuntiabimus. In iudicio itaq; mutationis temporis diurnæ Sol intuendus est oriens: nocturnæ, occidens in vniuersum, nam occidens habet, & sua significata particularia diurna sequentia. In exoriente, vel occidente Sole quatuor obseruanda veniunt. Color, puritas, nubes, & radij. Sol purus oriens sed non feruens: serenum annuntiat diem, & tranquillum. Qui si pridie serenus occidit, & rursus serenus oritur: tanto certior fides serenitatis habetur; præsertim si ab aliqua nubium minime tegatur. Si rubeat; sincerum quoq; indicat diem. Item si totus equaliter fulserit: serenitatem dubio procul dabit. Simili quoq; modo si nubes circa occidentem rubeant: serenum fore eum portendunt, qui sequetur. At maculosus Sol in ortu suo, vel si veluti trabs superiori è loco Solis globo nubes longa immineat, ac eadem mox condatur, vel sub nube latens nigra: vel si statim dissiparet nubes, pluuium diem præfagit. Si verò pallidus apparuerit: tempestuosum diem, & hybernam grandinem pronuntiat. Si concavus cernitur, ita vt in medio fulgens, radios ad Austrum, & Aquilonem emittat: tempestatem dabit, humidum & ventosum. diem pronuntiat, quod certè ab exhalationibus, vaporibusq; prouenire, maxime consentaneum est. Quod si radios à meridie versus ortum Septentrionemq; iecerit: cum pluiijs ventum quoq; miscebit. Si croceus oritur: pluiias significat. Si occidens, & rursus mane oriens rubeat pluiias quoq; præfagit. Idemq; ventos promittit: cum ante ipsum exorientem nubes rubeant. Quod si rubentibus interuenierit: pluiias excitat. Quod si cum his nigræ copulentur: miscentur venti imbribus. In vniuersum igitur, quemadmodum orientem Solem si nubes nulla implicent, serenum portendunt diem: ita si rutilæ obuoluerint, pluiiam. Si opacæ minusq; transpicuæ consistierint, aut instar globorum in ortu nubes apparuerint: ventum significant. Quæ tamen fugatis nubibus, ad occasum claritas insequetur. Verum nubes circumstantes quanto minus à Sole superantur: eò tempestuosior aura timeatur. Pluiiam quoq; designat: cum eius orientis, aut occidentis radij coire videntur. Si à Solis ortu nubes dexteræ, ac sinistræ expellantur: præfagium est ventorum cum imbribus, aspera verò tempestatem erit, si cum pluuia occidit, vel si radij nubes in se trahant: in proxima etenim die eadem accidet tempestatem. Quod si pallidus in nigras occiderit nubes: Aquilonem portendit ventum

Sol purus.

Sol rubeus
& equaliter
fulgidus.

Nubes rubeæ.

Sol maculosus.

Sol pallidus.

Sol concavus

Sol croceus.

Nubes rubeæ, & nigrae.

Nubes rutilæ opacæ circa Solem.

Radij conspurcati.

Nubes expulsa.

Sol occidens cum pluuia, vel radij nubes trahentes.

Sol pallidus occidens.

ventum. Nubes si in Solis exortu partim ad Austrum spargantur, partim ad Aquilonem: licet pura circa cum serenitas sit, pluias tamen cum vento significat. Quòd si ab eis exortu repellantur, & ad occasum abeant: serenitatem promittunt. Quæ si ante ipsius ortum globentur: asperam annuntiant imbrem. Si verò in oriente radijs illustres eminent, vel si ante ortum radij se ostendent, vel si longiusculi à Solis ortu protenduntur: pluuiam, & ventum significant. Alij verò dicunt, quòd si radij Solis ortum anteuenerint, nymbos, ventosq; insinuant. Id quod erit, si maculis interceptus, nube conditus, aut exortu suboscuro (vt iam tactum est) prodierit. Itidem radij laxiores à Sole longius dispersi, parte qua iaciuntur: ariditatem, fortiolemq; ventum annuntiant. Verum si Sol nubibus circumcludatur, qui tamen in se purus vnus orbis, & serenus relinquatur: tanto tempestas erit turbidior. Si autem duplex quoque orbis fuerit: tantò atrocior. Quòd si ex ortu, vel occasu sit, ita vt nubes rubescant: maxima ostendetur iuxta Plinium tempestas. Si non ambiunt, sed incumbant: à quocumq; vento fuerint, eum portentunt: si à meridie imbrem. Si oriens orbe cingatur, ex qua parte is eruperit: expectetur ventus. Circulus quoq; circa Solem spectandus est: qui in vniversum si vnicus fuerit, Solis obuoluens corpus clarusq; serenitatem, aerisq; puritatem significat. Plures verò, & itidem clari, ventum: rutili autem, & abscissi aeris interturbationem portentunt. Si grisei, siue cinericij, suboscuro, terreiq; cum sub frigore, ventisq; pluuiam, ac aeris interturbatio æstare insinuat: hyemè verò nix. At circa occidentem, si candidus apparuerit circulus, noctis leuem tempestatem pronuntiat: Si nebula vehementiorem. Quòd si Sol canduerit: ventum expectato. In eius exortu si circulus aliquis diuersicolor circa Solem apparuerit, vel ad igneum ruborem declinauerit: aut radij rubicundi, protensiq; per nubes transferint, ita vt tanquam iacula extra circulum, & seorsim, rubeiq; videantur: hæ quidem apparentiæ fortissimos ventos yaticinantur. Ratio est, rubeos colores Martiam indicare naturam: diuersos, mercurialem. Quare ille fumos siccosq; ventos demonstrabunt: hi fumos, ventosq; varios, & siccos in nocte, aut sequenti die promittunt: si huiusmodi signa in Solis occasu extiterint. Quòd si in ortu, aut in tali die, aut proxima nocte, ventos tempestatesq; denunciant: atq; ab illa parte, qua talia signa fuerint: venti flabunt. Quòd si orientem radij Solem præuenerint, qui occidentem rutili comitabantur: serenitatem futuræ ostendunt diei. Quemadmodum si ad Solis occasum splendidus illuxerit circulus, noctem ipsam lucidam portendit: Si nubilus, tempestuosam. Qui si à Solis parte ceciderit: qua parte cadit, ventum denuntiat. At verò reflexi radij, retorti, atq; inter se recursui; pluuiam ostendunt. Quòd si aquas epotare cernantur: grauiorem etiam turbatiorem insinuat. At Solem orientem, aut occidentem si nigra nubes, aut virides, aut viridibus nigra permixta: circulusq; sic circa Solem apprensus, cum hisce nubibus ascenderit, vel ab ambabus partibus Sol nubes habuerit extensas: in tali die dum Sol exoritur, aut nocte proxima dum occidit: pluuias, aut hyemalem aerem significant. Ante Solis ortum, & post Solis occasum, si fumus albus super aquas, paludes, & prata eleuetur: calorem serenitatemq; diei proximæ significat. Si mane, eo die: si nocte diem proximam, seu crastinam calidam indicat. Sole occidente hyemali tempore, si clarior solito, & rubicundior apparuerit quam soleat; & tunc boreas, aut aliquis frigidus ventus flauerit: in sequenti nocte gelu significat. Maximi frigoris indicium est, præsertim in borealibus regionibus: Sol condens se in nube rubente vt ignis, colūna, & euaculans radios velut igneos, conos, & cuspides: inde Sole descendente in atrū nubes vertitur: vel si ipse retrior se condet, distensis tamen ab vtraq; radijs, & his subnigris: hybernum

Nubes in Solis ortu si spargantur.

Radij in ortu, & ante Solis ortum.

Radij laxiores.

Sol nubibus circumcludatur.

Nubes rubentes.

Circulus vnicus circa Solem.

Circuli plures circa Solem.

Candidus circulus, & nebula circa occasum. Sol candidus.

Circulus diuersicolor in Solis ortu. Radij rubicundi, & protensi.

Circulus splendidus, & nubilus. Radij reflexi, & retorti, & epocantes.

Nubes nigra, virides, similisq; circulus circa Solem.

Fumus albus super aquas, paludes, & prata ante Solis ortum, & post illius occasum.

Sol occidens clarior, & rubicundior solito cum frigido vëtos. Sol condens se in nube rubente.

Radij solares compressi si pungant. Sol oriens maior solito. Halo, vel corona circa luminaria. Regulæ guttas per vices ad impluvia dimittentes, splendens Sole. Sol vndique relucens, tanquam ex speculis.

berum, aerem, pluuiumq; indicat. Solares radij, si compressi à nubibus, pun-
 gant: manifestam temporis mutationem decernunt, vel ad pluuias, vel ad ventos,
 vel ad tempestatem. Cum Sol oritur, & maior solito quàm sit, apparet: pluuias si-
 gnificat. Halo, vel corona circa luminaria quandoq; ventum, non numquam
 pluuiam portendunt, vt inferius quoque dicemus. Sufficit igitur ex his colligi va-
 ria circa Solem meteora, diuersas temporum significationes portendere. Sed sūt
 & alia signa: aliæq; obseruationes. Splendente etenim Sole, si regulæ guttas
 per vices ad impluvia dimiserint, ac si pluuia iam paruo temporis spatio præcessis-
 set: imbres promittunt. Cardani obseruatio hæc est de rerum varietate libro 15,
 cap. 88. Rursum si Sol vndique reluceat, tanquam ex speculis, ventos, fulgura,
 imbres, grandinemq; indicat. Rationem affert Cardanus loco iam præcitato,
 quia nimis splendet, atq; ob aeris crassitiem, radijs fulget: aut quia loca in quæ
 incidit, humore aeris madida tanquam leuia, & polita radium emittunt.

Prædictorum confirmatio iuxta nonnullos viros
 Doctissimos. CAP. IV.

Arist. Theophrast. Nigidus, Varro, Aratus, Theon, Plinius, Albert. Magnus, Virgilius, Ouidius Beda, Io: Nouio magus. Ptolem.

Maly. Meteora varia, & effectus. Profuerit apparetia iuxta Solem, Lunam, & stellas consideranda.

Solis meteora, & earum significationes iuxta Ptolemæum.

VAE iam enarrauimus, viris Illustribus communia sunt: Aristoteli, Theophrastro, Nigidio, Varroni, Commentario in Arato, Theoni, Alberto magno, Plinio præfertim: Poetis ferè omnibus, Virgilio, Ouidio, & reliquis: Bedæ etiam, Ioanni Nouiomago, Pontano, ceterisq; tum Neotericis, tum vetustioribus authoribus. Sed concordant quoq; maiori ex parte ijs, quæ tradidit nobis Ptolemæus libro secundo Quadripartiti cap. 13. vt intelligeremus authorem hunc clarissimum, nihil quod in hac re necessarium esset, prætermisisse: tum quoq; vt sciremus Astrologiam esse verissimam; tamen si nobis difficilem: Insuper, & Haly quoq; congruere, vt dicemus. Docet itaq; Ptolemæus, quod puritas & in colore, & in nubibus, & in obscuritate significat serenitatem. Radij autem, & nubes subrubræ, & refractiones veluti aræ, virgæ, & similia ventos, ex ea parte, ex qua talia apparent: nigra, obscura, vel subpallida: imbres, & hyemes. Verba eius hæc sunt. Profuerit, & in particularium significationum præuisionibus notasse iuxta Solem, Lunam, ac stellas, apparentia visa. Ac Solem quidem intuebimur orientem in iudicio tempestatis diurnæ, nocturnæ verò, occidentem: sed diuturnioris configurationem cum Lunæ illius, Nam singulæ figuræ tempestatem qualis vsq; ad proximam futura sit, declarare consueuerunt. Hæc postrema, sed diuturnioris, & cetera dixit: vt si quis statum longioris temporis, quàm sit die, ac nocte cuperet: inspicere deberet statum in hora, in qua Sol Lunæ per radios, aut per corpus iungitur. Quandoquidem significatio illa ad sequentem vsq; cum Luna configurationem iuuat. Sequitur deinde: si igitur pura luce, & expers caliginis, varietatis nubium, Sol oriatur, aut occidet: serenam tempestatem pollicetur: in varietate autem orbis: cumque hic flammeus, rubentesue eiaculari radios videbitur, siue illi directi, seu refracti appareant: itemq; cum illas solares nubes, quæ parelia dicuntur vna à parte in-formarit, nubiumq; figuras sub rubras, radios in longum tendentes circum sese habuerit: vehementes tum flatus significantur pro ijs angulis quos respexerint visa illa. Niger, aut luridus in ortu, occasuue, si nubibus quoque inuoluetur, aut area vna à parte iungetur, aut solares illæ nubes vtrinq; aderunt, nec non radij sub

sub pallidi, aut nigri; minatur hyems, atq; imbres. Hæc sunt, quæ Ptholemeus circa Solem apparentias obseruandas scripsit: vt certius iudicium in temporum mutationibus haberetur. Quæ vero iuxta Lunam visa obseruanda liquit: infra subiiciemus. Confirmat quoq; Haly de circulis circa Solem apparentibus, dicens Quod si sub niger circulus extiterit, hyeme niuem tempestuosam, æstate nymbum portendit. Qui si multiplicentur circuli vehementior effectus prodibit. Habemus itaq; Ptholemeo authore, quod solare corpus in occasu, si multicolor, rutilum, aut flammiosum, cinctumue fuerit claris, rutilisque lateq; vagantibus radijs, atq; extra circulum dispersis, parte qua ipsi radij iaciuntur: torrentiorem ventum portendit. Qui si radij huiores nebulis, aut circulis sub nubecula intercludantur: hybernæ auram cum pluuia præsignificat. Quibus consentit Virgilius: dum in sua Georgica ita cecinit.

Solis meteora, & temporum mutationes iuxta Haly.

Virgilius.

*Hoc est iam emenso cum iam decedet olympo
Profuerit meminisse magis: nam sæpe videmus
Ipsius in vultu, varios errare colores;
Ceruleus pluuiam, denuntiat igneus euros:
Sic maculae incipient rutila immiseriter igni:
Omnia iam pariter vento nymbisque videbis
Feruere, &c.*

Verum enimvero, cum authores circa Meteora, & præsertim effectus non conueniant adinuicem: nam (vt hoc pro exemplo vtamur) de Sole inter alia eius Meteora dicitur, quod si concauus appareat, ventum, vel aquam præfagit, idq; iuxta Theophrastum: Virgilius ventum Austrinum, & imbres prænuntiat; Plinius pluuiam tantum, non ventos. Idcirco opere præcium esse facturos nos arbitramur, illustrium virorum horum explicationes ponere, vt prudens Philosophus omnibus circumstantijs debite pensatis, iudicium circa mutationes temporum ex meteoris certius proferat. Sol purpureus, & puniceus occumbens in triduum imbres potissimè præsignificat, sed minus, ac si talis oriretur. Similiter in bruma, ac vere si occumbens in nubeculam se condat, vt in pluribus in triduum pluuias prænuntiat. Exoriens si nigrescat, si nubes concurrant aquosæ, ac si antequam oriatur, radij se ostendant: commune signum est aquæ, & venti, Nigidio, & Varroni. Dum labitur, si nubes incumbant, atq; ab ea radij diuidantur, hyemale tempus indicat. Si exoritur, & occidit feruens: pluuiam præfagit, si flatum non mouet. Porro autem in exortu feruens, nec suos fulgures emittens, ventorum nuncius: quia impeditur ab exhalationibus. Si concauus apparuerit, ventos, vel pluuias portendit. Theophrastus, Aratus, Theon, Virgilius, Varro. Plinius vero pluuiam solum. Si autem per plures dies ferueat, flatu, & squallore per plures dies promittit. Item ventos, & pluuias prædicit si in exortu, illius radij partim ad Austrum partim ad Boream spargantur, quamuis circa illum pura sit serenitas. Theophrastus, Aratus, Varro, & Plinius. Porro in vniuersum signa mutationis temporum vtrumq; luminare indicat: nigra imbrium, seu aquarum, rubicunda vero ventorum. Ita sentiunt doctissimi viri. Theophrastus, Aratus, Virgilius, Plinius, & Ptholemeus. Magnus Albertus lib. 3. Meteor. tractum primo. Cap. 25. distinguit de rubedine nempe matutinam, pluuias: vespertinam, serenitatem iudicare. Quam sententiam Federicus Bonauentura in Theophrastum annotatione 6. in lib. de vent. signis euertere conatur: in ea persistens opinione, quod rubedo ventos tantum non pluuias præfagit vbique. At Albertus verum dicit, & præter suas rationes, hæc quoq; nostra persuaderi potest nempe ob noctis humiditatem, quæ coaceruata resolu in pluuiam potest, percussa à Solis rubedine, quæ calorem indicat: vespertina

Authores circa meteora, & effectus non consentiunt.

Sol purpureus, & puniceus occumbens, & cetera.

Sol exoriens si nigrescat, & cetera.

Sol in exortu feruens: & cetera.

Solis radij ad Austrum, & ad Boream sparsi.

Magnus Albertus, Federicus Bonauentura.

Alberti defensio.

spertina

Veriusq; sē-
tentiz con-
ciliatio.

Sol impurus
se condens,
& ceter.

Sol splendi-
dus emergēs
& ceter.

Soles acuti.

spertina vero potius serenitatem spondet ob diei caliditatem absq; humiditate. Verum ut à nobis omnibus fiat satis, hac cōditione ambarum partium sententiæ concordari possunt. Nam qui dicunt ventos rubedinem illam causare, debet intelligi, quod ventos causet serenos: qui dicunt serenitatem, non excludunt vētos, nisi tempestuosos, & pluvios. Sed de his alias. Sol impurus se condens, atq; ut in lapsu diuisus: nubibusq; obtectus: ita dies erunt expectandi. Quemadmodum, si tertiam partem ipsius nubes occupent, & capiant, tertia ab occasu die tempestas erit. Labens itaq; si tertia corporis sui parte tectus, se condat: non ante tertiam diem hyematurum monstrat; si parte dimidia, die secunda; si totus nubibus obsessus, occidat: prima die. Theophrastus, & Aratus. Porro autem Splendidus emergens absq; feruore, rubedine, & nigredine, serenitatem prædicat, subinde purus hyeme occumbens, dummodo diebus elapsis in nubes minimè se condiderit, & si tempestate vigente, cæloq; perturbato, illius occasus purus fuerit, serenitatem prædicat. Quemadmodum etiam bruma Sol occumbens, tempestate vigente, si pallidus fuerit, serenitatem, atq; aeris tranquillitatem promittit. Theophrastus, & Aratus. Acuti Soles, & feruentes, cum ex nube exeunt: sæpe numero largum, & durtum imbrem præfagiunt Theophrasto. Item cum Sole emergente lux colorem quasi eiusdem deficientis imitatur: pluiæ est indicium. Sed hætenus de signis circa Solem: videamus de his, quæ circa Lunam apparent.

De obseruandis meteoris in Luna:

CAP. V.

Secundus
Philosophus
dixit Lunam
esse præfa-
gium tem-
pestatis.

Luna alter
Sol noctu
ita Theo-
phrastum.

Luna meteo-
ra, & signi-
ficationes in
cornibus.

Beda.

Cornu Lu-
nae quartæ.

ob media

E NE dixit secundus Philosophus, Lunam esse præfagium tempestatum; nam & si cæteræ Stellæ id præstant: Luna præsertim; partim ob sui motus velocitatem cum cæteris coniunctionem; atq; affectum: partim quoq; quia elementis finitima, inde nobis: ac propterea crebrius ab ipsa temporum mutationes euenient, & Theophrastus inquit Lunam noctu esse veluti alterum Solem. Incipiemus igitur & nos signa dispositionum aeris, in Luna enarraturi, in primis à crescente

Luna: à nascente profecto non in parte cæli orientali, sed dum nobis conspicitur iuncta Soli. Deinde à quarta die ortus eius; tertio à tertia die ante oppositum cum maiori lumine, & die tertio post idem oppositum. Quarto obseruabimus dum lumine impletur. Quinto plenam lumine: Sexto tertium illius diem antequam rursus Soli copuletur: & tertium, postquam Soli iuncta fuit. Septimo, & ultimo visa eius in omni schemate. Nascentis itaque Luna si ab attracto superiori cornu surrexerit: pluias decrescens dabit, si Lunæ cornua in ortu fuerint grossa: tempestas horrida designatur. Si splendens exorta puro fulserit nitore, serenitatem afferet: sed id in quarta die maximè obseruatur. Luna quarta si rubeat quasi aurum, ventos creditur portendere: si nigra, pluias; Beda addit: si summo in corniculo maculis nigrescit: pluuium mensis exordium ostendit. Si in medio: plenilunium serenum. Luna insuper quarta, si cornu Septentrionale acutum, rigidumq; fuerit: illum dubio procut præfagit ventum. Si inferius idem, Austrū: utraq; verò cornua recta, noctem ventosam portendere, maximè consentaneum est. Amplius quarta si se habuerit fauonio vento flante: hyemalis erit tota, mensis. Subinde, si eadem quarta die Luna recta fuerit: tempestatem magnam in mari denuntiat. Quod si tunc circa se coronam habuerit, eamq; sinceram: hoc modo non autem Lunam plenam hyematuram ostendit. Conuenit tertio, ut Luna visa

næ visa die tertia ante oppositum, & eadem tertia die post oppositum scilicet vel lumine plena: vel antequam sit media in lumine, aut die tertio post sui luminis dimidiationem, contemplantur. Si igitur tunc, & nitida fuerit, atque à nullo circumdetur vapore: serenitatem præfagiet. Si verò rubicunda fuerit, & pars minimè illuminata à Sole, clara apparuerit, & scintillans: flatus ventorum significat, qui ab illa parte prouenient: ad quam Luna declinabit. At si nigra, vel viridis: spissaque se obiecerit: hyemalem certe aerem, pluuiasque indicabit. In quintam decimam progrediens, si eius cornua obtusa fuerint: pluuiam promittunt. Si erecta, atque insecta: ventos. In plenilunio, si circa Lunam vehementius flammæ apparuerint: sæuas tempestates portendit. In eodem si per dimidiam pura fuerit: dies significat serenos. Si rutila, ventos: nigrescens verò imbres. Quòd si orbe aliquo nubem inclusit: ventos designat. Quam si ruperit, & orbes gemini surrexerint: maiorem, vel minorem tempestatem secundum quod albi, aut nigri, quidam interrupti, aut distracti orbes fuerint: promittunt. Sextò obseruandus est dies tertius ante conjunctionem cum Sole, & tertius à Solis conjunctione; quando scilicet in parte cœli orientali, vel in occiduo cardine cum cornibus tenuibus, subtilibusque apparet. Si namque pura, nitida, clara, & à nullo vapore circumdata se obiecerit, & clarum quodam iubar à Luna prodire videatur: serenitatis nuntia erit toties, quoties. Si autem subtilis, & rubra, illaque pars, quæ à Sole non illuminatur, clara perspiceretur, sed scintillans, ventorum flatus portendet: & ex illa mundi parte qua colores veniunt, atque circa Lunam recedunt. Quòd si Luna nigra apparuerit, vel viridis, & spissa: tempus, vt bruma, atque pluuias præsignificare, nulli dubium erit; vt iam paulò ante enarrauimus. Quòd si Lunam tunc clarus circumfulserit circulus derepente solutus: serenitas iterum significatur. Si verò circulus geminetur, aut triplicetur: frigiditas, ventosaque aura insinuat. Et ideò certius, quo vapor veluti fumus lunarem circumdederit globum. Remanet tandem postremum explicare nimirum visa, & apparentias circa Lunam in quocumque schemate. Si itaque circa Lunam circulus vnus, & clarus apparuerit, qui tamen absumatur paulatim: aeris claritatem annuntiat. Si duo fuerint circuli, vel tres: hyemale tempus designant. Ratio naturalis adest: iudicium profecto esse abundantiae vaporum. Si verò circuli clari fuerint, sed subrubri, & quasi abscissi: potentissimos ventorum flatus portendunt. Sunt namque fumositates Martiæ: quia abscissio motum fumositatum significat: vnde & ventos validos, sed cum his aerem quoque hyemalem, pluuiosumque; annuntiant. Verum si nigri, turbulentiue, vel saltem liuidi se obiecerint circuli, grandines, brumaleque tempus denotant cum ventis: Quantoque fuerint plures, tanto status temporis erit atrocior ob fumositatis augmentum, & spissitudinem. Quoniam vnus circulus ad alium fumositatem reuerberat, & torquet. In vniuersum verò Lunam albicantem esse humiditatis indicium: manifestum est viris clarissimis. Quòd autem insit nigricantis quippiam, frigoris signum habet. Alij verò sentiunt, rubedinem circa Lunam: vel serenitatem, vel ventum significare. Vnde Poetæ quidam cecinerunt.

Pallida sæpè pluuiis rubicunda flat, alba serenat.

In vniuersum verò ex luminaribus serenitas arguitur, si non obtusis, sed præacutis, & lymphidioribus aciebus Stellæ micuerint: aut præacuta, claraque; ex-

D d cuerit

Lunæ meteo-
ra tertia die
ante opposi-
tum, & post
oppositum,
& significa-
tiones.

Lunæ meteo-
ra in plenilu-
nio cum tē-
porum mu-
tationibus,

Lunæ meteo-
ra tertio die
ante, coitum
& post coitum
cum suis si-
gnificati-
onibus.

Lunæ visa,
& apparen-
tiæ in quo-
cunque sche-
mate, & ex
his temporis
mutationes.

Luna albi-
cans:

Ptholemi
doctrina cir
ca Lunæ vi
sa. ●

Io. Nouioma
gi observa
tiones circa
Lunæ phæses

Lunæ 36 mi
rum præsa
gium.

Aræ circa
Lunam iuxta
Ptholemaï.

Virgilij sen
tentiæ de qua
litate Lu
næ die tertio
post coitum.

cuerit cornua phæbæ. Congruunt prædicta maiori ex parte doctrinæ Ptholemaïcæ, locis prærecitatis allatæ. Vbi docet tres dies ante, & post interlunium obseruandos, tres quodq; alios ante, & post plenilunium: quod etiam in tetragono obseruari præcipit; & multa alia. Verba autem eius hæc sunt. Lunam obseruabimus in itinere suo dierum trium ante, vel post interlunia, ac plenilunia: & medium tempus, quo erga Solem quadratur. Nam tenui, puraque luce nitens, sique nihil illam circumderet; serenitatem spondet. Sin tenui, rubea luce, sique torus perspicuus sit orbis illius, etiam qua parte non illustratur, & tremere videatur: ventos maximè declinationis suæ ciet. Nigra, pallida, spissa: hyems, ac imbres minatur; Hucusque Ptholemaïus. Ioannes tamen Nouiomagus in suis scholijs super Bedam, de natura rerum Cap. 36. ne dum apparentia in quarta Luna obseruari debere scribit: sed in prima, septima, vndecima, decimaquinta: decimanona: vigesimatertia vigesimaseptima: & interlunio. Quarum præsignificationes erunt, vt supra: scilicet, quod si tunc splendens cernatur, ac puro nitore fullerit: serenitatem afferat. Si rubicunda, ventos: si nigra, pluuias: & cæt. Quarum quidem participatione multa intelligenda veniunt. Sed Lunæ mirum præfagium referunt nonnulli obseruatum, vigesimam scilicet sextam Lunam: si serena illa fuerit; subsequi imbres, atque nebulas: si verò nubilosa, & turbulenta: serenitatem. Sed id vt in pluribus non semper erit. Verum Ptholemaïus sequitur de arcis circa Lunam visis, dicens. Non negligatur animaduersio arearum: quæ lunam interdum cingunt. Nam si vna fuerit pura, paulatimque euanescat: serenitatem. Sin duæ, aut tres, hyemes significant: atque hæc cum ventorum turbulentiâ sub rubræ, quasque præruptæ: cum niuibûs, si caliginosæ, ac spissæ: si lucidæ, ac nigre, & lacere, tam cum his, quam cum illis, eoque e iam vehementiores significant illas, quo ipsæ maiores fuerint, ex quibus plura superius intra prærecitata, Ptholemaïcæ doctrinæ congruere dicuntur. Virgilius verò qualis tertia fuerit post incensionem dies: tales hinc dies decem futuros spondet. Vnde & cecinit.

Sin ortu quarto (namq; is certissimus auctor)

Para nec obtusis per cælum cornibus ibit.

Totus & ille dies, & qui nascuntur ab illo

Exantum ad mensem, plauia ventisq; sarebunt.

Lunæ cornua
obtusâ acu
minata, seu
prona.

Lunæ cornua
supina recta.

Dicamus itaque in vniuersum ad superiorum dilucidationem, confirmationemque omnia, quæ viri clarissimi circa Lunæ meteora senserunt, atque obseruarunt. Lunæ itaque cornua si fuerint obtusa, Aratus pluuias, vel flatus Austrinos promittit, at si talia non fuerint, Virgilius serenitatem. Si acuminata vt Theophrastus, aut propna vt Plinius, (quod certè in idem redundat) Ventos spondent: boreales, superius: Australes, inferius: vtrumque verò vtrorum prælia ventorum. Theophrastus inquit mensem Aquilonium (hoc est frigidum) portendere superius: inferius, Austrinum. Si supina: oppositum docet Aratus, nam superius, & boreale flatus australes: inferius, & australe, boreales ventos. Si recta, Aratus in Phœnomenis, & Theophrastus, occiduos scribunt. Theophrastus verò adit supra Aratum, quod si Lunæ cornua recta fuerint, dominante Aquilone, flare fauonios solere, hyemalemque totum mensem fore. Rursus si vtræque cornua recta fuerint circa quartam, nec, vt debent, inclinata, nec pulchrè orbiculata, ad dimidiam vsque Lunam hyemari consueuiffe

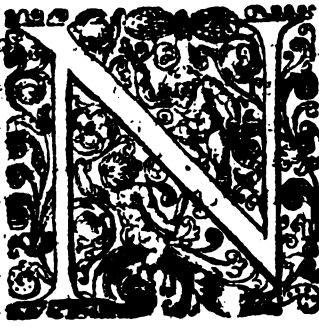
nisse. At si Luna nigra, obscuraque apparuerit: pluuias pronosticari, par est si ignea, rubicundaque ventum. Aratus addit, si tertia à nouilunij die recta sterint Lunæ cornua, fauonios fore: si quarta etiam similia appareant, tempestatem esse timendam. Porro autem Plinius meteora circa totum mensem hyematurum diuersa affert: nempe, quod si Luna ante quartam non apparuerit, fauonio spirante, ipsa toto mense hyemalis erit. Quod quidem iuxta Aristotelem problemate 26. Sect. 26. à pulu aëris prouenit, iuxta Theonem a motu aeris, iuxta Cardanum ab exhalationibus, ut dicemus inferius de Afellis. Quod verò de quarta scribunt Theophrastus, & Aratus, cum Virgilio, Plinius scribit esse etiam de quinta, nimirum in quinta Lunæ cornua obtusa; pluuias: erecta, & infesta, ventos semper significare: sed quartam maxime iuxta Aegyptios. Si namque splendens exorta puro nitore fulserit, serenitatem: si rubicunda, ventos: si nigra, pluuias portendit. Sed cum Arato; Theophrastus de plena scribit: si splendida fuerit absque feruore emergens nullum in se praesagium habens, serenitatem, atque aeris tranquillitatem promittere: sicuti cum orbem impleuerit, si exoriens feruida, pluuiarum certe praesagire. Tempus verò mutationis ita explicat Plinius lib. 18. Capite vltimo. Nascens Luna, si Luna superiore obatro, idest frigido, surget: pluuias decrescens dabit, idest post plenilunium: si inferiore, idest australi, ante plenilunium pluuiæ portenduntur: si in media nigritia illa fuerit, hoc est, si nigritia illa inter vtrumque cornu, in plenilunio, vel circa plenilunium imbres dabit. Sed hactenus de praesagijs circa Lunam: nunc ad Planetarum cognitionem ad oculum animum intendamus, deinde illorum praesagia ex meteoris habebimus.

Luna nigra, obscura, ignea, rubicunda. Arato Lunæ cornua quid significant. Lunæ meteora iuxta Plinium.

Meteora de quarta Lunæ iuxta auctores Plinius de quinta etiam affirmat. Tempus mutationis à Luna iuxta Plinium.

De Planetarum cognitione ad oculum, ut aeris mutationes inde habeantur.

CAP. VI.

NON solum luminaria apparentias habent, & visa, sed & reliqua erraticæ, atq; fixæ. Nam quemadmodum illa vapores circumdant, ita & alios planetas, atque inerrantia sidera; quamuis inæqualiter. Quare oportet præsertim est, ut postquam de luminarium meteoris tractum est: dicatur, & de reliquorum coloribus. Verum cum planetæ non ab omnibus cognoscantur, & fixæ à paucissimis: hanc ob rem primo dicemus de ipsorum cognitione ad oculum, deinde de signis dispositionum aeris in illis. Cognoscuntur quidem planetæ, vel inter se, vel ad fixas relati. Inter se cognoscuntur motu, magnitudine, & colore, seu lumine. Motus sapientibus innotescit. Magnitudo, & color ab omnibus dignosci possunt. Sol, & Luna cunctis manifesti sunt: nisi cæcis, aut stultis. Saturnus planetarum supremus plumbei coloris est, & pallidus: ideo minus splendet, quam Mars. Mars Ioui proximus rubi-

Stellæ erraticæ, atq; fixæ apparentias etiam habent, & visa.

Planetarum cognitio ad oculum.

Saturni cognitio. Martis cognitio.

rubicundus, & micans est flammeo colore, sed suboscuro, & rutilus; ac ideo videtur, ut plurimum quasi scintillare; quemadmodum & Sol ob luminis excellentiam: aequalis est Saturno in aspectu. Iuppiter Saturno proximus, candidum, splendidumque colorem habet: ac planetarum postremus, qui iacet umbram: omnes excedens stellas praeter Venerem. Venus, quae Soli proxima, & lucifer dicitur, dum Solem matutino praecedit tempore: vespere, dum vespertino sequitur: splendidissima est inter stellas caeli, candidissima, & maxima, buxei coloris: in Lunae contactu, nec delitescit, nec hebetatur: post Lunam prima est, quae umbram iacit. Semper quasi conspicitur: quinimo (res mira quidem) cum Soli coniungitur, vagans in magna latitudine, non totum quandoque biduum obscuratur: Ita ut teste Fregio lib. 17. quaestionum physicarum vespere post Solis occasum, conspectu, duabus interiectis noctibus, statim altero die ante Solis ortum, mane cernatur. Quinimo, quod magis refert, fieri quandoque potest in regionibus serenoribus circa primas Arietis praesertim, ut initio, id est vespere, & tunc hoc est mane eiusdem noctis cernatur: his tamen circumstantiis, ut magnam scilicet habeat latitudinem in Septentrione, non minorem certe sex gradibus, vigintique minutis: Sitque in Epicycli perigeo in ima parte. Tunc quidem, & grandior conspicitur: atque fulgentior. Quod etiam omnibus planetis accidere manifestum est. Dum etenim in iuis fuerit perigeis, atque in ima Epicyclorum suorum parte discurrerint (sermo est de his, qui habent) maiores utique videri, experientia ipsa semper testata est. Sed quid quod Venus in meridie quandoque apparet: res mira, sed verissima. Mercurius medius inter Venerem & Lunam parvus est, sed lucidus, quamvis non candidus: raro videtur, quia semper comitatur Solem: quo fit, ut a vicini Solis fulgore obscuretur: sed praesertim in illis regionibus: quorum horizon obliquior est. Maior elongatio eius a Sole non est plus partibus viginti & octo ferè: quemadmodum Veneris quadraginta octo ferè iusta observationes: tametsi ex viris illustribus plerique & ex nostratibus Iouinianus Pontanus, sentiunt Venerem a Sole posse elongari in quadraginta quinque partibus. Pontanus etenim sic cecinit.

*Alma Venus Caeli vinctiles ubi quina peregit
Memento Boo, seu cupiditas adhaerendo,
Oceani Hesperas, seu cum declinat in ondas,
Ipsa umbram in terris obtendit, ut amula phœbes.
Ipsa dies radios ostendat, ut amula Solis.*

Et lunam terris, & caelo lumine patens

Reliquorum vero errorum, ut Saturni, Iouis, Martis, & Lunae maior elongatio est dimidium circuli: nempe partium centum & octoginta. Verum enimvero ad fixas planetæ relati, tripliciter differunt. Primo scintillatione, quia planetæ non scintillant, fixæ scintillant: quaedam frequentius, aliqua vero tardius. Secundo habitudine, quia fixæ semper eandem inter se servant habitudinem, Planetæ nequaquam: quippe qui videntur modo uni stellæ propinquiore, quandoque remotiores. Postremo differunt aspectu, nam planetæ cum inertantibus coniunguntur, ad oculum videntur illis inferiores: illæ vero altiores. Sed lubet hoc in loco etiam planetarum occultationes adiuvicem explicare, ut facilius illorum cognitionem assequi possis: inferius vero agamus de fixis. Sciendum itaque est nihil planetam alium omnino abscondere, nisi Solem: Hic certe omnes occultat, Luna excepta: quam etiam sibi propinquam ad quindecim gradus, & quandoque ad viginti abscondit. Venerem quoque non occultat concurrentibus praerecitis circumstantiis. Luna nullum planetam occultat. Quandoquidem Venerem & Iouem nedum minime occultat: sed nihil splendoris illorum etiam contactu suo

Iuppiter
quomodo
cognoscitur
Veneris
coniunctio

De Vespere
mirabilia

Planetae
quomodo
maiores
conspiciuntur

Mercurij
coniunctio
a Sole

Mercurij &
Veneris
elongatio
maior
a Sole

Pontanus

Planetarum
ad fixas
relatorum
triplex
discrimen

Planetarum
occultationes
adiuvicem

suo minuere potest. Saturnus, & Mars, solum heberantur in contactu. Mercurius verò ante duos gradus occultatur, nisi aere existente sereno: citra verò nõ occultatur omnino non nisi ob Lunę paruitatem cum iungitur ei, non ob Mercurij lucem. Saturnus, & Mars prope Iouem, & Venerem parum habentur: sed nihil occultationis, aut diminutionis apparet. Mercurius nullo modo disparet cum Venere aut Ioue: sed exiguus apparet.

De signis & dispositionum aeris in quinque erraticis.

CAP. VII.

DE RVDENS Philosophus planetarum cognitionem ad oculum assequutus, videat quis color planetam cingat: & ex planetę, colorisq; natura temporis significationem enuntiet. Nam color niger si Saturnum circumeat, frigiditatem, siccitatemq; significare maximè consentaneū est. si rubeus, ventos cum frigiditate indicat. Si viridis, bruma pluidum. Si varius siccis ventos, & fumositates. Sicq; iuxta colores eorum significata iudicare, necessum est. Verum inspiciendus est quoq; planetę particularis influxus talem colorem recipientis. Ut si Martem viridi colore, aut nigro, vel saltem vmbroso circumuolutum respexeris: vaticinare pluias, tempusq; brumale. Cumq; Martia stella radijs perpendiculariter hosce vapores influat, eleuetque: illius robur quoq; & vires rimari expedit. Dicendum igitur est tales vapores circa Martem, cum sint virides, pluias potendere tonitruosas, ventosque: tamen non ita abundantes cum aeris scintillationibus tamen, & tempestatibus. Colores itaq; planetarum, & significata eorundem, ita se habent. Color a Saturno per vaporem eleuatus, niger est: ergo frigiditatem, siccitatēq; atq; sterilitatem denuntiat. Color albus cum croceo mistus circa Iouem, temperatas aquas, sanitatem, aeris temperiem, auramq; suauem promittit. Color rubeus apprensus circa Martium sidus: caliditatem, siccitatem, incendia, ventos asperrimos, tempestates, tonitrua, & fulgora præsignificat. Croceus color cum albedine quadam circa Venerem apprensus, temperatas pluias, serenam auram, iucundamq; denuntiat. Color ceruleus, & varius Mercurium circumiens, aeris varietatem, ipsiusq; inconstantiam designat: Quippe qui nunc serenitatem, nunc pluias, modo ventos, nunc tempestates, siccitatesq; influit. Porro si color circa Mercurium rubeus apparuerit: tempestatem, ventos calidos, atq; siccis, & diuersa temporis infortunia denuntiat. Hyeme si conspicitur, frigora nuntiat, æstate, æstus, iuxta Theophrastum. Horum causam iam plures tactę sunt superius. Nam quemadmodum Sol calidus, atq; natura siccus, propensior est ad serenitatem, aerisq; pulchritudinem ex se, quam oppositas dispositiones inducendum: licet per aliud possit: & è regione frigidior, humidiorq; Luna, pluias, & aqueas immittit impressiones: ita Saturnus pro sui frigiditate, & siccitate mortifera, obscuritatem, nebulas, humanę vitę contrariam habitudinem, intemperiem, atq; destructionem inuehit. Iuppiter pro sui temperata qualitate temperiem, serenitatem, ventosq; prosperos: ac ea quę sunt homini salubria influit: quamuis tonitrua, & fulmina cieat: sed moderatiora. Mars siccitates superfluas, tonitrua, grandines, noxios calores, ventos insalubres, atq; intemperiem cum his, quę hominis temperamento aduersantur. Venus serenitate, pluias salubres: eaq; quę

Aeris qualitates ex quinque erraticorum coloribus veniunt. Color niger rubeus viridis, varius circa Saturnum.

Circa Martē colores.

Saturnus color. Iouius.

Martius:

Veneris color. Mercurialis.

Planetarum influxus ex meteoris.

Planete scintillantes.

Planete maiores appa-
rentes.

Planetarum lux obumbrata.

Ptholemaica doctrina.

quae hominis complexionem conferunt. Mercurius tandem temporis inconstantiam cum appendicibus suis. Ergo colores quemadmodum erunt, planetam cingentes; ita pro illius natura aeris qualitates afficiet. In uniuersum planetae scintillantes, magnam fore aeris mutationem sapientes experti sunt. Hyemali tempore si etiam scintillauerint: magnum frigus, & gelu demonstrant. Si clariore apparuerint quocumque tempore, elementorum alterationem expectato: sed ventum praesertim ea parte, qua splendor emicat; sed in bruma magni extat frigoris indicium. Si maiores quam sunt, apparuerint (nisi per imam circulorum suorum partem discurrerent) ventos quoque pronuntiant. Planetarum lux cum obumbratur siue per caliginem, siue per nebulam: graues ostendit tempestates. Congruunt quae diximus magna ex parte his, quae Ptholemaeus docuit locis praereditatis: nempe areas stellis circumduci; quarum color, & stellae natura, quod futurum est: pronuntiant. Ut nigra, & liuida Saturnia sunt: ac propterea tempestates, orientalesque ventos significare indicium est maximum. Rutila, & Martia, turbulenta tempora cum tonitru, & fulguribus: sicque de reliquis sumendum est iudicium. Quae omnia etiam circa fixas consideranda veniunt: ut statim dicemus. Ut si nubes fuerint subscurae, nusquam tamen nubes in caelo consent, ac per hoc paucioris luminis aerem tum faterturbari: multamque vel pluuiam, vel niuem pro temporis conditione signant cieri. Quae si apparuerint rutila, clara, lucentes, ventum portendunt: & similia similibus congruent, de quibus omnibus inferius a nobis tractandum est.

De fixarum cognitione ad oculum ad temporis mutationes dignoscendas ex vaporibus. CAP. VIII.

Stellae quae liber sum habet suum, a Deo sic stabiliti.

VENIADMODUM erraticas circumire solent vapores: ita & fixas. Vnaquaque enim stella suum habet influxum, ita a suo conditore in sui primordio stabilitum, atque decretum sua admirabili providentia, pro inferiorum gubernatione: ac proinde ex sua natura vaporem eleuabit, ut agitur aeris qualitates ex illarum coloribus praenosci possint: fixas quoque cognoscere, necessarium est. Inde etenim certius iudicium sumes de temporis mutatione: sed non singulas sigillatim. Id namque ad Astronomum pertinere, clarum est omnibus; sed in genere: puta illas venari ex magnitudine, & reliquis accidentibus. Dicemusque etiam si a planetis occultantur: sic namque ad illarum cognitionem facilius peruenies. Superius libro primo, Capite 3. inerrantium siderum discrimen subtiliori digressionem posuimus: nunc huius occasione ut cumque id expendemus. Annotandum itaque est; fixam a fixa sex modis differre: magnitudine, splendore, scintillatione, colore, configuratione, & situ. Magnitudine primo discriminantur adinuicem, cum quaedam sint primae magnitudinis; nam reuera sunt magnae: aliae minores his, & sunt secundae magnitudinis. Tertiae sunt mediocres: Quarta, paruae: Quinta, minima: Sextae, pusillae. Secundo differunt splendore, quando quidem aliae plurimum splendent, aliae mediocriter: quaedam parum, nonnullae nihil, sed quasi nebula videntur: tamen magnae, & sunt nebulosae. Differunt tertio colore, quia nonnullae sunt albae, quaedam pallentes: quaedam buxae, nonnullae autem plumbeae: aliae aureae, quaedam vero rubrae: ex planetarum natura, & qualitate colorem sumen-

fixarum discrimina adinuicem.

Et primum ex magnitudine.

Fixarum discrimen ex splendore.

Ex colore.

Ex configuratione.

umentes. Discriminantur quarto configuratione, cum alia trigonum constituat, alia circulum, nonnulla quadrangulum: alia rectam lineam, Polus mundi cum extremis duabus curvis in vna est quidem recta linea. Pleiades à stellarum multitudine glomeratae videntur. Corona in modum circuli circumcigitur. Hædi quasi vnum longum sidus efficiunt, cum sint duæ paruulæ stellæ simul iunctæ. Similiter Orionis cingulus tres stellæ magnas quidem, ac splendidas, ita in directum iunctas habet: vt cinguli referant speciem. Hæ quidem obliuionem sui non admittent: si sepe obseruaueris illas; & à memoria numquam excident, si semel, bis, & ter fuerint cognitæ. Discriminantur quinto fixæ adinuicem scintillatione. Nam aliqua micant rarissime, vt Regulus: qui ob id multoties planeta iudicatur. Quædam mediocri scintillatione apparent: vt pes, & humerus Orionis. Nonnullæ, verò frequentissime, vt Procyon: idest Canis minor. Quæ autem in ore maioris canis est, Canicula vulgo appellata, pulcherrima, & splendidissima est inter quascumq; stellæ nostri climatis visibiles: vnde iucundissime micat. Postremo situ differunt, vel inter se, vel ad Planetas relatae. Hoc quidem modo facile cognosci possunt. Nam si Aldebaram hoc est oculus Tauri, vel eius opposita Antares, seu cor Scorpij (vna quidem alteri oponitur, & si vna ascendit: altera necessarò descendit, vel è regione) Saturno sit posterior duodecim partibus, vel Ioue viginti, quamquam in Planetis loci obseruatio non sit tam constans ob motus, velocitatem: cognitis Saturno, & Ioue per Caput sextum: absq; dubio stellam plus orientalem partibus duodecim, vel viginti, quæ maximè splendet: Antares, vel Aldebaram esse tenebis. Primò autem modo, hoc est inter se: cum inerrantia sidera eodem loco semper toto anno orientantur, occidunt, & cœlum mediant: si loca ipsa obseruaueris, facile ad illorum cognitionem deuenies. Quinimò impossibile est illius obliuisci: si tot circumstantijs stellam memoriæ commendaueris. Verum enimverò ex earum occultatione, & apparitione respectu planetarum: facilius quoq; habebitur omnium cognitio. Luna cuncta inerrantia ad vnins partis propinquitatem occultat: at illa, quæ sunt secundæ magnitudinis ad partes tres. Porro Luna lumine vacua, aereq; valde existente sereno, non occultantur. Quæ autem sunt tertie, quartæ, & quintæ magnitudinis cum reliquis à longè abscondit; præterquam in ortu, vel in occasu. Mercurius nullas occultat ob paruitatem, à nullis occultatur, quia lucidus: à Bebenis occultatur, quia maiores. Iuppiter, & Venus fixas paruas ad partem octauam vsq; occultant omnino. illas quæ sunt tertie, quartæ, quintæ, & sextæ magnitudinis in contrariu occultant. Quæ autem sunt secundæ magnitudinis, redduntur hebetes: primæ hebetiores, tametsi minores nullo modo videntur. Saturnus, & Mars quintæ, & sextæ magnitudinis stellæ exterminant, ita vt omnes euanescant: tertie verò, & quartæ iuxta eos hebetantur. Porro cum stellis secundæ magnitudinis pugnant, non tamen occultant eas: quamuis lumine clariore appareant, & paululum, quasi nihil hebetiores reddunt. Cum bebenijs verò, seu fixis primæ magnitudinis pugnant, & vincuntur, non tamen hebetantur. Ex quibus omnibus dilucidè habetur, quomodo fixæ semper & cognoscisci, & memorari poterunt: vt inde aeris qualitates ex coloribus certiori coniectura sumantur.

Fixarum aliquarum configurationes

Fixarum differentia quinta ex scintillatione.

Fixarum postrema differentia ex situ.

Fixarum occultatio, & apparitio respectu planetarum: & primò Lunæ.

Mercurius nec occultat neq; occultatur nisi à Bebenijs. Fixarum occultatio à Ioue, & Venere, Saturnus, & Mars quas stellæ occultant.

De

De fixarum significationibus ratione vaporum, seu exhalationum. CAP. IX.

Meteora Saturnia.

Meteora Martia.

Mercurialia

Iouia, & Venerea.

Stella, & color eiusdem naturæ.

Stella, & color diuersæ naturæ.

Fixa mista, seu composita.

Stellarum omnium circuli seu limbi quo spissiores, eò durabiliores effectus.

Fixæ obumbratæ, & effectus.

Stellarum lumen albicans.

In stellis multa tamquam millij grana splendentia.

Stellæ plus solito scintillantes, & in hyeme clariiores.

Fixæ maiores, micantiores, & lucidiores.

Fixæ distantes si viciniores apparuerint.

SIDERVM inerrantium cognitione habita, videat prudens Philosophus, qui vapores illa circumdant, seu exhalationes ambiunt: cuius sint coloris, & cuius naturæ, atque temperamenti. Quandoquidem (vt de planetis dictum est) si meteora illa nigra, & liuida fuerint, quæ fixas cingunt: tempestates, ventosq; boreales præsignificant, & brumale tempus: cum illa sint Saturnia. Porro si fuerint rutila, rubicundaq; tonitrua, fulgura, turbulentaq; tempora designant: nam illa Martia erunt.

Si fuerint varia, inconstantia tempora denuntiant cum ventis: quoniam Mercurialia illa innuunt. At si albicantia fuerint, serena tempora cum temperatis aquis, & ventis portendant: illa etenim Iouia, Venereaq; erunt. Quod si vapor, seu color stellam eiusdem naturæ ambierit: puta si vapor, & stella eiusdem naturæ puta Mercurij fuerit, tanto maior, certiorq; erit effectus, quia significatum augetur. At si vapor, seu color sit naturæ Martiæ, stella verò Iouia: coniungito vtriusq; significata simul, & sic vaticinare; Nam natura vincens, vincet. Secus significata erunt mista, quia vapores, coloresue sunt misti. Quod si stella fuerit mista, seu composita scilicet naturæ saturniæ, deinde Iouia, & postremò Mercurij: vide aream, seu circulum cuius sit naturæ, & vbi videris illa plurimum & similibus naturarum in vnum coeuntium, sic iudicatio. Si aliter tempus erit inconstans, & varius, vel anceps. Rursus quanto circuli, & limbi, quæ sunt secundum ambitum intus contentæ spissitudinis, seu spissitatis, spissiores fuerint: tanto durabiliores, erunt effectus; quanto tenuiores tantò citiores, & debiles. Dicamus & nunc de illarum lumine. Nam idem iudicium sumi debet de fixis, quod de erraticis: eadem est enim ratio vtrobique. Nisi quod fixarum effectus constantiores, tardioresq; apparent: erraticarum citiores, & minus constantes: quia hæc motum citiorem habent, illæ tardiorem. Cum igitur fixarum lumen obumbratur non per nebulam, neq; per caliginem: seuas indicat tempestates iuxta stellæ, colorisq; naturam, vt iam dictum est. Subindè, stellarum lumen albicauerit, hoc est, si in Astris albedo apparuerit, quod Theophrastus ex aliorum sententia dicit; si in illis splendida quasi grando appareat: sæpe numero grandinem promitti, asserunt. Ratio est, quia cum grando album colorem præferat, colorem illum in stellis grandinem promittere, par est: quia similis. Si verò multa tamquam millij grana exigua splendeant, si ventus quidem fuerit, tranquillitatem: si non fuerit, pluuiam portendi, aut flatum ipsum ob fumidæ exhalationis dominium, vel quia à vapore sicco vincitur exhalatio. Si stellæ plus solito scintillauerint, temporis mutationem ostendunt cum vento: At hyemali tempore brumam, & intensum gelu demonstrant. Idem quoque prænantiant, si in hyeme clariiores solito apparuerint: indicium etenim magni frigoris extat. Rursus fixæ, cum maiores, micantiores, lucidioresq; apparuerint, quam soleant: ventorum flatus indicant. Qui ex ea parte stabunt: in qua stellæ lucidiores micauerit. Quinimò quotiescunq; vulgares stellæ densæ, opacæ, grossioresq; solito apparuerint: indubiam aeris impressionem, aut alterationem insinuât. Si autem inter se magnam habuerint vicinitatem quam certè alias nõ habebant: sed sic apparuerint, vt Pleiades, Hiades, & aliæ quæ sunt in Geminis, ventos etiam

etiam significant. Fixæ parum in cœlo lucentes, vnebulosæ, & quæ tempore sereno, atq; sincero vix apparent, si spissæ cernuntur, aut cum cœlum minutissimis, & propinquissimis stellis inter se plenum visitur, vt superius tactum est Cap. 2. pluuias, & brumale tempus annuntiant. Ratiõ est, quia nonnulli vapores mediam aeris regionem ascenderunt; stellæq; inuisibiles ob paruitatem, & absq; vaporibus: iam ob intermedios vapores, illarum radij vtrumq; disgregatur: ac propterea visibiles fiunt. Igitur cum cœlum plus solito stellis plenum cernitur, indicium est, vapores iam aerem ascendisse: vnde pluuias effundit, & in terra brumã excitat. Conformia sunt, quæ diximus maiori ex parte his, quæ nobis reliquit obseruanda Ptholemaeus in hac re diligentissimus obseruator locis prærecitatis. Dum sentit multum valere in signatorum particularium prognosticatione, quæ circa Solem, Lunam, & stellis obseruare conuenit. Quod particulariter dearticulans textu sexagesimo nono iuxta Cardani sectionem, docere quod errantibus, ac inerrantium blandidis circumfusæ areæ de proprietate coloris sui portendunt ea, quæ naturæ ferunt stellarum. Inerrantium etiam quasi turbulas aspiciemus: quo illa colore, quaq; magnitudine videantur. Nam si splendidiore, grandioresq; solio appareant: quacumq; in plaga cœli luxerint, ab illa ventos concitant. Quin etiam nebulosi gyri, qui dicuntur, vt in præsepi, & alibi, propriè si sereno cœlo, aut exiles sint; visumq; effugiant, aut perdensæ esse videantur nimbos imbres, aquarum lapsum: puri verò, ac vibrantes turbulentiam ventorum prædunt. Iam si stellarum earum, quæ vtrinque ad præsepe cernuntur Anorum appellatione, vna quæ Septentrionalis sit, non appareat, flabit Aquilo. Si verò altera Australis non appareat, flabit Austro. Ex quibus verbis habetur Asinum Borealem cum non videtur, ventos cire Boreales. Ratiõem affert Cardanus verissimam, nempe cum ventus fiat eliso vapore à regione frigida versus nos, si stella non videtur: indicium est vaporem ibi esse congregatum, qui stellam tegit: ac propterea elisus, ventos à Septentrione prædunt. Nec obstat stellam illam declinatione esse Australem (non declinatione à signifero, sed respectu nostri visus, & Aegyptiorum) quia cum vapor, seu exhalatio (sumimus nunc vnum pro alio vt saluetur Cardanus, nam aduersatur Aristoteli secundo meteor. dicenti ventum fieri ab exhalatione, borealem stellam obumbret, non Australem, illæque cum stella nostro obdaturo oculo: Signum est ventum fore Borealem, non Australem. Paruæ enim sunt stellæ, & parui luminis, quinimò obscuræ ob id à quocunq; mino vapore, vel exhalatione occultatur: ac propterea cum Australem non abscondat, Austrum non indicat ventum, sed Borealem. Ex quo generis extrahitur regula, scilicet: quotiescumque ex paruis stellis aliqua non visuntur, aliæ verò eis proximæ videntur: tunc ventum ex contraria parte illius paruæ, quæ videtur, expectato. Illustri hoc demonstrat exemplo Cardanus locis prærecitatis: quod & nos compendiosè exequemur. Si duæ erbi gratia, fuerint stellule, quarum vna inter Septentrionem, & Orientem sit posita, & non videatur, vapore circumfusæ: alia verò orientior, seu eodem situ quò ad Septentrionem, sed videatur, tunc ventus occidentalis erit; Quia Occidentior ex his vapore obumbratur: ac idè non videtur. At qui ventus occidentalis? respondetur, quòd ventus erit Corus Nam cum in æquali situ ad Septentrionem stellula posita videatur: Borealis regio pura erit. Ergo sequitur ventum fore Occidentalem, & ad Boream dinantem. Nam Borealis regio, & si pura sit, non tamen

Fixæ parum lucentes, & vix apparentes, si spissæ cernuntur.

Doctrina Ptholemaica.

Stellæ splendidiore, & grandiores solito. Nebulosi gyri.

Asinus Borealis cum non videtur, ventos cire boreales.

Cardanus aduersatur Arist. in definitione ventorum.

Regula generalis.

Cardani illustri exemplum.

Quæstio. Responsio.

E e purif-

Præsepis Me-
teora varia
cum effecti-
bus.

Astellorum
loca mutata.

purissima: quia suppositum est, stellam illam, quæ obumbratur, occultaturque esse borealem. Ergo ventus erit occidentalis paululum ad boream declinans. Talis itaq; ventus corus erit, Rectè vir hic clarissimus demonstrat. Vide igitur & tu quæ ibi digreditur. Itaq; si obscurum, atrumq; fuerit præsepè, pluias portendit: si concreſcat, tempeſtatem: si purum, ac splendidum serenitatem dat Theophrasto, Ptholemao autem purum, & coruscans ita, vt tremere videatur: ingentes ventos, vt antea diximus. Aratus verò dicit cum Plinio, quòd si desinat apparere: tempeſtatis est indicium. At verò Plinius addit, quòd si cælo sereno apparere desierit, atrocem hyemen sequi. Si autem alteram earum aquiloniam caligo abstulerit, Austrum sequere: si Austrinâ, aquilonem. Quod autem inquit Theophrastus, Astellos in signo Canceri reperiri, cui aſtipulantur Plinius, Ptholemaeus, & alij: verum dicit tempore suo. Quandoquidem tunc partes quinque cum 40. ferè scrupulis Canceri obtinebat: Ptholemaei tempore partes decem cum scrupulis 20. eiusdem Canceri, & paulò amplius, hac ætate scilicet 1612. partem vnâ cum 53. scrupulis Leonis. Sed remanet dicendum, quot si volantes, aut decedentes videris stellas, parte qua decidunt: expectandi sunt venti. Et eo quidem fortiores, quo volatus, casusq; apparuerint frequentiores pluuiam etiâ addit Theophrastus & ex qua parte transcurrent, inde imbres erunt. Quod si ex oppositis volauerint regionibus, turbinem: si ex quatuor concidere videntur cæli plagis: totum interpretari aerem, misto etiam fulmine, suspicandum est Sed Theophrastus docet ex qua parte astra discurrere, si sint plura, ex illa ventum prænuntiare: quòd si vadiq; discursant, multorum flatuum futura prælia ostendere.

Cometa quid portendunt circa temporum mutationes.

CAP. X.

Cometæ di-
gnitas super
omnia mete-
ora.

Cometa nõ
est ex elemē-
tis, sed de cæ-
lesti mate-
ria.

Cometarum
duratio va-
ria.

INTER visa, & apparentias omnes, quæ meteora dicuntur: nullum illustrius Cometa. Quippe qui vincit cuncta, materia, motu, aspectu, forma, diuturnitate, atque effectu. Hanc ob rem ante aliæ apparentias de ipsis primò tractabimus sic sicco pede videbimusque. Solum circa temporum mutationes quid portendant. Supponimus itaq; pro nunc esse vnâ ex Meteoris. Nam de Cometis extat tractatus nostrus cum his quæ de rebus Meteorologicis scripsimus: nõdum excusus. Ibi certe longe digredimur de illorum materia, forma, efficientesine, atque de omnibus consequentibus: ibidemque ostendimus re vera constam esse de cælesti materia, generarique in celo ex luminum aggregatione, radiorumque stellarum refractione, reflexioneque, statis ac certis temporibus: idque non friuolis, ac vagis, sed firmis, solidisque rationibus. Quotiescumquæ igitur Cometa in mundo apparuerit, toties orbi terrarum angustias pronuntiat: & tamdiu duraturas, quãdiu Cometæ perseuerabunt durabuntq;. Tèpus verò cœctum alibi scripsimus. Sed durationis ipsorũ longissimũ est octuaginta dierũ: breuissimũ, septẽ iuxta Pliniũ. At Cardanus lib. 2. Quadripartiti Capite 9. in Ptholemam habet, quod longissimum tempus vix sex menses excedit: & plerumq; finit ante trigesimum diẽ, sed numquam ante septimum. Verum Flavius Iosephus lib. 7. de bello Iudæico scribit tempore suo per annum illustrem affluisse Cneterem supra Hierosolymam

lymam, excidium certe illi portendens. Quod & sequutum est: longe iam antequam esset à Christo Domino prænuntiatum in pœnam incredulitatis Iudaicæ gentis: cum flens dixit. Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis: quia venient dies in te; & circumdabunt te inimici tui vallo; & circumdabunt te, & coangustabunt vndiq; & ad terram proferent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoueris tempus visitationis tuæ. Poterat quidem Saluator noster absq; Cometa signo Hierosolymorū ciuitatē euertere: sed voluit vt appareret tanq̄a signum destructionis, quemadmodū & alij apparentes similia mala significant. Nā attoniti, & perterriti homines Cometas spectantes, mala futura expectant: quia sic tot seculorū obseruatio testatur. Ita & Iudeis affulxit, vt intelligerēt aduenisse tempus euerfionis vrbs: & recordarentur verbi summæ veritatis, quod dixerat Christus Dominus filius Dei in eorū perniciem. Verū hoc interest inter hunc Cometā, & alios: quod hi naturales sunt, ille autem (quemadmodum & fulgens Cometa in stellæ formā, in eius natiuitate Regibus apprensus) miraculo, & præter naturam apparuit, quia per annum. Significant igitur Comete tempestates, ventorū status solito imperuosiores, siccitates nō naturales, aeris vitia, pestiferasq; qualitates: ex quibus sequi animatiū interitus, frugūq; corruptiones necessum est: inde pestis, fames, & similia subsequuntur. Ratio est, quia fumi illi iuxta illorū opinionē afferunt Cometas esse de meteororū numero, post incendium consumpti, atq; dissipati ventos augent sicq; & venenatos: ac propterea siccitates afferunt, & aeris infectionem. Verum iuxta rerū cœlestium peritos, cum sint Martiæ, & Mercurialis naturæ citra variastēporum mutationes, ætus quoq; bella, tumultus, Principū interitus, ac molliorū hominum neces ob siccitates, & similia significare, maximè consentaneum est. At diligenter est videndum, cuius coloris sint Comete, num Saturnij, vel Martij, vel Iouij, vel Venerij, vel Mercurialis: ita enim suos producent effectus, tamenū Martiam, & Mercurialem naturam principaliter, & semper retineant. Quare si color fuerit fuscus plumbeus, & suboscuro, Saturnius erit Cometa, producetq; Saturnios effectus: terremotus scilicet, niues, inopiam, tabes, morbos longos & similia, quæ de Saturni natura effluunt. Si perfecte candidus, Iouius erit Cometa, efficietq; bona quædam, & mala; ventos nempe salutes, atq; fecundos: sed abscessus quoq; febres acutas, bella tamen si non diuturnia, & similia, quæ Iouiam participant naturam. Porro color si fuerit rutilus in summo Martium indicat Cometam, ac propterea Martios efficit effectus: vt pote siccitates immodicas, admiranda tonitrua, fulgura, coruscationes cum ventis, pestē acerbissimā, seuisima prælia, similesq; res, quæ de Martis natura sūt. Si perfecte flauus Venerius erit Cometa, vndē & effectus producet similes Iouijs; quosdā bonos, vt salutes pluuias, & ventos cū tēperie: sed mali erūt violētæ febres, morbi attoniti, paralyses & similes. Varius tandem & multiplex si fuerit color, Mercuriale iudicat Cometā. Quare ventos eiet graues, tempestates sequas, efficiet terremotus, fulgura, tonitruaq; maxima, tempora quoque repentine mutabit. Sed de his abundantius in tractatu nostro de Cometis mentio fiet. Obseruandum quoque est, cui stellæ, vel erraticæ, vel fixæ coniungatur, cuius radijs illustratur, cuius motu fertur, in quò loco incipit, mediat, & desinit, cuius sit formæ: quam orbis partem respiciat, præsertim si sit crinita, vel barbata, aut caudata: quantæ magnitudinis, & multa similia quæ ibi scripsimus, vt hic tractationi nihil deesset. Quandoquidem in Cometis decem consideranda veniunt. Magnitudo, color, splendor, forma, diuturnitas, situs, locus, motus, ad Solem relatio, & habitus ad situm orbis. His quidem ritè cōsideratis, quales producet Cometa

Hierosolymæ Ciuitatis excidium à Christo Domino prænuntiatum. Lucæ cap. xix.

Cometarum præsignificationes.

Astrologorum sententiæ circa Cometarum effectus.

Cometa fuscus, plumbeus, & suboscuro, & portenta. Cometa candidissimus suis portentijs. Cometa rutili coloris, & effectus.

Cometa flauus, & portenta.

Cometa varij coloris suis significationibus.

Obseruanda in Cometis.

Ptolemai-
ca doctrina
circa Come-
tas.

Cometa in
vniuersa na-
tura Martis
& Mercuria-
lis.

Tempus si-
gnificationis
cometarum.
Comete quo-
modo pro-
gnosticari
possunt.

Chasmata
que

Chasmata
materia.

Colores fu-
mi chasmati-
um.

Colores va-
rij chasmati
vnde proue-
niunt.

effectus, facile assequetur altissimarum rerum indigator. Conformis sunt, quæ diximus, his quæ docuit Ptolemæus locis præcitatatis libro scilicet secundo sui Quadripartiti textu septuagesimo, vbi scribit hæc verba. Præterea, quæ certis temporibus in cælo se ostendunt, & ostenta dicuntur, eorum crinita sydera semper squalorem, ventosq; prænuntiant: eò quidem vehementiores, quo plurius in partibus, & ipsorum corpora grandiora fuerint. Per squalores malas siccitates quibus potissimum herbæ, & arborum folia, aut siccantur, aut floccescunt; intelligens. Sed illustrius libro iam citato capite nono, textu verò quinquagesimo tertio, id expendit. Inquit enim, Observandæ & crinitæ in deliquijs, siue alio quolibet tempore fulserint in considerationibus vniuersalibus, quales sunt, quæ dicuntur trabes, tubæ, dolia, ac huiusmodi. Est enim harum naturæ effectio Martis, ac Mercurialis proprietatis, bellorum scilicet, ætus turbulentis, & eorum quæ ista sequi consueverunt. Textu verò quinquagesimo quarto habet hæc verba. Cæterum loca in quibus hæc euentura sint, designantur, cum à signiferi partibus in quibus collectæ illæ stellæ fuerint, tum de crinitæ figurati- nis inclinatione. Per ipsam quædam collectionis quasi faciem, & formam, futu- rorum species, & genus, cui effectio expectanda sit, deprehendetur. Verum de tempore durationis, intensiõne quentuum de habitudine autem erga Solem, ini- tium patescit. Nam cum fuerint maturis, diuq; fulserint, celeritatis: sin ve- spertis, tarditatis, significatio futura est. De Cometarum prognosticatione nonnulli graues authores arbitrantur, quod si squalidum annum viderimus; sa- tis tutè Cometas fore, prædicere poterimus. Quod verò Ptolemæus ventos, & squalorem ex Cometis, prænuntiat: multò antè falsus est Theophrastus in li- bello de signis ventorum dicens, Cometa sæpè ventos nuntiant: & si multi fue- rint squalorem.

De Aëris qualitatibus ex phasmatibus.

CAP. XI.

SOLENT quandoque à nobis conspici ignes, qui in-
sublimi nunc eleuantur, nunc vero deprimuntur: phas-
mata à Græcis dicta. Qui eleuantur, & ascendunt, vel sunt
faces, quæ & lampades, & bolidos nuncupantur; vel
sunt trabes. Qui deprimuntur, & descendunt sunt traie-
ctiones, & Chasmata. Chasmata, vt ab his exordia-
mur, sunt voragines, & ignei hyatus, subito discurren-
tes, & desinentes: cum ignis velut ex disrupto cælo de-
cidere videtur. Horum matetia fumus est siccus: qui
cum sit rarus, & tenuis, ob utrumq; statim deflagrat, vt puluis ex sulphore, &
nitro. Incenditur in aere agiturus, quò fit, vt agitatio fumi in aere sit illius for-
ma. Quandoquidem fumus ille suapte natura calet, ac cum in sublimi eleuatur,
magis calet: ideo incenditur. Colores eius proprii punicei sunt, atq; purpurei:
quos Plinius sanguinolentos vocat. Visuntur tamen aliquando albicantes,
quandoq; rubicundiores: & aliquando profundi. Huius tamen causa est, loci
diuersitas: nimirum variantur iuxta loci diuersitatem. Si namq; chasmatis hi-
men per clarum aerem conspiciatur: albicans se ostendet; quod à Græcis *ελας*
dicitur. Si per atram nubem spectetur: tunc rubicundior flamma apparebit.
Nam ex atro candido permixto (vti flamma fumo) color gignitur rubicundior:
quem-

quemadmodum luminaria, & stellæ, si per fumum aut æstum spectentur, ruberæ conspiciuntur. Porro si per densam, æreamque nubem deciderit: tunc fiet recessus similis effossæ speluncæ in orbem. Quandoquidem ex interuentu densæ nubis fulgorem illum, ut atra specie circumdantis, provenit: ut aliqua videatur in igne esse profunditas. Verum omnia ortum habent à Sole, & reliquis stellis, tanquam ab efficientibus causis, leuem illum, rarumque, fumum per aerem elevantibus, attrahentibusque. Quid autem significant, variæ sunt opiniones. Poetæ inter signa collocant. quæmòrem Vergilius enumerat chasma inter prodigia significantia hominum mortes. Vnde Turni mortem ex his accidere, autumant dum dixit:

Video medium discedere cælum.

Plinius habet ut sit ingentium malorum prænuncium, non ob aliquas eius materiales causas. sed propter aliquam eius occultam rationem. Non enim ea mala accidere putat, quia hæ, ut causæ præcedunt: sed ideo præcedere, quia hæc mala euentura sint. Physici harum impressionum causas inuestigant, ut causas mutationum aeris. Rerum cælestium periti, ut signa, & causas illa quærent, ræmersi, ut supradiximus, has significationes obscuriores esse iudicant, quàm stellarum. Dicamus igitur de alijs speciebus phasmatum sigillatim, de natura, inquam, illorum primò: deinde quid portendant. Traiectorum sunt igneæ scintillæ per aerem discurrentes, quas vulgus discursus stellarum putat, & vocat. Generantur quidem ab interrupta exhalatione, quæ ignem in diuersis spargit partes: quo fit, ut simul non incendantur, sed seorsum vna post alteram, vnde euenit, ut celeriter transcurrant, atque præteruolant. Quod autem alij dicunt, id etiam oriri, quoniam materia irritatur à circumstante nube, quæ contrariam habet qualitatem: si aliquid veri habet, hoc certè accidit aliqua nubium in aere existente: nam aere nubibus plenis non sunt traiectorum, sed sereno sunt, & videntur: ob id enim vulgus stellas discurrere credit. At Phasmatum ascendenti quædam dicuntur trabes, quia illam præferunt formam: quæ partim tenuior alicubi exat, partim crassior, sed quæ incenditur etiam. Bolides ita dictæ, quia ad iaculi formam in aere se ostendunt, & discurrunt, longiori quidem sulco, sed igneo, & parum lato: constat enim ex materia tenui, & rara. Dicuntur alias Capræ saltantes à forma quæ præferunt, dum veluti scintillas despuunt, rursusque ardent, ignemque minutatim, & obiter priore parte excipiunt. Lampades deinde cum ex inæquali materia consistunt, licet coherente: formam lanceæ, & sortis, & candelæ, pyramidis, atque perpendicularis ignis præferunt: quo factum est, ut talibus sint nuncupatæ nominibus. Quippe quæ in inferiore parte admodum basis crassus ignis conspicitur in superiori parte exiguus splendescit: grauis tenet in infra residente, tenui verò & leui supra eleuato. Differunt phasmata à Cometis tripliciter, motu scilicet, forma, & duratione. Motu, cum illum habeant irregularem, & anormali, distractam, inflexam, & agitatum, & impullant vel à ventis iuxta Aristotelem, vel à sua natura. Sed quod dicit à ventis agitari, non est verisimile. Nam cum fiant in suprema aeris regione vbi maximè calet, suntque igneæ naturæ, ibique ventus non appropinquat: à ventis hequaquam agitari possunt, sed vel à sua natura, vel à spheris aliquando. Discriminantur secundo forma ob materia diuersitatem: non enim eadem est ratio utrobique calidi, & sicci, grauis, & leuis rari, & densi: multi, & pauci. Quod sanè perspicitur in utrorum duratione: qua tertio differunt: Phasmata namque paucissimo durant tempore, subito quidem conflagrant: Cometæ verò longiori, ut dictum est. Sed hi illis rariores sunt, illi his crebrior. Ideo diuersa sunt sortita nomina. Quandoquidem

Chasmatum
causæ effici-
entes.
Chasmatum
significatio-
nes.
Poetarum sen-
tentia.

Elis opinionio
de Chasma-
tum portenti-
tis.
Physicorum
sententiæ de
eisdem.
Astrologo-
rum opi-
nio.

Traiectionis
quidditas,
natura, & ge-
noratio.

Phasmata a-
scendentia.
Trabes.
Bolides.
Capræ saltan-
tes.
Lampades.

Phasmatum
à Cometis tri-
plex discrimen.

Phasmatum
nomina di-
uersa.

Phasmatum præsignificationes variaz.

Phasmatum à quibus excitantur.

Phasmatum effectus ubi erunt.

Doctrina Ptholemaica.

Phasmatum portenta iuxta Ptholemaicam.

Natura Tonitru, fulguris, fulminis, & corruscationis.

doquidem à nonnullis stellæ incensæ, vel deciduæ, vel transcurrentes appellatae sunt: ab aliquibus repentini ignes. Alij vocarunt traiectiones, alij sydera volantia: alia repentina. Quotiescumq; igitur apparent, toties siccitatem minantur cum consequentibus. Consequentia sunt ariditas, sterilitas, aquarum paucitas, mors piscium, bella, venti, & similia. Cum igitur multa ignium iacula, aut trabes, & reliqua, quæ accensis vaporibus vere fiunt, in aere apparent, & discurrunt, & stellarum luminibus micant: ventorum flatum portendunt, & ex ea parte, ex qua mouentur; quod si ex pluribus partibus, diuersi utiq; erunt venti. Sanè de hoc minime ambigendum est: quia si tales vapores ex multis mundi partibus fuerint, cucurrerintque: diuersos demonstrant ventos, tonitrua, fulguraq; ex partibus, à quibus vapores, & ignitæ trabes fluunt: quia ibi impulsum habent, & motum. Excitantur quidem hi ignes licet à Sole principaliter, peculiari tamen modo à Mercurio, & Marte; illorum naturam in se habentes. Sunt Martiæ, quia igneæ. Est enim Mars calidus, & intemperatè ficcus, ac propterea æstum significabunt maximum, & perniciosum. Sunt Mercuriales ob motus celeritatem, iaculationemq; ideò ventum cient: Sed ex illa orbis parte ex qua hi mouentur ignes, maximè est consentaneum. Vbi autem sint effectus futuri, vide locum ad quem ignes discurrunt, & terminantur: ibi profecto erunt venti ob Mercurium: ibi erunt sterilitates, & siccitates, morbi acuti, & prælia ob Martem. Quod si forte tunc eclipses contingerint, effectus certiores erunt, & securissimi: quia augetur significatum. Si autem non aderint, erunt, sed non ita exacte: nisi ignes & magni, & crebres, frequentioresq; fuerint. Nam dictum est breuiore effectus, & minores significare, & celerius desinentes, quàm Cometæ. Congruunt hæc quæ scripsimus doctrinæ Ptholemaicæ libro iam præcitato, & textu: quem & nos præcedenti capite citauimus his verbis. Obseruandæ, & crinitæ seu in deliquiis, siuè alio quolibet tempore fulserint in considerationibus vniuersalibus: quales sunt, quæ dicuntur trabes, tubæ dolia, ac huiusmodi. Est etenim harum naturæ effectio Martiæ, ac Mercurialis proprietatis: bellorum, estus, turbulentiæ, & eorum, quæ ista sequi consuevere. In quibus verbis non solum de Cometarum effectibus loquitur Ptholemeus: sed de ignium, eorumq; specierum omnium. At quid portendant, & significant: luculentius libro præcitato, sed textu septuagesimo explicat, dicens. Diuisiones, & iaculationes stellarum, si ab vno angulo prorumpunt: inde quoq; ventum emittunt. Sin' occurrent inter se, ventorumq; prælia suscitant: sin' verò de quator plagis ruant: hyemes varias ferunt atque etiam fulmina, tonitrua, & quæ alia huiusmodi sunt. Ex quibus etiam elicitur, quod fulgura, & faces cum plurimum micauerint, sed in nocte præsertim ea parte, qua splenduerint, eadem ventos significare. Quòd si ab alterutra parte aduersi micauerint: ab vtraque venti erunt.

De Tonitru, fulgure, fulmine, & corruscatione, & de eorum portentiis. CAP. XII.

INTER meteora omnia quæ in media aeris regione generantur iuxta Philosophos, primum quod summum obtinet locum, tonitruum est: fulgur, fulmen, & corruscatio. Nam hæc igneæ sunt naturæ, reliqua verò vel aereæ, vt venti; vel aqueæ, vt nubes, & pluuia. At præstat ignis aeri, & aque. Idcirco primò de tonitru, fulgure, & fulmine, seu corruscatione dicemus, deindè de reliquis sigillatim, & quid portendant: Hæc enim est huius libri

libri intentio. Sciendum itaq; est Solis virtute, & stellarum, præsertim quæ calidæ, & siccæ sunt naturæ, & in calidis signis existentes, attrahi, atq; vsq; ad superiorem partem regionis aeris eleuari vaporem, seu exhalationem cum vapore coniunctam: qui cum sit aqueus, ex intenso loci frigore condensatur, atque in spissam nubem includitur, veluti in utrem; & ab humido ita ambitur, ut amplius ultra extendi, & dilatari nequeat. Irritatur tandem à nubis frigore, & loci. Agitatus itaq; vapor in nube, exitum querit: quem non inueniens, huiusmodi agitatione, & rerum contrariarum circumstantia, *ἀντιπαρσίον* ab Aristotele dicta, instar stuppæ incenditur, lateraq; nubis magnis ictibus concutitur: tandem perumpit. Itaq; vapor ille compositus (est etenim calida, & sicca exhalatio cum humido vapore coniuncta) cum concutit nubem aquosam, & concavam, efficit tonitruum, quod luctatur cum nube ignibus impactis. Tunc nubem cum findit, efficit fulgur, & corruscationem: quæ est momentanea ignis apparitio in nube; vocata ab alijs rima, ex rixa vaporis inclusa, exorta. Cum vero nubem scindit, efficit fulmen, quod cum erumpit, fragorem edicit: qualis sentitur in Castaneis, vel viridibus lignis, & cæteris similibus. Horum quædam vrunt: quædam verò non vrunt. Quæ vrunt, terebrant quoque: quæ non vrunt, infuscant, & scindunt. Quæ scindunt, scindunt tantum absq; vltione ob maximam materiæ siccitatem: quæ cum ad se vim ingentem spirituum trahat, hi in corpora porosa impacti, priusquam fulmine adurantur, dissipant illa, atq; diuellunt: nam spiritus est ocyor fulmine. Quæ ante euolant, penetrantq; corpora, quàm illa adurant, infuscantia dicuntur: quia ob nimiam eorum raritatem non nisi mora facta infuscant. *Παλόν* dicitur ab Aristotele. Porro quæ vrunt, vel in rara & tenuiora impugnant corpora, vel in densiora, solidioraque: si in rara, solum adurant: si in solidiora, non solum adurant, sed citò dissolunt. Huius rei causa est solidorum corporum resistentia. Nam quanto vehementius res solida in solidam repercutitur: tantò facilius res ipsa dissoluitur. Patet id in bellicis tormentis. Si namq; in raram impigerint, adurent certè, quia non sic resistunt: at si in ferro, lapide, saxo, & similibus, dissoluent. Admiratur Seneca in suis naturalibus quæstionibus libro secundo miram illorum virtutem; creditq; in illis diuinam aliquam inesse potentiam. Nam mirum certe est, quomodo impigente fulmine in dolio stet vinum dolio fracto: & quam ratione cadente in oculis fulmine, integris ipsis, & illis, confletur argentum: & gladius liquefcit manente vagina, & ligno inuiolato circa pila omne ferrum disillit: Rex quidem mira, sed verissima. Durat tamen rigor ille tribus dimittaxat diebus. Sed & Plinius libro secundo, Capite quinquagesimo primo plura congerit; Nihilominus tamen inter alia, hæc scribit. Quòd scilicet vnù animal hominè non sepe extinguit, cætera verò statim. Quòd homo nisi conuertatur, vi percussus, non expirat. Quòd vigilans ictus, conuenientibus oculis dormiens, patentibus reperitur. Quòd nullum animal nisi examinatum, fulmine accenditur. Quòd fulminatorum vulnera frigidiora reliqua corpore sunt. Quòd omnia ista contrarias incubant in partes: supernæ ista considerunt. Quòd omnè prius concutitur, & afflatur, quàm percutiatur nec quisquæ tangitur, qui prior fulmen vidit, aut tonitruum audiuit. Igitur spiritus ocyor est fulminæ. Hanc ob rem apud veteres fulmina in magna erant obseruatione, præsertim apud Thuscos: & dicebantur fatidica, quia credebant aliquid significare vel ob materiam, vel propter aliquod latens, & diuinum: quæ verò nihil significarent, vana, & bruta vocabantur. Sed rectè Cicero lib. de diuinatione hanc diuinationis speciem, quæ ex fulgurum obseruationibus sumitur, esse vanam, & inanem ratiocinatur: quia re verà superstitionis speciem præferret: At quæ aliqua

Tonitruum, fulguris, fulminis, & corruscationis generatio.

Tonitruum quid sit.

Fulgur cum corruscatione quomodo efficitur, & quid sit.

Fulmen quomodo sit, & quid sit.

Tonitruum, fulguris, corruscationis, & fulminis effectus.

Spiritus ocyor fulminæ.

Seneca.

Tonitruum, fulguris, fulminis, & corruscationis mira.

Plinius.

Fulmina apud veteres, præsertim Thuscos maxime obseruabantur. Cicero fulgurum obseruationem, vanam scripsit.

Fulminum
obserua-
tio-
nes supersti-
tiosæ: & pri-
mò circa e-
uocatione.

Fulminũ ob-
seruatio cir-
ca tempus.

Fulminũ ob-
seruatio cir-
ca Deos.

Fulmina, &
similia natu-
raliter obser-
uari possunt.
Tonitrua, &
coruscation-
es in æstate
iuxta Pliniũ.
Aliorum sé-
ntentia.

Tonitrua
matutina, &
meridiana,
iuxta Pliniũ.
Theopha-
sti sententia
circa huius-
modi.

Tonitrua æ-
stiuia iuxta
Aratum.
Theopha-
stus.

Arati, Virgi-
lij, & Plinij
sententia.

Plinij præsa-
gia de toni-
truis, & ful-
guribus.

Fulgura iux-
ta Theo-
phrastũ quo-
modo tẽpo-
ra mutant.

Theopha-
stus de ful-
guribus, &
tonitruis in
æstate.

Fulgura in
hyeme, & au-
tumno.

Fulgura ve-
ria tẽpore.

Fulgur à Se-
ptentrione,
& ortu.

qua ratione nature veniunt, obseruari debent, vt dicemus. Superstitiosæ qui-
dem fulminum obseruationes erant illæ, quæ apud Ethnicos obseruabantur, vel
circa Deos, vel circa tempus, vel circa euocationem: tanquam superstitionibus
omnino deditos. Circa euocationem, quia lucos, aras, sacra, Ioues tonantes,
ac elicios ab eliciendo fulmine sibi constituerunt: ibiq; quibusdam præcationi-
bus adhibitis, vel fulmina cogi, vel impetrari credebant. Sed miseri hallucina-
bantur Diabolo fidem præbentes. Circa tempus verò publica fulmina non por-
tendere vltra tricesimum annum, nisi in oppidorum deditione autumabant: pri-
uata autem non citra decem annos, nisi in matrimonio, aut natali die facta. Sed
omnia vanitates. At verò circa Deos, *καταινοβολαίς* habebant. Ita namq; Thū-
scorum literæ nouem Deos emittere fulmina, existimarunt. Illaq; vndecim ge-
nerum esse: Iouem scilicet tria iaculari, Romanos verò ex his duo tantum seruas-
se: diurna Ioui, nocturna summano ascribentes. Quæ maiores superstitiones.
Sed venit Christus Dominus noster, omniaq; Diaboli opera dissoluit, superstition-
es è medio abstulit, lucos, & aras euertit, Demonem prostrauit, viam vitæ in
veritate docuit. Verum fulmina, coruscationes, & similia, quæ causam natur-
alem habent: obseruari quidem possunt, superstitionibus omnino deductis, ad
vitæ humanæ necessitatem, vtilitatemque: quemadmodum & physici naturali-
ter obseruant, & nos quoq; mox obseruabimus. In æstate igitur si minus tonet,
quàm corruscet; pluuiam, seu imbrem significat Plinio: contra verò si vehemen-
tius, ventos ex ea parte vbi tonabit. Alij verò dicunt, quòd in æstate si plus
tonuerit, quàm fulminet, ventos à tonitruis prodire, portenditur: sin minus to-
nuerit, fulminibus pluuia sereno cælo futura signatur. Si id eque obuenerit, aut
è quatuor plagis, siue quaqua versum, fortis pluuia. Tonitrua matutina ven-
tum significant etiam Plinio: meridiana imbrem. Theophrastus autem inquit,
Tonitrua hyberna, & matutina imbres potius prænunciare: æstiuaq; meridiana,
& vespertina idem ostendere. Aestiuia tonitrua, & fulgura, Aratus ventos signi-
ficare docuit: indeq; aduenire, vnde eunt. Theophrastus addit, si id est ex qua-
tor cæli cardinalibus. Verum Aratus, Virgilius, Plinius sequissimæ tempestatis ef-
se indicium voluere. Porrò autem Plinius in vniuersum sic de tonitruis, & fulgū-
ribus digreditur. Cum sereno cælo fulget, pluuiæ erunt, & tonitrua, & hye-
mabit: atrocissimè autem cum ex quatuor partibus cæli fulgurauerit. Cum ab
oriente tantum, in posterum diem aquam portendit: cum à Septentrione, ven-
tum eum, cum ab Austro, vel Coro, aut Fauonio nocte serena fulgurauerit: ven-
tum, & imbrem ex ijdem regionibus demonstrabit. Theophrastus autem sic
præfagit. Si vndiq; fulgurauerit, ventum, vel aquam expectato. Si in montium
summitatibus spirante Austro ad meridiem fulgurauerit, pluuiam, aut ventum
decernit. Et Fauonius fulgurans, pluuias à parte Aquilonis, vel tempestatem
portendit; ac vespertina fulgura per æstatem, pluuias mox futuras nuntiant, vel
in triduum. Rursus de signis ventorum, sic prognosticatur. Si fulgura vndique
cadant, aquarum nuntia sunt: atq; vnde crebriora, densioraq; ceciderint; inde
ventus exorietur. Per æstatem fulgura, & tonitrua, illinc vehementissimi venti,
& validissimi spirabunt; quòd si vehemens viribusq; præcellens fulgur fuerit, ce-
lerius, & vehementius flabunt: si verò paulatim, ac leuiter, exiguus ventus erit.
Per hyemem autem, ac autumnum contra euenit. Fulgura etenim ventos sedant,
& quo vehentiora fuerint tonitrua, & fulgura, eò magis hoc efficiunt: Vere
autem minus eiusmodi signa locum habent, quemadmodum & hyeme. Insuper
à Septentrione si fulgur venerit Austro flante, desinet spirare Auster, si à parte
exortina, tertia die cessare Auster solet: Alij verò quinta, septima, & nona.

Porrò

Porro autem iuxta alios dicitur, quod si in ingressu Solis in Capricornū, & Aquarium tonitrua audiantur: veris initium, quinimò totus ferme annus ventosior prodibit. Sed dicamus & nos, quod ab Aquilone fulgur, & ab Euro, & Zephyro tonitru, tempestatem portendit, sed flatus ab Austro, æstum: Corruscationes autem cum vento Boreali pluuiam denotant. Si iuxta Horizontem absq; tonitruo corruscauerit: serenitatē significat. Tonitrua cum vento Orientali: vel Occidentali pluuiam, aut fortem tempestatem ostendunt. Corruscationes, & Tonitrua simul signa sunt futuræ pluuiæ. Si ab Aquilone tantum Corruscauerit, in posteram diem aquam significat: si verò à Septentrione, ventum validum indicat. Gerardus habet, quod si sub arteio polo noctu micare fulgura cernantur: post dies octo turbatio expectanda est, nisi multa insequatur ariditas. Nocte serena si ab Austro, vel Faunonio corruscauerit, ventum, & imbrem ab his portendit partibus. Corruscatio aere existente tranquillo, & sereno: caloris est indicium. Frequens fulminatio pluuiam denotat. Hyeme, vel æstate si crebriora fuerint tonitrua, fulminaq; non solū validissimos denuntiant ventos, & in mari tempestates: verum & aeris corruptionem ob nimiam siccitatis, vel caloris, vel humiditatis intemperiem. Hyeme quidem naturaliter sunt rariora fulmina, quia exhalatio in nubem inclusa exiguum cōtinet calorem: qui vi frigoris statim extinguitur, ac propterea cum crebriora fiunt: sunt certe præter naturā & tempus, quia insolita: idcirco malum portendūt. In æstate etiam rariora accidunt, quia vapor ob maximam caliditatem, siccitatēq; in nullas eiusmodi nubes densari potest: ac propterea cum crebriora accidunt, tēporum inconstantiam, malumq; portendunt: quia non secundum naturam fiunt. Quemadmodū si æstate bruma esset, & hyeme æstas, malū profectò in mūdo portēderet: quia cōtra naturæ ordinē. At vere, & autūno si crebriora fiunt, secundum naturā sūt: quia horū tēporū constitutio plurimā sicci, & humidī materiā naturaliter prebet. Hinc habemus, cur in plerisq; Italiæ locis crebriora sunt fulmina? non nisi quia sēper quodammodo vernat, & autūnat. In Ægypto cur nulla, aut rarissima id prouenire à nimio calore, qui à fulminū casu immunē illā seruat. In Scithya similiter rara ob nimiū frigus, quod à fulminibus illam defendit. Vere, & Autūno si nō fuerint tonitrua, vel fulmina, vētos repētinos annūtiāt: inde sterilitates, atq; infirmitates. Die si plus corruscet, & tonet, quā nocte: subitas tēporū mutationes, atque in mari tēpestates denotat. Noctū etenim magis quā interdiu sine tonitribus corruscat, fulguratq; quia debiles corruscationes magis noctu cernūtur, quā interdiu. Similiter plus noctu tonat, quā die: quia secūdū naturā; Quādoquidē huiusmodi materia cū exhalat, frigore nocturno magis incēditur per ἀντιρρηξίασιν. Igitur si die plus tonet, atq; corruscet, quā nocte: multiplicē tēporis inconstātiā indicare, maximè est cōsentaneum. At cū elemēta omnia à cōlestibus moueantur, scias tūc tonitrua, corruscationes, fulmina, similesq; impressiones futuras, cū videris Ionē Marti vel per corpus cōiunctū, vel aliqua alia virtute. Sed sunt alię etiam causæ, quæ in superiori libro explicatæ sūt: & inferius cū de vētis agemus, enarrabimus. Sed lubet hoc in loco antequā capiti supremā imponamus manū: duo tantū perstringere. Primū est, si corruscatio seu fulgur, tonitru, & fulmen sint idē: Nā videntur vtiq; esse: quia eadē generatione generātur, & eadē corruptione corrumpuntur. At si ita est, cur effectus sint diuersi? & cur prius cernatur fulgur, quā audiat tonitru? Secundū est, quæ res sint, quæ fulmine non feriuntur. Dicimus itaq; fulgur, tonitru, & fulmen vtiq; simul edi, & idem esse: quia idem vapor cum eadē exhalatione concurrat, sed superius dictum esse, tonitru appellari, quateus humidus in nube vertex rixatur cum ipsa, ex quo fit postea sonus: quia fulmen in nube discurrit. Vnde sonitus tonitru non est illati fulminis, sed profecti. In eo autem, quod fulget, & corruscat, finditq; nubem, dici fulgur, seu corruscatio;

Tonitrua in ingressu Solis in capricornū, & Aquarium qd præsignat. Fulgura, corruscationes, tonitrua avarijs mūdiparib.

Gerardi opinio de fulguribus, & corruscationibus. Tonitrua, & fulmina crebriora hyeme, vel æstate, mala.

Tonitrua, & fulmina vere, & autūno, crebriora sunt: secūdū naturam.

Fulgura in Ægypto, & Scithya nulla, aut rarissima.

Ver, & Autūnus absque tonitruis Corruscatio plus de die, quam de nocte.

Tonitrua, & reliqua quādo futura.

Vtrum corruscatio, fulgur, tonitruum, & fulmen sint idē.

Responsio, quomodo si prædicta sint idem, & quomodo differant.

Ff

At

At in eo quod nubem percussit, & fragorem edit: dicitur fulmen. Effectus itaque sunt diuersi ob assignatas iam causas, itaque ob materie diuersitatem in qua recipiuntur: variasque eius dispositiones, & naturam: vel propter aliquam fulminis latentem rationem. Quod autem prius cernatur fulgur, quam audiatur tonitruum, id prouenire, certum est, quia lux sonitum præcurrit: cum sit illo velocior. Quandoquidem sensus visus cum sit cæteris sensibus spiritualior: celerius ob spirituum subtilitatem obiecta percipit, quam auditus. Idcirco opinantur optici species visibiles esse intentionales non reales: quia subito, & statim per vniuersum medium sparguntur absque motu. Itaque remotus, & distans visus ita celeriter Solis lumen percipiet, ut propinquus, & proximus. Aristoteles in Meteoris vititur exemplo de remis in aquam incussis, & Pontanus ibidem explicat de secante ligna, ubi semper visus præcurrit auditum: & Frægius adducit quod simile fere est in vulnere, ubi antequam plaga cernatur, sanguis apparet. Sed est exemplum quoque de muliere percutiente, & pannos lauante ab Auicenna, & Algazele adductum, ubi eminus homo prius percussione videt, quam audiat sonum. Ratio est, quia audibile est in aere, ut in propria materia: materia etenim causæ soni non est nisi in aere, licet soni intentio, & non esse recipitur in aere; ac propterea sonus non subito sed successiue fit in aere: secus est de visibili, ut dictum est. Res verò quæ fulmine non tanguntur, quod est secundo perstringendum, quæ sint: dicendum remanet. Adnotandum igitur est, quod plura sunt: quæ fulmen non timeant. Ex volucribus primum obtinet locum Aquila: unde ob id huius teli armigera putatur, & fingitur. Si quis igitur aliquid ex Aquila sibi retinuerit: fulmine non ferietur. Ex marinis est vitulus marinus, animal ex genere Amphibiorum: quem anno 1605. Neapoli vidimus, & tetigimus: dum publicè apud Coronatam Virginem ostendebatur. Ex siculo mari aductus erat. Caput habebat rotundum, oculos rotundos, viuaces: collum breue, & crassum: longitudo eius quanta vituli terrestris lactentis. Pilosus erat ut terrestris, sed ruffi coloris albicantis. Extra aquam viuere in caua lignea: polypo tunc vescebat. Mugiebat ut vitulus: quinimò videbatur aliquandò rugire, ut leo. Deambulabat, saliebatque per cauam pinnarum iuuamine. Quæ ut in pluribus congruunt his quæ de vituli marini moribus Cardanus scripsit libro 7. de rerum varietate Cap. 37. ubi vitulum marinum educatum in Ierini insula Xenobio, & alium in Scotia tribus annis, habet. Sed ita ut aditus ad aquas eius non prohiberetur. Ascendunt etiam cicures scalas, dumque somno grauissimo tentantur: Iternunt more hominum dormientium, quibus collum breue, & crassum, vel columella excidit, cum destillatione tentantur. Hi gregatim incedunt, & dum parui sunt, hoedorum more balant: cum magni fuerint, rugiunt ut leones. Hæc ex Cardano. Pellis itaque vituli marini non timet fulminis ictus. Qua de re pauidi non solum vestes è pellibus harum beluarum sibi conficiunt: Sed tabernacula quoque ut securi præseruentur. Suetonius scribit Cæsarem Augustum, tonitrua, & fulgura mirum in modum expauisse: ita ut semper, & vbique pro remedio, securitateque vituli marini pellem circumferret. Inde est, ut plerique etiam hodiernis temporibus corrigiam ex eius corio portent: quo immunes à fulminum ictibus, periculisque seruentur. Verum nonnulli existimant pellem podagricorum pedibus superpositam dolores sedare. Inde est, ut alij quoque huius pellis corrigiam secum deferant: quia sciaticis, vel iliatis doloribus plurimum conferre credunt. Porro contra fulminum ictus loca quoque abdita, & concamerata summopere iuuant. Nam fulmen non nisi solida, in ambulat, penetrat, & frangit. Quamobrem, & præcitatatus, auctor scribit eundem Augustum ad omnem maioris tempestatis suspicionem, in

abditum

Fulgur cur prius cernatur, quam audiatur tonitruum.

Optici sentiunt species visibiles esse non reales, sed intentionales.

Aristoteles. Pontanus. Frægius.

Res, quæ fulmine non feruntur.

Aquila fulmen non timet.

Vitulus marinus ex genere amphibiorum fulmine non feritur.

Vituli marini mores.

Vituli marini pellis contra fulmen.

Cæsar vituli marini pelle secum semper deferrebat, timens fulmen, ex Suetonio.

Vituli marini pellis podagricorum doloribus, sciaticis, & iliatis iuuat.

Contra fulminis ictus loca abdita, & concamerata.

abdutum, & concameratum locum se recipere. Plinius, & Seneca plura de his scribunt. Verum nonnulli rentur, quod cum fulmen nunquam quinque pedibus altius descendit in terram, altiores specus esse tutissimos. Ob id pauidi sibi tales construunt. Tandem ex arboribus, quae fulmine non feruntur, laurus praestat cunctis: seu lauri frutex. Alij ficus autumant, sed qua ratione freti nescimus. Alij fulmen ipsum secum delatum, à fulminis ictu liberum facere, dixerunt: quia cum sint eiusdem naturae, vnum alteri minimè nocere potest. Quod probat ex filio circa fulmen reuoluto, si igni mittatur, non comburi; sed id nec experti fuimus. Quidam verò lapidem ceratium gemmam, qui secum portauerint: securi à fulminis ictu fore, constanter affirmant. Sunt hi Plinius, Isidorus, Arnoldus, & auctor libri de naturis rerum. Corallum quoque rubeum non timet fulmina. Verum enimvero contra tonitrua adiutrices sunt orationes, quibus Ecclesia vtitur. Virtuosiſſima Beatissimae Mariae Virginis Antiphona. Sub tuum praesidium confugimus, & cetera cum oratione: Concede misericors Deus fragilitati nostrae praesidium, &c. Beatæ Agathæ Oratio cum Antiphona. Mentem sanctam spontaneam honorem Deo, & Patriae liberationem: multum valet. At Diuus Thomas Angelicus, & Sanctæ Ecclesiæ Doctor contra fulminum ictus his sanctissimis verbis se muniebat, cum tribus signis Crucis. Verbum caro factum est. Deus carnem suscipere dignatus est. Deus nostra causa mortuus est, & resurrexit:-

Plinius, & Seneca.

Laurus, & ficus contra fulmen.

Fulmen ipsū secum delatum contra fulminis ictū

Lapis ceratium gemma delatus contra fulmen.

Corallus rubeus contra fulmen.

Orationes contra fulmen.

D. Thomae verba contra fulminis pericula.

De Tonitruorum significationibus ex Beda.

CAPITULUM XIII.

ADMIRANDA quidem sunt coruscationis, tonitruum, & fulminis effectus, ut non immerito illustres viri varia de ipsis scripserint, & mira. Sed & nos quoque ex parte diximus, & etiam dicemus. Porro venerabilis Beda libellum de tonitruis edidit, quem Tomo primo inspeximus: ad Herenfridum directum, ut ex eius literis constat: in quo mira de eorum praesagijs iuxta subtilium Philosophorum traditiones cum naturaliter, tum etiam mysticè digreditur. Praesagia itaque tonitruorum primo à quatuor mundi plagis explicat, secundo à mensibus: postremò à septem ferijs. Cumque liber miris sit praesagijs refertus, & à Sanctissimo viro editus: ad studiosorum profectum, ut nihil huic deesse tractationi, illum adiecimus. Tria tamen praesupponentes, ut illa veritatem habeant. Primò quòd praesagia erunt non necessario, sed ut plurimum: quemadmodum aliæ naturales causæ. Secundo, ut sint: tonitrua debent esse insolita, & creberrima. Non enim est putandum ex vno dumtaxat tonitruo, vel ex fulgore parum durante, tot mirabiles fore effectus: cum nec vnam hyrundinem facere verum certum sit. Tertio, quòd illa praesagia in naturali ratione fundantur: quia causam naturalem habent. Sanè habent primò æquiuocam, Solem scilicet, & reliqua sidera, quæ, motu, lumine, aspectu, influxu, virtute, & similibus agunt. Secundò elementa omnia, quæ à caelis mouentur: tertio mixta, quæ passioni subdita sunt. A quatuor igitur orbis partibus initium sumens sanctissimus hic vir, hæc praesagia scribit. Ab orientali plaga si exorta fuerint tonitrua secundū subtiliū Philosophorū traditiones in anni ipsius circulo humani sanguinis

Beda venerabilis libellus de tonitruis.

Notanda circa praesagia ex tonitruis.

Tonitrua causam naturalem habent.

Tonitruorum praesagia ex quatuor mundi plagis,

De fixarum significationibus ratione vaporum, seu exhalationum. CAP. IX.

Meteora Sa-
turnia.

Meteora
Martia.

Mercurialia

Iouia, & Ve-
nerea.

Stella, & col-
lor eiusdem
naturæ.

Stella, & col-
lor diuersæ
naturæ.

Fixa mista,
seu compo-
sita.

Stellarum om-
nium circuli
seu limbi quo
sp. flores, eo
durabiliores
effectus.

Fixæ obum-
bratæ, & ef-
fectus.

Stellarum
lumen albi-
cans.

In stellis
multa tam-
quam millij
grana splen-
denti.

Stellæ plus
solito scintil-
lantes, & in
hyeme cla-
riores.

Fixæ maio-
res, mican-
tiores, & lu-
cidiores.

Fixæ distan-
tes si vicini-
ores apparue-
rint.

S I D E R V M inerrantium cognitione habita, videat prudens Philosophus, qui vapores illa circumdant, seu exhalationes ambiunt: cuius sint coloris, & cuius naturæ, atque temperamenti. Quandoquidem (vt de planetis dictum est) si meteora illa nigra, & liuida fuerint, quæ fixas cingunt: tempestates, ventosq; boreales præsignificant, & brumale tempus: cum illa sint Saturnia. Porro si fuerint rutila, rubicundaq; tonitrua, fulgura, turbulentaq; tempora designant: nam illa Martia erunt.

Si fuerint varia, inconstantia tempora denuntiant cum ventis: quoniam Mercurialia illa innuunt. At si albicantia fuerint, serena tempora cum temperatis aquis, & ventis portendent: illa etenim Iouia, Venereaq; erunt. Quod si vapor, seu color stellam eiusdem naturæ ambierit: puta si vapor, & stella eiusdem naturæ puta Mercurij fuerit, tanto maior, certiorq; erit effectus, quia significatum augetur. At si vapor, seu color sit naturæ Martiæ, stella vero Iouiæ: coniungito vtriusq; significata simul, & sic vaticinare; Nam natura vincens, vincet. Secus significata erunt mista, quia vapores, coloresue sunt misti. Quod si stella fuerit mista, seu composita scilicet naturæ saturniæ, deinde Iouiæ, & postremo Mercurij: vide aream, seu circulum cuius sit naturæ, & vbi videris illa plurimum & similibus naturarum in vnum coeuntium, sic iudicatio. Si aliter tempus erit inconstans, & varius, vel anceps. Rursus quatuor circuli, & limbi, quæ sunt secundum ambitum intus contentæ spissitudinis, seu spissitatis, spissiores fuerint: tanto durabiliores, erunt effectus; quanto tenuiores tanto citiores, & debiles. Dicamus & nunc de illarum lumine. Nam idem iudicium sumi debet de fixis, quod de erraticis: eadem est enim ratio vtrouique. Nisi quod fixarum effectus constantiores, tardioresq; apparent: erraticarum citiores, & minus constantes: quia hæc motum citiorem habent, illæ tardiorem. Cum igitur fixarum lumen obumbratur non per nebulam, neq; per caliginem: sæuas indicat tempestates iuxta stellæ, colorisq; naturam, vt iam dictum est. Subinde, si stellarum lumen albicauerit, hoc est, si in Astris albedo apparuerit, quod Theophrastus ex aliorum sententia dicit; si in illis splendida quasi grando appareat: sæpe numero grandinem promitti, asserunt. Ratio est, quia cum grando album colorem præferat, colorem illum in stellis grandinem promittere, par est: quia similis. Si verò multa tanquam millij grana exigua splendeant, si ventus quidem fuerit, tranquillitatem: si non fuerit, pluuiam portendi, aut flatum ipsum ob humidæ exhalationis dominium, vel quia à vapore sicco vincitur exhalatio. Si stellæ plus solito scintillauerint, temporis mutationem ostendunt cum vento: At hyemali tempore brumam, & intensum gelu demonstrant. Idem quoque prænantiant, si in hyeme clariiores solito apparuerint: indicium etenim magni frigoris extat. Rursus fixæ, cum maiores, micantiores, lucidioresq; apparuerint, quàm soleant: ventorum flatus indicant. Qui ex ea parte flabunt: in qua stellæ lucidiores micauerit. Quinimò quotiescunq; vulgares stellæ densæ, opacæ, grossioresq; solito apparuerint: indubiam aeris impressionem, aut alterationem insinuât. Si autem inter se magnam habuerint vicinitatem quam certè alias nõ habebant: sed sic apparuerint, vt Pleiades, Hiades, & aliæ quæ sunt in Geminis, ventos etiam

etiam significant. Fixæ parum in cœlo lucentes, & quæ tempore sereno, atq; sincero vix apparent, si spissæ cernuntur, aut cum cœlum minutissimis, & propinquissimis stellis inter se plenum visitur, vt superius tactum est Cap. 2. pluuias, & brumale tempus annuntiant. Ratio est, quia nonnulli vapores mediam aeris regionem ascenderunt; stellæq; inuisibiles ob paruitatem, & absq; vaporibus: iam ob intermedios vapores, illarum radij vtrumq; disgregantur: ac propterea visibiles fiunt. Igitur cum cœlum plus solito stellis plenum cernitur, indicium est, vapores iam aerem ascendisse: vnde pluuias effundit, & in terrâ brumâ excitat. Conformia sunt, quæ diximus maiori ex parte his, quæ nobis reliquit obseruanda Ptolemæus in hac diligentissimus obseruator locis præcitat. Dum sentit multum valere in signatorum particularium prognosticatione, quæ circa Solem, Lunam, & stellâ obseruare conuenit. Quod particulariter de articulis textu sexagesimo nono iuxta Cardani sectionem, docet, quod errantibus, ac inerrantium splendidis circumfusæ areæ de proprietate coloris sui portendunt ea, quæ naturæ ferunt stellarum. Inerrantium etiam quasi turbulas aspiciemus: quo illa colore, quæq; magnitudine videantur. Nam si splendidiore, grandioresq; solio appareant: quacumq; in plaga cœli luxerint, ab illa ventos concitant. Quinetiam nebulosi gyri, qui dicuntur, vt in præsepi, & alibi, propriè si sereno cœlo, aut exiles sint, visumq; effugiant, aut perdensæ esse videantur nimbos, imbres, aquarum lapsum: puri verò, ac vibrantes turbulentiam ventorum prætendunt. Iam si stellarum earum, quæ vtrinque ad præsepe cernuntur Anorum appellatione, vna quæ Septentrionalis sit, non appareat, flabit Aquilo. Si verò altera Australis non appareat, flabit Austro. Ex quibus verbis habetur Asinum Borealem cum non videtur, ventos cire Boreales. Ratiorem affert Cardanus verissimam, nempe cum ventus fiat eliso vapore à regione frigida versus nos, si stella non videtur: indicium est vaporem ibi esse congregatum, qui stellam tegit: ac propterea elisus, ventos à Septentrione prætendit. Nec obstat stellam illam declinatione esse Australem (non declinatione à signifero, sed respectu nostri visus, & Aegyptiorum) quia cum vapor, seu exhalatio (sumimus nunc vnum pro alio vt saluetur Cardanus, nam aduersatur Aristoteli secundo meteor. dicenti ventum fieri ab exhalatione, borealem stellam obumbret, non Australem, illæque cum stella nostro obditur oculo: Signum est ventum fore Borealem, non Australem. Paruæ enim sunt stellæ, & parui luminis, quinimò obscuræ ob id à quo cunque mino vapore, vel exhalatione occultatur: ac propterea cum Australis non abscondat, Austrum non indicat ventum, sed Borealem. Ex quo generis extrahitur regula, scilicet: quotiescumque ex paruis stellis aliquæ non videntur, aliæ verò eis proximæ videntur: tunc ventum ex contraria parte illius paruæ, quæ videtur, expectato. Illustri hoc demonstrat exemplo Cardanus locis præcitat: quod & nos compendiosè exequamur. Si duæ erbi gratia, fuerint stellule, quarum vna inter Septentrionem, & Orientem sit posita, & non videatur, vapore circumfusa: alia verò orientalis, seu eodem situ quò ad Septentrionem, sed videatur, tunc ventus occidentalis erit; Quia Occidentalis ex his vapore obumbratur: ac ideo non videtur. At qui ventus occidentalis? respondetur, quòd ventus erit Corus. Nam cum in æquali situ ad Septentrionem stellula posita videatur: Borealis regio pura erit. Ergo sequitur ventum fore Occidentalem, & ad Boream dinantem. Nam Borealis regio, & si pura sit, non tamen

Fixæ parum lucentes, & vix apparentes, si spissæ cernantur.

Doctrina Ptolemæi.

Stellæ splendidiore, & grandiores solito. Nebulosi gyri.

Asinus Borealis cum non videtur, ventos cire boreales.

Cardanus aduersatur Arist. in definitione ventorum.

Regula generalis.

Cardani illustri exemplum.

Quæstio.

Responsio.

Ee puris-

De fixarum significationibus ratione vaporum, seu exhalationum. CAP. IX.

Meteora Saturnia.

Meteora Martia.

Mercurialia

Ionia, & Venerea.

Stella, & color eiusdem naturæ.

Stella, & color diuersæ naturæ.

Fixa mista, seu composita.

Stellarum omnium circuli seu limbi quospires, eò durabiliores effectus.

Fixæ obumbratæ, & effectus.

Stellarum lumen albicans.

In stellis multa tamquam millij grana splendentia.

Stellæ plus solito scintillantes, & in hyeme clariiores.

Fixæ maiores, micantiores, & lucidiores.

Fixæ distantes si viciniores apparuerint.

SIDERVM inerrantium cognitione habita, videat prudens Philosophus, qui vapores illa circumdant, seu exhalationes ambiunt: cuius sint coloris, & cuius naturæ, atque temperamenti. Quandoquidem (vt de planetis dictum est) si meteora illa nigra, & liuida fuerint, quæ fixas cingunt: tempestates, ventosq; boreales præsignificant, & brumale tempus: cum illa sint Saturnia. Porrò si fuerint rutila, rubicundaq; tonitrua, fulgura, turbulentaq; tempora designant: nam illa Martia erunt.

Si fuerint varia, inconstantia tempora denuntiant cum ventis: quoniam Mercurialia illa innuunt. At si albicantia fuerint, serena tempora cum temperatis aquis, & ventis portendant: illa etenim Iouia, Venereaq; erunt. Quòd si vapor, seu color stellam eiusdem naturæ ambierit: puta si vapor, & stella eiusdem naturæ puta Mercurij fuerit, tanto maior, certiorq; erit effectus, quia significatum augetur. At si vapor, seu color sit naturæ Martiæ, stella vero Iouiæ: coniungito vtriusq; significata simul, & sic vaticinare; Nam natura vincens, vincet. Secus significata erunt mista, quia vapores, coloresue sunt misti. Quòd si stella fuerit mista, seu composita scilicet naturæ saturniæ, deinde Iouiæ, & postremò Mercurij: vide aream, seu circulum cuius sit naturæ, & vbi videris illa plurium & similium naturarum in vnum coeuntium, sic iudicatio. Si aliter tempus erit inconstans, & varius, vel anceps. Rursus quanto circuli, & limbi, quæ sunt secundum ambitum intus contentæ spissitudinis, seu spissitatis, spissiores fuerint: tanto durabiliores erunt effectus; quanto tenuiores tanto citiores, & debiles. Dicamus & nunc de illarum lumine. Nam idem iudicium sumi debet de fixis, quod de erraticis: eadem est enim ratio vtrouique. Nisi quòd fixarum effectus constantiores, tardioresq; apparent: erraticarum citiores, & minus constantes: quia hæc motum citiorem habent, illæ tardiorem. Cum igitur fixarum lumen obumbratur non per nebulam, neq; per caliginem: seuas indicio tempestates iuxta stellæ, colorisq; naturam, vt iam dictum est. Subindè, stellarum lumen albicauerit, hoc est, si in Astris albedo apparuerit, quod Theophrastus ex aliorum sententiâ dicit, si in illis splendida quasi grando appareat: læpe numero grandinem promitti, asserunt. Ratio est, quia cum grando album colorem præferat, colorem illum in stellis grandinem promittere, par est: quia similis. Si verò multa tamquam millij grana exigua splendeant, si ventus quidem fuerit, tranquillitatem: si non fuerit, pluuiam portendi, aut flatum ipsum ob fumidæ exhalationis dominium, vel quia à vapore sicco vincitur exhalatio. Si stellæ plus solito scintillauerint, temporis mutationem ostendunt cum vento: At hyemali tempore brumam, & intensum gelu demonstrant. Idem quoque prænuntiant, si in hyeme clariiores solito apparuerint: indicium etenim magni frigoris extat. Rursus fixæ, cum maiores, micantiores, lucidioresq; apparuerint, quam soleant: ventorum flatus indicant. Qui ex ea parte flabunt: in qua stellæ lucidiores micauerit. Quinimò quotiescunq; vulgares stellæ densæ, opacæ, grossioresq; solito apparuerint: indubiam aeris impressionem, aut alterationem insinuât. Si autem inter se magnam habuerint vicinitatem quam certè alias nõ habebant: sed sic apparuerint, vt Pleiades, Hiades, & aliæ quæ sunt in Geminis, ventos etiam

etiam significant. Fixæ parum in cœlo lucentes, vnebulosæ, & quæ tempore sereno, atq; sincero vix apparent, si spissæ cernuntur, aut cum cœlum minutissimis, & propinquissimis stellis inter se plenum visitur, vt superius tactum est Cap. 2. pluuias, & brumale tempus annuntiant. Ratio est, quia nonnulli vapores mediam aeris regionem ascenderunt; stellæq; intuisibiles ob paruitatem, & absq; vaporibus: iam ob intermedios vapores, illarum radij vtrumq; disgregatur: ac propterea visibiles fiunt. Igitur cum cœlum plus solito stellis plenum cernitur, indicium est, vapores iam aerem ascendisse: vnde pluuias effundit, & in terra brumã excitat. Conformia sunt, quæ diximus maiori ex parte his, quæ nobis reliquit obseruanda Ptholemaeus in hacre diligentissimus obseruator locis prærecitatis. Dum sentit multum valere in signatorum particularium prognosticatione, quæ circa Solem, Lunam, & stellis obseruare conuenit. Quod particulariter de articulo textu sexagesimo nono iuxta Cardani sectionem, docere quod errantibus, ac inerrantium splendidis circumfusæ areæ de proprietate coloris sui portendunt ea, quæ naturæ ferunt stellarum. Inerrantium etiam quasi turbulas aspiciemus: quo illa colore, quæq; magnitudine videantur. Nam si splendidiore, grandioresq; solio appareant: quacumq; in plaga cœli luxerint, ab illa ventos concitant. Quin etiam nebulosi gyri, qui dicuntur, vt in præsepi, & alibi, propriè si sereno cœlo, aut exiles sint, visumq; effugiant, aut perdensæ esse videantur nimbos imbres, aquarum lapsum: puri verò, ac vibrantes turbulentiã ventorum ostendunt. Iam si stellarum earum, quæ vtrinque ad præsepe cernuntur Anorum appellatione, vna quæ Septentrionalis sit, non appareat, flabit Aquilo. Si verò altera Australis non appareat, flabit Austro. Ex quibus verbis habetur Asinum Borealem cum non videtur, ventos cire Boreales. Ratiõem affert Cardanus verissimam, nempe cum ventus fiat eliso vapore à regione frigida versus nos, si stella non videtur: indicium est vaporem ibi esse congregatum, qui stellam tegit: ac propterea elisus, ventos à Septentrione ostendit. Nec obstat stellam illam declinatione esse Australem (non declinatione à signifero, sed respectu nostri visus, & Aegyptiorum) quia cum vapor, seu exhalatio (sumimus nunc vnum pro alio vt saluetur Cardanus, nam aduersatur Aristoteli secundo meteor. dicenti ventum fieri ab exhalatione, borealem stellam obumbret, non Australem, illæque cum stella nostro obditur oculo: Signum est ventum fore Borealem, non Australem. Paruæ enim sunt stellæ, & parui luminis, quinimò obscuræ ob id à quocumque nimo vapore, vel exhalatione occultatur: ac propterea cum Australis non abscondat, Austrum non indicat ventum, sed Borealem. Ex quo generis extrahitur regula, scilicet: quotiescumque ex paruis stellis aliqua non visuntur, aliæ verò eis proximæ videntur: tunc ventum ex contraria parte illius paruæ, quæ videtur, expectato. Illustri hoc demonstrat exemplo Cardanus locis prærecitatis: quod & nos compendiosè exequamur. Si duæ erbi gratia, fuerint stellule, quarum vna inter Septentrionem, & Orientem sit posita, & non videatur, vapore circumfusa: alia verò orientalis, seu in eodem situ quò ad Septentrionem, sed videatur, tunc ventus occidentalis erit: Quia Occidentalis ex his vapore obumbratur: ac ideo non videtur. At qui ventus occidentalis? respondetur, quòd ventus erit Corus. Nam cum in æquali situ ad Septentrionem stellula posita videatur: Borealis regio pura erit. Ergo sequitur ventum fore Occidentalem, & ad Boream clinantem. Nam Borealis regio, & si pura sit, non tamen

Fixæ parum lucentes, & vix apparentes, si spissæ cernuntur.

Doctrina Ptholemaica.

Stellæ splendidiore, & grandiores solito. Nebulosi gyri.

Asinus Borealis cum non videtur, ventos cire boreales.

Cardanus aduersatur Arist. in definitione venti.

Regula generalis.

Cardani illustri exemplum.

Quæstio.

Responsio.

E e purif-

Præsepis Me-
teora varia
cum effecti-
bus.

Astellorum
loca mutata.

purissima: quia suppositum est, stellam illam, quæ obumbratur, occultaturque esse borealem. Ergo ventus erit occidentalis paululum ad boream declinans. Talis itaq; ventus corus erit. Recte vir hic clarissimus demonstrat. Vide igitur & tu quæ ibi digreditur. Itaq; si obscurum, atrumq; fuerit præsepè, pluuias portendit: si concreſcat, tempeſtatem: si purum, ac splendidum serenitatem dat Theophrasto, Ptholemeo autem purum, & coruscans ita, vt tremere videatur: ingentes ventos, vt antea diximus. Aratus verò dicit cum Plinio, quòd si desinat apparere: tempeſtatis est indicium. At verò Plinius addit, quòd si cælo sereno apparere desierit, atrocem hyemen sequi. Si autem alteram earum aquiloniam caligo abstulerit, Austrum scire; si Austrinâ, aquilonem. Quod autem inquit Theophrastus, Astellos in signo Cancræ reperiri, cui aſtipulantur Plinius, Ptholemeus, & alij: verum dicit tempore suo. Quandoquidem tunc partes quinq; cum 40. ferè scrupulis Cancræ obtinebat: Ptholemei tempore partes decem cum scrupulis 20. eiusdem Cancræ, & paulò amplius, hac ætate scilicet 1612. partem vnâ cum 53. scrupulis Leonis. Sed remanet dicendum, quòd si volantes, aut decedentes videris stellas, parte qua decidunt: expectandi sunt venti. Et eo quidem fortiores, quo volatus, casusq; apparuerint frequentiores pluuiam etiâ addit Theophrastus & ex qua parte traſcurret, inde imbres erunt. Quòd si ex oppositis volauerint regionibus, turbinem: si ex quatuor concidere videntur cæli plagis: totum interturbari aerem, misto etiam fulmine, suspicandum est. Sed Theophrastus docet ex qua parte astra discurrere, si sint plura, ex illa ventum prænuntiare: quòd si vndiq; discurrant, multorum flatuum futura prælia ostendere.

Cometa quid portendant circa temporum mutationes.

CAP. X.

Cometæ di-
gnitas super
omnia mete-
ora.

Cometa nõ
est ex elemē-
tis, sed de cæ-
lesti mate-
ria.

Cometarum
duratio va-
ria.

INTER visa, & apparentias omnes, quæ meteora dicuntur: nullam illustrius Cometa. Quippe qui vincit cuncta, materia, motu, aspectu, forma, diurnitate, atque effectu. Hanc ob rem ante aliæ apparentias de ipsis primò tractabimus sic sicco pede videbimusque. Solum circa temporum mutationes quid portendant. Supponimus itaq; pro nunc esse vnâ ex Meteoris. Nam de Cometis extat tractatus nostrus cum his quæ de rebus Meteorologicis scripsimus: nõdum excusus. Ibi certe longe digredimur de illorum materia, forma, efficientesine, atque de omnibus consequentibus: ibidemque ostendimus re vera contram esse de cælesti materia, generarique in cælo ex luminum aggregatione, radiorumque stellarum refractione, reflexioneque, statis ac certis temporibus idque non friuolis, ac vagis, sed firmis, solidisque rationibus. Quotiescumque igitur Cometa in mundo apparuerit, toties orbi terrarum angustias pronuntiat: & tamdiu duraturas, quãdiu Cometæ perseuerabunt durabuntq;. Tẽpus verò cæctum alibi scripsimus. Sed durationis ipsorũ longissimũ est octuaginta dierũ: breuissimũ, septẽ iuxta Pliniũ. At Cardanus lib. 2. Quadripartiti Capite 9. in Ptholemeam habet, quod longissimum tempus vix sex menses excedit: & plerumq; finit ante trigesimum diẽ, sed numquam ante septimum. Verum Flavius Iosephus lib. 7. de bello Iudæico scribit tempore suo per annum illustrem affluisse Cometem supra Hierosolymam.

lymam, excidium certe illi portendens. Quod & sequutum est: longe iam antequam esset à Christo Domino prænuntiatum in pænâ incredulitatis Iudaicæ gentis: cum flens dixit. Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis: quia venient dies in te; & circumdabunt te inimici tui vallo; & circumdabunt te, & coangustabunt vndiq; & ad terrâ proferent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidē super lapidē: eò quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. Poterat quidem Saluator noster absq; Cometa signo Hierosolymorū ciuitatē euertere: sed voluit vt appareret tanq̃a signum destructionis, quemadmodū & alij apparentes similia mala significant. Nā attoniti, & perterriti homines Cometas spectantes, mala futura expectant: quia sic tot seculorū obseruatio testatur. Ita & Iudeis affulxit, vt intelligerēt aduenisse tempus euerfionis vrbis: & recordarentur verbi summe veritatis, quod dixerat Christus Dominus filius Dei in eorū perniciem. Verū hoc interest inter hunc Cometā, & alios: quod hi naturales sunt, ille autem (quemadmodum & fulgens Cometa in stellæ formā, in eius natiuitate Regibus apparens) miraculo, & præter naturam apparuit, quia per annum. Significant igitur Cometæ tempestates, ventorū status solito impetuosiores, siccitates nō naturales, aeris vitia, pestiferasq; qualitates: ex quibus sequi animatiū interitus, frugūq; corruptiones necessum est: inde pestis, fames, & similia subsequuntur. Ratio est, quia fumi illi iuxta illorū opinionē asserentium Cometas esse de meteororū numero, post excidium consumpti, atq; dissipati: ventos augent sicq; & venenatos: ac propterea siccitates afferunt, & aeris infectionem. Verum iuxta rerū cœlestium peritos, cum sint Martiæ, & Mercurialis naturæ citra variastēporum mutationes, æstus quoq; bella, tumultus, Principū interitus, ac molliorū hominum neces ob siccitates, & similia significare, maximè consentaneum est. At diligenter est videndum, cuius coloris sint Cometæ, num Saturnij, vel Martij, vel Iouij, vel Venerij, vel Mercurialis: ita enim suos producent effectus, tametsi Martiam, & Mercurialem naturam principaliter, & semper retineant. Quare si color fuerit fuscus plumbeus, & suboscuro, Saturnius erit Cometa, producetq; Saturnios effectus: terremotus scilicet, niues, inopiam, tabes, morbos longos, & similia, quæ de Saturni natura effluunt. Si perfecte candidus, Iouius erit Cometa: efficietq; bona quædam, & mala; ventos nempe salutarēs, atq; fecundos: sed abscessus quoq; febres acutas, bella tametsi non diuturna, & similia, quæ Iouiam participant naturant. Porro color si fuerit rutilus in summo Martium indicat Cometam, ac propterea Martios efficit effectus: vt pote siccitates immodicas, admiranda tonitrua, fulgura, coruscationes cum ventis, pestē acerbissimā, seuisima prælia, similesq; res, quæ de Martis natura sūt. Si perfecte flauus Venerius erit Cometa, vndē & effectus producet similes Iouij; quosdā bonos, vt salutarēs pluuias, & ventos cū tēperie: sed mali erūt violētæ febres, morbi attoniti, paralysis & similes. Varius tandem & multiplex si fuerit color, Mercuriale indicat Cometā. Quare ventos eiet graues, tempestates sevas, efficiet terremotus, fulgura, tonitruaq; maxima, tempora quoque repentine mutabit. Sed de his abundantius in tractatu nostro de Cometis mentio fiet. Obseruandum quoque est, cui stellæ, vel erraticæ, vel fixæ coniungatur, cuius radijs illustratur, cuius motu fertur, in quò loco incipit, mediat, & desinit, cuius sit formæ: quam orbis partem respiciat, præsertim si sit crinita, vel barbata, aut caudata: quantæ magnitudinis, & multa similia quæ ibi scripsimus, vt hic tractationi nihil deesset. Quandoquidem in Cometis decem consideranda veniunt. Magnitudo, color, splendor, forma, diuturnitas, situs, locus, motus, ad Solem ratio, & habitus ad fixum orbis. His quidem ritè cōsideratis, quales producet Cometa

Hierosolymæ Ciuitatis excidium a Christo Domino prænuntiatum. Lucæ cap. xix.

Cometarum præsignificationes.

Astrologorum sententia circa Cometarum effectus.

Cometa fuscus, plumbeus, & suboscuro, & portenta. Cometa candidissimus suis portentijs. Cometa rutili coloris, & effectus.

Cometa flauus, & portenta. Cometa varij coloris suis significationibus.

Obseruanda in Cometis.

Ptholemai-
ca doctrina
circa Come-
tas.

Cometa in
vniuersâ na-
turâ Martiæ
& Mercuria-
lis.

Tempus si-
gnificationis
cometarum,
Cometæ quo-
modo pro-
gnosticari
possunt.

Chasmata
quæ

Chasmata
quæ

Colores fu-
mæ chasmatis

Colores va-
rij chasmati
vnde proue-
niunt.

effectus, facile assequetur altissimarum rerum indigator. Conformia sunt, quæ diximus, his quæ docuit Ptholemeus locis præcitatis libro scilicet secundo sui Quadripartiti textu septuagesimo, vbi scribit hæc verba. Præterea, quæ certis temporibus in cælo se ostendunt, & ostenta dicuntur, eorum crinita sydera semper squalorem, ventosq; prænuntiant: eò quidem vehementiores, quo plurius in partibus, & ipsorum corpora grandiora fuerint. Per squalores malas siccitates quibus potissimum herbæ, & arborum folia, aut siccantur, aut floccescunt; intelligens. Sed illustrius libro iam citato capite nono, textu verò quinquagesimo tertio, id expendit. Inquit enim, Obseruandæ & crinitæ in deliquijs, siue alio quolibet tempore fulserint in considerationibus vniuersalibus, quales sunt, quæ dicuntur trabes, tubæ, dolla, ac huiusmodi. Est enim hæc natura effectio Martiæ, ac Mercurialis proprietatis, bellorum scilicet, ætus turbulentiar, & eorum quæ ista sequi consueverunt. Textu vero quinquagesimo quarto habet hæc verba. Cæterum loca in quibus hæc euentura sint, designantur, cum à signiferi partibus in quibus collectæ illæ stellæ fuerint, tum de crinitæ figurati-
onum inclinatione. Per ipsam quædam collectionis quasi faciem, & formam, futu-
rorum species, & genus, cui effectio expectanda sit, deprehendetur. Verum de
tempore durationis, intensione quentuum de habitudine autem erga Solem, ini-
tium patescit. Nam cum fuerint matutine, diuq; fulserint, celeritatis: sin ve-
spertine, tarditatis, significatio futura est. De Cometarum prognosticatione
nonnulli graues authores arbitrantur, quod si squalidum annum viderimus: sa-
tis tutè Cometæ fore, prædicere poterimus. Quod verò Ptholemeus ventos, &
squalorem ex Cometis, prænuntiat: multò autè falsus est Theophrastus in li-
bello de signis ventorum dicens, Cometa sæpè ventos nuntiant: & si multi fue-
rint squalorem.

De Atris qualitatibus ex phasmatibus.

CAP. XI.

SOLENT quandoque à nobis conspici ignes, qui in-
sublimi nunc eleuantur, tunc vero deprimuntur: phas-
mata à Græcis dicta. Quæ eleuantur, & ascendunt, vel sunt
fæces, quæ & lampades, & holidos nuncupantur; vel
sunt trabes. Qui deprimuntur, & descendunt sunt traic-
tiones, & Chasmata. Chasmata, vt ab his exordia-
mur, sunt voragines, & ignei hyatus, subito discurren-
tes, & desinentes: cum ignis velut ex dirupto cælo de-
cidere videtur. Horum materiam fumus est siccus: qui
eum sit rarus, & tenuis, ob vtrumq; statim deflagrat, vt pubis ex sulphore, &
nitro. Incenditur in aere agitur, quò fit, vt agitatio fumæ in aere sit illius for-
ma. Quandoquidem fumus ille suapte natura calet, at cum in sublimi eleuatur,
magis calet: ideo incenditur. Colores eius proprii punicei sunt, atq; purpurei:
quos Plinius sanguinolentos vocat. Visuntur tamen aliquandò albicantes,
quandoq; rubicundiores: & aliquando profundi. Huius tamen causa est, loci
diuersitas: nimirum variantur iuxta loci diuersitatem. Si namq; chasmatis hi-
men per clarum aerem conspiciatur: albicans se ostendet; quod a Græcis ελας
dicitur. Si per atram nubem spectetur: tunc rubicundior flamma apparebit.
Nam ex atro candido permixto (vti flamma fumo) color gignitur rubicundior:
quem-

quemadmodum luminaria, & stellæ, si per fumum aut æstum spectentur, ruberè conspiciuntur. Porro si per densam, æreamq; nubem deciderit: tunc fiet recessus similis effossæ spelunçæ in orbem. Quandoquidem ex interuentu densæ nubis fulgorem illum, vt atra specie circumdantis, prouenit: vt aliqua videatur in igne esse profunditas. Verum omnia ortum habent à Sole, & reliquis stellis, tanquam ab efficientibus causis, leuem illum, rarumq; fumum per aerè eleuantibus, attrahentibusque. Quid autem significant, varia sunt opinioniones. Poetæ inter signa collocant. quamobrem Vergilius enumerat chasma inter prodigia significantia hominum mortes. Vnde Turni mortem ex his accidere, autumauit dum dixit:

Video medium discedere calum.

Plinius habet vt sit ingentium malorum prænuncium, non ob aliquas eius materiales causas. sed propter aliquam eius occultam rationem. Non enim ea mala accidere putat, quia hæ, vt causæ præcedunt: sed ideo præcedere, quia hæc mala euentura sint. Physici harum impressionum causas inuestigant, vt causas mutationum aeris. Rerum cælestium periti, vt signa, & causas illa quærent, tamen si, vt supradiximus, has significationes obscuriores esse iudicant, quàm stellarum. Dicamus igitur de alijs speciebus phasmatum sigillatim, de natura, inquam, illorum primò: deinde quid portendant. Traiçiones sunt igneæ scintillæ per aerem discurrentes, quas vulgus discursus stellarum putat, & vocat. Generantur quidem ab interrupta exhalatione, quæ ignem in diuersis spargit partes: quo fit, vt simul non incendantur, sed seorsum vna post alteram; vnde euenit, vt celeriter transcurrant, atq; præteruolant. Quod autem alij dicunt, id etiam oriri, quoniam materia irritatur à circumstante nube, quæ contrariam habet qualitatem: si aliquid veri habet, hoc certè accidit aliqua nubium in aere existente: nam aere nubibus plenis non sunt traiçiones, sed sereno sunt, & videntur: ob id enim vulgus stellas discurrere credit. At Phasmatum ascendentiũ quædam dicuntur trabes, quia illam præferunt formam: quæ partim tenuior alicubi extat, partim crassior, sed quæ incenditur etiam. Bolides ita dicuntur, quia ad iaculi formam in aere se ostendunt, & discurrent, longiori quidem sulco, sed igneo, & parum lato: consistit enim ex materia tenui, & rara. Dicuntur alias Capræ saltantes à forma quam præferunt, dum veluti scintillas despuunt, rursusq; ardent, ignemq; minutatim, & cohibet priore parte excipiunt. Lampades deinde cum ex inæquali materia consistunt, licet coherente: formam lanceæ, & candelæ, pyramidis, atq; perpendicularis ignis præferunt: quo factum est, vt rebus sint nuncupata nominibus. Quippe quæ in inferiore parte admodum basis crassus ignis conspicitur in superiori parte exiguis splendescit: graui tenesfri infra residente, tenui verò & leui supra eleuato. Differunt phasmata à Cometis tripliciter, motu scilicet, forma, & duratione. Motu, cum illum habeant irregularem, & anomalum, distractum, interlinatum, & agitatum, & impulsant vel à ventis iuxta Aristotelem, vel à sua natura. Sed quod dicit à ventis agitari, non est verisimile. Nam cum hiant in suprema aeris regione vbi maximè calet, suntq; igneæ naturæ, ibiq; ventus non appropinquat: à ventis nequaquam agitari possunt, sed vel à sua natura, vel à spheris aliquando. Discriminantur secundo forma ob materiae diuersitatem: non enim eadem est ratio vtrobq; calidi, & sicci, grauis, & leuis: rari, & densi: multi, & pauci. Quod sanè perspicitur in vtrorum duratione: qua tertio differunt. Phasmata namq; paucissimo durant tempore, subito quidem conflagrant: Cometae verò longiori, vt dictum est. Sed hi illis rariore sunt, illi his crotiorop. Ideo diuersa sunt sortita nomina. Quandoquidem

Chasmatum
causæ effici-
entes.
Chasmatum
significatio-
nes.
Poetarum sen-
tentia.

Plinij opinio
de Chasma-
tum porten-
tis.
Physicorum
sententiæ de
eisdem.
Astrologo-
rum opi-
nio.
Traiçionis
quidditas,
natura, & ge-
neratio.

Phasmata a-
scendentia.
Trabes.
Bolides.
Capræ saltan-
tes.
Lampades.

Phasmatum
à Cometis tri-
plex discrimen.

Phasmatum
nomina di-
uersa.

Phasmatum præsignificationes variaz.

Phasmata à quibus excitantur.

Phasmatum effectus ubi erunt.

Doctrina Ptolemaica.

Phasmatum portenta iuxta Ptolemaicum.

doquidem à nonnullis stellæ incensæ, vel deciduæ, vel transcurrentes appellatae sunt: ab aliquibus repentini ignes. Alij vocarunt traiectiones, alij sydera volantia: alia repentina. Quotiescumq; igitur apparent, toties siccitatem minantur cum consequentibus. Consequentia sunt ariditas, sterilitas, aquarum paucitas, mors piscium, bella, venti, & similia. Cum igitur multa ignium lacula, aut trabes, & reliqua, quæ accensis vaporibus vere fiunt, in aere apparent, & discurrunt, & stellarum luminibus micant: ventorum flatum portendunt, & ex ea parte, ex qua mouentur; quod si ex pluribus partibus, diuersi utiq; erunt venti. Sanè de hoc minime ambigendum est: quia si tales vapores ex multis mundi partibus fuerint, cucurrerintque: diuersos demonstrant ventos, tonitrua, fulguraq; ex partibus, à quibus vapores, & ignitæ trabes fluunt: quia ibi impulsum habent, & motum. Excitantur quidem hi ignes licet à Sole principaliter, peculiari tamen modo à Mercurio, & Marte; illorum naturam in se habentes. Sunt Martiæ, quia igneæ. Est enim Mars calidus, & intemperatè siccus, ac propterea æstum significabunt maximum, & perniciosum. Sunt Mercuriales ob motus celeritatem, iaculationemq; ideo ventum cient: Sed ex illa orbis parte ex qua hi mouentur ignes, maximè est consentaneum. Vbi autem sint effectus futuri, vide locum ad quem ignes discurrunt, & terminantur: ibi profecto erunt venti ob Mercurium: ibi erunt sterelitates, & siccitates, morbi acuti, & prælia ob Martem. Quod si forte tunc eclipses contingerint, effectus certiores erunt, & securissimi: quia augetur significatum. Si autem non aderint, erunt, sed non ita exacte: nisi ignes & magni, & crebres, frequentioresq; fuerint. Nam dictum est breuiore effectus, & minores significare, & celerius desinentes, quàm Cometæ. Congruunt hæc quæ scripsimus doctrinæ Ptolemaicæ libro iam præcitato, & textu: quem & nos præcedenti capite citauimus his verbis. Obseruandæ, & criuitæ seti in deliquijs, siuè alio quolibet tempore fulserint in considerationibus vniuersalibus: quales sunt, quæ dicuntur trabes, tubæ dolia, ac huiusmodi. Est etenim harum naturæ effectio Martiæ, ac Mercurialis proprietatis: bellorum, estus, turbulentiæ, & eorum, quæ ista sequi consuevere. In quibus verbis non solum de Cometarum effectibus loquitur Ptolemæus: sed de ignium, eorumq; specierum omnium. At quid portendant, & significant: luculentius libro præcitato, sed textu septuagesimo explicat, dicens. Diuisiones, & iaculationes stellarum, si ab vno angulo prorumpunt: inde quoq; ventum emittunt. Sin occurrent inter se, ventorumq; prælia suscitant: sin verò de quator plagis ruant: hyemes varias ferunt atque etiam fulmina, tonitrua, & quæ alia huiusmodi sunt. Ex quibus etiam elicitur, quod fulgura, & faces cum plurimum micauerint, sed in nocte præsertim ea parte, qua splenduerint, eadem ventos significare. Quod si ab alterutra parte aduersi micauerint: ab vtraque venti erunt.

De Tonitru, fulgure, fulmine, & corruscatione, & de eorum portentis. CAP. XII.

Natura Tonitru, fulguris, fulminis, & corruscationis.

NTER meteora omnia quæ in media aeris regione generantur iuxta Philosophos, primum quod summum obtinet locum, tonitruum est: fulgur, fulmen, & corruscatio. Nam hæc igneæ sunt naturæ, reliqua vero vel aereæ, vt venti, vel aqueæ, vt nubes, & pluuia. At præstat ignis aeri, & aque. Idcirco primò de tonitru, fulgure, & fulmine, seu corruscatione dicemus, deindè de reliquis sigillatim, & quid portendant: Hæc enim est huius libri

libri intentio. Sciendum itaq; est Solis virtute, & stellarum, præsertim quæ calidæ, & siccæ sunt naturæ, & in calidis signis existentes, attrahi, atq; vsq; ad superiorem partem regionis aeris eleuari vaporem, seu exhalationem cum vapore coniunctam: qui cum sit aqueus, ex intenso loci frigore condensatur, atque in spissam nubem includitur, veluti in vitem; & ab humido ita ambitur, vt amplius ultra extendi, & dilatari nequeat. Irritatur tandem à nubis frigore, & loci. Agitatus itaq; vapor in nube, exitum querit: quem non inueniens, huiusmodi agitatione, & rerum contrariarum circumstantia *αἰτιασίσιον* ab Aristotele dicta, instar stuppæ incenditur, lateraq; nubis magnis ictibus concutiens: tandem perumpit. Itaq; vapor ille compositus (est etenim calida, & sicca exhalatio cum humido vapore coniuncta) cum concutit nubem aquosam, & concavam, efficit tonitru, quod luctatur cum nube ignibus impactis. Tunc nubem cum findit, efficit fulgur, & corruscationem: quæ est momentanea ignis apparitio in nube; vocata ab alijs rima, ex rixa vaporis inclusa, exorta. Cum vero nubem scindit, efficit fulmen, quod cum erumpit, fragorem edit: qualis sentitur in Castaneis, vel viridibus lignis, & cæteris similibus. Horum quædam vrunt: quædam verò non vrunt. Quæ vrunt, terebrant quoque: quæ non vrunt, infuscant, & scindunt. Quæ scindunt, scindunt tantum absq; vitione ob maximam materiæ siccitatem: quæ cum ad se vim ingentem spirituum trahat, hi in corpora porosa impacti, priusquam fulmine adurantur, dissipant illa, atq; diuellunt: nam spiritus est ocyor fulmine. Quæ ante euolant, penetrantq; corpora, quam illa adurant, infuscantia dicuntur: quia ob nimiam eorum raritatem non nisi mora facta infuscant. *Παλός* dicitur ab Aristotele. Porro quæ vrunt, vel in rara & tenuiora impugnant corpora, vel in densiora, solidioraque: si in rara, solum adurant: si in solidiora, non solum adurant, sed citò dissolunt. Huius rei causa est solidorum corporum resistentia. Nam quanto vehementius res solida in solidam repercutitur: tantò facilius res ipsa dissoluitur. Patet id in bellicis tormentis. Si namq; in raram impigerint, adurent certè, quia non sic resistunt: at si in ferro, lapide, saxo, & similibus, dissoluent. Admiratur Seneca in suis naturalibus quæstionibus libro secundo miram illorum virtutem; creditq; in illis diuinam aliquam inesse potentiam. Nam mirum certe est, quomodo impigente fulmine in dolio stet vinum dolio fracto: & quam ratione cadente in oculis fulmine, integris ipsis, & illis, confectur argentum: & gladius liquefcit manente vagina, & ligno inuiolato circa pila omne ferrum dissillet: Rex quidem mira, sed verissima. Durat tamen rigor ille tribus demtaxat diebus. Sed & Plinius libro secundo, Capite quinquagesimo primo plura congerit: Nihilominus tamen inter alia, hæc scribit. Quòd scilicet vnū animal hominè non sèper extinguit, cætera verò statim. Quòd homo nisi conuertatur, vi percussus, non expirat. Quòd vigilans ictus, conuiuentibus oculis dormiens, patentibus reperitur. Quòd nullum animal nisi examinatum, fulmine accenditur. Quòd fulminatorum vulnera frigidiora reliqua corpore sunt. Quòd omnia ista contrarias incubant in partes: supernæ ista confidunt. Quòd omnè prius concutitur, & afflatur, quam percutiatur nec quisquæ tangitur, qui prior fulmen vidit, aut tonitru audiuit. Igitur spiritus ocyor est fulmiæ. Hanc ob rem apud veteres fulmina in magna erant obseruatione, præsertim apud Thuscòs: & dicebantur fatidica, quia credebant aliquid significare vel ob materiàm, vel propter aliquod latens, & diuinum: quæ verò nihil significarent, vana, & bruta vocabantur. Sed rectè Cicero lib. de diuinatione hanc diuinationis speciem, quæ ex fulgurum obseruationibus sumitur, esse vanam, & inanem ratiocinatur: quia re verà superstitionis speciem præferret: At quæ ali-

Tonitru, fulguris, fulminis, & corruscationis generatio.

Tonitruum quid sit.

Fulgur cum corruscatione quomodo efficitur, & quid sit.

Fulmen quomodo sit, & quid sit.

Tonitru, fulguris, corruscationis, & fulminis effectus.

Spiritus ocyor fulmine.

Seneca.

Tonitru, fulguris, fulminis, & corruscationis mira.

Plinius.

Fulmina apud veteres, præsertim Thuscòs: maxime obseruabantur. Cicero fulgurum obseruationem, vanam scripsit.

qua

Fulminum
obserua-
tiones supersti-
tiosas: & pri-
mò circa e-
uocatione.

Fulminũ ob-
seruatio cir-
ca tempus.

Fulminũ ob-
seruatio cir-
ca Deos.

Fulgura, &
similia natu-
raliter obser-
uari possunt.
Tonitrua, &
coruscation-
es in æstate
iuxta Pliniũ.
Aliorum sè-
sentia.

Tonitrua
matutina, &
meridiana
iuxta Pliniũ.
Theopha-
sti sententia
circa huius-
modi.

Tonitrua æ-
stiuia iuxta
Aratum.
Theopha-
stus.

Arati, Virgi-
lij, & Plinij
sententia.

Plinij præsa-
gia de toni-
truis, & ful-
guribus.

Fulgura iux-
ta Theo-
phrastũ quo
modo tẽpo-
ra mutant.

Theopha-
stus de ful-
guribus, &
tonitruis in
æstate.

Fulgura in
hyeme, & au-
tumno.

Fulgura ve-
ris tẽpore.
Fulgur à Se-
ptentrione
& octo.

qua ratione naturę veniunt, obseruari debent, vt dicemus. Superstitiosę qui-
dem fulminum obseruationes erant illę, quę apud Ethnicos obseruabantur, vel
circa Deos, vel circa tempus, vel circa euocationem: tanquã superstitionibus
omnino deditos. Circa euocationem, quia lucos, aras, sacra, Ioues tonantes,
ac elicios ab eliciendo fulmine sibi constituerunt: ibiq; quibusdam præcationi-
bus adhibitis, vel fulmina cogi, vel impetrari credebant. Sed miseri hallucina-
bantur Diabolo fidem præbentes. Circa tempus verò publica fulmina non por-
tendere vltra tricesimum annum, nisi in oppidorum deditione aurumabant: pri-
uata autem non citra decem annos, nisi in matrimonio, aut natali die facta. Sed
omnia vanitates. At verò circa Deos, κεραυνοβολας habebant. Ita namq; Thi-
scorum literę nouem Deos emittere fulmina, existimarunt. Illaq; vndecim ge-
nerum esse: Iouem scilicet tria Iaculari, Romanos verò ex his duo tantum seruas-
se: diurna Ioui, nocturna Iummano ascribentes. Quę maiores superstitiones.
Sed venit Christus Dominus noster, omniaq; Diaboli opera dissoluit, superstition-
es è medio abstulit, lucos, & aras euertit, Demonem prostravit, viam vitę in
veritate docuit. Veram fulmina, coruscationes, & similia, quę causam natu-
ralem habent: obseruari quidem possunt, superstitionibus omnino deductis, ad
vitę humanę necessitatem, vtilitatemque: quemadmodum & physici naturali-
ter obseruant, & nos quoq; mox obseruabimus. In æstate igitur si minus tonet,
quã coruscet; pluuiam, scũ imbrem significat Plinio: contra verò si vehemen-
tius, ventos ex ea parte vbi tonabit. Alij verò dicunt, quòd in æstate si plus
tonuerit, quã fulminet, ventos à tonitruis prodire, portenditur: sin minus to-
nuerit, fulminibus pluuiam sereno cęlo futura signatur. Si id eque obuenerit, aut
è quatuor plagis, siue quaqua versum, fortis pluuiam. Tonitrua matutina ven-
tum significant etiam Plinio: meridiana imbrem. Theophrastus autem inquit,
Tonitrua hyberna, & matutina imbres potius prænunciare: æstiuq; meridiana,
& vespertina idem ostendere. Aestiuia tonitrua, & fulgura, Aratus ventos signi-
ficare docuit: indeq; aduenire, vnde eunt. Theophrastus addit, si id est ex qua-
tor cęli cardinalibus. Verum Aratus, Virgilius, Plinius sequissimę tempestatis es-
se indicium voluere. Porro autem Plinius in vniuersum sic de tonitruis, & fulgu-
ribus digreditur. Cum sereno cęlo fulget, pluuię erunt, & tonitrua, & hye-
mabit: atrocissimę autem cum ex quatuor partibus cęli fulgurauerit. Cum ab
oriẽ tantum, in posterum diem aquam portendit: cum à Septentrione, ven-
tum eum, cum ab Austro, vel Coro, aut Fauonio nocte serena fulgurauerit: ven-
tum, & imbrem ex ijdem regionibus demonstrabit. Theophrastus autem sic
prælagit. Si vndiq; fulgurauerit, ventum, vel aquam expectato. Si in montium
summitatibus spirante Austro ad meridiem fulgurauerit, pluuiam, aut ventum
decernit. Et Fauonius fulgurans, pluuias à parte Aquilonis, vel tempestatem
portendit; ac vespertina fulgura per æstatem, pluuias mox futuras nuntiant, vel
in triduum. Rursus de signis ventorum, sic prognosticatur. Si fulgura vndique
cadant, aquarum nuntia sunt: atq; vnde crebriora, densioraq; ceciderint; inde
ventus exorietur. Per æstatem fulgura, & tonitrua, illinc vehementissimi venti,
& validissimi spirabunt; quòd si vehemens viribusq; præcellens fulgur fuerit, ce-
lerius, & vehementius flabunt: si verò paulatim, ac leuiter, exiguus ventus erit.
Per hyemem autem, ac autumnum contra euenit. Fulgura etenim ventos sedant,
& quo vehementiora fuerint tonitrua, & fulgura, eò magis hoc efficiunt: Verè
autem minus eiusmodi signa locum habent, quemadmodum & hyeme. Insuper
à Septentrione si fulgur venerit Austro flante, desinet spirare Auster, si à parte
exortina, tertia die cessare Auster solet: Alij verò quinta, septima, & nona.

Porro

Porro autem iuxta alios dicitur, quod si in ingressu Solis in Capricornū, & Aquarium tonitrua audiantur: veris initium, quinimò totus ferme annus ventosior prodibit. Sed dicamus & nos, quod ab Aquilone fulgur, & ab Euro, & Zephyro tonitru, tempestatem portendit, sed flatus ab Austro, æstium: Corruscationes autem cum vento Boreali pluuiam denotant. Si iuxta Horizontem absq; tonitruo corruscauerit: serenitatē significat. Tonitrua cum vento Orientali: vel Occidentali pluuiam, aut fortem tempestatem ostendunt. Corruscationes, & Tonitrua simul signa sunt futuræ pluuiæ. Si ab Aquilone tantum Corruscauerit, in posteram diem aquam significat: si verò à Septentrione, ventum validum indicat. Gerardus habet, quod si sub arctico polo noctu micare fulgura cernantur: post dies octo turbatio expectanda est, nisi multa insequatur ariditas. Nocte serena si ab Austro, vel Favonio corruscauerit, ventum, & imbrem ab his portendit partibus. Corruscatio aere existente tranquillo, & sereno: caloris est indicium. Frequens fulminatio pluuiam denotat. Hyeme, vel æstate si crebriora fuerint tonitrua, fulminaq; non solū validissimos denuntiant ventos, & in mari tempestates: verum & aeris corruptionem ob nimiam siccitatis, vel caloris, vel humiditatis intemperiem. Hyeme quidem naturaliter sunt rariora fulmina, quia exhalatio in nubem inclusa exiguum cōtinet calorem: qui vi frigoris statim extinguitur, ac propterea cum crebriora fiunt: sunt certe præter naturā & tempus, quia insolita: idcirco malum portendūt. In æstate etiam rariora accidunt, quia vapor ob maximam caliditatem, siccitatēq; in nullas eiusmodi nubes densari potest: ac propterea cum crebriora accidunt, tēporum inconstantiam, malumq; portendunt: quia non secundum naturam fiunt. Quemadmodū si æstate bruma esset, & hyeme æstas, malū profectò in mūdo portēderet: quia cōtra naturæ ordinē. At vere, & autūno si crebriora fiunt, secundum naturā fiūt: quia horū tēporū constitutio plurimā siccī, & humidī materiā naturaliter prebet. Hinc habemus, cur in plerisq; Italiæ locis crebriora sunt fulmina? non nisi quia sēper quodammodo vernat, & autūnat. In Ægypto cur nulla, aut rarissima id prouenire à nimio calore, qui à fulminū casu immunē illā seruat. In Scithya similiter rara ob nimiū frigus, quod à fulminibus illam defendit. Vere, & Autūno si nō fuerint tonitrua, vel fulmina, vētos repētinos annūtiāt: inde sterilitates, atq; infirmitates. Die si plus corruscet, & tonet, quā nocte: subitas tēporū mutationes, atque in mari tēpestates denotat. Noctu etenim magis quā interdiu sine tonitribus corruscat, fulguratq; quia debiles corruscationes magis noctu cernūtur, quā interdiu. Similiter plus noctu tonat, quā die: quia secūdū naturā; Quādoquidē huiusmodi materia cū exhalat, frigore nocturno magis incēditur per ἀπτιωρηστικόν. Igitur si die plus tonet, atq; corruscet, quā nocte: multiplicē tēporis inconstantiam indicare, maximè est cōsentaneum. At cū elemēta omnia à coelestibus moueantur, scias tūc tonitrua, corruscationes, fulmina, similesq; impressiones futuras, cū videris Ionē Marti vel per corpus cōiunctū, vel aliqua alia virtute. Sed sunt alię etiam causæ, quæ in superiori libro explicatæ sūt: & inferius cū de vētis agemus, enarrabimus. Sed lubet hoc in loco antequā capiti supremā imponamus manū: duo tantū perstringere. Primū est, si corruscatio seu fulgur, tonitru, & fulmen sint idē: Nā videntur utiq; esse: quia eadē generatione generātur, & eadē corruptione corrumpuntur. At si ita est, cur effectus sint diuersi? & cur prius cernatur fulgur, quā audiat tonitru? Secundū est, quæ res sint, quæ fulmine non feriuntur. Dicimus itaq; fulgur, tonitru, & fulmen utiq; simul edi, & idem esse: quia idem vapor cum eadē exhalatione concurrat, sed superius dictum esse, tonitru appellari, quateus humidus in nube vertex rixatur cum ipsa, ex quo fit postea sonus: quia fulmen in nube discurrit. Vnde sonitus tonitru non est illati fulminis, sed profecti. In eo autem, quod fulget, & corruscat, finditq; nubem, dici fulgur, seu corruscatio;

Tonitrua in ingressu Solis in capricornū, & Aquarium qd præsignat. Fulgura, corruscationes, tonitrua a varijs mūdipartib.

Gerardi opinio de fulguribus, & corruscationibus. Tonitrua, & fulmina crebriora hyeme, vel æstate, mala.

Tonitrua, & fulmina vere, & autumno crebriora, sunt secūdū naturam.

Fulgura in Ægypto, & Scithya nulla, aut rarissima.

Ver, & Autumnus absque tonitruis Corruscatio plus de die, quam de nocte.

Tonitrua, & reliqua quādo futura.

Verum corruscatio, fulgur, tonitruum, & fulmen sint idē.

Responsio, quomodo sit prædicta sint idem, & quomodo differant.

At in eo quod nubem percussit, & fragorem edit: dici fulmen. Effectus itaque sunt diuersi ob assignatas iam causas, itaque ob materię diuersitatem in qua recipiuntur: variasque eius dispositiones, & naturam: vel propter aliquam fulminis latentem rationem. Quod autem prius cernatur fulgur, quàm audiatur tonitru, id prouenire, certum est, quia lux sonitum præcurrit: cum si t illo velocior. Quandoquidem sensus visus cum sit cæteris sensibus spiritualior: celerius ob spirituum subtilitatem obiecta percipit, quàm auditus. Idcirco opinantur optici species visibiles esse intentionales non reales: quia subito, & statim per vniuersum medium sparguntur absq; motu. Itaque remotus, & distans visus ita celeriter Solis lumen percipiet, vt propinquus, & proximus. Aristoteles in Meteoris vtitur exemplo de remis in aquam incussis, & Pontanus ibidem exemplificat de secante ligna, vbi semper visus præcurrit auditum: & Freigius adducit quod simile fere est in vulnere, vbi antequam plaga cernatur, sanguis apparet. Sed est exemplum quoque de muliere percutiente, & pannos lauante ab Auicenna, & Algazele adductum, vbi eminus homo prius percussione videt, quàm audiat sonum. Ratio est, quia audibile est in aere, vt in propria materia: materia etenim causę soni non est nisi in aere, licet soni intentio, & non esse recipitur in aere; ac propterea sonus non subito sed successiuè fit in aere: secus est de visibili, vt dictum est. Res verò quæ fulmine non tanguntur, quod est secundo perstringendum, quæ sint: dicendum remanet. Adnotandum igitur est, quod plura sunt: quæ fulmen non timeant. Ex volucribus primum obtinet locum Aquila: vnde ob id huius teli armigera putatur, & fingitur. Si quis igitur aliquid ex Aquila sibi retinuerit: fulmine non ferietur. Ex marinis est vitulus marinus, animal ex genere Amphybiorum: quem anno 1605. Neapoli vidimus, & tetigimus: dum publicè apud Coronatam Virginem ostendebatur. Ex siculo mari aduectus erat. Caput habebat rotundum, oculos rotundos, viuaces: collum breue, & crassum: longitudo eius quanta vituli terrestris lactentis. Pilosus erat vt terrestris, sed ruffi coloris albicantis. Extra aquam viuebat in caua lignea: polypo tunc vescebatur. Mugiebat vt vitulus: quinimò videbatur aliquandò rugire, vt leo. Deambulabat, saliebatq; per cauam pinnarum iuuamine. Quæ vt in pluribus congruunt his quæ de vituli marini moribus Cardanus scripsit libro 7. de rerum varietate Cap. 37. vbi vitulum maritimum educatum in Ierini insulæ Xenobio, & alium in Scotia tribus annis, habet. Sed irà vt aditus ad aquas eius non prohiberetur. Ascendunt etiam cicures scalas, dumq; somno grauissimo tentantur: Iternunt more hominum dormientium, quibus collum breue, & crassum, vel columella excidit, cū destillatione tentantur. Hi gregatim incedunt, & dum parui sunt, hœdorum more balant: cū magni fuerint, rugiunt vt leones. Hæc ex Cardano. Pellis itaque vituli marini non timet fulminis ictus. Qua de re pauidi non solum vestes è pelibus harum beluarum sibi conficiunt: Sed tabernacula quoque vt securi præferuentur. Suetonius scribit. Cæsarem Augustum, tonitrua, & fulgura mirum in modum expauisse: ita vt semper, & vbique pro remedio, securitateq; vituli marini pellem circumferret. Inde est, vt plerique etiam hodiernis temporibus corrigiam ex eius corio portent: quo immunes à fulminum ictibus, periculisque seruentur. Verum nonnulli existimant pellem podagricorum pedibus superpositam dolores sedare. Inde est, vt alij quoque huius pellis corrigiam secum deferant: quia sciaticis, vel iliaticis doloribus plurimum conferre credunt. Porrò contra fulminum ictus loca quoque abdita, & concamerata summopere iuuant. Nam fulmen non nisi solida, inambulat, penetrat, & frangit. Quamobrem, & præcitatatus, author scribit eundem Augustum ad omnem maioris tempestatis suspicionem, in

abdutum

abditum, & concameratum locum se recipere. Plinius & Seneca plura de his scribunt. Verum nonnulli rentur, quod cum fulmen nunquam quinque pedibus altius descendit in terram, altiores specus esse tutissimos. Ob id pauci sibi tales construunt. Tandem ex arboribus, quae fulmine non feriuntur, laurus praestat cunctis: seu lauri frutex. Alij ficus autumant, sed quia ratione freti: nescimus. Alij fulmen ipsum secum delatum, à fulminis ictu liberum facere, dixerunt: quia cum sint eiusdem naturae, vni alteri minimè nocere potest. Quod probat ex filio circa fulmen reuoluto, si igni mittatur: non comburi; sed id nec experti fuimus. Quidam verò lapidem ceraunium gemmam, qui secum portauerint: securi à fulminis ictu fore, constanter affirmant. Sunt hi Plinius, Isidorus, Arnoldus, & auctor libri de naturis rerum. Corallum quoque rubeum non timet fulmina. Verum enimvero contra tonitrua adiutrices sunt orationes, quibus Ecclesia vtitur. Virtuóssima Beatissimae Mariae Virginis Antiphona. Sub tuum praesidium confugimus, & ceterum oratione: Concede misericors Deus fragilitati nostrae praesidium, &c. Beatae Agathae Oratio cum Antiphona, Mentem sanctam spontaneam honorem Deo, & Patris liberationem: multum valet. At Diuus Thomas Angelicus, & Sanctae Ecclesiae Doctor contra fulminum ictus his sanctissimis verbis se muniebat, cum tribus signis Crucis. Verbum caro factum est. Deus carnem suscipere dignatus est. Deus nostra causa mortuus est, & resurrexit:-

Plinius, & Seneca.

Laurus, & ficus contra fulmen. Fulmen ipsu secum delatum contra fulminis ictu

Lapis ceraunius gemma delatus contra fulmen. Corallus rubeus contra fulmen.

Orationes contra fulmen.

D. Thomae verba contra fulminis pericula.

De Tonitruorum significationibus ex Beda.

CAPITULUM XIII.

ADMIRANDA quidem sunt conuersionis, tonitruum, & fulminis effectus, vt non immerito illustres viri varia de ipsis scripserint, & mira. Sed & nos quoque ex parte diximus, & etiam dicemus. Porro venerabilis Beda libellum de tonitruis edidit, quem Tomo primo inspeximus: ad Herenfridum directum, vt ex eius literis constat: in quo mira de eorum praesagij iuxta subtilium Philosophorum traditiones cum naturaliter, tum etiam mysticè digreditur. Praesagia itaque tonitruorum primo à quatuor mundi plagis explicat, secundo à mensibus: postremo à septem ferijs. Cumque liber miris sit praesagij refertus, & à Sanctissimo viro editus: ad studiosorum profectum, vt nihil huic deesse tractationi, illum adiecimus. Tria tamen praesupponentes, vt illa veritatem habeant. Primò quòd praesagia erunt non necessario, sed vt plurimum: quemadmodum aliae naturales causae. Secundo, vt sint: tonitrua debent esse insolita, & creberrima. Non enim est putandum ex vno dumtaxat tonitruo, vel ex fulgore parum durante, tot mirabiles fore effectus: cum nec vnam hyrundinem facere ver, certum sit. Tertio, quòd illa praesagia in naturali ratione fundantur: quia causam naturalem habent. Sanè habent primò æquiuocam, Solem scilicet, & reliqua sidera, quae, motu, lumine, aspectu, influxu, virtute, & similibus agunt. Secundò elementa omnia, quae à coelis mouentur: tertio mixta, quae passioni subdita sunt. A quatuor igitur orbis partibus initium sumens sanctissimus hic vir, haec praesagia scribit. Ab orientali plaga si exorta fuerint tonitrua secundum subtilium Philosophorum traditiones in anni ipsius circulo humani sanguinis

Beda venerabilis libellus de tonitruis.

Notanda circa praesagia ex tonitruis.

Tonitrua causam naturalem habent.

Tonitruorum praesagia ex quatuor mundi plagis.

De praecognitionibus temporum mutationibus.

2. Rationes probates ratione tonitruorum praefagia esse vera & primo ab ortu. Tonitruorum praefagia ab occasu. vera. Plinius. Tonitruorum praefagia ab Austro, &c. Ventus Australis pestilens. Tonitruorum praefagia à Borea, &c. Praefagia tonitruorum pro mensibus, & primo in mēse Ianuario. Tonitrua mēsis Februarij. Tonitrua Martij. Tonitrua mēsis Aprilis. Tonitrua Maij. Tonitrua Junij.

niis copiosam effusio nem ipsa praesignant tonitrua. Ab occidentali quoque climate quum surrexerint tonitrua sapientes secundum vim lam subtilitatem indagantes, rerumque praefagia sagillatim intelligentes, mortalitatem prolis Adae, pessimamque pestilentiam ipso anno imminere, significare tonitrua, dixerunt. Meridiana (ut sagacissimus philosophi, qui intellectualem consideratione rerum praefagia notauerunt, aiunt) tonitrua incolas pelagi magna clade anni illius curriculo esse morituros, praefigurant. Borea vero iuxta subtilitatem eorum, qui inuestigare rerum causas conari sunt, quando intonant tonitrua, pessimorumque peccatorum, paganorum videlicet, atque perperforam Christianorum mortalitatem significant. Hucusque Beda. Haec vero non erant ratione. Orientis pars siccissima est, Cumque ab illa exorta fuerint fulmina, quae sicco, & calido constant: siccitatem adaugent, ac in corpora inflount. Unde bilis oritur, ex qua rubea vnde pugnae, ex quibus bellum, et quod tandem sanguis effusio. Eadem secretatio est circa occasum, si ab illo exorta fuerint tonitrua. Nam siccitas etiam cum humectatione abundet, ac propterea alterantur corpora, pestisque grassatur. Plinius libro septimo scribit diuturna observatione compertum esse ab ortu ad occasum, pestem ferri ac succenta fieri, pestem ubique grassaturam cum alijs ominetur. Auster verò cum sit siccissima Regio ob Solis ardorem, vnde & incolae sunt sicci, duri, nigri, & cetera, ex crebris tonitruis portendit incolis pelagi tanquam illi subiectis, magnam cladem. Nec mirum videri debet, cum & ventus quoque sit insaluber, pestifer, naturales impediens virtutes, asserens certè corporis grauitatem: ex quibus mortem sequi, par est. At borea tonitrua pessimorum hominum mortalitatem denotant: cum quia praeter naturam ob frigus, tum quia ab Aquilone omne malum. Ideo venerabilis Beda mystice haec ominatur. Praefagia deinde pro mensibus refert: suntque quae sequuntur. Si in mense Ianuario tonitrua percrepant, in anni ipsius ambitu multos homines, ac pecora, oues videlicet esse morituros, sylvarumque, ac nemorum sterilitatem, vel infructuositatem praefigurant. Ratio est, quia extra suum tempus eueniunt: Solque Saturnia signa animalis vitae inimica inambulat. In mense Februario si tonitrua fuerint exorta, valde (ut aiunt) auribus audientium nocet, & ad aurem pertinent, qui ipsam perturbant. Ratio est ob Saturnum signi dominum, quem Sol permeat, auribus nocere solitum. Sol etenim est efficiens causa tonitruorum, ut dictum est. Martij quoque mensis tonitrua iuxta sagacis ingenij nobilium Philosophorum inuestigationem, periculosa designant praefagia (sicuti namque dicunt) mortalitatem, vel diem tremendi iudicij praefigurant. Naturalis causa est veris initium, in quo vapores, exhalationesque eleuantur plus solito, tempusque cum tempore contendit: bruma cum vere, & ver cum hyberno tempore, initiumque est anni. Quo fit, ut ex insolitis, crebrisque tonitruis ex Solis actione generatis, qui Arietis signum Martium, quamuis suum carpentum, cum inambulet: mortalitatem sequi, valde consentaneum est. Quod autem dicit, diem tremendi iudicij praefigurare: mystice loquitur. Nam eò mense cum productus sit mundus (ut primo de Neomenijs libro scripsimus, Capitibus 14. 15. & 16. eo factum diluuium: eo quoque fore iudicium, creditur. Mensis etiam Aprilis tonitrua semibus (ut aiunt) ac frugibus, in anni ipsius curriculo periculum imminere, significant: & inter vndas vasti pelagi nauigare, valde est periculosum, praenotat. Si autem aliquo in anno tonitrua Maio in mense tenuerint, ipsa tonitrua pluuiam copiosam, frugumque, ac foeni nimiam fertilitatem anno in ipso esse venturam significare dixerunt Sapientes. Ratio ex se manifesta est. Iunio quoque in mense si in curriculo anni illius tonitrua surrexerint: piscium diuersi generis multifariam, diuersamque multitudinem

titudinem inter glaucicones vndas fluminum anno in ipso venturas esse, ipsa tonitrua declarant. Philosophi Iulij mensis tonitrua quocumq; in anno hominibus: in anni illius curriculo, magni imminere mortis periculum, arboribusq; nimiam in fructuositatem, præsignare dixerunt. Causa est terram vaporibus humidis, & exhalationibus calidis, siccisq; multum abundare; ac propterea infirmitatibus corpora inflammare: vnde mortes, & similia, &c. Sapientes mensis Augusti tonitrua in cuiuslibet anni ambitu, si intonuerint: pelagi pisces per turmam, atq; generationes suas, nociumq; serpentini generis exercitum, anno in ipso esse fortiter morituros, præfigurare dixerunt. Est namque mensis astuosissimus, cui si superuenerint tonitrua, augetur siccitas cum humiditate; ex quibus mala illa sequi maximè consentaneum est. Si aliquo in anno, Septembris in mense tonitrua fuerint exorta, in ipsius curriculo copiosam multitudinem laicorum, de hoc seculo cateruatim migraturam esse: ipsa tonitrua mysticè designant. Huius certè rei plures sùnt causæ. Prima est signum Virginis commune ob Mercurium. Secunda quia sibi est æstus, initium verò autumnus; in quo Sol æquinoctiale signum ingreditur, & permeat, signum etiam populare: vnde videmus multo plures tunc infirmos quam alio tempore, puta veris. Alia est, quia cū Sol ad Librã accedit, recedit quidè a nobis, ac propterea ob recessum corruptiones accidunt; teste etiam Aristotele libro secundo de generatione, textu 58. Postrema ratio est, tonitruorum multitudo: quæ ex calido sicco, & humido cumfiat: augetur certè significatum. Sequitur itaq; Beda. Auctores asserunt mensis Octobris tonitrua infra anni illius circulum validissimas aeris procellas, atque ingentissimos ventos, esse venturos: significare. Id comprobatum manifestè tenemus hoc anno 1606. Quãdoquidem cum abno superiori die duodecima Octobris facta fuerit Parthenope maioris luminis defectio tribus horis; & paulò plus post Meridiem: nihilominus tamen die decima quarta mensis eiusdem, quæ Veneris erat: tot tantiq; fuerunt tonitruorum confictus, strepitus, discursus: tot roruscationes, fulgetra, fulgura, fulmina cū ventis, & aquarū immensa copia, quæ per diem durauere: vt à cunctis quidem, ne dum ciuitatis excidium in proximo, timore magno perterritis, expectaretur: verum etiam totius orbis machinæ dissolutio putaretur. Quò factum est, vt nonnulli fulgetris illis, fulminibusq; extincti fuerint: quidã verò subito, & improuisa morte, sequenti nocte preoccupari: At infra anni illius circulum (initio certè anni sequentis 1606. die Ianuarij septima, in qua Sancti Raimundi Confessoris illustris solennijs interfuimus) tot validissimæ aeris procellæ subortæ sunt, tot ingentissimorum ventorum pugnae tot in mari tempestates; quæ decem dierum & amplius spatio durauere, vt maxima iactura nauibus in portu subsequuta fuerit: maximaq; terræ, præsigna quidè tonitruorum mensis Octobris, vt Beda refert. Sequitur deinde Beda de Nouembri. Nouembris quoq; tonitrua in quocumq; anno sonuerint: in anni ipsius curriculo, nimiam omnium infecunditatem, sterilitatemq; imminere designant. Porro de Decembris mense hæc ait. Fælici etiam, artinciosq; consideratione nobilissimi ingenij Doctores, in speculo rerum spiritali cernere conati sùnt: quia tonitrua mensis Decembris nihil nocium, malumè hominibus, seu cæteris animalibus, aut omnibus frugibus præfigurant: sed prospera, atq; saluberrima ab illis videntur esse. Ratio est, quia cum terra gelu stringatur, tonitrua non obsunt: quinimò ex vapore illo humido, & exhalatione calida, & sicca prodesse iudicatur, quia signum est temperiei. Postremo tonitruorum præsigna, quæ in singulis occurrunt ferijs, Beda venerabilis explicat. Pro quo est sciendum, primò, planetariam stellam unicuique diei præfisse iuxta nomen. Qua de re Sol

Tonitrua Iulij.

Tonitrua Augusti.

Tonitrua Septembris.

Causæ præsigniorum mensis Septembris.

Tonitrua mensis Octobris.

Effectus tonitruorum mensis Octobris Neap. 1606.

Præsigna tonitruorum mensis Nouembris.

Tonitrua mensis Decembris.

Tonitruorum præsigna ferijs.

Planete præsigna ferijs iuxta nomen.

Planete præ
sunt ferijs iu
sta nomē.

Tonitrua in
die Domini-
co.

Tonitrua
in die Lunę.

Tonitrua
in die Mar-
tis.

Tonitrua in
die Mercurij

Tonitrua
in die Iouis.

Tonitrua
in die Vene-
ris.

Tonitrua
in die Satur-
ni.

Tonitruorū
effectus, vt
plurimum
enunciatur.

Sol diei Dominico : Luna diei Lunę : Mars, Martis : Mercurius, Mercurij : Iup-
ter, Iouis : Venus, Veneris : Saturnus diei Saturni præesse dicitur. Quoniam
vnumquemq; diei suo particulariter influere : experientia testatur. Secundò an-
notandum est, plerasq; rationes ex his, quæ mensium tonitruis assignatæ sunt: etiã
feriarum præfagijs conuenire. Insuper est animaduertendum, quod coniungen-
do tonitrua feriarum tonitruis mensium, mundi; plagis: maior, certiorq; erit
effectus : si præfagia conuenerint. Dicit itaq; si quolibet anno tonitrua in die
Dominico tonuerint, asserunt Philosophi clericorum, atq; sanctimonialium foemi-
narum ingentem mortalitatem imminere : ipsa tonitrua designant. Ratio autem
est, (supposito stellas in corpora directè agere, vt author est etiam Diuus Tho-
mas pluribus in locis suæ doctrinæ) quia inter planetas Sol Religioni præest.
Vnde nati sub hoc sidere Religionis sunt amatores, ac propterea peculiarem
quendam influxum in illos cum habeat: indè sequitur illorum mortalitatem por-
tendi. Quandoquidē vapores sunt perniciosi. Nã sunt vapores, & exhalationes
materia tonitruorum calidi, & sicci cum humiditate. Sol deindè calidus, & sic-
cus deprehenditur : igitur augetur significatum. Ideo illorum mortalitatem
Beda præfiguratur. Sequitur de die Lunę : Si in aliquo anno in die Lunę toni-
trua fuerint exorta, turmas coniugum esse morituras, frugesq; eclipsim passuras
esse: ipsa tonitrua præfigurare, aiunt. Ratio est manifesta, quia Luna coniugibus
præest, & terræ frugibus. De Martis die hæc ait. In Martis die in cuiuslibet
anni circulo si surrexerint tonitrua, magnificam, copiosissimamq; abundantiam
frugum, terræ superficiem esse venturam, mysticè tonitrua significare, nemo du-
bitet. Hoc idè est, quia Saturnus est causa penuriæ, Mars verò vastitatis : ac
propterea prodigalitatis, & abundantiz. Sequitur deinde de die Mercurij. Si
forte contigerit, vt in die Mercurij se eleuent tonitrua, scorta, ac meretrices,
fatusque foeminas per agmina sua cateruatim de ergastulo carnis esse migra-
turas ; aut humani sanguinis copiosam effusionem ipsa tonitrua præsignare, nulli
est dubitandum. Causa est, quia Mercurius opponitur Veneri: est namq; siccissi-
mus, & maximæ ariditatis, atq; impetuosis : Idcirco mortem, vel naturalem,
vel causâ belli sanctissimus hic vir annuntiat. De die verò Iouis felicia promittit
verbis hæc. Quotiescumque Iuppiter in suo die intonat, multiplicem abun-
dantiam frugum terræ esse venturam, vberissimamque incolarum pelagi super-
bam multitudinem per cunctos alueos, ac turmas suas fluminum multipliciter
impleturam, ipsa tonitrua præfigurant. Ratio est, quia benignus hic planeta
omni ex parte bona vbique influit : vnde dicitur Iuppiter à iuuando. Sequitur
deinde de die Veneris mala ominans. In die Veneris si tonitrua contigerint,
quia vel Regi interfectionem, aut validissimum bellum, multorumq; stragem
ociter imminere, vel multa pecora moritura esse : ipsa tonitrua præsignant. Sed
id ratione non caret, quia Mars & si amicus sit Veneris : opponitur tamen do-
mibus. Ideo vel Regi necem, vel alicubi bellum, aut pecora moritura esse, qui-
bus præest Venus : prædicat. At ex parte id experimur hoc anno 1606. ob hor-
renda tonitrua, quæ anno superiori quartadecima die Octobris, quæ fuit Vene-
ris (vt paulò superius enarratum est) acciderunt : sed nondum completus est ef-
fectus, qui cum præcitate eclipsi inambulat. Dicit tandem de Saturno. Si in
Die Saturni tonitrua surrexerint, tonueritq; haud longè exindè, aut ingentem
pestilentiam humani generis esse venturam, vel validissimum bellum ipsa toni-
trua designant : Hucusq; Beda. Huius tamen ratio est : quia Saturnus humanæ
vitæ est destructor, ac propterea pestem ob ipsum : bellum ob tonitrua ab ipso si-
gnificata. Verum enimverò (vt diximus) tonitruorum effectus, vt in pluribus
erunt :

erunt : & præsertim illis euenient regionibus. (quod quidem valde annotandum est) quibus signa, quæ in mensibus occurrunt; à Sole occupata, dum tonitrua fiunt: & planetæ, dominantur; alijs verò aut parum, aut nihil oberunt. Ne autem quis putet tonitruorum præfagia, vel Bedæ non esse, vel malè à nobis fuisse citata: sciant de verbo ad verbum nos explicasse, videatq; locum iam à nobis supplicatum, nempe Tomo primo suorum operum. Ità enim certior factus, dubio procul Bedæ presbyteri libellum esse fatebitur. At quis ambiget, cum suæ extent literæ ad Herenfridum? cuius instantia hunc edidit libellum ad quem etiam dixerit? Nos igitur suas excerpimus literas, quas & subiecimus: vt omni semotus scrupulo prudens lector, Bedam Presbyterum libelli de tonitruis authorem habeat.

Tonitruorū præfagia esse Bedæ ostenditur.

Bedæ Presbyteri libellus de Tonitruis ad Herenfridum.

LITERAS dilectionis, vestræ desideratas accepi (Venerande Pater Herenfride) quibus me valde laboriosum, atq; periculosum opusculum, certè obtrectatorum inuidorumq; latratibus, atq; blasphemijs patens, qui me fortasse Diabolico (quod absit) spiritu, aut iniqua magicæ excogitatione artis afflatum, & non sancti spiritus gratia illuminatum, aut rethorico spiritu imbutum, hæc fecisse, & excogitasse, asserant: noua videlicet præfagia rerum, quasi ore prophetico subire iussisti.

Venerabilis Bedæ epistola ad Herenfridum.

Obsecrantes scilicet, firmiterq; sepius præcipientes, vt de sermone aliquid vtrobique deesse constat: quid mystice tonitrua præsignant iuxta ingenio mei ingniculum in latino veteri sermone. Vestris autem præceptis obtemperans, idcirco hoc opusculum perficere maxime studui: re vestra veneranda peritro apud me flocci pendii abullo videretur. Verumtamen subnixis præcibus flagito, vt contra inuidos, qui vel canino dente hoc opusculum corrodere, aut sublanare conatui sunt: vel quasi latrantes canes aduersum me rabido ore desentient, quiq; in eo esse doctos arbitrantur; si alijs detrahant: orationum vestrarum clypeos opponatis, & anchora sancti sermonis vestri, fideliumq; vestrorum, hoc opusculum ex sermone à fidei vestro in latinum translatum, omnimodis inuidorū, inimicorūq; detractionibus, stabilitū, atq; illesū permanere faciatis. Præcor etiā vos Pater Charissime, vt qui tantum opus me subire fecistis: in sanctarū vestrarum victimis in cōspectu altissimi pro me misero peccatore fideliter intercedatis.

Hæc est eius epistola. Scitur quidem, quanta varia, & diuersi generis scibilia Sanctissimus hic vir scripserit: quæq; in precio eius doctrina sepe in Ecclesia habita fuit: vt nō immerito hominibus eius quædoq; legat. Hoc itaq; sufficere debet.

Bedæ doctrina pluris in ecclesia estimata.

De ventis, eorumq; habitibus, & portentijs pro aeris qualitate dignoscenda. CAP. XIV.

VNUM ex meteoris, quæ in media aeris parte generantur, aereq; sunt naturæ, ventus quidem est. De quo & si superiori libro Capitibus 29. 30. & 31. quò ad ea, quæ cœlestes indicant influxus, satis dictum sit, & in nostrâ Anemographia abundantius digressi fuerimus: hoc tamen in loco meteorologicè de ipso dicemus vtcumque. Ventus itaq;

Ventorum
causa.

Gelu ex ven-
tis.

Tēpeſtas ex
ventis.

Pluuiā tem-
peſtas, & toni-
trua ex vē-
tis.

Pluuiā, & tē-
peſtas ex vē-
tis.

Ex vētis car-
dinalibus
præſagien-
dum.

Vēti, qui ſiāt,
quomodo
ſciendum.

Præſis inue-
niendi, qui
venti ſpirāt.

Vulturū
quomodo in-
dagandus, &
eius præſa-
gium.

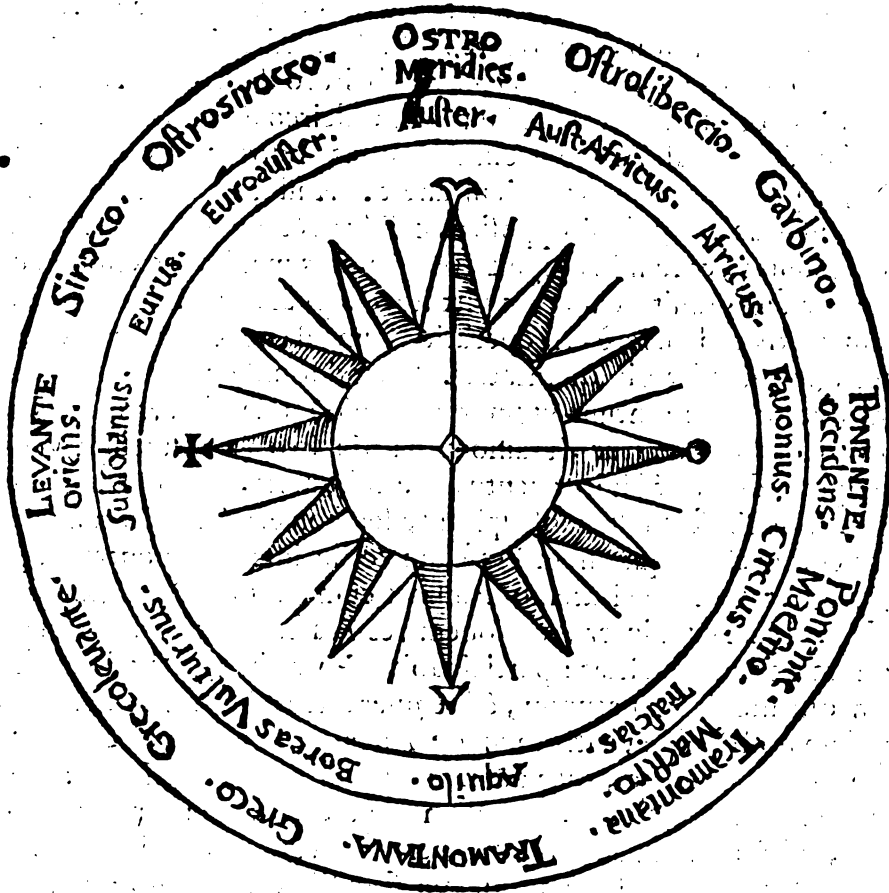
Euroauſter,
& eius qua-
litas.

itaq; iuxta Ariſtotelem generatur ex calido, & ſiccō, tanquā eius materia. Vnde diffinitur eſſe exhalationem calidam, & ſiccā, cuius exhalationis efficiens cauſa, & principalis eſt omnis ſtellarum concursus, ſed ſolis præcipue: at concauſa, mediæ regionis frigus. De forma eius variæ ſunt opiniones, atq; ſententiæ. Sed non eſt abſurdum dicere aeris fluctum eſſe formam eius: vel eius percuſſionem à frigore. Porrò ventorum ſinis eſt congregatio, vel nubium diſſolutio à quibus, & pluuias, & aeris ſerenitates prouenire, certum eſt: deniq; cœli terrarumq; temperies. Dicamus itaq; quid portendunt. In gelu initio ſi venti orientales fuerint, & durabiles gelu duraturum denotant. Auſter ſi atrocius ſolito flauerit, deinde boreas flare cœperit, magnæ tempeſtatis præſertim in mari extat indicium. Borealis ventus cum corrufcatione pluuiam ſignificat: Orientalis, vel Occidentalis cum tonitruis pluuiam, vel forte tempeſtatem, vt de tonitruis dictum eſt, portendit. Ventorum mutatio pluuiam denotat. Si ventus girando, ſolis motum ſequitur, ſignum eſt pluuiæ, vel tempeſtatis: quia tunc vapores mouentur, & eleuantur ſuper vnā regionem, ſupra quam erit pluvia, vel tempeſtas. At in vniuerſum de ventis ex quatuor cardinibus pronuntiandum eſt. Igitur notato Meridionales ventos flexuoſe flare: multamq; afferre humiditatem ob ſolis potentiam, cunctis quidem manifeſtum eſt. Septentrionales rectè flantes, ſerenitatem influunt, Orientales ſiccitatem ob vaporum combustionem à Sole factam: Occidentales, humiditatem ob craſſos vapores à Sole relictos noctis tempore. Vt autem ſciatur, qui venti flant, & ex eorum flatibus quid portendant ex collateralibus: inſpice ſubiectam ventorum figuram, quam duodecim ventorum generibus dumtaxat conſtare fecimus: iuxta totidem in ſignifero ſigna. Porrò ſupra illam pone magnetis indicem, ita vt verſorium directè Aquilonem oſtendat: Deinde diligenter reſpice nubem in aerem diſcurrentem, ex qua cœli parte diſcurrat: quoniam illum certè ventum indicabit, ac quæ ſit aeris futura qualitas: oſtendet. Quòd ſi nubes non adſuerint, vide, qui in editis locis ſint indices; quam cœli partem reſpiciant: ex oppoſita namq; parte ventus flat; talisq; erit cœli ſtatus ex ventis. Sed reſ exemplis illuſtrior fiat. Accomodato magnetis verſorio directè Aquilonem verſus, veniat nubes ex parte Septentrionis ſubtus Aquilonem: declinetq; verſus, & prope ortum; tunc certe indicabit eſſe Vulturum, qui vulgo dicitur, Greco Leuante. Qui ventus talem denūtiabit aeris qualitatem. Nempe ſi imperuoſe flauerit, ſiccitatem, glaciem, & ſerenitatem portendet: at ſi lentè, nubes congregabit. Aliud exemplum, ſi nubes ab Auſtro volat, parumper ab ipſo declinans, ſignum eſt ventum eſſe Euroauſtrum: qui vulgo dicitur Oſtro ſcirocco. Ergo nubes, & pluuias inducet: quia calidus, & humidus ventus eſt, ſed inſalubris. Eodem itaq; modo in reliquis operandum erit. Quòd ſi nubes ab Auſtrali parte uenerint, frigusq; viget: tunc dubio procul aliquis ventus à ſeptentrionali parte ſimul flat. Sed inſpice, qui prædominantur, cum plures ſpirent: talis enim erit aeris qualitas.

Ventorum

Ventorum Duodecim Grammatica Apodixis pro temporum mutationibus dignoscendis, eiusque usus.

Qui ventus spiret ex hac Grammatica Apodixi facile dignosci potest: seruat regulis supracitatis. Nunc verò vt aeris qualitates ex ventis agnoscantur (quamuis superiori libro, locis iam præcitatis, de vtrisque satis dictum sit) sigillarim duodecim ventorum dumtaxat, qui sunt præcipui, naturam, & qualitates dilucidabimus. Sic enim fiet: vt temporum status, ac vices securius habeantur. Itaq; posito magnetis versorio ad Aquilonem directè ex magnetis virtute nubes si ab Aquilone venerit, signum est illum ventum flare: ac propterea frigiditatem, siccitatemque efficiet; vnde & aeris serenitatem. Saluber est hic ventus, indurans corpora, poros constringens, humoresque purificans. Quò si Trascia flauerit (idquè est à nube) qui ventus est à Dextra Aquilonis: tunc serenitatem promittes. Qui si frigidior fuerit, quàm vehemens: inspissat in nubes; non enim repellere, tam cito potest exhalationes: ac propterea grandines, niues, fulmina, tonitrua expectato. Si autem spirauerit Boreas ventus ab Aquilonis sinistra: tunc nubes constringet, & pluias; & est ventus sanissimus. Quò si Vulturus flauerit impetuosa (Ventus quidem ab Aquilonis sinistra versus ortum) serenitatem efficiet, vt iam dictum est; siccitatem, & glaciem; si verò lentè: tunc nubes congregat. At si Circius spirauerit, ventus propè occasum: tunc omnia circumuoluet, atque in nonnullis locis arbores euellet: in Oriente nubila: in meridie

Aquilonis flatus natura, & qualitas.

Trasciz flatus natura, & qualitas.

Boreas.

Vulturus:

Circius.

G-g meridie

Fauonius,
vel Zephyrus,

Africus.

Eurus.

Euro Auster.

Auster Africanus.

Auster Notus.

Praxis de ventis intermedijs.

Aquilonis versus Trasciam natura, qualitas cum temporis mutatione.

Authoris Anemographia, seu Æolia, hoc est de ventis libellus.

Ad vatos indagandos necessarius est regionum naturam scire.

ridie verò serena faciet, Porrò subsolanus ventus, qui & Orientalis, atque Cardinalis, & temperatus. Hic verò oppositus, qui & Fauonius, vel Zephyrus ventus Occidentalis, & cardineus, temperatus, & luavis, cunctis fauēs, generationi idoneus, per quem omnia reuiuiscunt. Africus verò à Fauonio declinans versus Austrum, calidus est ventus, frigora relaxans, pruinas soluens: floresq; producens. Eurus verò ventus ab Oriente Austrum versus declinans, latè flat: ortum nubibus irrigans: Porrò Euro Auster ab Euro declinans Austrum versus, ventus calidus, & humidus est, ac insaluber; idcirco nubes, & pluuias inducit. Porrò Auster Africanus ab Africo declinans versus Austrum ventus calidus, & humidus est, ac pestilens: lentus pluuiam affert. Auster tandem qui, & Notus, Cardinalis ventus, Aquiloni oppositus calidus, & humidus, sed pestilens, & insaluber: pluuias, & fulmina gignit, tempestates maximas excitat: ac propterea corporis affert grauitatem, cum virtutes impediatur animales. De intermedijs autem ventis eadem ferè erit operatio, cum ad cognoscendum ventum flantem: tum quoque ad aeris qualitates. Quandoquidem inter Aquilonem, & Trasciam (vt hoc vno tantum vtamur exemplo) mediat certè Aquilo versus Trasciam, qui vulgo dicitur, Tramontana Maestro (sunt etenim venti in vniuersum triginta duo.) Si igitur ventus ille spirauerit, quem animaduertes ex Aquilone versus Trasciam flexuose spirante, sed non erit Trascia: tunc dubio procul dices ventum esse Aquilonem Trasciam versus idest Tramontana verso Maestro: qui frigiditatem, siccitatemque influet cum serenitate, aliquibus nubibus interpositis. Nam cum inter Aquilonem, & Trasciam sit medius, certè vtriusque naturam in aeris qualitate participabit. Porrò hac methodo ad aliorum ventorum qui mediant; naturam, & temperamentum, facillè deuenies. Sed vide libellum nostrum de ventis, seu de Anemographia, vel de Æolia. Ibi enim cuncta absolutissima, quæ ad hanc tractationem pertinent: perspicias; causam scilicet, species, locum, numerum, delectum, tempus, nomina, naturam, qualitates, effectus, tempestates, quæ per ipsos ventos fiunt: pluuias, aeris serenitatem, pluraque alia scitu dignissima singulis diebus certè vaticinanda: perpetuò duratura vsque ad seculi consumationem: iucundissima, vtilia, necessariaque terræ; marique existentibus cum diuersorum, illustrium virorum sententijs: tum Priscorum, tum quoque Neotericorum; Physicè, & Mathematicè. Illud tamen præmonentes, sicuti & præmonuimus: vt regionum qualitates considerentur. Nam Auster qui & nobis pluuiosus est, & humidus. Africa, & consinibus suis, quinimo, & Tinactia, vt in pluribus, serenus existit, & siccus, & ventus qui è terra flat (vulgo vento di terra) Neapoli serenus est; Apuliz verò pluuiosus, & humidus: sed cogimur alias ventorum præsignificationes afferre.

Alia

Alia Ventorum Prognosticationes. Cap. XV.

VM præcipua, & maxima quidem pars mutationis temporum ex ventis pendeat, operæpretium nos facturos esse arbitramur, si præter præcitata, alia quæ grauissimi auctores obseruarunt, afferamus: vt Philosophiæ amatoribus vtcunq; à nobis fiat satis: Quod si nõ exquisitius, in nostra Aeolia penitus diggressuri speramus. Primò itaq; dicendum est de ventorum natura, & temperamento, secundò de effectibus; incipiemusq; ab Oriente. Subsolanus ab ortu Aequinoctiali spirans aquosus est, atque attenuans:

Subsolani natura.

Austri qualitas.

Aquilonis flatibus.

Magni Alberti de Austri, & Aquilonis flatibus sententia.

Venti humidi, gradinosi, nigrores efficietes estuosi.

Venti nubilos.

Venti sereni.

Procellarum generatio.

Tropæ. Venti fulgurantes.

Sol duplici suo motu dñ cardines perambulat, oēs cit ventos.

Flatus in luminariū exortu.

Venti à quatuor cardinibus.

Aquilo magnus, & Austri flantes.

pluuias generat. Auster in vniuersum calidus est, & humidus: sed cum incipit, siccus est: cum desinit, humidus; cui sententiæ astipulatur etiam Theophrastus, qui addit & Eurum. Huius autem ratio est, quia locus vbi incipit, calidus est, vbi desinit, humidus ob mare, quod pertransit. Aquilo è contra vbi incipit, humidus est, vbi desinit, siccus: quia locus ille vaporibus plenus est humidis: sed cum per terram transeat, frigidus, & siccus redditur; quinimo locus ipse Aquilonis frigidissimus extat. Hinc est, quòd spirantibus Aquilonijs flatibus, siccantur omnia: Austrinis verò humida resultant. Magnus Albertus in sua Meteorologia lib. 3. tract. 1. cap. 2. docet, Austrum esse calidum, quia à locis maximè calidis oritur: humidum nobis, quia versus Septentrionem cum spiret, vbi abundat humiditas, suo calore illos attrahit; Aquilonem frigidum, quia ex parte frigida, siccum, quia ibi aquæ non euaporant: ex quo & nullus ibi humor adest; item, quia frigidus existens, non potest attrahere. Cæcias, & Africus sunt maximè humidi. Septentrio, Thrafcias, & Argestes gradinosi. Mefes, Aquilo, & Septentrio nigrores effieit. Auster Fauonius, & Vulturnus æstuosi; Hasce qualitates ex terra, & mari desumunt, vt iam dictum est. Cæcias primò nubibus cœlum densat: deinde Aphricus. Cæcias spirans, solus ad se nubes trahit: alij autem expellunt. Sereni sunt Thrafcias, & Argestes, & Septentrio. Nec repugnat quod dictum est supra esse gradinosos: quia aliunde id euenit: ex se etenim sereni sunt. Procellæ generantur ex ventorum pugna adinuicem, sed præcipuè à Septentrioue, Thrafcia, & Argeste: gignuntur potissimum Autumno, & vere; quemadmodum Tropæ ætate, vt plurimum. Thrafcias, Argestes, Septentrio, & Mefes fulgurantes sunt: sicuti cum in alios impingunt, ob robur eos sedant. Quæ si non vicissim se comprimant, atq; dissoluantur, sed ex seipsis desinant: mutantur in collaterales dextrorsum iuxta solis motum, etiam secundum Theophrastum. Qui motus cum sit duplex, proprius, & alienus, primo cum hybernas conuersiones perambulat, Orientales cit ventos: cum vernas: Aquilonios, cum æstiuas, Occiduos; cum Autumnales, Austros. Secundo autem motu, dum à mediæ noctis angulo ad Orientalem plagam permeat, subsolanos mouet: cum ab Orientali ad Meridionales, Austros: cum ab Austrina ad Occidentalem, fauonios: cum ab Occidentali tandem vsq; ad mediæ noctis angulum, Aquilonios. Sed hæc Astrologica potius sunt. Venti ad vrriusq; luminis exortum spirare incipiunt, & quos Sol exoriens sedat: Luna emergens excitat, & intendit Theophrasto. Flatus ab Ortu, & Meridie imbres portant: ab Occasu, & Aquilone frigora; auctor est Aristoteles probl. 26. sect. 26. quia Orientales, & Australes pluuij, & calidi sunt, sicuti Occidui, & Aquilonares frigidi, & sicci. Quem sequitur eius discipulus Theophrastus. Aquilo magnus spirans, multasque nubes afferens

Gg 2 sereni.

Dies xv. post
brumales cō-
uersiones Au-
strum.

Arist. ad dicē
70. retulit.

Philosophi
contradictio
tripliciter so-
luntur.

Aquilonis
crepitus.

Ventorum
terminus.

Aquilonij fla-
tus cōr. nō-
mero impari
Australi pari
terminatur.

Austri, & A-
quilonis fla-
tus ad inui-
cem diu, no-
cturne.

Venti diuini
validiores
nocturnis.

serenitatem sponder. Auster flans æstus erit, Christus Dominus Luca Cap. XII.
Dies XV. post Brumales conuersiones, vt plurimū Austrum præfert Theophras-
to: Et Arist. probl. 32. sect. 26. quia Sol ad Austrinum signum, & locum se con-
uertit. Sed & ipse philosophus lib. 2. Meteorum cap. v. ad diem septuagesimum
id retulit, à brumali conuersione: rationem asserens, quòd ante, Sol à loco vnde
Austri oriuntur, sit remotus: vt minus possit illos excitare; quare contradicere si-
bi videtur. Sed nulla est contradictio, primò, quia in primo loco dicit vt plurimū
non semper, secundò dicitur, quòd intelligi debeat, vt initium, nam sic minus po-
test: dies autem LXX. absq; limitatione Australis est à brumali conuersione, &
est validior altero, qui in initio occurrit; vel in secundò loco (& est tertia respō-
sio) loquitur de Etesijs Australis, tunc spirare solentibus. Flante Aquilone, si
eorum crepitus audiatur, quæ pridem conglutinata, cum Auster dominatur, re-
mitti, atq; resolui solent: iudicium est in Australes ventos fieri mutationem. Oc-
cidui flatus celeriter deficiunt, Aquilones impari dierum numero: Australes pari.
Theophrasto, Plinio lib. 2. cap. 47. & Aristoteli prob. 9. quinimo, & Homero poe-
tæ antiquissimo odissæ. T. Aquilonis flatus duratio breuissima trium dierum nu-
mero completur iuxta Aristotelem, & Theophrastum: Austri verò quatuor. Cur
autem prima numero impari, secunda pari constituantur? à locorum natura per
quos venti transeunt, pendere scribit Federicus Bonauentura annot. 45. super
lib. de ventorum signis. At si qua mea est sententia, adderem ab Austri natura
principaliter provenire: qui cum sit calidus, & humidus, & per eum Sol continuo
inambulet, vaporibus abundat quamplurimis, vt dictum est; quò fit, vt breuissi-
ma illorū duratio superet breuissimam Aquilonij flatus die vno, cum minus abun-
det. Cum igitur istius dierum trium sit periodus, vt patet ex observationibus; se-
quitur, vt illius sit quatuor ob vapores, seu exhalationes. Auster cum noctu flat,
vehementius flat Aquilone noctu spirante: è contra autem Aquilo cum interdiu
flat, vehementius Austro flat, interdiu spirante iuxta Plinium lib. 2. cap. 46. Qui
interdiu venti flare incipiunt, diuturniores, validioresq; illis existunt, qui noctu
Theophrasto. Hæc itaq; de ventis pauca sufficiant, nam satis etiam in vnoquoq;
meteo de ipsorum productione, & qualitate dictum est.

De Nubibus, & earum portentis. Cap. XVI.

Nubes prin-
cipium co-
gnoscendi om-
nes aeris im-
pressiones.

Nubium esse
caus.

Nubis causæ

Nubes quid
sit.

Nubes alba.

Nebula alba.

Nubes nigra

N media aeris regione inter alia, quæ ibi generantur, quæ
aqueæ naturæ: nubes præcipuum obtinent locum. Qua-
rū cognitio ita est per quam necessaria, vt illæ sint omnes
aeris impressiones cognoscendi principium iuxta Diuum
Thomam: Nec immeritò. Ab illis certè proveniunt plu-
uie, nebulae, imbres, Nymphi, Stillæ, Nix, Grando cum
consequentibus: nempe pareliæ, paraselenæ, Virgæ, Arcæ,
Halones, Irides. Ipsæ quoq; indicant ventos omnes à
qua parte flant: sicq; sciuntur aeris mutationes. A Sole
omnes causantur, & ab alijs astris effectiue: materialiter verò à Terræ, & Aqua-
rum vapore. Nubes igitur vapor est humidus frigore medijs aeris densatus, & con-
cretus. Ita vt cū nubis vapor sit subtilis, & non spissus, albam efficit nubem: quia
tunc Astrorum lumen in profundo recipit. Quæ si ad terram ex aliquo frigore re-
primatur: fit inde alba nebula. Porro si calor circumstantis frigus expellit ad nu-
bis interiora in spissando, fit nubes nigra quia luminis perspicuitatem non recipit
vel

vel receptam aufert. Quando autem nubis humidum subtile est, adusto terrestri admixtum, fit nubes rubea: quia lumen superius recipit. Quod si humidus vapor inferius sit iam à Sole dispositus, ductusq; mane, vel sero, nubes purpurea erit: atq; eodem die pluuiam præfiguratur. Verum si sit rorans, & in pluuiam se conuertens, ob frigus quod eam in aquam conuertit, fit viridis: lumen à superiori tunc recipiens. Nebula species est nubis, & est quasi infœcunda nubes. Vere, & Aurumno existit, alijs verò temporibus, vt puta æstate, & bruma, minimè: nisi in locis paludosis, & aquosis, serenos potius dies, quàm pluuios indicat: vt plurimum, & sæpe sæpius ex nebula serenitas subsequuta est. Pluuia à nube descendit; quæ resoluta in aquam, fit pluuia. Quæ si guttatim fiat, stilla dicitur: si impetuosior, dicitur Nymbus, aut imber. Si verò congelascit, prius quàm in aquam conuertatur, fit Nix; certè ex humore mollius coacto. Est namq; Nix aqua congelata: sicuti pruinæ Ros congelatus. Verum postquàm nubes in aquam resoluta est: dicitur grando. Gignitur etenim congelacinto imbri: & sæpe sæpius interdium, quàm noctu; resoluiturq; multo celerius quàm nix: fortassis iuxta Angelicum Doctorem super Psalmum 17. quia habet similem causam generationis cum fulgure. Dicamus igitur, quid portendant. In montium cacuminibus cum incidunt nubes: pluuiam denotant. Pluuia citissima præscitur per magnam nubem Orientem ab illa mundi parte, à qua venti flant: & quò intensior, maiorq; fuerit nubes: Eò citius, certiusq; futuræ, & citissimæ pluuiæ est indicium. Primum gelu quod primo accidit in anno, si dissoluatur cum pluuiâ: quodcumq; subsequens gelu anno illo cum pluuiâ pro maiori parte dissoluetur. Calor in æstate intensior solito, & pungitius, pluuiam cito futuram significat. Aqua pluuialis quæ cecidit, si cito desiccetur, & ultra solitum, ac absq; vento: pluuiam magnam portendit. Nubes lanæ velleribus similes: aliquando pluuiam significant. Quæ si scissæ, & gradatæ admodum ouium gregis apparuerint: pluuias, sed non multas denotant. Nubes nigra in aere pluuias inducunt: albæ tempore æstiuo, grandines. In bruma verò albæ nubes niues demonstrant. Nubes cum coelo sereno in altum vehuntur, ex quacumq; mundi parte fiat: ab illa quoq; emersuros ventos, indicium est. Si nubes globarentur, & appropinquante Sole discutiantur, & hoc ab Aquilone fiat: ventos cient. Cum multæ apparuerint albæ nubes vespere præsertim ex ea parte quæ Orizontem perstringit, idq; per duos, aut tres continuos dies tempore brumæ: tunc frigoris extat signum, & niuis. Aëris turbatio ad pluuiam, & nubes albicantiores solito, si apparuerint, niuem significant: præsertim si post talem apparentiam sentiat aer vt cumq; calefactus: nam tunc niuem cito, venturam significat. Ratio est quia in media aëris regione vnitur frigiditas, & calor inferius ad nos impulsus futuræ niuis dat indicium: ac propterea cum ningere deberet, aer tenebrosus redditur quadam alba tenebrositate: at verò cum futura pluuiâ sit nigra; quadam tenebrositate aer conturbabitur. Nubes vna si sit alteri contraria: tempestatis est indicium. Si in ventum resoluitur: in mari, & in terra tempestatem inducet. Si colliduntur, ærem inflammant: tonitrua, & corruscatione efficiunt. Nebulæ in aere apparentes, si cadant, & superius non ascendant: aëris purgationem producant; idcirco serenitas erit. In principio gelu niues cadentes subtiles, & minutz fortius gelu significant. Si autem latæ: cum gelu dissolutionem denotant. Si grandines magnæ, & latæ in gelu initio ceciderint: gelu dissolutionem significant. Si maris nebula terram perat vento sibi opposito flante: pluuiam denotat. Si mane nebula moram magnâ fecerit circa montium cacumina, vel campanilium altitudinem, aut nemorum: pluuiam portendit. Nebula si ascendit, ita vt aer inferius serenum fiat, pluuiam indicat futuram: quia aer frigidus,

Nubes rubea.
Nubes purpurea pluuiâ.
Nubes viridis pluuiâ.
Nebula quid sit.
Nebula serene nitatem indicat vt plurimum.
Pluuia.
Stilla.
Nymbus, & imber.
Nix.
Pruina.
Grado, & eius generat.
D. Thomas.
Nubes in montium cacuminibus.
Nubes magna Oriens à loco ventorum.
Gelu dissolutio ex pluuiâ.
Pluuia Citissima.
Pluuia magna.
Nubes velleribus similes, scissæ, & gradatæ.
Nubes nigra albæ in æstate, & bruma.
Nubes altæ.
Nubes globatæ, & à Sole discussæ.
Nubes albæ vespere tempore brumæ & cetera.
Nubes solito albicantiores cū aëris turbatione.
Nubes alteri aduersa.
Si in ventum resoluitur, si plures colliduntur.
Nebularum casus.
Niues subtiles, minutz, aut latæ.
Nebula maris terram peruens.
Nebula mora magna circa montium cacumina, &c.

Ptolemæi se-
rentia de nu-
bibus floccis
lanæ simili-
bus.

Nebula alba
æstatis tem-
pore.

gidus, & humidus iterum est eleuatus. At vero si nebula in minimas resoluitur guttas: serenitatem promittit. Ptolemæus locis iam superius citatis habet, nubes in quibuscunq; finibus conspectas, affimiles floccis lanæ: nonnunquam hyemes, hoc est pluuias cum frigore, non hyemis tempus afferre: vt explicat Haly, cui consentit Cardanus. Ratio est, quia vapor humidus valde copiosus, & crassus: ibi residet; quandoquidem flocci illi crassitiem, spissitatemq; demonstrant æquabiliter. Aquarum atq; niuium multitudo in hyeme, æstatem fore calidam promittit: at paucitas, aquarum multitudinem in ætate denuntiat. Aquæ absq; Sole, dum incalescit: aquarum copiam denotant. Calor nobis inferior frigus portendit. In aere si nebula alba apparet æstatis tempore, tempestatem futuram indicat. Priscorum verò sententias, & nostrorum etiam opiniones circa nubium generationem consulto omisimus, cum quia in nostris meteorologicis libris illas adduximus, tum etiam in libro, cuius inscriptio est, opiniones hominum de Deo, & creaturis; similiter hæc, & alia ibi luculenter digredimur.

*Alia nubium præsignificationes cum Maiori prædictorum
explicatione. Cap. XVII.*

Nubes simul
coacervatæ.

Mare cingen-
tes.

Nubes zrei
coloris.
Nubes siccz.

Nubes recta
in montis ver-
tice.

Nubecula in
longum ex-
tensa.

Nubes vt vel-
lera.

Rami opinio

Dubitatio cõ-
tra Virgiliũ.
Responso du-
plex.

Nubes ab oc-
casu.

LIBET etiam hoc in loco circa præcitata nubium portenta, alia quoq; afferre, quæ à viris doctissimis varijs in locis obseruata sunt, & pertractata, quæ supradictorum dilucidationi maxime conducent. Nubibus itaq; simul coacervatis, si aliæ ad eas occurrerint, illis tamen immotis permanentibus, tempestatis profectò sunt nuntia. Quòd si mare cingant serenitatem portentunt; quemadmodum etiam si pluuia cadente, ad occasum æreum referant colorem, vt plurimum postero die serenitatem præsigniunt Theophrasto, Arato, Theoni, & Plinio. Quòd si fuerint siccz, ac aquarum expertes, celo perturbato, serenitatem quoq; spondent. Sicuti si magna mole nubes assurgens, ac tumida, ad serenitatem mutari tempus, ostendit. At verò si talis nubes ad montis verticem recta steterit: tempestatem indicat Theophrasto ex Archilochi Poetæ testimonio. Si nubecula sereno celo extensa in longum: & diuisa in aere apparuerit: signum est, nondum esse sedatam tempestatem. Quando nubes, vt vellera lanæ apparuerint: pluuiam spondent Theophrasto, Arato, & Virgilio. Plinius verò cum tales nubes ab Oriente, & multæ conspectæ fuerint: in triduum aquas præsignire, affirmat. Sed præcitati auctores cum Theone, & Ptolemæo semper, & vbiq; cum apparuerint: pluuias prænuntiari, fatentur. Petrus Ramus Virgilium canentem

Tenuia nec lana per cælum vellera ferri.

explicat, ac si loqueretur de lanæ floccis per aera volantibus. Verum doctissimis viris manifestum est, Poetam loquutum de nubibus, quæ similes sunt lanæ vellerebus, non de lanæ floccis. At quæ ratione Virgilius tales nubes tenuia vellera appellauit, cum sint densissimæ? responderetur primò, quòd tenuia vellera dixit re-
latiue ad alias densiores. Secundò tenuia vellera vocauit ob albescentem colorem. Tales itaq; nubes cum vndiq; æqualiter constant; densitate vellerebus similes dicuntur; id est albæ. Nonnulli quoq; rentur tales nubes, vellerebus scilicet similes, imbræ significare. Nubes ab occasu veniens nimbium designat. Christus Dominus Luca cap. 12. Nubes vnde exoriri, & moueri videbitur, inde ventum expecta-

expectato. Aestiuis temporibus, si nubes sicca exoriantur: ventum indicant. Nubes in montium summitatibus confidentes, ac coaceruatæ, pluuias, aut ventos ex ea parte, qua confident, prædicunt. Itaq; in vniuersum omnes montes, qui vim habent significanti, vt sunt altissimi, & mari proximi, si cacumina absq; nubibus apparuerint, serenitatem: si cooperta, australes ventos, pluuias, vel tempestates annuntiant. Theophrastus de Mysio, Athos, Olimpo, & pelio præfagit, & quæ de Parnasi parte ad fauoniũ, atq; ad occasum vergente scribit: eadẽ de Vesuuio Neapoli prædicere possumus; nam altissimus est, & mari proximus. Itaq; si Aquilone dominante eam Vesuuij partem, quæ ad fauonium, atq; ad occasum vergit, nubibus stipatam viderimus: proximã reputabimus esse tempestatem, ac futuros imbres, & pluuiam. Sicq; in diuersis mundi partibus poterit prudens Philosophus vaticinari ea, quæ circa temporum mutationes eueniunt: obseruatis ijs, quæ circa montes obseruanda veniunt, vt iam dictum est. Vniuersaliter itaq; duo in nubibus ob prædictionem consideranda sunt: forma, & color, talis namq; erit temporis qualitas. Et quo ad formas, nimirum nubes si sublimes fuerint, tarde pluuiam casuram pronuntiant, si humiles, citò: raræ, paucam, & breuem: densæ, magnam, & diuturnam portendunt. Sed quæ ad modum densæ sunt, tenuem quoq; pluuiam, sed diuturnam promittunt: altius autem plus solito positæ, iam cadere incipiunt. Quod si nullæ nubes instar velleris, aut lanæ de pexæ aethera circumdederint, præsertim si nebule ima petant, ac campis recumbant: certè serenitatis est indicium. Quò verò ad colores attinet, sciendum est, plerumq; in æthere coire nubes quadruplicis coloris: nigras, rubentes, albicantes, & virides. Nigræ ex se, vt plurimum, tempestuosæ sunt, & frigidæ: rubentes, ventosæ: albicantes, serenas: virides, pluuiæ. Hæ autem si nigro permisceantur, funestæ sunt, tum lapides iaciant: albicantes, quamuis ignem iaculasse compertæ sint, extra noxam tamen plerumq; habentur, nisi multa ariditas fulmen exciperet. Fulminis quoq; colores rubro, claro, albo, flammescenti, rutiloq; aut instar niuis candidæ distinguuntur. Quorum rubens formidabilis, clarus, albus, quod plerumq; dissecerur, minus nocens offenditur: flammescens verò, ac rutilus penetrat nonnunquã & incendit. Idcirco Magnus Albertus perniciosissimum illud arbitratus est. Hæc itaq; de nubibus, & earum prognosticationibus in consideratione veniunt. Nunc autem de niue, eius generatione, & de consequentibus dicendum remanet. Niuis generatio à multis variè assignatur. Sed hic non est locus suus, cum alibi scripserimus. Nunc verò raptim occasione prædicendi illam. Nix iuxta Aristotelem primò Meteor. ex diffusa nube, & rara gignitur in medio aeris interstitio, in bruma, vel in veris initio flante Aquilone, & illa est sua proxima materia. Efficiens verò propinquum intensa frigiditas per aerem diffusa, quæ nubis partes, priusquam in aquam resoluantur: præuenit, & possidet. Ioanes Baptista de Porta vir doctissimus in suo secundo libro de Aeris transmut. cap. 7. propriam ponit opinionem de niuis generatione, dicens sic gigni. Agitata aqua interueniente aere, spumescit, sic agitato ventis aere iam iam roscido, & in nubes coalito, spumas concipit, quæ inhorrescente frigoris rigore, in niuem concrefcit. Sed hæc sua opinio est Aristotelis in libro de animalium ortu, vbi niuem spumam quamdam esse, sentijt: multum aeris in ea contineri, qui ex humidi attritu attrahitur. Verum alia, quæ ibidem, & in alijs libris contra Aristotelem scribit, alias videbitur, quam veritatem contineant. Quo verò ad prognosticationem attinet, hæc sunt rusticorum regulæ. Si aer calefiat nubibus apparentibus, calorem paulatim expellens: niuem casuram portendit; ea rectè, quia materia niuis proxima est nubes valde calida. Item aer turbidus, si albescat, atq; ad claritatem declinet

Nubes in motum summitatibus. Montes nubibus exoliati, atq; obuestiti.

Præfagia de Vesuuij monte Neapoli.

In nubibus duo consideranda forma & color.

Nubium colores quod præfagiant.

Fulminum colores quod vaticinantur.

Magnus Albertus.

Niuis generatio.

Niuis generatio.

Io. Baptista de Porta opinio de niuis generatione.

Io. Baptista de Porta opinio est Arist.

Rusticorum regulæ de niuis casu.

Plutarchi
praesagii de
nibe,

net clara turbatione, nluem portendit, iam in praecedenti capite tetigimus. Ratio est, quia nix fit ex nubē rara, & diffusa, ac ideo diaphana, igitur alba. Ergo benè prognosticantur rustici de aere turbido albescente, &c. Plutarchus in lib. de primo frigido. Austro prius flante, ut disponatur aer; deinde spiret borea: nix illicò caluræ nuncia est. Afferit prouerbiū.

Auster si Boream exciueris, illico ninget.

Dicamus deinde de nubium adiunctis cum consequentibus.

De Nubium adiunctis, & eorum significationibus.

CAP. XVIII.

Colores, & reflexio radiorum Solis, & Lunæ sunt nubium adiuncta,

NUBIUM adiuncta sunt, vel colores, vel reflexio radiorum Solis, aut Lunæ in ipsis. Variantur quidem colores in nubibus, & in diuersis demantur figuris, prout admistus ignis vel excedit, vel exceditur. Ab his tamen coloribus, & figuris nihil certi circa aeris qualitates portendi potest, nisi quæ iam tetigimus: & iuxta alios quandoq; ventum, quandoq; pauculas aquæ guttas excitare: sed ut plurimum vero aeris serenitatem, tranquillitatemq; promittunt. At

Lunarium imagines.

reflexio radiorum Solis, aut Lunæ exprimit, vel Solis imaginem, seu imagines; vel Lunæ. Nam plures Soles, vel plures Lunæ in ortu, aut occasu fulgere existimantur: Solis imagines pælia dicuntur: Lunæ verò, paraselene. Vel illa reflexio lineam ostendit aliquando rectam, ut virge, nonnunquam verò curuam & hanc vel integram, ut circulum: vel dimidiatam, ut arcum. Circulus integer Halonem Græce, seu Aream, aut coronam latinè exprimit: dimidiatus vero iridem. De pælijs, & paraselenis primò dicendum est, quid sint, & quid portentant: deinde de Iride seorsum. Quid sit pælius ex dictis iam patet, non nisi reflexio radiorum Solis in nube densa, & æquabili: quæ ad latus Solis existens, ut speculum, Solis radios recipit: coloremq; eius inde refert. Vnde videntur plures Soles. Paraselena autem reflexio est radiorum Lunæ in nube etiam æquabili, & densa; quæ ad Lunæ latus existens, & tanquam speculum, Lunæ radios recipit, indeq; eius colorem exprimit. Vnde videntur plures Lunæ, tametsi re vera vna est tantum Luna, & vnus Sol: sed ex refractione radiorum vtriusque luminis in nube, oriuntur idola, & imagines Solis, & Lunæ. Hinc habemus materiam, formam, & horum efficientem causam: quæ ad illa producenda concurrunt. Nam materia pæliorum, & paraselenarum iam explicata est: ut sit nubes densa, & æquabilis Solis obuersa ex obliquo ad latus. Forma verò refractione radiorum solarium, vel lunarium in nube ad latus vtriusque luminis existente.

Pælius quod sit.

Paraselene.

Pæliorum, & paraselenorum causæ.

Pæliorum, & paraselenorum portenta.

Dicimus vtriusque luminis seorsum, atque disiunctim; puta vel Solis, vel Lunæ. Dicimus ad latus fieri ad differentiam Halonis qui sub Sole fit, ut dicemus; & iridis, qui è regione Solis producit: sed hæc meteora fiunt ad latus. Quæ nubes radium recipit velut speculum. Et quemadmodū ob eius densitatem à leui aere aspectus frangitur: ita profecto colorem, qui in Sole est, vel Luna, apparere facit. At efficiens illorum causa est vis coelestis, quæ nubis materiam attrahens, illam præparat: ut huiusmodi non aliam formam recipiat. Quid verò portendūt, quod est finalis illorum causa, dicendum remanet. Quotiescunque igitur pælia, siue paraselenæ apparuerint, tunc pluuiam significabunt magnam: præsertim si Austrum versus apparuerint. Est etenim ea coeli regio in aquam magis mutabilis quam

quàm Aquilonis : cuius aer non ita facilè in aquam conuertitur . Thimon in sua meteora dicit, parerellos (ita parelia vocat) circa Solem, quando scilicet binus, vel trinus apparet, futuram pluuiam, & magnam denotare : cum illi vapores sint humidi, multi, ac supremè eleuati. Nescimus autem cur parelia vocet parerellos, nisi velit sumere pro virgis : quæ cum lineam rectam ostendant, parerellorum similitudinem habent. Nam parelia solis idolum referunt: pararelli lineam rectam, vt virga. At dicamus de Halone quem latini dixere aream, aut coronam . Halo nihil aliud est nisi luminis refractione secundum circulum facta in humido vapore: inter visum, & corpus luminosum posita. Ex qua diffinitione habes primo, quæ sit eius materia, certè vapor humidus inter luminosum corpus, & visum nostrum interpositus. Secundo quæ sit efficiens, nempe lumen : nam id Halonem efficit. Tertio quæ sit formalis, non nisi luminis ipsius refractione in hoc vapore circulariter ad aspectum nostrum. Nam ad angulos æquales restringitur lumen : idcirco circulariter videtur ob æqualem luminis refractionem ad visum aggregati. Quid autem Halo, siue Area, aut Corona significent : dicendum est . Halo si circa peripheriam spissatur, & nigrescit, vel viridescit: humiditas impressiones casuras denotat. Si attenuatur, & deficit, vel id æqualiter fit, vel vno loco, vel pluribus locis: si vno loco, & in vna parte rumpitur : ea quidem ventus accidet . Nam & hæc vaporis diductio à flatu fit: qui certe iam coepit, sed non dum in terris sentitur . Si vero pluribus in locis laceratur, & frangitur : tempestatem ingruere scribit Seneca. At verò si æqualiter deficit, & dilabitur : quietem, & aeris serenitatem promittit. Alij verò arbitratur, quòd quando circa Solem, vel Lunam apparet : quandoq; eum significare ventum, quandoque pluuiam. Nam si non disgregantur in aliqua parte, nec cito euanescent : tunc dubio procul pluuiam portendit ; vt plurimum verò ventos significat. Conformia & hæc sunt his quæ Ptolemæus scripsit libro secundo Quadripartiti capite vltimo : de quibus & nos in præsentis libro capitibus, tertio, quarto, & quinto, ad duo lumina relatis, mentionem fecimus . Et nunc quoq; dicemus, radios, nubesq; subrubras, & refractiones, vt areæ, & virgæ, ventos ex ea parte significare in qua similia cernuntur . Quæ si sub pallida obscura, vel nigra fuerint, quæ apparent : imbres, hyemesque denuntiant . Porro Cardanus qui Ptolemæum egregie explicat, ac commentatur doctissimè circa areas digreditur : nempe quòd si vna fuerit, & paulatim euanescat : serenitatem annuntiat . Si duæ, aut tres, hyemes significat . Quòd si cum hoc rufæ fuerint, aut quasi laceratæ, hyemes, magnosque ventos: sanè à ventis prouenit laceratio . Spissæ ac caliginosæ, niues, & hyemes : laceræ verò nigrae, aut luridæ vtrumq; portendunt. Generantur vtiq; Halones temperato, ac tranquillo tempore . Quandoquidem magnus calor vaporem dissipat : & intemperatum frigus nimis condensat. Idcirco quieto tempore fit ex vapore in aere existente raro, & in nubem noodum contracto . In cuius centrum si vtriusque luminis, vel Lunæ, vel Solis radius cadat: fit circulus post circulum, quemadmodum lepis in aquam quietam proiectus ; facit circulum post circulum paulatim euanescentem . Ita ex illo vapore fit circulus post circulum : nam impulsus impellentem formam insequitur . Cumque omne lumen naturaliter sit rotundum, ideo vapor ille rotundatur : Nam & duo lumina circa quæ apparent : peripheriam habent, & circulum . Sed & de nubium adiunctis, earumque significationibus distincto capitulo ad pleniorum illarum intelligentiam, statim dicemus .

Thimonis sententia de parelijs.

Parelia vocata à Thimone parerelli.

Halo quid sit

Halonis causas omnes.

Halonis, seu areæ, vel coronæ portenta.

Senecæ portenta. Aliorum portenta.

Ptolemæus.

Arearum, virgarum, & similibus significationes.

Cardani portenta de areis, virgis, & similibus.

Halones quòd generantur, & quomodo sunt.

Hh

Adiun-

Adiunctorum nubium portenta. CAP. XIX.

Circularum,
arcuum, &
similium por-
tenta iuxta
Plinium.

Circuli du-
plicati circa
Solem quid
præsignificat
iuxta alios.

Circuli eua-
nescētes cir-
ca veris finē.

Halonum, &
circularum
duratio.

Argumentū.

Responsio.
Responsionis
confutatio.

Pareliorum
significata.

Theophras-
tus.
Aristoteles.
Virgæ aut
imbecillio-
res pluuias
excitant, quæ
parelia, coro-
næ, & irides.
Arist. opinio
de generatio-
ne virgarū.
Coronarum
præsigna.

Arist. porten-
ta de coro-
næ.
Plinij vaticinatio de co-
ronis circa
luminaria.

T verò circa portenta conuenit supradicta augere, expli-
careq; . Plinius lib. 2. cap. 3. asseuerat circulos repentinos
rubei coloris plurimum esse prodigiosos : quippe qui bella
præsignant ob longiorem solis defectum, continuumque
pallorem. Ex quo alij occasione sumpserunt philosophan-
di, dicentes ; tales circulos in Sole, seu circulos circa So-
lem duplicatos, portentosa tonitrua, atque fulmina, quæ
ædes, & iumenta prosternunt, præsignare : insuper captiui-
tates, & hominum interfectiones, accolarumq; rapinas,
hostiles classes, piratarum incursiones, grassationesq; , atque incendia ; quinimò
circa veris finem, circulis euanescentibus plueret solent sulphurea grana cum va-
pore foetido, moxque sequuntur horrenda tonitrua, ita vt audientes contremi-
scant ; rapidaq; flumina plus solito minium resolutione excitata, omnia suo versu
obruere solent, ac dispergere. Vnde autem tot pessimos futuri temporis euentus
habent ? sunt qui rentur vel sui natura, vel alia secreta ratione. At certè dubita-
mus hæc, & similia ab hisce circulis, & Halonibus proueniri, cum vltra duas ho-
ras, & dimidiam durare minime possunt : qui igitur fieri poterit, vt tot effectus du-
rabiles à causa parum durabili proueniri possint ? nam de Cometis non est ambi-
gendum ob diurnitatem. Quod si dixeris, eclipses parum durant, nihilominus
tamen tot mirabiles producant effectus : Respondetur, non esse eandem rationem ;
nam in Lunæ defectu aufertur totaliter lumen, in Solis labore impeditur : quod
quidem inferioribus malum iudicatur, quæ vtriusq; luminis lunæ gubernantur.
Quæ si dixeris hæc quòd non simul, & coniunctim, sed diuisim euenient : hoc est,
supradictorum aliquando quædam, quandoque alia, id dubio procul sufferri po-
test. Sed referamus nos ad aeris, temporumque mutationes, & dicamus in vni-
uersum de parelijs primò, & virgis : secundò de Coronis, & Halonibus, tertio de
Nebulis. Parelius inde aquas, aut ventos promittit : vnde apparebit. Alij habent
parelios semper aliquid singulare significare cœlitus, quod certè intelligendum
est, cum sunt crebriores. Item si duo parhelij (hoc est soles alteri iuxta Theo-
phrastum) appareant, vnus ad boream, alter ad Austrum, simulque Corona :
celerem imbrem nuntiant. Aristoteles author est, parelia magis pluuias indi-
care, quàm virgas. Virgæ pluuiarum indicia sunt, quemadmodum parelia,
coronæ, & irides, sed imbecilles excitant, modo ad meridiem fuerint, nunc ad
Septentrionem exortæ iuxta Theophrastum. Causa est, quia virgæ semper ad
latus generantur, vel australe, vel boreale, vt Author est Aristoteles 3. Meteor.
Cap. 6. nunquam ad ortum, seu ad occasum : rursus Oriente, & Occidente Sole,
sed vt plurimum Occidente, in medio nunquam, vel raro. Corona si æquabi-
lis concreuerit, & emarcescere videatur : serenitatem portendit Theophrasto, ei-
dem quoque si atræ, & nigra fuerint, pluuias, ac magis si vesperæ contingant, ob
humiditatem. Sed ante eum suus præceptor Aristoteles docuit, nigram coro-
natam imbres præsignare : si frangitur, ventos : si emarcescit, serenitatem. Plinius
circa duo lumina coronarum apparentias sic distinguit. Si circa Solem Occiden-
tem candidus circulus fuerit, noctis leuem tempestatem : si nebula vehementior è,
si cadente Sole, ventum. Si ater circulus fuerit, ex qua regione is eruperit : ven-
tum magnum. Circa Lunam si caligo orbis nubem incluserit, ventos, qua
se ru-

se ruperit: si gemini orbis cinxerint, maiorem tempestatem, & magis si tres erūt, aut nigri, aut interrupti, atq; distracti. De coronis verò quæ sunt circa alia sidera inquit; si stellarum errantium aliquam orbis incluserint, imbres. Circuli noui circa sidera aliqua, pluuiam. Aratus autem ante eum habet, quòd si nigra fuerit corona, ac stellæ ambæ eodem colore, pluuiam minitari: coronas verò soli propin quas, ac impensas, nigrescentes, tempestatem: non propè, nigrescentes, serenitatem polliceri. Sed Aristoteles tertio Meteoro. Scribit omnem coronam simpliciter esse bicolori, ac proinde pluuiam significare: non nisi quia vaporibus con crescentibus oritur, quod est imbrum ratio. Quò circa coronæ à caligine, quæ circa luminaria cogitur, fiunt, aspectum reflectente: vnde sub Sole, & Luna efficiuntur: quemadmodum iris è regione, parelia, & virgæ ad latus, vt iam supradictum est. Circa Lunam sæpius, quam circa Solem fiunt: quia Sol calore suo concretionem dissoluit. Quare si circa Lunam fuerint, magis flatum decernunt, quam si Solem circumdauerint: quòd si circa vtrumq; lumen disrumpantur, ventos proximos esse, monent Theophrasto: & ex qua parte se ruperint, ventus excitabitur; idq; communiter est receptum. De nebulis iam dictum est, & dicatur, vel nullos imbres, vel paucos regulariter esse expectandos: nam serenitatis sunt nunciæ. Verum tamen iuxta Theophrastum ad Lunæ configurationes, & schemata relatæ, tum flatus, tum quoq; imbres præsignificare solent. Igitur ex nebulis, quæcumq; ceciderint cornuta Luna, tunc temporis flatus prænuntiant: quæ verò pleniore, tunc imbres fore, minantur, & quò magis in alterutram harum configurationum increbuerint: eò magis hæc fore, præmonstrabunt; quia etiam cum decidentibus nebulis surgentes prædicunt.

Coronæ circa sidera.

Arati opinio de coronis.

Corona omnis bicolor est iuxta Arist.

Coronæ, parelia, virgæ, irides quomodo fiunt.

Coronarum disruptio ventos ostendit.

Nebulæ quid prædicunt ad Lunam relatæ.

De Iride eiusque causis. CAP. XX.

VE M A D M O D V M parelia ad solis latus, Halones sub Sole: ita iris è regione Solis gignitur in nube, quæ in guttas dissolui iam incipit: in quas radij incidentes refractione sua pingunt nubem. Est namque iris arcus varius habens aduerso Sole colores in nùbe, quæ sit rara, concaua, rorida idest aquosa, ac inæquali ex reflexione radiorum Solis oppositi: sicuti videmus radium in aqua fulgentem relucere ad parietem. Ideo nonnulli dicunt arcum reflexionem esse luminis in nube opposita. Aristoteles in suis meteoris sentit arcum esse refractionem visionis in Solem. Dicit. η ανατολας η ιρις ο φειως προς τον ηλιον. Verum enimvero vtrumq; certe concurrat: nempe radij refractione, & luminis reflexio. Nam radij refractione nubem pingit, lumenq; intendit: vt ob radij duplicationem magis fiat visibile. Ad id lumen reflexione delatum ad visum: in primis arcum efficit, atq; informat. Vnde Iris iuxta quod videns mutatur, mutatur & ipsa: & ad quodcumque latus motetur, ad idem inclinat & iris. Quod certe Opticis occasionem dedit admirandi, dicendique iridem insequentem fugere, & fugientes insequi. Quod pulcherrimo disticho enigmatice explicuit Doctissimus Freigius in sua meteorologia, dicens.

Iridis generatio.

Iridis distinctio.

Iris iuxta Arist.

Ad Iridem radij refractione, & luminis reflexio concurrunt.

*Si fugio sequitur, sed me fugit illa sequentem:
Res varia, & mira est, dic mihi quæso quid est?*

Hh 2 Procul

Iris cur mutatur, ad mutationem videns.

Iridis causa formalis, materialis, & efficiens.

Iridis causa iuxta opticos.

Vitellio, & Alacenus.

Propriū Opticæ subiectū adæquatū.

Ad videndū necessaria.

Subiectū commune opticæ. Optica scientiæ quid.

Visio recta, reflexa, & refracta.

In lib. De opinionibus hominū, &c.

Proculdubio respondebis: iris est. Vnde autem id prouenit, expendere licet. Optici ex lineæ concursu ad visum reflexione progredientis cum perpendiculari lineæ à puncto rei visæ ducta super superficiem corporis à quo fit reflexio formæ visæ, prouenire ostendunt. Ex hoc enim quod multi radij simul congregati ad visum reflectuntur à diuersis partibus materiæ iridis, cum generatur iris, secus non fieret: ex hoc certè sequitur, quod prout visus mutat puncta sua in materiam iridis, mutatur & ipsa iris: & quocumq; se vertit videns, vertitur & iris: nam semper radij comitantur vniformiter visum, & iridem. Ex quibus habetur, quæ sunt iridis causæ: formalis scilicet, materialis, & efficiens. Formalis est ipsa refractione radorum luminis in vapore rorido: qui dum in guttas dissoluitur, fiunt illæ vt specula, in quas radij reuerberantes, sua refractione colorant nubem: atque ad visum delati, formam arcus reddunt. Materialis est roridus vapor, inter guttas quæ dilabuntur, medians, & aqueum vaporem: leuitatis multum continens, nondum in aquam redactus: ac propterea suspensus manet ne dum propria leuitate, sed regenerantis virtute. Dum vero vel à frigore, vel ab aliquo alio agente in aquam redigi incipit: dum dilabitur, euanescit & iris. At efficiens causa solis radius est, vel Lunæ: aut in vniuersum lumen. Optici sentiunt esse formas radiantis. Nam ex reflexione luminosi corporis ad visum: fit iris. Sanè ab omni corpore diaphano inspissato, vt sunt nubes, vapor, aqua, vitrum, Chrystallus, aer densatus, & similia reflectuntur radij. Cum itaq; soli aduersatur nubes, vel vapor roridus: tunc profectò ex radio solari in nubem, vel in vaporem roridum incidens: fit reflexio. Nam solaris radius in nubem, vel in roridum vaporem incidens: reflectitur. Huius tamen rei causam, si subtilius expendere desideras: vidè quæ scripserunt optici, præsertim Vitellio, & Alacenus de luce, vmbra, colore, visus natura, facultate, veritate, hallucinatione: è situ, motu, numero, quantitate, figura, & de adiunctis omnibus; inde certe assequeris, quod cupis. Ex quibus omnibus sequitur subiectum adæquatum opticæ, & proprium, esse colorem, & rem lucidam vmbra, vel corpus lucidum coloratum, & densum: Quia, quæ videri debent, lucida, colorata, & densa esse oportet. Requiritur ergo ad videndum corpus, vt subiectum, quo visio terminetur: quandoquidem absq; eo nec lux, nec color, nec densitas esse potest, sunt etenim illius comites, & adiuncta. Ita quoque absq; luce colores non apparent, absq; densitate visus transuolat, & penetrat, ac propterea requiruntur corpus, lux, color, & densitas. Corpus quidem cum suis adiunctis, vt sunt motus, quies, locus, quantitas: qualitates etiam in figura, situ, asperitate, lenitate, siccitate, humiditate, &c. Quare subiectum commune opticæ erit corpus cum omnibus his. Est namq; optica, scientia de ratione vidèdi, & geometria in luce, vmbra, colore, visus natura, facultate, &c. aut, quod visus ipse reclusus sit, vel speculorum reflexione, vel mediorum refractione ob diuersorum densitatem, & raritatem. Primum fit per radios rectos in aere. Secundū per refractos, vel ad angulos æquales in prohibentibus penetrationem, vt sunt specula, plana, caua, conuexa, simplicia, composita, & hi propriè reflexi dicuntur, seu reuerberati: vel ad inæquales in penetratione minimè prohibētibus, vt sunt humor, aqua, & similia: & hi dicuntur refracti secundum genus, reflexi à cæteris. Sed hic non est suus locus, hæc, & similia pertractare, alibi etenim digesti fulmus. Vnum tamen maximè adnotandum est, quod docet Vitellio in sua Optica lib. 10. Nempe, cum in medio densiori res visæ reperitur, oculus in tenuiori; tunc locus apparens semper est oculo propior quàm verus: si autem res visæ è regione in tenuiori medio, visus verò in densiori, locus apparens remotior est vero. At tandè si res visæ, & visus in eodem medio consistant, tunc apparens locus cum vero coincidet: & erunt idem.

De

De coloribus iridis. CAP. XXI.

DMIRANDA quidem, & iucunda est inter cetera in aere visa, quae in medio generantur, iris apparitio, constructioque. Quippe, quae tantorum colorum varietate exornata conspicitur: quod multis viris acuto ingenio praeditis occasionem dedit dubitandi, inquirendi, philosophandi, determinandi. Nos itaque de eius coloribus, unde proveniant, dicemus primo. Et quamvis id ex parte iam tactum sit: nihilominus tamen exquisitius quoque manifestabimus. Videbimusque quot numero sint, & quales sint: & cur non Solis, aut Lunae imagines referat, ut parelia, aut paraselenae, vel speculum: deinde cur arcus formam exprimat, & non circuli, ut Halo, & Area.

Iris apparitio atque constructio.

Sciendum itaque est, lumen quod naturaliter, est lucidum, recipi in nube inaequali atque dissimili: & quae sit dissoluta in plurimas, easque minutas guttas. Inde sequitur, ut variis pingatur coloribus: secundum quod lumen miscetur cum umbra huius, vel alterius corporis. Manifestum enim est, quod lumen dum res coloratas transgreditur, illarum procul dubio colorari coloribus. Patet de radio per vitrum coloratum transeunte, quod induitur colore vitri: quia lumen reflexum secum, defert colorem rei, a qua reflectitur ad visum. Alij vero addunt nubem circumstantem, illam quae est rorida, ubi fit iris: adiuvata colorum varietatem. Verum enimvero diuersa corporis roridi positio proprie efficit, ut fit diuersa colorum varietas: prout diuersi colores in iride diuersimode miscentur: qui quidem miscentur, & transuehuntur ratione materiae, umbrarum, & locis. Exemplificant nonnulli de vestibus in quibus cum duo, vel tres tantum colores extiterint: nihilominus diuersorum mixtura gignitur; quia lumini permiscentur. Quandoquidem non est idem purpurae color ad album relatus, & ad nigrum: quia proximi coloris claritas, vel obscuritas aut illam intendunt, aut remittunt. Afferunt quoque exemplum de coloribus qui in collis Columbarum, Pavonum, & Anatum apparent. Nam cum ex pennarum inaequalitate modo huc, modo illuc iaciantur umbrae luminis permixtae: fit, ut ex his quoque diuersi utriusque consurgant colores. De numero autem colorum quot sint, & quales sint: reliquum est examine. Nonnulli dicunt iridem totam albam aliquando apparuisse. Id vero a tribus potest provenire causis, vel a nimia vaporis densitate, ob quam lumen vaporem penetrare non potuit: quare reflexio in superficie facta est, ac lumen a corpore permixto colorem recipere nequavit: Vel a vaporis raritate ob quam magnus luminis fulgor illum circumfudit: vel a visu in optima existente dispositione cum respectu sui ipsius, tum etiam distantiae ad rem visam proportionate. Aristoteles tres tantum colores iridis praecipuos posuit: puniceum, viridem, & caeruleum. Puniceus color a loco dicitur scilicet a Phoenice, vel a gente hoc est a Phoenicibus. Hoc colore librorum titulos nosabant veteres in Phoenicum honorem, atque memoriam: quos litterarum fuisse inventores dicebant; uti scripsimus libro secundo cap. 15. de libro Apochrypho. Hinc color propriae flagrat velut viola flammea: plerisque purpura olim vocata. Viridis color qualis sit, herbarum multitudo docet: sane manifestus est omnibus. Coeruleus color caelestis sereno Coelo, dicitur quasi coeruleus. Hisce tribus praecipuis coloribus exornari iridem scribit Aristoteles: puniceo scilicet, viridi, & caeruleo. Puniceus extimam arcus circumferentiam ambit. Fit autem a nube, a lumine, a visu. A nube densiori, sed rorida: a lumine refracto,

Nubium colores ex lumine.

Nubes rorida adiuvat colorum varietates.

Vestis tricolor multiplicis coloris apparet.

Colores diuersi in collis columbarum, pavonum, & anatum. Iris alba quae apparuit.

Iridis colores iuxta Arist.

Puniceus color in iride a quibus fit.

sed

De praeognoscendis temporum mutationibus.

sed reflexio: à visu remotiore, sed debili. Nubes enim tota luminosa est: sed superior eius pars tantum lumine fulget: quia plurimum aquae continet. (Diximus iam nubem esse roridam, id est aquosam) Inde fit, ut sit spissior, atque nigrior: Igitur color redditur puniceus. Lumen deinde dum à diversis superficiebus in nubis profundo æquidistantibus basi pyramidis primæ illuminationis reflectitur: semper æquales angulos efficit. Ideo cum ad visum reflectitur: per superficiem prioris pyramidis visui proximioris reflectitur. Igitur lumen ob refractionem, & ob longiorem visus distantiam à visibili, vel è contra, debilius cernitur: quia visus debilitas ex longiori visibilis à visu remotione causatur. Cumq; sit colori nubis nigro admixtum, quia præsupponitur fieri in nube densiori, sicuti re vera lumen in illa recipitur: apparet quidem ex lumine color puniceus, qui idem lumen est.

Opticæ Axioma.
Aristoteles.
Fulgidum per nigrum: aut in nigro cur puniceum.

In Optica verum Axioma proponitur, Album scilicet per atrum visum: puniceum apparet. Conforme quidem his quæ Aristoteles scripsit in Meteorologicis libro tertio, capite quarto: quod fulgidum per nigrum, aut in nigro apparet puniceum. Huius ratio est, quia vapor à luminoso corpore remotior, fit spissior, atque nigrior. Cum igitur vaporis nigredo debiliori lumini permiscetur, ipsum denigrat: & visui offuscatus offertur. Et quamvis sit lux: fuscus nihilominus redditur medius aer

Color viridis in Iride, quomodo gignitur.

ob nubilum. Color viridis *πρασινος* à Græcis dictus, in iride ex concurrentibus sex circumstantiis gignitur: scilicet ex maiori luminis mixtione in nubis nigro, ex minori refractione: ex reflexione, & visu sub maiori angulo: ex situ in minori distantia, ex radiatione in spissiori materia: & deniq; quatenus lumen illud pluribus permiscetur umbris. Ita enim lumen in tali materia reflexum, refractum, mixtum, locatum, irradiatum: visum viride cernitur. Color caeruleus ex vaporis multitudine consurgit, ac prout pluribus umbris permiscetur: sed præsertim ex contiguitate ad puniceum, & viridem sic emergit.

Color caeruleus in Iride ex quo oritur.

At Raphael Volaterranus vir clarissimus in argumentum ad primum Meteorologicorum Aristotelis, librum

Raphaelis Volaterrani opinio de ortu colorum viridis, & semicerulei in Iride.

habet: reliquos colores, puta prasinum, qui & viridis, & semiceruleum, non ob nubilum speculum fieri, sed ob visus debilitatem sic nobis reddi: nam in obscuro caligantes oculi, sub viride, quid videre, videntur. Alij quartum addunt colorem, nempe flavum: Ab Aristotele locis prærecitatis xanthum appellatum. At hic ex puniceo, & viridi consurgit: non enim est ab alijs distinctus. Flauus certe color ex puniceo ad viridem relato emergit. Quæ admodum etiam superior

Color quartus in Iride, & flavus.

iridis color in atra nube existens, flavus apparet. Verum Beda sanctissimus, &

Iridem quatuor colores ex quatuor elementis contrahere, ait Beda.

doctissimus vir, iridem ex quatuor elementis quatuor contrahere colores constantissime affirmat: rubeum scilicet ex igne in summo: viride in imo ex terra: ex aere iacinthinum: ex aqua verò ceruleum. Sed iuxta Aristotelem (ut dictum est) tricolor apparet. Primus rubeus, vel vinosus, seu puniceus: qui ex radio superficiali rotunditatis nubis tangente, consurgit. Hunc sequitur ceruleus, seu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Postremus est viridis: ubi vapor magis est terrestris. Hos colores sensim distinguere, nullus potest, etiam pictor iuxta Aristotelem: quia per lineam picta distinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio distingui potest. Iridis colores exemplis quibusdam explicat Aristoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempe exemplo Austri. Quidam spirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, ut dicemus in sequenti libro conspiciuntur maxime ab humidis habentibus oculos: quia horum visus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab evaporatione, à flamma desuente, & mista. Nam fit tunc speculum, & propter nigredinem quoq; fumosa etenim est illa evaporatio. Sed lumen, aut color nec albus, nec puniceus redditur propter visus tenuitatem, qui refrangitur, & nigrum

Iris tricolor apparet iuxta Arist.

color ceruleus, seu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Postremus est viridis: ubi vapor magis est terrestris. Hos colores sensim distinguere, nullus potest, etiam pictor iuxta Aristotelem: quia per lineam picta distinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio distingui potest. Iridis colores exemplis quibusdam explicat Aristoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempe exemplo Austri. Quidam spirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, ut dicemus in sequenti libro conspiciuntur maxime ab humidis habentibus oculos: quia horum visus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab evaporatione, à flamma desuente, & mista. Nam fit tunc speculum, & propter nigredinem quoq; fumosa etenim est illa evaporatio. Sed lumen, aut color nec albus, nec puniceus redditur propter visus tenuitatem, qui refrangitur, & nigrum

Iridis color nec distingui, nec pingi possunt.

color ceruleus, seu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Postremus est viridis: ubi vapor magis est terrestris. Hos colores sensim distinguere, nullus potest, etiam pictor iuxta Aristotelem: quia per lineam picta distinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio distingui potest. Iridis colores exemplis quibusdam explicat Aristoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempe exemplo Austri. Quidam spirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, ut dicemus in sequenti libro conspiciuntur maxime ab humidis habentibus oculos: quia horum visus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab evaporatione, à flamma desuente, & mista. Nam fit tunc speculum, & propter nigredinem quoq; fumosa etenim est illa evaporatio. Sed lumen, aut color nec albus, nec puniceus redditur propter visus tenuitatem, qui refrangitur, & nigrum

Iridis colores ab Arist. explicat.

color ceruleus, seu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Postremus est viridis: ubi vapor magis est terrestris. Hos colores sensim distinguere, nullus potest, etiam pictor iuxta Aristotelem: quia per lineam picta distinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio distingui potest. Iridis colores exemplis quibusdam explicat Aristoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempe exemplo Austri. Quidam spirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, ut dicemus in sequenti libro conspiciuntur maxime ab humidis habentibus oculos: quia horum visus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab evaporatione, à flamma desuente, & mista. Nam fit tunc speculum, & propter nigredinem quoq; fumosa etenim est illa evaporatio. Sed lumen, aut color nec albus, nec puniceus redditur propter visus tenuitatem, qui refrangitur, & nigrum

Iridis colores ab Arist. explicat.

color ceruleus, seu glaucus: color certè mixtus iuxta qualitatem dominantem in medio nubis. Postremus est viridis: ubi vapor magis est terrestris. Hos colores sensim distinguere, nullus potest, etiam pictor iuxta Aristotelem: quia per lineam picta distinguuntur, horum verò colorum nullus per lineam ab alio distingui potest. Iridis colores exemplis quibusdam explicat Aristoteles tertio Meteorologicorum libro c. 4. nempe exemplo Austri. Quidam spirat, circa lucernas in hyeme apparent irides, ut dicemus in sequenti libro conspiciuntur maxime ab humidis habentibus oculos: quia horum visus ob debilitatem refrangitur. Fit autem ab aeris humiditate, ab evaporatione, à flamma desuente, & mista. Nam fit tunc speculum, & propter nigredinem quoq; fumosa etenim est illa evaporatio. Sed lumen, aut color nec albus, nec puniceus redditur propter visus tenuitatem, qui refrangitur, & nigrum

& nigrum speculum : apparet verò purpureus, & Irinus circulariter . Id quoq; in alijs quandoq; cernitur, puta in collo Anatum, columbarum, pauonum : in araneorum telis, in vitris & similibus . Exemplo etiam id ostenditur aquæ, per remos latæ, aquæ per manum rorantis, sparsæ : aquæ itidem ore urinantium diffusæ . Illa etenim ob diuersam radorum reflexionem in istis guttulis formam iridis exprimit : sed colorem purpureum, vt in lucernis, non puniceum. Insuper aqua ex fistula soli obuersa defluens : arcum diuersi colorem refert ; sic quoq; in nube disposita accidit . Cur autem iris colorem referat, non autem solis idola, vel lunæ, vt parelia faciunt, & speculum? Causa duplex est: scilicet multitudo refractionum, & nubis raritas : quæ receptam formam continere non potest ; ob vtrumq; etehim rei visæ imago ad visum peruenire nequit . At in parelijs, & in speculo ; quia nubes leuis est, & continua : solis imago, vel lunæ aliquando cernitur.

Iris in collo anatum, columbarum, pauonum, &c.

Iris qui ostenditur in diuersis rebus.

Iris colorem refert, non luminariū idola, & cur.

Cur iris figuram arcus exprimit, & non integrum circulum.

CAP. XXII.

ACTENVS de coloribus iridis dictum est, & cur vtriusq; luminis imaginem non ostendit: vt parelia, & speculum . Nunc reliquum est inuestigare, cur figuram arcus, & non integrum circulum, sicut in Halone exprimit, sanè dictum est Halonem sub sole fieri, sicuti parelia ad latus: iridem verò ex aduerso solis. Hinc sequitur, quòd cum Solis centrum conueniat cum centro visus, & iridis in hoc, quod semper in eadem lineà recta, quæ est axis pyramidis illuminationis vaporis roridi, consistant: vel semicirculum supra Horizontem

existere ob centrorum oppositionem ex diametro : dum sol in Oriente, vel Occidente fuerit: vel cum solis centrum supra Horizontem est eleuatum, cerni arcum semicirculo minorem : quia tunc sub Horizonte centrum circuli. basis pyramidis irradiationis deprimitur . Quanto enim solis centrum est magis supra horizontem eleuatus, tanto magis deprimitur arcus : ac propterea tanto minor semicirculo apparet . Inde est, vt in meridie existente Sole, arcus minimus apparet: quia tunc Sol altissimus existit . Itaq; dum iris apparet, aut Sol supra est Horizontem, aut in horizonte, in occasu, vel ortu : si in horizonte, tunc semicirculum efficit: si supra horizontem, minorem arcum semicirculo . Causæ sunt iam assignatæ . Nonnulli dicunt, aliquando posse conspici integrum circulum fortasse ex luminis solaris reuerberatione à nube ad terram, vel ad aliam nubem : vbi sit vapor roridus in medio, & visus inter vaporem, & nubem à qua fit reuerberatio: sed id nunquam legitur accidisse. Quinimò Aristoteles tertio meteorologicorum lib. cap. 5. firmis demonstrationibus ostendit impossibile, fieri in iride integrum circulum. Vide ibi. Verum cur iris circularis, & concaua videatur, & cur huiusmodi reflexio formam arcus referat, non aliam : tamen si hoc tactum sit; nihiloscilicet aliam adducemus rationem. sciendum itaq; est, solis lumen totum recipi in nube tota rorida, in qua fit iris, ita vt omnes radijs in illa iaciantur : Nihilominus tamen non omnes concurrunt ad visum in eodem puncto, neq; extrinseci, neq; intrinseci, qui superficiem totius roridæ nubis incidunt : sed illi dumtaxat, qui ad vnum punctum axis pyramidis radialis reflectuntur . Id autem non caret ratione. Porro in superficie plana aquæ si reluceat inter diu Sol, clarum certe est, in qualibet illius

Arcus semicirculo minor quando apparet.

Arcus semicirculo equalis.

Circulus integer in Iride, quòd possit fieri sententia aliquorum.

Opinio prædicta refellitur.

Secunda ratio, cur iris circularis, & concaua videatur.

Rationis prædictæ probatio.

Apodixis ma-
thematica,
certissima.
Freigius.

In iride cur
non apparet
circulus in-
teger.

Doctrina,
quæ superio-
ri cōtradice-
re videtur.

Responsio ad
contradictio-
nem.

Iris quando
videretur in-
teger circulus.

Iris alia, &
alia videri
potest iuxta
videntis mo-
rum.

Vtrum plu-
res irides si-
mul fieri pos-
sunt.

illius puncto reperiri Solis formam: Attamen non videtur nisi in aliquo loco, à quo fit reuerberatio ad visum. Quod si mutetur locus, prima solis forma deperditur: rursus alia Solis forma acquiritur, cuius reflexio ad visum dirigitur. Similiter noctu in eadem superficie plana aquæ, in qua in quolibet puncto est forma Lunæ, vel Stellarum, illarum præsertim quæ umbram iaciunt, vt Venus, & Iuppiter, & fixarum, quæ sunt insignis magnitudinis: nulla illarum certè videbitur nisi in aliquo determinato loco, à quo scilicet fiet reuerberatio ad visum. At loco illo permutato, rursus alia luminosi corporis forma videbitur: sanè illa cuius reflexio dirigitur ad visum, tamen lumen totam repleat superficiem. Sed praxi mathematica id ostendemus. Apodixi scilicet certissima, quæ non fallit: qua vtuntur optici, & in sua Meteorologia adducit Freigius vir Doctissimus, & est communis mathematicorum doctrina. A punctis itaque reflexionis ad lineam ipsi totali consistentiæ vaporis incidentem à centro luminosi corporis perpendiculariter, si ducantur orthogonaliter tres, vel plures lineæ: illæ quidem erunt in eadem superficie. Hæc proposito patet per quintam propositionem. 11. quæ per 32. & 26. p. 1. erunt æquales. Ergo in puncto concursus earum in axe est centrum circuli per 9. prop. 3. Cumq; partes totius radij non ad æquales angulos reflectantur, non apparet circulus integer: quamuis lumen per totam rotundam nubem fuerit sparsum. Sed dices, hæc contradicere his, quæ paulò superius enarrata sunt. Quandoquidem ibi dictum est, quòd & si totus vapor Soli oppositus, Solis radijs pingatur: nihilominus tamen cum de lumine tantum illud cernitur, quod de ipso est reflexum ad vnum punctum axis pyramidis radialis secundum æquales angulos, sequitur iridem videri tantum circulem: nunc verò dicitur, quia totius radij partes non ad æquales angulos reflectuntur: quamuis lumen per vniuersam sit sparsum nubem, sequitur non videri integrum circulum. Hæc quidem contraria sunt adinuicem, & peremptoria. At dicimus vnum alteri non obstare: sed vtrūque esse verum. Nam primum dictum est de iride, cur videatur tantum circularis, & non alterius figuræ: & responsum est, id prouenire à lumine reflexo secundum æquales angulos ad vnum punctum axis pyramidis radialis: ita vt reflexio luminis ad æquales angulos sit causa, quòd iris videatur circularis tantum. Secundum verò dictum fuit de iride, cur non videretur integer in ipso circulo: & responsum quoq; fuit, id prouenire à partibus totius radij, quæ non ad æquales angulos reflectuntur. Hoc est, non omnes partes luminis ad omnes æquales angulos reflectuntur. Tametsi maius lumen cuius imago est iris, sit rotundum: totamque nubem lumine repleat, quia tamen longe est à nubibus altius superiorem nubis partem tangere videmus: ac propterea arcualem figuram ei imprimit. Vnde quanto illud ortui est propinquius, vel occasui: tanto è regione apparet iris maior. Videretur itaq; integer circulus, si ad omnes æquales angulos lumen reflecteretur. Et ratio est, quia radij qui ad angulos reflectuntur, maiores quàm sit anguli radorum ad visum reflexorum, vltra punctum visus, ad alium axis locum reflectuntur: sed eis qui ad visum perueniunt, minores, ad alium axis locum infra centrum visus concurrunt. Quo fit, vt neutri videantur, nisi fortasse ab his qui in horum concursuum locis consistunt, atq; degunt. Hinc oritur, quòd iuxta alium, & alium locum ad quem mouetur videns, aliam nunc, deinde aliam conspiciat iridem: & quandoq; plures. Ex visa enim mouentis se id prouenit. Incidit namque in puncta visus aggregationis diuersorum radorum, dum mouens progreditur, & regreditur. Vtrum vero plures irides simul fieri possint, & conspici, simul tempore: dubium est. Nam quòd duæ, est manifestum, & nos sæpe vidimus: tres autem fieri negat Aristoteles libro tertio Meteorologicorum suorum cap. 4. & cre-

& credimus verum dicere. Quia secunda iris cum sit obscurior prima, sequitur, vt tertia (si fiat) valde debilis existat: quia refractione debilissima est impotens ad Solem perungere. Verum enimvero ratio, quæ nos suadet, cur iris non videatur circulus integer (& est nostra) est, quia cum illa fiat in nube non densa, sed rara, rorida, & aquosa: quæ iam resolui incipit: & quæ participat terram, vel mare, vel vtrumq; tanquam basin: terminanturq; ambæ iridis partes, seu cornua, vel supra terram, vel mare, aut super vtrumq; impossibile est, vt integer fiat circulus: sed tantum illius apparere necessum est, quantum à terra per aerem est vapor roridus eleuatus: supposito semper ab illa aeris parte vsq; ad terræ, vel aquæ superficiem, roridam nubem in aquam continuo resolui: quod certè super terræ superficiem fieri, luce clarius constat. Verum enimvero pulchra iris conspicitur singulis diebus in estate, mane intra nostram cameram ad murum ex Solis reuerberatione, ad vitream sialam aqua plenam in fenestra degentem, cum omnibus coloribus picta, quemadmodum cœlestis cernitur: sed positum è contrario. Nam semicirculi peripheria ex imo in altum confluit, ita vt cornua non terram petant, sed cœlum. Tametsi cõuexi peripheria alicubi, sed præsertim imum versus dilatetur vtrumq;: concaui verò perfecta remanente. Sed iris non durat ob Solis motum, & recessum, sed paulatim absumitur, & euanescit: Sole paulatim abscedente. Idcirco Ptolemæus reponit irides inter ea, quæ solum videntur, & non sunt: quia nulla substantia constant, vt cætera in aere visa (præter areas, paralia, virgas, & similia) quoniam non sunt nisi luminum reuerberationes, reflexa, & refractiones. Quæ vtiq; nulla substantia constare videntur: sed apparent substantiam habere. Omnia namq; similia per Solis refractionem ad nostrum visum fiunt. Nam aer lucis refractiones recipiens, & visus, cum per lucem visus exercetur, phantasiam diuersorum præbet colorum simul: & causa omnium horum est. Superius dictum est, visum refrangi cum luce, ab aqua, ab aere denso, ab omnibus leuorem in superficie habentibus. Emphasis in colore non in figura fit: figura verò diuisibilis. Sed quæ per emphasis apparent: indiuisibilia sunt. Iris igitur iuxta Ptolemæum nulla substantia constat, quia ex refractione fit: cum scilicet Sol per Cathetum superstat nubi ad pluuiam plerunq; paratæ, nondum tamen pluere incipienti.

Iris cur non videatur integer circulus, & est ratio nostra.

Iris pulchra, quæ singulis diebus in camera authoris conspicitur in estate.

Irides nulla substantia constant.

Iris eue nulla substantia constat iuxta Ptolemæum.

Iridis Portenta. CAP. XXIII.

IRIS in signum foederis data est à Deo Noe, ne deinceps diluuij aquis mundus periret: pollicitatione sempiterna, pactoque diuino id statuit, dicens. Arcum meum ponam in nubibus: & erit signum foederis inter me, & inter terram. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus, & recordabor foederis mei vobiscum, & cum omni anima viuente, quæ carnem vegetat: & non erant vltra aquæ diluuij ad delendum vniuersam carnem. Sic legitur Genesis capite nono. Ideo Ecclesiastes 44. cap. dixit. Vide arcum, & benedic qui fecit illum. Quasi diceret, quia non erit amplius diluuium super terram: nam arcus est signum non futuri diluuij. Vnde & quidam perspectiui sentiunt, iridis generationem, apparitionemue, excludere cataclismum, hoc est generale diluuium; Ideoq; post iridem non sequi magnam pluuiam. Quare & quidam cecinerunt.

Iris cur data Noe.

Arcus cœlestis signum est non futuri diluuij.

No timeans imbres: datus est in nubibus obsec.

Ii Hinc

Arcus cœlestis per quadraginta annos ante iudiciū nō apparebit.

Arcus ante diluuium nūquam apparuit. Pluuia ante diluuium nō erat super terram.

Iris cur est signum non futuri diluuij. Iridis portenta.

Iris quando futuram pluuiam, vel præteritam significat. Ex iride serenitas, pluuiæ, flatus.

D. Thomas.

Ex iride quādo pluuiæ inundatio, nubium conatio, & serenitas.

Iridis portenta ex Ptolomæo.

Haly. Cardanus.

Iris sereno cœlo an fieri possit.

Iridem pluuium apparitio quid significet.

Hinc Beda sanctissimus vir autumat, quòd per quadraginta annos ante vniuersale iudicium haud apparebit arcus. De quo duplicem assignamus rationem. Prima est naturalis, secunda Theologa. Naturalis est, quia erit signum desiccationis elementorum. Theologa, quia finietur mundus per ignem. Ex quibus omnibus elicitur, primo à creatione mundi vsque ad diluuium nunquam apparuisse arcum iridem. Nam dicit arcum meum ponam in nubibus. Affert verò rationem, vt sit signum foederis inter me, & terram. Quòd si antea apparuisset, non dixisset arcum meum ponam: quia iam posuisset. Sequitur secundo ante diluuium non cecidisse super terram, nec extitisse pluuiam: terra verò aquis fontium, & rore copioso irrigabatur. Quamobrem fructus & herbæ suauiores erant, & ad nutriendum maioris virtutis, atq; efficacix, quàm post diluuij tempora. Nam aer tunc nec ventis, nec nubibus, nec pluuijs, neq; cæteris passionibus perturbabatur: quemadmodum & nunc perturbatur, atque in poenam peccati distemperatur. Cur autem iris est signum non futuri diluuij? Ratio est, quia causatur ex vaporibus non omnino ficcis, nec omnino calidis. Significat quippe diluuium non futurum, non omnino: sed quamdiu Sol & vapores in eadem sunt dispositione; ideo sæpe euenit, sed particulare. Quid verò portendit: reliquum est dicere. Nonnulli autumat, quòd cum iris apparet, significat pluuiam, sed non magnam: tametsi semper fiat in nube rorida. Quare si ventus contra Solem spiret, tunc iride apparente: futuram pluuiam pronuntiat. Si verò à Sole veniat ventus, apparente iride: præteritam fuisse pluuiam significat. Ratio est, quia iris semper fit nube descendente, vel occurrente. Iris verò apparens aere existente sereno, pluuias futuras portendit. Quòd si se extulerit temporibus pluuiosis: serenitatis est indicium. Si verò hyemali aere apparuerit per ventos, pluuiasque breues: aeris claritatem promittit. Quòd si ad viriditatem plus solito tenderit, eò amplius pluuias denotat: si verò ad rubedinem, ventorum indicat flatus. Qui si tranquillo aere sic micauerit: pluuias, ventosque portendit. In vniuersum verò pluuias non superabundantes significat, Sole non totaliter eas desiccante, iuxta Diuum Thomā quolibeto tertio, quæstione quattadecima: serenitatem verò parit prout causa eius est causa serenitatis. Sed adnotandæ sunt circumstantiæ aliquæ, vt certius ex iridis positu, inde aeris qualitates prænosci possint. Est itaq; sciendum, quòd iris pluuiæ inundationem tunc portendit: cum scilicet in Meridie apparet; nubium conationem, quando circa Occasum: tunc namq; significat, quòd tonabit, leuiterquæ pluuet. Cum verò in Ortum, vel circa apparuerit: signum tunc quidem erit serenitatis. Quod si Septentrionem versus sub hyberno illuxerit aere: serenitatem quoq; Ptolomæus verò capite vltimo sui secundi Quadripartiti textu 72. scribit: quòd arcus quocumque tempore extiterit, si sit serenum, hyems: sin hyemet, serenitas est expectanda. Quod iam explicatum est. Affert verò rationem Haly in suo Commentario, quem sequitur etiam Cardanus: quia iris fit à nube rorida sparsa. Igitur si serenitati succedit, signum est aerem humectari, ac crascescere: ac propterea hyemes, hoc est magnos impres significare. At si imbribus succedat, cum hi à densis nubibus, densoque aere fiat: indicium est iris, vtrumque iam rarefcere. Ideoque nec inundationes, nec squalores succedere possunt: quia fit à nube rorida, & disgregata. Vtrum autem possit fieri Iris sereno cœlo? Respondetur toto cœlo sereno, minimè, sed aliqua ex parte cœli sereni; vtique: sicuti etiam videmus ex vna cœli parte pluere, ex alia serenum esse, & Solem lucere. Itaque erit iris ex parte cœli nubibus obuoluti, erit Sol ex aduerso, cœlo sereno; idque sæpe contingit. Verum antequam extrema huic capiti imponatur manus; referenda est aliquorum sententia de plu-

etiam de plurium iridum apparitione, quid significent. Sanè dicunt, quòd cum plures apparuerint, & per ventum moueantur, atque in altum plus solito eleuentur: signum esse pluuiæ futuræ. Num verò plures, quàm tres Irides fieri, & conspici possint: iam dictum est. Vtrum autem apparente iride possit ventus contra Solem flare? nonnulli arbitrantur nunquam id accidere posse. Et credimus id sentire, quia fortè putant, ventum tunc iridem dissipare: ac propterea cessat iris, & significatio eius. Alij autem raro id euenire existimant. Sed nos non videmus, cur id accidere minimè possit: cum multoties viderimus. Nam ventus non statim id efficeret, sed in tempore: ac propterea significat aeris qualitatem pro duratione iridis. In vniuersum itaque si clara illuxerit, breuique claritas obtundetur: insinuat aer hybernus, aut pluuius; quia congelati vapores, quibus iris constat, resoluuntur. Quod quidem æstate dumtaxat fieri putatur: quod nisi sursum ductis, & condensatis vaporibus, non poterit iris lucere. Quamuis, vt dictum est, vbi sub hyemis sereno iris appareat, serenitatem significet: quòd hac iris scilicet apparitione desiccari signentur. Aratus verò, cum duæ fuerint irides: tunc pluuias nunciare, cecinit. Thophrastus, & Virgilius vnam iridem ad pluuiam sufficere, scribunt. Virgilius tamen magnum imbrem fore cecinit, si iris magna fuerit. Seneca primo, libro naturalium suarum questionum cap. 6. idem sentit, sed distinguit: videlicet, si à meridie iris oritur, magnam vim aquarum vehet: quia vinci non poterunt vehementissimo Sole, tantum est illis virium. Si circa occasum refulget, rorabit, & leuiter impluet: si ab ortu circauè surrexerit, serena promittit.

Iride apparente an contra solem ventus flare possit.

Iridis portenta in vniuersum.

Irides dum iuxta Aratū. Theophrastus. Virgilius. Iridis portenta iuxta Senecam.

De Arcu cælesti Luna, eiusque portentis.

CAP. XXIV.

HVC vsque de Solis iride dictum est: nunc verò dicendum remanet de arcu cælesti Lunæ. Quemadmodum enim maius lumen suum habet arcum: ita & minus. Differt hic Solis ab illo Lunæ tripliciter: visu scilicet, colore, & significatione. Solis namque arcus frequenter cernitur, Lunæ raro. Sane Aristoteles tertio libro suæ Meteorologiæ habet, quòd non nisi annorum spatium quinquaginta bis apparere potest. Euenit certè id, quia Lunæ, iris non nisi Luna quartadecima cerni potest, in Ortu, vel Occasu existente. Cum igitur in Borealibus signis fuerit: nec ad Aquilonem, nec ad Austrum oppositionem illam habebit, quæ ad iridem pertinet. Quod si plena in Meridionalibus permeauerit, Sol in oppositis erit: ac propterea nubes, quæ semen sunt iridis: vix in Aquilone erunt. Si autem Luna quartadecima in Ortu, vel Occasu extiterit, nempe sero, vel mane: tunc Sol ei opponetur. Igitur oppositio, tametsi recta fuerit (nam illa certè requiritur) nihilominus tamen tanta fit aeris disgregatio: vt vix nubes in tanta densitate, continuatæque, quantam exoptulat, ibi esse possit: nisi alicuius Stellæ influxu; quæ non nisi in quinquaginta annos bis in tali dispositione inuenitur. Vtrum verò hoc aliquando fuit, vel esse possit: dubium est apud scriptores. Nā & id Aristotelem non asserendo sensisse autumant: sed referendo.

Iridū vtriusque luminis discrimen.

Iris Lunæ quot annorū spatium cerni possit.

In arcu lunæ luminarium oppositio requiritur.

Arcus lunæ color albicans, & cur.

Differunt secundo colore, non enim color eius est puniceus, viridis, vel cæruleus, aut flavus, ut color Solis: sed est albicans. Lumen etenim in nocte album videtur. Ratio est, quia noctis frigus nubem condensans non finit Lunæ radium ob tenuitatem in iridis profundum penetrare: ac propterea nubes in superficie illustratur. Vnde albedo cernitur, quæ in sola nubis superficie gigni, par est. Porro rubedo ex lucis immutatione in profundum humidi fumosi resultat: viriditas ex lumine penetrante in humidum aqueum confurgit. Idcirco color iridis Lunæ albicans erit. Discriminantur tertio significatione, quia iris Solis etiam in serenitate apprens, pluuias significet: Nam ideo Græcis dicitur, ab *ἰρις*, quia prædicat, & significat pluuiam, si post pluuias, serenitatem: nihilosecius apparet quoque, & præcipuè in signum diuinæ clementiæ, ut iam ex Genesis cap. 9. elicitur. Hæc ob res Græci Solis iridem arcum Deymonis, hoc est sapientiæ vocabant. Testatur Ioannes à sancto Geminiano vir doctissimus Ordinis Prædicatorum in sua de exemplis, rerumque similitudinibus summa, de cælo, & elementis capite 40. seu Heluiccus Theutonicus etiam Ordinis Prædicatorum: Isiodorus, qui omnia naturalia Dijs attribuebant; dicere; Solis iridem signum esse clementiæ: quia calor ex aqua, & igne mixtus signum est, quod neq; per aquam, neq; per ignem mundus sit periturus: Deymone, id est sapientiæ providente. Ideo Catholici Doctores præsertim Venerabilis Beda (ut superiori capite citauimus) arbitrantur, quod ante iudicium per quadraginta annos iris non apparebit: ut ostendat diuinam clementiam à mundo tunc amouendam; ac propterea mundum finiendum. Quod sanè constat Sanctorum Doctorum testimonio, præcipuè Scholasticorum, assertentium ex scripturis: mundum igne, quem conflagrationis vocant, destruendum. At Diuus Thomas Doctor Angelicus, Diuinæq; volûtatis interpres illustrius præ cæteris id docet pluribus in locis suæ doctrinæ, sed præsertim 4. sent. dist. 45. & 47. &c. vbi habet purgationem elementorum in fine mundi fore per ignem: quia ignis similior est gloriæ, & actiuior, minusq; inficitur; eundemq; ignem purgaturum non solum mundum, sed electos. Qui ignis mundum conflagrans, quò ad purgationem præcedet iudicium: quò autem ad impiorum inuolutionem, sequetur iudicium. Qui ignis ex supernaturali congregatione omnium causarum ignis, causabitur; At cendetq; tantum, quantum aquæ diluuii ascenderunt, scilicet vsq; ad medium aeris interstitium: nam ager ut Instrumentum diuinæ providentiæ, & virtutis Dei. His de causis non apparebit amplius iris, cuius apparitio signum est Diuinæ clementiæ: non apparebit quidem (inquit Beda) per quadraginta annos ante iudicium. Sed dicamus de arcu cælesti Lunæ, quid portendit dum apparet. Iris itaq; Lunæ dum apparet, sapientes dixerunt, quod auram instabilem, instabilemq; ventos portendit, ac longam, & sæuam tempestatem: quia rara & insolita.

Iris apparet in signum diuinæ clementiæ.

Iris arcus Deymonis vocatus à Græcis. Io. à S. Geminiano. Heluiccus.

Mundus igne finiendus.

D. Thomas.

Ignis ascensus in fine mundi.

Iris per 40. annos non apparebit ante iudicium. Arcus Lunæ portenta.

De igne præcedente, & subsequente, & de significationibus eius. CAP. XXV.

Meteoræ quæ in infima aeris regione generantur.

DIXIMVS de Meteoris quæ in media aeris regione accidunt, quæ alias fortuitæ tempestates nuncupantur: reliquum est dicere de his, quæ in infima generantur. Et quemadmodum illa in triplici seiungi ordine ostendimus, nã quædam naturæ sunt igneæ, quædam aereæ, alia verò aqueæ: ita & hæc quæ in infima generantur; quædam ignea sunt, aliqua aereæ, nonnulla verò aquea. Ignea sunt faces, & ignis præcedens, & subsequens, qui alias appellatur

tur ignis fatuus, aerea sunt terremotus : Aquea autem ros, & pruina : Nos igitur primò de igne præcedente, & subsequente seu fatuo dicemus : deinde de rore, & ac eorundem significationibus, nam de terremoto in sequenti libro dicemus. Ignis itaq; præcedens, & subsequens, seu fatuus est meteoron ex fumo pingui, vntuoso, & inflammabili proueniens: qui aeris nocturni frigiditate coadunatur, & condensatur vsq; ad incensionem stellarum vi præcipue ignearum. Ex quibus habetur primò causa eius efficiens, nempe stellarum influxus : solis præcipue. Materialis secundò quæ est fumus ille pinguis, vntuosus, & inflammabilis. Formalis tertio quæ est duarum oppositarum qualitatem inter se pugnantium concursus. Quandoquidem concurrunt vapor qui est calidus, & aer noctis qui est frigidus: & in tantum agitantur, donec vapor incenditur. Vocatur ignis præcedens, vel subsequens, quia nauigantibus, & iter facientibus sæpè apparet: vel præcedendo, vel sequendo: vocatur fatuus quia præter motus iam dictos, quandoq; non fertur, sed sedere conspicitur: atq; ob hanc anomaliam fatuus appellatur. Quid verò significet, quod est eius finalis causa? Seneca scribit, quod significat tempestatem frangi, & desinere ventos. Sed est annotandum tres eius esse species, duas proprias: vnam verò additam. De addita Virgilius Aeneidorum libro secundo, sic cecinit; dum Alcanij caput lambere visus est.

Ignis fatuus quid sit.

Ignis fatui causa efficiens, materialis, & formalis.

Ignis meteoron cur vocatur præcedens, subsequens, & fatuus.

Ignis fatui causa finalis. Ignis fatui species. Virgilius.

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli

Fundere lumen apex, factusq; innoxia molles

Lambere flamma comas, & circum tempora passus.

Huius quoq; meminit Liuius libro primo, de Seruio Tullo: & Macrobius libro tertio Saturnalium cap. 3. Propriarum verò prima est simplex, & solitaria: & dicitur Helena; altera autem est Gemina, quam Castorem & Pollucem appellant: Addita dicitur ignis capita Lambens. Horum ignium vnusquisq; aliquid portendit. Primus qui dicitur Helena perniciosus est: nam significat tempestates futuras. Indicium certè est, regionem illam abundare materia ex qua tempestates gignuntur. Secundus qui Castor, & Pollux dicitur, saluber est. Nam face illa omnium tempestatum materiam absumi, indicium est. Porro tertius qui est additus, qui Lambentis capita nomen sortitus est: iuxta aliquorum placitum prodigium est; cum non habeat sufficientes causas physicas, nec effectus certos, & ordinatos: ac propterea vel mali genij præstigiæ sunt, vel diuinitus proponitur. At hi viri hallucinantur facile. Opinio hæc à Virgilio ad alios deriuata est: ac propterea Poetica. Fingit namq; Poeta, & multa suo adinuenit ingenio: pleraq; adumbrat vt pictor, describitq; sua carmina veste. Nec omnia quæ congerit, veritatem habere cernuntur. Igitur hic ignis aut est fictus, aut est meteoron. Si meteoron, causam naturalem habet: ergo & effectum. Si est fictus, nec diuinitus proponitur: nec mali genij præstigiæ sunt. Tametsi non negamus posse hunc, vel similem à Deo oriri. Quemadmodum de lumine nauigantibus apparente in sublimi nauis, qui fluctibus hinc, inde iactati, mortem metuètes: dum sanctum Teltum Ordinis Prædicatorum insignem nauigantium patronum, humilliter præcibus votibusq; pulsant: subito fax luminosa conspicitur, sanctum adesse indicans; ac propterea liberos à periculo se certè sciunt: vt in eius mirabili vita legitur. Quandoq; autem à Diabolo oriri potest, vt sit ipse met: vel vt fallat, vel vt liberet, sic Deo permittente: quo in posterum fide ei adhibita, aliquid denuntiet: ac tandem decipiat. Hic certè est finis eius. At verò nos credimus meteoron esse (modo ex se appareat) ac ideo significare temporis mutationem ex tonitruis, quæ ex calido & sicco fiunt. Idq; ex eiusdem Virgilij carminibus paulo inferius positis, loco iam præcitato, elicitur. Vbi post Anchisis oratione ad suum Iouem ita Poeta cecinit.

Macrobius.

Ignis fatui species propria. Species addita. Ignium portenta.

Ignis addit prodigiū iuxta aliquos.

Opinio trahitur.

Lumen nauigantibus apparente à Sancto Teltum.

Lumen quandoq; à Diabolo oriri potest, vt fallat.

Ignis meteoron quam temporis mutationem significat.

VIA

*Vix ea factus erat senior: subisq; fragore
Intonuit lauum: & de caelo lapsa per umbras,
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*

Tonitrua igitur cum consequentibus significare possunt: hæc faces: loquendo de ignibus, seu flammis comas lambentibus: vel caloris suffocationem, vel ventos, aut pluias iuxta temporum qualitates.

De rore, & quid significet. CAP. XXVI.

De Terremoto
tu cur hinc
agitur.

Roris generatio iuxta
Aristotelem.
Ros quid sit.
Dubitatio circa
Aristotelem.

De roris generatione
ve
sa opinio circa
ea statum.

Roris generatio in Ponto.

Ad roris generationem
que concurrunt.

Aristotelis
doctrina.

OCVS hic postulare videbatur, vt de terremoto primo sermo fieret: cum dixerimus esse de numero imperfectorum corporum, quæ in infima aeris regione gignuntur, & naturæ aereæ. Verum enimvero cum non in sublimi fiant, sed infra terram, quamuis à ventis in ea inclusis: ad eam tamen tractationem illos retulimus, quæ temporis mutationem iuxta terrestrem theoriam respicit: quia reuera res terrestres sunt. Dicemus itaq; de reliquis, quæ in eadem infima aeris parte generantur,

& sunt materiæ aqueæ: vt Ros, Pruina, Grando, &c. Gignitur itaq; ros flante Austro, non Aquilone, præterquam in Ponto: Author est Aristoteles in calce Decimi capituli libri primi suæ Meteorologiæ. Quia Aquilo sua frigiditate rorem dispergit, Auster verò gignit: nam hic caloris temperiem influit, ille exhalationis extinguit caliditatem. Est etenim ros, vt dicemus, pluuia pauca iuxta Aristotelem. At cur Aristoteles id scripserit: nescimus. Cum in Italia oppositum cernatur, nempe rorem gigni flante Aquilone: Nam Austro spirante, obnubilatur aer: ac propterea impeditur roris generatio ob nubes, Cum igitur tempore existente sereno gignatur etiam iuxta ipsum: par est gigni flante Aquilone causa serenitatis, non Austro causa inuolutionis nubium. Quod si in Aristotelis regione Auster causa serenitatis est, verum dicit Aristoteles: sed non erit vniuersaliter. Dicamus igitur, quòd vbi fuerit serenitas siue Austro flante, siue Aquilone non fortiter, posse gigni rorem: sed certius, meliusq; dum spirat Aquilo: a quo rorem constringi necessario sequitur, & dum flat Auster illum solui ob calorem: omnibus manifestum est; sed iuxta regionum qualitates. Cur autem in Ponto non flante Austro, sed borea ros gignatur? causam assignat Aristoteles locis iam præcitatibus, quia quod nobis Auster: illis Aquilo facit. Auster in Ponto sic facit temperiem, vt fiat vapor: boreas verò ob frigiditatem antiperistasin faciens, congregat, vnitq; calidum: vnde plus vaporat. Ostendit id Aristoteles ex puteorum vaporationibus borealibus magis, quàm Australibus. Hæc ratio confirmat certe nostram iam paulo ante allatam contra Aristotelem. Bene tamen verum est, dari Austros serenos, & in illis posse fieri rorem, non est dubitandum. Fit itaq; ros ex vapore humido, non congelato, sed stillante: temperato, & sereno existente tempore. Nam si serenum abfuerit, Solis vicinatio impeditur: ac propterea non eleuabit vaporem, qui est roris materia. Quòd si fuerit æstus, vapor ipse consumetur ob subtilitatem. Nam inter humidos vapores subtilior est roridus: idcirco ad supremum aeris intersticium exclusiue attollitur. locus quippe ille cum sit inter calidissimum, & frigidissimum medius, temperatus est: ac propterea calor equaliter agit, congelationem impediens, & frigus comprimens. Locum illum Aristoteles strictum vocat, quia inter duo extrema iacet, & clausus est. Cōformia.

formia sunt hæc doctrinæ Aristotelicæ locis iam paulo superius citatis. Inquit enim, rorem fieri ex vapore in aquam concreto. Et neq; sic fuerit æstus, vt exsiccetur sursum ductum, neq; sic frigus, vt congeletur vapor ipse: propterea, quòd aut locus calidior, aut tempus sit. Fit enim magis ros in temperie, & in temperatis locis. Ros itaq; neq; gelu, neq; ardoribus fit, neq; interdiu, sed serena nocte, & in aurora, neq; ventis spirantibus, sed silentibus. Nam nihil attolli certum est, nisi coelo sereno, nihilq; flantibus ventus consistere potest. Rerum coelestium periti inquirunt, rorem à Ioue, & Venere effici. Verum causa eius efficiens propria est Luna: vnde dicitur roris mater. Nam suæ humiditatis vim aeri imprimit, ipsumq; subtiliter immutans: in eius superficie rorem gignit. Id manifestum est, quia æstiuo tempore quo Luna est serenior, & plenior lumine gaudet, eò abundantior ros super gramina, & res humentes cadit, atque visitur: è quibus guttatim colligitur. Materialis autem est vapor ille humidus: formalis verò est illa vaporis concretio. Quid autem portendar, & significet: dicamus. Si mane ros non apparuerit coelo existente sereno, dum tamen à vento non impediatur: pluuiam, vel gelu significabit iuxta anni qualitatem. Semper etenim roris defectus tempore debito pluuiam significat. Roris casus temporis serenitatem indicat: & quòd abundantior cadit, eò certioris serenitatis est argumentum. Insuper caloris temperiem, & refrigeria præstat: multarum quoq; rerum copiam innuit. Quandoquidem terram fœcundat, in seminibus medullam ampliat: vbi enim ros non cadit, locus sterilis existit. Fauet huic scripturæ authoritas secundi Regum capite primo de Dauid montes Gelboe increpante: ne caderet super illos amplius pluuiam, neq; ros, quia ibi ceciderant fortes Israel. Sanè sic dixit. Montes Gelboe nec ros, nec pluuiam veniant super vos, neq; sint agri primitiarum: quia ibi abiectus est clypeus fortium clypeus Saul, quasi non esset vnctus oleo, &c. Ros itaq; rerum copiam promittit. Sed & Ostreas quoq; & maris pisces impinguat, in cochilibus margaritas generat: in aliquibus regionibus oues rore pascuntur. Pullos coruinos antequam nigrescant, cibant, sustentatque. Manna roris species est, sicuti mel species mannæ, & roris. Cicadas quoque pascit, atque nutrit, ac demum nocturno tempore cadens venenosa animalia arcet. Multa similia in viris illustribus de rore inuenies: lege illos.

Roris causa efficiens propria.

Roris causæ materialis, & formalis. Roris præsignificationes.

Roris vtilitates.

Ostrea, pisces, Margaritæ: oues: pulli coruini. Manna, mel, venenosa animalia.

De Pruina, & quid significet. CAP. XXVII.

VEM ADMODUM: ros è vapore humido gignitur in medio aeris interstitio, sereno tempore: ita & pruina fieri, par est. Eorum generationem Aristoteles in suo libro Meteorologiæ primo, capite decimo, explicat sic fieri. Quandoquidem ex eò quod de die euaporat, quantum non suspensum fuerit propter paucitatem sursum ducentis ipsum ignis ad eam, quæ eleuatur aquam: iterum deorsum latum, cum infrigidatum fuerit nocte, vocatur ros, & pruina. Conueniunt itaq; ambo, quia in serenitate, & tranquillitate fiunt. Non enim eleuaretur non existente serenitate; neque consistere possent spirantibus ventis. Quare Pruina in montibus altioribus minimè gignitur: quia vapor non longè suspenditur. Aristoteles duplicem causam affert, vna quidem est, quod sursum ducitur ex summissis, & humectis locis. Vnde erit veluti portans onus maius sursum ducens caliditas, quam secundum seipsam non potest eleuare ipsum ad multum

Pruinæ, & Roris generatio ex Aristotele.

Pruinæ, & Roris conuenientia.

Pruina, & ro-
ris discrimi-
na.

Pruina va-
por conge-
lata,

Pruina, Ro-
ris, pluuia, &
niuis conue-
nientia, & di-
scrimina.

Pruina cau-
sa efficiens,
materialis,
& formalis.

Pruina pra-
sagia.

tum altitudinis locum: sed prope dimittit iterum. Altera verò est, quia diluit maximè aer existens in altis, qui talem (vt diximus) dissoluit consistentiam. Verum differunt adinuicem, quia roris vapor in æthera tenui systasi defertur: & fit ros, atq; stillat. Prima verò est ferè glaciata: quam Græci *δρροπαχνη* vocant. Hæc rursus hyeme fit, & in hyemalibus locis: ille temperatis temporibus, & mitior. Fit igitur Pruina quando vapor congelatur prius, quàm in aquam concretus fuerit iterum; ros verò cum vapor concretus fuerit in aquam in temperie, & locis temperatis. Hinc fit, vt Pruina radijs Solis tacta, subito euanescat: & in rorem redat. Est namq; Pruina ros congelatus: quoniam pruina est ex vapore rorido qui congelatur, antequam ex ipso resoluatur aqua. Est igitur pruina vapor congelatus in medio aeris interstitio, præ loci frigiditate, & temporis: in quibus non est aliqua pars caloris. Est dura: & ob magnam frigiditatem, etiam rigiditatem inducit. Nam frigus vaporis partes aggregat, & contrahit: & pruina substantiam duram reddit. At ex nimia frigiditate canescit, vel albescit: & rigiditatem in ea re, quæ ab ea tangitur: inducit. Sed notandum valde est, Pruinam, rorem, pluiam, & niuem idem esse, nec differre nisi secundum magis, & minus: & multitudinem, & paucitatem. Pluuia etenim fit ex multo vapore frigefacto, & in loco distante à terra: Ros verò in paruo, & in loco proximo. Nix procul à terra ex nubium congelatione excutitur: pruina prope terram paruo vapore ex eisdem fit nubibus. Causa eius efficiens proxima est frigus: remota cælum. Materialis vapor ille qui attollitur, & congelatur: formalis congelatio ipsa quæ formam dat vaporibus. Sed quid portendit, dicamus. Pruina cadens in vere & Autumno: temporis caliditatem denuntiat. Ratio certe est, quia cum fiat tempore sereno, nubibus minimè Sol obuoluitur: ac propterea caliditatem temporis portendit; vnde calorem influet. Amplius pruina si in multa quantitate ceciderit, pluiam significat: herbasq; & flores super quos ceciderit, marcidos reddit, atq; adurit. Ratio est primò, quia aer maximè humectat, humiditateq; plenus est: vnde in pluiam resolui, maximè est consentaneum. Secundò ob nimiam rigiditatem efficit, vt tactu suo flores flaccescant, vnde & marcidos illos reddit, & herbas. Theophrasto etiam placet, quod post pruinam Aquilo spirare consuevit: sicuti post niuem, Auster.

De Grandine, eiusq; effectibus CAP. XXVIII.

Grado quid
sit.

Grandinis ge-
neratio.

Discrimè ge-
nerationis
grandinis ab
alijs.

DICO pruinam de grandine agendum est. Quæ profecto nil aliud esse videtur, nisi stilla pluuia, frigoris, & venti rigore in aere concreta iuxta Aristotelem in sua Meteorologia libro primo, cap. 12. fit namq; ex frigido vapore, & humido ad nubis interiora per caloris circumstantis dominium fugato. Quandoquidem vapor in nube recipitur: & à frigiditate condensatur. Cum enim eleuatur vapor ita in summo caloris virtute, quòd non consumitur, fit nubes calidissima: eò quòd multum de calore remanet in vapore. Quapropter ex vapore in aere circumfuso confortatur frigus, atq; in vnum coarctatur locum: & ex calore ipsius nubis aperiente, frigus repente intrat, congelat, & fit grando. Ex quo habemus grandinis generationem ab aliorum differre. Quandoquidem non ex nube statim fit grando, sed prius imber; deinde ob antiparitas in grandinem conuertitur. Nam è nubis humore aqua expressa,

expressa, in ipso cursu velociter in grandinem concrevit durissimam. Ipsius duritia, provenit ex eo, quod frigus, ut dictum est, fugiens calorem aeris, ad interiora nubis se recipit: & ex sua aggregatione eius virtus inualefcit. Quare vaporem, quem in nube inuenit, sua virtute constringit: & in duram conuertit substantiam; ac propterea magis in æstate, quam in hyeme fiunt gradines: quia virtus frigoris, quæ est in æstate, vnitur, & in vna aeris parte adunatur. In bruma verò per totum aerem dispergitur, ideo redditur debilior: nec ad vaporem congelandum sufficiens inuenitur. Magis quoque in vere, & autumnò fiunt, & in calidioribus locis: ob prædictam causam scilicet antiparistasm. Cur autem non est rotunda totaliter? ratione nonnulli afferunt ex vapore. Qui cum vnde generatur, esset expansus in latum, frigus contrahens magis trahit de materia à lateribus: quam à superiori parte. Cumque; latus esset magnum, congelauit partem, priusquam alia ad eam flueret: ipsique; adhæsit ut gutta congelata. Quandoque; tamen rotunda perspicitur, quia per inferiorem aeris partem descendens, quæ ob radiorum reflexum temperatè est calida: liquefcit, minuitur, & rotundatur; id autem fit per accidens. Causa agens frigus est iuxta Aristotelem: sed re vera non est absque; astrorum motu. Materialis est vapor, formalis concretio, seu gelatio: finalis autem est impetus. Noxia quidem est grando quò ad effectum. Nam cum impetu descendens, fructus, flores, & segetes plurimum lædit: quinimò quandoque; animalia; præsertim cum magnitudine antecellat. Tunc etenim existit grauior, & cum impetu ruit. Maior tamen, vel minor descendit secundum quod altiori loco, vel terræ viciniori cadit. Porro à proximiori maior cadit, à remotiori minor: quoniam ex maiori motu in aere calido minoratur, & retardatur. Quid autem grando portendat: dicendum superest. Grandines magnæ, & latæ si in principio gelu ceciderint: gelu dissolutionem significant. Si in medio, frigoris augmentum: si in fine gelu longitudinem, diuturnitatemque;. In vniuersum verò cum grandines extra earum tempus fiunt, & frequentes: ventos boreales ut plurimum, & tempora inconstantia denotant. At verò suis temporibus plures solito, puta in æstate, noxiæ sunt: & si æstum temperatiorem promittant. Verum enimvero de grandinum nocumento, & magnitudine lege historias: videbis quippe mirabilia. Sed Aucusæ Ciuitati à Neapolitana distant octo milliaribus ferè, memoria proditum est, non multis ab hinc annis, in die S. Ludouici Regis Franciæ, cui tēplum insigne pietate Caroli Secundi constructū atque dicatum conspicitur cum Monasterio Fratrum Ordinis, qui tali die sollempnijs intererant ad vespertas: cecidisse grandines in multitudine magna, sed maximè magnitudinis: Nempe vnaquæque grando oui speciem referebat; ita ut tecta domorum, & ecclesiarum quamplurima, fracta, & læsa conspècta fuerint; præsertim ipsius monasterij. Similia quoque; alibi contingisse, alij referunt.

Plinius futuram grandinem ex nube grauida cādicante, quod vocant albam tempestatem, prælagiebat: nam tunc grando imminet.

Contra grandines multa remedia ab antiquis afferuntur vana quidem & ridicula: sed naturalibus uti possumus. Porro si pelles focæ, vel cocodrilli, vel

Hyene loco vbi grandines non vult quis,

ut cadant: illas circumducatur, atque;

præforibus suspendatur; prohibebunt (inquiunt)

grandines.

Grandinis durities.

Gradines cur magis in æstate, quam hyeme fiunt.

Grando cur non rotunda totaliter.

Grandinis causa a zenis; materialis, formalis, & finalis. Grandinum damna.

Grandinum portenta.

Grandinum mirabilia.

Grando futura ex Plinio.

Contra gradines remedia.

Effectus mutationis temporum in die vigesima quinta Ianuarij.

CAP. XXIX.

Observatio
mutationis
aeris in die
25. Ianuarij.

Effectus furi
ri ex 25. Ia-
nuarij dispo-
sitione.

PERIVC-VNDA quidem est qualitarum aeris præco-
gnitio: sed non negabitur, esse etiam vtile effectus earum
præcise. Porro inter quascumq; aeris mutationes, qua-
litateque, quæ die vigesima quinta Ianuarij occurrunt:
semper fuerunt consideratione dignæ semper namque
observavit antiquitas, & vsque in hodiernum perleue-
rat de ea, illius diei qualitatem: Num mitis, vel ater,
aut ventosus: num nimbifer, aut pluuiosus, nebulosusue,
vel similis, vel mixtus foret: ac iuxta illius qualitatem
diei, effectus quoque naturam indicavit. Quandoquidem si dies tunc clarus erit:
rerum abundantiam denotabit. Si ventosus, bella portendet: si pluuiosus, aut
nimbifer, rerum penuriam: si nebulosus, animantium mortalitatem: si ex his
mixtus: omnia supradicta illum significare docuit. Quare ad hæc exprimenda,
intelligendaque, unicuique temporis statui carmina accomodarunt pulcherri-
ma: quæ illius effectus indicant: Quæ cum sint periucunda, hic inserere decre-
vimus: vt memoriæ mandari possint; facile etenim apprehenduntur.

*Clara dies Pauli largas fruges indicat anni,
Si fuerint venti, designant prælia genti.
Si pluit, aut ningit: designat tempora cara.
Si fuerint nebula, peribunt animalia quæq;
Si fuerint mixta, designant omnia ista.*

Ptolemæi ob-
servationes.

Vnde autem id proueniat: causa certè nobis occulta est. Nam in Ptolemæi ob-
servationibus ex inerrantium siderum Ortum & Occasum eorumque significationi-
bus tempore suo, die vigesima quinta Ianuarij nil aliud habemus, nisi quod tali
die ex fidiculæ Occasum cum Cancro facta die vigesima secunda eiusdem mensis:
tempesta turbidior est, & iisdem flant venti: scilicet Aquilo, & Vultur. In
eiusdem quoque Ptolemæi observationibus à suo tempore vsque ad Gregoria-
nam correctionem exclusiue, ob decem dierum anticipationem in eadem met
die vigesima quinta Ianuarij nil aliud habetur, nisi quod illa die Delphinus occi-
dit: qui Ptolemæi tempore quarta die Februarij occidebat cum his significationi-
bus. Auster vesperi violentior fit, & pluit. At post annum recognitum, ob de-
cem dierum sublationem quibus æquinoctia anticipauerant, idem Delphini Oc-
casus cum suis significationibus in quarta Februarij, sicut fuerat Ptolemæi tem-
pore inspectus est. Verum & his duo aduersantur. Primum est Polus Alexandri-
nus sub cuius altitudine suam Ptolemæus tabulam Ortuum, & Occasuum inerran-
tium confecit: Quo fit, vt ad alium minimè deseruire possit Polus, nisi redu-
ctione. Secundum quod aduersatur, est: annum redactum fuisse, non vt erat
Ptolemæi tempore, sed Concilij Niceni. Constat autem Ptolemæum floruisse an-
nis post Christum 140. Concilium verò celebratum anno post Christum 323. Quod
scripsimus nostro libro secundo Neomeniarum Salomonis. Vnde discrimen in
annis est 183. vt patet ex calculo. Verum quia nonnulli rentur æquinoctium vernum
Ptolemæi tempore euenisse die vigesima prima Martij, quod & nos quoq; alibi
scripsimus iuxta aliorum opinionem (& si Ptolemæus anno illo quo scripsit inerrantium
siderum significationes æquinoctium posuerit die 23. Martij, deinde æquinoctium
vernum

Duo aduer-
santia supe-
rioribus.

Ptolemæi tē-
pus.

Concilium
Nicenum.

Æquinoctium
vernum Pto-
lemæi tpe.

vernum die vigesima sexta) missam faciamus vltimam rationem . Sed prima conuincit . Accedit etiam , quod carmina non sunt hominis ethnici , sed Christiani , quia nominat Diuum Paulum : cuius dies nempe conuersionis sacer est : ac propterea obseruationes sunt Christianorum hominum , in huiusmodi facultate illustrium : nisi à vetustis scriptoribus excerpissent , qui talem Ianuarij diem obseruauerunt : in quo cum Diji Pauli conuersio occurrat , illum sic nominarunt . Verum enimvero id pronuntiatum remur antiqua rusticorum obseruatione . Habeat namq; rustici generalia quædam circa temporum status , vt melius ipsi iudicent , atque pronosticentur temporum mutationes absque Astrologia : quam plerique rerum coelestium doctissimi cum ipsa . Idque non nisi assidua temporum obseruatione , atque longa experientia . Cum enim ad agrorum cultum continuo immorentur : fit , vt lapsa pius aliquo obseuato , & experto , ita accidit : vt pronuntiant . Quò fit vt annonæ copiam , caritatem , æqualitatemque ex ipsis temporum mutationibus cum veritate prædicant : quinimo ipsarum causas ; insuper temporum qualitates , status , mutationes , dispositiones , & similia innumera : vt mirum sit in hoc imperito hominum genere , & quidem absque literarum cognitione , talem tantamque inueniri sapientiam . Porro hoc quoque in Nauris inspicitur , vt absque controuersia aliqua , ne dum qui venti spirent , dicant : sed qui flare debent , pronuntiant ; & quæ dies pluuiosa , serena , ventosa , tempestuosa foret , & illius duratio , & quæ navigationi apta , & quæ aduersa vsque ad minimum prædicunt absque libris , supputationibusque : sed praxi assidua , longaque vt diximus obseruatione ; quamuis Nauta Astrologus melius illustriusque cæteris , qui non sunt pronuntiabit . Nos igitur ex probatissimis auctoribus aliquos temporum status iuxta rusticorum regulas deprompsimus : atque illorum per aliquot menses effectus collegimus : nihil prætermittentes (quantum in nobis est) quod ad huiusmodi præcognitionem pertinere videbatur : vt cunctis à nobis fieret satis , & temporum mutationes ex omni parte haberentur . Et quamuis non exactè , nihilominus tamen , tantum , quantum humani ingenij imbecillitas potest , & patitur . Est etenim scientia hæc de difficillimorum numero , difficillior quidem cunctis naturalibus scientijs , præsertim scientia de Anima , quam quidem Aristoteles peripateticorum princeps in difficillimorum numero reposuit . Quandoquidem vnusquisque melius seipsum intelligere potest , quàm quæ non sunt ipse . Et plus ea quæ intra sunt , quàm quæ extra se , & supra posita sunt . Cœli autem supra & extra nos sunt , & nemo ex nobis illos adiuit , & quid essent , indicauit , differuit , atque determinauit . Sed ex illorum obseruatione omnia habemus . Non est igitur mirum , si ex his quæ à Doctissimis viris prædicenda sunt , non exactè omnia elicimus . Futura namque non in seipsis à nobis cognoscuntur , sed in suis causis .

Carmina sūt hominis christiani.

Rusticorū sapientia in tēporum mutationibus prælagiendis.

Naurarū prognosticatio circa ventos &c.

Præcognitiō scientiæ de numero difficillimorum .

Ex cœlorum obseruatione prognosticatur.

Effectus mutationis temporum in die vigesima quinta Ianuarij.

CAP. XXIX.

Observatio
mutationis
aeris in die
25. Ianuarij.

Effectus futuri
ex 25. Ianuarij
dispositione.

ERIVC-VNDA quidem est qualitatium aeris præcognitio: sed non negabitur, esse etiam vtile effectus earum præscire. Porro inter quascumq; aeris mutationes, qualitatesque, quæ die vigesima quinta Ianuarij occurrunt: semper fuerunt consideratione dignæ: semper namque obseruauit antiquitas, & vsque in hodiernum perleuerat eam, illius diei qualitatem: Num mitis, vel ater, aut ventosus: num nimbifer, aut pluuiosus, nebulosusue, vel similis, vel mixtus foret: ac iuxta illius qualitatem diei, effectus quoque naturam indicauit. Quandoquidem si dies tunc clarus erit: rerum abundantiam denotabit. Si ventosus, bella portendet: si pluuiosus, aut nimbifer, rerum penuriam: si nebulosus, animantium mortalitatem: si ex his mixtus: omnia supradicta illum significare docuit. Quare ad hæc exprimenda, intelligendaque, unicuique temporis statui carmina accomodarunt pulcherrima: quæ illius effectus indicant! Quæ cum sint periuocunda, hic inserere decreuimus: vt memoriæ mandari possint, facile etenim apprehenduntur.

*Clarâ dies Pauli largas fruges indicat anni,
Si fuerint venti, designant prælia genti.
Si pluit, aut ningit: designat tempora cara.
Si fuerint nebula, peribunt animalia quæq;
Si fuerint mixta, designant omnia ista.*

Ptolemæi obseruationes.

Vnde autem id proueniat: causa certè nobis occulta est. Nam in Ptolemæi obseruationibus ex inerrantium siderum Ortu & Occasu eorumque significationibus tempore suo, die vigesima quinta Ianuarij nil aliud habemus, nisi quod tali die ex fidiculæ Occasu cum Cancro facta die vigesima secunda eiusdem mensis: tempestas turbidior est, & iisdem flant venti: scilicet Aquilo, & Vultur. In eiusdem quoque Ptolemæi obseruationibus à suo tempore vsque ad Gregorianam correctionem exclusiue, ob decem dierum anticipationem in eadem met die vigesima quinta Ianuarij nil aliud habetur, nisi quod illa die Delphinus occidit: qui Ptolemæi tempore quarta die Februarij occidebat cum his significationibus. Auster vesperi violentior fit, & pluit. At post annum recognitum, ob decem dierum sublationem quibus æquinoctia anticipauerant, idem Delphini Occasus cum suis significationibus in quarta Februarij, sicut fuerat Ptolemæi tempore inspectus est. Verum & his duo aduersantur. Primum est Polus Alexandrinus sub cuius altitudine suam Ptolemæus tabulam Ortuum, & Occasuum inerrantium confecit: Quo fit, vt ad altum minimè deseruire possit Polum, nisi reductione. Secundum quod aduersatur, est: annum redactum fuisse, non vt erat Ptolemæi tempore, sed Concilij Niceni. Constat autem Ptolemæum floruisse annis post Christum 140. Concilium verò celebratū anno post Christum 323. Quod scripsimus nostro libro secundo Neomeniarum Salomonis. Vnde discrimen in annis est 183, vt patet ex calculo. Verum quia nonnulli rentur æquinoctiū vernū Ptolemæi tempore euenisse die vigesima prima Martij, quod & nos quoq; alibi scripsimus iuxta aliorū opinionem (& si Ptolemæus anno illo quo scripsit inerrantiū siderū significationes æquinoctium posuerit die 23. Martij, deinde æquinoctium vernum

Duo aduersantia superioribus.

Ptolemæi tempus.

Concilium Nicenum.

Æquinoctiū vernum Ptolemæi tempore.

vernum die vigesima sexta) missam faciamus vltimam rationem . Sed prima conuincit . Accedis etiam , quod carmina non sunt hominis ethnici , sed Christiani , quia nominat Diuum Paulum : cuius dies nempe conuersionis sacer est : ac propterea obseruationes sunt Christianorum hominum , in huiusmodi facultate illustrium : nisi à verustis scriptoribus excerpissent , qui talem Ianuarij diem obseruauerunt : in quo cum Diui Pauli conuersio occurrat , illum sic nominauerunt . Verum enimvero id pronuntiatum remur antiqua rusticorum obseruatione . Habent namq; rustici generalia quædam circa temporum status , vt melius ipsi iudicent , atque pronosticentur temporum mutationes absque Astrologia : quàm plerique rerum coelestium doctissimi cum ipsa . Idque non nisi assidua temporum obseruatione , atque longa experientia . Cum enim ad agrorum cultum continuò immorentur : sit , vt sapientius aliquo obseruato , & experto , ita accidit : vt pronuntiant . Quò fit vt annonæ copiam , caritatem , æqualitatemque ex ipsis temporum mutationibus cum veritate prædicant : quinimo ipsarum causas ; insuper temporum qualitates , status , mutationes , dispositiones , & similia innumera : vt mirum sit in hoc imperito hominum genere , & quidem absque literarum cognitione , talem tantamque inueniri sapientiam . Porro hoc quoque in Nautis inspicitur , vt absque controuersia aliqua , ne dum qui venti spirent , dicant : sed qui flare debent , pronuntiant ; & quæ dies pluuiosa , serena , ventosa , tempestuosa foret , & illius duratio , & quæ navigationi apta , & quæ aduersa vsque ad minimum prædicunt absque libris , supputationibusque : sed praxi assidua , longaque vt diximus obseruatione ; quamuis Nauta Astrologus melius illustriusque cæteris , qui non sunt , pronuntiabit . Nos igitur ex probatissimis auctoribus aliquos temporum status iuxta rusticorum regulas deprompsimus : atque illorum per aliquot menses effectus collegimus : nihil prætermittentes (quântum in nobis est) quod ad huiusmodi præcognitionem pertinere videbatur : vt cunctis à nobis fieret satis , & temporum mutationes ex omni parte haberentur . Et quamuis non exactè , nihilominus tamen , tantum , quantum humani ingenij imbecillitas potest , & patitur . Est etenim scientia hæc de difficillimorum numero , difficillior quidem cunctis naturalibus scientijs , præsertim scientia de Anima , quam quidem Aristoteles peripateticorum princeps in difficillimorum numero reposuit . Quandoquidem vnusquisque melius seipsum intelligere potest , quàm quæ non sunt ipse . Et plus ea quæ intra sunt , quàm quæ extra se , & supra posita sunt . Cœli autem supra & extra nos sunt , & nemo ex nobis illos adiuit , & quid essent , indicauit , differuit , atque determinauit . Sed ex illorum obseruatione omnia habemus . Non est igitur mirum , si ex his quæ à Doctissimis viris prædicenda sunt , non exactè omnia elicimus . Futura namque non in seipsis à nobis cognoscuntur , sed in suis causis .

Carmina sūt hominis christiani.

Rusticorū sapientia in tēporum mutationibus præfagiendis.

Nautarū prognosticatio circa ventos &c.

Præfagiorū scientia de numero difficillimorum .

Ex cœlorum obseruatione prognoscitur.

Temporum status, atq; effectus ex Rusticorum Regulis.

CAP. XXX.

Prima Ianuarij dies, Aurora matutina, & ventus nocturnus. Prima Ianuarij dies mensis Augusti statum explicat.

Secunda dies Ianuarij mensis Septembris naturam significat. Tertia Ianuarij dies Octobris qualitates prædicat. Quarta diei prælagium in mense Octobris. Decemb. natura ex quinta Ianuarij die. Feb. & Ianuarij qualitas ex sexta. Aprilis ex septima etiam Martij; ex octava Maij, & Iunij. Iulij, & Augusti status ex nona Septembris & Octobris. ex decima. Nouemb. & Decemb. ex undecima. Dies 12. Ianuarij quid prædicat. Diei 12. Ianuarij prælagium. Ianuarij 15. prælagium.

NON omnium mensium, sicuti neq; dierum omnium sunt temporum prælatas, atq; effectus iuxta Rusticorum regulas, sed aliquorum. At illi reliquorum status etiam aperitur: ut dicemus. Nos itaq; à Ianuarij mense (ut patet) cum sit æterorum caput, incipiemus: ac ex ipsis statibus, esse cibibusq; aliqua, prout occasio se offeret: explicabimus. Prima itaq; Ianuarij dies, mensis Augusti tempestates denotat. Aurora matutina bellum portendit, & piscium copiam; sic quod ventus nocturnus inter homines pestem. Hoc est, qualis erit prima Ianuarij dies: talis erit mensis Augusti status; si serena, serenus; si turbida, turbidus; si tempestuosa, tempestuosus; si pluviosa, pluviosus. Deinde quod dicunt rustici Auroram matutinam bellum portendere, atq; piscium copiam: dicunt ex hoc, quoniam aurora principium diei, mensis est, & anni: ac propterea quemadmodum aurora matutina erit, sic sequetur effectus quò ad utrumque. Ita quoq; si nocturni flauerint venti, pestem inter homines fore prædixerunt: non nisi quia bellum quoddam corporum est pestis, à ventis nocturnis significata. Nam diurni bellum potius animorum significant: ex hoc quia excitant sensus, qui ad iram, ex qua potest bellum oritur. Secunda dies mensis Septembris statum præfiguratur. Quæ si serena fuerit, cuius multitudinem significat: si ventosa, pestem humanam; ventorum namq; status illorum certe bellum est. Tertia dies magnas tempestates portendit, ventusq; nocturnus peccidum mortem: Quæ dies etiam Octobris statum, & naturam prænuntiat. Quartæ diei Ianuarij prælagium Rusticorum hoc est: nimium Solis splendor, & ventus nocturnus pestem, & morbos prælagunt; Quæ dies mensis quoq; Nouembris conditionem explicat. Quinta diei tempestas mensis Decembris naturam portendit: serenitas verò, & nocturnus ventus bella. In sexta die ante meridiem Februarij qualitas ostenditur, & post meridiem Ianuarij. Die septima ante meridiem Aprilis prædicatur: & post meridiem Martius. Die octava ante meridiem Iunius, & post meridiem Maius sua tempestas significatur. Die nona ante meridiem mensis Augusti status præfiguratur: & post meridiem Iulij. Die decima ante meridiem October manifestatur: & post meridiem September. Die undecima ante meridiem aeris status Decembris futuram innotescit: & post meridiem Nouembrem designat. Hæc autem unico exemplo sic explicantur. Nempè quòd sicuti diei septimæ aeris status erit ante meridiem, hoc est à mane vsq; ad meridiem; ita quidem erit Aprilis qualitas: & qualis erit Maius mer diei status post meridiem, id est à meridie vsq; ad Solis occasum. Italis erit profectò mensis Martij qualitas. Deinde est prælagium diei duodecimæ. Dies duodecima omnes priores dies Christi Natiuitatem securos dijudicat, & confirmat: ita, ut aeris status totius anni constitutionem portendat: id quòd obseruandum est quoque de die sequenti. At verò à tertia decima die vsq; ad vigesimam primam exclusiue nihil obseruandum reliquerunt. Dies vigesima secunda, si serena dies fuerit: multum vini prædicat. In vigesima tertia die, & vigesima quarta nulla obseruatio est. In vigesima verò quinta hæc prædixerunt rustici. Clara dies secundum portendit annum: venti bella: nebule; pestem, &c. Memento superioris capituli.

A vige-

A vigesima sexta die vsq; ad trigesimam inclusiuè nihil obseruationis prædixerunt. Trigesima verò prima, dixerunt, ligna cæsa alijs esse ad edificandum diuturniora. In mense Februarij nihil obseruatione dignum reliquerunt; nisi quod dies tertia decima esset dies venæ sectioni aptissima. Vnde Ioannes Andreas Iuris Cõsultissimus supra textum de statu Monachorum, cap. cum ad Monasterium, S. Porro, &c. vbi dicitur Religiosos licite posse flebotomari: inquit, post Vincentium fuisse ab Angelo reuelatum, illum, qui decima tertia Februarij sanguine minuitur: illo a se ex febrili distemperantia non moriturum. Confirmatur id quoque in Constitutionibus nostris, cap. 8. de Minutione Dist. prima. Sed huius mensis qualitas à statu diei sextæ Ianuarij ante meridiem, vt dictum est, sumitur. In mensibus verò Martij, Aprilis, Maij, & Iunij, nihil obseruatione dignum reliquerunt. Sed horum mensium status sunt explicati in die septima, & octaua Ianuarij. Mensis Iulij vigesima quinta dies significat, si serena fuerit, futuram brumam frigidã: illius tamen qualitas nona Ianuarij dies explicat. In Augusto, Septembri, Octobri, & Nouembri mensibus nihil. Sed illorum status Augusti scilicet à primo Ianuarij die desumitur, Septembris à secundo: Octobris à tertio, Nouëbris à quarto. Mensis Decembris septem dies nobis obseruandos reliquerunt rustici, vigesimam scilicet quintam cum sequentibus vsq; ad postremam. Dicunt itaq; quòd vigesima quinta dies, totius mensis Ianuarij statum portendit. Si mense fuerit serena, fertilem annum significat: si venti, & imbres fuerint caritatem, & principum mortem. Hoc ideo euenit, quia venti & imbres distemperant tellurem: vnde necessario sequitur caritas; distemperant delicatiorum hominum complexiones: Cumq; inter omnes, principes sint cæteris delicatiores, idcirco illorum mortem portendunt. Vigesima verò sexta dies, Februarij mensis statum depingit. In vigesima septima, serena dies si fuerit, ecclesiasticorum dissidium denotat: & venti nocturni principium interitus. Verum hæc dies tempestatem quoq; Martij mensis designat. Quod autem serena dies ecclesiasticorum dissidium denotet, querenda est causa naturalis. Quæ quidẽ erit alicuius stellæ fixæ influxus tunc emergentis, vel occidentis (& quandoq; erraticæ) pietati aduersæ, & quieti: quæ cum ad Religionem spectent (sunt namque Religionis partes & virtutes) ex illius stellæ situ in contrarium, ecclesiasticorum sensus extimulat; vnde ira, ex qua dissidium. Ita quoq; Principum interitus à nocturnis ventis significatur, quia sicuti dies nocti præfertur, illiq; præst: ita Religio seculo, ac propterea ecclesia terrenæ dignitati: ideoq; influxus illius diei sereni ecclesiasticorum dissidium præsignificat: nocturni verò venti ex stellis etiam quæ principibus præsunt, suborti: illorum interitum præfigurant. Coelestium quidem corporum actio in corporibus infimis negari minimè potest. Vigesimæ diei octauæ tempestas mensẽm Aprilem etiam denotat, tranquillitas infantium morbos portendit: & ventus nocturnus famem. Habent & hæc naturalem causam à prædominante fiderum influxu tunc prouenientem. Aëris constitutio vigesimæ nonæ diei Decembris. Maij mensis quoq; qualitatem significat. Serena autem dies tardiores fructus, sed copiosiores prædicit. Nocturni insuper venti doctorum hominum morbos annuntiant. Tricesima dies mensis Iunij conditionem nobis quoq; manifestat. Quæ si fuerit serena, & nocturni flauerint venti: hortorum foecunditatem portendunt. Addunt quoq; rustici, ligna hac die cæsa reliquis diuturniora esse. Postremò rusticorum Regula docet vltimum Decembris diem mensis Iulij qualitatem indicare: qui si serenus fuerit, annonæ caritatem prædixerunt. Hæc sunt rusticorum regulæ, & praxes circa temporum status illorumq; effectus. Quorum causæ & si ipsis ob astrorum imperitiã incognitæ sint: nihilominus tamen nemini dubium esse

Ianu. postrema dies quid præsignificat

Feb. 13. quid præsignificat.

Io. And. iuris consult.

Qui 13. Feb. sanguine minuitur, non moritur illo anno ex febrili distemperantia. Iulij 25. prædicit.

Mensis Decẽbr. septẽ dies à 25. vsq; ad postremam quid portendunt.

Decemb. 17. prædictio.

Prædictionis ratio.

18. Decemb. præsignificationes.

Decẽbr. dies vltima mēsis Iulij qualitatẽm iudicat.

esse potest, ut non à siderum positu proueniant. Nihil enim, nisi à causa prouenire potest. Vnusquisq; effectus suam certè habet causam: Poteramus & nos singulorum assignare causas, uti de aliquibus fecimus: verum quia res ex se ipsa manifesta est, & nos utcumq; manifestauimus: paululum quisq; in scientijs versatus, causam facillè inuenire poterit.

Animaduersiones circa Rusticorum Regula

CAP. XXXI.

Rusticorum
regulæ, & p-
ditiones ut
in pluribus
eueniunt.

Rusticorū re-
gulæ ante an-
num recogni-
tum, & post.

Proportio
dierum anni
veteris ad di-
es anni reco-
gniti.

Rusticorū re-
gulæ aliqua
correctione
indigent.

RIA animaduertere debet prudens Philosophus circa recitatas iam Rusticorum regulas, & circa sequentes quod ad temporum status, & ea quæ ex his sequuntur. Primum est, ut omnia quæ ventura prædicunt, ut in pluribus euentura sciant, non semper. Quemadmodam causæ naturales omnes, ipsarumq; effectus, cum sint naturales: non semper, sed ut plurimum eueniunt. Insipientis quidem est, asserere cuncta necessario euenire, cum quandoq; impediuntur: præsertim quando vna solum plures habet causas, & inter se contrarias: ex quibus impediri effectum necessario sequitur. Secundum est, quod hæ Rusticorum regulæ atque obseruationes ante recognitum annum in præassignatis iam diebus atq; mensibus verificabantur: post anni verò recognitionem ob decem annorum dierum mutati sunt dies: ac propterea obseruationes. Ita ut non amplius prima Ianuarij dies iuxta annum veterem sit eadem anni recogniti: sed erit vndecima; & prima Ianuarij dies iuxta anni recogniti rationem sit vigesima secunda Decembris: ac propterea obseruationes omnes, & Rusticorum regulæ illuc sunt referendæ. Verum enimvero ut cuncta exactè habeantur, & nihil nobis aut ignauiæ, aut otij, & similibus imputetur: quo etiam prudens Philosophus in hac re minimè hallucinetur: sciat primam Ianuarij diem iuxta annum veterem Iulianum correspondere diei vndecimæ eiusdem mensis anni recogniti: secundam duodecimæ: tertiam, tertiam decimæ: quartam, quartam decimæ: quintam, decimæ quintæ: sextam, decimæ sextæ: septimam, decimæ septimæ: octauam, decimæ octauæ: nonam, decimæ nonæ: decimam, vigesimam: vndecimam, vigesimam primam: duodecimam, vigesimam secundam. Dies verò vigesima secunda ad primam Februarij diem referenda est: dies vigesima quinta ad quartam Februarij. Postrema autem dies quæ est tricesima prima, ad decimam eiusdem Februarij mensis referenda etiam est. Tertia decima Februarij dies ad vigesimam tertiam eiusdem mensis refertur: vigesima autem quinta Iulij ad quartam Augusti. Porro vigesima quinta Decembris ad quartam Ianuarij refertur, vigesima sexta ad quintam: vigesima septima ad sextam, vigesima octaua ad septimam: vigesima nona ad octauam, trigesima ad nonam. Trigesima primademum ad decimam eiusdem Ianuarij mensis diem referri debet. Vide igitur quomodo dies mutati sunt: ac ideo mutata etiam obseruationes? Quæ non amplius à prima, die secunda, tertia, quarta, quinta, sexta, & cæteris eiusdem mensis diebus desumitur; sed ab vndecima, duodecima, tertia decima, decima quarta, decima quinta, decima sexta, & cæteris commutata proportione, ut iam explicatum est, desumi, maximè consentaneum est. Tertium animaduersione dignum est, has regulas correctione etiam indigere, etiam seruata anni recogniti ratione. Quamuis enim ex longa experientia Rustici vera prædicant, & si nesciant causas; nihilo-

nihilominus tamen vnaquæq; illarum cœlestem habet causam. Cumq; cœlum perpetuò moueatur: Stellæ, etiam à suis mutatæ sunt locis: Vnde non semper regulæ eisdem diebus perseverabunt: quia ad alios dies sui transferunt influxus, quemadmodum & stellarum loca; Idcirco obseruandi sunt diligenter dierum, mensiumq; status, quomodo sunt, & quando: vt ex his ad determinatos recurrere possimus dies, vel antecedendo, vel retrocedendo: ibiq; figere temporum status, dierum conditiones, mensium qualitates: ex quibus effectus omnes elici possent. At meoquidem iudicio, quamuis perexiguo, optimùm esset hos obseruare status iuxta vtriusq; anni rationem tum veteris, tum quoq; recogniti, & adnotare vbi regulæ veritatem habeant: ac ex vtriusq; proportione tertij generis obseruationes firmiter statuere.

Aur horis la
dicium.

*Alia colonorum Regule circa temporum mutationes à quartis
anni desumpta, & obseruata. CAP. XXXII.*

NE dum ex mensium aliquorum statu, & dierum anni, veteres coloni temporum qualitates pronuntiauerunt: sed à quartis quoq; anni, sed æquinoctiorum, & à Solis ingressibus in aliqua signa, impressionum genera desumpserunt: illasq; statutis anni mensibus diuiserunt. Dum itaq; Sol Arietem ingreditur (quod anno veteri vñdecima die, & intercalari decima Martij mensis accidebat: post verò anni recognitionem die vigesima prima, & in bissextili die vigesima eiusdem mensis) obseruanda est aura die antecedenti, ipsoq; & in sequenti proxima, dum scilicet Sol Arietem ingreditur, qualis est: talis nempe in Septembris, Octobris, & Nouembris mensibus regulariter prodibit. Dum Sol Leonem quoq; ingreditur, quod anno veteri, sed communi die decima tertia ingrediebatur, anno autem recognito die vigesimatertia, in bissextili, die duodecima anni veteris, sed die vigesima secunda anni recogniti Mensis Iulij: qualis erit dies ingressus cum antecedenti, talis, dicunt, foret status mensium Decembris, Ianuarij, & Februarij. Nimirum si ventus hoc ab Aquilone flaret, aut in ortu siccitas vrgeret: maximi frigoris indicium est. Quòd si à meridie, & occasu pluuio, tum etiam existente die, glaciem portendit. Si autem ventus mediocris erit, ita vt nò plene siccus, neq; plenè humidus fuerit: varia quidem hyems imminebit. Amplius quales similiter tres fuerint dies, quibus Sol libram subit (quod Septembris mense contingit, die tertia decima anni veteris, & communis, die verò vigesima tertia anni recogniti: in intercalari verò die vigesima secunda, sicuti die duodecima anni bissextilis ante correctionem) talis quidem vt plurimum erit ver futurum. Martius scilicet, Aprilis, & Maius. Rursus Sole Aquariū ingrediente (quòd anno veteritatem communi, quàm bissextili eueniebat die decima Ianuarij, anno autè recognito tã communi, quàm intercalari die vigesima accidit) quales erunt dies præcedens, & subsequens, & is quo subit, talis profecto maiori in parte erit Iunij, Iulij, & Augusti status. Subinde multorum tenet veterum opinio iuxta Conradum Vuipimen à fagis in sua farragine! libro primo de Diuinatione temporum, quod qualis sit ventus, dum interea Sol Libram Scorpionumq; tenuerit vsq; ad vigesimum gradum (idest anno veteri ab exaltatione Sanctæ Crucis, vsq; ad Festum Omnium Sanctorum: nunc autem ratione anni recogniti à vigesima quarta die Septembris vsque ad vñdecimam Nouembris) talis plerumq; insequens annus. sit futurus.

Aura diei antecedentis ingressus Solis in Ariete indicat qualitates mensium Sept. Octob. & Nouemb.

Qualitas diei antecedentis, & sequentis ingressus Solis in Leonem indicat qualitates mensium futurorum Decem. Ian. & Febr.

Qualitas trium dierum, quibus Sol Libram ingreditur, indicat qualitatem futuri veris.

Qualitas diei præcedentis Solis ingressum in Aquariū, diei quo Sol ingreditur, & sequentis indicat qualitatem Iun. Iul. & Augusti.

Conradus Vuipimen. Venti qualitas, dum Sol Libram, & scorpionum permeauerit vsq; ad 20. grad. futuri anni statum indicat.

Quan-

264 *De præcognoscendis temporum mutationibus.*

Quandoquidem si in duodecim menses prædictum tempus subdiviseris, cuilibet mensi quatuor corresponderent dies: quorum quilibet vnus mensis quartam significat, ac in supputatione primus erit Nouember. Hæ sunt igitur reliquæ veterum colonorum regulæ ab anni quartis desumptæ, quas obseruandas docent pro dignoscendis temporum mutationibus vsq; ad præsentem diem. Sed apud nos quam veritatem habeant, nescimus: quia minimè experti fuimus. Nihilominus tamen cum ex aliqua cœlesti causa originem habeant, vt par est, haud sunt spernendæ. Verum possemus hoc in loco euentus anni aliquos in annonæ penuria, pace, bello, atq; ægritudine prosequi: quæ veteres coloni longa obseruatione firmati, posse præsciri, pro explorato habent. Nihil fecius in sequentibus capitalis ex parte de eis agemus, at verò reliquos ad eam tractationem referendos censuimus: quæ de auiibus quadrupedibus, insectis, piscibus, & similibus digreditur; quæ profecto in tertio libro, qui est sequens, & terrestris inscribitur, inferuntur. Nam ex quibusdam illorum coniectura fiet.

Rusticorum regulæ haud sunt spernendæ.

Annua ægritudines ex elementorum alterationibus.

CAP. XXXIII.

Aeris consequentia ex ipsius alterationibus.

Aeris mutationum triplex discrimin.

Petrus Apponensis.

Vernalis, & Autumnalis quartæ cæcætis magis morbiferæ. Hippocrates.

Hyemis austrina, & pluuiosa ver ficcum, & boreale quas ægritudines efficit.

Aristoteles. Hippocrates.

VTILE quidem quinimò per quàm necessarium arbitramur, vt aeris consequentia ex eius alterationibus præsignificemus. Instrumentum enim est, vt finem effectus consequantur. Quare, quæ viri in hac parte doctissimi scripserunt, manifestare non pigebit: vt nihil in hac parte non apertum relinquatur. Ex quatuor itaq; anni temporum qualitatibus contingentia corporum prædicere opus est. Sed in primis sciendum, triplicem esse aeris mutationem. Prima est naturalis, Secunda

præter naturam, Tertia non naturalis. Prima est, cum tempora suas omnino seruant naturas. Secunda, cum in substantia, & complexione aer corrumpitur. Tertia est media inter vtrasque. Ambæ vltimæ mortiferæ quidem extant: quia præter, & contra naturæ ordinem. Vnde Petrus Apponensis super septimo problemate primæ particulæ libri primi, inquit: aerem sic infectum quandoq; febrem non inducere, verum carbunculosa apostemata, & pestilentialia, variolas, morbillos, lepram, & plerumq; obtalmiam, quæ omnia contagiosas ægritudines medici vocant. Inter autem anni quartas dum tempora suas non seruant constitutiones, vernalis & autumnalis sunt magis morbiferæ: quia plus mutabiles ratione signorum æquinoctialium: sed autumnalis magis etiam iuxta Aristotelem particula prima problematum 27. quia magis aere calido infrigidato, quàm frigido calefacto ægrotamus. Cui sententiæ se ascribit Hippocrates tertio Amphorismorum, nono Amphorismo dicens: Autumno acutissimæ ægritudines, & maximæ mortiferæ, vt in pluribus fiunt. Dicamus itaque in vniuersum quartarum status. Hyeme existente austrina, & pluuiosa, ver ficcum & boreale, ægritudinalis fit ver, & æstas: quia hyemis humiditas veris frigiditate, siccitateq; gelatur. Redduntur namq; indispositi meatus, ac humores gelati diuersas produunt ægritudines. Vnde & prægnantes abortum facient, aut nascentes morientur: qui si vixerint, debiles erunt; Ita Aristoteles docet nono problemate. Quod & Hippocrates tertio Amphorismorum, Amphorismo tertio confirmare videtur, dicens. Hyeme austrina, & pluuiosa, ver verò ficcum, & boreale mulieres parturientes in vere abortum

abortum facient; & parturientes, aut pueri morientur, aut imbecilles erunt. Alijs verò dissenteria, luuibus tamen apra, senibus verò catharri euenient, celeriter perimentes. Idem scribit in libro de aere, & aqua. Quòd, scilicet, si hyems austrina fuerit, & nimis pluuiosa, mulieres prægnautes in vere abortum facient: si tunc eius parturiendi fuerit tempus, si quæ foetus emittant, anihilatos, & defectuosos emittent; aut morientur cito. Hominibus autem accident lntentia, dolor oculorum; & catharri defluentes, & alij morbi contingunt. Confirmat id quoque Auicenna primo Canone, & cæt. inquiring. Ver Septentrionale hyemi Meridionali adueniens, multiplicabitur in Autumno mortalitas in pueris, & dissenteria, & intestinorum apostemata: & prolizæ tertianæ; & Hyeme multarum aquarum, quæ in verè parituras sperabunt, aut abortum facient; vel si pepererint, debile, aut cito moriturum: & in hominibus chatarri. Hippocrates docet in temporibus pluuiosis, vt multum, fieri ægri tudines; vti febres longæ, fluxus ventris, putredines, epilensia, & apoplexiæ, & squinantia: in siccis verò fieri ptises, consumptiones, obtalmias, strangurias, dissenterias, & similia. Aristoteles octauo problemate dicit; quòd si hyems sicca fuerit, & borealis, & ver pluuiosum, & austrinum, æstas morbida febribus, & optalmijs efficientur. Si autem æstas pluuiosa fuerit, & non temperata, deterior erit. Ratio est ob Solis actionem: Qui multam sumet materiam, quam calefaciendo, vndique hinc multa accidit putredo. Auicenna capite septimo, ver pluuiosum, & Meridionale adueniens hyemi Septentrionali, multiplicabuntur febres acutæ, & optalmia in æstate. Confirmatur ab Hippocrate in libro de Aere, & Aqua: vbi scribit; Hyems sicca, & borealis, ver pluuiosum, & australe, febrem, & lntentiam in æstate necesse est euenire: & in autumno ægri tudines, & febres acutissimas. Et Aristoteles problemate decimonono docet, quòd si hyems fuerit borealis, & ver Austrinum, & pluuiosum, & æstas valde sicca, mortifer sit autumnus omnibus, & præcipuè pueris adhuc flegmaticis, præcipuè alijs ab istis dissenteria contingent in autumno: & surgentes à dissenterijs, quartanas incurrent. Idem Hippocras libro suprarecitato, Quòd si æstas sicca, & austrina fuerit, Autumnus verò pluuiosus, & Septentrionalis, in hyeme dolor capitis, reuma, & tussis, & ptisis, & multæ aliæ infirmitates accident: Auicenna quoque eandem confirmat sententiam libro primo sen. sec. Doct. sec. sum. prima capite septimo: vbi inquit, quòd cum æstati sicæ Meridionali superuenerit Autumnus pluuiosus, & Septentrionalis, multiplicabitur in hyeme dolor capitis, reuma, & raucedo. Aristoteles insuper decimo problemate eandem approbat sententiam. Hippocrates subinde tertio Amphorismorum Amphorismo vigesimotertio scribit; quòd si æstas borealis fuerit, hoc est, remissa calida: & Autumnus pluuiosus, & Austrinus, in hyeme sequenti capitis dolor, & tusses, branci, & corizæ erunt: conforme quidem Auicennæ sententiæ. Aristoteles quoq; quinto problemate habet: quòd si æstas, & Autumnus boreales fuerint, flegmaticis confert, & mulieribus: duodecimo autem problemate, botericis aerem nocuum arbitratur: sicq; optalmia, & acutæ febres colericis contingent; quòd & fatetur Hippocrates tertio Amphorismorum, amphorismo decimoquarto. Qui amplius in libro de aere, & aqua scribit, æstatem pluuiosam, & austrinam, atq; Autumnum, ægram hyemem futuram prænuntiare; cui se subscribit Auicenna loco prærecitato dicens: in hyeme multæ exprimendæ accident ægri tudines. Rursus, æstati Meridionali cum superuenerit, autumnus Septentrionalis, ægri tudines accedent exprimendi: & Autumnus, & æstas Meridionales, in hyeme accedent ægri tudines per expressionem humorum. Quum verò prædicta fuerint sicca tempora, flegmaticis prodest. Siccis verò optalmia, & fe-

Auicenna.

Ægri tudines vt plurimum temporibus pluuiosis sunt. Hyems sicca & borealis, ver pluuiosum, & Austrinum quæ influit ægri tudines

Ægri tudines ex vere pluuioso, & cæt.

Autumnus mortifer.

Æstas sicca, & austrina, Autumnus pluuiosus, & cæt. infirmitatib; hyemales.

Aristoteles, Hippocrates.

Aristoteles.

Ægri tudines. Auicenna.

Ægri tudines exprimendi.

bres acuta accedent. Hyems quae fuerit frigida, & pluuiosa ardorem facit vrinae. Aestas vero nimis calida, & sicca squinantiam, & variolas producit. Confirmatur ab Aristotele vigesimo problemate, qui dicit. Vbi Hyems superueniens inuenit corpora fluida, & sic etiam multa aggregata humiditate, putrescunt corpora: aut humorum fit expressio, & fluxus ad cor, & fit sic suffocatio. Ioannes Alexandrinus super epidimias Hippocratis libro 8. dicit, quod si hyems fuerit Australis, & pluuiosa, verum vero pluuiosum, & boreale: necesse est in aestate fieri agritudines: sed & pestem quoque ex aeris intemperie proveniri, maxime consentaneum est. Unde & Conciliator super particula primi libri problematum Aristotelis septimo problemate diffinit pestilentiam per aeris mutationem, sic dicens. Pestilentia quae Epidimia dicitur, est mutatio aeris in putredinem, vel pessimam qualitatem vniuersaliter multum pestifera. Idem affirmat Hermes Trismegistus libro quarto, capite secundo: pestem scilicet nasci ex aeris corruptione, & intemperie siccitatis, vel caloris, vel humiditatis nimiae proveniente. Ita quod sicut ex humiditatum distemperantia infirmitas provenit: ita pestis ex inaequali planetarum, signorum, & stellarum actu procedit: quae aerem diuersimode variant. Nam aeris alterationes secundum res coelestes proveniunt. Quare Magnus Albertus libro secundo de elementorum proprietatibus tractatu secundo, capite primo scribit, quod Iouis, & Martis coniunctio in Geminis cum alijs eos adiuuantibus faciunt pestilenciales vetos, & aeres corruptos, qui subito hominum multitudinem necant, & animalium. Haly confirmat libro quinto de Regali dispositione, quod scilicet ex stellarum Ortu, & Occasu in quibus tempora mutantur: sunt Pleiades Canicula. Porro sunt etiam terrestres causae, quae pestem gignunt. Prima est pars tetra, Secunda Regionum eleuatio, vel depressio, & concaua: Tertia, montium vicinitas: Quarta, maris propinquitas: Quinta terrae ipsius Regionis stagna, & paludes: Sexta olera putrida, quibus & adduntur domus humidae, & speluncae, & caetera huiusmodi: Sed videat Haly prudens Philosophus. At infimum minimè obtinent locum corrupti vapores. Idcirco Auicenna quarto Canone scribit, aeris corruptionem accidere ventorum causa, vapores malos ex fetidis locis in quibus sunt profunda valles, in locum vnum deferentium: & corpora in praelio desiccata, aut occisa, & non sepulta. Et Haly, aeris corruptiones ex fructuum corruptionibus, & cadaueribus, & cloacis vaporibus quiritatum, & ex mortuorum monumentis fieri, asseuerat. Magnus Albertus libro de rerum proprietatibus secundo, fateretur vaporibus venenosis, vt de adhaeritu serpentum pestem quoque oriri. Aristoteles in libro de proprietatibus elementorum vaporibus ex tetra aperturis exhalantibus: Auicenna quarto Canone propter putredinem in terrae visceribus. Quare re omnia inficiuntur. Sed & cum terremotibus ex terrae visceribus exeant vapores aliquando, aerem inficientes, vnde & pestis. Legit libellum nostrum de motu terrae. Australes venti per infecta loca transeuntes, inficiunt: praesertim homines grauiore, impotentisque: dicit etenim patrescit aer ex corruptis vaporibus ipsi permixtis, & inficit vasa aspirantia, respirantiaque: Cum corrumpanur fegetes, & aer Aqua, adueniunt febres pestilenciales: quae non nisi temporibus corruptis, & sterilibus eueniunt, inquit Bernardus de Gardonio libro primo, qui dicitur. Lilius, capite secundo. Beda libro primo de ratione temporum, pestem scribit ex aeris, vel siccitatis, vel calorem, vel aquarum intemperantia nasci. Constantinus inquit, quod aer substantia sua temperantia in putredinem mutatus, siue in quamlibet pessimam quae dicitur, pestilentialis vocatur. Ideo Hippocrates tertio Aphorismorum, aphorismo primo scribit: quod temporum mutationes maxime morbos generant, & in temporibus magne mutatio-

Io. Alexandrinus.

Pestis origo.

Conciliator.

Pestilentia, seu Epidimia

Hermes Trismegistus.

Magnus Albertus de pesti.

Haly sententia de temporum mutationibus.

Causae terrestres, quae pestem gignunt.

Auicenna sententia de pestis origine.

Haly opinio de peste.

Magni Alberti sententia de peste.

Aristotelis, & Auicenna opinio de peste.

Ex terremoto quandoque pestis.

Pestis ex rebus varijs.

Bernardus de Gardonio

Beda, & Constantini sententia de peste.

Temporum mutationes morbos pariunt.

mutationis, vel frigiditatis, vel estus, vel humiditatis, vel siccitatis. Quo in loco Galenus insignis medicus addit, quod non solum temporum mutationes, sed etiam eorum complexionibus, quæ maxime, sunt generantes morbum, cum mutantur. Et super quarto Hippocratis amphorismo habet, tempora anni non esse causam morbi, sed mutationes suæ complexionis. Quocirca Aristoteles definit pestem esse ægritudinem vniuersalem ob quamdam oportunitatem adustionem aerem corruptentem: & ægrotis appropinquatæ admodum basilisci inficiuntur, consumunturq; . Causam reddit Commentator, quia redduntur morbidi ab aere sic corrupto, immediate, & sine obstaculo ad cor ingrediente: quoniam aer est inuitabilis necessariusq; ad anhelitum, & auditum. Habemus igitur annuas ægritudines ex elementorum alterationibus; quæ quidem eueniunt ex mutatione substantiæ aeris, cum scilicet naturam suam transferit. Ut si hiems calida fuerit, & sicca, ac sine pluuia: verum frigidum, & siccum: Autumnus calidus, & humidus; æstas frigida, & humida, vel excessiue calida: Tunc quidem pestis per acutas febres quibusdam in locis adueniet: multaq; mala contingunt, quæ non homines dumtaxat, verum & bestias inficit: & quandoq; arborum fructus & plantarum, quos comedentes in pessimas incidunt infirmitates. Verum cum aer mutatur, magis nocuus est calidus, & humidus, si putrescit, & dilatatur, quia qualitates illæ sunt maximè symbolæ naturæ hominum, qui calido viuunt, ac humido nutriuntur; sed plus inficit, si non sequuntur venti desiccariui. Huius sententiæ est primò Auenzoar in libro Athar medicinarum capitulo de Epidimia, deinde Auicenna primo libro sen. sec. doct. sec. sum. prima cap. quarto. vbi inquit, quod mutatio ducens mortalitatem, & ex complexionibus aeris digniore, vt cõuertatur ad putrefactionem: est calidi, & humidi aeris complexio. Quare idem Auenzoar loco præcitato narrat, in regione quadam aduenisse incendium, cui superueniente pluuia fuisse causam magnæ corruptionis aeris. Vnde hominibus accidit scabies: pluribusq; eorum ceciderunt brachium, & crura, & muscoli, ex putrefactione, ac corruptione magna. Verum enimvero ne dum ex qualitatibus anni, cum scilicet aer mutatur, perpendendæ sunt annorum ægritudines: verum cū mutatur aeris substantia per diem, per hebdomadam, & per alios plures dies. Igitur cum in temporibus eadem die aliquando quidem æstus, quandoq; frigus sit: autumnales ægritudines expectato. Huius sententiæ est Hippocras tertio amphorismorum, amphorismo quarto. Cui concordat Auicenna primo Canone loco præcitato. Qui etiam libro quarto asserit, quod quum videris alterari aerem vno die sæpius: & vno die Sol clarus oritur, ac alio die conturbatur, & oritur in velaminibus nebulæ, quæ est, vt puluis: & modo est calor, & modo frigus in vno die, vel in multis diebus, iudicandum est, quod pestilentia accedet. Pestilentiam verè æstiuam malignam pluuia paucitas in verum cum frigore significat: & cum multiplicatur Auster, ac aliquibus diebus aer conturbatur, ac demum clarificatur post hebdomadam vnam: & frigus accedit in nocte, & præfocatio, & conturbatio, & caliditas, tunc iam venit pestilentia, & pestilentiales febres, & variolæ: & ita etiam iudicandū est de æstate calida, & humida habente matutina alterata. In Autumno ignes in aere, & Cometæ si apparuerint, signa sunt pestilentialia, ac multorum morborum. Sed de Cometis, ac illorum effectibus iam hoc in loco scripsimus: sed illustrius in particulari nostro libello. At de his, hætenus.

Galenus qd de morbis sentit.

Aristotelis sententia de peste.

Cometæcor.

Aer suam naturam transiens pestem inducit.

Auenzoar. Auicenna.

Historia notetur, & aeris corrupti.

Annorum ægritudines etiã per diem, & hebdomadam notandæ sunt.

Aeris variatio per singulos dies pestem inducit.

Ignes, & Cometæ in Autumno pestilentiales.

DD.DS.

De præcognoscendis temporibus suis ationibus.

Annorum sanitates. CAP. XXXIV.

O VAE ægritudines ex aeris mutationibus, dum tempora suas non seruant natras, nascuntur, iam enarratum est. Nunc quæ temporum dispositiones sanitatem efficiant: remanet dicendum. Sanus semper erit annus, si tempora suas seruaueint naturas. Ita vt bruma frigida sit, & sicca cum aliquibus interpollatis pluuijs: moderant namq; gelu vigorem. Aestas calida, & sicca etiã cum aliquali aquarum inundatione: temperant profecto æstus immensitatem. Autumnus calidus, & humidus cum pluuiarum abundantia, sed æquali. Porro ver frigidum, & humidum cum aquarum crebra interpollatione, & calor sit temperatus. Debet itaq; esse in anno proportionata serenitas, & proportionata tempestas. Nam si vtraq; nimia fuerit, corrumpunt aerem, & pestes atq; regnorum mutationes significant ob mortem: Huius sententiæ est Conciliator problemate primo particulæ primæ libri Aristotelis. Quare Hyppocrates in suo libro de Aere, & Aqua inquit: annum sanum non debere esse nimis serenum. Petrus Aponensis per tempestatem intellexit aerem grossum, puluerulentum: In quo apparent igneæ scintillationes; quæ sunt signa pestilentie. Igitur si tempora in se conuenientia fuerint, complexiones sanas conseruant: si autem dissonantia, difficiles procreare morbos, maxime consentaneum est. Quæ autem scribimus conformia sunt quidem his, quæ viri illustres nos docent. Hyppocrates in libro de Aere, & Aqua inquit: quod si stellarum ortus sit, vt debet (Nam ex illis cunctæ aeris alterationes pendent, vt iam scripsimus in hoc primo libro) vt tempora scilicet sint proportionata, & sic in Occasu, vt in Autumno plures aquæ, & hyeme pauca: nec multum serenum, neq; frigidum plus oportuno; & vere aquæ multæ, æstate aquarum temperantia, annum sanum iudicat. Auicenna quoq; primo Canone sen. sec. summa prima, capite quarto, autumat annum sanum ex his: scilicet, vt Autumnus sit pluuiosus, & hyems temperata, neq; sit non frigiditatem habens, non tamen sit pluuiosa in regionis comparatione: & sic ver pluuiosum fuit, & æstas non absq; pluuiia, erit illud quod sanius esse potest. Haly libro quinto de Regali dispositione capite quarto inquit, quod annus cuius aer seruatam seruat moderationem, est ille, cuius ver temperatum est circa calorem, & frigus: & ideo alternatim in eo fiunt pluuiæ: nec moderati æstas est caloris: & in ea pauca sunt pluuiæ: non quemadmodum vernaes esse condecet: nec etiam Autumnus nimia erit siccitatis: sed in eo pluuiæ sunt: Hyems verò frigida erit: & pluuiæ in ea non erunt superabundantes, huiusmodi anni aer, prout condecet, temperatus est. Si verò aer ab his quæ dicta sunt, variatur: morbidus est; quod iam capite præcedenti tactum est. Hæc sunt, quæ de annuis ægritudinibus, sanitatibusq; ex elementorum inæqualitatibus, conuenientijsq; desumptis, adduximus iuxta illustrium virorum sententias. Multa tamen similia desunt, verum quia virtualiter in prædictis includuntur: omittenda consulto censuimus. Consulimus tamen philosophis omnibus & medicis, vt Astrorum scientiæ vacent. Sic enim fieret, vt aeris qualitates cum consequentibus illustrius, certiusq; prædicerent. Certius quidem scitur effectus per duas causas, quàm per vnam solam. Si namq; præsciri possunt sanitates ægritudinesq; per elementorum variationes, quæ à coelis alterantur, illustrius tamen

Annorum sanitates.

Annus sanus.

non morbo.

In anno pro

portionata serenitas, & proportionata tempestas debet esse.

Conciliator

Hyppocrates, Petrus Aponensis.

Stellarum ortus conueniens annum sanum reddit.

Auicenna de Armatio.

Haly testinonium de anno sano.

Astrorum scientia ad medicinam necessaria.

vatici-

vicinari possent, per coelorum naturam, certiusq; per ambas causas. Sanè omnia hæc & similia à coelis pendent. Sanitates, ægritudinesq; Ptolemæus libro secundo Quadrupartiti docet, præsciri à dominis coniunctionis, vel oppositionis ante ingressum Solis in Arietem: scire quidem eorum dominos, & ascendentia. Albumasar libro octavo coniunctionum inquit: quod luminaria male disposita ante Solis ingressum in Arietem in eorum diametro, & Ascendens à Saturno infortunatum cum Mercurij participatione, pestem significat in locis & Regnis, trigono Arietis subiectis: vti Britannia, Germania, & Italia: febresq; pestilentiales, ægritudines ex humore malencolico permixto cum colera permittiosa: significat etiam variolas, & morbillos. Mars quoq; vendicans sibi dominatum, & Luna in anni revolutione infortunata, febres pestilentiales, pustulas, lepram, & impetiginos iuxta Albumasarem denuntiat. Hæc si à medicis seirentur, tot tantiq; diem suum extremum non obirent: quia prouiderent. Idcirco dixit Hippocrates Astrologiam non paruum esse medicinæ partem. Vti iam omnis medicus esset Astrologus, & nullam medicum fore absq; Astrologia, diplomate Regio Principes iuberent: Humano generi dubio procul magnam utilitatem afferrent. Et si in mendendis morbis dies criticis obseruarent, thema cœli erigentes die, & hora decubitus: inspiciendo Lunæ progressum, à quibus scilicet discedit, quibus applicat: si lento, vel veloci meo motu, & aucta sit motu, vel lumine, si sit fortis vel debilis: præsciret profecto num morbus foret lathalis, nec ne: & æger num conualesceret, aut morieretur. Nam & si per causas proximas id præscire possint, illustrius tamen per remotas: ac certius per vtrasq;. Consulant Hermetis Trismegisti insignem libellum, cuius inscriptio est, Hermetis Trismegisti latromathematica, hoc est: Medicinæ cum mathematica coniunctio, quem è Græco in Latinum vertit Ioannes Stadius Leonnouthesius Mathematicus insignis: quamplura, certè scitu dignissima congereret pro salute generis humani.

Ptolemæi doctrina.

Albumasar.

Annus morbus.

Astrologia magnâ medicine partem dixit Hippocrates.

Hermes Trismegistus.

Io. Stadius.

Anni qualitas, ex rebus varijs. CAP. XXXV.

EMANET deinde de anni qualitate, dispositioneque pro huiussecundi libri complemento ex diuersis illustribus authoribus excerpta, ac ex ipsa etiam obseruatione comprobata. Et quamuis, in superioribus multa horum sint tacta, ex quibus anni qualitas desumi potest: nihilominus tamen alia explicanda sunt, quæ notat digna censemus. Incipiemus itaq; à stellis primò, deinde à meteoris, & reliquis omnibus. Porrò autem à stellis, à Canicula exordiemur. Heraclides Ponticus Philosophus

Anni qualitas à canicula.

Heraclides Ponticus.

Canicula obscurior solito pestilentem annum prædicat.

Canicula splendens salubrem annum pronuntiat.

Cicero. Anni qualitas ex occasu Vergilii.

scribit. Ceos populos obseruasse Caniculam, atq; ex ipsius puritate, vel obscuritate fulubrem annum, vel infaustum prognosticabantur. Quandoquidem si obscurior solito appareret, caligine ex omni parte circumfusa, grauem, & pestilentem anni futuram qualitatem pronuntiabant. Causa quidem est, tunc cœlum esse pingue, & concretum: quod certè animalium saluti aduersari, maximè consentaneum est. Si verò stella illustris, perlucida, ac absq; caligine aliqua splenderit, tunc salutaris anni signum dat: eò quia purum est cœlum, & tenue; ac ideo salubr. Lege Ciceronem libro primo de Diuinatione. Sub Cane, vel sub Arturo si non pluet: circa æquinoctium imber erit, aut ventus. Die 15. Nouembris Oriente Sole cum 2. grad. Scorpis; seu paulo ante, cum Tauro pleiades, seu Vergilii

gilix occidunt Occasu matutino apparente, quæ non apparent vsq; ad tempus veris: in quarum Occasu non erat amplius navigatio apud veteres, cum esset hyemis initium. Itaq; si tunc ad Solis Ortum, cum Occidunt Vergiliae, tempus nubibus plenum erit, ex obseruatione per dies quinquaginta, & multoties centum, continuè erunt pluuia: ac propterea frumenti Caritas. Ratio est, quoniam hyberno puluere frumenta gaudent. Vnde Virgilius,

Hyberna lassissima puluere ferra.

Et Carmina illa rustica,

Hyberno puluere rureno sulas.

Longissima inter, Cassida ferra.

In occasu Vergiliarum dies 50. & multoties, 100. erunt pluuia.

Cabellinus. Lucas de Penna. In stellis Philosphis, & Medicis obseruari. Intellegimus obseruari debent a Philosphis, & Medicis. Quatuor temporum anni qualitates iuxta Hippocratem, & Theophrastum.

In metalloquijs Cabellini videntur: hæc & quæ scribit etiam Lucas de Penna Lucifconsultus 2 lib. 2. C. de agric. & cens. lib. 11. Ex Hippocratis, & Aristotelis monumentis clarum est, Philosphos, & Medicos, insignes stellas obseruasse, Arcturum scilicet, Orionem, Canem, & Vergiliae tantum: illarum certè Ortus, & Occidus tanquam anni Dichotomias. Bene tamen verum est, Hippocratem in libro de aere, aquis, & locis aliquando dixisse, non Arcturum dumtaxat, & Pleiades, sed quascumq; alias Stellas obseruari debere: quarum Ortus, & Occidus, cum coeli mediationibus in superiori libro habes. Hippocras in tercio Aphorismorum secto, vbi temporum status, & mutationes explicauit Aphorismo. 12. inquit: si Australis hyems, & pluuiosa fuerit, ver siccum, & Aquilonium erit. Sed & illi consentit Theophrastus in libello de pluiiarum signis dicens. Si Hyems valde pluuia fuerit, ver vt plurimum siccum erit: at si hyems sicca, ver è contra pluuium. Ratio est, cum circa æquinoctia mutationes fieri debeant. Quò circa manifeste elicitur, vnius temporis statum, alterius dubio procul indicare. Verum enim uerò idè Theophrastus rem nobis totam aperuit in libello de signis tempestatum: vbi dum conuenientia & dissonantia tempora digreditur, ab ipsis anni qualitas à nobis iudicari, innuit. Docet quippe, quòd cum æstus plurimi, & vehementissimi dominantur: hyems aspera, & lauissima expectari debet. Si ver fuerit valde pluuium, ingentes æstus in eampestribus, & concauis locis erunt expectandi. Si Autumnus vehementer calidus fuerit: ver, vt plurimum, frigidum erit. Si ver cunctabitur, ac frigidum fuerit, opora tarda erit (Quid sit opora, in superibus dictum est) atq; autumnus, vt plurimum, æstuosus. Hyems, si maturauerit, maturè etiam desinet; & ver suum retinebit temperamentum; quòd si cunctabitur, ver nõ erit ver; ratio est manifesta, quia hyems perseuarat in illo. Vnde Hippocrates in opusculo de natura humana ver sua natura scribit, humidum, & pluuium esse debere. Quod & confirmat in libello de aere, & aquis, & locis salubribus, pluuium esse, sed tempestiuè. Si ver, & æstas frigida fuerit, opora, & Autumnus æstuosus erit, atq; à ventis silens. Proueniunt autem hæc, quæ diximus à temporum natura, & à mutatione, quæ semper est in oppositum. Nam ver, & Autumnus in temperamento minimè conueniunt adiuicem; similiter æstas, & hyems differunt in eodem ob temporum contrarietatem; quia nimirum tempus aduersatur tempori: ac propterea si ver plus iusto frigidum fuerit, autumnus calidior erit; & si autumnus frigidior, ver, vt plurimum, calidior. Similiter æstas, si plus solito calida fuerit, hyems maximè frigida erit; & si frigida, bruma calida erit. Quare Hippocrates in libro de natura humana scriptum reliquit, à vere Autumnales infirmitates dissolui, ab Autumno, vernas; æstiuas, à Bruma; brumales verò ab æstate. Ex his itaq; habetur non solum, anni qualitas, sed effectus: nimirum si annus à suo egreditur temperamento, quod accidit, dum tempus in tempus conuertitur; hoc est, ver in brumam, Autumnus in æstatem, & tempora confunduntur.

Æstus plurimi si dominentur. Ver valde pluuium Autumnus calidior. Ver longum, & frigidum. Hyems matura, & longa.

Ver, & æstas frigida.

Ver, & Autumnus æstas & hyems non conueniunt inter se.

Infirmitates annuæ à quibus dissoluitur.

tur adinuicem : annus quidem tunc morbifer erit, & lethalis . Accedit quoque, quod ver, & æstas, Autumnus, & hyems etsi adinuicem conueniant essentialiter in actiuis qualitatibus, & per se : nihilominus tamen dissentiri possunt per accidens ; sicuti de facto quandoq; dissentiunt. Si in brumæ initio aer caligine, ac obscuritate obumbretur, æstusq; vigeant absque pluuijs : ver grandinosum portentunt . Prouenit id certè ob vaporum multitudinem, qui tunc abundant : vnde quod non fecit hyems in frigiditate ver facere, maximè consentaneum est in grandinibus, ob hyemis calorem in vere relictum, ac etiam ob temperamentum. Hyemis initium propriè in solsticio fit hyberno, iuxta veteres Philosophos in octauo Vergiliarum : vtrumque obseruare licet . Si post vernum æquinoctium nebulæ multæ fuerint, inde ad septimum menscm, id est Autumnum, venti multi, & flatus tunc erunt, & terremotus . Ratio est manifesta, cum multæ exhalationes à verè, atque æstate impeditæ suos nequiuerunt producere effectus : sed contrario adueniente temperamento, excitantur venti à præmissis exhalationibus, quæ latebant occultè : vere, & æstate impediendis. Effectus exhalationis fumidæ sunt præsertim venti, & terremotus. Si circa æquinoctium aphricus spiret : pluuias proculdubio dabit . Aristoteles problemate vigesimo quinto, sectione 26. & Theophrastus in libello de signis pluuiarum . Quod vero dicit circa æquinoctium, non explicans quale sit illud, nonnulli de autumnali arbitrantur, & rectè, cum circa illud Africus excitari solent. At nos remur vtrumque : nam ambo tempora mutare solent, ac ideo si Aphricus fiat, cum sit pluuidus, pluuiæ erunt expectandæ. Sub ea ne, vel sub Arcturo pluere solet : at si non pluet, circa æquinoctium (nempe autumnale, tamquam illis proximius) erit imber, aut ventus . Cum multæ niues suo tempore decidunt, non iuxta Theophrastum solum, sed iuxta omnes ferè, annus benè cedit tum ad rerum copiam, tum quoq; ad corporum salubritatem . Causa certè est, quod frigus ex niuibus procedens, calorem impellit ad vegetabilium radices : qui coadunatus, causa est germinationis illorum, aqua paulatim illas irrigante ex niuium resolutione . Deinde in anno, cum abundant niues, signum est, dominari Aquilonem : & annus Aquilonius melior, & salubrior est Australi, vbi niues minimè decidunt ob flatus caliditatem : etiam iuxta Hippocratem, & Galenum Aphorismo quinto, & decimo septimo tertij secti : cui fidè adhibet Theophrastus in libello de signis pluuiarum . Ac ideo Aquilonius annus ceteris præstat præsertim Austri . Nam animalibus, plantisq; imbres Aquilonij magis profunt . Ratio quidem est, quia dulcem necesse est, esse aquam, non salam : Aquilonia dulcis est, Austriua salsa iuxta Aristoteli libro secundo Meteororù, ob plurimam fumidæ exhalationis admixtionem : quibus & nos addimus, ob mare, quod Austro pertransit, cuius aqua salsa est : vnde & illius impressiones suscipit : Aquilo terram, flumina & dulcium fontes aquarum : Ideo hæc salubrior illa est, ac propterea animalibus magis proficua : Austriua autem aduersa, & noxia . Vnde est & illud adagium, dulcia sunt amica natura : Igitur dulces oportet esse aquas, hæc dulces optime sunt, etiam iuxta Hippocratem in libro de aere, aquis, & locis . Circa Hybernium solsticium per quadraginta dies aërem penitus algere, scripsit Theophrastus capite tertio sexto libro quinquo de Plantarum causis . Si Etesia plurimum temporeauerint, & Autumnus ventis per flatus fuerit : hyems tranquilla, & ventis silens erit Theophrasto in libello de signis ventorum . Quod si contrario modo se gongingat, contrario etiam modo se hyems habebit : nimirum si etesse parum flauerint, & Autumnus absq; ventis extiterit : hyems turbida, atq; ventosa maximè reddetur . Ratio primi est, quia exhalationum materia in illo tempore absumpta est tota, vnihil aut parum de illa remanserit : ratio secundi

Quatuoranni tempora quomodo conueniant, & dissentiant.

Aer caliginosus in hyemis initio.

Anni qualitas ex nebulis.

Tæporis qualitas ex Aphrici flatu.

Tæporis anni qualitas ex cane, & arcturo.

Anni status ex casu niuium.

Annus Aquilonius salubrior Australi no.

Aqua aquilonia dulcis, Austriua, sal.

Aristoc. ratio, & nostra.

Tæporis qualitas ex etesijs.

Serenitas, &
aeris tranqui-
litas ex Ari-
stotele.

Democriti
statis, &
hyemis qua-
litates.

eundi est, quoniam Autumnus, cum à ventis silens fuerit, materia illa tunc latens, paulatim coaceruata, emergere necessum est in hyeme tanquam autumno contigua: ac propterea ventis quati, turbidiorumque; reddi, par est. Serenitas certè, & aeris tranquillitas à nimio gelu, & æstu proueniri penitus, docet Aristoteles cap. quinto, libri secundi Meteororum, cum ab utroque; exhalationes consumantur: medijs verò temporibus, ut plurimum, ac frequenter; vel quia nondum exhalatio sit reddita, vel quòd iam euauerit, & alia nondum affluat. Multa alia, & similia in præsentì, ac in præcedenti libro sparsa reperies: quæ anni qualitates, status, ac vices explicant. At Democriti afferamus doctrinam, qui talem futuram æstatem iudicauit, qualis fuerit solstitij dies, & circa eam terni: similiter talem hyemem futuram, qualis brumæ dies, cum tribus sequentibus.

De Etesijs, Austrinis, Prodromis, Subsolano, Ornithijs, Chelidonijs, Leuconotis, & Fauonijs. CAP. XXXVI.

NOLEBAMVS nos in præsentì libro de ventis illis pertractare, qui vel generales dicuntur, vel prouinciales, vel repentini, & cæri. Nam inuimus alibi hæc pertractasse fusius: & generales iam utcumque; tetigimus, statos verò, qui statis, certis, determinatisque; temporibus flant, minime: causa iam repetita toties; nimum, cum de his, & reliquis omnibus in nostra Anemographia mentionem fecerimus. Cæterum non posuimus amicis nostris minime satisfacere, præsertim R. A. P. F. Mauritio de Gregorio Ord. nostri S. Th. Doctore, omnium scientiarum ferè eruditissimo. Iulio Cæsari Capacio Urbis Neapolitanæ à secretis viro clarissimo, & de re literaria optime merito, & nunquam satis laudato: & D. Carolo Pinto bonarum artium Illustri: qui efficaciter nobis persuaserunt, ut de his statis ventis quoquomodo digredieremur, secus enim manca, & mutila hinc videretur ventorum tractatio ob temporum mutationes ab his statis ventis dependentes. Annuimus itaque Illustrium virorum iudicijs: & in illorum gratiam ex nostra Aeolia hos excerpimus, adiecimusque.

Mauritius de
Gregorio.
Iulius Cæsar
Capacio.
Carolus Pin-
tus.

Venti cur plu-
rimi vere, &
Autumno spi-
rant, quam
estate, & bru-
ma.

Venti stati
certis tempo-
ribus flant.

Venti tales
cur dicuntur
stati.

Ventorum dif-
ficilis tracta-
tio.

Fauonij qua-
do spirant.

Sciendum igitur est primò, ventos plurimos vere, & Autumno spirare, quam æstate; & bruma: quoniam exhalationes prioribus temporibus ob radiorum solarium imbecillitatem, ac propter apertos terræ meatus abundant perquam maximè: æstate verò minimè, quoniam ob nimium Solis calorem absumuntur, bruma autem ob frigus dissoluuntur. Porrò autem statos flare certis temporibus, cernitur, siue hyeme, siue vere, vel æstate, aut Autumno, ad eò certè, & tuto; ut eos expectare, necessum est, quemadmodum ad loca determinata planetarum reditus, vnde & dicuntur stati, hoc est anniuersarij: quia singulis annis certis ferè temporibus reuertuntur. Adnotandum est secundo, difficilem esse horum tractationem; (ut de alijs pluries dictum est) ne dum ex seipsis, verum etiam, quia auctores illos confundere, & miscere videntur dum vnum pro altero ponunt, vniusque qualitate alteri attribuant: & quòd magis officit circa tempus statuum parum sibi constant; ut in intricatissimo labyrintho mentem ponant. Nos igitur sic sicco pede progrediemur, nam in nostra Anemographia, seu Aeolia, prænitius, ac in nostris Meteorologicis satis. De Etesijs itaque; sermo noster erit, Austrinis, Prodromis, Subsolano, Ornithijs, Chelidonijs, Leuconotis, & Fauonijs. Fauonij (ut ab his exordiamur) circa decimū septimū, vel decimū octauū Februarij spi-

rij spirant Sole 27. Aquarij partem per meante post annum recognitum, nam antea circa vij. vel viij. Februarij: in intercalari vno die anticipantes; ac post quadriennium in idem omnes redire, Eudoxus putavit. Quippe qui arbitratus est, omnium certè flatuum (si minimos obseruare ambitus conuenit) eundem terua re ordinem lustro sequenti: & easdem subire vices. Fauonium nonnulli iuxta Plinium vocant Chelidonium, ab Hirundinis apparitione, & Auium aduentu 7. Calend. Martij hoc est 23. Febr. iuxta veterem annum: post recognitum verò 5. Martij flare incipiunt spatio dierum nouem. At Ptolemæus de inerrantium siderum significationibus per Leonicum translatis ad x. Cal. Martij id retulit, qui est xx. Februarij correspondens. 2. Martij iuxta annum recognitum, his verbis. Aquilo pluuiosus spirat. Leo occidit. Aquilones Chelidonij appellati, incipiunt, & per quadriduum flant: hirundines apparent. Sed & idem Ptolemæus in libello de siderum inerrantium significationibus per Federicum Bonauenturam, scribit aliter: nempe; mense Martij. 5. qui est. 9. Phamenothe iuxta Aegyptios, Cæsari Chelidonij flatus diebus decem spirant. Die 6. qui est x. Phamenothe, Cæsari Chelidonij flatus. Quidam Fauonium aliquando vocarunt Ornithiam, non nisi quia veris initio flans, tempus futuræ auium oportunissimum annuntiare cernitur. Sed hæc adinuicem pugnant, cum Fauonij per dies nouem iuxta Plinium spirent: Ornithiæ verò iuxta Columellam per dies triginta; initium sumentes à x. Cal. Martij iuxta annū Iulianum, veterem qui dies est 20. Feb. correspondens diei 2. Martij anni Gregoriani; quemadmodū & Ptolemæus scribit; sed discrimen est vtriusque in duratione, & in nomine. Rursus illi sunt Austrini, cum hybernum coelum molliant veris initio: hi sunt septentrionales; Columella scriptore lib. 11. cap. 2. At verò alij explicant, Columellam septentrionalium nomine intelligere Fauonios: cum etiam iuxta Aristot. libro 2. Meteor. cap. 6. ad flatus Septentrionales pertineant, quia sunt natura frigidi. Vnde Plinius libro secundo, cap. 47. testatur aliquos vocare Ornithias Fauonios, & esse ventos de genere Aquilonio. Et Theophrastus in libro de ventis docet, Fauonium post brumam, vere ineunte, flare, & moleste, cum flet frigidus. Alij autumant Ornithias esse verè Australes (vt Federicus Bonauentura) & ad flatus Austrinos pertinere: nec obstat ab ortu brumali spirare, quia Orientales venti Australes quoque sunt iuxta Aristotelem, quia calidiores, cum ab ortu flent. Et hoc est, quod alij dicunt, tum ex p̄fiscis Philosophis, tum ex recentioribus quoque: quod post brumalem conuersionem die 70. vel 71. spirare incipiunt, nempe prima vel secunda Martij post annum recognitum. Verum enimvero Ornithiæ idem sunt, quod Rhodonæ, & Leuconoti. Dicuntur Ornithiæ; quia ad auium fosturam etiam sine maris coniugio aptissimæ sunt. Sicuti videmus in domesticis pura in gallinis, quæ absque concubitu, vere, cum ornithiæ spirent, oua pariunt (est etenim ventus foecundissimus.) Quare Aristoteles libro tertio, cap. primo de ortu Animalium, & libro 6. cap. secundo de Historia Animalium, subuentanea oua Zephiria vocat ab Ornithiarum flatu. Ab Alexandrinis dicuntur Rhodonæ iuxta Olympiodorum, in Meteorologicis, quoniam rosas florentibus spirare incipiunt: Eo enim tempore in Aegypto rosæ florent, & Aprilis mense segetes metunt. Vocantur deinde à Philosopho Leuconothi, id est candidi, ob aeris tranquillitatem. Vnde Horatius libro 3. Ode 7. Fauonios vernos candidos appellauit hisce carminibus.

Exdokus omnes vêtos in idem redire post quadriennium purauit. Fauonius Chelidonius appellatus. Fauonij flatus duratio.

Flatus chelidonij initium, & tempus iuxta Ptolemæum

Fauonius ornithia vocatus. Fauonij, & ornithiæ flatus discrimen

Fauonij ad flatus Septentrionales spectant iuxta Arist. & Plinium. Theophr. Fauonios frigidos scribit. Ornithiæ australes iuxta alios.

Ornithiæ id est quod Rhodonæ, & Leuconoti.

Aristoteles.

Ornithiæ eorum Rhodonæ dicuntur. Ornithiæ eorum Leuconoti vocantur. Horatius.

Mm

Quid

*Quid spes Aetherie, quem tibi candidi
Primò resistuent vere Fauonij.*

Ptolemæus de Leuconoti flatu. Ptolemæus in libello de syderum significationibus iuxta Federicum Bonauenturam, 14. Aprilis, qui & 19. Pharmuti, Aegyptijs Leuconotum spirare scribit. At verò die 22. Februarij, qui est 28. Mechir, scribit, quòd Hipparcho, & Euctemoni Ornithiæ flare incipiunt frigidi, & hirundo aduenit. Die 23. Februarij, qui est 29. Mechir, etiam, quòd Eudoxo adueniente hirundine, imbres, & Aquilones Ornithiæ dicti, per quatrimum spirant. xxv. Februarij, qui & 30. Mechir, Aegyptijs Ornithiæ Aquilonij cum Argeste. Democrito varij Halcyonei appellati dies. Die 7. Martij, qui & 11. Phamenoth, Democrito venti frigidi. Ornithiæ diebus nouè. Die 13. eiusdem, qui & 17. Phamenoth, Dositheo Ornithiæ incipiunt. De subfolano autem sex diebus ante Idus Maij, quod tempus quidem austrinum est, scilicet. 8. die Maij Sole 26. grad. Tauri percurrente, circa exortum Virgiliarum, flat subfolanus contrarius Fauonio. Verum ambo sunt temperatissimi, fauonius nempe, & subfolanus. Hic ab ortu flat saluberrimus, & paulò vehementior fauonio, præsertim post solis discessum ab Aequatore: ille ab occasu recto flat raro, & placide, Sole tamen occumbente. At in Ptolemæi tabulis oppositum perspicitur de eorum flatibus. Omnes præcitati flatu, nempe Fauonij, Ornithiæ, & Subfolanus iuxta communioem opinionem, vere spirant, quod nauigantibus maria aperit.

Ornithiarum initium, & duratio. Ornithiarum flatu Aegyptijs, & Democrito, Duratio, & Dositheo initium. Subfolani flatu.

Subfolani, & fauonij flatu. Prodromi venti sunt Aquilonares, caniculæ exortum præcedunt octo ferè diebus. Caniculæ exortum vide in tabulis, fit enim in primis leonis gradibus iuxta diuersas polorum altitudines. In ptolemæi libello de inerrantium siderum significationibus per leonicum translatis hæc leguntur. Die x. Iulij etesiarum prodromi flatu spirant, item die xij. Prodromi inualescunt flatu. Rursus die xxij. Prodromi flatu late spirant. At in translatis per Federicum Bonauenturam scribitur, die 9. Iulij, qui est 15. epephi, quòd euctemoni, ac Philippo prodromi incipiunt: item die 12. eiusdem, qui & 18. Aegyptijs prodromi flant. Rursus die 18. eiusdem, qui & 24. Casari flant prodromi, & die sequenti, etiam flant prodromi. Sed Columella conuenit cum Ptolemæo per leonicum, yj. Id. Iulij, hoc est die x. Prodromos flare. Plinius verò. 18. Calend. Augusti, hoc est. 16. Iulij, inquit, etesiarum prodromi flatu incipiunt. Ex quibus manifeste perspicitur discrimen in diebus, & in ventorum mixtione, dum prodromos cum etesijs coniungunt.

Prodromi venti aquilonares. De etesijs subinde sermo noster erit. Etesia sunt venti aquilonares, initium spirandi sumunt biduo post canis ortum iuxta Plinium; quod ante docuit Aristoteles lib. 2. Meteororum: vbi scribit post solstitium æstiuale, & canis ortum initium spirandi sumere. Sed Columella lib. 1. cap. 2. Calendis Augusti incipere, desinere autem, tertio Calend. Septembris hoc est. 30. Augusti. Iuxta verò Ptolemæum per leonicum. 6. Iulij etesia flare incipiunt: nam ante non scribit. x. autem etesiarum Prodromi: xv. Canicula exoritur, etesia inualescunt. 18. Etesia amplius inualescunt, 20. Sole in Leone, canis exoritur. 21. Etesia cum alijs ventis per 21. flant dies. 28. tandem eiusdem mensis Iulij, Etesia violèter spirant. At 25. Augusti scribit, quòd etesia ponunt. Sed idem Ptolemæus per Federicum Bonauenturam sic scribit. Die 18. Iulij, qui est 24. epephi, Hipparco etesia flare incipiunt: deinde 21. qui & 27. eiusdem, Metrodoro, Euctemoni, ac Philippo etesia spirant; & est oporæ principium. Die 23. qui & 29. Aegyptijs etesia spirare incipiunt. Die 24. qui & 30. Eudoxo etesia spirat. Die 29. Iulij, qui & 5. Mefori. Eudoxo oporæ principium, Dositheo etesia incipiunt. Die 25. Augusti, qui & 2. intercalaris ponit etesia. Die 29. eiusdem, qui & 1. Thoth, Hipparcho, & Eudoxo Etesia ponit. Die 31. eiusdem,

Ptolemæus quid de Prodromis sentit. Ptolemæi sententia de Prodromis iuxta Feder. Bonauenturam. Plinij sententia de Prodromis. Etesia, & illarum spirandi initium. Etesiarum spiratio iuxta Ptolemæum per leonicum. Etesiarum flatu iuxta Ptolemæum per Federicum Bonauenturam.

dem, qui & 3. mensis Thoth. Aegyptijs Etesiaz flare desinunt. Die prima Septembris, qui & 4. Thoth, Calippo ponunt etesiaz. Die sequenti Cononi ponunt etesiaz. Die 5. qui & 8. eiusdem, Cæsari etesiaz flare desinunt. Habemus itaque initium, medium, & finem spirandi etesias. Quò verò ad qualitates attinet, Metrodorus, vt notat Plutarchus, sentit, etesias spirare astricto ad Septentrionem, aere, recedente sub solstitiali reciprocatione, Solem comitans: iam dictum est esse ventos Aquilonares totius ferme hemispherij, quod est inter Fauonium, & Zephyrum: ad Solis vaporem ardore canis geminatum, mitigandum, molliendumque. Vnde cum Sol est in Leone, verti frigidiores ab hoc excitati hemisphærio, etesiaz dicuntur, hoc est anniuersarij: quia ad idem tempus reuertuntur. Porrò sunt contra calorem saluberrimi, quia illarum flatu nimis temperantur Calores, inquit Cicero lib. 2. de Natura Deorum. Ptolemæus scribit etesias à Ioue cieri, tanquam foecundiores, & salubriores cæteris; quemadmodum & ipse foecunditatis est parens, & foecundorum spirituum author. His omnibus fauent Aristoteles in Meteoris, & Suidas. Causa verò horum flatuum, cur scilicet sint frigidiores in tam ardentissimo æstatis tempore, nonnulli rentur esse niues; quæ ob ingentem æstum in borealibus regionibus liquecentes: abundantem materiam ventis præbent, vt durent, & refrigerent. Vnde & natura prouida fuit, vt molestæ æstatis intemperiem ventis etesiarum frigidis contemperaret pro animalium quiete, respiratione, atq; salute. Nili incrementum ab etesiarum flatibus effici, authores sunt Suidas, Plinius lib. 5. cap. 9. & Ammianus lib. 22. sed multò ante Callisthenes, & Democritus, à quibus & alij videntur accepisse, idem scripserunt: quamuis alij alias quoq; referant opiniones. Sed de omnibus his in nostra Anemographia. Etesiarum flatus ab Oriente, & Meridie excitari, scribit Plinius lib. 2. cui consentit Gellius lib. 2. cap. 22. Aristoteles verò à Septentrione in Occasum, inde in Ortum sentit. Quæ sententia comprobata cernitur à Cicerone, epist. 7. & 8. lib. 6. ad Atticum, & etiam ad Cornificium. Item ad Coelium epist. 15. lib. 11. scribit, statim se è Cilicia Romam versus reuersurum, atq; in Italia nauigaturum, nisi etesiaz essent illi impedimento. Cilicia in Orientibus sita est, Italia ad Occasum. Nauigaturus itaq; ab Ortum ad Occasum, ne etesijs impediretur, timebat: non à Septentrione spirantibus, hoc est dextro latere, sed ab Occidente, idest à fronte repellentibus: dum ab Occasu ad Orientem referuntur. Cui accedit Diodori Siculi testimonium, qui rerum antiquarum lib. primo. cap. 4. scribit, non magis ab Arcto etesias flare, quàm ab Hespero: non enim boreas, aut Septentrionales venti; sed qui ab æstiuo Occidente flant, etesiaz dicuntur. Verum enim uerò, vt inter authores adinuicem de ventis dissentientes tum, quò ad flatus, tum quò ad naturam, & qualitates, tum quoq; quò ad effectus, & similia omnis controuersia, ambiguitatq; tollatur: & quæ pugnare videntur, coeant in vnum: distinctione vti, necesse est de etesijs: nempe, etesias esse in duplici discrimine, quasdam Australes, alias verò Aquilonares. Etesiaz quæ biduo flant post canis ortum; de Aquilonio genere esse, nulli dubium esse credimus, quod tot illustrium testimonio comprobatur: alias vero esse Austrinas, ijdē grauissimi authores confirmant. Rursus quasdam esse cōtinuatas, nonnullas certè interruptas Continuatae sunt Aquilonares: interruptae sunt Australes. Ornithiaz, & Leuconoti idem sunt; & dicuntur etiam etesiaz, sed Australes auctoritate Aristotelis, qui 2. Meteororū. cap. 1. scribit, die 70. post brumalem cōuersionem Ornithiaz, & Australes etesias excitari. Quò circa etesiaz Australes sunt illæ, quæ ineūte vere spirant: quæ iuxta Vitruuiū lib. 1. cap. 6. & alios, flant à loco aduerso parti illi, a qua Aquilonares Etesiaz cōmouentur, à brumali scilicet ferè exortu. Sed Plinius quoq; loco citato sētit etesias, cū

Etesiarū qualitates, spiratio, & finis.

Etesiaz ventus salubres, ciuntur à Ioue

Etesiarū causa.

Nili incrementum ab etesijs.

Etesiarū flatus iuxta Plinium, & Ciceronem.

Etesiarū flatus iuxta Diodorum Siculum.

Etesiaz in duplici discrimine versatur.

Ornithiaz, Leuconoti, & Australes etesiaz, idē.

Etesiarū Australium flatus iuxta Vitruuium, & Plinium.

Theophrastus quomodo negat Austros fieri Etesias.

Flatus similes ex diuersa cœli parte ortum habent.

Etesiarum flatus in Hispania, Asia Põto, & reliquis partibus.

Etesiarum flatus in nostro tractu.

Etesiarum duratio.

Etesiarum cur interdum spirant non autem noctu.

Ventorum Austrinorum flatus.

Ornithiæ dicuntur, à bruma flare, sed leniores, & paucis diebus: quoniam bruma consumpta, & à brumali ortu, ac de parte Meridiana excitantur. Non possunt post æstiuas conuersiones, quia nimio calore materia absumitur: spirarent utique; nisi ab Aquilonaribus Etesijs impedirentur. Quod si Theophrastus huic doctrinæ reclamare videtur, cum neget Austros fieri Etesias: dicitur, Philosophum hunc non absolute negare Austros fieri Etesias: sed negat Etesias esse continuatas; quia continuatæ sunt de Aquilonio genere. Ratio quidem est, cum Australes spirent interrupti, Aquilonij continuati. Similiter, cum legitur, aliquos arbitrari, ornithias esse ventos ex Aquilonio genere, verno tempore inualescentes (ut Plinius) alios autem dicere esse Austrinos (ut Aristoteles) dicitur, Plinium per Ornithias fauonios quandoque intelligere: quia vere præsertim excitantur: testibus Aristotele probl. 3. 1. & Theophrasto eius discipulo in libello de ventis. Itaque fauonij vernales Etesiarum vocari minimè possunt, sed ornithiæ: quoniam id Australium flatuum munus proprium est; cum per id quoque tempus spirent. Deinde adnotandum est diligenter, hos, & similes flatus ex alia, & alia cœli parte ortum habere, nempe iuxta diuersum locorum positum, & cœlum aspectum. Sic docet Aristoteles lib. 2. Meteororum. cap. 6. ubi scribit, Etesias Occidentalibus, ex Septentrionibus pertransire in Thracias, Argestes, & Fauonios: quia Septentrio Fauonius est: Ab Vrfa quidem incipientes, ac in eos desinentes, qui longè absunt; Orientalibus autem ad subsolanum usque; permutari; quem sequitur Plinius lib. 2. cap. 42. dicens. In Hispania, & Asia ab Oriente flatus est eorum. In ponto ab Aquilone, sed reliquis in partibus à Meridie. Quod in Hispania ab Oriente perflant Etesiarum, Possidonius quoque; author est, quem sequitur Strabo. Qui lib. 3. suæ Geographiæ scribit, ex Hispania in Italiam redeuntibus Euros Etesias euadere in illo Mari, ad Sardonium sinum. Quod rursus eadem in Asia ab ortu spirent, iam ab Aristotele loco iam paulò antè citato desumitur: qui dixit, Orientalibus locis Etesias in subsolanos se vertere, ac permutari ex Septentrionibus: sed Asia cum in ortu sit collocata, in illa igitur ab ortu perflare Etesias, certum erit. In Ponto, quod ab Aquilone spirent, ab omnibus ferè est receptum, præsertim ab aduersarijs. At in reliquis partibus à Meridie perflare, verum est, si per reliquas partes, Meridionales sumat quis, quæ nostris opponuntur. In nostro autem positu ab Vrfa ad Fauonium usque; spirant Etesiarum. Itaque ex supræcitata iam doctrina, multæ de his ventis sedantur controuersiæ: & plerumque; contradictoriæ positiones conciliantur adinuicem. Etesiarum Duratio iuxta Columellam est per dies 30. iuxta Plinium spatio dierum 40. iuxta Ptolemæum per Leonicum. 51. per Federicum Bonauenturam. 50. noctu desinunt, interdum solum flant, hora diei tertia Orientes. Ideo, ait Seneca lib. 5. naturalium suarum quæstionum, cap. 11. vocari à Nautis somniculosos, & delicatos, quod mane nesciunt surgere, & tardius prodeunt. Cur autem interdum spirent, noctu nequaquam? Ratio est manifesta, quoniam noctu ventis materia deficit: die verò minimè. Quandoquidem die Sol è terra fumos eleuat liquefcentibus niuibus, ac ideo ventis materiam præbet: noctu verò ob nocturnum frigus congelata omnia liquefieri cessant: Etesiarum quidem Aquilonares venti sunt, loquendo de Etesijs propriè. Deinde de ventis Austrinis sermonem facturi, illud adnotandum iuxta aliquos duximus: ventos scilicet Austros frequenter flare post Etesias usque; ad arcturi sidus, quod die Septembris duodecima, vel circiter xiiij. exoritur, nimirum ante Autumnale æquinoctium diebus undecim: ipso autem Autumnæ æquinoctio incipit Corus, unde Prouerbiū, Corus Autumnat. Verum huic doctrinæ duo præcipuè reclamant: primò illa Aristotelis,

stotelis, quam docuit probl. 15. vbi determinat, tria tempora flare Austros, vere scilicet ineunte, per hyemem, atq; Autumno, cessante. Cui conforme est, quod scriptum reliquit Theophrastus in libello de ventis: dans rationem, quia Solis lationes vtriusq; simul opitulari, ac eodem tempore nequeunt, Australiumq; redditus fit, tanquam reciprocante aere, vbi sol, per hyemem à nobis recesserit, & cæt. Secundò, quòd Arcturi exortus in diuersis horizontibus diuersus est, ac varijs quoq; temporibus; ob id doctrina iam tradita de arcturi exortu, alio quidem Horizonte, & seculo verificabatur: hoc tamen seculo, & Horizonte minimè; quod de similibus quoq; intelligendum venit, præsertim de magnam latitudinem habentibus. Quod si velimus quoquo modo opinionem illam saluare, & vtrasque concordare, dici potest, quod regulariter, & in vniuersum tribus illis temporibus, hoc est vere ineunte, per hyemem, atq; desinente Autumno, credit antiquitas, Austros spirare: particulariter verò, & vt plurimum post Etesias, est etiam obseruatum. At vero quas temporum mutationes stati venti afferant, reliquum est, dicere. Fauonij post hyemem, ac ineunte vere spirantes, molesti sunt: quia frigidi flant. Theophrastus in libro de ventis. Fauonij illi tantum qui adulto vere spirant, sunt temperati, sereni, ac lenes. Aristoteles problemat. 31. & 55. Item Fauonij lenes flantes, ac clementi flatu spirantes, mare aperiunt: & nauigantibus viam præbent. Horatius Ode 4. lib. primi,

*Soluitur acris hyems grata vice veris, & Fauonij
Trabuntq; seccas machina carinas.*

Ornithiæ venti, qui etiam & verni fauonij serenitatem pariunt: quia sunt sereni. Quocirca coelum & aerem purum, & serenum candidumq; cum reddant, candidos appellarunt, quemadmodum & Leuconothos. Fauonij illi, qui Ornithijs contrarij sunt, possunt illos excitare. Author est Aristoteles problemate. 32. quia contrarij flatus contrarios excitare possunt. Austrini Etesiæ, qui & Leuconoti iuxta Arist. 2. Meteor. & Theophrastum in libro de ventis, Coelum album, purum, ac serenum reddunt. Sed Strabo leuconotum nubilum esse, docet. Etesiæ Aquilonares frigidi sunt, & sereni, temperant æstatis calores: ideo salutare, & foecundi. Austri verè Austri omnes sunt pluuij. Arist. & Galenus. Sed & ipsa experientia nobis manifestat. Prodromi venti sunt Aquilonares, ideo frigidi, & sereni.

Aristotelis, & Theophrasti doctrina reclamatur superiori bisi riam.

Opinionis vtriusq; conciliatio.

Ventorum statum significaciones. Fauonij prædictiones.

Horatius.

Ornithiæ tempora quomodo mutant.

Etesia Australis, qui & leuconoti

Etesia Aquilonares, & Austri.

*De Ecnephia, Typhone, Turbine, & similibus repentinis
flatibus. CAP. XXXVII.*

AM qui sint stati flatus, explicatum à nobis est vtrumque: sunt quidem illi, qui certis determinatisq; temporibus spirare incipiunt, ac tandem desinunt. Cum enim ventorum efficientes causæ sint statæ, certæ, atque determinatæ, certis etiam temporibus quotannis rediret oportet: certum quoq; ac statum, determinatumq; effectum in debita materia producere quoquomodo, par est. Astra namq; omnia, sed Sol præcipuè, ventorum materiam excitant, atq; dissoluunt, vt docet Aristoteles lib. 2. Meteororum. Ita quoq; è regione, cum aliorum ventorum tempora sint vaga, inconstantiæ, fluxa, ac incerta ob talem illorum materiam, nempe exhalationem calidam, & siccam iuxta Aristotelem: sic etiam effectum produci vagum, inconstantem, fluxum, & incertum, necesse est. De illis itaq; differendum est, qui incertis temporibus

Flatus stati, & certi.

Sol cum Astris veterum materiã excitat, &c.

Venti vagi, & fluxi.

Ventorū re-
pentinorum
generatio, &
discrimen.

bus eueniunt. Cumq; de hisce satis superius, nunc de illis agendum remanet, qui repentē oriuntur, & subitō etiam decidunt. Quandoquidem inter alias exhalationes sunt nonnullæ siccae, quæ cum nubibus inuoluuntur, & sursum luctantes: deorsum ab illis deuoluuntur, deprimunturq; & fiunt venti. Horum alij sunt vagi, vocanturq; fragores: quia torrentium more ruunt, vt inquit Plinius lib. 5. cap. 12. Nonnulli sunt impetuosiores, qui discissa per medium nube, vel per partes fra-

Ventorū re-
pentinorum
species.
Ecnephias.

cta, subito erumpunt, vt Seneca testatur. Horum tres sunt species. Ecnephias, Typhon, & Turbo. Ecnephias iuxta Aristotelem ventus est densus, confestim, & continuus, ex nube excussus: Est namq; tumultuosus, & acer, ex subtiliori materia: qui latius, & altius vagatur continuò absq; diuulsione: non enim in gyrum,

Ecnephias di-
scrimen à to-
nitruis fulmi-
nibus, & cæt.

sed rectus fertur. Quare, & si tonitrua, fulmina, fulgura, & similia à nubibus excutiantur, nihilominus tamen, quia Ecnephias densior excutitur, & continuò, & confestim: fulgura verò & tonitrua paulatim, & sparsim, tenuioraq; excernuntur: discrimina buntur certè ab Ecnephia, in cuius ortu multam exhalationem, & continuam esse, scripsit Aristoteles loco iam citato. Nam ideo multa est, quia cōtinua, & confestim excernitur, vnde violenter flat: quia secretionis celeritas vires illi adhibet. Ecnephia aliqui volunt, vt sit ea, quæ procella latinè vocatur. Typhon

Typhonis na-
tura, & effe-
ctus.

vnus ex repentinis quoq; ventis findens solida, sæuiter percutiens, aquam à mari absorbens, ob quod à Nautis Typhon vocatur, cum in Typhonis speciem aquam à mari absorbeat, ex spissiori materia ac crassiori originē habet. Vnde à vehemē-

Typhonis no-
mina ob ma-
lignitatem.

tiori impulsione incensus, & instar ardentis rotæ in gyrum agitur: arbores, & nauigia contorta, comprehensa q; frangit; atq; destruit: ob id Plinius vocat eum, præcipuam nauigantium pestem; alij Demonem centum capitibus præditum, (si fingendi detur licentia) quem in cinerem fulminibus Iuppiter redigit: locum fa-

Contra Ty-
phonem re-
medium.

bulæ præbentes, sed non absq; fundamento ob ruinam. Plinius addit, quòd si aduenienti Typhoni acetum spargatur, atq; diffundatur, cessare prorsus tempestatem: res mira certè, vt tam tenui, ac facili remedio, Ecnephias furor sedetur, ac mitigetur tempestas; nam illius vi repercussus, correpta secum in coelum refert,

Typhon ful-
men iuxta
Apuleium.
Typhon idē
quod vortex

forbetq; in excelsum. Apuleius tamen inter fulminum genera hunc reponit, dicens: si ignitum fuerit fulmen, vocatur Typhon. Ex latinis nonnulli rentur, vt Typhon sit idem quod uortex, & rectè iuxta Aristotelem: qui in Meteorum loco citato habet hæc verba. Sic vortex ille in quibus inciderit extra, & mari circumuoluta sustollit, voluensq; secum in sublime adducit. Cui adhæret Seneca, & præfertim Plinius, qui ita scribit. Si verò depresso sinu acrius rotati effregerint sine igne, hoc est, sine fulmine, vortices faciunt, qui Typhon vocatur: id est, vibratus

Vortex fit et
in terra.

Ecnephias, & cæt. Sed Aristoteles vorticem in terra etiam fieri docet, in portis scilicet, aut in vijjs: differentem prorsus ab eo, qui fit in nubibus. Discriminan-

Ecnephias, &
Typhonis di-
scrimina.

tur adinuicem Ecnephias, & Typhon penes densitatem, & raritatem, intensiōnem, & remissionem, Spiritus. Ecnephias enim Typhon est rarus, & remissus: Typhon est Ecnephias densus, & intensus. Ecnephias aufugit à visu ob remissionem: Typhon conspicuus redditur ob densitatem, nempe ob nubem densam, qua tegitur. Ecnephias certe est absq; nube, & ab ea excernitur: Typhon non-

Typhon est
Ecnephias in
concoctus
iuxta Arist.

nisi cum nube, quam secum trahit, vt Cecias, & hoc est, quod innuere voluit Philosophus, Typhonem esse veluti Ecnephiam inconcoctum: nam ipso met teste libro 4. Meteororum tex. 18. quod concoctum est, siccius certè redditur: ideo spiritus siccius à nube humida facillimè liberatur, tamquam tenuitate, humiditatequè præditus. Ventus namq; Typhon ob suam humiditatem, densitatemq; semper à nube comitatur, nec ab illa deseritur teste Aristotele. Ecnephias autem, quia à nube excernitur, & continuatur, rectaque fertur non in gyrum, nec ip-

sus

fius nubis continuatio subsequitur : differt prorsus à Typhone. Sed est etiã aliud discrimé inter Ecnephiam, & Typhonem, quia Ecnephias imbre definit: Typhon frigidior vi indiget . Verum de vtroq; lege Lucretium Poetam, & Olimpiodorũ in Meteoris. Non fit Typhon Aquilonius, hoc est flante Aquilone, seu temporibus Aquilonijs . Ratio est manifesta, quia cum ventus sit calida, & sicca exhalatio, & Typhon ventus est : regnantibus Aquilonijs flatibus minime potest fieri Typhon . Similiter Ecnephias non potest esse niuosus, hoc est, niue, latente, & niuosis temporibus non fit Ecnephias eadem met ratione, cum sit ventus, & iste sit exhalatio calida, & sicca : frigus namq; & gelu cum sint victores, initio generationis Ecnephiaz estinguunt illum ; itaq; neuter generabitur . Quas ob res Ecnephiaz, & Typhonem vere, & Autumno generari, par est : quia temporibus illis flatibus, & exhalationes abundant perquam maximè . Autumno quidem viget siccitas, vere humiditas expelli incipit : quæ omnia certè ad eorum generationem, maximè conducunt. At verò Theophrastus in libello de ventis, Arpaetiam, Thrafciam, & Argestem maximè Ecnephias fieri, tum primò, quia nubes constringunt ob frigiditatem : & Ecnephias vi frigoris excitatur, nam è nubibus coeuntibus excernitur : tum secundò quia semper flat, & nunquam desinit ; cum in alios incidant, & illos sternant . Verba Theophrasti hæc sunt . Procellas (hoc est Ecnephias) Septentrio, Thrafcias, & Argestes gignunt : fiunt autem procellæ cum vicissim spirantes venti incurrunt, & se collidunt, ac præsertim in Autumno: ex reliquisq; anni temporibus, vere . Sed hæc est sui præceptoris sententia libro 2. Meteororum cap. 6, vbi inquit . At procellæ autumno quidem maximè, deinde vere existunt, ac Septentrio potissimum, & Thrafcias, & Argestes . Cuius rei causa est, quod procellæ maximè fiunt, cum in alios spirantes alij incidunt, quod hi potissimum alijs flantibus faciunt . De turbine autem hæc habemus . Turbo est, cum duo venti ex oppositis nubibus egressi, concurrunt, magnoq; impetu colluctantur adinuicem . Vtrum verò duo venti oppositi simul spirare possint, sunt, qui negant: inter quos est Philosophus lib. 2. Meteororum cap. 6. sed nescimus cur negant, cum hoc, vt plurimum, contingat ; tamen si perseverare nequeat: cum ventorum oppositorum materia etiam diu stare non possit, & sic intelligendus est Aristoteles. Virgilius falsus est pugnam hanc ventorum, dum primo Georgiorum ita cecinit.

Omnia ventorum concurrere praelia vidi .

sed de his alias . Turbo cum incenditur, præster euadit : nam præster igneus turbo dicitur . Alij dicunt, cum Typhon coloratur, sic præster . Præster est ex fulminum genere, differens à fulmine in spiritu : quia si spiritus multus, ac tenuis excernatur, fulmen est . Ex quibus manifestum est discrimen inter præsterem, Typhonem, Turbinem, & Ecnephiam, qui à fulmine densitate est diuersus . Ecnephias oritur à nubium colluctatione, atq; conflictu cum superabundanti exhalatione, Typhon absq; exhalatione, Turbo cum duorum ventorum conflictu . Præster cum colore . Verum omittere nolumus, quid de Typhone vento cecinit Lucretius Poeta : nempe cum circumagitur, & eundem circumiens locum, atque seipsa vertigine concitatus, turbinem esse . At horum omnium portenta hæc hæc sunt: etsi superius, sparsi sint tacta. Ecnephias acer & tumultuosus est: quandoq; cum igne, & sono coeli venit, Seneca . Plinius verò ait. Flatus coorti, rursusq; deiectioni interim obducta nubium cute, multiformes existunt . Vagi quippe, & ruentès torrentium modo tonitrua, & fulgura educunt, maiori verò illati pondere, incursumq; si latè siccam reperiunt nubem, procellam gignunt: quæ à Græcis vocatur Ecnephias. Typhon solida findit corpora, sæuiter percutit, à mari aquam absor-

Typhon non fit Aquilonius.

Ecnephias non est niuosus.

Ecnephias, & Typhon quibus temporibus generantur.

Procellæ à quibus veteris generantur iuxta Theophrastum, & Arist.

Turbine generatio .

Turbo præster euadit. Præster quid sit. Præsteris, Typhonis, Turbinis, & Ecnephiaz discrimen .

Ecnephiarũ portenta.

Typhonis portenta.

Vorticis por-
tens.

absorbet, è terra circumuoluta substollit. Arbores, & nauigia contorta frangit: correpta secum in caelum refert, sorbetq; in excelsum. Aristoteles, Seneca, Plinius, & Lucretius. Vortex si Typhon est: ea quæ Typhoni appropriantur, efficiet. At potius vortex ima respicit: quod certè in fluminibus cernitur. Cum enim rapido cursu absq; impedimento fluunt, rectum est illis iter: at ubi in aliquod saxum incurrere solent vel ad ripæ latus, vel in aliquod lignum in medio promi- nentia, retorquentur, & in orbem aquas sine exitu flectunt: omnia circumlata in se sorbentur in imò, & vorticem efficiunt; sic etiam in aere accidit. Typhonem, cum Turbinem esse, dixerit Lucretius, ea, quæ Typhoni attribuuntur: Turbini quoq; attribui possunt.

Ventorum utilitates.

CAP. XXXVIII.

Ventos de
Thesauris
suis produ-
cit Deus.

Ventorū vi-
litate elemē-
tis, mixtis, &
animalibus.

Ventorū vi-
litate aui-
bus, & equis

DE ventis alijs, puta de Apogeis, Hipogeis, Altanis, Tropis: de his quoq; qui quibusdam gentibus peculiare sunt tantum, & non alijs, qui prouinciales dicuntur: & de miraculosis in nostra Anemographia digressi fuimus. Superest nunc aliquas ventorum utilitates afferre, ut huic secundo libro suprema imponatur manus. Producit certè Deus ventos de Thesauris suis, ut mortalibus innumera afferantur commoda. Ex ventis custoditur cœli, terrarumq; temperies: enocantur aquæ, & supprimuntur non nisi ventorum ventilatione, superuacua remouentium: segetes excitant, latentes fruges adaperiunt. Ventis vteriora noscimus: commoda cuiuscumque regionibus communia sunt: inter populos commercium initur: gentes locis dispersæ, miscuntur: quibus & nos addimus, quod absq; ventis noui orbis cognitio semper obscura, & latens nobis fuisset, sicuti & prisca illi ætati. Amplius, quæ æstiuis ardoribus incanduerint, ventis refrigerari, manifestum est. Venti fatigata corpora reficiunt, excitant aerem, ne motu carens, vitium capiat: ideo certè illum agit, ut à putredine seruet. Venti fructus coquunt, alunt corpora: nauigantibus profunt, ut eant, quò velint etiam contrarijs vijs: quo Reipublicæ commoda afferant. Lege Cedrenum suis in historijs, Senecam, Plinium, Clementem Alexandrinum, & alios sexcentos. Porrò autem animalibus profunt, quæ & alunt. Ventorum afflatu impleri aues foeminas, cum foetandi hora instaret: scribit Plutarchus.

Vulturem foeminam dumtaxat inueniri, & ex vento concipere, Ioannes Tzezes scripsit.

In monte Tagio Lusitaniæ, quasdam equas concipere vento: Idem dixit. Hæc quò ad secundum librum, diuina gratia adiutrice, dicta sint.

Secundi Libri finis.

DE

D E

PRAECOGNOSCENDIS TEMPORVM MUTATIONIBVS.

IVXTA TRIPLICEM VIAM, COELESTEM,
Meteorologicam, & Terrestrem.

Liber Tertius.

AVCTORE R. PAVLO MINERVA BARENSE ORDINIS
Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magistro.

*Observatio mutationis temporum ex terrestribus ob Cœli
actionem in ipsis. Cap. I.*

OE LVM in hæc inferiora agere, nulli dubium est: qui-
nimò certum id habemus, & ratum cum apud Philoso-
phos, tum quoq; Theologos. Nam si nõ ageret talis Di-
uinæ providentiæ ordo utiq; tolleretur, frustareturque.
Quippe quæ ea est, vt corporum cœlestium motu, lumi-
ne, influxu, figura, elementorumq; omnium circumvolu-
tione, alterationeq; inferiora gubernet. Vnde qui cœ-
lorum motum, lumen, influxum, figuram, & consequentia
negat, dubio procul Diuinam providentiam naturalem

Cœlum agit
in inferiori-
bus.

negare videtur: quæ non nisi hisce regulariter gubernare, extendiq; super corpo-
ralia cernitur. Hæc si per se illustria non essent, à nobis & firmis rationibus pro-
barentur, quas alias scripsimus: & illustrium virorum testimonijs roborarentur;
Doctoris Angelici præsertim, Alberti Magni, Ioannis Damasceni, Boerij, Platonis,
Aristotelis, Theophrasti, Galeni, Ptolemæi, Conciliatoris, & innumerorum ferè
authorum: Tametsi de his quæ ad spiritum pertinent, sit alia theoria. Itaq; in-
ter omnia in corporalibus rebus directe influunt: at inter animantia, irrationabi-
libus præcipue. Habet namq; homo quid præcipuum in se, & penè diuinum: quod
est supra omnes cœlos. Irrationalia verò cum ratione careant, intereantq; omni-
no, necessario aguntur, quamuis quò ad corpus æqua sit verorumq; conditio. Quà
re siderum influxu, continuaq; elementorum agitatione extimulantur. Quò fit,
vt temporum mutationes magis præsentiant: indicantq; nobis, qui dies erunt;
num tranquillii, quieti, & mites: an tempestuosi, imbriferi, nimbori, flatuosi, & si-
miles. Id nobis innuit patientissimus Iob: dum capite duodecimo dixit. Inter-
roga iumenta, & docebunt te, volatilia cœli & indicabunt tibi, loquere terræ, &
respondebit tibi: & enarrabunt pisces maris. Quæ quidem non documento ver-
bi intelligenda veniunt, cum non loquantur: sed exempli & moraliter, & physicè;
iuxta illud Salomonis Prouerbiorum capite sexto. Vade ad formicam ò piger, &

D. Thomas.
Magnus Al-
bertus. Ioan.
Damascen.
Boerius. Pla-
to Arist. Ga-
lenus. Ptole-
meus. Conci-
liator, & cet.

Irrationalia
necessariò
aguntur.

Irrationalia
temporù mu-
tationes nobis
indicanz.

Iob.

Salomon.

N n confi-

Formicæ sapientia, prudentia, & labor.

Formicæ nubilata tempora præcognoscunt.

Aquæ locus terra est.

Psal. 103.

Scripturæ dicens; Deum super aquas terram fundasse.

Psal. 135.

Locus illius scripturæ prima explicatio.

Explicatio secunda.

Explicatio tertia.

Quarta explicatio.

Psal. 103.

Postrema explicatio iuxta Magnum Albertum.

considera vias eius : & disce sapientiam . In æstate quidem frumenta formicæ congregant in horrea sua, quò hyeme vesci possint: vt mirum sit in tam paruo animaliculo tot labores conspicerè . At maior est sapientia, & prudentia eorum, quæ pro futuro laborant : nam prudentis est, & sapientis pro futuro prouidere, & prælagiunt temporis mutationes : quia præuident hyemem pro quo laborant ; Quinimò æstate ipsa præsentiuunt nubila tempora, & pluuiosa: cum se à recollectione contineant intra tecta, ne pereant, vt dicemus. Huiusmodi itaq; animalia nobis indicant aeris qualitates, & temporum, & prudentiam, atq; sapientiam. Quod quidem exempli documento moraliter, & physicè fieri iam explicauimus. Similiter de cæteris intelligendum est, siue sint animalia, siue non viuientia ; vel siue simplicia, vel composita, & mixta . Qua de re temporum mutationes ab his, qui in terra degunt, venabimur . Quæ in terra degunt, vocamus omnia quæ sub cælo sunt : siue volatilia, siue quæ in aquis mouentur, siue alterius sint generis. Quandoquidem & volatilia tametsi sint aërea, in terra tamen gignuntur, viuunt, & intereunt . Aquatica tametsi in aquis originem habeant: nihilominus tamen in terra quoq; nutriuntur, & finiunt. Aqua etenim supra terram est; ita vt sit locus eius : & absq; terra aqua consistere minimè posset, cum sit fluida . Quod vtq; confirmare videtur Spiritus sanctus per os Dauid dicentis : qui fundauit terram super stabilitatem suam; Terra igitur est aquæ locus, quia naturali ordine elementorum omnium infimum est elementum; ac propterea cum moriuntur pisces, in terram tandem quiescunt . Verum enimvero alia scriptura huic aduersari videtur, dum dicit Deum super aquas terram fundasse: Igitur aqua est terræ locus, non terra locus aquæ; quia super aquas Deum terram fundasse dicitur; ac ideo pisces in aqua nascuntur, viuunt, & intereunt . Sed huic, & consimilibus scripturæ locis multipliciter fieri satis potest . In primis dicendo scripturam eò loci iuxta vulgarem loquendi modum esse: Quemadmodum vulgò dicimus ciuitatem super fluuium ædificatam; non quòd re verè super fluuium sit ædificata, vt super aquas nates: sed dicitur super fluuium ædificata, hoc est iuxta fluuium, quia ei adiacet . Sicq; interpretari etiam potest illud Ioannis capite 4. de Christo, qui sedebat sic supra fontem: hoc est iuxta fontem . Secundo potest responderi, auctoritatem posse sic intelligi: nimirum, Deus fundauit terram super aquas, hoc est, quòd plus quàm aquæ sit fundata . Quandoquidem cum cælum citissimo feratur motu, manifestum est secum trahere ignem motu velocissimo tamquàm sibi proximiorum: aerem deinde, sed non tam veloci impetu: Aquam postremo ab oriente occidentem versus impellit, sed debilius: quia suo pondere, quamuis mota, recurrit tamen . Terra verò nullo fertur motu, ac propterea supra aquas fundata dicitur: hoc est, plus quàm aqua, fundata, & stabilita . Tertia explicatio est, terram super aquas fundatam dici: quia in eius visceribus, fossione aqua cernitur . Quartò intelligitur auctoritas eminenter; id est fundauit Deus terram super aquas eminentia, & altitudine: ne scilicet aquis operiretur propter inhabitantium comoditatem; iuxta illud Psalmi, terminum posuisti eis, quem non transgredientur: neq; conuertentur operire terram . Præcepit enim Deus in mundi initio aquis, dicens congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt in locum vnum, & appareat arida . Postremo fit satis cum Magno Alberto distinguente, terram considerari posse, vel vt elementum, vel vt corporum generabilium materia: & hoc quidem modo super aquas fundata dicitur . Quandoquidem corpora adinuicem mixta sunt: terra verò per se continuatur . Porro continuatio ex aqua prouenit, quatenus terræ intrinsecus infusa, partes eius coagulat, compaginatq; ; ob humidum scilicet illas continuans in commixtis corporibus: aliter in minutissima

terra quæque comminueretur, & in atomos resolveretur; sicque dicitur firmitatem ab aquis habere. Illo autem modo nimirum, ut elementum, non super aquas, sed super suam stabilitatem fundata dicitur. Stabilitas quippe sua iuxta Magnum Albertum natura ignis est: quia ex illo habet in centro locari. Alibi vero dicitur super nihilum fundata; quatenus per se fundatur in centro, nec ad alia terminatur elementa, sed ad ipsam potius quadam alia terminantur. Ex quibus habetur ex terra & aqua unum totum fieri simul, & non diuersa: hoc est unum constitui globum; quatenus scilicet consideratur, ut corporum generabilium materia: at ut elementum, diuersi quidem sunt globi, atque distincti. Terra igitur locus est animantium omnium, volatilibus, quadrupedum, reptilibus, gressibilibus, aliorumque tam perfectorum, quam imperfectorum, atque etiam piscium, tanquam omnium fundamentum. Nam si intereunt, in limo profundi (ut dictum est) descendere, ibique quiescere, manifestum est. Idcirco pisces cum his quæ in terra degunt, reposuimus: & si in aquis oriantur, viuunt, & finiunt. Nos igitur primo ex terremoto temporis naturam inuestigabimus, nam in terræ visceribus gignitur, vel ventis in ea genitis, vel aliunde inclusis: ac propterea ad terrestrem tractationem illum retulimus, quia re vera terrestris est: & si concurrentibus ventis iuxta alios, qui in sublimi fiunt. Deinde ex his quæ in aere, vel circa aerem fiunt, & apparent: iudicabimus. Subinde ex his, quæ in aqua, vel circa aquam: postremo ex his quæ ab igne proficiunt, vel circa ignem videntur: eliciemus. Postmodum aeris qualitates ex volatilibus acris indagabimus, deinde ex volatilibus aquaticis, quæ sunt ex genere amphibiorum: tertio ex pennatis domesticis, subinde ex piscibus, vel ex his quæ ex genere etiam sunt amphibiorum, ut ranæ, contemplantur. Rursus ex quadrupedibus: secundo ex imperfectis: tertio ex insectis pennatis, & reptilibus: quarto ex vermibus: quinto ex plantis, & arboribus: sexto ex mixtis, compositisque, & inanimatis, postremo ex homine examinabimus. Ita, ut quidem in consideratione veniant absque terremoto explicatione: quæ à nobis omnia sigillatim sunt examinanda.

Terra alibi dicitur fundata super nihilum.

Ex terra, & aqua fit unum totum.

Terra locus omnium animantium, volatilibus, quadrupedum, reptilibus, & cæc.

Terremotus generatio.

Præsentis libri ordo.

De terremoto, & causis eius, natura, & speciebus.

Cap. 11.

NON tantum admiranda est terremoto natura, origo, causa, quantum timenda: cum ex illo multi proueniant mali effectus, ut ex experientia ipsa omni ferè tempore testata est. Nam (ut inquit Seneca) ipse Siciliam à Calabria diuisit: inter quas mare erupit, vocaturque locus ille pharum. Ipse diuisit Hispaniam ab Africa, cum ante utraq; regiones coniungerentur simul, atq; coniuuerent: nunc verò dissimiles mores habent, sed hæc infra, paulò súsius enarrabuntur. Fit terræ motus principaliter à Deo iuxta Diuum Thomam super Psalmum 17. deinde à vento alium ventum intra terram impellente. Includuntur sanè venti sicci in eam, vel de foris venientes, vel etiam intus generati. Qui cum exitum quarant, nec propter obstructos terræ poros, meatuq; usquam illis pateat exitus: virtute sua attolluntur, retroferuntur, & in se se reuoluuntur. Vnde fit, ut terra persitrepit, & concutitur. Hinc sequitur terremoto non posse simul esse in toto orbe, quia non possunt venti oriri ut simul omnes replerent partes terræ. Beatus Thomas inquit quòd

Terremotus diuisit Siciliam à Calabria, & Hispaniam ab Africa.

Terremotus à Deo fit principaliter iuxta Diuum Thomam deinde à vento.

Terremotus non potest esse in toto orbe, quia non possunt venti replere partes terræ.

to: venti oriri ut simul omnes replerent partes terræ. Beatus Thomas inquit quòd

Na 2 per

per ducenta milliaria ad plus, potest terremotus se extendere. Seneca scribit non posse terremotum occupare simul locum ultra centum passus: Nam vapor expellitur ab vno loco ad alium. Idcirco non potest totus orbis simul tremere nisi miraculo: sicut in passione Domini. Videtur tamen terra tremere, quia in se mouetur: non tamen tota, nec de loco ad locum. Causa eius efficiens solis calor est. Babylonij, vt author est Plinius, sentiunt causam effectricem trium planetarum calorem esse: scilicet Saturni, Iouis, & Martis: quibus etiam fulmina assignantur. Aristoteles secundo suæ Meteorologiæ terremotum ex ventis fieri terra inclusis, & causa agente: prævalente tamen calidæ & sicca exhalatione, vt materiali. Sed re vera venti vt materia concurrunt. Quia terra suapte natura cum sit frigida, & sicca, imbribus tamen madefacta, solisque calore percussa: multi in ea gignuntur spiritus. Qui cum exire nequeant: vnus alium impellit: vnde terra concutitur, & tremit. Causa igitur eius materialis est exhalatio, aut ventus intra terram genitus: vel iuxta alios, aliunde immissus. Sed reuera tales spiritus in terra gignuntur. Nam si omnia meteora fere ex exhalationibus, & terræ vaporibus constant: multo magis terremotum ex exhalationibus, spiritibusque in ea genitis (quia omnia in ea gignuntur) & inclusis gigni necessum est: quorum spirituum reciprocantium, interclusorumque, vel per angustum elisorum mouetur iam, & perstrepat. Formalis causa est ipsa agitatio, concussioque; quemadmodum in nubibus, vt superiori libro dictum est de tonitruis, & super terram de ventis accidit: ita in terra dicendum est de terremotu. Id enim quod ventos, eius & tonitrua impellit: idem quoque subter terram terremotum generat. De finali autem postremo dicemus. Sed enarrare opere pretium est, modos, seu terremotus species. Plinius quatuor enumerat, casum seu ruinam. Hiatum, tremorem, seu concussionem, & demum loci separationem à loco. Ex Aristotele nouem ferè species, quæ sparsæ erant, colliguntur: assentiente Raphaelè Volateranno viro Clarissimo. Primus modus est tremulentus, Græcè τρεμυδης, quando late concutitur. Deinde Palmodes παλμυδης, quando alte commouet. Epiclintes, επικλιντες, quando terremotus in obliquum mouet secundum angulos acutos, βραστες brastes, quando frangitur cum motu, & supra, subterque euertit secundum angulos rectos. Chasmatis χασματις in euruis locis contingit: cum sit terræ hiatus. ρηκτες Rectes hoc est scissor: qui rimas aperit. Οστες, οστες, qui vnâ continuat scissuram. Μεκτες, μηκτες, qui sonat, & mugit, etiam dum terra tremit. Dicit rursus in mari analogum, ac simile aliquid terremotus cerni: dum concussio, & hiatus in eo videntur. Quæ species à Magno Alberto sic enumerantur. Scilicet scissio percussio, perforatio, subuersio, tremor, & titubatio. Nonnulli verò sic interpretantur: nempe tremorem, & scissionem, sonum, & motum, ventum, & cinerem: & hæc interremotibus contingere. Sed tandem Aristoteles omnes has species in duas tantum reuocat, in tremorem scilicet, & pulsum. Nam τρεμυδης σφυμμυδης dicit. Tremor fit, cum vapor, seu ventus inclusus est modicus. Pulsus est sicut sonus corporum se confricantium: isque semper accidit scissura aliqua, vel occulta, vel manifesta. Verum Possidonius illustris autor scribit terremotum quandoque sursum versus tantum, & deorsum fieri: aliquando inclinari ad alteram partem instar nauis. Hunc terremotum vocat casum, seu ruinam Plinius, Seneca verò inclinationem: quia in vnâ tantum partem totus se motus coarctat. Oritur autem ex copioso, & abundanti spiritu in vnum locum collecto. Hic motus periculosus est: nisi enim subito ex altera parte motus occurrat, qui inclinata restituat: dubio procul euertitur locus terremotu. Quod si propè locum aqua fuerit, quæ alluione aliqua cauernam augeat: fugiendus est omnino; quia ad

Terremotus efficiens causa. Babylonij. Plinius. Aristoteles:

Terremotus materialis causa.

Terremotus causa formalis.

Terremotus species iuxta Plinium. Terremotus species iuxta Volaterannum ex Aristot. Tremulentus. Palmodes. Epiclintes. Brastes. Chasmatis. Rectes. Ostes. Μεκτες. Terremotus species iuxta Magnum Albertum, & alios. Aristot. ad duas tantum reuocat omnes terremotus species. Tremor. Pulsus. Possidonius de terremoto. Plinius, & Seneca.

varietatem est dispositus. Huius meminit Titus Livijs libro secundo Decadis tertie. Hac terremotus specie Basileã concussam corruisse annuo Domini 1356. die decima octava Octobris scribit Doctissimus Freigius. At cum terra assurgit veluti in tumescens atque iterum residet: vocatur etiam tremor, agitatio, & pulsus quoque. Qua quidem specie tremuisse Frigurgum Brisgoicum anno Domini 1509. Calendis Nouembris, auctor est idem Freigius. Conspicitur quandoque ex terremotu hiatus, quo Syphilum, & Ligusticam regionem enersam esse auctor est Aristoteles libro secundo suis Meteorologiæ. Fit quandoque cum magna moles instar montis e terra egreditur, qui iam enarratus est Possidonij auctoritate, vel cum aliqua pars terræ subsidet; unde flumina, vel ignes erumpunt. Hac terremotus specie Magnus Albertus scribit Fluum Sueniæ Heccarum absortum esse: ut uno die (tres quidem mira) per integrum milliare germanicum, singulis miliaribus tribuendo 4000. passuum; sed per quatuor miliaria italica, dando singulis miliaribus 1000. passuum, auersus: nusquam comparuerit. At ante cum Aristoteles idem accidisse ait circa Hieram Insulam, & Heraclæam Ponti. Cur autem magna aquarum vis erumpat cum terremotibus? quorundam ratio est, & vera: quod sit exhalatio. Quæ cum magna vi expellatur: simul quoque quicquid est aquarum expellit. Sed prior est, quia terremoti loca apta sunt, quæ aquis sunt propinqua: quæ percussæ sunt causa iu talibus locis, ut vapores congregentur. atq; ut coarctentur: ex quibus fieri terremotum, necessario sequitur. Quare Calestenes auctor non ignobilis sentit loca aquis propinqua, tametsi non cauernosa: non esse à terremotibus libera. Quoniam licet ex loci raritate, liberum exitum vapor habeat, nihil secius ex vndarum percussione vapor vaporem impellens, replet locum: ac propterea in planis locis, si mari, vel aquis alijs tangantur, fiunt terremotus. Scribit Heluiccus Theuthonicus ordinis Prædicatorum vir doctissimus libro primo de Cælo, & elementis, capite sexagesimo; tempore Bonifacij Papæ Octavi Ciuitatem Beatæ Mariæ in qua curia Romana tunc residebat, terremotu concussam fuisse pluribus diebus: quæ tamen in plano sita, aquis plena est, & lacui vicina, & montibus propinqua. Sed Ferraria anno Domini 1570. in Cathedra Petri sedente Pio Quinto Pontifice Optimo Maximo, de Sancta Dei Ecclesia Optimè merito: regnante Alphonso Estensis Duce Secundo, & ultimo, pluribus diebus intremuit: ut ad tentoria extra urbem habitatores præcurrere cogentur ob metum, & ut securius viuerent. Nam edificia casum, & ruinam patiebantur mirabilem. Loca itaque terremotibus subiecta, sunt primo, quæ mollia habent latera: Nam molities poros obstruit, & coarctat. Secundo quæ sunt cauernosa: quandoquidem vapor ibidem congregatur, ac ex alio superueniente coarctatur. Quare in montuosis locis fit: quoniam sub montibus sunt cauernæ, illaque loca porosa existunt. Tertio sunt loca aquis propinqua. Hinc factum est, ut Puteolani sepe sepius terremotibus affligerentur, quorum particeps erat Neapolitana ciuitas ob propinquitatem: quia locus suapte natura porosus existit, mollis, cauernosus, montuosus, & aquis plenus. Verum à tempore quo Beato Ianuario Pontifici Sanctissimo, ac Inclyto Martyri sacra edes cum Monasterio Cappuccinorum, in loco vbi magis terra quatiebatur, Neapolitanorum pietate dicata fuit: nunquam amplius nec motus terræ pauculus auditus fuit vsque ad præsentem diem. Sunt tamen naturaliter loca aliqua quæ nunquam, vel saltem raro tremuerunt. Pindarus scribit, Aegyptum vel modicum quandoque tremuisse. Ratio est, cui consentit Aristoteles quoque in sua Meteorologia, quia Aegyptus tota aquis cooperta fuit. Idcirco limus paulatim aggregatus est, terraque ita tota mollis, limosa, atque in partibus bene continuata,

Titus Livijs
Qua terre-
motus spe-
cie Basileã
coccussa; cor-
ruit.

Friburgum
Brisgoicum
tremuit.
Syphilum, &
Ligustica re-
gio. tremo-
tu euersa ex
Arist.

Neccarum
Sueniæ Flu-
uij qua ter-
rem. specie
absortu iux-
ta M. Alber-
tum

Cum terre-
motibus ma-
gna aquarum
vis erum-
pat.

Loca aquis
vicina à ter-
remotibus
minimè libe-
ra iuxta Cal-
lestenem.

Ciuitas Bea-
tæ Mariæ ter-
remotu con-
cussa tẽpore
Bonifat. Pa-
pæ 8.

Ferraria mi-
rè tremuit
1570. tem-
pore Pij Pa-
pæ V.

Loca terre-
motibus sub-
iecta.

Ciuitas Pu-
teolana ter-
remotibus
subiecta li-
bera merito
6. Ianuar.
Ep. & M.

Loca, quæ
nũquam vel
raro tremue-
runt.

con-

Sonus vnus
ex tremo-
tus modis
quomodo
fit.

Insula iuxta
Corinthum
terremotu
agitata.

Lipareorum
ciuitas ter-
remotu euer-
sa.

Anaxagoræ,
Anaximenis,
& Democri-
ti opiniones
ab Arist. co-
futatæ, non
omnino fal-
sæ.

conuerfa est: quòd vapor vbi coarctaretur, non habuit. Quare à terremotibus expers, & libera reddita est. Sed cum paulo superuis dictum fuerit, inter alios terremotus modos vnum esse sonum, libet hoc in loco animaduertere, quandoquè sonum fieri absque concussione; cum scilicet vapores pauci fuerint: aliquando fieri cum tremore, & mugitu, cum spiritus in subterraneis specubus aduersus solida, cauaquè corpora subterranea agitantur: ita vt è terra mugire videantur. Sæpius verò terremotum sonus concomitatur, ita vt aliquando non desinat: quousque terra scindatur. Scribunt Authores non ignobiles iuxta Corinthum fuisse insulam, in qua ex ventorum collisione in cauernis terræ ad solida corpora; terribilis audiebatur sonus. Deinde sequutus est terremotus: qui locum eleuare videbatur in collis altitudinem. Cumquè venti subterranei continuò multiplicarentur: collem ruperunt. Exeuntes vero validissimi venti, cinerum multitudine propinquam opprefferunt ciuitatem, atque destruxerunt. Ciuitas hæc lipareorum est. Porro cinis ex calore maris frigiditate concluso, & confortato, ortum habuit. Quò factum est, vt locis cauernosis incineratis, ad exitum ventorum incinerauit ciuitatem, & euertit. Quòd si ibidem sulphur fuisset: dubio procul incendisset quoque. Sed vide Aristotelem in secundo suæ Meteorologiæ libro cap. 8. Opiniones autem Anaxagoræ, Anaximenis, & Democriti quas ibi confutat, non sunt vndequaue falsæ: habent namque ex parte aliquid veritatis. Plura huc adducere possemus de terremotibus certe mira, vt de terris, ac insulis ex causis terremotus enascentibus, de insulis, ac terris mari absorptis: insuper de terris semper trementibus, & insulis fluctuantibus. Verum cū in eo opere, quod de rebus meteorologicis inscribitur, adamussim differuerimus, ac in alio particulari de motu terræ plenius: sat sint hæc, in hoc capite sic perfunctorie digressa.

Terremotus signa, tempus, duratio, remedia, & portenta.

Cap. III.

Terremotus
signum ex
Aristotele.

Terremotus
ex Plinio.

IGNA terremotus futuri quæ sint, tempus quo accidunt remedia quibus reparari possint, quanto tempore durent, & quid denique portendant: reliquum est, examinare. Aristoteles vnã causam affert. Cum scilicet aqua in puteis turbatur, eiusque inficitur odor: signum est futuri motus terræ. Nam vapor, seu exhalatio humida, & sicca subtus residet, vnde phoerocides syrius hausta è puteo aqua futurum ibidem terremotum prædixit: quod & factum est. Plinius ex quatuor terremotum præfagit, ex tenui nubecula, ex volucris, ex crepitu seu fragore, & ex commotione maris. Primo ex nubecula, cum scilicet tenuis tranquillo, & sereno tempore post solis Occasum apparet: aut veluti linea per longum porrecta spacium, conspicitur. Signum etenim est, vaporem in terra esse inclusum ex quo terremotum oriri, maxima coniectura est. Secundo ex volucris, cum scilicet timent, & pauent. Ratio est, quia ob raram, & tenuem corporis constitutionem, aeris leuissimas alterationes facillimè præsentiant. Tertio ex fragoribus in subterraneis specubus:

Nam]

Nam signum est spiritibus plenos esse, ex quibus terremotus fiunt. Quarto ex Maris agitatione; cum fuerit magna aeris tranquillitas, & nulli venti spirauerint; signum certe est, subitus tales ventos circumferri; ex quibus terremotum fieri, necessarium est. Porro tempora quibus ut plurimum fiunt; sunt æquinoctialia. Cum scilicet Sol in Ariete, vel Libra discurrit, quod dubio procul Martij, & Aprilis mensibus, subinde Septembris, & Octobris accidit: Vere scilicet, & Autumno. Ea etenim tempora sunt statuosissima. In primo vincit humiditas absq; frigiditate, in secundo vincit siccitas sine caliditate: quando sicci vaporis materiam siccitas multiplicat, sed humiditas exire non permittit. Alijs verò temporibus æstate scilicet, & hyeme aut non fiunt: aut sunt rariores. In æstate quidem cum prædominans calor vaporem consumat: calor namq; terræ poros aperit, ex qua quicquid est ventorum, aut spirituum: sub terra collectum exhalat. In hyeme autem cum frigus euaporationem prohibeat: calor tunc quidem spiritus gignens, & producens: debilis est. Fiunt itaq; his temporibus quandoq; per accidens, cum tempora vernalibus, & autumnalibus similia sunt: tunc quidem fieri possunt: & cum contingunt, magni & diuturni erunt, atq; portentosi. Quò autem ad specialia tempora noctu perumq; fiunt; quàm interdiu. Ratio est, quia sol terræ calorem exterius euocat: ac propterea non eleuat vaporem: diurnus namq; calor materiam dissoluit. Noctu verò clauditur calor, & vaporem intus multiplicat: ideo auctus alium ante se eleuatum comprimit; quia nocturnum frigus materiam constringit: & noctes ob sois absentiam sereniores existunt propter terram frigore concretam, & adstrictam: ex quo terram tremere necessario sequitur. Fiunt quoque circa diluculum, quia circa eam horam venti sæpius excitati, insurgunt: & illa hora quietior est: solq; vti potentior prohibet è terra tunc exhalationes egredi, ex qua violenter exire compellentur, vnde & terremotus. Fiunt etiam plerumq; in vtriusq; luminis defectu: ra. necs Aristoteles dicat circa lunæ eclipses accidere, eumq; fieri, quando iam prope est interpositio, & nondum quidem est omnino deficiens lumen: & calidum quod est à sole ex aere, iam autem marcescens, tranquillitas fit: contra translato spiritu in terram, qui facit terremotum, ante eclipses (nam & fiunt venti ante eclipses sæpe) in principio quidem noctis ante eclipses mediæ noctis, in media autem nocte ante diluculares. Idque inquit accidere, quia marcescit calidum, quod à luna est, cum prope iam fuerit facta latitudo, in quo facta erit eclipsis. Remisso igitur quo detinebatur aer, & quiescebat, iterum mouetur, & fit spiritus tardioris eclipsis tardior. Sed re vera terremotus quoque fiunt in solis defectu: quinimo magis cum sit omnium vaporum, & exhalationum præcipua, & præpotens causa: tellusq; euaporet sole subtiliante. Cur autem etiam fiunt in maioris labore luminis rationes habes in tractatu quem de vtriusq; luminis eclipsibus, inscripsimus. Non etenim omnia huc adducere licet: vbi alibi illustra habes. Quanto autem tempore durant, est deinde dicendum. Animaduertere itaq; oportet, terremotum tamdiu durare, quamdiu ventus, seu exhalatio est exhausta. Si namq; crassi vigeant spiritus in terræ cavernis hærentes, longiores sunt terremotus: si verò tenues, & rari, iuxta raritatem, tenuitatemque, breuiore, vel breuissimi. Tempus verò durationis quantum sit: Diuus Thomas scribit ad quadraginta dies, vel ad annum vsq; posse terremotum perseuerare. Aristoteles verò ait, quòd cum fortis factus fuerit terremotus non mox, neq; ad semel cessat agitans: sed primo quidem vsq; ad quadraginta dies agit, posterius autem & ad annum, & ad duos annos dominatur secundum eadem loca. Quare terremotum quo Basilea corruit in signum præuaricationis eius, integro anno durasse, aiunt: sed post annum vicina loca affligere cepisse, author

Tēpora quibus, vt plurimum, Terre motus fiunt.

Terremotus cur æstate, & hyeme nõ fiunt, vel rariores.

Terremotus noctu plerūque, quàm interdiu fiunt.

Terremotus circa diluculum fiunt.

Terremotus in luminariū defectu accidunt plerūq; sed magis circa lunæ eclipses, iuxta Arist.

Terremotus magis in solis defectu fiunt.

Terremotus duratio.

Tempus durationis iuxta D. Tho. & Arist.

Contra terremotum remedia.

author est frigeius . Remedia verò contra terremotum adiuuantia sunt fornices, figura loci, parietes tenues, & specus . Fornices hoc est concamerata loca, & arcus ex edificijs constructi . Nam cum sint aperta, habent facillimè exitum spiritus, quibus terremotus prohibetur; loci figura deinde, vt loca scilicet sint pendentia: quia minus infestantur, quàm solida . Ideo parietes tenues, quod est tertium remedium, ex terreo latere, non ex lapidibus solidioribus facti, multum iuuant: quia durum cum duro non sibi bene consentiunt, sed molle facillimè cedit; & spiritus non habet tam firmum obstaculum in quo repercutiatur, ac deinde fortior insurgat . Specus postremo, quia per illos subterranei spiritus egrediuntur, atq; dislantur . Quò verò ad aeris mutationes attinet, vel ad consequentia, quid terremotus portendant, inuestigandum est . Diximus terremotum fieri principaliter à Deo iuxta Diuum Thomam, quinimo ex Psalmo decimo septimo eruitur: vbi David Rex cecinit: commota est, & contremuit terra, fundamenta montium conturbata sunt, & commota sunt: quoniam iratus est eis. Quod quidem secundi Regum capite vigesimo secundo signatum est . Ex prophanis verò, Plinij autoritas extat, inquietis; nunquam Romam tremuisse, vt non aliquem futurum euentum præfagiret . Verum historiam non teximus: sed hæc, & similia alibi habes . Portendunt terremotus immanios ventorum flatus, quia de tellure post eos continuo exeunt: ideo ante terremotus est illorum tranquillitas, & quies, significant deinde tempestates, & manifestas temporum mutationes, & diuersas: quia vapores continuo de terra exeunt, ascenduntque; fiuntq; meteora, illa præsertim quæ vaporum, exhalationumque naturam sequuntur . Consequentia verò sunt animalium infectiones, præsertim irrationalium: quæ iuxta tellurem sua capita portant, Quandoquidem iuxta Poetam;

Terremotus semper aliquid prænu-
tial.

Terremotus portenta.

Terremotus consequentia.

Ouidius:

Pronaq; cum spectent animalia cætera terram:

Os homini sublime dedit, cælumq; videre.

Inficiuntur itaq; animalia, quia vapor ille venenosus est: ex quo infirmitates, & mortes, quia etiam aer inficitur . Sed nec ab infectione liberi sunt homines ob vaporem in alto emersum: ac propterea pestem terremotum sequi, inquit Seneca . Sed de his plura Plinius libro secundo, & Seneca in suis naturalibus questionibus; & nos quoq; alibi, vt videbit prudens Philosophus . Verum pro huius capitis complemento, & cunctorum terremotuum theoria, sciendum est: quòd cum sit duplex vapor, calidus, & humidus: à terra humida per solis calorem resolutus, aeri similis: alter verò calidus, & siccus à sicca tellure resolutus, igni similis, plusquam primus ascendens, qui dicitur fumus, vel hypercauma, vt libro secundo digressum est: vapor siccus tamen in triplicem adhuc seiungitur; in subtilem, grossum, & medium . Subtilis est ille, qui ascensionem causat, medius est ventus: sed grossus est, qui terremotum efficit . Idcirco iuxta vaporis naturam terremotum causantis, præfagiendæ sunt temporum mutationes cum consequentibus,

Plinius, & Seneca .

Terremotus generatio.

Vapor siccus triplex .

Vtrum terra moueatur alio motu, quàm ex siccis vaporibus .

Cap. IV.

Autoris intentio.

Autoris opera aliqua.

ON est hic profecto locus suus, vtrum terra moueatur stante celo, vel etiam se mouente . Sed occasione huius violenti motus terræ, cum nullum alium re vera habeat: opere prærium esse duximus, hoc in loco per transfennam (vt dicitur) pertractare: nam fusius habes in eo opere, quod inscripsimus . De rebus Meteorologicis, & in alio

alio cuius titulus est, opiniones hominum de Deo, & creaturis: sed pressius in nostro peculiari tractatu de motu terræ. Accedit quod hæc opinio denuò reuocata est in publicum. Opinio certe antiquissima est Pythagoreorum, Heraclidis Pontici præsertim, Ecphanti, Philolai, Nicetæ Syracusani, Aristarchi Samij, suorumq; discipulorum. Ex nostratibus autem sequuntur eam nonnulli: inter quos Cœlius Calcagninus Ferrariensis reuocauit in lucem, deinde vir ille Nicolaus Copernicus de cœlestibus rebus optimè meritis ad suas firmandas Hypotheses stabiliiuit. Postremo Guilielmus Gilbertus Colcestrensis, medicus Londinensis, Briſtanus, in sua noua Physiologia de magnete magneticisque corporibus, & de magno magnete tellure libro sexto, capitibus tertio, quarto, quinto, & sexto in eandem incidit quoque opinionem: quod terra scilicet mouetur diurno quidem motu viginti quatuor horarum spacio, instar motus primi circuli; sed contra ortum. At è medio primum mobile cum motu eius tollit; multa que dicit vir hic, alioqui doctissimus, ad saluanda firmanda que sua de magnete excogitata. Sed incidit in scyllam cupiens vitare Carybdim; quemadmodum insignis ille Copernicus. Opinio quidem sensui, experimento, rationi contraria. Verum cum fateatur assertionem hanc esse probabilem, fatemur utique nos probabilem esse, ac propterea disputandam, exercendam, defendendamque exercitij causa, vt adolescentum ingenia excolantur: Quemadmodum & nos pueri antiquorum omnium opiniones Mediolani defendimus contra Aristotelem exercitij gratia, studioq;: Ita etiam hæc quidem de motu terræ sententia sustineri potest: Nam secus falsa est (pace huius præclarissimi viri sit dictum) cum refragetur, vt diximus, sensui, experimento, rationi; quinimò quamplurimis sacre Scripturæ sententijs: quæ telluris stabilitatem, firmitatem, permanentiam, immobilitatemque pluribus in locis declarat, & fatetur. Opinio certe contraria sanctis Doctoribus loca illa scripturæ explicantibus: & tamen scimus, quod qui loquitur in Prophetâ, loquitur in interprete. Sententia dubio procul destruens magnam Philosophiæ, & Astrologiæ partem. Sed quid opus erat, tam verborum ambagibus rem inuoluere, cum non demonstrat, sed ostendat tantum? neq; omnes proponat rationes, nec ad omnes respondeat? credatque ex vi magnetis id demonstrare? Ptolæmei rationibus primò non respondet penitus: sanè hæc sunt verba, quæ profert. Ptolomæi rationes nullius sunt momenti, veris namque positis principijs nostris, veritas apparet, & superuacaneum est, eas refutare. Aristotelicis non satisfacit, & dubius est in multis, & anceps. Tertio suæ rationes non conuincunt, sed omnia cum proposita, tum responsa sunt persuasiones, & digressiones. Non probat tellurem circumuolui viginti quatuor horarum spacio, sed proponit tanquam Axioma, & persuadet confoederatione vtriusque Astri magnetica, à sole promotis globis secundum orbium ipsorum proportionem, & à luna. Sed à luna proprius, quia adiuncta corpora natura, & substantia simillima sunt: lunaque manifestiores habet in tellure effectus, quam reliqua sydera, sole excepto; Quod etiam luna ex omnibus planetis sola reuolutiones suas, (& si etiam diuersas) ad centrum terræ summatim conferat: sitque terræ cognata maximè, & quasi vinculis alligata. Hæc & similia assumit, quæ cuncta sanè probare debet, & tenetur. Meliusque pro eo fuisset, & Ptolemaicis rationibus, & Aristotelicis satisfacere: nec dicere, rationes esse nullius momenti, sed ostendere, quæ nam ratione nullius sint momenti. Primum mobile, vt diximus, cum motu eius de mundo aufert, monstruosum illum reputans, & superuacaneum: vocatque motum insanum: Inconueniens quoque maximum arbitrans tantocitissimo, & rapidissimo motu fieri. At cur? & qua ratione fretus? audiatur.

Opinio, quod terra mouetur, est antiquissima; Pythagoreorum

Cœlius Calcagninus. Copernicus

Guilielmus Gilbertus Colcestrensis.

Opinio, quod terra mouetur absolute falsa est.

Opinio de motu terræ multis aduersa, præsertim sacre Scripturæ.

Gilberti errores.

Gilberti rationes non conuincunt.

Gilbertus quod proponit, non probat.

Oo Ostendit

Gilberti doctrina ex terra, & cœlestium globorum proportione.

Gilbertus reijcitur, & illi respondet.

Cœlū si velocius moueretur, non frangeretur.

Primum mobile nullam insaniam habet.

Gilberti ratio prima, & potissima.

Responsio ad Gilbertum.

Primum mobile incitantia.

Primi mobili natura conspirans.

Gilberti ratio secunda.

Ostendit quidem ex terræ, & cœlestium globorum proportione adinuicem, eorum quippe semidiametris, ita ut ad nonam spheram veniens inquit. Nona sphaera, omiſſa primi mobilis conuexitas, si iuste ad reliquorum proportionem æstimetur, oportet primi mobilis conuexum tantum spacij percurrere vna hora, quantum continent circuli maiores terrestres 3000. Nam in firmamenti conuexo conficeret plusquam 1800. sed quæ soliditas ferrea adeo sicca, & pertinax fingi potest, ut tanto furore, & tam ineffabili pernecitate non disrumpatur, & in frustra abeat? At hæc doctrina non est digna Philosopho. Quid enim officit, quod si primi mobilis conuexitas, si iuste ad reliquorum, proportionem æstimetur, oporteat primi mobilis conuexum tantum spacij percurrere vna hora, quantum continet circuli maiores terrestres 3000? cui nocet? quod inconueniens emergeret? Deinde cœlum alienum est à corruptione, alterationeque, à scissione, & à ruptura, ita ut si velocius moueretur, quam non mouetur, nullam in se iacturam pateretur. Quomodo igitur in frustra abiret, & disrumperetur suo motu velocissimo? soliditas vero ferrea firmior, & pertinacior, utique tandem deficeret, cum non sit æterna, & perennis. Subiungit deinde superiores in inferiores tyrannidem non exercere: Nam & cœlum philosophorum, & theologorum sententia oportet esse mansuetum, foelix, & tranquillum, & mutationibus minus obnoxium. Nec primi mobilis furor, vis, celeritas, & rapiditas dominabitur; & nos idem & similia fatemur. Nulla certe vis, nullus furor, nulla insania primo mobili inseritur: sed celeritas tranquilla, rapiditas mansueta, motus velocitas suauis, ad cætera mobilia dirigenda, atque ad ortum, & interitum mixtorum causandum; non nisi quia supremum. Sed examinemus aliquas eius rationes, quas Achilleas putat, quid roboris contineant. Inquit enim libro præcitato capite tertio, quicquid in rerum natura naturaliter mouetur, id & suis viribus, & aliorum corporum consentiente fœdere incitatur: talis est motus partium ad sua rota, globorum, & astrorum inter se omnium in mundo consistentium: talis est incitatio circularis corporum planetarum, cum alij aliorum cursus obseruant, & incitant: primi verò mobilis aduersi, & velocissimi cursus quæ illi sunt incitantia, aut promouentia corpora? quæ natura conspirans? aut quis ille ultra primum mobile furor? Cum in corporibus ipsis vis agens existant: non in spatijs, aut interuallis. Hæc est vna ex suis rationibus. Sed quam vim habeat, videamus. Ambabus primis propositionibus admissis, nam & difficultatem habent, & explicatione indigerent: cum quærit, quænam sint primi mobilis incitantia, aut promouentia corpora? quæ natura conspirans? & cætera. Respondemus, primum incitans primum mobile est motrix eius intelligentia: nam cœlum agit, & mouetur, ut instrumentum sui motoris extrinseci. Secundum est cœlum empiricum, quod immediatius primo mobili insuit: cum illius concavum istius conuexum contineat, cognitum non via naturali, licet sit corpus naturale: in quo saluatur quies, licet non moueatur. Natura eius conspirans est propter hominem finem eius: ac ut generatio continetur. Sicuti aliorum mobilium motus in signifero est causa diuersitatis secundum generationem, & corruptionem. Et finis vltimus motus cœli est assimilatio ad Deum in causando, secundarius est generatio inferiorum. Quod autem postremo subdit, quod in ipsis corporibus sit vis agens, dicimus: quod nulla reperiretur, nisi esset primum mobile, quod aliq. mouet. Nam motor cœli superioris mouere potest cœlum inferioris motoris, non autem è conuerso. Affert vltimus aliam rationem his verbis. Manifesta videtur terræ circumuolutio, cum natura semper agat per pauciora magis, quam per plura: atq; rationi magis consentaneum, vnum exiguum corpus Telluris diurnam uolutionem efficere potius, quam mundum totam circumferri. Sed hæc ratio nihil valet, quia

quia non probatur. Nam rationi magis consentaneum videtur (quicquid sit de prima, quæ & limitari quoque debet) mundum totum circumuolui stante terra, quàm moueri terram, stante cœlo: Quia influxus ad terram quiescentem non se mouentem perueniri, consentaneum est. Cœlum namque non agit mediante lumine nisi per motum: & nihil influit nisi per motum. Conuenit itaque terram stare, vt cœli moti recipiat influxus, quorum particeps sit uiuentis, etsi mouens, in terra quiescente. Illi igitur propositioni, frustra fit per plura, quæ potest fieri per pauciora dicitur cum explicatione, & æquè benè: sed non æquè bene fit, à cœlo motum auferendo, terræ autem tribuendo. Amplius sic digreditur. Atque natura sanè conuenientem ad modum formæ telluris concessisse videatur; quæ, cum globosa sit, super polos suos à natura sibi tributos conuertitur facilius multo, & conuenientius, quam totus volueretur mundus: cuius finis ignoratur sciri que nequit: & quàm primi mobilis fingeretur orbis: quem veteres non admittebant: quem Aristoteles etiam non ultra fixarum sphaeram vllum excogitauit, aut admisit: quem sacræ denique literæ non agnoscunt, vt neque totius firmamenti vertiginem. At cur non probat, qui sint poli terræ super quos mouetur? Quæ maior fictio? Quod sit conuenientius totum mundum volui, quàm tellurem, iam dictum est: & ostensum eius finem, cur scilicet voluatur: nec fingitur primum mobile, quia sphaerarum coelestium numerus per motum deprehensus est. Nam si firmamentum triplici voluatur motu, & vnus quidem proprius est, alij duo, consequens est, vt sint aliorum mobilium, non inferiorum, quia ab ipsis non dependet: ergo superiorum. Dantur igitur duo mobilia super firmamentum. Quandoquidem vnus simplicis corporis mobilis vnicus certe est motus. Erunt itaque supra firmamentum nona sphaera, quæ duos tantum motus habere deprehensa est: & primum mobile quod vnicum dumtaxat habet. Moueturque super polos mundi, sicuti nona super axe Zodiaci; octaua verò super duo puncta æquinoctiorum. Quod autem inquit, veteres non admisisse primum mobile: dicimus & nos, quia non nouerunt: sed illud primum accipiebant, quod supremum nouerant, Quare & Aristoteles non negauit primum mobile, sed octaua sphaeram illud accepit: quia aliud non cognouit. Recentiores verò ex multiplici octauæ sphaeræ motu, illud concluderunt, & rectè vsque adhuc. Quod autem dicit, sacræ Scripturas primum mobile non agnoscere, quemadmodum nec totius firmamenti vertiginem, non rectè dicit. Nam etsi explicite primum mobile à Scripturis sacris non habeamus: implicite tamen ex illis elicimus. Sacra etenim Scriptura non fuit curæ, vt Astrologiam nos doceret, quamuis ex parte nos docuit: sed viam salutis æternæ; At quæ de cœlis nobis tradidit: Sancti Doctores nobis explicuerunt. Cum igitur conueniant in primo mobili, & in totius firmamenti vertigine, cur eis fidem adhibere nolumus? Magis illis credendum est etiam in philosophicis, quia etiam fuerunt philosophi: quàm alijs: qui nouam philosophiam, vel cadere volunt, vel veterem instaurare sibi persuadent. Hæc & similia alias demonstrata sunt. Quod si propria Scripturæ loca velint, ex quibus arguitur dari primum mobile: notent sententiam Genesis capite primo, vbi Moyses post aquarum creationem, inquit. Dixit quoque Deus, fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis: & fecit Deus firmamentum, diuisitque aquas quæ erant sub firmamento ab his, quæ erant super firmamentum. Deinde parum infra. Congregentur aquæ, quæ sub cœlo sunt in locum vnum, & appareat arida: & deinde: congregationes aquarum appellauit maria. Ex quibus sanè verbis colligitur aquarum illarum, medietatem vnâ, super quam spiritus Domini ferebatur, supra firmamentum remansisse: alteram

Gilberti ratio infirma.

Responso ad quandam propositionem.

Gilberti ratio tertia.

Gilberti ratio fictitia & ad illam responso.

Primum mobile non fingitur.

Duo mobilia dantur supra firmamentum.

Arist. non negauit primum mobile.

Primum mobile sacra Scriptura implicite agnouit.

Primum mobile datur iuxta S. Doctores.

Sacræ Scripturæ locus de primo mobili.

Aquæ super
cælos con-
uersæ sunt in
chrystallum

Aquas super
cælos esse,
ostenditur.

Firmamenti
moueri ex sa-
cris Scriptu-
ris.

verò in locum vnum redactam; quod est mare. At aquæ ille conuersæ sunt in chrystallum; unde vocatur cœlum aqueum seu chrystallinum, sic explicant Doctores ferè omnes; supra igitur octauam spheram quæ est firmamentum, est cœlum chrystallinum. Igitur hoc erit vel primum mobile voluens omnes spheras, & cœlos; quia iuxta Ptolomæum etiam nouem sunt mobilia: vel supra hanc erit alia prior cæteris iuxta nouas obseruationes; & sic erunt Decem. Est igitur in sacra Scriptura primum mobile, quamuis non nominatum primum mobile, quia tamen mouetur (nam empyreum est omnino immobile) primum mobile dicitur, si supra illud alium mobile non extiterit. Confirmatur supra cœlos aquas reperiri trium puerorum testimonio in camino ignis Deum benedicientium in Daniele capite tertio. Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt, Domino. & David quoq; Psalmó 148. & aquæ omnes quæ super cœlos sunt laudent nomen Domini. Quæ cum sint natura fluxibiles, in chrystalli naturam Dei virtute conuersæ sunt: effectumque est cœlum. Sed hæc & similia fufius in libris opinionum hominum de Deo, & creaturis, atq; exactius in nostro peculiari de motu terræ. Quod autem firmamentum moueatur, ex plerisq; sacræ Scripturæ locis etiam patet; dum loquentes de cœlis, vt plurimum vniuersis motum tribuunt. Quomodo igitur negant scripturæ, vel, vt authoris istius verbis vtamur, non agnoscunt Scripturæ sacræ totius firmamenti vertiginem: sed finem huic capiti imponamus: & in sequenti nostrum prosequamur institutum.

*Præcedentis quæstionis continuatio, cum Gilbertæ opinionis
impugnatio. Cap. V.*

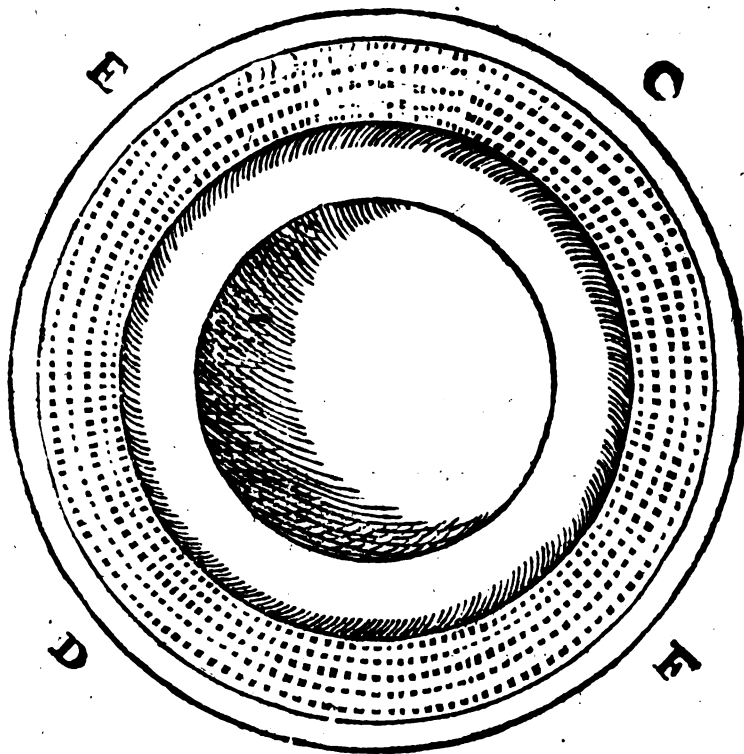
Gilberti ra-
tio præcipua
ex vi magne-
tis quod ter-
ra moueatur.

GILBERTVS si vsq; adhuc non contentatur, quærat scripturæ loca, expendat illa diligenter; videat Doctores, conferat cuncta cum doctis viris, theologis præsertim: cernet equidem quantum tota aberrat terra; ne dicam, quantum toto deuiat cœlo, & mundo. Verum inter alia argumenta quibus nititur suam firmare sententiam, vna est præcipua ex terræ partibus desumpta: quæ à toto separatæ non tantum peripateticorum recto motu feruntur, sed etiam rotantur. Probat itaq; interitum suum ex vi magnetis hoc argumento. Magnes collocatus in vase ligneo, imponitur aquæ, vt liberè natate possit, conuertere se, & fluitare. Si Polus magnetis puta, B. contra naturam positus fuerit versus meridiem. F. terella, idest Globus magnes conuertitur circa centrum suum circulari motu in plano Horizontis ad Septentrionem. E. vbi quiescit non in C. aut in D. Hoc facit exiguus lapis quatuor vnciarum; eundem etiam habet motum tam expedite, si magnes fuerit robustus aliquis centum librarum: similem quoq; conuersionem maximus magneticus mons, si largo flumine, aut mari profundo veheretur: & tamen multo magneticum ab aqua impeditur, quàm tellus tota ab Aethere. Idem faceret tota terra, si borealis polus distraheretur à vera sua directione: recurreret enim polus Borealis circulari totius circa centrum motu versus Cynosuram. Hic verò motus non est alius, quàm circularis, quo partes natura ad suas sedes se componunt. Terra tota suo polo cynosuram respicit natura constanti; ita omnis eius germina pars similem in mundo sedem petit, moueturque circulariter ad illam positionem. Totius, & partium similes sunt motus naturales; quare cum partes

In circulum moueantur, totum etiam circulariter mouendi potentiam habet. Hæc est sua ratio, ponitq; Apodixin, vt intelligatur, quòd si Polus magnetis. B. contra naturam positus fuerit versus Meridiem. F. terella conuertitur citra centrum, suum circulari motu in plano Horizontis ad Septentrionem. E. vbi quiescit.

Gilberti demonstratio falsa de polo magnetis

At non necessum erat pro re, re vera, fictitia sic laborare: adducere rationem, quæ minimè concludit: quæ multa supponit, quæ probatione indigent, & robore. Quæ enim ratio constans est, vt ex magnetis frusti rotatione in aqua poli robore naturali, concludi queat totius terræ rotationem? Probet hanc vltimam consequentiam Gulielmus Gilbertus. Polus ad se vertit magnetis frustum in aqua, ergo Tellus tota rotatur. Nam concesso, quod si magnes quatuor vnciarum voluatur in aqua ad polum, quod & volui posset magnes centum librarum: deinde magneticus mons maximus. Sed negatur hac ratione quòd tota terra rotatur, quia magnes voluitur. Si namque tota terra esset magnetica, positaque cum ferro super rotabilem locum, vt frustum magnetis ponitur, & in aqua, vera vtiq; esset Gulielmi Gilberti assertio: sed ex suppositis possibile veris concludit vnum falsissimum, nempe quod tellus tota illa ratione moueretur, & quòd multo magis magneticum ab aqua impeditur, quàm tellus tota ab Aethere: Non impeditur quidem tellus ab æthere, quia non est apta motui: & hic author supponit, quod est probandum. Quod autem inquit, quod idem faceret tota terra, si borealis polus distraheretur à vera sua directione: nam recurreret polus borealis circuiari totius circa centrum motu versus cynosuram, deberet probare: nam terra tunc immobilis permaneret: & à natura virtus insita est magneti pro hominum vtilitate, vt cognita ex magnete mundi parte boreali, reliquæ cognosci possint cū consequentibus. Quòd si borealis polus à loco distraheretur: locus alius esset nauigantium directius. Deinde quod subdit, terra tota suo polo cynosuram respicit natura constanti, ita omnis eius gemina pars sitilem in mundo sedem petit,

Gilberti opinionis confutatio.

Gulielmi Gilberti defectus.

Responsio prima.

Secunda responsio.

Tertia respō
sio.

Rationis re-
flexio cōtra
Gilbertum.

Secunda ra-
tio contra
Gilbertum.

Argumentū
ad hominem
contra Gil-
bertum.

Gilberti opi-
nio sētui ad-
uersa.

Experimēto
contraria.

Io. Costeus
Gilberto re-
prehenditur.

Terra vlti-
mum corpus
inter elemē-
ta.

petit, moueturq; circulariter ad illam positionem: totius & partium similes sunt motus naturales: quare cum partes in circulum moueantur, totum etiam circulariter mouendi potentiam habet. Hæc profecto probare debebat, præsertim quomodo totius, & partium similes sunt motus naturales, cum distinguantur adinuicem realiter? quod si in aliam impegeris sententiam, quod ratione secernantur adinuicem, videre de quo toto, & quibus partibus uerum sit: num de homogeneis, aut ætherogeneis, num de toto circulari, & partibus eius, aut alijs quoq; modis. Arguere subinde à partibus ad totum non valet consequentia: sanè constat, quod si circulus in multas frangatur partes, has non habere motū, pro ut coniunctæ primum erāt toto. Sed esto uerum quod dicit Gilbertus de toto, & partibus, reflectitur tamen ratio contra ipsum, arguendo ad hominem nempe ex concessis tali elencho. Qui motus conuenit partibus, conuenit, & toto; hoc assumptum est manifestum ex suis dictis, quia totius, & partium similes sunt motus naturales: & eadem est natura totius, & partium: sed omnes terræ partes, sicuti etiam omnia mixta in quibus dominatur terra, deorsum feruntur ad terræ superficiem, ac in ea quiescunt: igitur terra uniuersa quiescit, ergo immota manet; quia totius, & partium similes sunt motus naturales. Amplius cur Gilbertus non verificat de alijs terræ partibus, puta de gemmis, de lapidibus, de marmore, de mineralibus, & reliquis, quæ sunt partes terræ: quæ, si circulem haberent motum: uera utiq; esset eius assertio. Præterea ex suis dictis ad hominem argumentatur. Si namq; terra tota suo Polo Cynosuram respicit, natura constanti, ut ipse fatetur, supposito etiam à nobis uniuersam tellurem esse magneticam, ergo terra immobilis perseverat: quia polus immobilis boream respicit, uersus quam magnes uoluitur, & quiescit immobiliter. Non igitur rotatur terra, nec habilis est, & idonea ad se mouendum, præsertim cum in mundi medio, ceu centrum consistat: ac propterea quiescit. Diximus hanc sententiam esse sensui contrariam, quia uidemus cælum sensibiliter moueri, terram autem stare: quia si moueretur, sentiremus & nos moueri quandoq;. Est contraria experimento, & argumentatur quemadmodum, & Gilbertus arguit. Experimur lapidem quatuor unciarum non moueri nisi à projiciente, nec magnum lapidem nisi à trahente, nec montem maximum penitus, ergo nec uniuersam terram: probatur uelutima consequentia: quia impossibile est, ut in tam rapidissimo terræ motu, spatio scilicet viginti quatuor horarum singulis diebus siccam paleam in tectis aliquando non se moueri: ergo nec terra tota mouetur. Reprehendit amplius Ioannem Costeum virum doctissimum, qui constanter hanc fictitiam opinionem de motu terræ damnat, & insectatur. Qui extrinsecam motus terræ causam, & intrinsecam quærens: respondet Gulielmus, magneticum vigorem esse intrinsecum agentem, & disponentem: solem autem promouentem causam esse extrinsecam; nec tellus adeo vile atque abiectum est corpus, ut uulgo existimatur. Sed de magnete satis arbitramur dictum esse. De sole uero nescimus, ubi dicat causam esse promouentem, & extrinsecam: cum sol ipse, ut proprio moueatur motu indiget motrice intelligentia; quomodo igitur motum alijs impendet? & etiam alieno circumfertur, qui causa est omnium motuum? circularium, rectorum, atq; obliquorum? Causa æquiuoca certe generationis est sol, non motus aliorum, uel terræ. De tellure uero an sit adeo vile, & abiectum corpus, ut putatur? dicitur esse uelutimum, & postremum omnium corporum: rassum, corpulentum, graue, porosum; cælorum omnium influentijs ne dum subiectum, sed etiam elementorum actionibus: unde tamquam merè patiens se habet. Qua de re à cœlestibus, & sempiternis sphaeris id quod eis competit, auferre, & telluri tribuere; magnæ quidem ignobilitatis est, ne dicam insipientiæ.

Fugiant

fugiant quæso veritatis amatores has aniles, & pueriles fabulas, somnia, fictiones, chimeras. Non vident in quot, & quæ inconuenientia incidunt? Vacent veritati, sequantur communia philosophis, & theologis. Plus enim vident oculi, quàm oculus. Si Pythagoreorum sententia de motu terræ vera fuisset, utiq; non esset derelicta: sed omnes eam sequuti essent, & amplexati; ac tamquàm naturali lumini proximam, & cognatam docuissent, prædicassent, scripssent. Idcirco peripateticæ doctrinæ inueteratæ sunt opiniones, quia Aristoteles illorum princeps plus alijs naturali lumini adhæsit (quamuis in multis defecerit, quia non omnia possumus omnes) Non decebat Gulielmum Gilbertum alioqui virum doctissimum, & præstantissimum ita se torquere: ut quam probabilem putaret opinionem, tamquàm veram, & demonstratam doceret. Non sunt hæc digna viro doctissimo: præsertim cum ea quæ assumit, firmis hypothesibus, & non vagis & friuolis rationibus, cuncta roborare teneatur. Sed amor, & propensio ad propria inuenta, & excogitata obnubilant quandoq; rationis iudicium, ne verum cernere possit.

Opinio de motu terræ fictitia.

Peripatetica doctrina cur amplexa.

Quod terra immobilis perseverat. Cap. VI.

AMETSI luce clarius constet apud omnes præsertim veros philosophos, qui rerum veritatem sincere scire desiderant, omissis friuolis fictitijsq; excogitatis, quæ non sunt digna philosopho, nisi vano, & tumido: terram immobiliter quiescere: nullumq; motum habere nisi ex siccis vaporibus, motum certè violentum, ac per accidens demonstratumque sit Gulielmo Gilberto suam sententiam esse chimericam: suisq; rationibus cum satis à nobis sit factum; remanet nonnullas rationes adducere, sed paucas ad demonstrandam perennem terræ quietem, & naturalem: quamuis in eo opere quod inscripsimus opiniones hominum de Deo, & creaturis, & de rebus meteorologicis, & in nostro peculiari tractatu de motu terræ, toties repetitis, sit satis pertractatum: ac fusius pertractandum erit occasione huius magneticæ virtutis. Nam liber iste nobis ostensus fuit beneuolentia Patris fratris Camilli Brixianensis: bonarum artium studiosissimi, dum in hoc florentissimo, ac celeberrimo Neapolitano Sancti Dominici studio Sacræ Theologiæ operam nauaret; ad cuius petitionem hæc de terræ quiete hic scribimus. Lubet itaq; hoc in loco breuiter ostendere, quod terra quiescat, & non moueatur: cuius oppositum est refragari sensui, experimento, rationi, & sacræ Scripturæ authoritati; idq; supposito terram esse vniuersi centrum, ac in medio mundi consistere. Quod certe probari potest multipliciter: Nempe ab vniuersali dierum, noctiumq; inæqualitate, ab umbrarum, & horarum ratione: ex diuisione totius secundum quartas: ex annua vbiq; terrarum æqualitate dierum, & noctium: ex umbrarum terminis: ab ortu, & occasu brumali, & æstiuo: ex cœli diuisione ab Horizonte: ab eclipsi lunæ: à stellatum, inerrantium distantia, & apparentia: à sectione duarum diametrorum eclipsis lunarium: ab Horizonte: à Telluris gravitate, & à perpendicularis. Ita ut ex tredecim fundamentis, rationibusq; ac suppositis tum physicis, tum quoque mathematicis probetur terram in medio mundi sitam, ipsamq; esse totius vniuersi centrum. Formatur itaq; ratio sic. Terra est in medio vniuersi, ergo in illo quiescit, ut centrum: ergo non potest moueri. Antecedens patet ex suppositis: quæ nempe si à Gulielmo negarentur. Probantur tamen singula. Primò ostenditur terram

Authoritas ratio.

Camillus Brixianensis.

Tercia esse vniuersi centrum, & in medio consistere, xij. rationibus probatur.

Ratio enim est contra Gilbertum.

Yerramin-
medio confi-
stere, & vt
centrū in eo
quiescere p-
batur ex per-
pendiculis.

Secunda ra-
tio à Tellu-
ris gravita-
te.
Tertia ratio
ab horizōte.

Quarta ratio
à sectione
duarum dia-
metrorū dua-
rum luna-
rium eclipsi-
um.

Quinta ra-
tio ex appa-
rentia, & æ-
quali stella-
rum fixarū
distantia.
Stellæ in or-
tu, vel occa-
su maiores
apparentes.

Sexta ratio
ex lunæ de-
fectu.

Septima fra-
tio ex vtri-
que luminis
oppositione

Octava ra-
tio ex cœli
diuisione ab
horizonte.

Nona ratio
ab ortu, &
occasu bru-
mali, & æstiuo.

Decima ra-
tio ex vni-
uersalibus æqui-
noctijs.

terram in medio vniuersi consistere, atq; vt centrum in eo quiescere ex perpendiculis. Omnia perpendicularia sunt terræ diametri, omniaq; ad terram sedunt, vt manifestum est: ergo terra est in medio. Secundo à telluris gravitate. Graue etenim ad centrum descendit, ibiq; quiescit, id est manifestum: terra est grauissima ergo ad centrum descendit, ergo in medio consistit: ibiq; quiescit. Vtrum autem id ad quod terra tendit, sit centrum in medio existens? respondetur affirmatiue: nam ex elementorum ordine id perspicitur. Ignis namque seu aer, quia leuissimus, sursum eminet: ergo terra ob gravitatem leuitati contrariam, locum tenebit oppositum. Hæc luculentissime ab Ouidio fastorum. 6. probantur. Tertio ostenditur id ab Horizonte. Horizon est circulus maximus, qui ab Aequatore in duplicem diuiditur. Adcirco tres sumantur Horizontes; & terra in singulis horum spacijs existat: ergo penitus erit in sphaeræ centro, quod solum commune est tribus planis maiorum circulorum. Probatur quarto à sectione duarum diametrorum duarum lunarium eclipsium. Talis certe sectio in medio esse necesse est: quoniam per sex signa tunc distant luminaria. Igitur terra in vniuersi medio consistit. Quinto ostenditur ex apparentia, & æquali stellarum fixarum distantia, quod terra æqualiter vndiq; distet à cœlo. Quandoquidem si extra medium esset, proximius inclinaretur ad vnā cœli partem, quā ad alteram: & ita stellæ inerrantes aliquando terræ proximiores, quandoq; remotiores apparerent: id autem falsum ostenditur, & deprehenditur; cum stellæ semper eandem magnitudinem habeant; vbiūque eas aliquis in terræ superficie considerauerit. Quæ si paulo maiores in ortu, vel occasu cernantur aliquando: id ex intermedijs exhalationibus, vaporibusque prouenire, omnibus conspicuum est. Vt pater de paruis fructibus in aqua positis, qui maiores quā sint, ob medium apparent. Talia etenim media visuales radios disgregantia, stellam vbi maiori magnitudine apparere faciunt: Vel quia sunt in imis absidum suorum, vel apyciclorum, aut eccentricorum; ob quod maiores apparent: sed vbiq; ita cōspiciuntur, si sermo erit de erraticis. Probatur sexto ex lunæ defectu: & est ratio Ptolemaica & Auerroica. Si enim terra non esset in medio; ergo eclipsis lunæ non accideret eo tempore, quo sol & luna per diametrum opponerentur. Nam terra ex latere esset, ac propterea non se interponeret inter nos, & solem: quod maximum esset inconueniens. Idemq; dicitur de solis eclipsi: essent quidem imparia spacia à meridie in septentrionem, & ab ortu in occasum. Vnde additur & septima ratio de vtriusq; luminis oppositione etiam absq; eclipsi. Quoniam si terra non in medio consisteret, sed ad vnā cœli partem propius accederet, quā ad alteram, tunc in vtriusq; luminis oppositione, neutrum esset in horizonte: quod apparet esse falsum; quia in vtriusque oppositione vtrumque est in horizonte. Octauo probatur terram in medio consistere ex cœli diuisione ab horizonte. Quoniam vbiūq; homo reperiat, cœli dimidietatem cernere potest sublatis impedimentis: Id autem fieri vbiq; minime possit, si terra in vniuersi medio non consisteret. In omni quippe die artificiali sex signa oriuntur, & sex signa occidunt: quæ cum sint æqualia, in duas partes æquales ab horizonte nobis cœlum diuidunt: Nam horizon, & æquatōr sunt circuli maiores, ac propterea terram in medio consistere ostendunt. Ostenditur nono ab ortu, & occasu brumali, & æstiuo. Quandoquidem vterq; in eadem linea recta sunt, quæ cum per mundi centrum pertranseat, vt ex observationibus constat: ostendit terram in medio vniuersi esse positam. Decimo probatur terram in medio vniuersi esse constitutam, & est Pliniana ratio, ex vniuersalibus æquinoclijs. Nam si non esset in medio, dies & noctes non essent æquales, sole in punctis æquinocliorum existente: quia eadem recta linea cum per terræ centrum transeat,

transeat, ortus, & occasus minimè esse potest: sed deopta super planū posita ostendit in eadē fieri linea. Vtcrius vndecimo, q̄ nec ad ortū, vel ad occasum accedat, ex vmbraū rationib. Nam non eadē q̄titas illarum, sed diuersa, antemeridiano, & pomeridiano tpe ab erectis vmbilicis caderēt. Sicq; horarum q̄titas his tporibus non esset eadem; q̄ experimento contrariatur, quia vmbrae sunt æquales. Amplius duodecimo ex terræ quadrante non intercepto inter ortum, & meridiem. Qñquidē si terra in vniuersi medio minimè consisteret, tunc terræ quadrans non esset inter ortū, & meridiē interceptus, homine existente in quouis loco: quia tunc alteri polorum esset proximior: neq; dierum noctiumq; æqualitates vbiq; locorū singulis annis acciderent, quæ sunt maxima inconuenientia. Nā tunc alter arcus, aut diurnus, aut nocturnus semper maior existeret, neq; sole in punctis æquinociorū commorāte in eadē recta linea vmbraū termini in planitie signati essent: quæ admodū per cacumē vmbrae Gnomonis terræ ad solē fixi, tūc apparet. Additur & tertiadecima rō ex proportione rotunditatis terreni globi ad cælestis rotunditatem deproptā: q̄ dubio procul ostendit terrā in vniuersi medio esse collocatā. Nā certæ & pportionales partes globi terrestris, certis & pportionalibus partibus globi cælestis correspondent, & s̄m latitudinem, & s̄m longitudinem. S̄m latitudinē singulis meridiani partibus seu gradibus correspōdent in terra sexaginta milliaria Italica, ac Germanica quindecim milliaria. Iuxta verò lōgitudinē singulis horis quindecim gradus de æquinociali oriuntur. Si itaq; terra in medio vniuersi non consisteret, id profecto non fieret: q̄ æqualibus tporibus inæquales arcus orirentur, & æqualibus meridiani portionibus inæqualia spacia rñderent in terra. Id autē experientia falsum esse testatur. Ex q̄bus omnibus, cū sint demonstrationes mathematicæ, q̄ sunt in primo certitudinis gradu, & naturales sequuntur eas: manifestū est, & iam demonstratum, terram in medio vniuersi consistere, ac p̄pterea in eo vt cētrum quiescere: Ergo necessario sequitur esse immobilē. Sillogyzetur itaq; sic. Cētrū in circuli reuolutione est immōtū, at terrā est cētrū mundi, q̄ in eius medio est posita, vt patet ex suppositis: ergo manet immōta. Rō Macrobij ex Cicero: Quod si dixeris non incōuenire terrā esse alterutri polorū ppiorē, quemadmodū nonnulli ex Neotericis rentur, cū non equaliter sit grauis ob cauernas: Ideoq; minus graue minus ad cētrū tendere, cum grauitatis cētrū non sit idē cū cētro magnitudinis. Rñdetur hos viros maxime hallucinari. Qñquidem cauernæ ad totius terræ q̄titatē relatæ: insensibilis sunt certè magnitudinis. Et quis in vna parte pp̄ximiores superficieci appareant, q̄ in altera: non ob id pp̄iores essent magis in vna cæli parte q̄ in altera. Probatur autē id hoc argumēto. Altissimi montes nullā causant diuersitatē respectu terræ, multo minus respectu cæli, qm̄ terra est veluti pūctus: ergo cauernæ multo minus sensibilem habebunt q̄titatē. Qd̄ autē dicunt cētrū grauitatis nō esse idē cū centro magnitudinis terræ, nō recte dicūt: Cum terra æqualiter sit grauis; ergo æqualiter ad magnitudinis cētrū, q̄ est terre, & totius vniuersi cētrū: tendit. Differunt tñ largo modo vtriusq; centra, prout magnitudinis cētrū est id, q̄ equaliter ab eisdem partibus distat. Grauitatis verò, q̄ vtrūq; suspenso corpore ad ppendiculum semp̄ versus vniuersale cētrū pendet: & q̄ corpore relicto ipsi vniuersali centro cōnuitur, remotis omnibus impedimētis. Verū q̄ cētrū vnius non sit aliud à centro alterius, pbatur ex terra, & mari, ex q̄bus vnū constituitur totum seu vnicus globus. Sed arguitur ex proprijs. Si terra mouetur, aut mouetur in rectum, aut in obliquum, aut circulariter; sed nullo horum mouetur, ergo in vniuersi medio fixa hēret, & immota. Probatur propositio minor, nam maior manifesta est sufficienti diuisione. Terra non mouetur nec in rectum, nec in obliquum, sic enim mundi medium relinqueret, quod est impossibile. Nec circulariter; Nam moueretur, vel super axe mundi, vel super alieno. Si super axe

Vndecima ratio ex vmbraū rationibus.

Duodecima ratio ex terræ quadrante nō intercepto inter ortū & meridiem.

Decimatertia ratio ex proportione rotunditatis terræ ad cælestem.

Rationes p̄dictæ sunt demonstrationes.

Macrobij rō altera ex Cicero.

Responso apparens.

Responsois confutatio.

Ratio fortissima.

Cētrū grauitatis, & cētrum magnitudinis idē: differunt largo.

Cētrum grauitatis, nō esse aliud à cētro magnitudinis.

Terram immobilem in medio consistere probatur ex proprijs.

P p mundi,

Responſio ad
rationem ex
Gulielmi do-
ctrina.

Gulielmi Gil-
berti doctri-
nae confuta-
tio.

Ratio altera
validiffima
contra Gil-
bertum.

Ratio recen-
tiorum con-
tra Gilberti

Gilberti re-
ſponſio.

Reſponſio
confutatio.

Aer maior
terra phyſi-
co, & mathe-
matico.

mundi, tunc loqueretur, quod: Meteora, quemadmodum nubes, & fluctuan-
tia, vel in aere volitantia, ut aues: ad occalum ferri viderentur; quia terra
circum actu praeporterentur, & longo relinquerentur intervallo: si autem,
super alieno moueretur axe: tunc poli altitudo nobis in terra, quiescentibus
non semper eadem esset: utrumque tamen est absurdum. At Gulielmus tamen hac
non afferat rationem, respondere videtur, quod terra mouetur circulariter. Quip-
pe quae circumfertur non nouo, & alieno cursu, sed communi reliquorum planeta-
rum inclinatione, ab occasu in ortum tendit; similis enim versus ortum iuxta signo-
rum successione, planetis omnibus motus. Si vero interrogas, super quo axe volua-
tur; respondet super proprios polos a natura sibi destinatos. Sed contra: natura pro
finem agit, si terra moueretur super proprios polos, ad quem finem moueretur certe
ad nullum. Nam coeli non mouentur nisi ob inferiorum generationem, quae ces-
saret cessante coeli motu. Quare habent Theologi in fine seculi motum, coeli ces-
saturum: quia non amplius generationi deseruiet. Itaque cum ob generationem co-
eli motus sufficiat, superuacaneum est, dare terrae motum ad aliquid minime deser-
uientem. Poli igitur terrae merè fictitij sunt. Amplius argumentatur sic. Si terra
moueretur in circulum super polos suos, tunc nubes, & aues rapidissimo illo suo
motu ad occasum relinquerentur. Probat, quia cum terra minor sit ne dum coe-
lo, ad quod relata puncti instar est; sed aqua & aere tunc cum moueretur omnia
quae in aere sunt a nobis retro relinquerentur; quia terra nequit aere ambire, ac
propterea secum trahere ubi sunt volitantia, fluctuantiaque, quinimo tota ab ipso
cooperiretur. Cum igitur contrarium perspiciatur, signum est terram minime mo-
ueri. Huic rationi videtur respondere Gilbertus, dum argumento recentiores
afferunt contra huiusmodi opinionem de Telluris motu, satisfacere conantur. Ar-
gumentum est, Si terra mouetur versus ortum, hoc rapidissimo motu quem dicit
Gilbertus; ergo sequitur oceanum orientalem ita in regiones occidentales ab isto
motu impingi debere; ut quae terrae partes siccae sunt, & ab aquis liberae, singulis
diebus orientali oceano immergerentur. Probat, quia motus velocissimus est,
spacio scilicet viginti quatuor horarum. Respondet huic rationi Gilbertus, quod
oceanus ab illo motu non agitur, cum nihil resistat, & aer omnis circumfertur: ac-
eam ob causam in veloci terrae cursu, omnia quae in aere sunt, a nobis retro non
linquuntur; & versus occidentem moueri videtur. Quare, & nubes in aere quiescunt;
nisi vis ventorum impellat; & quae proijciuntur in aerem cadunt rursus in locum
suum. Sed haec responsio nulla est. Quandoquidem cum aqua in decuplo sit terra
maior iuxta commune aliquorum philosophorum sententiam, tametsi mathematicè
iuxta nonnullos multo maior: in illo terrae velocissimo motu, (concesso est quod si aqua
praecise telluri aequaretur, quod minime in occidentales effunderetur regiones: cum
nihil resistat) ea tamen pars, quae superat, non potest negari, qui in occidentales regiones
impingi deberet nullo resistente: tum quia superat, tum ex velocitate motus terrae.
Nam resistentia requiritur, quoniam locatum, vel est minus, vel aequale loco. Illud autem quod
inquit, omnem aerem circumferri, falsum est. Nam multo plus aer excedit tellurè,
quam aqua, cum sit maius elementum, nempe in centuplo; & iuxta mathematicos mul-
to magis: ac propterea non potest terra in illo suo motu velocissimo circumferri; non
potest certe minus secum trahere maius. Adde, quod utrumque elementum est fluidum, aer
praefertim, cumque modo huc modo illuc fluctuare cernatur, quatenus a varijs agita-
tur ventis, quomodo poterit eadem celeritate cum terra circumferri? & aer habet rarita-
tem: ea propterea non poterit terra aerem circumferre: sed vix illum qui telluris superfi-
ciem ambit, si terra moueretur: quem nec etiam circumferri credimus, cum terra
aerem minime contineat: ita ut sit locus eius formalis: sed coelum est omnia am-
bians, continens, & mouens, terra immobili permanente. Quare nubes non quies-
cerent,

scerent, sed retro linquerentur occidentem versus cum reliquis in aere fluctuantibus, volitantibusq; : nec quæ in aerem projicerentur, in locum suum à quo facta est proiectio, rursus caderent ob motum terræ velocissimum, sed alio loco. Deinde alio elenco utcumq; à nobis superius tacto, huiusmodi opinio refellitur. Si terra tam rapidissimo moueretur motu, ergo tunc, cuncta in ipso contenta mouerentur, vel sentirent se moueri, vel viderentur moueri: At hoc non cernimus, signum igitur est, terram minimè moueri. Probatur prima consequentia. Nam si continens mouetur, necessario sequitur, & contenta moueri, vel saltem sentirent se moueri, vel viderentur moueri. Sanè id est tam manifestum, vt probatione non indigeat. In redibus namque, & in curribus, si qui stant, mouentur utiq; , & sentiunt se moueri, & omnia in illis contenta cernuntur dubio procul moueri ad illorum motum. In nauibus certe, & cymbis qui nauigant, sentiunt se moueri, & vident cætera moueri: sed in terra nos degentes ad motum terræ non mouemur, nec sentimus nos moueri, nec cernimus alia moueri. Ergo huiusmodi sententia falsa est. At Gilbertus respondere videtur, quod nos diurno terræ rotatu, motu scilicet magis conuenienti, vehimur: & sicut Cymba supra aquas mouetur, ita & nos cum tellure conuertimur, & tamen stare nobis, & quiescere videmur. Hæc quidem responsio non satisfacit, quia nihil probat: Quinimò contra Gilbertum militat. Nam cum Cymba supra aquas mouetur, mouentur quidem omnia quæ sunt in Cymba: & sentiunt se mouere, & videmus alia moueri. ergo si terra moueretur, & cum ipsa conuerteremur: stare nobis, & quiescere minimè videremur. Confirmatur id hac ratione. Cœlum cum magnitudine penè in infinitum terram excedat, tamen cœlum moueri cernimus: & omnia in ipso contenta moueri animaduertimus, & sentimus: Terra verò cum minima sit respectu cœli, si ipsa moueretur, multo plus videremus ipsam moueri, animaduertemur nos moueri, & cætera in illo contenta dubio procul cerneremur moueri. Sed dicant nobis, quæso, quomodo ædificiorum consistentia saluaretur? si namq; sic rapidissimo motu moueretur terra, ædificia procul consistere minimè possent: sed omnia certè corruerent, quia ædificia sunt res additæ, & accidentales: Quare si corruunt aliquando terremoto, quomodo non corruerent rapidissimo illo motu terræ spatio 24. horarum super axem mundi? qd si dicerent, ædificia non corruere ob nimiam motus velocitatem: sicuti non effluit aqua in vase contenta, si vas circumgyretur; Id prorsus friuolum est, & inane, ratio quidem est, cum non sit eadem utrobique: quandoquidem totus aquæ impetus versus partes vasis inferiores imprimitur, sed impetus ædificij imprimeretur versus partes extimas terræ: ac propterea ædificia corruerent, aqua vero non efflueret, sicuti non effluit: quæ, si orificium eius ad extimas partes vergeret, nec consistere posset, sed efflueret etiam, quæcumuis velociter circūuoluta. Deinde sagitta sursum directè proiecta magna vi, in eundem recedit locum, ergo terra non mouetur: probatur consequentia, quia in alium locum impingeret, si moueretur: sicuti si quis in aliquam nauem celeriter mota, existens, & lapidem vel sagittam sursum emitteret, non certè in eundem caderet locum. Amplius, motus iste terræ non est naturalis, quia vni copori simplici vnus debetur tantum motus naturalis: atqui motus terræ naturalis est rectus ad centrum terræ cum extra ponitur: neq; præter naturam, scilicet ad cœli motum, quia tunc neq; astra orirentur, neque occiderent: cum vertici nostro semper eadem cœli pars immineret; quæ omnia dubio procul sunt inconuenientia maxima, & irrationabilia. Neque est dicendum, semper alium moueri axem obliquè secantem axem mundi, quia tunc poli altitudo non esset eadem in vna ciuitate, sed continuè variaretur, ad illum motum terræ citissimum: quia non describeret circulum paralellum circa

Ratio altera contra Gilbertum.

Responsio Gilberti apprens.

Responsio confutatio.

Rationis confirmatio.

Ratio validissima ex ædificiorum consistentia.

Responsio ad rationem apprens.

Responsio confutatio.

Ratio aliter projectionis sagittæ.

Ratio fortissima ex motus discrimine.

Responsio adducendæ confutatio.

De praecognoscendis temporum mutationibus.

polum, quae omnia sunt absurdissima contra sensum, experimentum, & rationem. Nam polus Arcticus semper eandem habet habitudinem, & supra Horizontem, elevatione. Subinde data hac Hypothesi, phaenomena non essent vera: & tamen dato opposito, multo facilius illa defenduntur. Fictitia igitur est opinio de motu terra, fictitij poli, fictus motus, & irrationabilis. Sententia quidem sensui aduersa, experimento, & rationi, vt demonstratum est.

Ratio
contra
sensum

**Opinio de motu Terra, & Coeli stabilitate aduersa
S. Scriptura. CAP. VII.**

H si opinionem, quod terra mouetur itante caelo, sensu experimento, & naturali rationi aduersam, demonstratum sit: reliquum est, firmis rationibus id offendere, quod aduersetur. Sacrae Scripturae; idq; aliquibus ipsius testimonij, quae caelis mobilitatem, terra vero stabilitatem ostendunt. Primum itaq; testimonium erit Iosue X. vbi legitur quod dum contra Gabaon pugnaret, & Sol ad occalum pergeret: victoriae cupidissimus, qua timebat die illo amissuram, Sole deficiente, locutus est Domino; & luminibus praecipit dicens. Sol contra Gabaon ne mouearis. & Luna contra vallem Aialon: Et sequitur scriptura. Steteruntq; Sol, & Luna, donec vlcisceretur gens se de inimicis suis. Et post pusillum. Stetit itaq; Sol in medio caeli, & non festinauit occumbere spatio vnus diei. Non fuit autem, & postea, tam longa dies, obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Isracl. Ex quibus arguitur, Si orauit Dominum Iosue, ne Sol moueretur contra Gabaon, & Luna contra vallem Aialon: Ergo caeli mouentur. Vtcrius, si steterunt Sol, & Luna donec vlcisceretur gens se de inimicis suis, ergo prius non stabant, sed mouebantur. Amplius, si stetit Sol, & non festinauit occumbere spatio vnus diei, ita, vt scriptura commemoret, nunquam fuisse antea, & postea tam longam diem, nimirum horarum triginta sex, vt quaedam Glossa ait, ergo prius mouebatur, & parta victoria denuo ad motum suum reuersus est: quomodo igitur caelum stat? Secundum testimonium erit 4. Regum cap. 20. & 2. Paralipomenon cap. 32. quod confirmatur Isaiæ cap. 48. In his locis praesertim in primo scribitur, quod in diebus illis aegrotauit Ezechias vsq; ad mortem, & venit ad eum Isaias filius Amos Propheta: dixitq; ei. Haec dicit Dominus Deus, praecipe domui tuae, morieris enim tu, & non viues. Qui post fletum magnum, & orationem, antequam Propheta egredere retur mediam partem animi consolatus est sermone Isaiæ. Vnde dicit scriptura: factus est sermo Domini ad eum dicens. Reuertere, & dic Ezechiae Duci populi mei. Haec dicit Dominus Deus David, patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymam tuam, & ecce sanauit te. Die tertio ascendens templum Domini, & addam diebus tuis quindecim annis &c. & apposita massa ficorum super vlcus eius, sanatus est. Dixerat autem Ezechias ad Isaiam, quod erit signum, quod Dominus me sanabit, & quia ascensus sum die tertio templum Domini. Cui ait Isaias, hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locutus est: vis, vt ascendat ymbra decem lineis, aut reuertatur totidem gradibus. Et ait Ezechias, facile est, ymbra crescere decem lineis: nec hoc volo, vt fiat: sed vt reuertatur retrorsum decem gradibus, Inuocauit itaque Isaias Propheta Dominum, & redaxit ymbra per lineas, quibus iam descenderat

Primum S. Scripturae testimonium de caeli mobilitate: ex luminibus constantia tempore Iosue.

Tres rationes ex supra dicto Scripturae loco, elicit.

Dies longior caeteris diebus tempore Iosue.

Secundum S. Scripturae testimonium ex Solis retrocessione tempore Ezechiae.

Ezechiae annis quindecim additis sunt anni, & appositione massa ficorum super vlcus sanatus est.

in ho-

In horologio Achaz retrorsum decem gradibus. Id quoque confirmatur (ut diximus) Isaiæ cap. 38. ubi legitur, quod Ezechiaæ agrotanti mortem minatus est Isaias Propheta ex parte Domini; dicens illi. Dispone domui tuæ; quia morieris, & non viues. Quo fletu fletu magno, & orante ad Dominum; exaudita est oratio eius; & consolatus est illum Dominus per Prophetam dicentem. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos, &c. Deinde post pauca: hoc autem tibi erit signum à Domino, quia faciet Dominus verbum hoc, quod locutus est. Ecce ego reuertere faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Achaz in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus est sol decem lineis per gradus quos descenderat. Quid ergo clarius de mobilitate cæli. Aliud deinde testimonium inspicitur psalmo 103. quo in loco David Rex, & Propheta cælorum mobilitatem ita cecinit, Fecit lunam in tempora; sol cognouit occasum suum, posuisti tenebras, & facta est nox: in ipse pertransibunt omnes bestia syluæ. Deinde post pauca. Ortus est sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur. Exhibit homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperam. Ex hac scriptura, quis non videt motum cælorum? in psalmo 8. etiam dici potest, quod sol moueatur. Sed clarissimum testimonium nobis porripit scripturæ locus in Ecclesiaste c. 1. quod scilicet sol moueatur. Dicit enim scriptura ibi, oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertitur; ibique renascens, gyrat per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem. Ex quo testimonio manifestè habetur, cælum moueri, cum dicat, solem nasci, occidere, renasci, gyrare, & flecti; quæ omnia certè conditiones motus sunt. Cumq; hæc primi mobilis motu fiant, qui est ab ortu ad occasum (nam sol, & cæteri errantes contra nituntur, & si de sole dixerit, tanquam de magis nobis notis hæc factus est Spiritus sanctus) signum certissimum est, cælum moueri, præsertim primum, à quo Gulielmus Gilbertus aufert omnino motum, conferens illi stabilitatem, terræ vero attribuit motum, ac violentum, illum rotatum, auferens ab illo stabilitatem. Videant igitur ipse, & eius assecla, alijq; huius fallæ opinionis nouatores, si rectè digressi fuimus, & sacræ scripturæ loca fideliter expendimus, recitauimusq;. At verò remanet etiam, ut ex ipsa, terræ stabilitatem probemus; itaq; duo tantum iam prærecitata loca citabimus, quia sufficient. Primum est psalmi 103. ubi Rex, & Propheta David versiculo sexto in spiritu cecinit. Qui fundauit terram super stabilitatem suam; non inclinabitur in seculum seculi. Secundum est Ecclesiastes cap. 1. Generatio præterit, & generatio aduenit; terra autem in æternum stat. Ex quibus testimonijs clarè habetur terram immobilem persistere. At Eduardus Yurighus in epistola quam Gulielmo Gilberto scribit; quæ ab ipso nuncupatur *παρρησιας ἐπινοια αὐτῆς*, vir quippe doctus, dicit: quod illa quæ è sacris literis afferuntur de terræ immobilitate, nihil mobilitati terrenæ magnopere aduersari videntur. Neq; Moysis, aut Prophetarum institutum fuisse videtur: mathematicas aliquas, aut physicas subtilitates promulgare; sed ad vulgi captum, & loquendi morem: quemadmodum infantibus nutrices solent sese accomodare: neque minutas quasq; non necessarias consecrari. Et quæ dicit, probans: citat Genesis locum capite primo, & Psalmi 136. ubi Moses lunam luminare magnum appellans: itidem David dicens. Qui fecit luminaria magna: solem in potestatem dici, lunam, & stellas in potestate noctis: Non ideo magnum appellauere, quia re vera tales essent; sed quia nobis ita apparet. Quandoquidem stellas plerasq; tam fixas, quam erraticas, multo maiores esse Astronomiæ peritis constat. Vnde respondens primæ authoritati sacræ scripturæ ex qua cæteris fieri satis credit, dicit: quod ex illo psalmi 103. iam præcitato, nihil solidi contra mobilitatem terrenam concludi posse existimat: Quamquam dicatur Deus fundasse terram super bases eius, ne-

confirmatio prædictorū per locum Isaiæ.

Reuersio vni bræ linearū in horologio Achaz decem lineis in Sole.

Tertium S. Scripturæ testimonium de mobilitate cæli ex psalmo 103.

Alius locus psal. 18.

Quartum S. Scripturæ testimonium de cæli mobilitate ex Ecclesiaste.

Motum cælorum dissequi men.

S. Scripturæ loca terræ stabilitatem probantia.

Eduardus Yurighus.

Scriptura in tra eduardum loquitur ad vulgi captum, & loquedi morem.

Eduardi responsio ad S. Scripturæ auctoritatem.

dimo-

dimoueretur in seculum. In suo namq; eodemque loco terra semper manere poterit, vt non vaga aliqua latatione dimoueatur, aut extra sedem suam, in qua à Diuino opifice posita primum fuit, transferatur. Sicq; concludit, satis probabile esse, terram quamquam super centro suo, tanquam basi, & fundamento immobili innixam: circulariter tamen moueri, circumferriq;. Sed non debebat Eduardus hæc fari. Verum quippe est, Mosis institutum, & prophetarum non fuisse, vt mathematicas, vel physicas nos docerent: sed non potest negari, non fuisse, vt Dei mirabilia nobis reuelarent. Inter quæ cum sit terræ stabilitas, qua non potest inclinari, tamen id ad naturalem pertinere possit considerationem: quia naturalis motum tantum considerat, sed non quietem, nisi per accidens: reuelatio tamen nec ad philosophum, nec ad mathematicum spectat, sed ad fidelem. Ea propter reuelauit Deus per Dauidem hoc mirabile: nimirum Deum fundasse terram super stabilitatem suam, qua non inclinaretur in sempiternum. Quod autem inquit de luna, luminare magnum appellata, & tamen ipsam excedi certum est, tum ab inerrantibus; tum quoq; à planetis, ita quoq; à simili dicendum esse de telluris stabilitate: nihil valet. Ratio est, quia luna non dicitur solum magna ratione apparentiæ: verum ob claritatem, ob propinquitatem, & propter manifestos effectus. Quare Diuus Chrysostomus homilia sexta in Genesim tomo primo scribit; dici duo luminaria magna non tam quantitate quàm efficacia, & virtute. Quia & si aliæ stellæ sint maiores quantitate quàm luna: effectus tamen lunæ magis sentiuntur in istis inferioribus. Terra autem dicitur immobilis ratione existentiz: quia sic Deus eam fecit immobilem, ne rerum ordo mutaretur præsertim elementorum. Nam si moueretur, sentiretur quidem moueri: & cerneretur sicuti cœli videntur. Quod autem tertio asserit ex scripturæ locis, præsertim ex illo Psalmi citato, non posse aliquid contra terræ stabilitatem concludi, tum primo; quia Moses, & Prophetæ ad vulgi captum, & loquendi modum loquuti sunt: quæ admodum nutrices solent infantibus sese accomodare: tum secundo, quia cum dicitur Deum terram fundasse super stabilitatem suam, ne dimoueretur in seculum intelligitur: stantem terram super centro suo, ab illa non posse recedere: vt vaga aliqua latatione dimoueatur: non autem vt circa centrum non moueatur, à quo tamen non possit recedere: Hæc inquam nullius sunt momenti. Quinimo multa ex his sequuntur inconuenientiâ. Sequeretur primo quòd omnia, quæ Moses, & Prophetæ præcinerunt, non esse vera: sed per modum loquendi, & ad vulgi aures accomodata. Quod dicere, sit iniuria Deo, qui est author scripturæ: ac propterea sequitur, scripturam non dicere verum. Quæ etenim per modum loquendi fantur, & ad aliorum captum: non sunt vnde quæque vera. In Genesi Moses, vt populum de fide creationis instrueret, loquutus est ad vulgi captum, quia creatio articulus fidei est: nec ratione naturali demonstrari potest. Creauit quippe Deus omnia simul quo ad rerum substantiam quodammodo informem: nihilominus tamen distinguit dies Moyses, quia quantum ad formationem per distinctionem factam atq; ornatum, non omnia simul. Præterea dicit terram ante creationem fuisse inanem, & vacuum, quod vtique creationi repugnat, cum facta sit ex nihilo: ita vt nec inane, nec vacuum, nec Chaos præcesserit creationem: quia ex nihilo facta est: sed Moyses, vt rudem populum instrueret; hæc & similia ad vulgi captum, & loquendi morem de rerum primordijs fassus est: quo intelligeret populus, quomodo ex nihilo Deus cuncta condidisset. Materiæ informitas vtique non duratione formationem eius, aut distinctionem præcessit, sed natura tantum: nihilominus tamen Moyses nunc terram, nunc aquam illam vocauit, ac si tempore præcessisset: quia rudi populo non poterat illam exprimere nisi sub similitudine re-

Confutatio:
responsionis
Eduardi.

Responso ad
Eduardum
de Luna, ap-
pellata lumi-
nare magnâ.

D. Io. Chry-
sostomus.

Inconueni-
entia magna,
quæ sequun-
tur ex dictis
Eduardi.

Creationis
descriptio à
Mose.

Terra inanis
& vacua an-
te creationem
quomodo in-
telligitur.

Materiæ in-
formitas.

ne rerum eis notarum, licet similitudinem cum terra videatur habere, quatenus subidet formis: & cum aqua prout formis diuersis formari apta conspicitur. Sic itaq; intelligitur terra inanis, & vacua inuisibilis, & incomposita: quia per formam materia cognoscitur. Secundo sequeretur res fidei à Deo nobis reuelatas, esse ad vulgi captum accomodatas: & iuxta loquendi modum, & non secundum rei veritatem. Quod certe impium est dicere, cum omnes naturæ facultates excedant: ac propterea fidei mysteria, quæ prophetæ ex reuelatione nobis præcinerunt, sicuti reuelarunt, ita intelligenda sunt: salua semper intentione Spiritus sancti, salua semper sacre Scripturæ sensibus, sanctorum Doctorum glossis, interpretationibus, commentarijs, explicationibus, catholicorumque hominum scriptis, & digressionibus: nam qui loquitur in prophetia, loquitur in interprete: salua deum Catholicæ atq; orthodoxæ Ecclesiæ definitione. Idcirco cum omnes ferè sacrarum literarum interpretes Scripturæ loca de terræ stabilitate explicantes, ipsam nullo modo mobilem, nec ad mouendum aptam concludant: sequitur necessario ipsam immobilem persistere. Si terra motam habuisset, ita in sui primordio creata, dubio procul manifestasset nobis scriptura: quemadmodum dicit cælos moueri; quia reuera mouentur, ita dixisset de terra, quod moueretur: si ad mouendum creata fuisset. Sed dices, quid fidei repugnare est, quod terra moueatur, cum hoc ad naturalem pertineat theoriam? Respondemus sanctum Regem in toto Psalmo Dei sapientiam, propudenciamq; in reuere gubernatione describere. Nam postquam Dei naturam, & magnificentiam explicuit, idem lucem inaccessibilem habitare fassus est, dicens: amictus lumine sicut vestimentos descendit ad creaturæ ordinem, loquens de cælis: quorum superiora tegit aquis. Deinde explicat eius propudenciam, ponens nubem ascensum eius, & iter super pennas ventorum. Uterius ministros eius tangit Angelos scilicet, vocans spiritus, & ignem vrentem. Deinde terræ foundationem super suam stabilitatem ponit, & quod non potest in seculum seculi à suo loco nullis motibus dimoueri. Quæ sententia cum sit ea verborum gravitate ornata, tot rerum circumstantijs circumscripta, eo dicendi modo pressa, ea vocabulorum energia explicata, vt nihil amplius desiderari possit de terræ stabilitate. Signum quippe est, terram reuera stabilissimam, nulloq; motu moueri posse in sempiternum. Dauid itaq; ex reuelatione Spiritus sancti hæc prompsit: idè veritatem nobis aperuit. Contra igitur sacram Scripturam militare videtur opinio de terræ mobilitate. Nec valet dicere, non repugnare eius authoritati telluris mobilitatem, cum intelligatur immobilem esse terram, nec dimoueri in seculum seculi, quia non potest à suo loco remoueri, ita vt locum relinquat, & extra locum vagetur: cum hoc tamen sit, quod rotetur in gyrum: Hoc certè non valet, quia etiam cæli quamuis per gyrum moueantur: non recedunt tamen à loco suo. Nihilominus sacra Scriptura semper cælis motum attribuit, terræ verò stabilitatem, immobilitatemque non nisi quia ita est veritas. Cur de cælis non dixit, qui posuit cælos super stabilitatem suam, non inclinabuntur in seculum seculi? certe non oblatum, quia non sunt stabiles, & immobiles. Quod si dixisset etiam, dubio procul cum moueantur, intelligi deberet sententia, quia scilicet non derelinquunt vaga aliqua latione locum suum, quia circum circa gyraunt: nulla igitur differentia esset inter cælum, & terram. At certè non nisi stabilitatem attribuit: signum certe, quia stabilis, & immobilis vnde quaq; perseverat. Sed addendum putamus, quod & si sacre Scripturæ institutum non fuerit, vel phisicas, vel mathematicas, vel alia & similia naturaliumine adiuuenta, nos docere: nihilominus tamen cum illas nobis proposuerit, credendum est omnia, & similia axiomata esse vera: quinimò illis firmiora, quæ tradiderunt

Secundū in-
conueniens
per Eduoar-
dum.

Ratio fortis
sima de ter-
ræ stabilitate.

Dubium
Responsio.

Psalmi 103.
explicatio
circa terræ
stabilitatem.

Confutatio
doctrinæ de
mobilitate
terræ.

Sacra Scrip-
tura cælis
semper mo-
tū, terræ sta-
bilitatem ac-
tribuit.

Sacra Scrip-
tura docet
etiam scientias
naturali
lumine adiu-
uentas.

viderunt philosophi. Cum hi naturali lumine, quod sæpe fallit, exposuerint: illa verò nunquam fallat, cum lumini reuelato innitatur. Secus dicendum Deum, qui est reuelator, esse mendacem. Querimus igitur, quæ est verior philosophia, illa quæ à sacris habetur literis, aut quæ à meris philosophis? Quis de naturalibus veritatem magis aperit, nosq; certiores facit, scriptura quando enarrat, an mera philosophia? si ex scriptura aperte habemus cælorum mobilitatem, & terræ stabilitatem, vt quid vel immobilitatem cælo tribuere, vel terræ circulari motum? summa certè dementiæ est. Immortales quidem immortalis Deo habere, agere, & gratias referre debemus; qui etsi nobis intellectum tribuerit ad rerum naturas inuestigandas: multa tamen illarum in scripturis nobis manifestauit. Cæterum cum Eduoardus existimat satis probabile esse terram, quamuis super centro suo, tanquam basi, & fundamento immobili innixam, circulariter tamen circumferri; relinquendus est cum sua probabilitate improbabilis. Nam exercitij gratia sustineri, quidem poterit ad excolenda adolescentium ingenia, tamquam probabilis physice hæc assertio: non quod sit in se vera: sed rationibus friuolis, & fugacibus responsis: Tamen si tanquam veram amplectatur eam Gilbertus; & si dicat, probabile etiam esse, id fateri. Sed summopere miramur insignem illum Copernicum, qui vt suis hypothefibus, & inuentis fieret satis: in hanc quoq; lapsus est sententiam; vt terra scilicet illo suo motu volueretur. Res planè tanto viro indigna: cum alijs certe fundamentis sustineri, saluari, atq; probari possint, quæ assumit: phœnomenis quidem ipsis, atq; obseruationibus tum vetustis, tum quoq; recognitis, Rea quoq; indigna Philosophis, Mathematicis, & Theologis. Verum non omnia hic afferre licet: vbi abundantiora alibi habes. Quandoquidem in nostris prærecitatatis operibus videbis cuncta discussa, atque diluta: quæ scilicet ad huiusmodi tractationem pertinent, & rationibus quibuscumq; etiam Copernici plenè satisfactum: physicè, mathematicè, & theologicè.

Opinio de terræ mobilitate circulariter super centro suo probabilis dicitur à Eduoardo.

! Copernici opinio de terræ mobilitate.

Mutationes temporum ex his quæ in terra, vel circa terram: in aere, vel circa aerem fiunt. Cap. VIII.

SATIS in euertenda opinione de motu terræ, & quidem fictitia morati fuimus, plus quàm putabamus: sed non potuit aliter fieri. Fufius tamen digrediemur in nostro tractatu de motu terræ, sicuti copiose in de rebus Meteorologicis; & in eo opere, cuius inscriptio est: opiniones hominum de Deo, & creaturis. Nunc ad temporum mutationes præfagiendas ex terrestribus, seu mixtis reuertemur. Sed in primis initium auspicabimur ex his quæ in terra, vel circa terram contingunt, aut cernuntur: deinde quæ in aere, vel circa aerem fiunt, vel apparent, vel sentiuntur: tanquam nobiliora reliquis. Dicimus nobiliora respectu loci, & causæ. Nobilior certe est aer aqua, & hæc terra. Frigor itaq; nemorum si audiatur, & foliorum commotio si sentiatur, vel motus arborum absq; sensibilibus ventis si perstrepat: pluuias indicant, vel tempestates portendunt, vel validissimos ventorum flatus significant. Causa est occultus exhalationum ascensus, abdita & inuisibilis vaporum circumuolutio in nemoribus circa arbores in infima aeris regione prope terram: quæ vel ventorum, vel tempestatum, vel pluuiarum sunt indicia. Ob id in aliquod illorum conuerti necesse est: sed timenda magis est tempestatas; in hanc etenim resolui solet huiusmodi surdus sonus.

Nemorum fragor, & foliorum commotio.

aus. Sed vaticinare tu iuxta quantitatem, & soni durationem, ac etiam qualitatem: Nam talem pretendet effectum. similiter montium in vniuersum, & sylvarum stridor, & mugitus quidam ventos pollicentur, sunt namq; ventorum signa. Virgilius, & Plinius. Odor quoq; cum per aerem deferatur, & ipse quoq; mutationem temporis indicat: Nam nimiam odoris fragrantiam, maxime in floribus, pluuiæ indicium esse: sapientes experti sunt. Leues insuper paleæ, frondesq; si superuolitauerint: ventos, aut pluuiam cum tempestate portendunt. Si fumus ex testis inuictus cedit, eadem ferè vaticinanda sunt: quæ iam de paleis frondibusq; sunt dicta. Plinius lib. 18. cap. 34. versus finem inquit, quod terra siccescens repente, Aquilonem prænuntiat: humescens rore occulto, Austrum. Theophrastus vero scribit, quod terra, si nigram se se oculis cernendam præbeat, Aquilonios ventos promittit: si albam, Austrinos. Vtriusque quidem causa eadem ferme est, nempe aer crassior, quem ab Austro maxime proveniri, valde consensaneum est: ac propterea humescit terra, & albam se ostendit rore occulto, qui albus est. Quod autem siccescat, & nigram se prebeat, ventus Aquilonius certè est, qui sicciora cuncta reddit. Vnde Horatius Poeta lib. 2. satyra 5. cecinit.

Odor per aerem.

Terra siccescens, & humescens: nigra & alba.

Horatius.

*Sive Aquilonio radis terra; sive bruma nivalem
Interiore diem gyro trabis:*

Cumq; ventus ille tranquillum, & serenum aerem faciat, quia nubes expellit, & minus aerem perturbat, & omne tale nigrum ostendat: consequens est, vt terra nigra Aquilonios flatus, alba Austros præsignificet. Vide philosophum probl. 37. sect. 26. Si montium cacumina solito altiora appareant, vel insularum ex vna multæ ementiantur: austrinam promittunt mutationem Theophrasto. Eadem ferè causa, nempe aeris crassities, atq; humiditas quæ res solito maiores, & plures apparere faciunt. Montium sonitus ventos Australes, & pluuias prædicunt. Tert. reg. cap. 18. Et ait Elias ad Acab. Ascende, comede, bibe: quia sonus multæ pluuiæ est: Erat Elias ad radices montis Carmeli prope torrentem Cison. Vnde sequitur scriptura, cumq; se verteret huc, atq; illuc, ecce cæli contenebrati sunt, & nubes, & ventus, & facta est pluuiæ grandis. Ex montium sonitu possumus prædicere ventos, & pluuias, sed magis ventos: ex littorum verò pluuias, & ventos, sed magis pluuias, causa est manifesta, quoniam am pluuiæ magis aquis sunt similes, quam terræ, idcirco plus aquas, quam ventos ex littorum sonitu prædicere possumus: At venti plus montibus, & terræ cavernis sunt symboli ob porositates, quam aquis: ob id magis ventos, quam pluuias montium sonitus præsignificant. Vnde Theophrastus montium sonitus ventos prædicere, scripsit. Idem sentit Virgilius. Qui aridum fragorem in montibus altis ventos tantum prælagire, cecinit.

Montium cacumina solito altiora, insularum plures. Montium sonitus.

*Temporum mutationes ex his quæ in aqua, vel circa aquam
sunt. CAP. IX.*

APORES ne dicitur à terra exhalant, sed ex aquis quoq; præsertim cum ex aqua; & terra vnus constituat globus. Idcirco dicenda sunt ex his, quæ circa ipsam apparent, vel fiunt, aut sentiuntur: præfagia temporum. Aqua stagnorum plus solito si calidior fuerit absente Sole: magne pluuiæ est iudiciū. si alicubi aqua scaturiat,

Vapores ex aquis.

Aque stagnorum. Aqua scaturiens.

Qq riat,

Aqua scaturiens. riat, ubi prius non solebat, vel si vberius solito scaturiat: grandem pluuiam indicat. Causa est manifesta, quia huiusmodi aquarum abundantia magnarum exhalationum, & vaporum est indicium: quas in pluuias conuerti necessario sequitur. Aqua pluuialis quæ ceciderit, si subito deficcetur ultra solitum absque vento: pluuiam magnam portendit. Causa est terræ siccitas, quæ cum aqua pluuiali in se recepta Solis virtute, exhalationes vaporat: quas in pluuias conuerti, maximè consentaneum est. Fontium, & fluuiorum multitudo nimia, & augmentum plus solito: pluuiam futuram pronuntiat. Bullæ plurimæ si super fluuios enatarint: ingentes imbres minantur Theophrasto. Causa horum est humor ab aere & spiritu pulsus ex imo: quæ ad supremum. Nam Aristoteles probl. 4. sect. 23. ita scribit: bullas scilicet fieri humore ab aere, & spiritu, ab inferis ad superna expulso. Cum igitur plurimæ enatauerint, signum est, abundare humores, ac propterea ingentium imbrum esse indicium. Vtrum autem ab antiparistasi calidi, & frigidi possit & hæc proueniri, posset dici; si hæc sola assignetur causa, minimè: si verò & hæc etiam concurrente, non posset negari. Ratio quidem est, cum sæpius bullæ accidant contra antiperistasis tempus: puta neq; in summo frigore, neque in summo calore; signum igitur est non ob antiperistasis dumtaxat nam absq; hac bullæ etiam enant, & imbres adueniunt ingentes: ergo aliæ sunt causæ præter antiparistasis. Mare si de repente tranquillū euadat, status mutationem, vel incrementum præfagit Theophrasto. Causa certè est, quoniam priori sedato vento, sequitur necessario alius, qui potest augeri humidis exhalationibus è mari ascendentibus. Maris refluxum aquilonios flatus, fluxū austrinos prænuocere, inquit Theophrastus. Nam si fluxus ab Aquilonijs spiritibus prouenerit, in Austrinis mutationem fieri, par est: si autem refluxus, ab Austrinis fit mutatio in Aquilonios. Verum enimvero hæc cum sale intelligenda sunt alioqui sunt falsa: quia cum maris æstus, bis quotidie senis, horis accidat sigillatim, sequeretur, quod singulis diebus Aquilonijs flatus essent in refluxu, Austrini in fluxu, quod certè ædum absurdum putari debet, sed ridiculum. Debet itaq; intelligi sic nimirum, quod existente maris refluxu magno, & notabili, ita, vt fluxum excedat, tunc utique refluxus Aquilonios dat flatus: & è regione si fluxus ingens fuerit, & refluxu maior: tunc dubio procul Austrini erunt expectandi flatus. Quid verò sit Maris fluxus, & refluxus, dicendum est. Maris fluxus est ipsius motus à circumferentia, & ab imo ab superficiem, cum redundat, & augetur: Refluxus autem, è contra est motus ipsius à circumferentia ad centrum, & à superficie ad imum; cum scilicet, paulatim se restringit, & minui conatur: vtrumque verò prouenit à Lunæ motu, vt diximus alias. Quid autem nomine spirituum Theophrastus intelligat? dicendum est, ipsos, met flatus, vel Aquilonios, vel Austrinos, hac tamen lege: quod si extra, & supra mare sunt venti seu flatus esse debent, si intra, spiritus. Quare Aristoteles in calce libri 4. de animalium ortu, maris æstum in spiritus retulit, hoc est, in flatus intra mare conceptos, & genitos: non quod spiritus sint res aliquæ, ex quibus mare constaret; quemadmodum in animalibus, & plantis: huiusmodi namque sunt ualentia. Mare verò non dicitur viuens. Mare in tumescens, ripæ ipsius quasi uocem edentes, littora si resonabunt: Theophrasto, Arato, Virgilio, & Plinio ventos augurantur. Causam asserit Plinius, sepe & silensio intumescit: factumque alius solito, iam intra se esse ventos, fatetur. Virgilius de omnibus hisce sic cecinit.

Consi-

*Continuò ventis surgentibus, aut frata ponti
Incipiunt agitata tumescere, & aridus aliis
Montibus audiri fragor: aut resonantia longe
Littora misceri; & nemorum increbescere murmur:*

Plinius quoque scripsit, quòd si mare tranquillum in portu à cursu stabit, & intra se murmurauerit, ventum prædicit. Si identidem, & hyemem, & imbrem. Littora ripæque, si resonabunt tranquilla asperam tempestatem: Item maris ipsius tranquillo sonitus, spumæque dispersæ, aut aquæ bullantes; & in campis etiã tempestatem venturam præcedens suus fragor: nam cœli murmur non dubiam habet significationem. Porro (vt ab alijs quoque obseruatum est) illius tumor, citra pluuias, ventos etiam, & tempestates portendit. Nimia maris agitatio conturbatioque, pluuias quoque non modicas annunciat. Cum aqua in nocturna nauigatione ad remos scintillat: tempesta erit. Nimijs vaporum, & exhalationum concursus super mare est huius causa. Brachium in mari immersum, si vento repercutitur, nullis ventis supra mare flantibus, temporis manifestam mutationem indicat: etiam namque tempesta, ventorum status, & pluuias. Nam est signum, quod vapores, exhalationesq; à maris centro ascendunt: quæ sunt causæ similitum temporis mutationum. In vniuersum itaque maris tumor, sonitus, & fluctuum, atque promontiorum cauernæ, & littora dum resonant: ventos manifestant, & præsepe tempestates. Cum flocci aquis supernatant, aut in supra manantes aqua, colludere plumas videris: ventos, & tempestates, aut pluuias futuras indicant. Guttæ ex tectis manantes, si lentius cadant, ac quasi hæreant: grauioris hyemis, & gelu indicia sunt.

Plinij præfati-
gia.

Aqua maris
ad remos scin-
tillas noctu.
Brachium in
mari immer-
sum.

Flocci, &
plumas in
aquis.
Guttæ ex tec-
tis manantes.

Præfagia temporum ex his qua in igne, vel circa ignem fiunt:

CAP. X.

N nostro elementato igne pleraque fiunt, vel apparent, quæ manifestas temporum mutationes indicant: vt vetus docuit obseruatio. Flamma igitur ignis si flexuosa volitet, aut cum lumina ex se flammis elidunt, vel vix accendantur, aut sublatis ab igne olis, eisdem carbo adhæreat: aut cum ignis scintilla, fauillam emittit, quæ discutit, aut cum cinis in igne concrecit, aut carbo vehementer perlucet: hæc quidem omnia ventos significant, corruscationes, & tonitrua portendunt: & simul signa-

sunt: futuræ pluuiæ, vel ninis. Agitatur namque ignis à diuersis vaporibus, exhalationibusque, quæ omnium in prædictorum sunt causæ. Rursus si in lampadibus ardentibus, aut in testa oleum scintillare videris, aut putres illic concretere fungos: ventorum, aut tempestatis, & pluuiæ futuræ est indicium (modo non sit oleum aquarum admixtum). Causa est, quia tunc aere admixtus oleo, est humidus: cui cito in pluuiam vertitur. Carbores sero, vel de nocte scintillantes æstum denotant. Cum carbonibus cinis leuiusculus hæret: pluuiam promittit. Cum ollæ concoctum adhæret pulmentarium, nec nisi adustum patetis obsoniū odoratur; pluuiarum, aut ventorum, aut tempestatis præsignificationes ostendunt.

Ignis, sum-
ma.

Carbo.

Cinis.

Lápades ar-
dentes scin-
tillantes; &
fungi.

Carbones, &
cinis.

Pulmentarium,
& obsonium

Qq a Verum

ignes pallidi
& murmu-
rantes.

Ignis non
potens regi,
vel traxus fa-
uillam discu-
tiens.

Cinis si con-
stat.

Irides circa
lucernas.

Fungi circa
lucernas.

Fungorum
causa.

Virgilius.

Fungorum,
vt aquas prae-
significent:
condiciones
duas.

Fungi, vt tem-
pestate prae-
sagiant.

Fungi quan-
do tranquil-
litatem an-
nunciant.

Ellychinium
granis circu-
datum ni-
scum.

Verum enimvero opere pretium ferè arbitramur hæc, & similia penitus inquirere, digredi, explicareq; causis, rationibusq; atq; illustrium virorum placitis. Terreni itaque ignes pallidi, & murmurantes tempestatum signa mundi, Plinio. Causa est vaporis, & exhalationis dominium. Ignis si regi nequatus Arato pluuias, Theophrasto, & Theoni in Commentarijs, tempestatis signum. Plinius autem inquit, aut cum contactus ignis à se fauillam discutit, scintillantq; emit- tit: signum tempestatis. Causa horum est aer, qui vaporibus conuulsus, ignem tangit, & discutit: & cinerem quoq; ob illius raritatem, vnde & scintillare cum facit. Cinis etiam si concrescat, niuem imminere innuit. Theophrastus, Aratus, & Theon. Causa est nimia aeris humiditas cum frigiditate coniuncta: nam sola humiditas non sufficit ad niuem generandam, significandamq;. Porro laudem Plinius hanc cineris accretionem, tempestatem praesagite, scripsit. Circa lucernas, aut per lucernas si Irides perluceant, Austrinos imbres metuentes admonet, Theophrasto. Causa est, quia aer humidus, & crassus euadit, ac ideo pluuiosus, quæ Austro vigente, sunt. Sed de Iridibus, quæ circa lucernas sunt, lego Aristotelem 3. Meteor. Cap. 4. Fungi circa lucernas pluuiam portendunt vigente Austro: quinimo & ventum pro ratione magnitudinis, & multitudine. Nam si exigui, & milio similes, splendidique fuerit: non ventum indicant, sed aquam fore, Theophrastus docet, & Aratus; licet Theophrastus in libello de signis ventorum dixerit, fungos, vel aquam, vel Austrinum ventum praesistere. Plinius pluuiarum nuncios autumat. Causa est aeris crassities, & humiditas, quæ cum flammam impediunt, ne liberè volitet, & fluat: augetur in modum fungi, ab humido continuati; nam Philosophus multis in locis, & praesertim 4. Meteororum, omnia humido continuari, scripsit: Ergo expectandi sunt imbres. Theon praeter aeris humiditatem, crassitiemq; ex continuis fauillis fungos augeri: adnotauit. Virgilius primo Georgicorum, fungos tales ob aerem crassum, & humidum, putres cecinit: & in oleum retulit.

*Testa cum ardente viderent
Scintillare oleum, & putres concrescere fungos.*

Ceterum duas affert Theophrastus conditiones fungorum, vt aquas praesignificent. Prima est magnitudo, Secunda numerus. Nam parui, exiguiq; & milio similes cum splendore, aquam expectandam esse, & non ventum. Igitur è contra si fungi magni fuerint, & multi, praeter pluuias, ventum quoq; praesagire, procul dubio Theophrastus intendit, Et hoc est, quod forsàn explicare voluit in libello de signis tempestatum, dicens. Et dum hyeme fungi in nascuntur, & cum multis quasi milij granis pleni fuerint: tempestatem portendunt; nam tempestas ex aquis, & ventis simul consurgit. Bene tamen verum est, quò propriè tempestas ex fungis consurgat, tria requiri in fungis iuxta Theophrastum: nimirum, tempus, qualitas, & numerus. Tempus, vt sit brumæ: qualitas, vt fungi sint nigri: numerus, vt sint multi. Primum, quia facile tunc temporis etiam tranquilli, humido vigente, fungus generatur. Secundum, quia ostendit humoris abundantiam: tertium deniq; cum multa pauca faciunt vnum satis. Nec immemores sumus, Theophrastum in libello de signis tranquillitatis scribere, quòd si multa veluti milij grana, splendida in extrema sui parte habeat (id est lucerna) portendere tranquillitatem: Hæc certè supradictis minime obstant, nam vera sunt, supposito, quòd caelum sit nubium, & perturbatum: quia demonstrant aerem sicciorem euadere; quemadmodum è contra, supposito caelo sereno, si ellychinium ardens eadem grana circumdauerint, niuem polliceri etiam iuxta Aratum, & Theonem: quia nimirum ostendunt aerem humidum reddi, &

ad frigiditatem tendere, ut ex sicciore nube generetur: & si splendida linea ellychium ambiat, signum esse tranquillitatis. Causa est splendoris puritas in illa, non enim argumentum est alienius admixtionis, sed cuiuscunque; expertis. Similiter lucerna perturbato coelo, quae ardens, tranquillitatem praesagit. Ratio est, quia, & si coelum sit nubilum, & perturbatum, ut quiete ardeat, libera certe ab omni humoris specie ostenditur: ac propterea serenitatem, & aeris tranquillitatem polliceri. Quemadmodum est Regione, si lucerna respuat accendi, quod Plinius dicit, & lumina cum sese flammam elidunt, aut vix accenduntur, signum esse tempestatis; & Theophrastus, lumina murmurantia cum ardent, non quiete, nisi tempestati, sed ventorum iuxta Plinium. Porro autem Theophrastus ad pluvias reiecit in bello de signis pluviarum triplici limitatione, prima, ut sit per hyemem secunda, ut sit quasi bullas relinquens, seu ampullas iuxta Aratum: tertia, ut vix accendi possit. Inquit enim, Cum lucerna per hyemem ex sese flammam elidit, quasi bullas relinquens, & vix accendi potest: pluvias praesagit. Causa quidem est nimia aquosae humiditatis copia, cum igne decertans, & vincens. Aristoteles in oleum reiecit, quemadmodum & Virgilius. Unde 4. Meteororum docet, si ignis ambiens, & extrinsecum partem aeream olei convertere in aquam: quae cum a flamma attrahitur, eliditur ab illa, & discutitur, quemadmodum aqua ab igne. Sed & radij quoque lucernae temporis mutationem decernunt, si in eam euolent iuxta Theophrastum: hoc est si corruscant, vel vibrent, & in eam reflecti discernuntur; hoc certe pluviarum signum decernitur. Causa est, multum humiditatis, ac crassitudinis in aere dominari. Cumque ob id medium summopere densetur, coarctatum lumen in ipso splendidius euadit: & sic euolari, vibrare, reflecti, & discernitur. Arati interpretes explicuit, quod si radij ad ipsam lucernam non splendeant: pluvias dabunt. Causam reddidit Theon ob aeris humiditatem, & crassitudinem, lucernam non posse ad debitam lucere distantiam: ac propterea radios iacit imbecilles, & tenues: qui a lucerna seuerim discernuntur, & hoc est, quod euolent. Sed iudicent alij. Olla scintillantes pluviarum sunt signa Theophrasto. Et causa certe est toties reperita, nimirum aeris humiditas multa, & crassitudo: quae vapores ex ollis emittas, scintillis similes apparere faciunt. Haec quoque causa est, cur, cum pulmentarium concoctum fuerit, olla adhaereat, & obsonium non nisi adustum patellis odoretur, & haec pluvias, vel ventos, aut tempestates, ut nonnulli sentent, praesignificant: causa quidem est, aeris humiditas, & crassitudo, qua repletur, pulmentarium, ita ut maius reddatur, & ideo olla adhaerere, sequitur, ut nequeat extrahi: in obsonio impeditur odor ob eandem quoque causam, quia medium crassius redditur, quod obsonij odorem aufert.

Ellychium
splendida li-
nea, tranquil-
litatem.
Lucerna quae
ardens
Lucerna quae
respuat ac-
cendi
Lucerna si
nas elidens
Aratus.
Theon.
Olla scintil-
lantes.
Pulmentarium
concoctum.

Temporum praesagia ex aibus in uniuersum. Cap XI.

INTER animalia quaecumque sunt illa, nulla magis tempo- rum mutationes praesentiunt, uti volatilia. Partim quia ex tenui, subtilique materia constant, ac propterea sensibilibus vaporibus tanguntur, exhalationibusque afficiuntur: tum quoque quod in aere habitant, illumque semper circumuolat: ubi omnia meteora fiunt. Idcirco praeteris animalibus magis praesentiunt temporum mutationes: quae & nobis quoque ostendunt diuersis indicijs. Nos igitur de aibus in uniuersum dicemus, primo quid nam portendunt circa temporum qualitates: deinde de aliquibus seorsum, & in particulari. Aues itaque in multitudine volantes ante

Volatilia
praeteris
magis tempo-
rum muta-
tiones praes-
entiunt.

Aues arbo-
rum ad nidos
fugientes.
Strepitu cū
alis facien-
tes.

Volucres ter-
restres cla-
morem, cir-
ca aqua dan-
tes.

Aues dulcī-
aquarum, la-
wantes se, &
in aqua ludē-
tes & cet.

Aniculæ in
folijs latio-
res perstre-
pent.

Aues aqua-
tica si adue-
niant, & cet.
Si mare fu-
giant.

Aues insula-
rum si per z-
statem mul-
ta gregatim
uenerint.

Auium ma-
gnus nume-
rus.
Albæ aues
ad culta lo-
ca adueniē-
tes.

Aues ad pa-
stum festinā-
tes ultra foli-
um, & pu-
gnantes.

ante diem aeris serenitatem indicant. Si autem de sero, & de nocte: signum est æstus. Aues rostris pennas suas mundantes, vel pediculos quærentes pluuiam significant; & imbres. Aues quæ arbores colunt, si ad nidos fugiant: pluuiam significant. Omnes communiter aues cum alis strepitum faciant maiorem, quàm soleant: futuram indicant pluuiam: Si in hyemis initio aues parua in magna multitudine congregentur in campo, quærentes cibum: signum est magni frigoris, & gelu, atq; validarum tempestatum. Cum terrestres volucres clamorem dant circa aquam, & præter solitum, se lauantes: pluuiam significant. Causa est, quia eorum complexio letatur aqua: & præcognitione elementi ad pluuiam mutati summopere gratulantur. Volatilia aquatica omnia si in gelu principio aquas magnas quærent, & incogelabiles iuxta mare: signum magnæ durationis gelu extat. Aues marinae si in littore maris alas non expandant: signum certe est serenitatis. Causa est, quia non extimulantur vaporibus, vel exhalationibus ad meteora mutabilibus. Aues dulces aquas colentes, si lauent se, & in aqua ludant, alas agitando: pluuiam præsignificant. Gaudent etenim elemento sibi connaturali, & prædominante, in pluuiam conuerso. Auiculæ si perstrepat in folijs letiores inter se, maiorque dulcedine: imbres annunciant. Fit namq; penes animantia quæq; mira mutatio, Dum scilicet vel tempestas, vel mobilis humor vires mutant: quod mutantur quoq; animorum motus in pectore, iuxta Virgilium, vt nunc alios quædam cingebant nubila, polos affectus concipiant. Vnde nimirum auium concentus maior solito procedat, letiores saliant pecudes, corui gutture crocitant: vt certe manifestum fiat ab animantibus, serenitatis, tempestatifq; signa varijs modis posse desumi. Sed dicamus etiam de his in vniuersum. Aues aquatica, ac loricæ, si adueniant, in aquis non degentes: pluuias dabunt, & tempestatem, Theophrasto. Causa est manifesta; nam ex eo, quod propria loca deserunt, sicioraq; quærunt: imbres, ac tempestates imminere, signum est: ideo auolant, & fugiunt; quærentes habitationes aquarum expertes. Prouenire etiam potest, ne cibi eis desint, nam augurantes futuros imbres, tempestatemq; fore, cibos impediētes: auolant in tutioribus locis, vbi pasci possint. Similiter si mare fugiant: tempestatem præfagiunt. Causam affert Magnus Albertus, quia tetrum odorem sentiunt, ex mari exeuntem, ex exhalationum abundantia: ideo fugiunt, alibi quærentes victum, & ob salutem. Quod certe magnæ tempestatif signum est. Vnde autem tetrus ille odor proueniat, non ab re dicendum esset, à telluris antiperistasi aquam commouentis, ex qua factorem illum emanare, valde consentaneum est. Aues, quæ in insula vitam agunt, si per æstatem multæ gregatim uenerint: pluuiarum lapsum inculcabit. Causa est iam tacta. Quod si multitudine non excedant, salubre tempus capris, & ouibus promittunt. Ex eo enim, quod pauca auolant, multitudine non excedentes, & maiori parte remanente, pocas pluuias, & suaves portendunt: quæ terræ mirè pro sunt; ac propterea Capris, & ouibus salubre tempus promittunt. At verò si numerus eorum magnus fuerit, ingentem squallorem minitantur: quia fugiunt nociua, quærunt autem commoda, & opportuna. Amplius, cum albæ aues ad culta loca adueniunt, aquilinos status, ac hyemis magnitudinem ostendunt. Causa est manifesta, nimirum quia culta loca incultis sunt talidiora, & feraciora. At verò cur albæ Aues, & non aliæ? Nulla quidem causa impresentiarum asserti potest, nisi, cum ob albedinem sint alijs frigidiores: magis & status Aquilinos, & hyemis magnitudinem præsentiant. In vniuersum Aues ultra solitum ad pastum festinantes, & pugantes tempestatem iudicant Theophrasto. Qui causam affert, cum natura mouente, & monente se præparent. Item Aues, quæ proprium colorem mutasse cernuntur;

ur; vt puta quæ non albæ, albæ: ingentem minantur tempestatem: Quod si earum multæ nigræ appareant, quæ ex sua natura haud sic existunt: pluuiam præfagiunt Theophrasto. Causa horum quidem est vaporum, atq; exhalationum ingens copia in aere: ac ideo si tempus erit Austinum, Aues nigræ apparebunt albæ; idq; ingentis est præfagium tempestatis: si verò Aquilonium, tunc albæ apparebunt nigræ, ac propterea pluuiam dumtaxat spondent. Docet etenim Aristoteles aquam ex talibus vaporibus causam esse nigredinis.

Aues proprium colorem mutant, sic vultus

Temporum qualitates ex quibusdam particularibus Auibus.
CAP. XII.

DE auibus in vniuersum quid portendant, & de temporum mutationibus quid indicant, vtrumq; dictum est: nunc de quibusdam in particulari quid præfagiunt: dicendum remanet. Ab Accipitre exordium auspicabimur; sequentes abecedarij ordinem, vt omnia ordinate fiant. Accipiter ab accipiendo dictus; auis rapax, cædis & cruoris avidus, magno corpore, rostro adunco, oculis lucidis crassis pedibus, longis vngulis; hilari aspectu, nullam formidans autem: ipsamet prædatoria; genus est ad omnes rapaces aues. Vnde Poeta

Accipiter auis rapax & cæd.

Odinus accipitrem, qui semper viuit in arboribus,

Eius species sunt sexdecim: de quibus vide Plinium lib. 10. cap. 8. & Petrum Giliolum. Sed duodecim sunt manifestæ: Buteus, Aesulus, Citeus, Stellaris, Palumbarius, Perrix, subbuteus, Perca, Fringillarius, Rubecarius, leuis, Cybindus qui est nocturnus accipiter pugnans cum Aquila. Italicæ, Sparauiere, Falcone, &c. Accipiter itaq; in arbore confidens, & intus inuolans, sipediculos quærat, haud procul abesse pluuias, demonstrabit, Theophrastus. Anas ex genere Amphibiorum, quia terra, & aqua victum sibi quæsit: sic dicta à natandi assiduitate: quia semper natat. Duplicis generis est, nam earum quædam sunt Syluestres, quædam domesticæ: Syluestres sunt maiores domesticis; domesticæ vero minores, de quibus martialis docet pectus, & cœuicem bene sapere: cætera verò minime, sed cœco debere reddi. Vnde cecinit

Accipitris species.

Accipitris præfagium.

Anas ex genere amphibiorum. Anates duplicis generis.

Tata quidem pountum Anas, sed pectore tantum,

Et cœuice sapit: cœtera redde vico.

Quod vero ad temporum præfagia attinet, dum ad aquam conuolant, ibiq; se la-
lanant, & alas in aqua expandunt, currentes: ventum portendunt. Si ad brumæ finem pectore rubent, signum est brumam producendam: nam rubeus color calorem contra frigus pugnantem denotat, ac propterea retinet illum. Si vero albescit, finis frigoris instat: & vet proximum est. Et illæ siue sint syluestres, siue domesticæ. Anseres quorum alij sunt domestici, alij vero agrestes, qui sub hyemis initiũ sublimes volatu gregatim volare visuntur: Et si natura vigilias suas clangore testantur, & clamore grauiter obstrepente, ferè semper clangunt, vt etiã inter pascendum silere nequeant: nihilominus tamen cum continuo assiduoque clangore vociferantur: tempestatem significant. Communiter tamen tam Anates, quàm Anseres cum plus solito in aqua versantur (quemadmodum & omnia animalia aquatica) futuram pluuiam, & ventos prænotant. De Anseri, & Anate vide Plinium libro decimo. cap. 22. Ardea, & Ardeola auis triplicis generis est:

Temporum præfagia ex Anasibus.

Anseres duplicis generis.

Anseri præfagia.

372 De præcognoscendis temporum mutationibus.

est; proxima, Alba, & stellaris. Plinio cognominatur Onocrotalus: à voce absonæ rudentis Asini, Ab Aristotele prima dicitur Pelos, quod prope significat: quia illud genus prope terram volat. Secunda Asterias, ab Astrorum fulgore. Tertia leucon, ab albedine. Dicitur ardea quasi ardua ob altos volatus, nam & super nubes volat, Quod innuit nobis Virgilius Georgicorum primo, dicens.

Ardea vnde dicitur Virgilius.

Atq; altam supra volas Ardea nubem.

Ardeola, seu ardea præfagia.

Causa verò cur sic alte volat, est, vt naturales dicunt: vt imbrum procellas sentire non possit: formidat enim imbres, quibus maximè afficitur: Idcirco super nubes volat: Cum igitur alte volat, tempestatem portendit. Si autem in medijs aruis volauerit, & tristis manserit: pluuiam denotat. Italicè vocatur Hierone. Quidam autem appellant eam Tantulum, Theodorus Erodium putat Ardeolam, Bubo Auis feralis, ac volatu debilis. De quo Virgilius 4. Aeneid.

Bubonis præfagium.

Seraq; culminibus feralis carmine bubo.

Et Ouidius 8. Metamorph.

Ignauus bubo dirum mortalibus omen.

In cauernis, ruinosis edificijs, & in templis commoratur, & habitat. ipsa quoque temporis mutationem indicat. Nam supra montis verticem solitariam canens, tempestatem ostendit Theophrasto,

Cornix duplicis generis.

Cornix duplicis generis esse conspicitur, fera, aut syluestris: & domestica. Hæc cinerei coloris est, & nigricans: Ardeolæ amica, sicuti inimica Vlulæ, cum qua dissidet. Italicè cornachia, aut verius ciaula. Habitat etenim in ciuitatibus, in petra foraminibus, in templorum edificijs, puta in campanilibus, & in turribus minor syluestri. Sed huius color partim fuscus, vt in capite, & collo: partim cinereus ad albedinem vergens; alæ autem varijs mixtini coloribus tintæ: Italicè cornachia. Vtraq; minor est coruo. Diu viuit: vnde dicitur cornix annosa. Vtraq; temporis mutationes nobis indicat. Balneantes etenim se in aqua, & maximè in hyeme, & vltra solitum vociferantes: atq; in sicca arena spatiantes, signum est pluuiæ. Quare Virgilius Georgicorum primo ita cecinit.

Temporum mutationes ex cornicibus.

Tunc cornix plena pluuiam vocat improba voce,

Virgilius.

Et sola in sicca secum spatiat arena.

Cornices omnes, quemadmodum & terrestres volucres si contra aquam clamorem dant, quolibet tempore, se se perfundentes, imbres præfagiunt. Theophrastus autem addit aliqua in libello de signis pluuiarum, nimirum, Cornix super saxum vnda obrutum crocicans, imbrem nunciat, & sæpe se aquis vergens, ac volitans, idem quod antea commostrabit. Celestiter verò bis, ac ter cornicans tempestatem præfagit: eandem quoque prædicit, si vespere canat; quod certè intelligendum est sereno celo. Nam idem de signis serenitatis habet, quod si ter crocitet, & si vespere celo perturbato canat, serenitatem, præsignificat. Ergo vt tempestatis sit signum, celo sereno necesse est, vt canat: aliter esset contradictio in verbis Theophrasti. D. Thomas. 2. 2. quæst. 95. 7. ad secundum scribit, quod cornicula frequenter crocicans, significat pluuiam cito esse futuram. Coruus colore nigerimus, maior cornicibus, Graculis, & Monedulis: quæ Aues sunt coruini generis. Sed Graculi, & Monedulæ minores cornicibus: Quibus furacitas auri, atque argenti mira est. Italicè Monachia, Gaza, Ciaula. Corui itaque contra Solem stantes, si rostra aperiant: calorem significant. Singultu quodam si latent, rumborem, in exercitu volante, faciendo, alis proprijs plus solito: pluuiæ extat indicium. Scribit Nicander, quod dum frequentius solito crocitant: futuram pluuiam significant. Scribunt Aristoteles, & Auicenna, Coruum valde Asinum odire, qui & illum rostro excæcare conatur. Sed oculorum profunditas, & corij superciliaris

Præfagia tæpori ex cornicibus iuxta Theop.

Cornicula præfagium iuxta D. Th.

Coruorum natura.

Coruorum præfagia.

Corui odii contra Asinum.

perillioris cum quo regit visum, spissitudo; & corporis proceritas, & aurium nobilitas cum quibus se defendit: valde iuuat asinum. Tauro id etiā accidere, autumaturo

Cicero libro primo de natura Deorum scribit: Miluo esse quodam bellum quasi naturale cum Coruis. Suetonius author est, Coruos humanas voces imitari. Quod certe intelligendum est de omnibus ad coruinum genus pertinentibus. Unde Cæsar Augustus ex bello Actiaco rediens salutatus dicitur fuisse à Coruo his vocibus. Salue Imperator Mitissime. Quem Cæsar postmodum viginti millibus nummum emit. Quo igitur ad temporū qualitates attinet: sunt aliquæ conditiones præter iam præcitatās. Plinius libro 18. inquit, quod Corui si singulata quodam latrauerint, seseq; concutierint: tempestatem prælagiunt, modo continuauerint. At si carptim vocem refoibeant: ventosam imbrem signant. In libris verò de naturis rerum docetur, Coruos esse mutationis aeris nuncios: atq; alia crocitantis voce prophetare auram tranquillā, alia tempestatem. Fulgentius tamen, vt citat Beluacensis libro 17. cap. 62. habet: quod & si Coruus nil aliud sonare nouerit quam crās, crās: diuersas tamen voces format, nempe sexcentum & quatuor. Sed lege Fulgentium in filis Meteorologijs.

At verò Theophrastus tamen si in multis conueniat, cum supradictis in temporum mutationibus ex Coruis, pleraq; tamen alia adnotat obseruanda. Quo circa habet, quod Coruus, qui varias voces edere consuevit, eas bis ceteriter emittat, singultu quodam latrans, seseq; concutiens: imbres prænuntiat. Rursus si pluuio coelo varias voces edat, & si super oleam pediculos quat: & si voce, siue sereno coelo, siue pluuio, quasi decidentes guttas imitteat: quibus id facit, toties imbrium sigillatim est prænuntius. Item si Corui alius euolent, ad miluum imitentur, pluiarum testimonia præbent. Amplius si Coruus per tranquillitatem solitam vocem non habeat, singultuq; quodam latret: signum certum dat pluiarū. Si verò hyeme multas voces mutauerit, tempestatē afferit. Porro autem solitarius, & placidus crocicans, vbi ter crocita uerit, mox pluries clamitans: serenitatē præsignificat. Causa primi, & secūdi est, quia extimulantur à Meteoris, quæ iam iam in aquam conuerti debeant, & hæc est etiam causa vniuersalis omnium animalium, quæ temporum mutationes indicant. Causa tertij est, quia Imbres fugiunt. Causa quarti est, quia vox ab humiditate impeditur, ergo pluuia expectanda ob humiditatem. Causa quinti est, quod si varias edat voces hyeme, varia sunt Meteora, ergo tempestat, quæ ex varijs oritur meteoris. Causa vltimi est manifesta, nimirum placidus crocitanus.

Eritachus Auis solitaria est, colorem & formam mutans cum nomine. Nam hyeme Eritacum solum, æstate verò ob puniceum caudæ colorem, phoenicurum vocitant. Plinius libro 10. cap. 9. Theodorus autem ex Aristotele rubeculam transtulit, & quandoq; syluiam vocat. Eritachus itaq; sua ingrediens latibula, & se condens: tempestatjs nuncius est, Theophrasto.

Fringilla, quia frigore cantat, & viget, sic dicta: rubet in pectore obscuro rubore: hæc in campis spatatur: differt à montana, quæ collum habet caruleum, & in cæteris conueniens cum prima, sed degens in montibus. Fringilla igitur si mamè pipillat, tempestatem portendit: eandem quoq; prædicit, si super domum cauat. Theophrastus. De fringillis, sturnis, & passeribus hæc cecinit. Mart. lib. 9.

Nunc sturnos inopes, fringillarumq; querela.

Audit, & arguto passere vernat Ager.

Fulices aues marinæ seu aquaticæ, nam gaudent præcipuè mari, stagnisque amplissimis, magnitudine columbæ non excedentes multum, dictæ à furuo hoc est nigro, vel certè à fuliginis colore, quo exornantur; circumuolitant in ma-

Milui bellum cum coruis.
Cæsar à coruo salutatus

Temporum prælagia ex Coruis.

Temporum prælagia ex coruis iuxta Theophrastum.

Eritachi natura.

Eritachi prælagium.

Fringillæ natura, & forma.

Fringillæ prælagium.

Fulicem naturam, & formam.

214 De praecognoscendis temporum mutationibus.

ri cum Gavijs, nam illas sequuntur; quæ carnem bonam, & odoratam habent, quas Dyomedias latini, Herodios Græci vocant; ipse etiam sunt temporum mutationis nunciæ. Nimirum, si nimium solito ludentes in littore; sicco eas respexeris; pluvias, aut ventos cum tempestate futuras, dicito. Sed Plinius lib. 18. cap. 55. inquit, quod matutino clangore clangentes; tempestatem præfagiunt. Berquiritur tamen conditio illa, ut in sicco se recipiant, & ludant; sic enim clariore quæ voce clangentes, nautas imminens tempestatem admonent, Virgilius lib. primo Georgicorum. In sicco ludunt fulicæ. At vero Theophrastus docet, fulicæ tranquillitate existente; quò evolaverint, ventum prænunciare.

Fulicæ præfagia circa temporum mutationes.

Galguli natura, forma & præfagiū.

Galgulus avis est, quæ si spectetur à quopiam morbo regio laborante, sanatur æger, avis verò emoritur. Sed Plinius hanc avem icterum vocat à colore, quem si ictericus respexerit, sanari malum trahunt; avem verò morti (morbus regius lepra certè est.) Galguli itaq; si paludes, vel mare, alis more anatum verberante pluviam præfagiunt Theophrasto.

Gavia forma natura, & præfagiū.

Gavia avis corpore pusillo, sed plumis, & pennis copiosa, ingenio tamen stupido, nullum certe apud authores dat indicium mutationis temporum. At verò cum sit fulicis amica, & eam semper & in omnibus sequatur; quæ de fulicibus dicuntur circa temporum præfagia, de eis quoq; accomodari possent; tamen si observandum esset, si ea agant, quæ fulicæ. Earum duo sunt genera, vnum albicans, alterum dorso, & alis cinereum, sed ventre albicat. Omnes fulicum cognata, pisces in summo mari, & fluminibus capiunt. Vide Homerum Odyss. E.

Gaurum duo genera.

Graculi natura, & didactio.

Graculus quasi garrulus; quippe qui est avis garrula humanam vocem summa dicacitate imitans. Alij à gracilitate dictam, putant; Alij à voce quæ eddit: Nonnulli vero, ut M. Varro, graculas sic dictos, censent: quò gregatim volent. Oppositum sentit Quintilianus, nimirum dictionem ab avium voce fictam; autumans. Graculorum tria sunt genera. Primum generis nomen retinet, magnitudine coturnicis, rostro rotundo, & rutilo. Secundum Moneda à Moneta quam furatur: quia soli huic auri furacitas, & argenti inest. Tercium cornus calvus appellatur à Plinio, ab Aristotele verò palmipes. Quò vero ad ea, quæ ad temporis mutationes pertinent. Graculus vespere canens tempestatem nunciat. Rursus Graculi ab Austro volantes, hyemale signum portendunt Theophrasto. Ratio primi est, quia contra horam canit, ergo coniectura est tempestatem; quia tunc quiescendi tempus est, & non canendi. Ratio secundi est, quia auolant propter salutem, & cibum.

Graculorum tria genera.

Graculorum præfagia in temporum mutationibus.

Grues natura, & quas.

Grues quæ sunt sylvestres Anseres, à vocis sonitu sic dictæ: tamen excubias habeant nocturnis temporibus, & illa quæ vigilat iuxta Aristotelem libro secundo de Animalibus. Lapillum in pede sustinet, ut se forsitan dormientem exciter: Nihilominus tamen id accuratius efficiunt imminente tempestate. Nam, ut Basiliius, & Ambrosius sanctissimi Doctores scribunt, vigilias ordinant: & in vigilando voces earum alternant. Preparant se statim ad volandum: & in volatu ordinem quendam pertinacissimè observant; in quo A. lambda literam Grecam expriment: vel ut alij dicunt, literam Y. ypsilon, quam primum Palamedem iuvenisse aiunt: iuxta illud Martialis.

Grui ordo in volatu.

Literæ ypsilon son invector.

*Turbabis versum, nec litera tota volabit,
Vnam perdidisti, si Palamedis Avem.*

Grui præfagia tempora.

Ducè, quæ sequi debeât, eligentes prius. Dū itaq; ab imis vallibus certatim fugiūt, non sic strictè eorū ordine servato; pluviā futurā significant, si nō longius fugiant. Si verò longius ordine iam enarrato, tempestatem portendūt: & in illā partem caluram, à qua

qua recedant. lege Virgilium libro decimo Aeneidorū suorum : qui ita cecinit.

----- *quales sub nubibus atris*

Strymonia dant signa Grues.

Virgilius.

Multa habes de Gruibus apud Plinium, & Aristotelem. Plinius lib. 18. scribit, Grues in mediteranea festinantes, tempestatem prælagire : silentio autem per sublime volantes, serenitatem. Huic concordat Aristoteles: solum addens, q̄ cum ad aliā loca se transferunt, prius ascensione multa volando ascendunt: vt considerent æqualitatem aeris, ad quem transferre se volunt. Deinde quando nubes pluuiosas prospiciunt, clamant, & vociferatur: ac Ducem suum celeriores captare volatus sollicitant. lege etiam solituum, Isidorum, & alios plerosque.

Pierius Valerianus in suis Hieroglyficis lib. 17. de Grue scribit: quòd si Grus subsidere nubes infra despexerit, nunquam ad terram se demittit, vsq̄ue adeo tempestates, & ventorum, procellarumque motus summo studio declinat, vt potè quæ sit quietis amantissima: si verò acciderit, vt in tempestate aliqua deprehensa sit, confestim ad terram se confert, atq̄ue humi potius quiescit. Sed Aristoteles absolutè de Grue circa temporum mutationes lib. 9. cap. 10. de historia Animalium scribit, dicens. Grues etiam multa prudenter faciunt: loca enim longinqua petunt, sui commodi gratia: & volant altè, vt procul prospicere possint, & si nubes, tempestatemq̄; viderint, conferunt se in terram, & humi quiescunt. At verò Theophrastus eius discipulus de Gruibus limitatione aliqua prædicit. Grues (inquit) mane volantes, & gregatim, mane futuram ostendunt tempestatem: vespere autem ac ad multum tempus, vespertinam quoq; prædicunt tempestatem: Et si volantes retroflectant, ac ab incepto itinere auertantur: tempestatem quoq; prælagiunt. Cum verò volant, nec iter flectunt, tranquillitatem pollicentur. Ipse met causam affert: enim verò non antea volant, quàm aerem prospexerint vndequa; serenum.

De Gruibus Pierius Valerianus.

Arist. de Gruibus.

Theophrastus de Gruibus: prælagium

Halcyon seu Halcedo auis maritima, vel fluuialis. Nam duplicis generis esse auctores scribunt. Hæ aues apud fluuios apparent, marinis maiores, magna ex parte cærulei coloris: Maritimæ vero sunt passeribus paulo maiores, rostro longo, tenax, & luteo: colore itidem cæruleo, viridi, & sub purpureo mixtis. In media hyeme nidos construunt in scopulis pilæ marinæ similes: in quibus pariunt. In his diebus ipsis incubantibus, & excludentibus pullos: ita vt immobile stare videatur. Quare vocantur Halcyonij dies, hoc est tranquilli ab istis auibus. Portendunt itaque dies serenos, dum nidificant: incumbantes, & excludentes pullos. Dum verò in littore pennas ad solem pandunt: futuram tempestatem indicant. Quare Virgilius non inconsulto ad idem refert, dum cecinit.

Halcyonis natura, forma, & prælagium.

Halcyonij dies.

Virgilius.

*Non tepidum ad solem pennas in littore pandunt
Dilecta Thesidi Halcyones.*

Horum meminerunt Theocritus Idyllio septimo, & Plinius libro secundo, capite 47. libro decimo, capite 32. libro decimo octauo, capite 26. sed vide Aristotelem in libris de Animalibus.

Theocritus Plinius. Aristoteles.

Hirundo auis omnibus notissima, quæ sub veris initium ad nos transuolat; & hybernis mensibus abit: dubio procul æstatem nobis ostendit, & brumam. Nam cum sit veris nuncia iuxta illud Ouidij fastorum libro secundo.

Hirundo æstatis, & brumæ nuncia.

Fallimur? an veris prænuncia venit hirundo?

Et illud etiam Horatij.

Veniam Zephyrâ, & birundine prima.

R r 2 Indicat

Indicat dubio procul ætatem futuram, quæ post ver sequitur, inde hyemem. At circa aquam volitans, aqua ventrem, vel se se percutiat pennis proprijs : pluuiam indicat Theophrasto, & Arato, quia vt calida, & sicca sentit aerem humescere, ideo aqua ventrem verberat; sed iuxta Plinium tempestatem. Præscia quoque est ruinæ edificij: nam iuxta Isidorum lapsura culmina deserit, nec appetit. Ideo Plinius libro decimo scribit, Thebarum tecta subire, negari: quoniam vrbs illa sæpius capta fuerit: quemadmodum nec Bizecis in Thracia ob scelera. Theophrastus docet, quòd si Hirundo alba appareat, ingentem minatur tempestatem. Mergus à mergendo dictus, quod in aquam se immergat cibi causa, si in stagna fuerit, pluuiam, & ventos significabunt. At cum caput sæpè in aqua demergit: aurarum signa sub fluctibus cognoscit. Quare si ad litus cum clamore fugit: futuram tempestatem nobis declarat. De hac re vide Varronem libro quarto de lingua latina, Ouidium in Metamorphoseorum libro 11. & primo de ponto elegia septima: Virgilium quinto Aeneid. & alios. Inuenies enim, quod cum ad litus properè medio reuolat ex æquore, & rura iam se conspicit, cum clamore se contendens: futuram præuidet tempestatem: nam statim imminet. Plinius verò libro 18. scribit, quòd Mergi, sicuti & cæteræ aues aquaticæ, pennas suas rostro purgantes, aut maria, & stagna fugientes: præfagiunt ventos. Theophrastus autem in libello de signis ventorum docet, mergos se se in aquis mergentes, pluuias significare, pennas rostro purgantes, diu multumque alas excutientes, ventos. Miluus à voce quam edit, sic dictus, vel à molli volatu, italice Nibbio: rapacissima auis, verni temporis est nuntia, sicuti & Hyrundo: nam eò incipit apparere. Suidas in *ΙΧΤΥΝΟΣ*, & Scholiast. Aristophanes in auibus, dum anni partes quatuor per aues hominibus denuntiari docent: ver Miluis attribuerunt. Milui itaq; in aere spaciantes, atq; ludentes alter cum altero, volando: signum est caloris, siccitatis, & serenitatis aeris.

Mergi natura, & præfagium.

Milui natura, & qualitas.

Monedulari præfagia temporum, natura, & qualitas.

Monedulæ ex Graculorum genere, aues sic dictæ ab auri furacitate quibus maximè inest: ipsæ etiam temporum mutationes præfagiunt, si namq; altius euolent, ac miluum imitentur, pluuiarum testimonia præbent, Theophrasto. De Monedulæ natura, & qualitate lege Plinium lib. 10. c. 29. Ouidius. 7. Metamorph. ita cecinit.

Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

Nisi natura, qualitas, & portentum.

Nisus quoq; auis nobilis & robore, & forma, minor Herodio colore verò plumarum illi æqualis, temporum qualitates præfagit. Nam in volatu si sublimior apparuerit: ventorum flatus, tempestates, & pluuias prænuntiat. Vincit Miluum, quo triplo est minor.

Noctua quæ litas natura, præfagium.

Noctua à noctis tempore sic dicta, cum tunc appareat: & à glauco oculorum colore noctu perspicacissimè videntium, interdium tamen cœcutientium: ipsa quoque prænuntia temporis est. Quandoquidem in imbre garrula, vel sereno tempestatem significat. Idem quoq; portendit Nycticorax, coruus nocturnus: cum plus solito garrit, & perstrepat. Sed idem esse vtrumque Isidorus, Ambrosius, & Glossa concordant, atq; constanter affirmant.

Noctua duplex iuxta Theophrastum.

Porro autem Theophrastus in libello de signis tranquillitatis, ac serenitatis aeris distinguit de noctua, nimirum terrestri, & marina: & hæc quidem vigente tempestate canens tranquillitatem portendit: tranquillitate verò dominante tempestatem. At altera noctua similiter præcinit cœlo perturbato, ac tempestate vigente, modò quiete canat: quod rursus portendit, si nocte hyberna placidè canat.

Onocrotali forma natura, & qualitas.

Onocrotalus iuxta Aristotelem, & Plinium, Auis olori similis, Galli magnitudine,

Asine, color fuscus, rostro longo : duplicem vterum habet . Primus in faucibus residet , amplius , & capax : in quem (cum sit avis voracissima) omnia congerit , & percoquit : deinde illam ruminans in verum transmittit vterum . Hæc in aquam collum mergens , spiransq; veluti ruditum Asini edit . Vnde *ovos* Asinus, *κροτειλως* crepitus . Duplex huius generis, aquaticus , & terrestris : vterq; præfagit pluuiam, vel ventum, dum in aquammerso collo, vel rostro longo in terram fixo plus solito, & nulla manifesta causa cit sonitum, qualem Asini edunt : signum certè pluuiarum est, vel ventorum . Aquaticus magis pluuias præfagit , terrestris plus ventos . Sunt qui putant , hanc esse ardeam, seu ardeolam, vt Plinius . Alij pelecantum, vt Pierius Valerianus scribit in suis Hieroglyphicis de Pelecano lib. 20. sed credimus eos falli, reclamante Animalium historia plurimorum authorum illustrium .

Onocrotali duplex genus temporū mutationes præfagit

Opinio de onocrotalo.

Orchilus avis, quæ nocturæ inimica est, cum qua dissidet, ipsa quoq; temporum mutationem indicat . Ingrediens namq; sua latibula, & se coadens, tempestatem portendit : si autem ex illis euolet, serenitatem præfagit, Theophrasto . Causa est manifesta, ex hoc namq; quòd se condit, & non vult exire, timet: dum autem euolat, non est, cur timere debeat . De Orchilo vide Aristotelem lib. 9. cap. 7. de animalibus .

Orchili præfagia temporum

Passer à patiendo dictus, quòd morbum patiat caducum . Avis notissima, & parua . Quæ ob eius salacitatem anno dumtaxat viuit : Mas est foemina autem diutius . Vide Plinium Quò autem ad temporum mutationes attinet si passeret tumultuosè per hyemem vespere obstrepant, & pipilent: vel ventū mutationem, vel pluuias indicant Theophrasto . Item passer manè pipilans, tempestatis signum est . Passerum propriè est pipilare iuxta Catullum qui de passere lesbia in cecinit .

Passerum natura, & qualitas.

Passerū præfagia temporum .

*Sic circumfiliens modo bus, modò illuc :
Ad solam dominam vsq; pipilabat .*

Rursum si albus appareat : ingentem minatur tempestatem Theophrasto . Item cantu matutino imbrem affert, aut tempestatem , vespertino pluuiam tantum .

Picus exigua avis, Marti sacra, ideo vocatur Martius Piccus . Eius varia genera: maximus , medius , minimus . Maximus est nigri coloris capite ruffo Gallina minor . Medius maior Merula, propriè pius Martius: capite ruffo, croceo pectore; collo, dorsoq; viridi : alis cæruleis . Minimus minor Merula, varius: pennas commixtas habens ex nigro, & albo: dicitur Pipo; sed de Pipone statim dicetur . Est etiam **Icus** alius minor isto . Omnes igitur cuiuscumque generis similes, si citra eorum consuetudinem cecinerint : pluuiam denotant . Sed præcipue Pica, magnitudine Palumbæ : alis varij coloris, sed præsertim cærulei, quæ humana imitatur verba, & humanæ vocis æmula est . De quo Martialis libro quartodecimo sic cecinit .

Picorum varia genera.

Picorū præfagia temporum .

Picæ forma, natura, qualitas.

*Pica loquax certa Dominum se voce saluo:
Si me non videas: esse negabis auem .*

Hæc profectò certius temporis mutationem denuntiat : vel dum ultra consuetudinem cantauerit, vel si siluerit : pluuiarum etenim casum significat : siue sit urbana, siue syluestris . Mira sunt, quæ scribuntur à Plutarcho de Pica Romæ : quæ cum buccinatores audierit, statim siluit (Tamest aliique loquacissima) dum verò silētium diebus aliquot obseruasset, de repente, quasi expergefacta: omnem illum buccinarum sonum numeros, & harmoniam, summa omnium admiratione, reddidit .

Picæ præfagia temporū

De Pica Romæ mira.

- Piponem, aliqui sentiunt esse minimum ex genere Picorum, (vt iam dictum est)

Piponis hæc

318 De præcognoscendis temporum mutationibus.

tura quali-
tas, & tempo-
rum præsa-
gia.

est) Nebriffensis inquit, piponem esse auem culicibus victitantem: Sed lexicon-
græcum auem marinam Authore Gaza ex Aristotele lib. 9. de hist. Animalium
cap. 21. Pipo itaq; si super domum marè strepitum eiat: pluuia seu tempestatis
indiciu est, Theophrasto. De Aue hac lege Aristotelem lib. 8. cap. 3. de Histo-
ria Animalium.

Temporum præsagia ex pennatis Domesticis. CAP. XIII.

Anatum præ-
sagia tempo-
rum.

SORSVM à volatilibus digrediendum est nobis de
aliquibus auibus. Quæ: tamen si sint pennatæ, vel non
volant: vel si volant, nobiscum tamen comersantur: ut
sunt Anates, Anseres Galli, Gallinæ, columbæ, Pau-
nes, & familia volatilia domestica.

De anatibus, & anseribus superiori capite dictum est,
tum domesticis, tum quoque agrestibus. Domesticas
Varro lib. 3. querquedulas vocat. Quò autem ad tem-
porum mutationes docet Theophrastus in libello de si-

gnis pluuiarum, quòd si Anas domestica se alis excutiens sugrundas subierit, im-
bres portendit. At verò in vniuersum Anates tum natura cicures, tum quoq; syl-
uestres sese in aquis mergentes: pluuias spondent, si autem pennas rostro pur-
gantes, diù multumq; alas excutiant: status prædicunt.

Anseris ie-
cor magni.

De Anseri scribit Athæneus libro nono, lecur Anseris in mensis fuisse cele-
bre apud Romanos: ipsosque saginari solitos lecoris gratia; quòd scilicet sagina,
maximè omnium crescit. Vnde Martialis admiratus cecinit.

Martialis:

*Aspice quàm tumeat magno lecur Anseris matris:
Miratus dices, hoc rogo, irent ubi?*

Anseri præ-
sagia tempo-
rum.

Theophrastus tamen quòd ad ea, quæ ad temporis mutationem pertinent, do-
cet: Anseres continuo, clangore intempestiue, vel ad pastum festinantes, ac pugnan-
tes, tempestatem præfagire.

Columbari;
quinque ge-
nera.
Liuiæ.

De Columbis deinde tractantes, sciendum, quòd earum quinque sunt genera
apud Aristotelem libro octauo de Animalibus: Liuiæ à colore sic dicta quasi liui-
da: liuet, namq; plumis, & ferè nigricat, pedibus rubris, & scabrosis. Palum-
bes syluestris est, quem dicimus torquatum: Italicè palumbo seluatico, ò tor-
chiato: à torque quo insignitur: cuius esus contrariatur salacitati. De quo Mar-
tialis cecinit.

Palumbes.

*Inguina torquati tardant, habentque palumbi.
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax.*

Vinago.
Turtures.

Alterum genus latinorum nonnulli vinaginem vocant ab esu labruscæ. Alterum
est turturum, sic nomen habens à sono quem edit. Primi generis quædam sunt
agrestes, & nidificant in turribus, ac villæ columinibus: nonnullæ verò domesticæ,
quæ intra domus limina cibo domestico vescuntur. At Palumbes cum turtur-
bus, & vinagibus in arboribus, sæpibusque nidificant. Liuidæ minores sunt co-
lumbis domesticis, & minus cæteris mansuescunt: Palumbes maximè sunt in ge-
nere columbario. Sed videmus Neapoli turtures nidificare in caueis lignis:
& in magno sunt pretio, sed plus albæ. Nam lacte candidiores nonnullæ visun-
tur. Harum auum pulli, pipiones appellantur, à sono quem faciunt.

Pipiones.

Temporum
præsagia ex
columbis.

Quo autem ad temporum mutationes attinet, sciendum est, columbas syluestres
si ad columbare tardius accedant, quàm soleant: pluuiam significare. Domesti-
cas verò eandem pluuiam cum corrucationibus portendere: si citius solito; & vo-
racius

ocius cibum sumant, atq; abscondantur. Præsentiant etenim aeris mutationem: ideo cibant se plus solito. De columbis plura apud Authores cum prophanos tum quoq; sacros de earum generatione, loco, educatione, moribus, carnibus, & operatione in medicina.

Gallus, & Callinaceus, domestica avis, & notissima cuius cantu noctis deliquium, & accessum diei veteres metiebantur; horarijs gnomonibus nodum repperit, & tribus interuallis canit. Diem prænuncians: ipse etiam temporis mutationem præsentit. Quandoquidem si nocte citius quam soleat, cecinerit: aeris mutationem, vel ad pluias, vel ad ventos dubio procul portendit. Gallina quoque siue sit villatica, aut urbana: siue Rustica, aut sylvestris, quæ primum ab insula Ligustici maris Gallinaria dicta: vbi hoc gallinarum genus aggreffe est, & ferti, in Italia allata est: quo genere cicures factæ, tota Europa ferè plena est: siue sit Africana, quæ est Gibbera, à Græcis Meleagridis nuncupata, quam nos indicam vocamus, & ipse pariter temporis mutationem prænoscent. Quandoquidem si ultra solitum in arena, vel puluere se concuriant, vel in vno loco plures earum simul segregentur: futuram pluuiam significant. Si autem in initio pluuiæ rectoram aliquam querant, à pluuiâ se protegentes: signum certe est magnæ futuræ pluuiæ. De his plura apud Auctores: sed vide Beluacensem libro 16. sui speculi naturalis.

Galli natura & qualitas. Gallinaceus.

Temporum præfagia ex Gallo.

Gallarum genera varia.

Gallarum præfagia temporum.

Theophrastus verò inquit Gallinaceos pediculos querentes, præfagire imbres quod & de auibus in vniuersum, omnino ostendit. Rursus cum aquam mirantur adeo, vt pluere videatur similiter pluuiam: quam etiam præfagiunt, si paludes, vel mare alis, more Anatis verberent.

Temporum mutationes ex gallinaceis.

Pauo auis pulcherrima verò pennarum fulgore conspicua. Nam collo saphiri gemmæ color inest. Extremæ pennæ Chrysoberilli, auri, & saphyri coloribus distinctæ sunt. Gemmantes illarum colores sole aduerso laudatus expandit. Quod utiq; animaduertitur: dum ab hominibus conspicitur, atq; laudatur. Hunc Poetæ Iunonis tutelæ assignarunt. Vnde Ouidius Poeta primo de arte sic cecinit.

Pauonis natura, & qualitas.

Laudatas ostendit auis Iunonia pennas.

Si tacitus spectes ipsa recondit opes.

Sed foemina hac pennarum varietate, & pulchritudine caret. Ambæ tamen aues (quo ad temporum mutationes attinet) si plus solito clament, & vociferantur: pluuiam significant. Causa est, quia extimulantur prædominante elemento in aquam conuerso: ac propterea clamant, atque frequentius reclamant. Ex libris verò de naturis rerum habetur; quod cum alte ascendunt: signum est pluuiæ.

Pauonis præfagia temporum.

Ex vespertilionibus præfagia temporum. CAP. XIV.

VM Vespertilio quatuor gradiatur pedibus, pullosq; pariat, non oua, quos & lacte nutrit (quamuis Auicenna scribat, ipse lac iuxta aliorum dicta, esse vrinam eius) vbera admouens: Cumq; dentes habeat, & mammas, & auriculas: neque pluma vestiatur, sed murino pilo: Qui si volat, alarum vice membranam habet magis quam pennas; dubio procul inter volucres minimè est habendus: sed medius inter auem, & murem, vt merito mus alatus dici possit: nam & muris naturam, & vocem, & stridorem habere.

Vespertilionis natura, & qualitas.

bere videtur. Idcirco in avium numero illum non reclusimus: sed hoc in loco seorsum à cæteris reposuimus, tanquam incertam habentem naturam. Nocturnum est animal, ideo vespertilio vocatur: quod vespere se ad volatum proferat, nobisq; appareat. Quo circa quidam Poeta cecinit.

Nocte volant, seroque veniens à vespere nomen.

Ex vespertilionibus præsentia tempora.

Et hic quoq; temporis mutationem nobis indicat. Quapropter observandam est, si vespertilioes citius in vespere, & in maiori eorum quantitate volant, quam solebant: signum certe est caloris, & serenitatis futuræ proximæ diei. Quod si mane circumvolant ante solis ortum, illius diei, vel futuræ manifestam temporis mutationem decernunt, vel ad pluviam, vel ad ventos, vel ad tempestatem declinantis. Quod si nullo modo appareant, nec vespere, nec mane: tempus incertans est, & timendum. Idem quoq; intelligendum est de scabronibus, Buponibus, strigibus, Cicunijs, Otis, Ululis, Asijs, similibus nocturnis avibus. Quandoquidem cum plus solito clamant, & reclamationibus strident, volent, ululant, apparent, præcipue citra solitam horam, & tempus: aeris mutationes, vel in pluvias, vel in ventos: vel in tempestates quandoq; nobis indicant.

Animum nocturnarum temporum præsentia.

Temporum qualitates ex insectis. CAP. XV.

Insectorum varia genera, natura, & qualitas.

Insecta cur sic dicta.

Annulata iuxta M. Av. Apum natura, & qualitates.

Insecta sunt animalcula partim volantia, ut Apes, Muscæ, Vespes, & similia: partim terrestria ut stelliones, scolopendrà, & vermes: partim cum utroq; participantia, ut formicæ: & quædam alia pennis, & pedibus carentia, ut tineæ. Insecta dicta iuxta Aristotelem ab insecturis, quæ nunc ceruicum loco, nunc pectorum, nunc alui sunt. A Magno Alberto annulata dicuntur: de quibus apud Plinium libro undecimo plura. Ab Apibus initium sermonis erit, nam nullum animal ita virtutibus præditum inspicies: ut Apes. In illis floret providentia, viget Iustitia, admiratur temperantia: observatur prudentia politica, laudatur Oeconomica. Fides erga eorum Regem extollitur, In eis fortitudo, animositas, pugna, bellum, opificium, pietas, & pleraq; his similia inuenies: ut certe mirum sit in tam parvo animalculo tot diuersa reperiri: quæ tandem nobis vtilitatem afferunt maximam ex melle, & cera.

Apum temporum præsentia.

Sed quod Magis officit, est: quod prædiuinat mirabiliter temporis qualitates. Nam illarum quædam ad portas custodiam exercent, vbi speculantur aquas, & coeli nubila: num venti futuri sint, aut imbres? Auctor est Aristoteles de natura eorum libro nono in historia Animalium his verbis. Προγνώσκουσι δὲ καὶ χαμῶνας καὶ ὕδωρ αἱ μελιτταί, σηµαῖον δὲ ἐν ἀπωσίτονται γὰρ, ἀλλ' ἐν τῇ ἐνδείᾳ αὐτοῦ ἀνιλεῖνται, ὃ γινώσκουσιν οἱ μελιττινοὶ καὶ χαμῶνα πρὸς δέχονται. Apes itaq; cum se tectis continent, signum est mutationis temporum, vel ad ventos, vel ad pluvias, vel ad imbres, vel ad tempestatem. Quod si prorumpant, & prouolant extra domos etiam flante vento, pluuiaq; ingruente: signum certe erit aeris temperiei, atq; serenitatis. Illorum amplius ad aluearia reditus, vel sub arboribus latitatio: aut quod non procul à sede auolant; pluviam promittunt. De Apibus mira scribuntur apud omnes ferè.

Temporis mutationes ex Apibus iuxta Theoph. Arist. & Arist.

Theophrastus tamen in libello de signis tempestatum docet, Apes, cum non longius auolant, sed sereno ad huc circa alueum volitant: tempestatem futuram

monc-

monere. Conforme quidem Aristotelicæ sententiæ libro supraræcitato cap. 40 prælagiunt (inquit) Apes, & hyemem & imbres; cuius rei indicium est, quod non auolant, sed sereno adhuc in altis volutantur: quo Apiarij hyemem expectant. Idem sentit Aratus.

Aranea vermis est aeris, ab aeris nutrimento nominata iuxta Isidorum, quæ exiguo corpore longa fila deducit: & telæ semper intenta nunquam laborare desinit, in perpetuum sustinens in ære suspendium. Plinius libro vndecimo auctor est, quod in araneis prognostica sânt. Nam in incremento annium futuro telas suas altius tollunt: præterea sereno non texunt, sed tamen núbilo frequentes texunt: ideoq; aranearum multitudo, signum est pluuiæ, seu imbrum.

Theophrastus tamen status indicium dari scribit, si per aerem mûxæ ferantur Araneæ: addens etiam fore tempus hyemale. Idem sentit Aratus, sed in temporis tranquillitate id fieri cecinit.

Cicada vnum animal ex insectis, ex eo dictum, quod cito cadat, quia non nisi æstiuis mensibus apparet: cui mira, & infesta loquacitas inest, præsertim Solæ effervescente. Illarum duo genera, minores, quæ primæ proueniunt, & nouissimæ pereunt: & sunt mutæ. Maiores volatu raræ, & quibus, quæ canunt, vocatur a chetæ: quæ vero minores, tettigonæ, sed illæ magis canoræ. Mares in utroq; genere canunt: foeminæ silent. Stephanus Bizantius scribit, iuxta oppidum Aetoliæ Acanthum cicadas, alibi vocales, mutas esse. Neapoli nō sunt Cicadæ per sex miliaria, aut octo, vel, vt plurimum per duodecim circū circa.

Tribuunt id Virgilio: qui arte sua omnes expulit; vadæ & Nuzæ mons inspicitur, qui communi vocabulo mons Cicadæ vocatur: quia supra illum magnam Cicadam ex metallo constructam erexit, alias abigentem. Sed vide Iouannem Villanum in sua historia. Et quidem mira dicuntur, nisi sint fabulosa. Quò verò ad temporum mutationes attinet, cicadas ab Austro volantes, hyemalæ signum prædicere, auctor est Theophrastus. Item Cicadas in maxima multitudine annum insalubrem, & grauem annuntiare, auctor est Aristoteles lib. 5. cap. 30. de historia Animalium: Et probl. 21. sect. 26. Theophrastus quoq; (vt diximus) in libello de signis tranquillitatis, & serenitatis. Ratio est, quia annis pluuiosis harum copiam gigni, sed huiusmodi annos constat pestilentes esse: cum corpora multis excrementis tunc redundare oporteat: ergo &c.

Musca paruum animal ex insectis, & notissimum volatile, sed inquieta, importuna, & infesta: sed ipsa quoque temporis mutationem præsentit. Si namq; in uniuersum atrocius ipse momorderint, quàm soleant, petentes ad os, aut ad oculos: hominis, aut cuiuscumque alterius animalis pluuiam denotant. Muscæ paræ si parum ante solis occasum congregentur in altum ante solis radios, ad modum formæ campanilis seu pyramidis: atq; ludant: signum est caloris, & serenitatis crastinæ diei. Mercurialis lib. 4. var. lect. cap. 14. auctor est, quod nonnulli ferunt: Hispanis Muscarum multitudinem signum pestis esse. Consentit Theophrastus de muscis cum vehementer momorderint, pluuiam indicare. Causa est, ne cibus desit ob imminentem pluuiam.

Formica à ferendis micis dicta ex insectis vna, quæ in extremo vitæ tandè volat: animal prouidum, & prudentissimum, quamuis paruissimum: ipsa etiam præsentia tēporis est. Quandoquidem & si æstate pro hyeme congregat, ita vt nullum animal frequentius pondera conuehat: neq; si corporis mensuram respicias, maiora: propter quod Cicero lib. 3. de natura Deorū existimauit nō modo in formica sensum inesse, sed mentē, rationē, atq; memoriā: nihilominus tamē particularia tēpora nobis oēs p̄noscut. Quare si à frugū collectione se abstinēt, cōtinētq; i sua tecta, claudatq; puluere ostia domus: tēpis mutationē manifestè nobis indicat. Nā

Araneæ natura, qualitas, & prælagium.

Aranearum prælagia iuxta Theophrastum & Aratum.

Cicadæ natura, qualitas.

Cicadæ duo genera.

Cicadæ mutæ.

Cicadæ Neap.

Cicadæ prælagia.

Cicadæ prælagia.

Cicadæ prælagia.

Muscæ natura, qualitas, & prælagium.

Formicæ qualitas, & natura, & prælagium.

Formicarum prælagia tēporum.

Si parum

parum post vel pluet, vel tempestas erit cum tonitribus. Amplius formicæ conuersantes ante ova si gradientur, illaque si è vallibus transtulerint in tutiora loca: signum est pluuia, aut tempestatis. Quod Theophrastus explicuit; formicæ in depressiori, & cauo loco commorantes, si ova ex cubili ad eminentiorem exportauerint; imbrem spondent: at si importarint ad proprias sedes, tranquillitatem. Horatius Poeta formicæ naturam his versibus lufit.

Horatius.

*Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris,
Ore trahit quæcumq; potest, atq; addit a ceruo,
Quem struis, baud ignara, ac non incausa futuri,
Quæ simul inuersum contristat Aquarius annum:
Non usquam proripit; & illis utitur ante
Questis sapiens.*

Sed Diuus Ambrosius etiam Sanctæ Ecclesiæ Doctor insignis de formica aeris qualitates scripsit: quod illa nouit etiam explorare serenitatis tempora. Nam cum aduerterit madidatos imbri fructus suos humescere, exploratò diligentius aere, quando ignem possit seruare temperiem: aceros suos referat, & de cauernis foras humeris suis portat: ut iugi sole propria frumenta siccentur. Denique nunquam illis diebus imbres erumpere de nubibus videbis: nisi cum fruges suas horreis proprijs formica reuocauerit.

D. Ambrosij
præfagium
de formica.

Pulex etiam in ordine est eorum, quæ tempora præsentiant: dictus à puluere, ex quo gignitur; vermiculus notus. Qui etsi paruissimus, nihilominus tamen nobis infestissimus est. Pulices igitur cum plus solito mordaciores existunt: pluuiam significant.

Pulicis præ-
fagia tempo-
rum.

Vermes à terra exeuntes, pluuiam denotant: extimulantur etenim ab humido. Subinde si multi conspiciantur, præfagiunt tempestatem Theophrasto: sed Aratus pluiarum dumtaxat signa esse voluit; vocans terræ intestina. Vermes terreni trifolia interruptentes, tempestatem significant futuram: Vermes multipedes in multitudine ad muros arripentes, identidem imbres annuntiant, Theophrasto.

Vermis præ-
fagia tempo-
rum.

Vespæ quas nostri ex Equino cadauere nasci, volunt: alij ex Cocodrili cadauere, vel ex corrupto illius sanguine procreari, Cum Autumno multæ cernantur, & in magna copia, ingentes imbres, tempestateique portendunt Theophrasto, Arato, & Theosi. Ratio est manifesta, nimirum, quia crebris imbribus, & pluuijs annis illarum magna gignitur copia: quemadmodum de Apibas scribit Aristoteles lib. 3. de Animalium ortu cap. 10. in calce (nam illarum communem facit generationem.) Cum igitur terra sit valde madida, & vaporosa, humiditates tunc temporis plus solito, atque vapores procreat; cumque per id temporis Vespæ appareant, si glomeratim cernantur, & imbres, & tempestates prædicere, maximè consentaneum est.

Vespæ or-
tus, & tem-
porum præ-
fagium
significatio-
nes.

Ex insectis Vespis affine crabronum genus est, pertinacissimum, aculeoque pestilentissimo armatum. Præfagit etiam aeris qualitatem. Nam si ante occiduas Atlantides apparuerint crabrones, ne dum futuram pluuiam, sed & longam hyemem innuunt. Ideo certè ante tempus apparent.

Vespis affine
crabronum
genus, & il-
lorum præfa-
gia.

Mutationes

Mutationes temporum ex Piscibus. CAP. XVI.

DELPHINVS inter pisces summæ magnitudinis, qui nō modo omnium marinorum, sed etiam terrestrium animalium est velocissimus; quinimo omnium volucrum (si authoribus est credendum) homini amicissimus: Nam & corpus ad litus desert sepeliendum, ne à piscibus comedatur, manifeste temporum qualitates nobis indicat. Quandoquidem tranquillo mari in multitudine lasciuiētes, vndisq; cum sæpius exiliunt: flatum ventorum ex ea parte, qua adueniunt, signant; vel quo illi feruntur, inde ventus exurget: & vnde nubes dicussæ coelum aperiunt. Sed quando mare est turbatum, aquam si sparserint: significant tranquillitatem. *Brideseus Ramessensis* in *Glossis super Bedā de natura rerum* tomo secundo, cap. 32. dicit, Desphinos obuiam ventis pergere, ne venti eos in vndis collectos ad lictora allidant, & ad mortem consumant. *Isidorus* tamen scribit, quod tum præludunt in fluctibus, & vndarum se molibus præcipiti ferunt, tempestates significare videntur. At *Plinius* lib. 18. inquit, quòd Delphini flatum ex qua parte veniāt: præfagiunt, mari lasciuiētes, & iterum aquā spargentes: itemq; tranquillitatem turbantes. Sed *Theophrastus* scribit, Delphinum, si ad terram natet, & crebro ex vnda maris emergat, imbres decernere, aut flatum. Omnes pisces extra aquam saltantes tranquillo, & sereno tempore, temporis mutationem denuntiant, vel ad ventos, vel ad pluuiam: vel ad maris agitationem, atq; conturbationem, seu quoque ad tempestatem. Quod quidem intelligendum venit, tam de marinis, quàm de fluuiatilibus. Sed dicamus etiam de alijs puta de echyno, & de polypo. Habent namq; & sua prognostica.

Delphini natura, & qualitas.

Delphinorum præfagia temporum.

Brideseus.

Isidorus.

Plinius.

Theophrastus.

Piscium præfagia in vniuersum.

Echynus marinus piscis pinnata vndique testudine, ac spinis obductus est: vice pedum illis se voluit teste *Plinio*. Comeditur deposito Cortice: aliter durus est. Quare *Martialis* cecinit etiam.

Echini marini natura, qualitas, & præfagium.

Cortice deposito mollis Echinus erit.

Quo factum est, vt apud doctos viros prouerbum inoleuerit: Echino asperiorē. Piscis iste mirabiliter temporis mutationem præfagit: maritimam præcipuè. Nam cum correptis lapillis se se operit: indicat maris sæuitiam in proximo futuram. Sanè id facit, ne nimia volutatione spinas atterat: ac ideo, vt pondere stabilis, immobilisque perseveret: lapillis se operit. Quod factum cum Nautæ animaduuerterint, statim nauigia pluribus anchoris infrenant: ne naufragio obruantur tempestate futura. Quæ & succedit.

Loligo piscis genus à volatu dictum teste *Varrone*. Nam vt ex *Trebij Nigri* sententia scribit *Plinius* lib. 32. cap. 2, tanta interdum multitudine è mari inuolant loligines, vt nauigia demergant. Coeunt linguis, quemadmodum & sepia componentēs inter se brachia, & incontinentes nantes, pariunt autem ore. Nos Itali à thecæ calamariæ similitudine, calamarium appellamus: gustu suauissimum, si frixetur. Habent duo osicula, quorum alterum calami, alterum gladioli perspicui, pellucidique imaginem refert. Loligo itaque volitans tempestatem præfagit *Plinio* libro 18. cap. 15. De hac nullam mentionem facit hic *Theophrastus*.

Loligium natura, & qualitas.

Loligium præfagia temporum.

Pholis in lacu strepitum edens, hyemale signum prædicit *Theophrasto*. Quid sit Pholis, *Pierius Valerianus* in suis Hieroglyphicis. libro 30. cap. de Pholis scribit, videndum esse, vtrum sit *Tinca*.

Pholis præfagium.

Si a Polypus

De præcognoscendis temporum mutationibus.

Polypi natura, & qualitas.

Polypus maximum animal crinibus, & brachijs quamplurimis à natura dotatus, quæ circos vocant, orium multitudines in partibus, quibus iudicatur animal vorax. Colorem petrae cui se affigit: immitatur. Quò facto mouetur solinus ad dicendum, quòd polipi in mari sunt sicut Cameleontes in terra: quia cuiuscumq; rei se proximauerint, lenitate cutis assimilantur: licet in natura sua sint glabra, Aut dum paruos piscuculos capere hac astutia instituit; aut metu, dum timet piscatores. Vtrum autem vita eorum ad biennium duret? etsi pleriq; illustres auctores id constanter, concorditerq; asserant: nos tamen minimè credimus. Obstat namq; Luculli authoritas à Plinio citata libro 9. cui obtulerunt Polipum immensæ magnitudinis. Cuius caput erat dolij magnitudinæ, capax amphorarum quindecim: barbasq; vix vtroq; brachio posse complecti, clauarū modo torosas, longasq; pedum triginta: acceptabilis siue caliculis vrinalibus peluium modo, dentem vero magnitudini respondentem. Reliquiæ vero asseruare pondus 700. perpendere. Quomodo igitur solum ad biennium vsq; & non amplius viuat? potuit ne in tam paruo tempore ita in immensum crescere? Videant alij, sed ipse etiam tempestatem præfagit: Dum saxis diu firmiter hæret: nec inde recedit etiam eius causa, tempore quoq; existente sereno: ventorum tempestatem pronuntiat. Vide Beluacensem in suo speculo naturali: libro decimo septimo capite 126.

Polypi præfagia temporum.

Pulmonum marinarum natura, & præfagium.

Pulmones Marini, qui latere solent in Arena: & sunt pisces Marini, quorum meminit Aristoteles libro 5. cap. 15. histo. Animalium, & Plinius lib. 9. cap. 47. & lib. 32. capite penultimo: si multi in pelago apparent, annum fore hybernium præfagiunt. Theophrasto, & Plinio. Qui locis præcitatatis inquit: pulmones marini in pelago plurium dierum hyemem portendunt; illudq; mirum addens, quòd si illo lignum, confrictur, ardere videbitur ob splendorem.

Temporum præfagia ex Ranis. CAP. XVII.

Diversa ranarum genera.

Rana calamita, sub cineritia.

Ranarum præfagia temporum.

Virgilius.

Rana murex.

Rana rubeta venenosa.

ANARVM genera plura, Marina quæ à piscandi astu, piscatrix cognominatur. Nam in limo tota se operiens, exceptis cornibus sub oculis eminentibus pisces capit: dum putant illam, suam prædam esse. Viridis, & hæc duplicis generis. Altera in aquis degens, quæ coaxat: altera vero terrestri, quod viuat inter arbores, & plantas: præsertim frutices, & arundines. Ideo calamita appellatur, estq; omnium minima, & viridissima: similiter coaxans, præsertim noctu. Est & altera sub cineritia. In vniuersum improbis, & importunis clamoribus semper obstrepunt: sed vna magis quam alia. Rana igitur plus cum vehementi vsu suum prosequentes garritum; pluuiam significant. Id Ciceronis authoritate comprobatur, scribentis ad Atticum, libro quintodecimo: dum dixit, pluuias metere, si prognostica sua vera essent: quia ranae coaxabant præcipue. Sed extat Maronis carmen primo Georgicorum, vbi ranae solito vocaliores pluuiam denuntiare affirmat.

Es veterem in limo rana cecinere querelam.

At vero si sub calce æstatis, Autumniq; principio magis coaxauerint: pluuias cum tempestatibus denotare, nonnulli illustres authores scribunt; quod & nos multis experimentis comprobatum tenemus. Sicut & alia ranarum species murex præsertim in Seripho Insula. Quo factum est, vt pro homine elingui, & murex in proverbium cesserit: Rana seriphia. Est & Rana rubeta omnium supradictorum maxima,

xima, in rubetis, & dumetis degens, utcumq; venenosa; quam viro potu dedit matrona quædam Romana iuxta Iuvenalem Satyra prima hisce carminibus.

*Occurrit Matrona potens; quæ molle calenum
Porrectum viro miscet sistente rubetam.*

Iuuenalis :

Sed quæ viuunt sub terra, & humore terreno vescuntur: coloris cinerei, & pel-
lis densissime, Buffones seu Rospi appellati, & etiam rubetes veneno: plenæ,
suntq; præda Talpis: ipse quoq; temporum mutationes prælagire videntur. Quæ-
doquidem si extra proprias cauernas in vespere gradientur magnæ in corporum
quantitate, & plures numero fuerint: pluuiam absq; dubio portendunt. Est in-
super & cœlestis, quæ cum pluuijs cadit in æstate: quam nos sæpe vidimus, quæ
dioptes vocatur.

Buffonum,
seu Rosporū
& cet. præ-
sagia tempo-
rum.

Theophrastus vero de Rubetis, Ranis, & Salamandris, quæ sunt de genere
Lacertarum hæc prædicit in libello de signis pluuiarum. Rubeta lotrix, ranæq;
vltra solitum vocales: imbres inclamabunt. Rursus si viridis rana super arbo-
ræm canat: pluuiæ signum est. Item Salamandra, quæ est lacerta si è latibus
exeat, ac se se præbeat conspiciendam, imbrium quoq; nuncia est.

Temporum
mutationes
ex Rubetis,
Ranis, & sa-
lamandris.

Aeris qualitates ex Quadrupedibus. CAP. XV III.

NON solum volatilia cœli: insecta, aquatica, & imperfecta
animalia cœlestibus moribus, atque elementorum actio-
nibus subduntur: Vnde & temporum mutationes præ-
sentiunt: verum & animalia terrestria perfecta, & qua-
drupedia. De his itaq; agemus, sed non de omnibus.
De aliquibus igitur tractaturi, vt futura tempora præ-
noscamus: exordiemur ab Ariete. Aries: qui Dux est
gregis & ouium princeps ad sèbolem propagandam re-
lictus: ab Aris dictus, quia in ipsis immolabatur, vt ma-
nifestatum est in lege Moyse. Qui & Veruex quoq; à viribus, cum tanquam vir
Ouium sit, cæteris bidentibus virtuosior: & si iuxta Isidorum dicatur etiam Ver-
uex, quia vermem portat in capite; cuius pruritu sæpe caput mouet, & fortissi-
me quandoq; concutit. Sed proprie veruex est, cui adempti sunt testiculi, vel
inuersi, & ideo dicitur quod sit natura versa iuxta Varronem.

Arietis natu-
ra, & quali-
tas.

Aries itaq; aut Verueces vltra solitum salientes, lasciuientesq; si capitibus se
concutiant plus solito; tempestates demonstrant. Ratio est, quia etsi Verueces
vermem habent in capite, cuius pruritu caput mouent, & se se concutiunt, nihi-
lominus tamen cum id plus solito faciunt: signum est elementa in vermem agere,
vermem autem in capite: propter quod caput mouent: vnde tempora mutari
maximè consecutaneum est.

Arietum præ-
sagia tempo-
rum.

Pecudes deinde si nimium solito comedant, & accipiunt in nutrimento: aqua-
rum abundantiam innuunt. Amplius pecora exulantia indecora lasciuia, si lu-
dant: pluuiam quoq; portendunt. Item si simul iaceant: tempestatis est indicium.
Nam vna aliorum fouet: & quasi defendere videtur. Arietes quoq; & Oues
antiquæ in vere si ad Venerem promptius extimulantur, mouenturq;: subsequen-
tem æstatem calidiorē declarant. In vniuersum vero Oues tardam Venerem
exercentes, serenitatem promittunt, quemadmodum si maturent, hyemem pro-
perare significant Theophrasto. Qui etiam conuenit cum superioribus, nimirū,
& vltra solitum ad pastum festinent, & pugnent (quia se præparant) tempesta-

Pecudum, &
pecorū præ-
sagia tempo-
rum.

Ouium præ-
sagia tempo-
rū ex Theo-
phrasto.

tem

tem indicant. Si autumno terram fodiant, corporaq; gregatim ad somnum componant, capita vicissim conuersa habentes: asperam hycem portendunt. Rursus si recrementum fuerit moderatum, vt plurimum oues fame infestabuntur. Item oues, vel Capræ si rursus coeant: longè hycem inditium præbent.

Asini natura
qualitas, &
præfagium.

Et Asino quoq; in natura est virtus præceteris, præfagiendi tempora. Est etenim Asinus melancholicum animal, laborum patiens, vitius parcissimi: & quibus alijs, quam sibi natum; nemine iniuria afficiens. Asini itaq; si suas fricent aures; pluuiam denuntiant. Item si se vertant, dorfa sua ad terram fricantes: signum est magnarum guttarum pluuiæ. Amplius si extra tempora sua plus solito oncant; signum est mutationis temporum vel ad ventos, vel ad pluuias, vel quandoq; ad tempestates. Theophrastus author est, quod Asinus aures collidens, tempestatis est nuncius.

Bouis, &
Tauri discrimen.
Bouum, &
similium præfagia temporum.

Bos tamen si sit communis generis, ad castratum tamen refertur. Taurus verò ad non castratum: sed est vaccarum admixtarius. Huius igitur generis omnes temporis mutationes nobis indicant. Primo si contra pilum se lambant, pluuiæ extat indicium. Si autem incipiente pluuiâ, comedant fortiter: pluuiæ dilationem denuntiant. Subinde si simul iacent vt pecora, vnus prope alterum, tempestatem indicant: putant enim se sic tueri; vt de Arietibus ouibus, & pecoribus dictum est. Rursus si in sinistra parte iacent in terra, temporis bonitatem arguunt. Vaccarum verò partus frequentes, aut earum mors, pluuias, sequente bruma annuntiant. Amplius si læsciunt, per devia cursitantes: pluuias, aut tempestates, aut ventos portendunt. Conformia sunt ex parte hæc quæ scripsimus Theophrasticæ doctrinæ. Nam de boue ita prædicit, Bos lambens anteriorem vngulam, tempestatem, vel imbres imminere, ostendit. Rursus si eleuato capite, sursum, aspiciens in cælum, odoretur, pluuiam præfagit. Quod de buculis omnibus intelligendum est, quæ si in patulis naribus auras captauerint, cælum suspicientes: pluuias, seu tempestates indicare, plures authores affirmant. Causa primi ex Aristotele elicitur, qui lib. 6. de historia animalium. Cap. 7. & 21. scribit bouem articulorum dolore in pedibus laborare: quare pedes, & vngulas imbecilles habet; cum igitur vel imbres adsunt, vel tempestas est in præcinto, afficiuntur illæ bouis partes à meteoro in aquam conuerso: propter quod anteriorem vngulam lambere, cogitur. Sed cur anteriorem, & non aliam lambant? primo dicitur, quia illa magis afficitur: secundò quoniã est ei proxima: nam ceteræ omnes afficiuntur. Quare & Aratus posteriorem cecinit. Causa secundi est, quia cum patulas habeat nares, sentit aerem humescere; ideo eleuat caput, odoratur, & recipit humiditatem illam, quam summopere desiderat. Id Aratus sentijt, & Marcus Varro versibus illis.

Bouis pedes
& vngulæ
imbecilles.

Bos cur aspi
ciens sursum
eleuato capite,
imbres præ
nuntiat.

Et bos suspiciens cælum (mirabile visu)

Naribus aerium patulis deceptis odorem.

Sed & Virgilius attulit etiam causam, dum cecinit.

Aus bucula cælum

Suspiciens patulis captauit naribus auras

Tempestas
& serenitas
ex bouibus.

Item boues si magis comedant, quàm soleant, & super dextero latere iaceant: tempestatem nuntiant, & è conuerso, si super læuo quiescant, serenitatem præmonstrant. Causa primi est, quia putant sibi de esse cibos ob futuram tempestatem, non enim ad comedendum exire possunt. Cur autem si super dextero latere quiescant, tempestatis nuncij sunt, & super læuo serenitatis? causa certè occulta est: nisi dicere velimus, quia pars læua conformis est, & symbola tempestati; ac propterea aeri illam, exponit: dexteram vero abscondit: è regione autem

pars

pars dextera serenitati symbola est; ideo acri illam patefacit, sinistram verò regit.

Canis notissimum, & domesticum animal à canendo dictus; quia vel nocte in custodia, vel in venando signum dat: cunctis animantibus vociferator: Domini sui amantissimus, comes fidelissimus, custos incorruptissimus, excubitor vigilantissimus, vltor & vindex constantissimus, ita ab elementis extimulatur: vt nobis indicent cuiuscūq; oēs generis sint, vel domesticus, vel villaticus, siue pecuarius, molossusue, vel melitæus, siue delicatus, quæ tempora erunt, num nubila, num ventosa, num pluuiosa, num serena, quoniam & hi, quemadmodum & alia, coelorum influxibus, & elementorum agitatione afficiuntur; vt dictum est. Canes igitur cum per terram se volutant: ventorum indicant flatus. Quod si eorum intestina murmurent: pluuiam ostendunt. Si verò ab aere in habitationem se recludant, nulla alia præcedente causa, etiam tempore existente sereno: tempus ad tempestatem inclinans, portendunt; timent namq; illam. Nonnulli autem referunt, quòd si plus solito latrent, aut dum gramina vorant, aut male illata euomunt: pluuiam quoque, aut ventos, & aliquando tempestatem portendunt. Sed & Theophrastus de Canè prædicit, si humi se volutauerit, magnos ventos polliceri, itè si pedibus terram fodiat, tempestatem. Subinde, si super læuo latere quiescat, serenitatem, si super dextero, tempestatem prælagire, vt de boue dictum est.

Canis natura, & qualitas.

Canum prælagia temporum.

Theophrasti prælagiū de Canè.

Ericius, seu Herinaceus, qui & Echinus terrestris: vndiq; aculeis munitus, præterquam in ima parte vbi aculeis caret omnino: sed resident pili lanæ similes, rari, & innoxij: & ipse etiam temporis mutationem prælagit. Quam quidem si in cubile se condit: signum est Aquilonem verti in Austrum. Multa de eius natura, sed astutia præsertim apud Plinium libro octauo, cap. 37. Animal hoc ventos valde pertimescit. Ideo sapientes dicunt. Ericium duo foueæ suæ ostia facere: sed ex illa parte qua sperat flatus, venturos illud ocludit. Si autem illo desinente alius spiraret, illud quoq; concludit, alio aperiente: At vero si contrarij flauerint venti: ambo ostia claudit. Vide Aristot, lib. 9. cap. 6. de historia animalium. & Theoph. de signis ventorum.

Echini terrestris natura, qualitas, & temporum prælagia.

Felis, qui vulgo catus dicitur ab insigni astutia in capiendis mures: propter & illum nos domi tenemus, & alimus. Facie, dentibus, & unguibus Leoni similis, ita vt paruus Leo dici possit: præsertim si certat inclusus. Plus piscium audis, quàm carniū: Quemadmodum & ille Poeta cecinit, etsi aquam timeat.

Felis, seu cati natura, & qualitas.

Catus amat piscem, sed non vult sanguere flumen.

Summopere laudatus à Plinio in murium venatu. Feles inquit, quo silentio, quàm leuibus vestigijs, quàm multo speculatu, in musculos exiliant? excrementa sua obruunt terra; intelligentes illum odorem indicem sui esse. libro 10. cap. 73. sed Aelianus libro septimo, capite 40. scribit. Ideo feles excrementa sua, fossa prius facta, occultare: quia ab omni tetro odore abhorrent. Feles itaque & nobis quoq; temporum prælagia indicant. Si namque pedibus suis anterioribus, nunc quidem dextro, nunc quoq; sinistro suum lauent caput, sed præcipue aures, quas continuo fricent: ita vt ab aurium musculis capiti colligatis incipiant, prosequanturq; paulatim, & sincere desinendo: temporis mutationem vel ad ventos, vel ad pluuias, & quandoq; ad tempestates nuntij sunt: quod vt plurimum experimento comprobatum tenemus. Causa est naturalis, quia illi loci ab elemento in meteora conuerso, maximè afficiuntur: vnde & pruriunt. Eisdem ferè mutationes temporū portendunt, si per domum nulla alia urgente causa, discurrunt, & saltant. Signum quippe est extimulari ab illis temporum qualitibus, & meteoris. Præsertim si discurrentes, garriant, & vocem emittant.

Feles cur excrementa terra obruunt.

Felum prælagiat temporū.

Leo

Leonis natura, & qualitas.

Leo animalium omnium fortissimus, magnanimus, & vno excepto homine generosissimus, brutorum omnium princeps: quibus animo, robore, & crudelitate quemadmodum antecellit: ita ex illis solus clementia vitur in supplices, prostratis parcens. Vnde Ovidius.

*Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni
Pugna suum finem, cum iacet bustis habet.
At Lupus, & turpes insidant morientibus Vrsi
Et quacumq; minor nobilitate fera est.*

Leo quæ refugit, & expauescit.

Qui quamvis sit animal ita ferox, refugit tamen scorpiones, & abhorret: expauescit galli cantum, & eius præsentiam contremiscit, atq; ad conspectum albi coloris præfulgidi timet: vt mirum sit in tam fortissimo omnium animali paurem, & timorem de paruis rebus cadere. Sed lege lucretium de Gallo. Nihilominus tamen & ipse quoque temporis mutationem nobis ostendit. Leones igitur si sursum respicientes per nares aerem trahunt, ac si olfarent superiorem aerem: pluuiam nobis indicant. Quod etiam de bobus, vti scripsimus, de buculis quibuscumq; debere intelligi: authores scribunt.

Leonis præfagia temporum.

Lupus animal ferox, & rapax, immanissimum, & crudelissimum, ouibus naturaliter infestum: similis cani, vnde, & quidam tenent, lupum esse canem syluestre, acutissimis præditus est oculis: vt in noctis tenebris omnia quæq; discernat, adeo oculorum acie est insignitus: in periculis declinandis callidus, in incessu prudens, vnde, & si casu pede strepitum effecerit, statim illum mordet: vt in posterum magis aduertat, ne erret. Si prius viderit hominem, dubio procul illi vocem adimit: si verò illum homo prius respexerit, perdit vocem lupus. Naturalis causa adest, nimirum, quia vterq; visus sibi inuicem noxius est: ac ideo alter alteri vocem tunc adimit.

Lupinatura, & qualitas.

Lupuli præfagia temporum.

Quo verò ad ea, quæ ad temporum mutationes attinent, dicendum remanet, lupum vlulantem tempestatem præfagire Theophrasto. Sed cur lupus vlulans tempestatem præfagit, cum luporum proprium sit vlulare, sicut leonum rugire, equorum hinnire, bouum mugire, & cæt. & cum proprium sit illud, quod non potest separari ab eo, sequitur, quòd semper lupus vlulans, semper tempestatem præfagiret: quod certè est contra naturæ leges, quæ vt plurimum verificantur, non semper. Ideo dicendum est, Theophrasti mentem esse, quòd lupus vlulans plus solito, citra horam, vltra tempus, horribilliter, & cæt. tunc vtiq; tempestatem præfagit: & ita explicandus est Theophrastus. Item ad opera festinans, vel intra triduum hyemale tempus futurum præuidet, vel iam iam adesse tempestatem. Aratus ad triduum tempestatem expectat.

Dubium.

Responsio.

Murium genera varia, & temporum præfagia.

Murium genera viginti ferè ab authoribus enumerantur: omnes temporum mutationes indicant: sed qui nobis noti sunt, manifestè. Mures itaq; stridentes, ac saltantes hyemale præfagium prædicunt Theophrasto. Rursus qui quilia, seu cuculia ludentes, & pugnantes, illa tandem auferentes, & furantes, tempestatem. Item cum plus solito apparent, & domum infestant, etiam tempestatem, seu imbrium sunt nuacij.

Suis natura, qualitas, & temporum præfagia.

Nullum animal magis brutum, magisq; sordidum sue, cum totam vitam expendat in coeno, & in stercoreibus, quæ, suas reputat delicias: atq; ad nullum vsum aptum, idoneumq; videris, dum vixerit, nisi ad epulas: & post mortem euadit cibus noster. Sed ipse etiam aeris qualitatibus afficitur: vnde & nobis temporum mutationes præfagit. Sues igitur, vel porci, siue domestici, siue syluestres, si fœni manipulos dilacerant, & abscondunt: pluuiam ostendunt. Quare Virgilius Georgicorum libro primo id hoc carmine confirmauit.

Immundi

Immundi meminere suavia stare maniplos

Quod autem prouerbio dici solet, ubi sus agrestis peperit, non pluet: id profecto dictum esse putato, quia domesticæ suæ sæpe, ac diuersis temporibus parit: agrestes vero & feræ non nisi semel; idque ipsæ ferme diebus, nimirum in æstate. Cum itaque prouerbio dicitur, ubi sus agrestis pepererit, non pluet: intelligitur certè exactis iam mensibus pluuijs: hoc est post hyemem, & vet, non nisi in æstatis initio.

Talpa animal paruum simile mure, oculis captum, unde est prouerbiū: Talpa Cæcior. Quamuis oculos sub corio latentes habere auctores scribunt, quos in morte dumtaxat aperit. Nam cute detracta ab oculorum locis, quia crassiuscula est: statim oculorum vestigia apparent; nimirum orbiculus nigricans, & in eius medio pupilla. Viuit sub terra, ac propterea hortos, & arua suffodit egestis velut colliculis: præfagit & ipsa quoque temporum mutationes. Quandoquidem si Talpæ plus consueto in terram operentur, in minutis partibus quasi arena, fractam, profecto futuram portendunt pluuiam. Hæc iunt quæ circa temporum mutationes, ex quadrupedibus, ex renis, ex piscibus, ex uerbis, ex uespertilionibus: ex pennatis domesticis, ex aliquibus auibus in particulari, & in vniuersum: ex his quæ circa ignem, aerem, aquam, & terram suam, excerpimus. Sed multa alia etiam adducere possemus; ut de culicibus cum equos instantius peturgent, atque pungunt: & etiam alijs. Nam variæ temporum mutationes portendunt. Sed præcitata, illustriora sunt. Adnotato tamen omnino aggestes belluas, cum ad culta loca appropinquant: aquilonios flatus, ac hyemis magnitudinem ostendere Theophrasto: Nunc vero inanimatorum status expendere libet: quæ ipsa etiam sua prognostica habent.

talpa
Talpa præfagit tempore
Beluarum aggestu præfagia.

Temporum præfagia ex uisibus inanimatis. CAP. XIX.

VIGOROSISSIMA est elementorum actio. Quippe quæ non solum in animantibus influant, & quæ viuunt: verum in insensibilibus, & vita carentibus. Quis putaret insensibilia hæc pati, cum passio sensationem faciat? & tamè patiuntur: quia sensibilibus qualitatibus afficiuntur. At re vera in se nihil patiuntur, quia non sentiunt: sed ostendunt nobis sic pati, quia videmus illa mutari. Pleraque igitur ex inanimatis docent nos temporis mutationes. Campanarum sonus longius si audiarur, quam soleat, dummodo non sit ventorum causa: pluuiam significat. Abundat namq; in aere humiditas, quæ cum per ipsum extendatur: sonum quoq; extendi par est. Ac ideo longius audiri solito contingit sonus: quia medium plenum est humido, sicuti maiora videri contingunt, quæ sunt in aqua, quam dum extra fuerint. Id certe ex ratione medijs pleni contingit. Quod si, ut sonus augeatur, & longius quam soleat, audiatur. Quod si dixeris, medium plenum impedire, quia plenum: nos tamen dicimus, illum plenum esse causam extensionis sonus, ut longius solito audiatur: quæ per illud plenum defertur. Quod si careret humiditate illa, dubio procul non ita defereretur, ut longius q; soleat, sonus ille audiretur. Vasorum deinde copercula citra solitum strictiora, et pis mutationem denuntiant: vel ad ventos, vel ad pluuias. Amplius fuligo ab euaporarijs cadens magis q; soleat, pluuiam denotat. Huius certe causa est, humiditas fuliginem grauans, ac deorsum impellens: propter quod cadit;

Elementorum actio vigore sissima.
Campanarum sonus.
Vasorum copercula plus solito strictiora.
Fuligo ab euaporarijs cadens.

T c sicuti

Odorifera. sicuti illius causa est, copercula illa aere ambiente humido impleri: habent etenim partes suas porosas. Odorifera ultra debitam distantiam, & eis conuenientem, si odorem emittant: signum est pluuiae. Quia odor extenditur per medium humido plenum, atque aurgens. Zona sericea magis arida quam solcant, ventorum siccorum sunt indiges: magis humida soltos pluiarum.

Zona sericea. Salsa carnes uberior solito si humectentur, & sal in vase liquefcens ultra sollitum: dubio procul signa sunt futurae pluuiae; Quemadmodum ex domate suspensa cum desudant latera porci. Tempore hyemali, & puerulo si res subito desiccantur, vt Papyrus, quae facile humectatur, & marmor: signum est ventorum, sed praecipue gelu. Sicciores res si de facili humectantur: pluiam portendunt, & ventos australes. Nulla res in aere siccorum, nihilominus tamen videtur plerumque humidus, & quasi aquarum guttas stillare: tunc dubio procul signum est, humidum aerem praedominari; ac propterea ventos australes stare: e quibus pluuia expectanda est. Dum pruriont, titillantque sub crepidis pedica venti, & pluuiae expectanda sunt.

Carnes salza, & sal.

Papyrus, & marmor.

Res sicca.

Pedicae sub trepidis titillantes.

Hyacinthorum genera vana Hyacinthus gemma & ipse etiam inter ceteras ostendit nobis temporum mutationes. Verum & sciendum est iuxta Cardanum libro quinto de rebus varietate capite 19. Hyacinthorum quatuor esse genera. Primum est optimum, carbunculo ad unguem simile: si aere exponatur. Secundum est Chrysolitheim, quod est vulgare, atque commune: sed pulchram aureo colore splendens. Tertium sardium simile sardae, colore sanguineo: sed croceo, & turbulento. Quartum aqueum est, & valde diluti coloris, iu pauca cognitam: sed aureum referre colorem, necessum est. Nam omnes hyacinthorum species inter auream colorem, & croceum positae sunt.

Hyacinthorum praesagia temporum. Hyacinthus itaq; tam primi, quem secundi generis, sed certius primi, sereno, & tranquillo tempore mutatur. Nam obscurior fit, ac turbidus, in nubilo aere, & imminente tempestate; rubeus, ac veluti splendida pruina. Habes itaq; Hyacinthum praesagium esse in tempestate. Quemadmodum idem super laborantes graui morbo, praesertim pestilenti, pollit, quoniam patibilis fit, colorem amittet. Ita vt laborantibus peste prodesset, nec esset: & non correptos ab illa, tueri. Dioscorides autem scribit, teste etiam Heluicco Ordinis Praedicatorum Theologo, libro secundo de metallis, & lapidibus capite 28. Hyacinthum aeri se maxime conformare: vt sit in nubilo nubilosus, & in sereno serenus. Quod autem horum verum sit: experiri prudens philosophus poterit. Nam si primum verum erit, Hyacinthus erit praesagium in tempestate: si secundum, praesagium in sereno, & in nubilo. De Argylla scribit Theophrastus in libello de signis tempestatum, si quis accipiens inspergens argyllam, & super vasculum imponat, dicitur, vocibus quas emittit ventum, ac serenitatem praesagire.

Argyllae praesagia temporum.

Temporum praesagia ex Homine. CAP. XXI.

Hominis dignitas, & nobilitas.

Homnibus animantibus nil illustrius homine. Cum etiam iuxta Ciceronem libro primo de legibus, animal hoc prouidum sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & consilij, quem vocamus hominem: praecleara quadam conditione generatum sit. Ex duabus etenim constat praecipuis partibus sibi essentialibus, corpore

corpore scilicet, & anima. Quarum & si prima nempe corpus intereat: secunda tamen quæ est anima, immortalitate plena est. Hac homo non subditur neque celo, neque elementis: cum sit supra illa, nisi per accidens, & indirecte: pro ut scilicet est corporis forma: Hoc autem vtriusque subditur. Agunt certe cœli, & elementa in res corporeas inflexu, & actione quadam nobis invisibili quidem, & occulta: sed sensibili tamen & manifesta: vt ipsorum motu, & circumcirculatione, lumine, & affectione alterentur, qualitibusq; varijs afficiantur. Quo fit, vt & homo ipse etiam illis afficiatur. Vnde & in seipis temporum mutationes præsentunt: alijsque indicant. Senes itaque, & alij qui læta ossa habent, & quartanarum cum frigore leduntur: gelu, & temporis mutationes varias significant. In ætate patientium podagras, & ossa fracta non bene curata, si doleant: pluviam denuntiant. Homines nocturnis visionibus mortuos si videant propinquos (tantquam sibi notos) & pisces aqua carentes, si videant: dum tamen in die nulla fuerit talium meditatio, humores & pluvias significant. Qui somniant se natare, vitioso phlegmate abundant: ac propterea pluviam futuram pronuntiant. Qui somniant se volare, ventorum flatus portendunt, & aeris serenitatem: quandoque etiam turbulentiam; prædominatur certe aer. Qui somniant aves vel ex se, vel illas capere: signum ventorum certe est die sequenti. Qui somniant se præliari, aut ignes excutere, aut in ignibus proijci, aut ignes absolute videt: maximum æstus est indicium; flava etenim bili abundans. Qui somniant carceres, atraspecus, puteos, casus, labyrinthos, res obscuras, & similia, melancholiam inducunt: aeris turbulentiam, & illa temporis congruunt, quæ sunt de se venient natura, variè mutantur: prædominatur quidem atrabilis. Porro somnia multas causas habent. Verum inter alias (præter diuinas) cœlestes primum obtinent locum: elementariz vero secundum. Nam somniorum signa in triplici sunt serie: in celo, in elementis, & in somniante. Sæpe quidem ex cœlesti sunt impressione: ac tunc dubio procul temporum mutationes ostendunt. Cœlestia namque corpora cum sint effectuum naturalium, qui in hisce inferioribus per motum suum sunt, & lumen, causæ: ex ipsorum impressione dispositiones quædam illis effectibus similes in aere relinquuntur: qui postea eueniunt. Quæ certe dispositiones in somnio eodem mediante aere ad dormientis caput perueniunt: eiusque imaginationem immutant. Ita vt ex huiusmodi impressione à corporibus causata cœlestibus, per elementa transfusa: eidem dormienti aliqua phantasia cœlestium dispositionum conformes apparent. Possunt itaque à dormientibus ex tali impressione futuris quidam somnari euentus: qui ipsorum virtute naturaliter causantur. Sunt vero tempestates, pluvia, humanorum ægrotudines corporum, rerum sterilitates, ceteraque ipsis similia: quæ cœlestium causalitati subdantur. Ratio autem cur immutationes prædictæ in somno præsertim percipiuntur? Nulla certe alia est: nisi quia tunc sopitis sensuum actionibus, & vacante intellectus operatione, cessanteque tumultu, vel exteriorum occupationum strepitu: phantasia magis viger. Ceterum reliqua somnia (præter illa quæ diuinam, & cœlestem causam habent, & quæ naturalem) vana sunt, & inutilia, atque in errorem inducunt: ambigua, fallacia, & inania. Quare Tibullus bene cecinit.

Hominis anima non subditur celo nisi per accidens.

Homo si præ sagia temporum. Senes, & ossa læta habentes, podagras.

Somniantes mortuos pisces aqua carentes.

Somnia nates natate, volate, aves capere, præliari, ignes, & cetera.

Somnia nates carceres, atraspecus, & similia.

Somnia nates discrimina.

Somnia quo modo sunt.

Immirationes cur frant in somno.

Somnia omnia vana, præter diuina, & naturalia.

*Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falsa timere iubent.*

Et nos sæpe lusimus cum alijs dicentes.

Somnia ne cures, quia fallunt plurima plures.

T t a Si au

Somniorum interpretationes ad naturales causas referri possunt.

Si autem quis quaereret, num aliquorum somniorum interpretationes referri possunt ad naturales causas & responderetur utique, & iam dictum est, & dicimus, quod si quis (verbi gratia) somniat ignem, praeter praecitatam interpretationem interpretari possumus futuram iram: & timere consequentia possibilis. Si quid somniat se videre os magnum, & putridum: interpretari possumus falsi criminis impositionem. Si quis corruptionem interpretari possumus factam detractionem occulte. Ratio naturalis est, quia talium dispositiones moueant somniantem ex parte corporis, vel ex parte animae. Quemadmodum in ira futura iniuria illata memoria fortasse praecessit, vel alicuius ascensus sanguinis circa cor. Falsi criminis impositionem forte praecessit suspiciosum aliquid, aut aliquod suspectum factum: cuius motus fait signum futurum. Accidens autem, seu incensus iuxta Philosophum est de his, quae procul sunt tempore, vel loco: & quorum notitia super nostram videtur esse prudentiam. At in his & similibus magna cautela procedendum est, & magna prudentia cauendum: ne fides omnino adhibeatur: ne intermissa offeratur: neque observatio perseueret. Nam fiet multoties, ut veniens inimicus homo, qui superseminat zizaniam: in multos errores inducat homines. Diuina itaque somnia, & naturalia obseruare licet: alia verò relinquenda penitus, ut superstitiosa, quae vana: in quibus saepe se immiscet Demon.

Capitis grauedo, palmae manus siccae, vel humidae.

Verum, ut ad nostrum reuertamur institutum: sunt & aliae etiam temporum praecognitiones ab homine praeter praedictas. Quandoquidem si capitis grauedo accidit, mutationis temporum signum est: sed plus ad pluiam. Similiter si palmae manus ad siccitatem redeant, temporis mutationum signum est: sed potius ad siccum; si ad humidam superflue, humiditates, & pluias indicant. Amplius dum steruant, & plus solito: manifestam temporis mutationem indicat, vel ad ventos, vel ad pluias, vel ad tempestates, vel saltem ad humiditates. Motus enim caput naturaliter à praedominante elemento. Quod autem steruunt autem ad auguralia nonnulli conuocant, vel somnia quae ratione id dicat: cum sint profusus res naturales. Quid enim est sternutatio, nisi status à pectore exurgens cum commotione capitis? Quis autem status impellit, nisi natura? Naturalibus quidem causis sunt obnoxia sternutamenta. Concitantur à siderum influxu, ab elemento praedominante praesertim ab ambiente aere, à cibo humores mouente à loco humido, sicco, frigido, calido corpus hominis afficiente: à vapore demum delato à pulmone ad caput, ita ut quemadmodum venti in terrae visceribus inclusi non habentes, unde exeant, efficiant, ut terra perstrepat, & fit terremotus: ita & in Microcosmo homine accidit, ut status in corpore inclusus quibusque de causis, non habens exitum efficit, ut ille perstrepat cum pectoris fremitu, & capitis concussionem. Quod autem Aristoteles in libris de natura animalium scripserit sternutamentum est signum augurale, & vnum è spiritibus vniuersis ianctum, & sacrum: si non aliorum opinione loquutus fuerit, superstitiosum quid scripsit: plus illi auctoritatis tribuens, quam res ipsa exposulat. Si etenim à natura sternutamenta proficiuntur, quomodo ad auguria pertineant? Cum auguralia superstitiosa sint, & contra naturalia opponantur è diametro? Et si (ut diximus) plerumque fit sternutatio ex vapore ad caput delato, iuxtaque ipsum mens sit in corde, & non in capite, cur augurale facit sternutamentum? Sed prosequamur intentum. Inter homines etiam pueri manifeste nobis indicant temporum mutationes. Nam ob aetatis teneritudinem citius aeris impressiones sentiunt. Quare dicunt medici, pueros facilius infici, quam senes: quia sunt carne molliores, & propterea in eis aer leuius imprimitur. Itaque puer dum infomnes noctes transigunt, flendo: signum est mutationis temporis. Aguntur etenim à praedominante

Sternutatio citra solitum.

Sternutatio non est quid augurale.

Sternutatio non causa.

Sternutatio est terremotus in homine.

Arist. reijcitur, quod sternutatio sit augurale.

Puerorum praesagia temporum.

gna humiditas; & magna siccitas? Ergo asperimas tempestates fore, dicendum est, & recte iuxta Theophrastum, & alios. Amplius, fructibus maxime onustis, asperam hyemem, ut plurimum denuntiant Theophrasto, eadem fore causa.

Lanuginis populi, spinæ, & cæter. prælagia temporum.

Lanugo populi, aut spinæ volitans, a quisque pluma innatans, ventos prædicat Plinio. Sed Virgilius leuem paleam, frondes, & plumas cecinit hisce versibus.

Sape leuem paleam, & frondes volitare caducas,
Aut summa nantes in aqua colludere plumas.

Theophrastus verò ex indetate pappos dicit his verbis. Pappi multi qui ex spinis ortum habent, si ad mare ferantur: magnum futurum flatum prælagiunt. At in uniuersum, lanugines ex arboribus lanigenis ventos prænuntiant.

Lentisci natura, & qualitas temporis

Lentiscus arbor mollissima, robustis altitudine, folia habens similia sorbi, semper virens, odore terebinti, acinis rufis, dum maturefcunt, cum autem maturuerint, nigris; mastichen exodat in modum gummi, tria arandi tempora demonstrat. Primus primum arandi tempus, secundus medium, tertius postremum, & qualis horum vberior fuerit, talis erit aratio. Nam ter in anno fructus profert, quod & testatur Cicero lib. primo de Diuinatione versibus illis ex vetusto Poeta adductis.

Annus vetò semper viridis, semperq; granata
Lentiscus, triplici folia est grandescere facta,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Concordant Theophrastus, Aratus, & Theon in Commentarijs.

Scilla natura, & temporis qualitas.

Scilla herba ex genere bulborum, radices habens ad modum cepæ multipliciter tunicatas, & ipsa quoque temporis qualitates ostendit. Quandoquidem flore triplici albo tria arandi tempora monstrat, ita ut ex arationis indicijs messis proventus elici debeat, quemadmodum ex triplici lentisci fructu, ut paulò iam antè dictum est. Si quidem qualis horum eris pulchrior, talis erit aratio, & messis proventus. Theophrastus de plantarum historia lib. 7. cap. 12. cui concordant Aratus, & Theon in Commentarijs. Sunt, qui dicunt, Ciceroem libro primo de Diuinatione ad lentisci flores id retulisse, verum Vetusti Poetæ carmina ab ipso met Ciceroe adducta reclamant omnino, quæ ad lentisci fructus non flores referunt: dum postremum sic incipit.

Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Dicit fruges, non flores. Scillarum copia in aliquibus Apulie partibus maxima conspicitur.

Effectus temporum ex Musca, Vermis, & Aranea inuentis in Glande ex Rusticorum regulis. CAP. XXII.

Glandium qualitas.

Glandes hominum cibum.

ATVRAB opera mirabilia quidem sunt. Quis crederet glandem suum cibum esse? (Nam fagea suam facit obresum, hilarem, carnem codibilem, leuemque, ac stomacho vilem.) in se tamen retinere portenta? scimus certe antiquos homines, antequam frumenti usus esset: glande vixisse. Quare, & Poeta optimè cecinit.

Mortales primò radebant, gustare glandem.

Et

Et Cornelius Alexander tradit, in oppido Chyo obsessos dutasse glandium victu. Sed quæ erant ex fago, tanquam sapore dulcissimæ. Nam Glandium genera multa sunt: discriminanturq; fructu, sapore, situ, & sexu. Nam alia glandi figura est fageæ, alia quernæ, alia Iligehæ: atque inter se quoq; generum singulorum differentia. Aliquæ in super sunt sylvestres: alia placidiores, & domesticæ. Alia montuosæ: alia autem in planicie sitæ. Quædam sexu mares: quædam vero fœminæ. Quædam longiores: nonnullæ verò breuiores. Tametsi sint nonnulli, qui glande ex quercu, non ex fago, ante inuentas fruges olim homines vesci, dixerunt. Nam quercus (quæ arbor alijs similibus breuior est, & in orbem comosa, alijsq; ramorum crebro cauata; ex eo dicta, quod Dij gentium quærentibus responsa dare soliti erant: quæ quidem annosa est, vt quercus mambre sub qua habitauit Abraam, quæ fertur, ad Constantis Regis Imperium vsq; per multa secula durasse) glandes optimas, & maximas affert: quas quernas vocant, vnde Poeta,

Et discat querna pellere glande famem.

Sunt igitur plura glandium genera, sicuti & arborum: Nam sunt quercus, robur, cerrus, esculus, fagus, ilex, & suber. Omnes istæ glandiferæ quidem sunt, & omnes glandiferæ galias, & viscum afferunt. Robur est quercus fortissima, vnde dicitur robur metaphoricè: glandes producit paruas. Cerrus excelsissima, & incultis amica: glandes producit horridas echynato calyce, vt castaneæ. Esculus ab esca dicitur, quod his homines olim vescabantur. Fagus glandes dulcissimas profert, nucleis non absimiles, triangula cute inclusas. Duo eius genera, campestre nigrum, quod minus, montanum aliud, quod est maius, & candidum. Veteres itaq; coloni, vt anni euentus in annonæ penuria, paceq;, belloq;, ac ægritudine præciri possit: dicunt; sub Autumno, qui incipit à vigesima tertia Septembris iuxta annum recognitum; iuxta verò veterem die tertiadecima eiusdem mensis: desinitq; vsq; ad vigesimam primam Decembris his temporibus, sicuti olim ad undecimam eiusdem mensis: tres completos menses complectens: disquiritenda esse duo, vel tria glandium poma: hæc insuper discindi debere. Nam illic vnum ex his tribus animantibus reperiri manifestum erit: nempe vel Muscam, vel Vermem, vel Araneam, si Musca comperta fuerit: ingruentem eo anno litem significat. Si Vermis, fertilitatem: At Aranea pestilentiam, siue mortalitatem. Idque pro explorato veteres dicuntur habere coloni. Sed hæc superstitiosa quidem arbitraremur: nisi adessent causæ naturales. Quod Musca ibi inuenta ingruentem litem significet, causa est perpetuus Muscæ motus, quæ nunquam quiescit: & tunc inquietior redditur, cum prædominetur à sicca elementi virtute. Ea propter signum est futuræ siccitatis, quæ iræ est causa: quæ tandem litium. Quod vermis ibi inuentus fertilitatem prænuntiat: causa quidem est naturalis. Nam adest ibi vermis propter cibum. Cumq; inueniat crassiorem, moratur: Habet namq; abundantem esum, propter quem moratur: & ibi habitat corrodendo totum. Ergo indicat, temporis qualitatem ad frugum abundantiam accedere, declinareque. Quod autem Aranea ibi comperta pestilentiam siue mortalitatem indicet, ratio naturalis in promptu est: quia Aranea venenosum est animal, ac propterea in glande inuenta inficit glandem. Ergo signum est temporum status ad mortalitatem declinare. Cur autem in glande, & non in frumento id efficitur, cum frumentum sit consuetus hominis cibus? Responderetur granum frumenti non posse esse locum horum animalium capacem. Quod si quæris, cur non in nuce, aut alijs fructibus? dicitur, nullum fructum fuisse homini vsui antequam frumenti vsus esset, nisi glandes: vt dictum est: Ideo in nullo alio significatum est, nisi in glande tamquam

Glandium genera varia.

Quercus natura, & qualitas.

Abrahe quercus duratio.

Robur. Cerrus. Esculus. Fagus.

Autumni incipitium.

Glandium portenta.

Musca in glande inuenta litem significat.

Vermis in glande inuentus fertilitatem innuit.

Aranea in glande cur pestem indicat. Dubium. Responso.

Dubitatio.

tanquam proprio, ac communi olim homini cibo, Lege Isidorum, & Plinium. Sed veteres Rustici multis, longisque experientijs id comprobatum testantur. Et nos adduximus, quia ex Musca, Verme, & Aranea sicuti variæ desumuntur temporum mutationes, ac aeris qualitates: ita ex ipsis in glande inuentis, diuersi temporum effectus. Quod si percontaris, cur duo tantum, aut tria glandium poma disquirenda esse, quæ & discindi debere dicunt, & non pauciora, vel plura: id certe superstitione non caret. Quandoquidem determinare se ad signatum numerum: superstitionis quidem esse videtur. At respondemus, idcirco duo, vel tria tantum glandium poma disquirenda, & scindenda esse aiunt: quoniam non in singulis glandibus Muscæ, Vermes, & Araneæ inuenire possunt; sed in quàm plurimis: ac ideo duo, vel tria disquirenda esse dicunt, quia in vna illarum reperitur: ac propterea sufficiunt. Quod si in vna fortassis reperiretur: sufficit sin autem: videatur secunda. In qua si nullum illorum aderit, diuidatur tertia: quoniam ibi inuenietur: Si verò nec in tertia, nec in quarta, & in nulla aliquod illorum reperiretur: arbitramur tempus aut fore quietum, aut dubium. At si cunctæ glandes vermibus, muscis, & araneis plenæ inuenirentur, quid portenderent?

Responsio ad dubitationē.

Respondetur, ex præiuppositis, signum esse simul fertilitatis, belli, & pestilentiae: sed illorum præsertim animalium, quæ talibus vescuntur, signum esset pestilentiae. Hæc sunt, quæ de præcognoscendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam, cœlestem, meteorologicam, & terrestrem (Deo ter Maximo nobis adiuvante) scribere placuit. Fatemur nonnulla alia deesse, sed quidem pauca: quæ ob similibus librorum raritatem illa inserere minimè potuimus; quemadmodum (ut pro exemplo vtamur) & illud Cocles de ventis in suo introductorio. Venti in prima Hebdomada Augusti mensis, si inter se contendant, qui ventus erit superior, & fortior: significat eundem in toto anno magis esse venturum; quàm alij. Hæc & alia in libello additionum adducemus; ut nihil studioso desit. Dantur ergo laudes Deo omnium honorum largitori, Beatissimæ Mariæ semper Virginis eius Matri laborum meorum adiutrici: Sancto Thomæ de Aquino studiorum meorum protectori: & omnibus Sanctis cœlestis curiæ amen.

Dubium.**Responsio.****Cocles de ventis.**

Hæc sunt, quæ de præcognoscendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam, cœlestem, meteorologicam, & terrestrem (Deo ter Maximo nobis adiuvante) scribere placuit. Fatemur nonnulla alia deesse, sed quidem pauca: quæ ob similibus librorum raritatem illa inserere minimè potuimus; quemadmodum (ut pro exemplo vtamur) & illud Cocles de ventis in suo introductorio. Venti in prima Hebdomada Augusti mensis, si inter se contendant, qui ventus erit superior, & fortior: significat eundem in toto anno magis esse venturum; quàm alij. Hæc & alia in libello additionum adducemus; ut nihil studioso desit. Dantur ergo laudes Deo omnium honorum largitori, Beatissimæ Mariæ semper Virginis eius Matri laborum meorum adiutrici: Sancto Thomæ de Aquino studiorum meorum protectori: & omnibus Sanctis cœlestis curiæ amen.

Finis Tertij, et ultimi Libri.

Imprimatur. Petrus Antonius Ghibertus Locumtenens.

M. Cornel. Tiroboscus Præd. Ord. Curie Archiep. Theol.

SUMMA CAPITVM PRIMI LIBRI

Nimaduerfiones ad dignoscendas aeris qualitates, tempo- rumque mutationes iuxta viam coelestem. Cap. I.	1
Indorum sententiz de temporum mutationibus, aerisque qualitatibus. Cap. II.	3
Leupoldi placitum de temporum mutationibus. Cap. III.	6
Albumasaris, Haly, Rodan, Omar, & Abdilazi, ceterorum- que Aegyptiorum, & Arabum sententiz de temporum mu- tationibus. Cap. IV.	7
Temporum mutationes in vniuersum, & in particulari ex Bonato. Cap. V.	9
De dignoscendis in particulari temporibus, diebus, & horis plurimis iuxta praedictorum sententiam. Cap. VI.	11
Mutationis temporum vaticinatio ex Theophili doctrina. Cap. VI ^r .	12
Fines, seu Termini planetarum in signis iuxta Aegyptios, & Ptolomzum.	14
Fines, seu termini planetarum in signis iuxta valentem Antiochenum, Termini Chaldeo- rum, siue Babiloniae, & iuxta Cardanum.	15
De intelligentia, & vsu praecedentium tabularum. Cap. VIII.	16
Quid ex Regiomontano, & Stoefflerino circa temporum mutationes elicitur. Cap. IX.	18
Stoefflerini praecipua circa mutationes temporum, aerisque qualitates. Cap. X.	21
De valuarum, seu portarum apertiohe pro temporum mutationibus sciendis. Cap. XI.	22
pag.	22
Sententiae miscellaneae circa temporum mutationes. Cap. XII.	24
Quid sit planetam super alios eleuari. Cap. XIII.	27
Tabula antisciorum prima, & secunda.	28
Antisciorum Apodixis.	30
De temporum qualitatibus ex planetarum positu in signis, ac ex vnus eleuatione super alterum, & primo de Luna. Cap. XIV.	31
De Mercurij positu in signis, deque eius eleuatione super planetas pro temporum muta- tionibus eliciendis. Cap. XV.	33
Veneris progressio in signis, eiusque super planetas eleuatio cum significationibus circa temporum mutationes. Cap. XVI.	35
Significata temporum ex solis eleuatione super planetas. Cap. XVI ^r .	37
Martis significata circa temporum mutationes, ex eius progressione in signis, & eleua- tione super Planetas. Cap. XVIII.	39
Significata temporum ex Iouis natura, & progressione in signis respectu magni orbis. Cap. XIX.	41
De orbe magno, & illius domino, diuisioneque, quomodo inueniri debet pro temporum qualitatibus dignoscendis. Cap. XX.	42
Tabella annorum, graduum, & minorum signi magni orbis.	43
Temporum mutationes ex Iouis progressione in signis, & eius eleuatione super plane- tar. Cap. XXI.	44
Temporum mutationes ex Saturni progressione in signis, & ad Solem relata, atque ex eius eleuatione super planetas. Cap. XXII.	46
De planetarum natura pro temporum mutationibus dignoscendis, & de sympathia, & Antypathia eorundem. Cap. XXIII.	49
De temporum mutationibus ex his, quae planetis accidunt iuxta Ptolomeum, Cardanum & alios. Cap. XXIV.	50
De reliquis, quae planetis accidunt ob aeris qualitates dignoscendas. Cap. XXV.	53
Temporum mutationes non simpliciter ex Tetragonis in malum, vel ex Trigonis in bo- num vaticinanda sunt. Cap. XXVI.	57

I N D E X.

De naturis signorum, & accidentibus eorundem. Cap. XXVII.	60
De planetarum passionibus ad proprios orbis pro temporum mutationibus dignoscendis. Cap. XXVIII.	62
De ventis, & eorum consideratione pro temporum mutationibus dignoscendis. Cap. XXIX. pag.	65
Modus prædicendi temporis mutationes ex ventis. Cap. XXX.	68
Ventorum præfagia ex fixis. Cap. XXXI.	71
De inerrantibus stellis pro temporum mutationibus cognoscendis. Cap. XXXII.	73
De vario siderum inerrantium ortu, & occasu respectu planetarum ob temporum mutationes dignoscendas. Cap. XXXIII.	76
Praxis omnium supradictorum. Cap. XXXIV.	80
Anima duersiones ex Cardano circa inerrantium siderum ortus, & occasus. Cap. XXXV. pag.	82
De aliquorum siderum inerrantium effectibus, de quæ solis ingressu in signa octauæ spheræ, & temporum mutationibus ex eisdem. Cap. XXXVI.	85
Tabula fixarum Zodiaci num. 246. quibus planetæ corporaliter iungi possunt, anno 1597 iuxta longitudinem recognitæ.	87
Tabella fixarum illustrium extra signiferum num. 27. anno 1597. iuxta longitudinem recognitæ.	94
Præcedentium tabularum explicatio, & animaduersiones. Cap. XXXVII.	95
Tabula stellarum illustrium inerrantium borealium extra signiferum octauo orbi affixarum iuxta coperniceam rationem supputatarum, quæ anno Domini 1595. quo ad longitudinem sunt recognitæ.	98
Tabula stellarum illustrium inerrantium Australium extra signiferum octauo orbi affixarum iuxta Coperniceam rationem supputatarum, quæ anno Domini 1595. quo ad longitudinem sunt recognitæ.	101
Tabula illustrium stellarum in signifero incidentium, cum quibus Planetæ corporaliter iungi possunt iuxta Coperniceam rationem supputatarum, quæ anno Domini 1595. sunt recognitæ iuxta longitudinem.	103
Præcedentium tabularum explicatio, & vsus. Cap. XXXVIII.	107
Aequationis fixarum tabula ad duo secula.	108
Claudij Ptolemæi inerrantium siderum significationes per Nicolaum Leonicum à Græco translata.	109
Tabulæ præcedentis iudicium, & explicatio. Cap. XXXIX.	118
De libello alio Ptolemæi circa inerrantium significationes. Cap. XL.	123
Siderum inerrantium tam in signifero, quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Aeronici, seu matutini, & vespertini veri cum Cæli mediationibus, & ad solem configurationibus: anno 1595. recogniti, & emendati, atque ad polum grad. 40.0. iuxta rationem Coperniceam diligenter supputati.	124
Siderum inerrantium tam in signifero, quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Aeronici, seu matutini, & vespertini veri cum cæli mediationibus, & ad solem configurationibus, anno 1598. recogniti, & emendati, atque ad polum grad. 42. iuxta rationem Coperniceam diligenter supputati.	145
Siderum inerrantium tam in signifero, quam extra incidentium ortus, & occasus Cosmici, & Aeronici, seu matutini, & vespertini veri cum Cæli mediationibus, & ad solem configurationibus anno 1605. recogniti, & emendati, atque ad polum grad. 45. iuxta rationem coperniceam diligenter supputati.	166
Præcedentium trium tabularum intelligentia, explicatio, & vsus. Cap. XLI.	188
De lunæ mansionibus ad præcognoscendas temporum mutationes. Cap. XLII.	190
Lunæ peragrationses sub nono orbis signifero ad annum Domini 1606. examinata, ac re-ctificata.	192
Planetarum configurationes mutua pro temporum mutationibus præfagiendis. Cap. XLIII. pag.	193
Cæleste schema erigendum, vt temporum qualitates præsciantur. Cap. XLIV.	197

Summa

I N D E X.

Summa capitum secundi Libri:

D E obseruandis Meteoris in communi pro temporum mutationibus dignoscendis. Cap. I	pag. 201
Temporum mutationes ex caeli Meteoris in vniuersum. Cap. II	203
De Meteoris circa solem apparentibus ad temporum mutationes dignoscendas. Cap. III	204
Prædictorum confirmatio iuxta nonnullos viros Doctissimos. Cap. IV	206
De obseruandis Meteoris in luna. Cap. V.	208
De planetarum cognitione ad oculum vt aeris mutationes inde habeantur Cap. VI.	211
De signis dispositionum aeris in quinque erraticis. Cap. VII.	213
De fixarum cognitione ad oculum ad temporis mutationes dignoscendas ex vaporibus Cap. VIII.	214
De fixarum significationibus ratione vaporum, seu exhalationum. Cap. X	216
Cometæ quid portendant circa temporum mutationes. Cap. X.	218
De aeris qualitatibus ex phasmatibus. Cap. XI.	220
De Tonitru, fulgure, fulmine, & corruscatione, & de eorum portentis. Cap. XII.	222
De Tonitruorum significationibus ex Beda. Cap. XIII.	227
Beda presbyteri libellus de Tonitruis ad Herenfridum	231
De ventis, eorumque flatibus, & portentis pro aeris qualitate dignoscenda. Cap. XIV.	pag. 231
Ventorum duodecim Grammatica Apodixis pro temporum mutationibus dignoscendis, eiusque vsus.	233
Aliz ventorum prognosticationes. Cap. XV.	235
De nubibus, & earum portentis. Cap. XVI.	236
Aliz nubium præsignificationes cum maiori prædictorum explicatione. Cap. XVII.	238
De nubium ad uentis, & eorum significationibus. Cap. XVIII.	240
Ad uentis, & eorum nubium portenta. Cap. XIX.	242
De iride eiusque causis. Cap. XX.	243
De coloribus iridis. Cap. XXI.	245
Cur itis figuram arcus exprimit, & non integrum circulum. Cap. XXII.	247
Iridis portenta. Cap. XXIII.	249
De arcu caelesti lunæ, eiusque portentis. Cap. XXIV.	251
De igne præcedente, & subsequente, & de significationibus eius. Cap. XXV.	252
De rore, & quid significet. Cap. XXVI.	254
De pruina, & quid significet. Cap. XXVII.	255
De grandine, eiusque effectibus. Cap. XXVIII.	256
Effectus mutationis temporum in die 25. Ianuarij. Cap. XXIX.	258
Temporum status, atque effectus ex Rusticorum regulis. Cap. XXX.	260
Animaduersiones circa rusticorum regulas. Cap. XXXI.	262
Aliz colonorum regulæ circa temporum mutationes à quartis anni desumptæ, & obseruatæ. Cap. XXXII.	263
Annorum ægritudines ex elementorum alterationibus. Cap. XXXIII.	264
Annorum sanitates. Cap. XXXIV.	268
Anni qualitas ex rebus varijs. Cap. XXXV.	269
De Erefijs, Austrinis, prodromis, sublotano, Ornithijs, chelidonijs, leuconotis, & faonijs Cap. XXXVI.	272
De Ecnephia, Typhone, Turbine, & similibus repentinis flatibus. Cap. XXXVII.	277
Ventorum utilitates. Cap. XXXVIII.	280

Summa capitum tertij Libri.

O bseruatio mutationis temporum ex terrestribus ob caeli actionem in eis. Cap. I.	pag. 281
De Terremotu, & causis eius, natura, & speciebus. Cap. II.	283
Terremotus signa, tempus, duratio, remedia, & portenta. Cap. III.	286
Vu 2	Vtrum

I N D E X.

Vtrum terra moueatur alio motu,quàm ex ficcis vaporibus. Cap.IV.	pag.288
Præcedentis quæstionis continuatio cum Gilbertæ opinionis impugnatione. Cap.V.	292
Quod terra immobilis perseuerat. Cap.VI.	295
Opinio de motu terræ, & cœli stabilitate aduersa sacre Scripturæ. Cap.VII.	300
Mutationes temporum ex his quæ in terra, vel circa terram: in aere, vel circa aerem fiunt. Cap.VIII.	304
Temporum mutationes ex his quæ in aqua, vel circa aquam fiunt. Cap.IX.	305
Præfagia temporum ex his, quæ in igne, vel circa ignem fiunt. Cap.X.	307
Temporum præfagia ex auibus in vniuersum. Cap.XI.	309
Temporum qualitates ex quibusdam particularibus auibus. Cap.XII.	311
Temporum præfagia ex pennatis domesticis. Cap.XIII.	318
Ex vesperilionibus præfagia temporum. Cap.XIV.	319
Temporum qualitates ex insectis. Cap.XV.	320
Mutationes temporum ex piscibus. Cap.XVI.	323
Temporum præfagia ex Ranis. Cap.XVII.	324
Aeris qualitates ex quadrupedibus. Cap.XVIII.	325
Temporum præfagia ex mistis inanimatis. Cap.XIX.	329
Temporum præfagia ex homine. Cap.XX.	330
Ex arboribus, & plantis temporum præfagia. Cap.XXI.	333
Efectus temporum ex Musca, Verme, & Aranea inuentis in glande ex rusticorum regu- lis. Cap.XXII.	334

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM NOTABILIVM.

QVAE IN OPERE CONTINENTVR.

A

A	BDILAZI arabi obseruationes; lib. 1. pag. 8	Annulata iuxta Magnum Albertum, l. 3. 310
	Abrahe quercus duratio, lib. 3. pag. 335	Anaximenis opinio de terremoto non omnino falsa, l. 3. 286
	Abfidum planetarum effectus in temporum mutationibus, lib. 1. 55	Anferum genera, & praesagia, l. 1. 311. 318
	Accipiter avis rapax, species praesagium, l. 3. 311	Anferis lecur magnum, l. 3. 318
Aer maior terra physice, & mathematice, l. 3. 298		Anticioru partes, & minuta modi inneniendi, l. 1. 27
Aeris partes, seu temporis in mundi resolutione lib. 1. 2		Anticiorum rationes non imaginariae, sed reales. lib. 1. 29
Aeris pars eadem quae ventosum, l. 1. 8		Antificia comprobantur ex umbris. 29
Aeris qualitates ex quinque erraticarum coloribus venandae, l. 2. 213		Anticiorum praxis, l. 1. 29
Aeris consequentia ex ipsius alterationibus, lib. 2. pag. 264		Apogei , & perigei loca fixa existimant Ptolemaeus, l. 1. 55
Aeris mutationum triplex discrimen, lib. 2. 264		Apogeorum , & perigeorum loca planetarum lib. 1. 62
Aer suam naturam transiens, & caetera pestem inducit, lib. 2. 267		Apogeorum planetarum progressio cycli lunaris spatio, l. 1. 63
Aer caliginosus in hyemis initio, lib. 2. 271		Apparentia circa luminaria, & stellas vilia, l. 2. 206
Aeris serenitas, & tranquillitas ex Arist. l. 2. 272		Apodixis Mathematica certissima, l. 2. 246
Aegyptiorum , & Arabum obseruationes, l. 1. 7		Apum natura, qualitas, & temporum praesagia, l. 3. pag. 310
Aegritudines ut plurimum temporibus plurius fiunt, l. 2. 265		Aquarii priora, media, & extrema, l. 1. 86
Aegritudines exprimentum, l. 2. 265		Aqua aquilonia dulcis, austrina salsa, l. 2. 271
Aequinoctia , & solstitia iuxta veteres, l. 1. 122		Aqua locus terra est, l. 3. 282
Aequinoctium verna Ptolemaei tempore, lib. 2. pag. 258		Aqua super caelos in cristallum conuersa, l. 3. 292
Aestas sicca, & austrina, Autumnus pluuiosus, & caetera lib. 2. 265		Aqua super caelos esse, ostenditur. ibid.
Aestatis , & hyemis qualitas ex Democrito, lib. 2. pag. 272		Aqua stagnorum scaturiens, l. 3. 305. 306
Aestus pluvii si dominantur, l. 2. 276		Aqua pluuiialis si difficitur, l. 3. 306
Alberti magni sententia de Austri, & Aquilonis flatibus, lib. 2. pag. 235. Opinio de peste, lib. 2. p. 266. Explicatio illius. 53. qui fundavit terram super aquas, l. 3. 282		Aquarum guttae ex caeteris emanantes. 307
Agricultor quomodo temporum mutationes praediciunt, l. 1. 120		Aquilonis natura in flatu, lib. 1. pag. 66. lib. 2. pag. 233. 235
Almanforis placitum in temporum mutationibus, lib. 1. 25		Aquilonis versus Trasciam natura, & qualitas cum temporis mutatione, l. 2. 254
D. Ambrosij praesagium de formica, l. 3. 322		Aquilo magnus, & Auster flantes, l. 2. 235
Anarum praesagia temporum, l. 3. 311. 318		Aquilonis crepitus, l. 2. 236
Anas ex genere Amphibiorum duplicis generis, l. 3. pag. 318		Aquilonis flatus cur numero impari, austrini pari terminentur, l. 2. 237
Anni tempora quatuor obseruanda, & caetera, l. 1. 3		Aquilonis , & Austrini flatus ad inuicem, diu, noctuque lib. 2. 242
Annos non esse eosdem sed diuersos, l. 1. 122		Aquila sulmen non timet, l. 2. 216
Annus hyemalis, l. 1. 17		Araneae natura, qualitas, & temporum praesagia, & caetera, l. 3. 321
Annus veteris ad dies anni recogniti proportio, l. 2. pag. 262		Aranea in glande iuuenta, & caetera, l. 3. 335
Annorum aegritudines etiam per diem, & hebdomadam notandae, l. 1. 267		Ardea unde dicta. Illius seu ardeae praesagia, l. 3. pag. 312
Annus sanus, l. 2. 268		Arcus semicirculo minor quando apparet, lib. 2. pag. 246 semicirculo aequalis. ibidem.
Anni sanitates, & aegritudines ex Ptolemaeo, & Al-bumafare, l. 1. 269		Arcus caelestis signum est non futuri diluuij, lib. 2. pag. 249
Annus morbifer, l. 2. 269		In arcu lunae luminarium oppositio requiritur, l. 2. pag. 251
Anni qualitas ex nebulis, l. 2. 271		Arcus lunae color, albicans, lib. 2. pag. 252. porteta.
Anni qualitas ex cane, arcturo, & ex casu niuium. lib. 2. pag. 271. ex canicula, & vergiliarum occasu, l. 2. 269		Arcus caelestis per 40. annos ante iudicium vniuersale non apparebit, l. 2. 250
Annus aquilonius salubrisq; austrino. 271		Arcus caelestis ante diluuium nunquam apparuit, lib. 2. 252
		Arati opinio de coronis, l. 2. 243
		Arcus seu interualli stellae variatio, l. 1. 81
		Arcturi duratio effectuum, l. 1. 83
		Arcus circa lunam iuxta Ptolem. l. 2. 210
		Arearum , virgarum, & similiarum significationes, l. 2. pag. 247
		Arietis primae stellae inambulatio, l. 1. 84
		Arietis partes priores, mediae, & extremae, l. 1. p. 84

I N D E X.

Arietis emersionem cur. 8. cal. Apr. Ptolemaeus scripserit l. 1. pag.	131	Autumnus calidior l. 2	270
Arietis belluæ natura, qualitas, & præfagium l. 1. pag.	325	Autumni initium l. 3	335
Argillæ præfagia temporum l. 3	350	B	
Argentum ad hominem contra Gilbertum l. 3. pag.	294	B afflea qua terremotus specie concussa, corruidi l. 3. pag.	285
Afinorum vis l. 1	85	Bedæ ven. libellus de tonitruis l. 1	227
Astrorum loca quomodo emendantur l. 1	96	Bedæ epistola ad Herenfridum l. 2.	231
Astrorum verificatio per lunæ locum tempore suæ talis ecclipsis	ibid.	Bedæ doctrina pluris in Ecclesia æstimata	ibid.
Aspectus oppositus, partilis, & platicus l. 1	58	Bedæ opinio de peste l. 2	267
Aspectus platicus duplex l. 1	58	Bedæ sententia de iride, &c. l. 2	246
Aspectus Hexagonus quando malus l. 1	59	Belluarum agrestium præfagia l. 3	329
Aspectus trigonus quando malus, tetragonus quando bonus &c.	ibid.	Bernardi de Gardonio opinio de peste l. 2	267
Aspectuum dinerforum comparatio l. 1	59	Bolides phasmatum species l. 2	221
Aspectuum quis potentior. l. 1	191	Bonati opinio de mundi inceptioe l. 1	9
Afinus borealis cum non videtur, quos cit ventos, l. 2. pag.	217	Bortas ventus l. 2	233
Afellorum loca mutata l. 1	218	Bouis, & Tauri discrimen l. 3	326
Afini belluæ natura, qualitas, & præfagium l. 3	326	Bouis præfagium	ibid.
Astrologorum quorundam error l. 1	57	Bouis pedes, & augulæ imbecilles l. 3	ibid.
Astrologorum, & physicorum discrimen circa meteororum finem l. 2	202	Bos cur sursum aspiciens, elevato capite imbres prænuntiat.	ibid.
Astrologorum sententiæ circa cometarum effectus l. 2. p. 219. circa chasmatum effectus l. 2	221	Ex Bobus tempestas, & serenitas	ibid.
Astrologia magna pars medicinz l. 2	269	Bullæ super fluuios plurimæ l. 3	306
Astrorum scientia ad medicinam necessaria l. 2	269	Bullarum generatio l. 3	ibid.
Aristot. opinio de generatione virgarum, de coronis, & illarum portentis l. 2	242. 243	Bullæ num ab Antipeditati fieri possint.	ibid.
Aristotelis opinio de peste, &c. l. 2	266 267	Bubonis præfagia l. 3	312
Arist. & Teophrasti doctrina de ætæfij l. 2	277	Buffonum seu rosorum, &c. temporum præfagia l. 3.	325
Arist. rejicitur de sternutatione l. 3	332	C	
Aurigæ humerus sinister verticalis polo 45. l. 1. p. 81. vbi horizontalis l. 1	85	C ampanarum sonus l. 3	322
Auium quarundam aduentus in Alexandria, & discussus l. 1	119	Chasmata quæ, materia, colores, fumi, lib. 2. pag.	220
Auicennæ opinio de pestis origine l. 2	266	Chasmatum colores varij vnde proueniunt l. 2. ibid.	ibid.
Auicennæ historia de peste l. 2	267	Chasmatum causæ efficientes, significationes lib. 2. pag.	221
Auicennæ de anno sano sententia l. 2	268	Canobus vbi infra terram semper l. 1	85
Aues arboreæ ad nidus fugientes l. 3	310	Caniculæ duratio effectuum eius vis l. 1	83 85
Aues dulcior aquarum se lauantes, & in aqua ludentes, &c.	ibid.	Canicula obscurior solito, pestilentem annum prædicat. splendens, salubrem l. 2	269
Auiculæ in folijs latiores perstreptentes	ibid.	Canceri initium, medium, & finis l. 1	86
Aues aquaticæ si adueniant, &c. si mare fugiant ibidem.	ibid.	Capræ saltantes l. 2	221
Aues insularum si per ætatem multæ gregatim uenerint.	ibid.	Capricorni partes anteriores, mediæ, & postremæ lib. 1	86
Auium magnus numerus	ibid.	Carbo, & cinis l. 3	304
Aues albæ ad cæta loca aduenientes	ibid.	Capitis grauedo l. 3	339
Aues ad pastum festinantes, vltra solum, & pugnant.	ibid.	Canis natura, qualitas, & temporum præfagia lib. 3. pag.	327
Aues proprium colorem mutant, &c. l. 5	311	Carmina de die conuersionis S. Pauli &c. l. 2	259
Auium nocturnarum præfagia temporum l. 3	320	Carnis saltæ portentum l. 1	330
Aura diei antecedentis ingressus solis in Ariete quorum mensum qualitates indicat l. 1	263	Causæ terrestres quæ pestem gignunt l. 2	266
Aurora matutina quid significat l. 2	260	Centrum grauitatis, & centrum magnitudinis, differunt large l. 3	290
Authoris obseruationes l. 1	26	Chelidony status initium, & tempus ex Ptolemaeo l. 2	274
Auster quando habitabilis fiet, & septentrio in habitabilis, &c. l. 1	55	Cæli schema iuxta studium, & alios &c. l. 1	198
Austrum dies 15. post brumales conuersiones, & plurimum indicat, &c. l. 2	236	Cæli schemata erigenda ad minus octo. &c. l. 2	198
Authorum sententiæ variæ de erigendo cæli schema te l. 1	197	Cæcias quomodo fiat l. 1	2
Authoris anemographia, seu zolia. l. 2	234	Cælestium peritica in Aegypto l. 1	8
Authoris iudicium l. 2	263	Cælestis schematis constitutio l. 1	199
Authoris opera aliqua l. 3	288	Cælum purpureum, Hyeme fulgens, operæ temporis ab Aquilone fulgens, ab Aquilone insulgens, & ab bekers mane rubens, & vespere serenum. manens rutilans l. 2	203
Autumnus morbifer. l. 2	266	Cælum minutissimis stellis plenum. nocte serena abique stellis, vel saltim paucis l. 2	203

I N D E X.

Ex caloribus obseruatione prognoscitur. l. 2	259
Cælum agit in inferi oribus. l. 3	281
Cælum si velocius moueretur, non frangeretur. l. 3. pag.	290
Ceraunius lapis gemma delatus contra fulmen. lib. 2	227
Cæsar vituli marini pellem secum semper deferebat &c. l. 2	226
Cæsar imperator à coruo saluatus. l. 3.	313
Christi conceptio l. 1. p. 122. eius intentio contra Iudeos l. 2. p. 203. cur Iudeos reprehenderet. ibid.	
Cinis si concrescat. l. 3	308
Circijs natura inflatu l. 1	66
Circulus vnicus circa solem. Circuli plures. Circulus candidus diuersi color in solis ortu. splendidus, nubilus. l. 2	205
Circulorum, arearum, & similibus portenta ex Plinio l. 2.	242
Circuli duplicati circa solem quid præsignificent intra alios l. 2	242
Circuli euanescentes circa veris finem l. 2	242
Circulus integer in iride, quod possit fieri: aliorum opinio. l. 2	247
Cicadarum natura, genera, &c. l. 3	321
Cicadæ Neapolitanæ. l. 3	321
Cicadarum præsignificatio temporum. ibid.	
Ciuitas B. Mariæ terremoto concussa, &c. lib. 3. pag.	285
Color niger, rubens, viridis, varius circa Saturnum. l. 2. pag.	213
Colores circa omnes planetas. ibid.	
Colores diuersi in collis columbarum, &c. l. 2	245
Colores, & radiorum reflexio solis, & lunæ sunt nubium adiuncta, l. 2	240
Color puniceus in iride à quibus fit l. 2	246
Color viridis, cæruleus, & flauus in iride. ibid.	
Columbarum genera, &c. l. 3	318
Ex columbis temporum præsignificatio &c. l. 3	318
Cometarum dignitas super omnia meteora. lib. 2. pag.	218
Cometa non est ex elementis. ibid.	
Cometarum duratio varia, præsignificationes lib. 2. pag.	218. 219
Cometæ fusci, plumbei, & suboscuro portenta. ibidem.	
Cometa candidissimus cum suis portentis. ibid.	
Cometa rutili coloris, & effectus, flauus, varij coloris, & illorum portenta. ibid.	
Cometarum natura in vniuersum. ibid.	
In cometis obseruanda. ibid.	
Cometarum tempus significationis. l. 2	220
Cometæ quomodo prognoscari possint. ibid.	
Cometæ, & ignes in Autumno pestilentiales. lib. 2. pag.	267
Commentatoris sententia de peste. l. 2	267
Concilium Nicenum. l. 2	258
Conciliatoris opinio de peste. l. 2	266
Constantini sententia de peste. l. 2	ibid.
Cori flauus. l. 1	66
Cor leonis cur cæteris fixis potentior. l. 2	75
Corallus rubeus contra fulmen. l. 2	227
Coronarum præsignificatio l. 2	242
Coronæ circa sidera. l. 2	243
Coronæ omnis bicolor iuxta Arist. ibid.	
Coronæ parelia, virgæ, irides quomodo fiunt. lib. 2. pag.	243
Coronarum disruptio vento ostendit. ibid.	
Cornix duplicis generis l. 3	312
Ex cornibus temporum præsignificatio. ibid.	

Corniculæ præsignificatio ex D. Thomæ	ibid.
Coruorum natura, & præsignificatio. ibid.	
Corui odium, contra Asinum. ibid.	
Corruscationis natura, & generatio. l. 2	223
Corruscatio plus de die, quam de nocte. l. 2	225
Corruscatio, fulmen, fulgur, tonitruum verum sine idem l. 2	225
Cosmici ortus, vel occasus, &c. l. 2	78
Creationis descriptio à Mose. l. 3	302
Cygni cauda l. 1	27

D

Decembris septem dies à 25. vsque ad postremum quid portendant. l. 2	261
Decembris 18. & 27. præsignificationes. ibid.	
Decembris dies vltima, Iulij qualitatem indicat. ibidem.	
Delphini natura, & qualitas. l. 3	223
Delphinorum præsignificatio temporum. ibid.	
Diei antecedentis, & sequentis ingressum solis in Leons qualitas, quorum mensium qualitates indicat. l. 2	263
Democriti sententia de terremoto non omnino falsa. l. 3	286
Dies longior cæteris diebus tempore Iosue. lib. 3. pag.	300
Dierum trium qualitas, quibus sol libram ingreditur futuris veris qualitates indicat. l. 2	263
Diei præcedentis solis ingressum in Aquarium qualitas, & diei quo sol ingreditur in ipsum, & sequentis: quorum mensium indicat qualitates l. 2	ibid.
Diluuium ex Astris. l. 1	8
Distributionis initium vbi à cancro sumendum. lib. 2. pag.	43
Doctrinæ de mobilitate terræ confutatio. l. 3	302
Draconis caput, & cauda non sunt stellæ. l. 1	51
Draconis capitis, & caudæ natura, & qualitas. lib. 1. pag.	51
Dumorum, rubi, & salus præsignificatio temporum. lib. 3. pag.	333

E

Ecnephias ventus, illius discrimen à tonitruis, &c. lib. 2	278
Ecnephias, & Typhonis discrimina. l. 2	278
Ecnephias non est niuosus. l. 2.	279
Ecnephias, & Typhon quibus temporibus generantur. ibid.	
Ecnephiarum portenta. ibid.	
Eduardi responsio ad sacram scripturam. lib. 3. pag.	301
Echini marini natura, qualitas, & præsignificatio. lib. 3. pag.	323
Echini terrestri natura, qualitas, & temporum præsignificatio. l. 3	327
Effectus apertionis valuarum. l. 1	23
Effectus futuri ex 25. Ianuarij dispositione l. 2	258
Elementorum actio vigorosissima l. 3	329
Ellychinium granis circumdatum. l. 3	308
Ellychinium splendida linea. l. 3	309
Errantium stellarum accidentia septem l. 1	52
Errantium congressus cum fixis, vel inter se, quid circa temporum mutationes portendit. l. 1	57
Erraticæ ex se quos mouent ventos l. 1	70
Erraticæ cum fixis suæ naturæ quos mouent ventos lib. 1.	73
Erraticæ cur non simul cum fixis oriuntur, & occidunt.	

I N D E X.

dunt, sicuti sol. l. 1	80	Fixarum tres alij habitudinum modi ad planetas. l. 1	76
Erithaci natura, & præfagium l. 3	313	Fixarum ortus, & occasus Astronomicus. l. 1	76
Eridani luci quas habitudines ad solem habet. po lo 46. l. 1	82	Fixarum ortus poeticus. cur dicuntur ortus poetici- ibidem.	ibidem.
Etesiz. & illarum spirandi initium l. 3. p. 274. spiratio iuxta Ptolemæum	ibid.	Fixarum ortus, & occasus tempore expresso. lib. 1.	78
Etesiarum flatus iuxta Ptolemæum, & Federicum Bonauenturam l. 2	ibid.	Fixarum discrimen in ortu, & occasu extra ecclipti- cam.	ibid.
Etesiarum qualitates, spiratio, & finis l. 2	275	Fixarum distantia à sole, ut conspici possint.	ibid.
Etesiz venti salubres ciuantur à Ioue.	ibid.	Fixæ in minori distantia conspiciuntur, quam luna	79
Etesiarum causæ. Flatus iuxta Plinium, Ciceronem, & Diodorum siculum.	ibid.	Fixarum ortuum, & occasuum numerus	ibid.
Etesiz in duplici discrimine versantur.		Fixarum ortus, & occasus cum planetis l. 1	80
Etesiarum australium flatus iuxta vitruualium, & Pli- nium.	ibid.	Fixarum locus cum planetis quomodo indagandus.	81
Etesiarum flatus, ex diuersis mundi partibus	ibid.	Fixarum habitudines ad solem, &c. l. 1	82
Etesiarum flatus in nostro contractu. Earum duratio. l. 2. pag.	276	Fixarum diuersitas in occasu. l. 1	83
Etesiz interdum spirant, non autem noctu l. 2	277	Fixarum exortus maiorem temporis mutationem fa- ciunt, quam occasus	ibid.
Etesiz australes, qui & leuconori, aquilonares, & Au- stri.	ibid.	Fixarum ortus, & occasus non idem vbique terra- rum.	ibid.
Eudoxi opinio de reditione ventorum post quadrien- nium l. 1. p. 222. l. 2.	272	Fixarum tabula circa temporum mutationes pro sua cuique regione erigenda. l. 1	8
Eurus quomodo flat. l. 1	66	Fixa ventos scientia. l. 1	85
Euro notus, &c.	ibid.	Fixarum progressiones, longitudines recognita l. 1.	96. 107
Euro auiter, & eius qualitas. l. 2	222	Fixarum loca quomodo emendanda pro futuris, & transactis annis. l. 1	108
Exhalationis, & vaporis discrimen. l. 2	202	Fixarum significationes ab errantium positu diserso impediri possunt. l. 1	119
Exhalationum, & vaporum discrimen in loco. lib. 2. pag.	204	Fixa oriens, & occidens non æqualiter distat à sole. lib. 1	83
Ezechiz annis quindécim additi. l. 3.	300	Fixarum discrimina ad inuicem Ex scintillatione, &c. l. 2	214. 215
F			
Fauonij, vel Zephyri, Africi, &c. natura, qualitas, & portenta. l. 2	234	Fixarum aliquarum configurationes. l. 2	215
Fauonij quando spirant. l. 2	272	Fixarum occultatio, & apparitio respectu planeta- rum, &c.	ibid.
Fauonius chelidonius. l. 2	273	Fixa mista seu composita. l. 2	216
Fauonij flatus duratio. l. 2	273	Fixæ obumbrata, & effectus. l. 2	216
Fauonij, & orithiz flatus, discrimen	ibid.	Fixæ maiores, sunt clariores, lucidiores, &c. l. 2	ibid.
Fauonij ad flatus septentrionales spectant iuxta Arist. & Plin. l. 2	273	Fixæ parum lucentes, & vix apparentes, si spissæ cer- nantur. l. 2	217
Fauonij frigidi iuxta Theophr.	ibid.	Fontium, & fluuiorum auctio. l. 3	306
Fauonij prædictiones. l. 2	277	Formicæ sapientia, prudentia, & labor. l. 3	282
Februarij dies 13. quid præfagit. l. 2	261	Formicæ nubila tempora præsentiant.	ibid.
Ferraria mire tremuit. 1790. l. 3	285	Formicæ qualitas, & natura. l. 3	320
Felis, seu cati natura, & qualitas. l. 3	317	Formicarum præfagia temporum l. 3	32
Felēs cur excrementa terra obruunt.	ibid.	Fulguris, & fulminis natura, & generatio. l. 2	223
Felum præfagia temporum	ibid.	Fulgur cum coruscatione quomodo efficitur, & quid sit. l. 2.	223
Ficus remedium contra fulmen. l. 2	227	Fulgura iuxta Theophr. quomodo tempora mutant. lib. 2	224
Figuræ cælestis erectio necessaria pro medicina, agri cultura, &c. l. 1.	197	Fulgura, & tonitrua iuxta Theophrastum in æstate. ibidem.	ibidem.
Figuram cælestem erigendi praxis. l. 1	198	Fulgura in hyeme, Autumno, & veris tempore. lib. 2.	224
Finis seu termini planetarum ex quintuplici via in- uestigandi. l. 1	13. 14. 15	Fulgura à septentrione, & ortu.	ibid.
Flatus frigidi, asperi, tempestuosi, &c. cum quibus fi- xis à Mercurio mouentur. l. 1	72	Fulgura, coruscationes tonitrua à varijs mundi par- tibus. l. 2	225
Flatus stati, & certi. l. 2	277	Fulgur cur prius cernatur, quam audiatur tonitruum lib. 2	216
Flatus in luminarium ortu. l. 2	235	Fulgurum per nigrum, aut in nigro cur puniceum lib. 2	228
Flocci, & pluuiz in aquis. l. 3	306	Fulicum natura, forma, & præfagia. l. 3	113. 114
Firmamentum moueri ex factis scripturis.	292	Friburgum brisgoicum tremuit. l. 3	285
Fixarum ortus, & occasus cum planetis obseruan- dus. l. 1	72	Fringillæ natura, forma, & præfagium. l. 3	313
Fixarum numerus Astrologis. l. 1	74	Fulgo ab euaporarijs cadeus l. 3	320
Fixæ quot modis distinguuntur	ibid.	Fulmen quomodo sit, & quid sit. l. 2	222
Fixarum discrimen ex magnitudine, illarum diame- tri, numerus, & situs	ibid.		
Fixarum discrimen in effectibus à colore, in longitu- dine in Zodiaco, & latitudine. l. 1	75		
Fixarum extra Zodiacum multæ insignes, &c. l. 1.	75		

I N D E X.

Fulmina apud veteres præsertim thufcos, maxime
obferuantur. l. 2. ibid.
Fulminum obferuationem vanam fcripfit Cicero.
l. 2. ibid.
Fulminum obferuationes fuperftiofæ circa euoca-
tionem, tempus, & Deos. l. 2. 224.
Fulmina, & familia naturaliter obferuari poffunt. ibid.
Contra fulminis icthum loca abdita, & concamerata.
l. 2. 226.
Fulmina in Ægypto, & fcithia nulla, aut rariffima.
l. 2. 225.
Fulmen ipfum delatum contra fulminis icthum lib. 2.
pag. 227.
Fulminum colores quid vaticinantur. l. 2. 239.
Fumus albus fuper aquas, & prata ante folis ortum
&c. l. 2. 205.
Fungi in lampadibus, & circa lucernas lib. 3. 307.
308.
Fungorum caufa, & vt aquas præfagiant, conditio-
nes. l. 3. 308.
Fungi vt tempeftatem præfagiant, vel tranquillita-
tem annuntiant. l. 3. 308.

G

Galenus quid de morbis fentit. l. 2. 267.
Galguli natura, forma, & præfagium lib. 3. 314.
315.
Galli natura, qualitas, & temporum præfagia
l. 3. 319.
Gallinacei, & ex illis temporum mutationes. l. 319.
Gallarum genera varia, præfagia temporum ibid.
Ganarum genera duo. l. 3. 314.
Ganzæ forma, natura, & præfagium. ibid.
Gelu ex venus. l. 2. 232.
Gelu diffoluitur ex ventis. l. 2. 237.
Geminorum partes primæ, mediæ, & vltimæ. lib. 1.
pag. 86.
Gerardi opinio de fulguribus, & corufcationibus.
l. 2. 223.
Gilberti rationes quod terra moueatur, non conuin-
cunt. l. 3. 289.
Gilbertus quæ proponit, non probat ibid.
Gilberti doctrina, & cætera rejciuntur. l. 3. 250.
Gilberti rationes infirmæ, & fictitiæ. l. 3. 290. 291.
Gilberti ratio præcipua exui magnetis. l. 3. pag. 292.
eius demonstratio de polo magnetis falfa. lib. 3.
pag. 293.
Gilbertæ opinionis confutatio, &c. l. 3. 293. 294.
Gilberti opinio fenfui aduerfa, &c. l. 3. 294.
Gilberti doctrinæ confutatio. l. 3. 298.
Glandium qualitas. l. 3. 334.
Glandes hominis cibus. l. 3. 334.
Glandium genera varia. l. 3. 335.
Glandium portenta. ibid.
Graculi natura, & diductio. l. 3. 314.
Graculorum genera, & præfagia. ibid.
Gradius culpinans quomodo inueniendus. l. 1. 199.
Grando, & eius generatio. l. 2. 232.
Grando quid fit, illius generatio, generationis difcri-
men ab alijs. l. 2. 256.
Grandinis durities. l. 2. 257.
Grandines cur magis in æftate, quàm hyeme fiant.
l. 2. ibid.
Grando cur non rotunda totaliter. ibid.
Grandinis caufæ omnes. ibid.
Grandinum damna, portenta, mira. ibid.
Grando futura ex Plinio. ibid.
Contra grandines remedia. ibid.

Gruum natura, & qualitas. ordo in volatu. lib. 3.
pag. 314.
Gruum præfagia temporum. ibid.
De Gruibus Arist. & Pierius Valerianus. l. 3. 315.
De Gruibus Theophrasti præfagium. ibid.
Gyri nebulof. lib. 2. 217.

H

H Alcyonis natura, forma, & præfagium. lib. 3.
pag. 315.
Halcyonij dies. ibid.
Halo, vel corona circa luminaria. l. 2. 206.
Halo quid fit, & eius caufæ. l. 2. 241.
Halontis, feu areæ, vel coronæ portenta. ibid.
De Halonibus, Senecæ, Ptolomei, & aliorum por-
tenta. l. 2. ibid.
Halones quando generantur, & quomodo fiunt.
ibid. ibid.
Halonum, & circulorum duratio. l. 2. 242.
Haly fententia de Mercurio fub radijs. lib. 1. pag. 33.
de mane fub radijs. l. 1. pag. 39.
Haly & aliorum fententiæ circa planetæ applica-
tionem, & feparationem. l. 1. 58.
Haly fententia de temporum mutationibus, & de
pefte. l. 2. 266.
Haly testimonium de anno fano. l. 2. 288.
Hermetis fententia de aeris mutatione. Item pro-
nuntiatum de affub. l. 1. 25.
Heliacus ortus, & occafus. l. 1. 78.
Heliacus ortus validiffimus, & nobiliffimus. l. 1. 82.
Hermetis opinio de pefte. l. 2. 266.
Hieronij Cardani obferuationes. fupputatio. do-
ctrina fuper Ptolæm. l. 1. pag. 26. 96. 197.
Hieronymus Cardanus in venti diffinitione aduerfa-
tur Aristoteli. l. 2. 217.
Hieronymi Cardani portenta de aeris, virgis, & fi-
milibus. l. 2. 241.
Hircus in auriga. l. 1. 97.
Hirundo æftatis, & brumæ nuncia. l. 3. 315.
Hierofolymæ ciuitatis excidium à Chrifto Domino
prænuntiatum. l. 2. 219.
Hominis dignitas, & nobilitas. l. 3. 330.
Hominis anima non fubditur cælo, &c. l. 3. 331.
Hominum præfagia temporum. l. 3. 331.
Hora euentuum circa mutationes temporum. lib. 1.
pag. 10.
Hyems auftрина, & pluuiofa, ver ficcum & boreale
quas egritu lines efficit. l. 2. 264.
Hyems ficca, & borealis, ver pluuiofum, & auftri-
num quas influant ægritudines. l. 2. 265.
Hyemales infirmitates, &c. l. 2. ibid.
Hyems matura, & longa. l. 2. 270.
Hyacinthorum genera varia. præfagia temporum.
lib. 3. 330.

I

I Anuarij dies 2. 3. 4. 5. quorum menfium ftatum
indicant. l. 2. 261.
Ianuarij dies. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 22. ante, & poft
meridiem, quorum menfium ftatum explicant
ibid. ibid.
Ignis elementum vtrum detur. l. 2. 202.
Ignes, & cometæ in Autumno peftilentiales. lib. 2.
pag. 267.
Ignis afcenfus in fine mundi. l. 2. 253.
Ignis fatuus quid fit. eius caufæ omnes, & fpecies
lib. 2. ibid.

I N D E X.

Ignis meteorum cur vocatus precedens, & subsequens, & fatuus.	ibid.	Iris colorem refert, non luminarium idola, & cur.	lib. 2.
Ignis fatui species propriae, & addita.	ibid.	Iris cur circularis, & concava videatur.	lib. 2. pag. 247
Ignium meteorologicorum portenta.	ibid.	In iride cur non apparet circulus integer. Quando videretur circulus integer.	lib. 2. pag. 248
Ignis additi prodigium iuxta aliquos.	ibid.	Iris alia, & alia videri potest iuxta videntis motum.	ibidem.
Ignis meteora quam temporis significationem praedicat.	lib. 2. pag. 253	Irides plures vtrum fieri possint.	ibid.
Ignis elementaris.	lib. 2. pag. 307	Iris cur non videtur circulus integer, & est ratio aethoris.	lib. 2. pag. 249
Ignis pallidi, & murmurantes.	lib. 2. pag. 308	Iris pulchra, quae in aestate conspicitur ex phiala in camera aethoris.	ibid.
Ignis non potens regi, vel tectus famulam discutiens.	ibidem.	Irides nulla substantia constant.	ibid.
Ilicis duplex genus.	lib. 3. pag. 333	Iris cur data Noe. cur est signum non futuri diluuij.	lib. 2. pag. 249. 250
Ilicis maioris qualitas, & quantitas.	ibid.	Iridis portenta, quando futuram pluuiam, vel praeritam significat.	lib. 2. pag. 250
Ilicis minoris natura.	ibid.	Ex iride serenitas, pluuiarum, status, &c.	lib. 2. ibidem.
Ilicum praesagia temporum.	ibid.	Iridis portenta ex Ptolemaeo. An sereno caelo fieri possit.	ibid.
Ilicis abunde fructificantes, cur asperitatem indicant tempestates.	lib. 3. pag. 333	Iride apparente, an contra solem ventum stare possit.	lib. 2. pag. 251
Imagines caelestes 48. variae cur vocatae, &c.	lib. 1. pag. 74	Iridis portenta in vniuersam, & iuxta senecam.	ibidem.
Imaginum borealium, & Australium nomina, & numerus.	lib. 1. pag. 74. 75	Irides duae iuxta Aratum.	ibid.
Interlunium aestiuum calidiora, plenilunium frigidiora, Hymalia & conuerso.	lib. 1. pag. 26	Iridis vtriusque luminis discrimen.	ibid.
Inerrantium ortus, & occasus, si sunt multae per multos durant dies.	lib. 1. pag. 83	Iris lunae quot annorum spatio cerni possit.	lib. 2. ibidem.
Inerrantium plurimum exortu, prima sufficit ad exitum: & in occasu, prima quae incipit abscondi.	lib. 1. pag. 82	Iris apparet in signum diuinae clementiae.	lib. 2. pag. 252
Inerrantium significationes eo anno quo Ptolemaeus scripsit, inciderunt.	lib. 1. pag. 118	Iris, arcus Deymonis vocatus a Graecis.	lib. 2. pag. 250
Inerrantium aliquarum congressus cum erronibus, quomodo tempora mutant.	lib. 1. pag. 197	Irides circa lucernas.	lib. 3. pag. 308
Infirmittates annuae a quibus dissoluntur.	lib. 2. pag. 270.	Isaiae locus.	lib. 3. pag. 308
Insula iuxta corinthum terremoto agitata.	lib. 3. pag. 286	Iudicium mutationis temporum ex luminarium aspectibus.	lib. 1. pag. 28
Insularum pluralitas.	lib. 3. pag. 305	Iussus dies 25. praesagium.	lib. 1. pag. 287
Inconuenientia magna quae sequuntur ex diuersis eduardi.	lib. 3. pag. 302. 303	Iuppiter quid in temporum mutationibus portendit.	lib. 1. pag. 42
Io: Regiomontani observationes.	lib. 1. pag. 18	Iuppiter in Ariete sub radijs iuxta Haly.	lib. 1. pag. 44
Ioannis Nouiomagi observationes circa lunae phases.	lib. 1. pag. 216	Iuppiter solus temporis significator quos cit ventos.	lib. 1. pag. 69
Ioannis Baptistae de Porta opinio de niuis generatione.	lib. 2. pag. 239	Iuppiter cum Saturno in quocumque aspectu quid efficit circa temporum mutationes.	lib. 1. pag. 195
Ioannis Alexandrini sententia de peste, &c.	lib. 2. pag. 266		
Iouis aspectus cum planetis, & affectus.	lib. 1. pag. 19	L	
Iouis supra Martem situs. parens serenitatis. magni orbis Dominus.	lib. 1. pag. 42	Lampades meteorologicae.	lib. 2. pag. 225
Iouis progressio per signa. Elevationes super planetas. Equidistans in piscibus.	lib. 1. pag. 44. 45. 46	Lampades ardentes, & scintillantes.	lib. 3. pag. 307
Iouis incessus per singula signiferi loca, quomodo tempora mutant ex lat.	lib. 1. pag. 54	Lancis luminosioris locus recognitus, &c.	lib. 1. pag. 96
Irrationalia necessario aguntur, temporum mutationes nobis indicant.	lib. 2. pag. 281	Lanuginis populi, spinarum, &c. praesagia temporum.	lib. 3. pag. 334
Iridis generatio. Diffinitio. Quid iuxta Aristotelem.	lib. 2. pag. 243	Laurus remedium contra fulmen.	lib. 2. pag. 327
Ad Iridem radij refractio, & luminis reflexio concurrunt.	lib. 2. pag. ibid.	Lentisici natura, & qualitas temporis.	lib. 3. pag. 334
Iris cur mutatur ad mutationem videntis. Binae causae formalis, materialis, & efficiens. causae eius iuxta opticos.	lib. 2. pag. 244	Leonis initium, medium, & finis.	lib. 1. pag. 86
Iris apparitio, atque restrictio.	lib. 2. pag. 245	Leonis natura, qualitas, & temporum praesagia.	lib. 3. pag. 328
Iris alba quandoque apparuit.	lib. 2. pag. ibid.	Leo quae refugit, & expanescit.	lib. 3. pag. 328
Iridis colores iuxta Arist. Tricolor iuxta eundem.	lib. 2. pag. 243. 246	Leo poldi obseruatus.	lib. 1. pag. 6
Iridis colores nec distingui, nec pingi possunt. Ab Arist. explicati.	lib. 2. pag. 246	Leo, & sagittarius quomodo sunt signa humida.	lib. 1. pag. 8
Iris in collo columbarum. In diuersis rebus.	lib. 2. pag. 247	Librae initium, medium, & finis.	lib. 1. pag. 86
		Libellus a Federico Bonauentura translatus, non repugnat esse Ptolemaei.	lib. 1. pag. 124
		Lipareorum ciuitas terremoto euerfa.	lib. 3. pag. 286
		Loca aquis vicina minime libera a terremoto.	lib. 3. pag. 285
		Loca quae nunquam, vel raro tremuerunt.	ibid.
		Loca	

I N D E X.

Esca terremotibus subiecta. *ibid.*
Obliquum natura, qualitas, & temporum præfagia lib. 3. 323
Lucerna quiete ardens, si respuat accendi. l. 3. 309
Lucerna flammam elidens. illius radij enolantes. *ibidem.*
Luminarium cōiunctiones, & oppositiones in ingressu solis, &c. l. 1. 2
Luminarium eclipses, & defectus obseruantur. lib. 1. pag. 3
Luminaria generales temporum gubernatores. l. 1. pag. 21
Luminaria inter erraticas præcipue moueat ventos, sed luna magis l. 1. 62
Luminarium dignitas, & robur. l. 1. 88
Luminarium imagines l. 2. 240
Lumen nauigantibus apparet à S. Telmo. lib. 2. pag. 253
Lumen quandoque à Diabolo oriri potest, vt fallat. l. 2. *ibid.*
Lunæ mansio in annua mundi reuolutione, &c. l. 1. pag. 2
Lunæ ingressus in signa, qua hora expletur. lib. 1. pag. 3
Lunæ cardines obseruandi. *ibid.*
Lunæ cōiunctio, siue applicatio ad planetas, quid portendunt l. 1. 9
Luna præcipua pluuiarum effetrix. l. 1. 11
Luna planetarum horis quomodo sit temporum effetrix. *ibid.*
Lunæ configurationes cum planetis. l. 1. 26
Lunæ dominium in temporum mutationibus. Eius eleuationes super planetas l. 1. 32
Lunæ situs qualitas, & natura. Quid iuxta Cardanum l. 1. 49-56
Lunæ effectus. Illius congressus cum planetis. lib. 1. pag. 56
Luna dicitur ascendens, & descendens diuersimode à planetis. l. 1. 62
Luna in perigeo melior, & robustior. l. 1. 63
Luna causa ventorum iuxta latitudinem. l. 1. 69
Lunæ status. l. 1. 71
Luna matutinum ortum heliacum non habet. lib. 1. pag. 76
Lunæ mansiones ubi initium sumunt. l. 1. 84
Luna cum Sole, Marte, & Ioue quid portendat. l. 1. pag. 93-94
Luna præfagium tempestatis iuxta secundum philosophum. l. 2. 208
Luna alter sol noctu iuxta Theophrastum. *ibid.*
Lunæ meteoræ, & significationes in cornibus. Cornua Lunæ quartæ. *ibid.*
Lunæ meteoræ tertia die ante oppositionem, & post significationes, &c. l. 2. 209
Lunæ 26. mirum præfagium l. 2. 210
Lunæ cornua obtusa, acuminata, prona supina, recta l. 2. 210-211
Luna nigra, obscura, ignea, rubicunda. l. 2. 211
Lunæ cornua quid significant iuxta Aratum. Ipsius meteoræ iuxta Plinium meteoræ de illius quarta. De quinta Plinius. l. 2. *ibid.*
Luna cum Venere, & Mercurio quomodo tempora mutat. l. 1. 194
Lupi natura, qualitas, & temporum præfagia: lib. 3. pag. 318
Lux orbium erraticum. l. 1. 58
Lybanoti status. l. 1. 66

M

M *MACROBI* ratio de terræ stabilitate. lib. 3. pag. 297
Mare de repente tranquillum. Fluxus, & refluxus. l. 1. lius æstus. In tumescens l. 3. 308
Maris ripæ, & littora resonantia. l. 3. 308
Maris præfagia ex Plinio. l. 3. *ibid.*
Maris aqua ad remos scintillans. In illo brachium immersum. l. 1. *ibid.*
Marmor quomodo tempora mutat. l. 3. 334
Martis schemata cum erroribus, & portenta. lib. 1. pag. 24
Martis generalis constitutiones. In ambulationes per signa. l. 1. 39-40
Martis eleuationes super planetas. Natura, qualitas, motus, & significationes l. 1. 40-41-51
Martis progressus in signis quid circa temporum mutationes portendit. l. 1. 53
Martis cum Saturno syzygiæ, & eorum congressus in vniuersum. l. 1. 195
Martis congressus cum Ioue, quomodo, aerem mouet. l. 1. 196
Mars quas stellas occultat. l. 2. 214
Materiæ proximæ dispositionis impedit, vt plurimum fixarum significationes. l. 1. 112
Materiæ informitas. l. 3. 302
Mercurij domus propria. Elongationes eius à Sole l. 1. 11
Mercurij natura, qualitas, motus, & effectus. lib. 1. pag. 7-57
Mercurij constitutiones generales. l. 1. 33
Mercurij eleuatio super omnes planetas. lib. 1. pag. 34-35
Mercurius in signis quomodo tempora mutat. lib. 1. pag. 53
Mercurij status ex se, & iuxta congressum cum alijs l. 1. 70
Mercurius cum quibus fixis mouet ventos: & nebulosos, & frigidos. l. 1. 72
Mercurius ventosus cuiusuis fixis, & alijs quos cit ventos. l. 1. 73
Mercurius cum Saturno quomodo tempora mutat. l. 1. 194
Mercurius cum Ioue, Marte, Sole, & Venere quas mutationes efficit. l. 1. 195-196
Mercurij cognitio. Elongatio maior à Sole. lib. 2. pag. 212
Mercurius neque occultat, neque occultatur nisi à bebenijs. l. 2. 215
Meridianorum discrimen quid sit. l. 1. 199
Merigi natura, qualitas, & præfagium. l. 3. 316
Messahalac placitum de temporum mutationibus. l. 1. 24
Meteoræ in triplici sciunguntur specie. Dicuntur imperfectè mista. Ad illorum concretionem quæ requiruntur. Illorum causæ l. 2. 201
Meteoræ in varijs cæli regionibus genita non casu, & fortuna eueniunt. l. 2. 202
Meteoræ varia, & effectus. l. 2. 206
Meteoræ Saturnia, Mania, Iouia, Mercurialia, & Venerea. l. 2. 216
Meteoræ quæ in infima aeris regione generantur. l. 2. 252
Milui bellum cum Coruis. Natura, & qualitas. l. 3. pag. 313-318
Primum mobile nullam insaniam habet. lib. 3. pag. 290.

I N D E X.

Primum mobile incitantia. Illius natura conspirans Non fingitur. Illud non negavit Arist. 5. scriptura implicite agnovit. Datur iuxta. 5. Doctores. lib. 3. pag. 309. 394	Nubes simul coaceruatae maris cingentes. Areticolaris. sicca, vt vellea, l. 2. p. 238. Nubecula in longum extensa. ibid.
Monedularum praesagia temporum, natura, & qualitas. l. 3. 316	Nubes recta in montis vertice. Ab occasu. In montium cacuminibus. l. 2. 338. 339
Montes nubibus expoliati, vel obuestiti. l. 2. 239	In nubibus duo consideranda. ibid.
Montium cacumina solito altiora. Illorum sonitus. l. 3. 305	Nubium colores quid praesagunt. ibid.
Motuum caelorum discrimen. l. 3. 308	Nubium colores ex lumine l. 2. 245
Mundi inceptio iuxta diuersorum sententias. l. 1. 4	Nubes rorida adiunat colorum varietates l. 2. 248
Mundus igne suspendus. l. 2. 252	Numerus 24. si superet cur reiiciendus. l. 1. 199
Murium genera varia. & temporum praesagia lib. 3. pag. 328	O
Muscae natura, qualitas, & praesagium l. 3. 322	Observatio in tetragonis. l. 1. 28
Musca in glande inuenta, quid significat. l. 3. 335	Observationes generales in aspectibus l. 3. 21
Mutatio temporis certior ex partibus subtrahendis & proijciendis. l. 1. 4	Observationes nostrae quomodo concordabunt cum ptolemaicis l. 1. 212
Mutationes temporum ex planetarum directione, & retrogradatione l. 1. 5	Observatio mutationis aeris in die 25. Ianuarij, l. 2. pag. 258
	Odor per aerem l. 3. 305
	Odoriferorum portenta l. 3. 330
	Olla scintillantes l. 3. 309
	Onocrotoli forma, natura, & qualitas, genus. Temporum mutationes. l. 3. 316. 317
	Opinio aliquorum de Sole cum Saturno in Sagittario, & Capricorno l. 1. 194
	Opinio vera de roris generatione circa flatus lib. 2. pag. 254
	Opinio de motu terrae a duersa multis, sed praesertim Sacrae scripturae i. 3. 289
	Opinio de motu terrae fictitia. Edoardo probabilis l. 3. 295. 304
	Opinio de onocrotalo l. 3. 317
	Opiniones auctorum circa meteora l. 2. 202
	Opticorum opinio species visibiles esse intentionales, non reales, l. 2. 226
	Opticae proprium subiectum adaequatum, commune subiectum, l. 3. 244
	Optica scientia quid. ibid.
	Opticae axioma l. 2. 246
	Orationes contra fulmen l. 3. 227
	Orbis magni dominus quid in aeris mutationibus portendit. l. 1. 42
	Orbis coniunctio, & maxima coniunctio non sunt idem l. 2. 42
	Orbis magni dominus quomodo inueniendus. Illius gradus directionis quam ratione inueniendi. lib. 1. 43
	Ex orbe magno praedictio mutationis temporum ibidem.
	Orionis exortus in Alexandria l. 1. 120
	Ornithiae australes iuxta alios l. 2. 273
	Ornithiae idem quod Rhodonae, & leuconoti. cur dicuntur rhodonae, & leuconoti l. 2. ibid.
	Ornithiarum initium, & duratio, &c. l. 2. 274
	Ornithiae, & leuconoti, & Australes etc. etc. idem lib. 2. pag. 275
	Ornithiae quomodo tempora mutant. l. 2. 227
	Ortus, & occasus poetici species l. 1. 77
	Ortus, & occasus matutinus, vespertinus, & Heliacus difficillimi, &c. l. 1. 77. 81
	Ortuum, & occasuum species ad nouem Ptolemaus reduxit l. 1. 78
	Ortuum, & occasuum ordo temporis l. 1. 83
	Ortuum praesagia temporum, &c. l. 3. 325
	P
	Palmae, manus siccae, vel humidae l. 3. 332
	Papyri por. e. a. um l. 3. 330
	Pare-

Nautae quomodo temporum mutationes praedictant. l. 1. 129
Nautarum prognosticatio circa ventos, &c. lib. 2. pag. 259
Nebula circa occasum. Nebula alba l. 2. 295. 296
Nebula quid sit. serenitatem indicat, vt plurimum lib. 2. 237
Nebularum casus. Nebula maris terram petens. Illius mora magna circa montium cacumina, &c. ibid.
Nebula alba aestatis tempore. l. 2. 238
Nebulae quid portendunt ad lunam relaxa. l. 2. 243
Neccarum stercus flauium qua terremotus specie, euersum. l. 3. 288
Nemorum fragor, & foliorum commotio. l. 3. 304
Nicolai copernici opinio de terrae mobilitate. dupliciter aberrant in motu solis. . 1. p. 200. l. 3. 304
Nili incrementum ab etefijs. l. 2. 275
Nisi natura, qualitas, & portenta. l. 3. 316
Niuium generatio. Illarum causa. l. 2. 239
Nix. Nives subtiles, nuntiae, &c. l. 2. 237
Noctuae qualitas, natura, praesagium, genus, l. 3. 316
Noti natura, & in flatu. l. 1. 66
Nonilunia cur aestate calidiora, hyeme frigidiora. l. 2. p. 194
Nubes oriens, & auster flatus. l. 2. 203
Nubes rubrae, rubentes, & nigrae. Rutilae opacae circa solem. Expulsa. l. 2. 204. 205
Nubes in solis ortu si spargantur. l. 2. ibid.
Nubes nigrae, virides, similique circulus circa solem l. 2. p. 206
Nubes principium cognoscendi omnes aeris impressiones. l. 2. 236
Nubium effectus, causa, Nubes quid sit. Alba. Nigra. ibidem
Nubes rubrae, purpurea, viridis, &c. l. 2. 237
Nubes in montium cacuminibus. Magna oriens a loco ventorum. ibid.
Nubes velleribus lanarum similes. Scissae, & gradatae. ibidem.
Nubes nigrae, albae, in aestate, & bruma. Altae globatae, & a sole discussae. ibid.
Nubes albae vespere, tempore brumae, &c. solito albi cantiores cum aeris turbatione. si plures colliduntur. ibid.
Nubes aliter aduersa, si in uentum resoluitur. lib. 2. pag. 237

I N D E X.

Parelius, & parafelene quid sint, l. 2	240	Planetæ duo inferiores quomodo possunt oriri, & occidi, oriente, vel occidente sole l. 1	76
Pareliorum, & parafelenorum causæ, & portenta l. 2		Planetarum distantia à sole, vt conspici possit l. 1.	79
ibidem.		pag.	79
Pareliorum significata l. 2	242	Planetarum dominium in coniunctione attendendum l. 1	196
Passerum natura, qualitas, & temporum præfagia l. 3. p.	317	Planetarum supputatio. Illorum cognitio duplex l. 1	212
Pauonis natura, qualitas, & præfagia temporum lib. 3	319	p. 199. l. 2	212
Parte proportionali vtendum l. 1	198	Planetæ quando maiores conspiciuntur, illorum occultationes ad inuicem l. 2	112
Pecudum, & pecorum præfagia temporum lib. 3. pag.	325	Planetarum ad fixas relatorum triplex discrimen lib. 2	212
Pedes corporis intumescences l. 3	333	Planetarum influxus ex meteoris l. 2	113
Pedicæ sub crepidis scintillantes l. 3	330	Planetæ scintillantes. Maiores apparentes. Illorum lux obumbrata l. 2	214
Persei latus dextrum l. 1	97	Planetæ cum fixis non suæ naturæ quos mouent ventos l. 1	72
Peripatetica doctrina cur amplexa l. 3	295	Planetæ præ sunt ferijs iuxta nomen l. 2	229
Phasmatum ascendentiæ l. 2	222	Plenilunia æstate cur frigida, hyeme vero calida lib. 1	194
Phasmata discrimen à poetis l. 2.	ibid.	Plinij opinio de chasmatum portentis l. 2	221
Illorum nomina dispersa, præfigurationes variæ, effectus vbi erupit à quibus excitantur l. 2. 221. 222		Plinij præfagia de tonitrui l. 1	224
Phasmatum portenta iuxta Ptolemæum l. 2	ibid.	Plinij variatio de coronis circa luminaria lib. 2. pag.	242
Phœnomarum origo l. 1	76	Plinij opinio de prodromis l. 2	274
Pholis, præfagium l. 3	322	Pluuiarum annualium vaticinatio ab Ægyptijs lib. 1. pag.	4
Physicorum sententiæ de chasmatum significationibus l. 2.	221	Pluuiæ dies determinatus iuxta indos l. 1	5
Pestis origo, pestilentia, seu epidimia l. 2	258	Pluuiarum prædictio in mense. Illarum loca, lib. 1. pag.	10
Pestis quadoque ex tremotum, & ex rebus varijs l. 2. pag.	267	Pluuiarum pars iuxta Hermetem, Abraham Aueneire, & Io: Hispalensem l. 1	25
Picorum varia genera, & temporum præfagia lib. 3. pag.	317	Pluvia ex uentis l. 2	232
Picæ forma, natura, qualitas, & temporum præfagia lib. 3	317	Pluvia, stilla, Nymbus, & imber l. 2	237
De pica Romæ, mira.	ibid.	Pluvia citissima, magna	ibid.
Piponis natura, qualitas, & temporum præfagia l. 3.	317. 318	Pluvia ante diluuium non erat super terram, lib. 2. pag.	252
Piscium partes priores, mediæ, & vltimæ l. 1	86	Plutarchi præfagium de niue l. 2	240
Piscium præfagia in vniuersum l. 3	323	Podagra, signum mutationis temporum l. 3	331
Planetarum radij cum sole, luna, &c. l. 1	1	Portarum seu valuarum apertio quid l. 1	22
Planetæ qualitas, & natura indicant temporis dispositionem l. 1	21	Poetarum sententiæ de chasmatibus l. 2	222
Planetarum eleuationis modus l. 1	30	Polypij natura, qualitas, vita, & temporum præfagia l. 3.	324
Planeta quomodo debet intelligi superior altero: ibidem.		Praxis ad temporum mutationes dignoscendas lib. 1. pag.	16
Planetæ omnes ad solem alligati, vt funes. l. 1	44	Præfagia de vesuuij monte Neap. l. 2	239
Planetarum natura, & temperamentum attendenda, Antipathia, & simpatia, Accidentia. Motus diuerfi l. 2. p. 52. 55. 56. Periodus l. 1	54	Præfagiorum scientia de numero difficillimorum lib. 2	259
Planetæ significati duratio in temporum præfagitura l. 2	54	Præter quid sit. Illius discrimen à Thyphone. Ecnephia, & turbine l. 2	279
Planeta auctus, & diminutus lumine, auctus, & diminutus motu l. 1	56	Præsepis metæora varia cum effectibus l. 2	218
Planetarum situs variij. Effectus in illis.	ibid.	Procellarum generatio l. 2	235
Planeta combustus, & sub radijs l. 1	58	Procellæ à quibus ventis generantur iuxta Arist. & Theophr. l. 2.	279
Planetæ applicatio defluxu fortior l. 1	59	Prodromi venti Aquilonares l. 2	274
Planetarum passiones ad proprios orbes scitu necesse l. 1	62	Prognosticon de temporum mutationibus difficillimum cognitum l. 1	1
Planeta ascendens, & descendens. Maior, & minor lib. 1.	63	Pruinæ, & roris generatio ex Arist. conuenientiæ, discrimina l. 2	255. 256
Planeta in apogeo purior, & salicior: e contra in perigeo.	ibid.	Pruina vapor congelatus	ibid.
Planetæ superiores, ad eccentricos relati, in apogeo fortiores, in perigeo e contra. Inferiores in Apogeo imbecilles, in perigeo fortiores l. 1	64	Pruinæ, roris, pluuiæ, & niuis conuenientiæ, & discrimina l. 2	255
Planetarum superiorum quintuplex status, ad solem, & ad motum epicyclorum relati	ibid.	Pruinæ causa usæ, efficiens, materialis: & formalis. Illius præfagia l. 2	256
Planeta quilibet suum mouet ventum l. 1	65	Psalmi 103. explicatio de terræ stabilitate l. 3	303
Planetæ in horizonte, seu in æquinoctiali circulo efficaciores: in Zenith, & in meridia no fortiores lib. 1. pag.	65	Ptolemæi observatio l. 1	5
Planetarum inclinationes in latitudine l. 1	68	Ptolemæicæ propositiones circa temporum mutationes l. 1	24
		Ptolemæica probatio de luna ab æstu maris l. 1	69

I N D E X

Ptolemaei tabula fixarum nec suo nunc polo convenit, nec nostro tempore. l. 1	84
Ptolemaei tabula ad polum Alexandriam supputata l. 1. p. 118. vilijs ad methodum l. 1	129
Ptolemaeus cur solem in Ariete 17. cal. Apr. scripserit & æquinoctium vernum 21. Martij statuit: & iterum æquin. 10. cal. Apr. l. 1	121
Ptolemaei libellus alter de inerrantium significationibus l. 1	123
Ptolemaica doctrina circa cometas. l. 3. p. 220. circa lunæ visâ. l. 3. p. 210. circa phasmatâ. l. 3	222
Ptolemaei sententia de nubibus floccis lanæ similibus l. 2	258
Ptolemaei tempus l. 3	258
Ptolemaeus de leuconoti flatu l. 3	274
Ptolemaei sententia de prodromis	ibid.
Pulverum præfagia temporum. l. 3	312
Pulmentum, & obsidum l. 3	307
Pulmentum concoctum. l. 3	309
Pulmonum marinorum natura, & præfagium. lib. 3. pag.	324
Pulicum præfagia temporum. l. 3	322
Puteolana ciuitas terremotibus sublesta, nunc libera meritis Beati Ianuarij Episcopi, & Martyris. l. 3. pag.	285

Q uadratus seu Tetragonus aspectus quid sit l. 1. pag.	57
Quarta vernalis, & autumnalis, cæteris magis morbi feræ. l. 2	264
Quercus natura, & qualitas. l. 3	335
Quercus Abrahæ duratio. l. 3	ibid.

R adij in ortu, & ante solis ortum. l. 3	205
Radij laxiores, Rubicundi. Prorensi. l. 3	205
Radij coniuncti. Nubes trahentes. l. 3	204
Radij reflexi, & retorti, & eportantes, compressi, si pungant. l. 2	205, 206
Rami opinio de nubibus, & earum portentis. lib. 2. pag.	238
Ranarum diuersa genera, &c. temporum præfagia. l. 3.	324
Rana muta. l. 3	324
Ex Ranis, rubetis, & Salamandris, &c. l. 3	325
Raphaëlis Volaterrani opinio de ortu colorum viridis, & semicerulej in iride. l. 2	246
Rationes contra Gilbertum. l. 3. pag. 293. 294. 295. 298. 299	
Rationes tres ex Sacra scriptura de cæli mobilitate. l. 3.	300
Ratio fortissima de terræ stabilitate l. 3	303
Regionum qualitates, & situs obseruandi in temporum mutationibus l. 1	2
Res quæ fulmioe non feriuntur l. 2	226
Res siccarum præsignificationes. l. 3	330
Roris generatio apud Arist. & quid sit eius generatio in ponto l. 2.	254
Ad roris generationem quæ concurrunt. causa efficiens propria. Materialis, & formalis. lib. 2. pag. 254. 255	
Roris præsignificationes, vilitates, &c. l. 2.	ibid.
Rubeta venenosa. l. 2	324
Ruborum præfagia temporum. l. 3	333
Rusticorum sapientia in temporum mutationibus præsignificandis l. 2	259

Rusticorum regulæ vt in pluribus eueniant. lib. 2. pag.	262
Rusticorum regulæ ante, & post annum recognatum ibidem.	
Rusticorum regulæ aliqua correptione indigent: Nō sunt spernendæ. l. 2	262, 264
Rusticorum regulæ de niuiâ castâ. l. 2	239

S agittarij initium, medium, & finis. l. 1	86
Salis præfagia l. 3	330
Saturni, ac Ionis coitio in temporum mutationibus prænoscentis, vtriusque coitio in signis igneis, &c. l. 1.	118
Saturni configurationes eum etracticis, & portenta. l. 1. p.	19
Saturnus vltimus errantium nobis. Illius domitæritus in signis stationarius iuxta Haly, & Albumasarem. Eius elevatio super planetas. l. 1	46. 47. 48. 49
Saturni natura, qualitas, moras, &c. l. 1	51
Saturnus in signis cum latitudine, quomodo temporum variat. l. 2	54
Saturnus, & Iuppiter temporis significatores, quos mouet ventos l. 1	69
Saturni, & Martis: Ionis, & Veneris cognitio. l. 2. pag.	211. 212
Saturnus quas Bellas occultat. l. 2	215
Scientia Astrologica ab obseruatione pender. lib. 1. pag.	31
Scorpij priora, media, & postrema. l. 1	86
Scillæ natura, & temporis qualitas. l. 3	334
Scriptura sacra docens Deum super agras terram fundasse, &c. l. 3	282
Scripturæ sacræ locus quadrupliciter explicatus. l. 3. pag.	282
Scripturæ Sacræ locus de primo mobili l. 3	291
Scripturæ Sacræ testimonia de cæli mobilitate, &c. l. 3.	300. 301
Scripturæ Sacræ loca terræ stabilitatem probantia. &c. l. 3	301
Scriptura Sacra cælis semper mobilitatem attribuit: terræ vero stabilitatem. l. 3	302
Scriptura Sacra docet etiam omnes scientias naturali lumine adiuuentas. l. 3	302
Senes, & ossa læsa habentes, &c. l. 3	334
Septentrionis robur. l. 1	67
Siderum errantium inter se, & cum luna congressus, &c. l. 1	2
Siderum inerrantium ortus, & occasus obseruandi cum cæli mediacionibus, &c. l. 1	2
Signum ascendens in ingressu solis in signa æquatoris, & solitiorum l. 1	5
Signa humida, & partes. l. 1	2
Signorum triplicitates. l. 1	18
Signa intuentia, & artificia idem. l. 1	27
Signa imperantia, & obedientia l. 1	30
Signorum Zodiaci numerus, condiciones variæ, varia acceptio. l. 1	60. 61
Signa longioris, & brevioris ascensionis, &c. lib. 1. pag.	61
Signa recta, & obliqua, cur se se intuentia, ac eiusdem potentia, &c. l. 1	ibid.
Signa tempestuosa, & ventosa, pluuiosa. lib. 1. pag. 71. 85.	
Signorum natura in vniuersum l. 1	85
Signi acceptio triplex. l. 1	87
Solis reuersio ad locum coitionis Saturni, & Ionis. l. 1.	87

Solis

I N D E X.

Solis ingressus in quartas anni, & in signis octauæ sphaeræ. l. 1	2	tantur, obscuræ, Nebulosæ, Informes. l. 1	74
Solis in ambulatio per signa Zodiaci, octauæ, & nonæ sphaeræ.	ibid.	Stellæ extra ecclipticam cum quibus punctis oriuntur, & occidunt. l. 1	78
Sol quomodo anni sectiones variat. l. 1	6	Stellæ omnes proprium lumen habent, præter solis lumen excepta luna. l. 1	79
Solis ingressus in 10. Scorpij ab Ægyptijs obseruatus in dispositione aerea. l. 1	8	Stellæ in magna altitudine, & latitudine, & soli propinquæ, conspiciuntur. l. 1	79
Solis generales constitutiones, eleuationes super planetas. l. 1	37-38	Stellarum apparitio in regionibus quomodo inueniendus. l. 1	80
Solis qualitas, natura, motus: dignitas. l. 1	50	Stellæ horizontales, subterraneæ, super terram semper l. 1	80
Solis locus in signis quid circa temporum mutationes efficit. l. 1	53	Stellæ verticales quomodo inueniendæ. l. 1	81
Solis Apogeon iuxta Tychonem Brahe anni 1591. lib. 1	55	Stellarum Zodiaci numerus. l. 1	96
Solis effectus in quadraturis fortior. l. 1	56	Stellæ à Cardano, & Magino obseruatæ. l. 1	107
Solis ingressus in signa octauæ obseruandus. l. 1	85	Stellæ erraticæ, & fixæ apparentias habent, & visa lib. 2	212
Solis ingressus insignis quomodo intelligendus. ibid.		Stellæ quælibet suum habent influxum, à Deo sic stabilitum. l. 2	214
Solis motus inter alios simplicissimus. l. 1	120	Stella, & color eiusdem naturæ, &c. l. 2	216
Soles ingressus in punctum autumnalis æquinoctij, Ptolemæi tempore. l. 1. p. 121. in punctum vernalis æquinoctij.	122	Stellarum omnium circuli, seu limbi, quo spissiores, eo durabiliore effectus. l. 2	216
Sol cum Saturno, & Ioue quid portendit in temporum mutationibus. l. 1.	194. 196	Stellarum lumen albicans. l. 2	216
Solis motus iuxta Alphonsi supputationem magis congruus. l. 1	200	In stellis tanquam millij grana splendentia. ibid.	
Solis reductio à Tychone, ad Alphonsinam rationem accedit. l. 1	210	Stellæ plus solito scintillantes, & in hyeme clariores, splendidiore solito, & grandiores. lib. 2. pag. 216. 217.	
Sol est primus, qui vapores eleuat. l. 2.	204	Stellarum ortus conueniens, annum sanum reddit lib. 2	268
Sol purus, rubeus, & æqualiter fulgens. maculosus. Pallidus, concavus, croceus, occidens cum pluuia, Occidens pallidus. l. 2	204. 205	Stellæ à philosophis, & medicis obseruatæ, ab ipsis omnes obseruari debent. l. 1	270
Sol nubibus circumclusus, candidus, occidens clarior, & rubicundior solito cum frigido, condensat se in nube rubente. l. 2	205	Stellæ in ortu, vel occatu maiores apparentes. lib. 3. pag.	269
Sol oriens maior solito, vndique relucens tanquam ex speculis. l. 2	206	Sternutatio contra solitum non est quid augurale. lib. 3	332
Solis meteora, & illorum significationes iuxta Ptolemæum, & Haly. l. 2	206. 207	Sternutationum causæ variæ. ibid.	
Sol purpureus puniceus occumbens, &c. exoriens, si nigrescat, &c. in exortu feruens, &c. impurus se condensat, &c. splendidus emergens, &c. ibid.		Sub solani natura, qualitas, & flatus. l. 2	234. 274
Solis radij ad Austrum, & ad brumam sparsi. lib. 2. pag.	207	Suis natura, qualitas, & præfagia temporum. lib. 3. pag.	328
Soles acuti. l. 2	208	Supputationum reductio ad alium polum. l. 1	199
Sol omnes cit ventos duplici suo motu, &c. lib. 2. pag.	235	Sypilum, & ligustica regio tremotu euersa. lib. 3. pag.	285
Sol cum Astris ventorum materiam excitat, &c. l. 2. pag.	277	Syrii vis, & robur. l. 1	85
Somnantes varia, somniorum discrimina.			
Somnia quomodo fiunt. l. 3	331		
In somno cur fiunt immutationes. ibid.			
Somnia omnia, vana, præter diuina, & naturalia. ibidem.			
Somniorum interpretationes ad naturales causas referri possunt. l. 3	332		
Sonus vnus ex tremotu modus, quomodo fit. l. 3. pag.	286		
Spiritus ocyor fulmine. l. 2	223		
Spirituum nomine quid intelligi debeat. l. 3	306		
Stoepherini obseruationes. l. 1	21		
Stellarum fixarum naturæ obseruandæ, &c. lib. 1. pag.	3		
Stellarum fixarum habitudines ad singulos horizontes, &c. l. 1	3		
Stellarum dominatus in quibus attendendus pro ventis vaticinandis. l. 1	69		
Stellarum ortus, & occasus specie expressa. lib. 1. pag.	78		
Stellæ inerrantes octauo orbi affixæ. cur fixæ vocen-			

T

Tabulæ primæ initium à qua stella desumitur, series, & explicatio. l. 1	95. 97
Tabulæ secundæ ordo, & intelligentia. l. 1	97
Tabulæ iuxta quam supputationem supputatæ. ibid.	
Tabularum numerus, discrimen, & ordo. ibid.	
Tabularum trium explicatio vsus, &c. lib. 1. pag. 107. 108	
De Tabulis Tychonis vtendis. l. 1	200
Talpæ natura, qualitas, & præfagia temporum. lib. 3. pag.	329
Tauri priora media, & extrema. l. 1	286
Tauri, & bouis discrimen. l. 3	316
Tegulæ guttæ per vices ad impluua dimittentes sole splendente. l. 2	206
Theophili obseruatio in temporum mutationibus. lib. 1	12
Theophrastus quomodo negat austrum fieri etefias. lib. 2.	275. 276
Tempestas ex ventis. l. 2	232
Tempora effectuum circa mutationes temporum. lib. 1.	5. & 10
Tempus mutationum in Gallia cisalpina, & Neapolii. lib. 1	19
Temporum mutationes ex luna in signis. l. 1	53
Tempus	

I N D E X

Veneris elongatio maior à sole. lib. 2 212
Veneris mirabilia ibid. 212
Ventus Australis pestilens. l. 2 228
Ex ventis cardinalibus prælagendum. l. 2 232
Venti qui flant, quomodo sciendum. ibid.
Ventorum qui spirant præaxis, causæ. ibid.
De ventis intermedijs præaxis. l. 2 234
Ventorum vt natura sciatur, regionum qualitas attendenda, ibid.
Venti humidi, grandinosi, æstiuosi, &c. l. 2. p. 235. nubilosi sereni, fulminantes. ibid.
Venti à quatuor cardinalibus. l. 2 ibid.
Ventorum terminus. l. 2 236
Ventus nocturnus, quid significat. l. 2 260
Venti qualitas dum sol libram, & scorpium permeauerit vsque ad 20. grad. futuri anni statum indicat. l. 2 263
Venti cur plurimi vere, & Autumno spirant, quam æstate, & bruma. l. 2 272
Venti statim certis temporibus flant, &c. illorum prælagia. l. 2 272
Ventorum difficilis tractatio. l. 2 272
Ventorum Austrinorum status. l. 2 276
Venti vagi, & fluxi. l. 2 277
Ventorum repentinorum generatio, discrimen, & species. l. 2 278
Ventos de Theaurus suis producit Deus. l. 2 280
Ventorum utilitates variz. ibid.
Venti in prima hebdomada Augusti, &c. l. 2 335
Ver, & Autumnus absque tonitruis. l. 2 325
Ver valde pluuium, longum, & frigidum. l. 2 370
Ver, & æstas frigida &c. ibid.
Ver, & autumnus, æstas, & hyems non conueniunt inter se. ibid.
Vermium prælagia temporum. l. 2 322
Vermis in glande inuentus quid significat. l. 2 335
Veneri obseruationes. l. 1 26
Vergiliarum occasus, & ortus varius. l. 1 82
In occasu vergiliarum tempus nubilum quid portendit. l. 2 270
Vestis tricolor multiplicis coloris apparet. l. 2 245
Vespertilionis natura, qualitas, & temporum prælagia. l. 2 319-320

lib. 3 319-320
Vesparum ortus, & temporum præsignificationes. lib. 3 322
Vespi affine, crabronum genus, & illarum prælagia. ibidem.
Vix combustæ, seu lacteæ initium, & finis in celo. l. 1. pag.
Virginis partes priores, mediæ, & postremæ. l. 1 86
Virgæ cæcæ imbecilliores pluias excitant, quam parelia, coronæ, & irides. l. 2 242
Viso recta, reflexa, & refracta. Ad videndum necessaria. l. 2 244
Vitulus marinus ex genere amphibiorum. fulmine non feritur. l. 2 225
Vituli marini mores. Illius pellis contra fulmen. l. 2. pag. 226
Vituli marini pellis podagræ doloribus sciaticis, & Iliacis iurat. ibid.
Volatilia præceteris magis temporum mutationes sentiunt. lib. 3 329
Volucres terrestres clamorem circa aquam dantes. lib. 3 310
Vortex fit etiam in terra, illius portenta. l. 2. 278. 280
Vmbrarum linearum reuersio in horologio, &c. l. 3. pag. 321
Vris maioris humerus vbi supra terram semper. l. 1. pag. 80
Vulturinus ventus, quomodo indagandus, & eius prælagium. l. 2 322. 323
Vultur volans. l. 1 297

Y

Ypsilon literæ inuentor. l. 3 314

Z

Zephiri natura, status, qualitas, & portenta. l. 2. p. 233
Zonæ sericæ prælagium. l. 3 350

F I N I S.

AVTHORES IN OPERE CITATI.

A

A Bdilaxus Arabs.
 Abraham Auenezre
 Albertus Magnus.
 Albumasar.
 Alchabitnes.
 Algazel.
 Alaccnus.
 Alphonfus Rex.
 Ammianus.
 D. Ambrosius.
 anaxagoras.
 Anaximenes.
 Apuleius.
 Archilocus poeta.
 Aristareus famius.
 Aristoteles.
 Aratus.
 Arnoldus.
 Athenæus.
 Auerroes.
 Anicenna.
 Auenzoar.
 Aelianus.
 Almanfor.
 Archimedes.

B

D. Basilius.
 V. Beda.
 Bernardus de Cardonio.
 Boetius.
 Bridesertus Ramefienfis.
 Biblia.

C

Cabellinus.
 Calcisthenes.
 Callistenes.
 Calippus.
 Carellus.
 Coeles.
 Colmella.
 Conciliator Constantinus.
 Conradus Vuimpina.
 Calius calcagninus.
 Cæsar.
 Cedrenus.
 Cicero.
 Clemens Alexandrinus.
 Cornelius Alexander.
 Concilium Nicenum.

D

D. Damascenus.
 Daniel.
 S. David Propheta.
 Democritus.
 Diodorus siculus.
 Dioscorides.
 Doficheus.

E

Ephantus.
 Eduoardus vurigthus.
 Epheftion Thebanus.
 Eudoxus.
 Esaias Propheta.
 Eufteomonus.

F

Flavius Iosephus.
 Federicus Bonauentura
 Firmicus.
 Franciscus Barocius.
 Franciscus Bordinus.
 Franciscus Sirigattus.
 Freigius.
 Fulgentius.

G

Galenus.
 Gemma frifius.
 Gerardus.
 Guido Bonatus.
 Glossa.
 Gulielmus Casanatus.
 Golielmus Gilbertus Colce-
 strenfis.

H

Haly rodoan.
 Heluiccus Theutoricus Ord.
 przd.
 Heraclides Ponticus.
 Hermes.
 Hipparcus.
 Hippocrates.
 Hieronymus Cardanus.
 Horatius poeta.
 Hieronymus Mercurialis.

I

D. Io: Chriftotomus.
 Io: Regiomontanus.
 Io: Stephlerinus.
 Io: Iouinianus Pontanus
 Io: Hypalensis.
 Io: Vuernerus Noricus.
 Io: Eschuidus.
 Io: de Saxonia.
 Io: Noniomagus.
 Io: de S. Geminiano ord. przd.
 Io: Baptista de Porta.
 Io: Andreas. I. C.
 Io: Alexandrinus.
 Io: Tzezes.
 Io: Costeus.
 Io: Villanus.
 Iofue.
 D. Ifidorus.
 Io: Antonius Maginus.

L

Leupoldus.

Lexicon.
 Linconicnfis.
 Linius.
 Lucas Guaricus.
 Lucas de Penna. I. C.
 Lucretius.
 Lucanus poeta.

M

Macrobius.
 Materons.
 Messahalac.
 Mecton Adicus.
 Metrodorus.
 Moises.
 Moletus.

N

Nicander.
 Niceta Siracufanus.
 Nicolaus Copernicus.
 Nicolaus Leonicus.
 Nigidius.
 Nebriffenfis.

O

Omar.
 Olimpiodorus.
 Onidius poeta.

P

Pausanias.
 Petrus Appianus.
 Petrus Apponenfis.
 Petrus Gillius.
 pierius Valerianus.
 Philolaus.
 Phoerecidus Sirus.
 Pitatus.
 Pindarus.
 plinius.
 Pontanus.
 Possidonius.
 Plato.
 plutarchus.
 procltus.
 ptolemæus.

Q

Quintilianus.

R

Raphael Volaterranus.
 Rehinoldus.

S

Salomon.
 Strabo.
 Stadius.
 Solinus.
 Schonerus.
 Secundus philosophus.
 Seneca.
 Stephanus Bizantius.
 Suetonius.

Suidas

Suidas .
T
 Tenerus Babylonius .
 Theocritus .
 Theon Alexandrinus .
 Theophilus .
 Theophrastus .

Theodorus .
 Ticho Brahe .
 Thimon .
 D. Thomas Aquinas .
V
 Valens Antiochenus .
 Varro .

Vincentius Beluatenfis Ord.
 Præd.
 Vincentius Pinellus .
 Virgilius poeta .
 Vitellio .
 Vitruvius .

Candido Lectori Salutem .

Videas Author, seu corrector oculis lyncæis, seu argi, errata, qua in librorum editione obrepunt, & corrigat, quia nihil, aut parum efficit, impressorum incuria; Cum omni ositantibus inspiciam: & delenda minimè deleant, & expungenda baud expungant, ac adijcienda minimè adijciunt; ita ut in hoc, & simili impressionis genere, magna patientia vti, necesse est. Hac pauca excerpta sunt labore, & industria R. A. P. Magistri F. Donati de Caserta, reliqua vero lectoris iudicio corrigenda relinquimus: præsertim ea quæ in postillis, & in marginibus inciderant.

Errata .	Pagina.	Linea.	Correcta.	Errata	Pagina	Linea	Correcta
dictum	3	22	dictum	euaculans	205	47	eiaculans
posse	4	43	possit	tractum	207	43	tractatu
inde	9	19	in de	micauerit	216	42	micauerine
octauit	9	29	octauæ	propterea	217	7	propterea
fuerit	9	35	fueris	quator	222	24	quatuor
grutas	10	37	guttas	rex	223	34	res
quandoquidem	12	28	quâdoquidem	dixerit	231	9	dixerit
Quod	3	5	Quod	re	231	27	æ
faretur	13	25	fateretur	petito	231	25	petitio
grandibus	19	38	grandinibus	refractie	241	12	refractio
aeris	20	8	aeris	noodum	241	38	nondum
conptionem	24	32	corruptione	iepis	241	40	lapis
ingentibus	27	8	intuentibus	versu	242	13	curfu
nulla	34	49	multa	inma	252	44	infima
coinet	43	24	continet	tempus	255	4	temperatus
sub	47	22	sub	uentus	255	7	uentis
præcipuo	50	10	præcipuo	principium	261	26	principum
noxio	50	49	noxio	tetræ	266	36	terræ
Saturni	57	13	Saturui	notat	269	33	nota
tetragonus	57	28	tetragonis	obscuritatem	269	38	obscuritate
trigonus	57	29	trigonis	verti	275	9	venti
breuiori	61	32	breuiori	metenorum	275	46	meteororum
orientis	61	37	orientis	ar	290	38	fit
ascendentes	62	21	ascendentes	assimulatio	290	42	assimulatio
longitudinem	62	28	longitudinē	octaua	291	30	octauam
imbelliores	64	17	imbecilliores	multo magnetici	292	4	multo magis magneticum
gemitorum	69	47	geminorum	qui	298	38	quæ
nobiles	75	29	nobiliores	illo stabilitate	301	20	illa stabilitatem
intreuuallo	79	8	interuallo	cerationem	302	42	creationem
stellaurum	81	20	stellarum	præsepe	307	20	per sepe
nec cessum	83	16	necessum	olis	307	30	ollis
donet	83	45	donec	aquam	307	39	aqua
pluries	8	4	pluuias	acre	307	40	acr
vade	85	12	valde	cui	307	41	qui
digreditur	85	35	digreditur	ferè	308	1	fore
cecesse est	87	20	necessè est	scintillantque	308	6	scintillamque
inerrantium	97	45	iaerrantium	la lauanc	311	39	lauanc
boreuales	98	1	boreales	singulta	313	9	singultu
onituc	112	36	oritur	mamè	313	42	maximè
eodem	118	31	ædem	eodens	317	14	condens
exoritur	129	24	exoritur	ia	320	7	in
horum	122	4	harum	volar	321	44	volat
grutis	124	6	guttis	ignem	322	10	igneam
nociter	128	20	notiter	foerat	327	26	spirat
epheridibus	128	36	ephemeridibus	circumcurfatione	331	6	circumcurfatione
ignem	202	9	ignem	induxu	333	20	influxu
aerem	202	21	aerem	vtuntur	335	42	vtuntur

D. D. S.

VIDI, & perlegi ea diligentia qua potui, sed cum maxima mei animi voluptate opus insigne in tres libros digestum R. A. P. F. Pauli Mineruz Barenfis nostræ Prouinciæ Regni Orānis Præd. Theol. doctissimi, cuius titulus est, De præcognoscendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam cælestem, Meteorologicam, & Terrestrem libri tres. Opus sanè omnium personarum ordinibus, per quam necessarium, varia scientia refertum, concinnis verborum strueturis perornatum, in quo admiratus sum & Authoris ingenuum, & indefessos labores quos pro publica vtilitate assidue desumit, cum quo Rerum naturalium tractatum ad Aristotelis aures, etiam perspexi eruditissimum in vniuersam eius naturalem Philosophiam. Cumque vtrumque nulla erroris labe infectum, nec fidei nec morum iniuriam, prælo eudendum dignum iudicauim ex meorum superiorum commissione. Datum Neapoli in Conuentu Sancti Dominici die 1. Decembris 1607.

Frater Seraphinus S. T. M. manu propria.

TRactatus rerum naturalium Peripatheticus R. A. P. F. Pauli Mineruz Barenfis Sacræ Theol. Mag. in vniuersam Aristotelis naturalem Philosophiam mira verborum contextura elaboratus, profundaque sententiarum doctrina limatus, maxima cum diligentia superiorum meorum iussu, à me inspectus, & examinatus: nihil in eo igne, quod vel fidei, vel moribus sit aduersum, vel quod sanctissimi Doctoris nostri D. Thomæ Aquinatis doctrinæ deroget. Sed cuncta concisè, profundè, & clariè digreditur, vt omnia naturalis fere doctrinæ volumina in vnum congerere videatur, ad faciliorem adolescentum eraditionem, atque lectorum profectum. Quemadmodum & opus insigne de præcognoscendis temporum mutationibus in tres libros distinctum. Quapropter dignum prælo excudendum utrumque; acribitor. Datum Neapoli in nostro Regio Conuentu Sancti Dominici die 19. Ianuarii, 1610.

Ita est. Frater Ioannes à Montecorvino Sacræ Theologiæ Magister manu propria.

*Nos Fr. Augustinus Galaminus Braschellensis, S. Theol. professor,
ac Totius Ordinis Præd. humilis Mag. General. & seruus.*

TRactatus duos quorum vni titulus est de præcognoscendis temporum mutationibus iuxta triplicem viam, cælestem, Meteorologicam, ac terrestrem, libri tres: alteri vero, Tractatus rerum naturalium Peripatheticus in vniuersam Arist. Philosophiam à R. P. Fr. Paulo Minerua Barense S. Theologiæ Magistro eiusdem Ordinis compositos, & iuxta decreta tam Sacri Concilij Tridentini, quam nostri Ordinis à præfatis RR. PP. Theologis diligenter visos, recognitos, & approbatos, quantum in nobis est, licentiam, & facultatem præsentium, tenore nostri autoritate officij concedimus, vt typis excudi, & in publicum committendum euulgari possint. Quibuscunque in contrarium nõ obstantibus. In quorum fidem præsentibus fieri fecimus, Sigilloque Officij nostri munitas, manu propria roborauimus. Datum Neapoli in Regio nostro Conuentu S. Dominici die 30. Ianuarij 1610.

F. Augustinus Galaminus, qui supra,

Assumptionis nostræ anno secundo.

Loco sigilli,

Registr. folio 17.

F. Thomas Marinus Mag. & socius.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vv Xx Yy :

Omnes sunt duerniones, præter Yy, qui est simplex.

